„Morcola"

Riiklise metsa-tööstuse arenemine meil ja välismail.

1926 a. „Silvicola."

Wester, Edgar

Auhinnatöö
473632

käsolevtöö autunnusta-
tud esimese auhinna
väärilisens.
Autor: stud. ver. for.
Edgar Trester
Dige: J. Lamberg
Tartu ülikooli Sekretär
1.III.26

RIIKLISE METSATÖÖSTUSE ARENEMINE

MEIL JA VÄLISMAIL.

A 6
8089.

Bibliotheca
Universitatis
Tartuensis
473632

S i s u j u h a t a j a.

Eelsõna. lehek. 1.

I osa.

Eesti riiklise metsatööstuse arenemine.

1. Riiklise metsatööstuse esimene ajajärk " 2.
2. Riiklise metsatööstuse teine ajajärk " 31.
3. Riiklise metsatööstuse kolmas ajajärk " 79.

II osa.

Välismaie riiklise metsatööstuse arenemine.

1. Soome ja Skandinaavia riiklise metsatööstuse arenemine. " 83.
2. Vene riiklise metsatööstuse arenemine " 92.
3. Latvia, Leedu, Poola ja Tsheho-Slovakia riiklise metsatööstuse arenemine "
4. Saksamaa ja Austria riiklise metsatööstuse arenemine "

III osa.

Kokkuvõte.

Tarvitatud kirjandus.

L i s a d:

1. Metsade Peavalitsuse ringkirjad 1919 - 1925 a.
2. Riigi metsa- ja lauatööstuse 1924/25 a. tegevuse juhtnöörid.
3. Riigi metsatööstuse ajutised juhtnöörid. 1925 a.

E E L S Õ N A.

Kõigil idaeuroopa riikel on nende majanduselus tähtsama koha oma alla võtnud metsatööstus ja metsakaubandus. Nende rahvamajanduse hää arenemine, nende majandusline jõukus oleneb suuresti peale põllumajanduse sellest, kuidas kujuneb metsatööstus ja metsaeksport. Viimaste aastate sündmused, uute rajariike tekkimine, sellega kaasaskäiva transporteerimise tariife ja tolliasjanduse muutumistega, on kaubanduslist läbikäimist metsaimporteerivate ja metsaeksporteerivate riikide vahel raskendanud. Vanad suhted olid mitmeti katkenud, uusi vähe ehk loodud ja kogu idaeuroopa metsakaubandus kandis oma otsa ees anormaalsuse ja muutlikkuse pitsatid, mille all kõik metsatööstuse harud kannatasid.

Mitte ainult metsapakkujate riike iseloom ei ole muutunud, vaid ka metsa nõudjate soovid ning määrad. Sõjast segipaisatud Kesk-Euroopa lõi oma nõudmistega ja hindadega sarnaseid ebamääraseid turu konjunktuure, mis püsima ei võinudki jääda ja mille muutumine nii mõnelegi metsatööstuse harule komistuskiviks oli.

Iga peremees soovib oma varandust - metsa-realiseerides sellest pikemat, kestvamat ühtlast tulu saada; kõiki materjale otstarbekohasemalt, kasulikumalt ärakasutada ja edukamalt võistlejaga võitluses olla. Kuna meie ida- ja põhjaeuroopa riikel on lõviosa suuremast varast - metsist-riigi omandus,tekib kännu pealt kasvavat varandust realiseerides paratamatult olukordi, kus sarnane kallis vaa realiseerimata jääb ja peremees on sunnitud ise toore, ümbertöötamata materjali müügi asemel seda enne ümbertöötama ja siis realiseerima. Samuti ei ole ka sihiks alati kõige suurema tulu saamine, vaid kestev ja odav oma funktsioone metsamaterjaliga rahuldamine. Nii on siis ka riikel tekkinud omad metsakasutajad funktsioonid riigimetsatööstuste näol. Vanemad riigid on aastakümnete jooksul seda tööstust arendanud ja kogemusi saanud; noored riigid, revolutsiooni lapsed, peavad veel esimest aastakümmet sammuma ja katsuvad vanade kogemusi oma teooriaga kooskõlla viia.

Asudes üksikasjalisemalt käesoleva teemi kohaselt riigimetsatööstuste käsitamisele, loen tarvilikuks seda teha riikide kaupa, peatudes peale meie riiklise metsatööstuse veel tähtsamate naabrite-suuremate välisriike juures.

I. o s a.

EESTI RIIKLINE METSATÖÖSTUSE ARENEMINE.

iklise metsa-
östuse esimene
ajajärk.

Ilmasõja ajal kerkis esile terav mineraal kütteainete puudus, mille pärast oldi sunnitud raudteid ja tööstusi varustama omamaa kütteainetega, mis olude tõttu, peaasjalikult m e t s a saaduste näol võis sündida. Nii sai uutes riikes riiklise metsatööstuse asutamine möödapääsematuks.

Meil Eestis oli üheks suuremaks sellel alal töötavaks asutuseks kujunenenud sõja ajal K ü t t e a i n e t e K e s k k o m i t e e.

Nimetatud Kütteainete Keskkomitee võttis veneaegse "Ocomm" varandused üle ja tegutses neis jälgis, rekvireerides eraomanikkelt metsa, töötades Kaubandus-Tööstusministeeriumi eriosana.

Ajajärgul 1919 aasta kuni maini 1920 aastal tegutses ta eraomanikke metsas ehk jälle riigi metsas (vähesel arvul), küsides r a j o o n e m e t s a ü l e m a i l t nõu ja juhtnööre kust raiuda.

Maist 1920 a. nõuti tema käest metsahinna tasumist ja keelati Metsade Peavalitsuse poolt raiumine riigimetsas, kuid K. Keskkomitee asus siiski raiuma ja Metsade Peavalitsus oli sunnitud tagant järele aktiga valmismaterjale arvestama ja taksihinda sissenõudma. Sarnane saamata jäänud hindade differents tõuseb kuni Mk.70.000.000.-, mida K.Keskkomitee lubab tasuda siis, kui nendele teised võlad tasutakse!!!

Siis hakkas ka veel Kütteainete Keskkomitee ostma metsalanke enampakkumiselt, pakkudes niivõrd võimatuid kõrgeid hindu, et ise alati defitsiidiga töötas. Kui jõud metsalanke töötamisel otsa lõppes, andis ta poolikult ülestöötatud langid metsavalitsusele tagasi. Nende tagasiantude poolikute lanke väärtus võeti arvesse ja arvati K.Keskkomitee võlast maha. Kuid võlgu jäi ta veelgi Metsade Peavalitsusele Mk.70.000.000.- ümber, nagu eelpool nimetatud.

Metsade Peavalitsusele jääb see summa küll saamata, sest see riikline vesivõsu on likvideerimisega välja surnud ja võlad on ka sellega likvideeritud.

Raiumine oli K.K.K. täiesti laastav, mida tõendavad praegu raudteede, jõgede ja maanteede läheduses juba suuremalt jaolt kultiveeritud raied. Raiuti igasugust metsa, mida ainult kergem oli kätte

saada ilma ülestöötusel sortimente peale vaatamata. Peaasjalikult muidugi faiuti küttepuid, milleks ka tarbepuud puruks saagiti.

Hoopis teine olukord on kujunenud õige riigimetsatööstuses, mis on asutatud metsa otsekohese peremehe - Metsade Peavalitsuse hoole all.

Ehkki Vabariigi algus on 1918 aastal, ei suuda okkupatsiooni võime tegevuse ja pealetungiva ida hädaohu tõttu E. A. V. Põllutööministeeriumi Metsaosakond end niivõrd organiseerida, et metsa ülestöötamist korda saata. Ainult mõned "kroonu metsad" (end. Vene riigi) töötavad oma ette ja sellest saadud summad on pärast 1919 aastaga koos arvestatud. Oli ka suurem osa metsi siis veel eraomandusena mõisaomanikke valdamisel.

1919 aastal on metsaosakond end niivõrd koondanud, et võib omale alluvaks 14 metskonda lugeda, nimelt: Võru, Avinurme, Võtikvere-Torma, Kõnnu-Kulina, Tallinna-Viimsi, Vastemõisa, Kilingi, Laiksaare, Lodja, Orajõe, Võlla-Audru, Saaremaa ja Hiiumaa.

Aega 1918 aastast kuni 1 jaan. 1922 a. võib nimetada riiklise metsatööstuse e s i m e s e k s a j a j ä r g u k s.

Kuni 1922 aastani anti metsatööstuse jaoks iga aasta eelarve korras teatav krediit, kus juures tema arvel valmistatud materjale müügist saadud tulud otsekohe riigi sissetulekuks arvati. Kuid lõpuks leiti sarnane kord olevat mitte küllalt otstarbekohane ja 1922 a. määrati alaline operatsiooni kapital, millega algab teine metsatööstuse ajajärk.

Riigi metsatööstus seisis 1919 a. riigi kulul M e t s a d e P e a v a l i t s u s e e e l a r v e k o r r a s m e t s a m a t e r j a l e ü l e s t ö ö t a m i s e s. Aasta algul ei olnud mingit erilist funktsiooni, vaid Peavalitsuse otsekohese korralduse järele t ö ö t a s i d k o h t a d e l m e t s a ü l e m a d. Et kõik alles organiseerimuse ajajärgus oli, ei suudetud metskondades ka täielikku raamatupidamist ja materjale arvestamist sisseseada, millega palju puudusi ilmsiks tuli. Sama aasta juuni kuus ilmuvad metsaülematele appi juba lähemad juhtnöörid. Metsade Peavalitsuse vast organiseeritud Tööstus-osakonnalt, kes soovitab hästi palju metsa riigi kulul ülestöötada, milleks ka vastav krediit arvatud olla. Ka oli sellel aastal tegevuses kaks lauatehast riigi kulul, nimelt Selgases ja Lagenõmmel (Saaremaal).

Kütteainete valmistajaks oli kuni 1921 aastani peaasjalikult Kaubandus-Tööstusministeeriumi juures asuv K ü t t e a i n e t e K e s k k o m i t e e. Kui aga selle tegevus likvideerimisele määrati, tuli olude tõttu Metsade Peavalitsusel kütte- ja teiste metsamaterjale valmistamist laiendada, et võimalust mööda raudteid ja riigiasutusi esimeses järjekorras nendega varustada. Selle juures olid tingimused hoopis soodsamad, kui seda eraettevõtjate kaudu tehti. Peale selle tarvitasid veel omavalitsuse ja heategevad asutused koole, vaestemajade ja ametiasutuste ruume kütteks suurel määral küttepuid. Neile kõigile katsus metsatööstus alati vastu tulla, müües tarvisminevaid ja nõutavaid metsamaterjale kindla ning taksihinnaga, sest metsa riigistamisega langes riigi peale tahes ehk tahtmata, kohustus eelnimetatuid asutusi metsamaterjalega varustada.

Küttematerjale ostmist eraturult, kõikuvate ja tol ajal eriti kõrgete hinde tõttu raskendasid, esiteks, nende asutuste piiratud krediit ja teiseks, eraturg ei võimaldanud igas kohas tarvilikku arvu metsamaterjale kättesaada. Eraettevõtete sihiks oli metsa ülestöötamine seal, kus see eksporteerimisele kõige vastavam oli.

Peale selle loodeti varustada metsamaterjalega veel kohalikke elanikke vähemal arvul kas kindla hinnaga, ehk võistluspakkumise teel. Asunikkele müüdi kasvava metsa asemel valmismaterjale võlakohustuste vastu nende soovikorral, nõudes ainult tegelikke töökulude tasumist ilma administratsiooni kulude juurdearvamiseta.

Siiski suudeti lubatud Peavalitsuse krediidist väga vähe äratarvitada, sest kõik suuremad puuturu nõudmised täitis tol ajal Kütteainete Keskkomitee ja ka erametsadest oli palju puutagavarasi rahva sekka valgunud. Tuleb ka arvestada sellega, et metskondi asutati, neid oli ainult 14 ja nad rahuldasid kohalikke elanikke küttepuie nõudmisi (suuremalt jaolt sõjaväelaste perekondade nõudmist).

Metsade Peavalitsuse 1919 a. kulude eelarve järele oli lubatud puude raiumise ja veokuludeks Mk. 2.659.705.-, kuid ülestöötati ainult Mk. 322.044.99 väärtuses, sellest:

1) Metsas puude ülestöötamine	4771, 65 k.sülda	Mk.	254.543.54
2) Puude vedu laduplatsele	1004, 85 " "	"	53.237.52
3) Mitmesugused kulud, ühenduses raiumise ja veoga		"	10.850.85
4) 1918 a. puude raiumine ja vedu		"	3.413.08
		Mk.	322.044.99

Metsamaterjale liikumine metsas oli järgmine:

S i s s e t u l e k:

1) 1919 a. võõrandatud metsamaterjale 922,58 k.s. Mk.79.666.87

2) Aasta jooksul raiutud (ühes juurdekasvuga 3,17 k.s.) 4771,65 k.s. "939.201.04

K o k k u 5694,23 k.s. Mk.1.018.867.91

Tegelikult töötadi aasta jooksul üles kasvavat metsa 4768,48 k.s., millele juurdekasv oli 3,17 k.s., kokku taksi hinna Mk.684,657.50. Raiumise- ja veokulud olid, nagu eelpool näidatud - Mk.254.543.04, seega kokku valmismaterjale omahind Mk.939.201.04. Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised:

	Ülestöötatud aasta jooksul		Võõrandatud 1.jaan. 1919 a.	
Latte	2,47 k.s.		0,15 k.s.	
Teibid	0,36 "		0,06 "	
Propse	762,95 "		12,00 "	
Paberipuid	156,95 "		52,00 "	
Sindlipuid	14,75 "		0,50 "	
Küttepuid	3173,57 "	(ühes juurdekasvuga)	767,88 "	
Palke	474,85 "	9130 tk.	89,99 "	1277 tk.
Kasepakke	0,46 "	24 "		
Telefoni poste	1,41 "	29 "		
Liipreid	183,88 "	7621 "		
K o k k u:	4771,65 k.s.		922,58 k.s.	
omahind	Mk. 939.201.04		Mk. 79.666.87	

K õ i k k o k k u 5694. 23 k.s. omahind Mk. 1.018.867.91

V ä l j a m i n e k:

1) Laduplatsele veeti 1004,85 k.s. Mk.141.773.-

2) Müüdi (müügihind Mk.219.643.21) 1421,01 k.s. " 184.609.20

K o k k u 2425,86 k.s. Mk.326.382.20

Saare- ja Hiiumaal veeti küttepuid ja liipreid sadamates asuvaile laduplatsele ning metsas müüdi küttepuid kohalikkele elanikkele.

Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised:

	Väljaveetud laduplatsele.		Müüdud.
Latte			2,62 k.s.
Teibid			0,42 "
Propse	281,87 k.s.		11,50 "
Paberipuid			43,37 "
Sindlipuid			14,83 "
Küttepuid		570,54 k.s.	1251,04 "

Palke	137,35 k.s.	2747 tk.	97,17 k.s.	1793 tk.
Kasepakke	0,06 "	1 "		
Telef.poste				
Liipreid			15,09 "	568 "
K o k k u:	1004,85 k.s.		1421,01 k.s.	
omahind ~~Mk.~~ Mk.	141,773 -		Mk.184.609.20	
Müügihind	—		" 219.643.21	

Kõik k o k k u: 2425,86 k.s. omahind Mk.326.382.20

S a l d o:

Metsamaterjale jäi metsa 1.jaan.1920 a. 3268,37 k.s. - Mk.692.485.71

K o k k u: 3268,37 k.s. Mk.692.485.71

Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised:

Latte —	Küttepuid		2119,87 k.s.	
Teibid —	Palke		331,~~82~~ 73 "	5895 tk.
Propse 481,58 k.s.	Kasepakke		0,40 "	23 "
Paberipuid 165,58 k.s.	Telef.poste		1,41 "	29 "
Sindlipuid 0,42 "	Liipreid		168,79 "	7053 "

Kõik kokku: 3268,37 k.s. omahind Mk.692.485.71

Nagu eelpool näidatud, veeti osa metsamaterjalest laduplatsele. Need asusid tol ajal ainult kolmes metskonnas, - Saaremaal, Hiiu-Kõrgesaarel ja Viimsis.

Laduplatsele väljaveetud metsamaterjale liikumine oli 1-seks jaanuariks 1920 aastal järgmine:

S i s s e t u l e k:

1) Juurdeveetud metsast aasta jooksul

1004,85 k.s., omahind Mk.195.010.52

K o k k u: 1004,85 k.s. Mk.195.010.52

Nende materjale väljaveeks tarvitadi Mk.53.237.52 ära, nii et materjali hind oli metsas Mk.141.773.- Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised:

Latte —	Küttepuid	570,54 k.s.		
Teibid —	Palke	137,35 "	2747 tk.	
Propse 281,87 k.s.	Kasepakke	"	"	
Paberipuid —	Telef.poste	—		
Sindlipuid —	Liipreid	15,09 "	568 "	

Kõik kokku: 1004,85 k.s. omahind Mk.195.010.52

V ä l j a m i n e k:

1) Müüdud	234,17 k.s.	Mk. 43.843	(müügihind Mk.55.779.36)
2) Üleantud lauatehastele	137,35 "	"	41.312.10
K o k k u -	371,52 k.s.	Mk. 85.155.10	

Laduplatselt müüdi peaasjalikult küttepuid suuremalt jaolt kohalikkele elanikkele, sest suuremate puuturgude nõudmisi rahuldas Kütteainete Keskkomitee, kes metsaraiumisega ennem oli peale hakanud. Lauatehastele anti palke laudadeks ja liipriteks ümbertöötamiseks.

Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised:

	Müüdud.	Üleantud lauatehastele.	
Latte			
Teibid			
Propse			
Paberipuid			
Sindlipuid			
Küttepuid	234,17 k.s.		
Palke		137,35 k.s.	2747 tk.
Kasepakke			
Telef.poste			
Liipreid			
K o k k u	234,17 k.s.	137,35 k.s.	
omahind	Mk. 43.843.-	(müügihind Mk.55.779.36)	Mk. 41.312.10
Kõik kokku	371,52 k.s.	omahind Mk.	85.155.10

S á l d o:

Laduplatsele jäi 1.jaan.1920 a.	633,33 k.s.	Mk.109.855.42
K o k k u:	633,33 k.s.	Mk.109.855.42

Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised:

Latte		Küttepuid	336,37 k.s.
Teibid		Palke	
Propse	281,87 k.s.	Kasepakke	
Paberipuid		Telef.poste	
Sindlipuid		Liipreid	15,09 " 568 tk.
Kõik kokku	633,33 k.s.	omahind Mk.	109.855.42

Nagu eelpool näidatud, veeti laduplatselt lauatehastesse, neid oli kaks-Selgases ja Lagenõmmel, ümbertöötamiseks 2747 palki, puumassega 137,35 k.s. Mk.41312.10 väärtuses. Neist töötadi ümber 1631 palki, puumassega 81,55 k.s. Mk.24.465.- väärtuses, nii et lauatehastesse jäi ümber-

töötamata 1.jaanuariks 1920 a. 1116 palki, puumassega 55,80 k.s. Mk. 16.847.- väärtuses.

Ümbertöötatud 1631 palgist (81, 55 k.s.), mille väärtus oli Mk. 24.465.- saadi 94 std. laudu Mk.

" 30.050.26 väärtuses ja 1211 liiprit

" 12.552.20 "

Kokku Mk. 42.602.46 väärtuses.

Sellest viimasest omahinna summast on Mk.18.137.46 makstud ümbertöötamise kuludeks ja materjali väärtus on Mk.24.465.-

Ümbertöötatud 94 std-st laudest müüdi aasta jooksul kohalikkele elanikkele 7 std. laude Mk. 2.238.26 väärtuses, kuna liiprid olid kõik müümata, nii et 1.jaanuariks 1920 a. jäi lauatehastesse:

87 std. laud, omahind Mk. 27.812.-

1211 valmis liiprit, " " 12.552.20

K o k k u Mk. 40.364.20

Nagu eelpool tähendatud, töötas 1919 aastal metsatööstus Metsade Peavalitsuse otsekohese funktsioonina (Tööstus osakonna) ja sai omale krediiti eelarve korras. Tegelikult ei olnud tol ajal kindlat ettenähtud eelarvet ja sarnane sai tagant järele arunannete järele kinnitatud.

Et metsatööstust organiseerimise ajajärgus ja osaliselt sõjaaeg oli, ei olnud ilma-, ega siseturul mingisuguseid kindlalt väljakujunenud nõudmisi ja materjale valmistadi suuremalt jaolt siseturu tarvis. Materjale valmistamiseks ja riigi kulul metsa ülestöötamiseks anti metsaülematele aasta jooksul rida juhtnööre, milledes ka vahetevahel tutvustadi turu konjunktuuriga. Lühidalt oleks viimased järgmised:

Küttematerjali puuduse ärahoidmiseks tuleb asuda metsaülemail (neid oli 14!) metsa raiuma müümata jäänud lankeesa, kus lehtpuie enamus. Küttepuud peavad olema 1 arsin pikad. Tarbepuid ei tohi milgil tingimisel küttepuieks lõigata. Jämedamad okaspuud tulevad palkeks lõigata, mida suveks metsajäämise korral ärakoorida ja otsapidi kännu peale tõsta tuleb. Peenematest okaspuudest valmistatakse propse ja paberipuid 7' pikkuses ja 2,5 - 8" läbimõõdus. Veel tuleb valmistada raudteele liipreid: 1) 107" pikad, 10" laiad ja 6" paksud, mille juures pealmine plate ei tohi 7" kitsam olla;

2) 107" pikad, 10" laiad ja paksud, pealmise plate laius mitte alla 7" ning 3) 107" pikad, 9" laiad ja 5" paksud. Kitsaroopalise raudtee tarvis poolümargusi - 60" pikad, 3 3/4" laiad ja 4 3/4" paksud. Materjal peab hästi väljatöötatud olema ning terve. Tööraha on ka Saaremaa tarvis ettenähtud ning liipri tükist maksetakse Mk.1,50 kuni Mk.4,50 sortimente järele. Metsaraiumiste juurde soovitatakse linnast tööta töölisi tuua, keda ka toiduainetega varustadi.

Veneaegsete tabelite järele loeti üks ühe puumasse süld 220 k.j., kuid Peavalitsuse poolt pandi endise Vene normi asemele uus 240 k.j.maksma.

Peale liiprite mitmesugustes mõõtes, propse ja paberipuie maksti head hinda veel kase ning haava pakke, pikki propse (15' alates kuni 30', 4" ladvamõõduga), telegrafi poste (10-12 meetert pikad männad, 12-15 cm. ladvamõõduga) ja kapp palke eest (16'-30-,paaris jalgades, 9,5" peale). Hollandi kapp palke mõõdud nõuti Reini jalgades, mis umbes 5% meie mõõtudest pikemad tulid teha.

Kaubandus-Tööstusministeeriumi teate järele oli Rootsi konsuli poolt nõutud teateid väljaveetavate haava pakkude üle. Metsade Peavalitsus tuli ka soovile vastu ja palus metsaülemaid metsaraiumisi niiviisi korraldada, et haava puud, mis tarbepuuks kõlbulikud, ei saaks mitte küttepuieks lõigatud, vaid palkeks ja pakkeks sorteeritud ning väljaveetud.

Aasta lõpupoole toonitab Peavalitsus veel kütte- ja tarbematerjale suure nõudmise peale ja kohustab metsaülemaid võimalikult rohkem riigi kulul üles töötama. Tööhindu lubatakse kõrgendada, kuidas mets ja kohalised olud seda nõuavad. Et töölistele toiduainete muretsemises vastu tulla, soovitatakse metsaülemail läbirääkimisse astuda hoolekande alla võetud mõisavalitsustega, raha selleks otstarbeks metsa kassast võttes laenu näol.

Et metsaametnikke ergutada rohkem metsa ülestöötamise eest hoolt kandma, lubab Peavalitsus tööstuse krediidi arvel tasu järgmiselt:

Metsaülemale
Mk.1,50 valmismat.k.s.eest Mk.0,15 liipri eest Mk.0,015 palgi k./.eest
Abimetsaülemale
Mk.1,00 valmismat.k.s.eest Mk.0,10 " " " 0,010 " " "
Metsnikule
Mk.1,00 valmismat. " " " 0,10 " " " 0,010 " " "

Metsavahile

Mk.1,50 valmismat.k.s.eest	Mk.0,15 liipri eest	Mk.0,015 palgi k./.eest
	K o k k u	
Mk.5.-	Mk.0,50	Mk.0,05

Peavalitsuse ja maakonna metsaülemate ametnikud ning praakerid eeltoodud tasu ei saanud.

Järgnev 1920 aasta tõi enesega kaasa maareformi teostamise ja ühes sellega ka metsade riigistamise. Metskondade arv kasvas aasta lõpuks 14 pealt 84 peale.

Uute metskondade asutamisega käis kaasas metsatööstuse organiseerimine, milles õige palju puudusi tuli parandada ja raamatupidamist ning materjale arvestamist keskasutuse tööstuse osakonnal juhtida. Vilunud jõude puudusel sai arvestatud pahatihti endiste metsa omanikke valmismaterjale, mis pärast jälle vabaks tuli anda.

Metsa töötadi ka sel aastal eelmise aasta eeskujul Metsade Peavalitsuse e e l a r v e k o r r a s ü l e s. Metsa riigi kulul ülestöötamiseks oli ettenähtud

Mk.25.500.000.-, millest ära tarvitadi Mk.15.456.296.80

1) Metsas materjale ülestöötamine 53.419,28 k.s. Mk.13.663.100.54
2) Metsamaterjale vedu ladu platsile 4076,21 k.s. " 1.793.196.26
3) Mitmesugused teadmata kulud " 75.712.-

K o k k u Mk.15.532.008.80

Metsamaterjale liikumine metsas oli järgmine:

S i s s e t u l e k:

1) Saldo I.I.1920 a. 3268,37 k.s. Mk. 692.485.71
2) 1920 a.võõrandatud metsamaterjale 1163,05 " " 664,283.16
3) Aasta jooksul raiutud 53.312,04 k.s. 48.377.796.75
4) Saadud ümbertöötamisest ja juurekasv 107,24 k.s. -

K o k k u 57.850,70 k.s. Mk.49.734.565.62

Sellega töötadi aasta jooksul üles kasvavat metsa 43.431,11 k.s. taksihinnaga Mk.34.714.696,21, millest saadi valmismaterjale 48.431,11 k.s. ning millele juurde tuli ümbertöötamisel saadud 64,29 k.s. ja juurdekasvu 42,95 k.s., kokku 48.538,35 k.s. okse ja hagu saadi 4880,93 k.s. ja 2785 kubu. Raiumise ja veokulu, nagu eelpool näidatud, oli kokku Mk.15.456.296.80.

Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised:

Saldo I.I.1920 a.	Võõrandatud 1920 a.	Ülestöötatud 1920 a.
Latte	1,12 k.s.	96,40 k.s.
Teibid	0,78 "	12,01 "
Propse 481,58 k.s.	22,12 "	1659,34 "
Paberipuid 165,58 k.s.	10,13 "	833,43 "
Sindlipuid 0,42 "	23,34 "	338,51 "
Küttepuid 2119,87 "	803,02 "	37,447,50 "
Oksi ja hagusi	48,50 "	4880,93 k.s. ja 2785 kubu
Palke 331,73 k.s. 5896 tk.	247,71 k.s. 4940 tk.	7786,83 " 156.953 tk.
Kasepakke 0,40 " 23 "	1,84 k.s. 446 tk.	116,97 " 8018 "
Lepapakke	0,15 k.s. 3 tk.	7,88 " 347 "
Haavapakke	0,14 " 73 "	31,45 " 1381 "
Liipripakke	4,20 " 117 "	120,29 " 3853 "
Liipreid 168,79 k.s. 7053 tk.	168,79 k.s. 7053 tk.	87,74 " 3737 "
K o k k u	3268,37 k.s.	1163,05 k.s. 53,419,28 k.s.
Omahind	Mk.692.485.71	Mk.664.283.16 48.377.796.75

K õ i k k o k k u 57.850,70 k.s. Omahind Mk.49.734.565.62

V ä l j a m i n e k:

1) Endistele omanikkele vabaks antud	649,16 k.s.	Mk. 399.138.55
2) Laduplatsele veeti	4076,21 "	"3.249.060.57
3) Müüdi (müügihind Mk.9.301.992.83)	9019,15 "	"5.342.097.46
4) Ümbertöötatud	64,29 "	
5) Mitmesugused puudujäägid	38,25 "	" 22.901.67
6) Äratarvitatud metsamajapidamiseks	32,78 "	" 36.567.99

K o k k u: 13879, 84 k.s. Mk. 9.049.766.24

Metsas müüdud materjalest on suurem osa küttepuud ja haod, nimelt 8221,36 k.s., millest küttepuud said enamalt jaolt müüdud kohalikkele omavalitsus-asutustele ning haod kohalikkele elanikkele.

Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised:

	End.oman.vab.antud.	Ladupl. veet.	Müüdud.	Ümbertööt.	Puudujääk.	Metsamajapid.
Latte	1,07 k.s.	- k.s.	22,67 k.s.	- k.s.	- k. s.	0,31 k.s.
Teibid	0,05 "	- "	3,70 "	-	-	0,06 "
Propse	15,37 "	954,56 "	12,37 "	1,75 "	0,50 "	- "
Paberipuid	- "	70,76 "	14,88 "	18,18 "	-	-
Sindlipuid	22,88 "	19,46 "	14,52 "	1,33 "	-	-
Küttepuud	468,35 "	1933,68"	6261,11 "	-	31,11 "	19,99 "

Oksi ja hagusi	- k.s.	- k.s.	1960,25 k.s.	- k.s.	0,50 k.s.	- k.s.
Palke	141,19 " 2890 tk.	895,47 "	693,77 "	3,77 "	5,76 "	12,34 "
		17,550 tk.	14.116 tk.	88 tk.	116 tk.	408 tk.
Kasepakke	0,10 k.s. 6 tk.	3,94 k.s. 224 tk.	33,24 k.s. 3.415 tk.	-	0,38 k.s. 29 tk.	0,08 k.s 1 tk.
Lepapakke	0,15 k.s. 3 tk.	-	-	-	-	-
Haavapakke	-	0,06 k.s. 4 tk.	0,75 k.s.	-	-	-
Liipripakke	-	0,63 k.s. 170 tk.	1,89 k.s. 437 tk.	39,26 k.s. 1072 tk.	-	-
Liipreid	-	197,65 k.s. 8900 tk.	-	-	-	-
K o k k u	649,16 k.s.	4076,21 k.s.	9019,15 k.s.	64,29 k.s.	38,25 k.s.	32,78 k.s
Omahind	Mk.399.138.55	Mk.3.249.060.57	Mk.5.342.097.46		-Mk.22.901.67	Mk.36.567.99
Müügihind	—	—	Mk.9.301.992.83			—

Kõik kokku 13.879,84 k.s. omahind Mk.9.049.766.24.

S a l d o:

Metsamaterjale jäi metsa

1.jaan. 1921 a. 43.970,86 k.s. Mk. 40.684.799.38

K o k k u 43.970,86 k.s. Mk. 40.684.799.38

Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised:

Latte	73,47 k.s.	Palke	6613,97 k.s.	132.621 tk.	
Teibid	8,98 "	Kasepakke	81,47 "	4.812 "	
Propse	1178,49"	Lepapakke	7,88 "	347 "	
Paberipuid	905,32"	Haavapakke	30,78 "	1.450 "	
Sindlipuid	304,08"	Liipripakke	82,71 "	2.291 "	
Kütte-puid	31.656,15"	Liipreid	58,88 "	1.890 "	
Oksi ja hagusi	2968,68" ja 2785 kubu				

Kõik kokku 43.970,86 k.s. Mk. 40.684.799. 38

1920 aasta jooksul asutadi endise kolme laduplatsi asemele metskondadesse neid juba suuremal arvul ja kirjavahetusest on neid leida järgmistes metskondades: Avinurme, Karjalasma, Kolga, Kuresaare, Käru, Kõrgesaare, Laiksaare, Lodja, Orajõe, Torma, Vana-Antsla, Vastemõisa ja Viimsi-Tallinna. Laduplatsele väljaveetud metsamaterjale liikumine oli 1.jaan.1921 a. järgmine:

S i s s e t u l e k:

1) Saldo 1.jaan.1920 a. 633,33 k.s. Mk. 109.855.42

2) End.omanikkelt võõrandatud 180,93 " " 104.476.62

3) Juurdeveetud metsast 4076,21 k.s. Mk. 5.042.256.83

4) Selgase ja Lagenõmme lauatehastest juurde+ veetud 4862 liipert 76,50 " " 110,396.22

5) Juurdekasv 0,18 " -

K o k k u 4967,15 k.s. omahind Mk.5.366.985.09

Materjale väljaveoks metsast tarvitadi Mk.1.793.196.26, nii et materjali hind oli metsas 3.573.788.83.

Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised:

	End.oman. võõrandatud.	Saldo 1. jaan.1920a.	Metsast juurde-veetud.	Juurde-kasv.	Juurde-veetud.	Saevabri-kutest.
Latte	-	-	-	-	-	-
Teibid	-	-	-	-	-	-
Propse	38,12 k.s.	281,87 k.s.	954,56 k.s.	-	-	-
Sindli-puid	-	-	19,46 "	-	-	-
Küttepuid	-	336,37 "	1933,68 "	-	-	-
Paberipuid	127,25 k.s.	-	70,76 "	-	-	-
Oksi ja hagusi	-	-	-	-	-	-
Palke	-	-	895,47 k.s. 17.550 tk.	-	-	-
Kasepakke	10,06 k.s. 590 tk.	-	3,94 k.s. 224 tk.	0,18 k.s.	-	-
Lepapakke	-	-	-	-	-	-
Haavapakke	5,50 k.s.	-	0,06 k.s. 4 tk.	-	-	-
Liipripakke	-	-	0,63 k.s. 170 tk.	-	-	-
Liipreid	-	15,09 k.s. 568 tk.	197,65 k.s. 8900 tk.	-	76,50 k.s. 4862 tk.	-
Kõik kokku:		180,93 k.s.	633,33 k.s.	4076,21 k.s.	0,18 k.s.	76,50 k.s. -
Omahind		Mk.104.476.62	Mk.109.855.42	Mk.5.042.256.83	-	Mk.110.396.22

Kõik kokku: 4967,15 k.s. omahind Mk.5.366.985.09.

V ä l j a m i n e k:

1) Müüdud (müügihind Mk.9.757.955.90) 3582,85 k.s.Mk. 2.855.239.49

2) Üleantud lauatehastele 599,75 " " 1.384.904.60

3) Mitmesugune puudujääk 6,29 " " 4.874.-

K o k k u: 4188,89 k.s.Mk.4.245.018.09

Müüdi laduplatselt peaasjalikult küttepuid, mis suuremalt jaolt läksid riigi ja omavalitsuse asutuste tarviduseks, kuna lauatehastele üle anti palke laudadeks ja liipriteks ümberöötamiseks.

Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised:

	Müüdud.	Üleantud lauatehastele.	Mitmesug. puudujääk.
Latte	-	-	-
Teibid	-	-	-
Propse	1064,55 k.s.	-	2,12 k.s.
Paberipuid	197,01 "	-	-
Sindlipuid	-	18,21 k.s.	-
Küttepuid	1782,24 k.s.	27,76 "	
Oksi ja hagusi	-	-	
Palke	238,87 k.s. 4571 tk.	553,29 k.s. 11.011 tk.	4,16 k. s. 59 tk.
Kasepakke	12,88 k.s. 744 tk.	0,49 k.s. 11 tk.	0,01 k.s. 1 tk.
Lepapakke	-	-	-
Haavapakke	5,56 k.s. 4 tk.	-	-
Liipripakke	-	-	-
Liipreid	281,74 k.s. 13.829 tk.	-	-
Kokku	3582,85 k.s.	599,75 k.s.	6,29 k.s.
Omahind	Mk.2.855.239.49	Mk.1.384.904.60	Mk. 4874.-
Müügihind	Mk.9.757.955.90		
Kõik kokku	4188,89 k.s.	omahind Mk.4.245.018.09.	

S a l d o:

Laduplatsele jäi 1.jaan.1921 a. 728,26 k.s.Mk.1.121.967.-

K o k k u 728,26 k.s.Mk. 1.121.967.-

Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised.

Latte	-	Palke	99,15 k.s. 1939 tk.
Teibid	-	Kasepakke	0,81 " 58 "
Propse	207,88 k.s.	Lepapakke	-
Paberipuid	1,00 "	Haavapakke	-
Sindlipuid	1,25 "	Liipripakke	0,63 k.s. 170 tk.
Küttepuid	460,04 k.s.	Liipreid	7,50 " 501 "
Oksi ja hagusi	-		-
Kõik k o k k u:	778,26 k.s.	omahind	Mk. 1.121.967.-

Nagu eelpool nimetatud, töötasid 1920 aastal riigi kulul 9 lauatehast endiste 1919 aasta 2 asemel. Neisse lauatehastesse veeti palke laudadeks ja liipriteks, pakke - liipriteks ja sindlipakke - sindliteks ümbertöötamiseks.

Ümbertöötamata materjalest oli lauatehastes:

1) Saldona 1.jaan.1920 a.näidatud 1116 palki 55,80 k.s. Mk.16.847.10
2) millele juurde tuleb arvata Käru lauateh.end.oman.võõrandatud 8 " 0,37 " " 255.20

Kokku saldo 1124 palki.56,17 k.s.Mk.17.102.30

3) Ümbertöötamiseks veeti ladu- 11 pakku) platselt 11011 palki jne.) (599,75 k.s.Mk.1.384.904.60

Aasta jooksul töötadi ümber 0,29 k.s.sindlipakke, 6713 palki ja pakku 342,60 k.s. Mk. 639.530.23, mille ümbertöötamine läks maksma Mk.337.281-, andes materjali omahinnaks Mk.976.819.34

Kütteks tarvitadi aasta jooksul lauatehastes 27,76 k.s.küttepuid Mk.35.907.- väärtuses.

Jäi lauatehastesse 1.jaan.1921 a. saldona 5433 palki ja pakku 285,56 k.s. Mk. 726.569.67 väärtuses.

Ümbertöötatud materjalest oli lauatehastes:

1) Saldona 1.jaan.1920 a. 87 std. laude ja 1211 liipert Mk.40.364.20
2) Aasta jooksul ümbertöötatud 6707 palgist, 6 pakust ja 0,29 k.s.sindlipakkest 149.21 std. laude,

3651 liipert ja 2400 tk. sindleid ja laastu Mk. 976.819.34

Kokku: 236,21 std. laude, 4862 liipert ja 2400 sindlit-laastu

Mk.1.017.183.54

Lauatööstuse peale sai 1920 aastal tegelikult äratarvitatud Mk.508.231.34, sellest laudade saagimiseks Mk.337.289-, mida saetud laudade omahinnale (Mk.976.819.34) juurde arvati ja võõraste palke lõikuseks, lauatehaste vähemateks remonteks jne. Mk.170.942.23, mida laudade omahinnale juurde ei arvatud.

Lauatehastest müüdi aasta jooksul 86,88 std. laude (müügihind Mk.395.314.13) Mk. 270.084.45 Metskondade majapidamiseks tarvitadi 4,20 std. laude " 24.089.30 Laduplasele veeti 4862 liipert " 110.396.22

Kokku: 91,08 std.laude, 4862 liipert omahind Mk.404.569.97

Lauatehastesse jäi saldona ümbertöötatud materjale 1.jaan. 1921 a.:

II kat. laude	143,62 std.	Mk. 585.017.60
III " "	1,51 "	" 2.683.-
Laua pinde ja serve	9,18 "	" 24.280.-
Sindleid ja laaste	2400 tk.	" 632.97

K o k k u 154,31 std. ja 2400 sindlit omahind Mk.612.613.57

Lauatehased andsid tegelikult aasta jooksul tulu:

1) Metskonna metsaülemate poolt esitatud 1920 a. lauatööstuse tulude aruannete järele on müüdud:

ümbertöötatud materjale 86,88 std.	Mk.395.314.13
2) viivitus %% saadud	" 69.350.73
3) eraisikutele palke lõikuse eest	" 121.116.69
K o k k u	Mk.585.781.55

Kui nüüd võrdlemiseks juurdelisada riiklise metsatööstuse aasta üldkulud ja tulud, näeme läbikäigus tugevat tõusu, võrreldes möödunud aastaga. See on seletatav, esiteks, metskondade arvu suurenemisega, teiseks, riiklise metsatööstuse intensiivsemaks muutumisega ja kolmandaks, taksi ja turuhindade tõusuga.

Kokkuvõetult olid m e t s a t ö ö s t u s e k u l u d metskonna metsaülemate poolt esitatud 1920 a. metsatööstuse kulude aruannete järele:

1) Metsas puude lõikamine	Mk.13.663.100.54
2) Laduplatsel	" 1.793.196.26
3) Mitmesugused materjali omahinnale juurdearvamata	" 75.712.-
K o k k u	Mk.15.532.008.80

Et 1920 a. juurderaiutud materjale tegelikku omahinda kätte saada, on peale eelarve kulude aruandes arvestatud väljamineku, puude raiumiseks ja veoks veel omahinnale juurde arvatud kogusummas - Mk.464.973.67 kulusi, s. o. kulud, mis tegelikult 1920 aastal tehtud, kuid väljamakstud ja arvestatud mitmesugustel põhjustel alles 1921 aastal metsaülemate kulude kuu aruannete järele. Nimetud kulud ei saa 1921 aasta materjale omahinna juurde arvatud, vaid eraldi arvestatud, kui eelmise aasta võla katteks.

Ühtlasi on 1920 aasta metsaülemate eelarve kulude aruannete järele tasutud kulusi Mk.286.152.10, milline summa ei ole materjali omahinna juurde arvatud, sest et materjalid ei olnud tööliste poolt üleanõ-

tud ja sellega puudus alus aasta lõpul materjale arvestamiseks. See summa arvatakse 1921 aasta aruandes juurderaiutud materjale omahinnale juurde.

Materjale ülestöötamise kulude juurde ei ole arvatud ka veel Võru maakonna metsaülema poolt väljamakstud ja metsatööstuse kulude all näidatud Mk.1.000. ning keskasutuse poolt väljamakstud Mk.74.712.-, kokku Mk.75.712.- Keskasutuse poolt on Mk.74.712.- eest ostetud kändude lõhkumiseks lõhkeaineid ja süütenööri, mis Viru maakonna metsaülema poolt alluvaile metsaülemaile alles 1921 aastal väljaanti.

Kulude kokkuvõte Metsade Peavalitsuse arveosakonna aruannete järele oleks järgmine:

I. Metsatööstuse kulud 1920 aastal.

§ 5 p.2i puie raiumine ja vedu	Debet Mk.	15.421.108.23	Kredit Mk. 4132.40
§ 5 p.2m saevabriku kulud	" "	542.084.14	" " 6733.55

Krediidi lahtris näidatud summad on tagasi saadud kulud (krediidi uuendus).

II. 1920 a. metsatööstuse kulude liikumise aruanne.

1. Krediite ja avansside kuu aruannete järele kulusid § 5 p.2i	-	Mk. 15.283.686.22
Metsade Peavalitsuse arvelt	-	" 5.089.96
Maakonna metsaülemate arvelt	-	" 128.199.65
Lauatööstuse arvelt	-	" 975.-
1.jaan.1921 a. tasumata jäänud kulusi	-	" 464.973.67
K o k k u	-	Mk. 15.882.924.50
2. Kulusi tasutud 1.I.20 a.-I.I.21 a., kuid materjal arvestatud peale I.I.21 a.		Mk. 286.152.10
Lauatööstuse arvele		" 64.763.60
K o k k u		Mk. 350.915.70
3. Materjale omahinna hulka arvatud		
Metsas		Mk.13.663.100.54
Laduplatsel		" 1.793.196.26
K o k k u		Mk.15.456.296.80
4. Juurdearvamata kulud		" 75.712.-

III. 1920 a. lauatööstuse kulude liikumise aruanne

1. Krediite ja avanside kuu aruannete järele kulusi		Mk. 475.854.94
Metskonna metsaülemate arvelt		" 2.597.-
Metsade Peavalitsuse arvelt		" 56.898.65

Äratarvitatud metsamat.lokomobiile kütteks Mk.35.907.-

Metsatööstuse arvelt " 64.763.60

K o k k u - Mk.636.021.19

2. Andmed kulude kohta,mis tulevad maha arvata:

Kulusi tasutud I.I.20 a.-I.I.21 a.,kuid materjal arvestatud peale I.I.21 a. Mk.126.814.85

Metsatööstuse arvele " 975.-

K o k k u Mk.127.789.85

3. Tegelikud kulud lauamaterjale valmistamisel.

Lauamat.omah.juurdearvat.kulud Mk.337.289.11

Juurdearvamata kulusi " 170.942.23

K o k k u Mk.508.231.34

M e t s a t ö ö s t u s e t u l u d e n a on arvestatud metskonna metsaülemate poolt esitatud 1920 a. metsatööstuse tulude aruannetes:

1) Metsas müüdud materjalest Mk.9.301.992.83

2) Laduplatselt müüdud materjalest " 9.757.955.90

3) Arvestamata metsamaterjale müük " 6.678.-

4) Viivitus %% " 400.173.24

5) Keskasutuse poolt näidatud tulud " 6.678.-

K o k k u Mk.19.473.477.97

Nagu eelpool 1919 a. kulude-tulude käsitlemisel näidatud, oli seal ettesaadud tuluna arvestatud Vastemõisa metskonna alal Mk.11.880.-, millise summa eest on 1920 a. materjali väljaantud ning materjale aruandes müüduna arvestatud, kuid sissetulek näidatud 1919 aastal.

1920 a. on materjale aruandes Mk.5.494.347.86 näidatud rohkem müüduna, kui eelarve tulude järele saadud, mis tuleb sellest, et metsast ja laduplatselt müüdud materjale eest ei tasutud hinda korraga ära,vaid suuremalt jaolt on võlgnikud riigiasutused, kes ostuhinna peale materjale kättesaamist ära tasuvad. See summa on tasutud 1921 aastal, mis ka siis saab aruannetes eelmise aasta võla kattena näidatud.

Käru metskonna metsaülema aasta aruande järele on müüdud materjale eest makstud Metsade Peavalitsuse deposiit arvele Mk.284.224.-,millise summa võrra 1920 a. Metsade Peavalitsuse riigitulude aruandes valmismaterjale müügist saadud tulu vähem on arvestatud. Et 1920 a. deposiit arveraamatud on Riigikontrolli saadetud, ei ole võimalik kindlaks teha,

millal see summa on Metsade Peavalitsuse poolt riigitulude arvele kantud ning missuguse §§ ja liitre all.

Metsatööstuse aruandes on 1919 aastal arvestatud kui võlg Mk.54.543.01 1.jaan.1920 aastaks, milline summa 1920 a.müügihinnaks ei ole arvestatud, vaid Metsade Peavalitsuse sissetulekuna riigi arvele 1920 aasta eest.

Mk.393.667.49 on arvestatud kui ettesaadud tulu, sest materjal ei olnud aasta lõpul ostjaile üleantud ja sama summa võrra on materjale saldo 1.jaan.1921 a. suurem. Nimetatud summa suuruses saab 1921 a.aruandes arvestatud materjal väljaminekuna. Metsatööstuse 1920 a.aruande järele nimetud summa müügihinnaks ei kuulu, vaid Metsade Peavalitsuse riigituludeks 1920 aastal.

Tulude kokkuvõte Metsade Peavalitsuse arveosakonna aruannete järele oleks järgmine:

I. Metsatööstuse tulud 1920 a.

§ 14 p.2^{d}. Valmis raiutud puie müügist	Mk.	13.521.465.49
§ 14 p.2. Saevabriku materjal, lauad jne.	"	546.185.67

II. 1920 a. metsatööstuse tulude liikumise aruanne.

1. Metsatööstuse aruannete järele müüdud.

Metsast	Mk. 9.301.992.23	Kokku 19.059.948.73.
Laduplatselt	" 9.757.955.90	

2. Tulud metskondade alal.

Enne 1.jaan.20 a.saadud,kuid materjal.arvest.1920 a.	Mk.11.880.-	Kokku Mk.19.958.328.02
§ 14 p.2^{d} järele	Mk.13.447.405.49	
Teadmata §§ järele	" 229.201.18	
§ 14 p.3 järele	" 4.975.-	
§ 13 p.3^{b} järele	" 486.294.49	
Saada võlga I.I.21 a.	" 5.494.347.86	
Mets.Peaval.depos.arvel	" 284.224.-	

3. Tulud,mis müügi hinna hulka ei kuulu.

Enne 1.jaan.20 a.arvestatud materjale eest tulusi saadud I.I.20.-I.I.21 a.	Mk.54.543.01	
Viivitus %% ja kõik tulud,mis ei kuulu müügihinna hulka	"403.894.91	
§ 13 p.3^{a} järele (metsamüük)	" 6.678.-	

Lauatööstuse arvele	Mk.39.595.88)	Kokku Mk.898.379.29
Ettesaadud tulud	" 393.667.49)	

III.1920 a.lauatööstuse tulude liikumise aruanne.

1. Lauatööstuse aruannete järele müüdud ümbertöötatud materjale	Mk. 395.314.13
2. Andmed krediite ja avanse üle kuu aruannetest ja metsk.dokumentest	
Metsatööstuse arvel	" 39.595.88
Riigitulude aruannete järele tulusi	" 546.185.67
K o k k u	Mk. 585.781.55
3. Tulud, mis müügihinna hulka ei kuulu.	
Viivitus %% ja kõik tulud, mis ei kuulu müügihinna hulka	Mk. 69.350.73
Saadud eraisik.palke lõik.eest	" 121.116.69
	Mk. 190.467.42

1920 aastal töötas metsatööstus neilsamuil sihtel edasi, nagu seda 1919 aastal tegi. Nimelt töötas ta Metsade Peavalitsuse Tööstus osakonnana eelarve korras materjale riikliste ja omavalitsuse asutuste ning kohalikke elanikke nõuete rahuldamiseks riigi metsa üles. Peale riikliste ja omavalitsuse asutuste nõuete ning kohalikke elanikke ja asunikke tarviduste rahuldamise võttis riikline metsatööstus oma peale ka metsamajanduslisi ülesandeid, läbiviies tarvilikke läbiraideid. Siin põhjendas metsatööstus sarnast tegevust sellele, et noore metsa eest hoolitsemise tööde juures on eraettevõtja kätte usaldatud osas omad isiklikud huvid alati ligemal, kui õiged metsamajanduslised huvid, kuid metsatööstus talitab siin ikka metsa huvides.

Ühtlasi suudeti selle läbi, et riik metsa ise ülestöötas, mõjuda reguleerivalt metsamaterjale, eriti küttematerjale turuhindade peale. Mõjuti turuhindade tõstmise ja puiega spekuleerimise peale, milleks tol ajal õieti palju võimalusi oli.

Teiste metsamaterjale müügist, nagu propse, kapp-palke ja laude saadi välisvaluuta vaesel ajal kallist välisvaluutaõ, kuna paberipuud ja lehtpuu pakud müüdi kodumaa vabrikuile vastavateks saadusteks ümbertöötamiseks.

Omale alluvaile metsaülemaile andis ta ringkirje ning ettekirjutustega juhtnööre ning nõudmisi riigi kulul metsa ülestöötamiseks ning selle likvideerimiseks. Lühidalt oleks viimased järgmised:

Esimeses järjekorras tuleb riikliste ja omavalitsuse asutuste nõudmiste rahuldamiseks metsa ülestöötada ja arukordel võib ka neid kohalikkele elanikkele müüa, kuid ainult nende osatükke pealt, kus juba terve tükk on ülestöötatud ja selle üle akt tehtud. Riigi kulul valmistatud materjale müümine võib sündida peavalitsuse loaga.

Kõige materjale ja metsamüügi juures kohalikkele elanikkele peab silmas pidama, et metsa mitte neile müüa, kes seda ise tingimata ei tarvita, vaid edasi müüvad. Õigustatuile võib müüa väikesel arvul valmismaterjale, s.t. küttepuid ja ehituspalke.

Et seesugust müüki võimalik oleks kontrollida, tuleb müüki toimetada mitte üle kogu metsa, milles asuvad valmismaterjalid, vaid ainult selleks määratud teatud lankes, millised täielikult ülestöötatud ja vastuvõetud on. Müügiks kavatsetud lankel tuleb metsaülemal metsniku ja metsavahi juuresolekul akt kokkuseada ja peavalitsusele kinnitamiseks esitada, kes ka sarnast müüki lubab.

Sarnastel lankel ülestöötatud lehtpuu tarbematerjale, nagu kase-, lepa- ja haava-pakud ei või mitte kohalikkele elanikkele ära müüa, vaid neid tuleb edasisaatmise kohtadesse, raudteede ehk jõgede äärde väl ja vedada.

Nende lehtpuu tarbematerjali valmistusel tuleb tähele panna, et kasepakud oleks sirged, oksteta, ilma punase südameta, ehk siis punane kõva süda; üksikud nõrgad oksad ning kõverused oleks lubatud; lepapakud - samadele tingimistele oleks vastavad; haavapakud - 7 ¼ pikad, punane ehk mäda süda ei tohi olla üle 3", vähem okse ning käänakuid. Täiesti terved haavapakud tulevad valmistada 8¼ 3" pikad ning eraldi laduda; saare, tamme ja vahtra pakke võib valmistada samais mõõtes, nagu lepapakke, milledel üksikud terved oksad on lubatud.

1.juulil 1920 a.pandi maksma metsaametnikkele riigi kulul ülesraiumise iseäralise tasu normid, millised aga novembris samal aastal muudeti, kõrgendades neid 100% võrra. Nii saavad iseäralist tasu -

Metsaülem	Mk.10.-	pro	k.s.	Mk.1.-	pro	liiper	Mk.0,10	pro	palgi	k.j.
Abimetsaül.	" 7.-	"	"	"0,70	"	"	" 0,07	"	"	"
Metsnik	" 5.-	"	"	"0,50	"	"	" 0,05	"	"	"
Metsavaht	" 8.-	"	"	"0,80	"	"	" 0,08	"	"	"

Peavalitsuse, maakonna metsaülemate ametnikud eelnimetatud tasu ei saa, samuti ka praakerid, sest nende viimaste otsekoheseks ülesandeks on metsatööstuse edendamine.

Eeltoodu kahe aasta käsitlemisel tuli ilmsiks järjekindel progressiivne riigi metsatööstuse suurenemine, kuna ta oma kolmandamal eluaastal juba hoopis tugevama tegurina esile astus.

1921 aastal laienes riigi metsatööstuse tegevusala liiga piiritult, millega kaasas käisid arvestamises tekkinud vead, nii et isegi käesoleval 1926 a. ei ole jõutud lõpulikult selgitust tuua Peavalitsuse Tööstusosakonna ja metskonde metsaülemate aruannetes tekkinud vahede üle. Täiendavaid teateid on aga raske saada, sest osa endisi metsaülemaid on ametist lahkunud, osa metskondi ümbergrupeeritud jne. Nii ei ole 1921 a. aruannete kokkuvõtete saldod kuidagi 1922 aasta aruannetes näidatutega kooskõlas ja e s i m e s i t u l e b v õ t t a a i n u l t ü l d i s e p i l d i s a a m i s e k s.

Ka sündis sarnane eelarve piires töötamisel ilmsiks tulnud aruannete segiminek uut osakonna ümbermõodustamist 1922 a. läbi viima. Rahalised aruanded on Riigikontrolli saadetud, mille tõttu on piiratud ainult materjale arvu toomisega.

Materjale liikumine metsas oli järgmine:

S i s s e t u l e k:

Saldo I.I.21.	43.970,86 k.s.
Juurderaiutud	60.226,92 "
Ümbertöötatud	61,08 "
Juurdekasv	63,01 "
Võõrandatud	94,75 "
K o k k u	104.416,62 k.s.

Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised:

	Saldo 1.jaan. 1921 a.	Juurderaiutud.	Ümbertöötatud.	Juurdekasv.	Võõrandatud.
Latte	73,47 k.s.	110,27 k.s.	-	-	-
Teibid	8,98 "	32,82 "	-	-	-
Propse	1178,49 "	1183,67 "	4,88 k.s.	1,75 k.s.	-
Paberipuid	905,32 "	1131,15 "	-	-	-
Sindlipuid	304,08 "	699,88 "	-	0,15 "	-
Kütte-puid	31.656,15 "	39.071,12 "	1,75 k.s.	17,57 "	5,0 k.s.
Oksi ja hagu	2.968,68 " ja 2785 kubu	5.796,87 "	-	-	89,75 "
Palke	6.613,97 k.s.	11.625,24 "	-	41,82 "	-

Kase-

pakke	81,47 k.s.	323,42 k.s.	-	0,22 k.s.	-
Lepa-pakke	7,88 "	5,70 "	-	-	-
Haava-pakke	30, 78 "	52,43 "	-	1,50 "	-
Liipri-pakke	82, 71 "	53,01 "	-	-	-
Liipreid	58, 88 "	141,34 "	54,45 k.s.	-	-
Kokku	43970,86 k.s.	60226,92 k.s.	61,08 k.s.	63,01 k.s.	94,75 k.s.
Oma-hind	Mk.40.684.799.38	-	-	-	Mk.1.077.-
Kõik kokku	104.416,62 k.s.	omahind Mk.	-		

Kui võrrelda eelmise aasta metsamaterjale "sissetulekut" metsas 1921 aasta omaga, siis torkab silma võrdlemisi suur materjale hulk, mida ei ole suudetud eelmisel aastal likvideerida. See on seletatav asjaoluga, et 1920 a. sügisel alati suure hooga metsa materjale raiumist, mida kavatseti 1921 a. kevadel likvideerida. Juurderaiumine tõuseb 48.000 k.s pealt ümarguselt 60.000 k.s. peale ja materjale kogusumma on rohkem kui kaks korda eelmise aasta omast suurem.

Neist materjalest tuleb metsast "väljaminekuks" järgmiselt näidata:

V ä l j a m i n e k:

1) Laduplatsele veeti	- 27.155,76 k.s.
2) Müüdi	- 29.436,41 "
3) Ümbertöötatud	- 67,94 "
4) Puudujääk ja varastatud	- 155,70 "
5) Metsamajapidamiseks äratarvitatud	- 135,18 "
6) Endistele omanikkele vabaks antud	- 73,20 "
K o k k u	- 57.024,19 k.s.

Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised:

	Laduplatsele.	Müüdud.	Ümbertöötatud.	Puudujääk.	Metsamajapid.	End. oman. tagasi.
Latte	3,90 k.s.	162,35 k.s.	-	0,17 k.s.	0,64 k.s.	-
Teibid	-	19,86 "	-	-	-	-
Propse	2138,73 "	50,40 "	4,83 k.s.	2,08 "	-	1,62 k.s.
Paberipuid	647,19 "	155,0 "	-	3, 17 "	-	-
Sindlipuid	489,72 "	134,55 "	-	-	4386 ~~k.s.~~ "	-
Kütte-puid	13876,20 "	18870,28 "	-	120,70 "	48,34"	51,82 "
Oksi ja hagusi	-	7048,85 "	-	7,5 "	-	-

Palke	9636,88 k.s.	2839,58 k.s.	-	17,82 k.s.	42,34 k.s.	19,76 k.s
Kase-pakke	291,56 "	21,02 "	1,75 k.s.	5,06 "	-	-
Lepa-pakke	11,25 "	0,89 "	-	-	-	-
Haava-pakke	16,0 "	49,87 "	-	-	-	-
Liipri-pakke	0,70 "	- "	61,36 "	-	-	-
Liipreid	43,63 "	83,76 "	-	-	-	-
Kokku	27155,76 k.s.	29436,41 k.s.	67,94 k.s.	155,7 k.s.	135,18 k.s.	73,20"
Omahind	-	-	-	-	-	Mk.132.389.50

K õ i k k o k k u 57.024,19 k.s. omahind Mk. -

Siin paistab kohe silma, et materjale on katsutud väljavedada laduplatsele, mida pea igasse metskonda oli asutatud, et neid ka suvel saaks likvideerida; müüdud on peaasjalikult riigi ja omavalitsuste asutustele, selle järele kohalikkele elanikkele. Kuid üldiselt on aasta jooksul materjale suudetud vähe realiseerida - natuke üle poole. Siin tuleb suure ülejäägi arvele küll kirjutada vast sügisel raiutud materjalid.

S a l d o:

Metsamaterjale jäi metsa 1.jaan.1922 a.49.782,23 k.s.

Mk. 76.438.121.23

Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised:

Latte	- 118,46	k.s.
Teibid	- 18,95	"
Propse	- 266,82	"
Paberipuid	-1.425,55	"
Sindlipuid	- 230,26	"
Küttepuid	39.694,25	"
Oksi ja hagusi	-1.755,97	"
Palke	-5.910,07	"
Kasepakke	- 115,94	"
Lepapakke	- 1,12	"
Haavapakke	- 24,04	"
Liipripakke	- 28,60	"
Liipreid	- "183,20	"
Kõik kokku	- 49.782,23	k.s. omahind Mk. 76.438.121.23

Siin peab tähendama, et saldoks on võetud 1922 a. aruannetes näidatud materjalid, sest 1921 a. aruannetest ei olnud võimalik saldot

kätte saada.

1921 a. aruannetes on materjale sissetulekust väljaminekut maha arvates ülejääki 47.392,43 k.s., kuna 1922 a. 1.jaanuari saldos on näidatud kogusummas 49.782,23 k.s.

Kokkuvõetult on 1921 a. metsamaterjale liikumises järjekindlat suurenemist näha, mille tulukust aga rahaliste aruannete puudusel ei ole kahjuks võimalik selgitada.

Umbkaudselt selgus aruannetest, et tulusi on saadud tegelikult materjale müügist Mk.80.545.639.37, kuna materjale omahinna hulka arvatavaid kulusi on olnud metsas (ülestöötamine) Mk.32.418.678.14, laduplatsel (väljavedu) Mk.42.789.602.87, kokku Mk.75.208.281.01.

Laduplatsele väljaveetud materjale liikumine oli järgmine:

S i s s e t u l e k:

1) Juurdeveetud	-	27.136,50k.s.
2) Ümbertöötatud	-	94,18 "
3) Juurdekasv	-	175,04 "
4) Metsamajapidamiseks		22,77
5) Saldo	-	778,26 "
K o k k u	-	28.206,75 k.s.

Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised:

	Juurde-veetud.	Ümbertöö-tatud.	Juurde-kasv.	Metsa-majand.	Saldo 1.jaan. 1921 a.
Latte	1,87 k.s.	-	-	-	-
Teibid	-	-	-	-	-
Propse	2121,48 "	65,18 k.s.	16,50 k.s.	-	207,88 k.s.
Paberi-puu	647,19 "	-	4,28 "	-	1,00 "
Sindli-puid	489,72 "	-	0,06 "	-	1,25 "
Kütte-puid	13.876,20"	29,0	149,93 "	9,50 k.s.	460,04 "
Oksi ja hagusi	-	-	-	-	-
Palke	9.636,88"	-	1,97 "	12,85 "	99,15 "
Kase-pakke	291,56"	-	0,10 "	-	0,81 "
Lepa-pake	11,25"	-	0,02 "	-	-
Haava-pakke	16,0 "	-	0,08 "	-	-
Liipri-pakke	0,70"	-	-	-	0,63 "

Liipreid 43,65 k.s. - 2,10 k.s. 0,42 k.s. 7,50 k.s.

K o k k u 27.136,50 k.s. 94,18 k.s. 175,04 k.s. 22,77 k.s. 778,26 k.s.

Kõik kokku: 28.206,75 k.s.

V ä l j a m i n e k:

1) Müüdud - 5.494,78 k.s.

2) Lauatehastele ülaantud - 5.634,35 "

3) Ümbertöötatud - 94,18 "

4) Puudujääk - 66,30 "

5) Pärnu parvetatud - 2.132,56 "

6) Metsamajapidamiseks tarvitatud - 22,77 "

K o k k u - 13.444,94 k.s.

Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised:

	Müüdud.	Lauatehastele.	Ümbertöötatud.	Puudujääk.	Pärnu parvetatud.	Metsa majapidamiseks.
Latte	0,27 k.s.	1,22 k.s.	-	1,6 k.s.	-	-
Teibid	-	-	-	-	-	-
Propse	275,63 "	-	-	13,80 "	-	-
Paberipuid	199,18 "	-	94,18 k.s.	-	500,12 k.s.	-
Sindlipuid	-	448,59 "	-	-	99,66 "	-
Küttepuid	2579,04 "	157,69 "	-	7,28 "	-	9,50 k.s.
Oksi ja hagusi	-	-	-	-	-	-
Palke	2146,49 "	5007,93 "	~~43,31~~ k.s.	1532,78"	29,605 tk.	12,85 k.s.
Kasepakke	264,45 "	16,23 "	~~0,16~~ "			
Lepapakke	8,13 "	2,26 "	-			
Haavapakke	10,98 "	1,65 "	-			
Liipapakke	-	-	-			
Liipreid	10,61 "	-	~~0,05 k.s.~~			0,42 "
Kokku	5494,78 k.s.	5634,35 k.s.	94,18 k.s.	66,3 k.s.	2132,56 k.s.	22,77 k.s.

- Mk. 7.811.374.64

K õ i k k o k k u - 13.444,94 k.s.

Et välisturu materjalele paremaid müügitingimusi luua, asuti 1921 a. huvitavale katsele: suuremat veeteed materjale transporteeri-

miseks ära kasutada. Nii võeti Türi, Loodi, Õisu, Kõpu, Vastemõisa, Kabala, Kariste, Polli, Voltveti, Jäärja, Lodja, Surju, Taali, Laiksaare, ja Kilingi metskondest materjalid - propsid, paberipuud ja palgid kokku kanaale ja jõeharude äärde, et siis veeteid kaudu neid Pärnu saata. Parvetustööde juhteks valiti parvetus koosolekul Pärnus vastavad isikud ja parvetamine algas. Kõigilt poolt ei saadud õigeks ajaks materjale metsast veeteede äärde materjale väljavedamisega hakkama, nii et osa parvetustöid tuli järgmisel aastal lõpetada. Parvetamine oli siiski vilumatuse tõttu suurte raskustega seotud ja ka parvetuskadu on võrdlemisi suur - 157 k.sülda. Siin kandis osa materjalest vesi laiali, osa varastadi jne.

Parvetamine läks maksma Mk.2.593.601.- ehk ümarguselt Mk.1.216.- k.sülla eest.

S a l d o:

Laduplatsele jäi 1.jaan.1922 a. sama aasta aruannete järele 15.319,61 k.s. Mk.46.507.194,35.

Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised:

Latte	-	
Teibid	-	
Propse	-	1381,66 k.s.
Paberipuid	-	695,41 "
Sindlipuid	-	11,28 "
Küttepuid	-	11.988,59 "
Oksi ja hagusi	-	-
Palke	-	284,488, 5 k.j.
Kasepakke	-	2.590,5 "
Lepapakke	-	216,0 "
Haavapakke	-	235,5 "
Liipripakke	-	
Liipreid	-	10.370,73 "
K o k k u	-	15,319,61 k.s. omahind Mk.46.507.194.35.

Siin jääb ka laduplatsele õige suurel arvul materjale, mis likvideerimiste raskustest tunnistust annab.

1920 aastal töötasid riigi arvel 9 lauatehast, 1921 aastal aga juba 23 ja materjale oli aasta lõpul osa ümbertöötatud, osa ümbertöötamatal kujul juba 29 metskonnas arvestatud.- 1920 aastasti jäi 1.jaan. 1921 üle: ü m b e r t ö ö t a m a t a l t 5433 palki ja pakku 285,56 k.s. Mk.726.569.67 väärtuses. Ümbertöötamiseks veeti laduplat-

selt 1,22 k.s. latte, 448,59 k.s., sindlipuud 157,69 k.s. küttepuid 5007,93 k.s. palke, 16,23 k.s. kasepakke, 2,26 k.s. lepapakke ja 1,65 k.s. haavapakke.

Kokku oli lauatehastes ümbertöötamatuid materjale 5921,13 k.s.

Neist materjalest tarvitadi ümbertöötamise juures 157,69 k.s. küttepuid ära, ümbertöötadi 4.003,48 k.sülda, nii et ümbertöötamata jäi 1859,96 k.sülda.

Ümbertöötatuid materjale oli lauatehastes: Saldo 1.jaan. 1921 a. - 154,31 std. laude ja 2400 sindl. Mk.612,613,57. Juurdesaetud 3202,57 std. laude, 0,80 std. latte prusse 6,42 std., sindleid 2,723,160 tk. Mk.23.302.876.50

Kokku: 3356,88 std. laude, 0,80 std. latte, 6,42 std. prusse, 2.725.560 tk. sindleid ja laaste Mk.23.915.490.07 väärtuses.

Lauatehastest oli materjale väljaminekuid:

Müüdud: laude 286,43 std. latte 1,23 std. sindleid 744,090 tk. Mk.2.162.237.25

Äratarvitatud metsamajapid. 48,97 " " 0,37 " " 214,700 tk. - Mk.532.797.37

K o k k u: laude 335,40 std. latte 1,60 std. sindleid 958.790 tk. Mk.2.694.034.62

Müüdud materjalest saadi müügihinnana Mk.3.092.003.29.

Ümbertöötatuid materjale jäi lauatehastesse 1.jaan.1922 a. 3021,48 std. laude 5,62 std. latte ja prusse ja 1.766.770 sindlit ja laastu Mk.21.221.455.45 väärtuses.

Siin tuleb kahjuks konstanteerida vahet praegu näidatud aruannete ja 1922 a. aruannete saldo suurustes, mida andmete puuduse tõttu kuidagi korda ei läinud selgitada ja mille üle ka Riikline Metsatööstus 1926 aastal pead murrab.

Kokkuvõttes aasta tegevust nendegi olemasolevate andmete järele, paistab metsatööstuse intensiivsemaks muutumine silma materjale valmistamises, kuna materjale likvideerimises juba seisakut on märgata. Siin tuleb arvestada olude normaalsemaks muutumisega kaasas käiva eratööstuste konkurentsiga, mis küll kunagi ei või meie oludes riiklise metsatööstusele saatuslikuks saada, sest siin seisab tööstuse seljataga võimas peremees - riik.

Et materjale, kui ka rahalised läbikäigud järjekindlalt suurenesid, tekitas eelarve korras metsatööstusele summe muretsemine

alati raskusi. Hakati uut väljapääsu otsima ja jäädi mooduse juurde, et metsatööstusele saab oma kindel põhikapital- tööstuskapital ehk operatsiooni fond loodud. Nii sai ka 1.jaanuarist 1922a. vastav ümberkorraldus läbiviidud ja metsatööstusele Mk.70.000.000 tööstuskapitaliks määratud.

Metsatööstuse sihtjooned on käsitusel oleva 1921 aastal samad nagu eelmisel, mille tõttu neid uuesti korutada tarvis ei oleks.Ainult juhtnööres tulevad mõningad uued seisukohad ilmsiks, mida tegelik elu kätte näitas. Terve rea sarnaseid juhtnööre andis Metsade Peavalitsuse Tööstuse osakond omale alluvaile ametnikkele - metsaülemaile aasta jooksul käsitlemiseks.

Kokkuvõetult oleks antud juhtnöörid järgmised: Et lühida lumetee tõttu võib materjale metsa jääda ja nende väärtus kahaneda, tuleb eriti eksport materjale väljavedu tõsiselt võtta, kuna peenemaid palke oleks otstarbekohane võistluspakkumistel ära müüa. Samuti tuleb metsavalitsusel korraldada propse, paberipuie ja A/S. A.M.Lutheri vabriku lehtpuu pakke väljavedu. Liipreid ja küttepuid võib raudteevalitsusele müümiseks määrata kuni 5 versta kaugusel raudteest, kuna üle selle oleks see soovitav ainult sel tingimisel , kui kohalikust tarvidusest üle jääb ja kui puie parvetusjõgesi ehk teisi sündsaid transporteerimise võimalusi ei ole.

Metsaülemate tähelepanu juhitakse asjaolule, et valmismaterjale aruandeid ei ole tähtajaks esitatud,ehk jälle esitatakse neid puudulikke andmetega. Tulevikus palutakse rohkem rõhku sellele panna, et aruanded täielikumalt kokkuseatud õigeks ajaks ärasaadetud saaksid.Samuti juhitakse järgmises ringkirjas metsaülemate tähelepanu sellele, et metsaülemad jätavad paljudel juhtumistel Peavalitsuse poolt antud juhtnööre ja ettekirjutusi täitmata ja talitavad oma äranägemise järele,millega igasugused sekeldused ja segadused kaasas käivad.

Edasi nõutakse jälle teateid väljaveetud materjale kohta, nende ladusmisviisi, sortimente ja mõõtmise üle.

Senini anti Toitlusministeeriumi poolt töölistele varustust, kuna aga 1.aprillist 1921 a. see lõpetakse. Varustust peavad sellest ajast peale ministeeriumid ise muretsema tarviduse korral.

Aprilli algul nõutakse jälle uusi andmeid valmismaterjale tagavarade üle, et umbkaudseltgi oleks võimalik kindlaks teha, kas järgneval talvel on küttekriisi hädaohtu karta ja asuda selle likvideerimiseks samme. Et olud on enam-vähem normaalsemaks muutunud, võib

ehk etteraiumisi ja metsamaterjale raiumist seisma panna. Küttepuie, propse ja paberipuie valmistamine võib edasi kesta ainult neis metsis, kus selleks lepingute järele kohustatud oldakse. Palke ja kasepakke valmistamine on keelatud, kuna haavapakke võib suve läbi valmistada, kuid need peavad maa peale jäetama.

Jõgede ehk kanaale jne. äärde väljaveetud kase ja lepapakud tulevad aktiga A/s. A.M.Lutherile üle anda, kuna haava pakke võib ainult siis üleanda, kui neid pole tikuvabrikuile müümiseks määratud ehk kui neid vähesel arvul ühes teistega on välja veetud.

Et metsatööliste töötasu elukalliduse tõusuga vastavalt ei suurene, tuleb uute lepingute sõlmimisel mõningaid kergendusi lubada ja töötasuks määrata 10-25% vähem, kui seda eratöölistele maksab. See %% suurus oleneb metsatöölisel kasutada oleva maasuurusest ja headusest.

Suvel võetakse saeveskite korraldamise küsimus uuesti üles ja nõutakse metsaülemailt täpseid andmeid saeveskite seisukorra üle. Riigistatud mõisate saeveskid jäetakse majapidamistesse kasutamiseks.

Prantsuse valitsuse esitajaga peetud läbirääkimiste põhjal palutakse teateid tikutraadiks kõlbuliku haavametsa kohta.

Raudteevalitsusega sõlmitud lepingu järele kohustab Metsade Peavalitsus andma 10.000 k.s. küttepuid, 87.000 laiaroopalise ja 13.240 kitsaroopalise raudtee liiprit. Metsaülematele saadetakse võrdlemisi täpseid juhtnööre nende valmistamiseks. Nõutud materjale tuleb valmistada ainult laiaroopalise raudtee ümbruses ja nimelt sarnastes kaugustes, mis kalkulatsiooni välja annab.

Aasta lõpul juhitakse jälle tähelepanu asjaolule, et aasta jooksul esitatud aruanded on puudulikult kokkuseatud, mida olla ei tohiks. Selle tõttu saadetakse metsaülematele uued planketid kuu aruannete, lauamaterjale seisu aruannete ja riigi palke seisu aruannete tarvis.

Aruanded tuleb esitada kindla korra järele ja õigeks ajaks.

Sellega lõpeb riiklise metsatööstuse esimene ajajärk, kus metsa töötadi üles riigi kulul eelarve korras avatud krediite ulatuses. Et sarnane kord ei olnud otstarbekohane, tuli seda muuta ja uus moodus leida, mida ka 1922 aastal teostadi.

---

ise
östuse
jajärk.

1922 aastaga algab riiklisel metsatööstusel teine ajajärk, nimelt, mindi 1.jaan.1922 a. eelarve korras antavate krediite pealt operatsiooni kapitalile üle.

Senini anti metsatööstusele iga aasta eelarve korras teatav krediit, kus juures tema arvel valmistatud materjale müügist saadud tulud läksid otsekohe riigisissetulekuteks. See piiras aga metsatööstuse läbikäigu suurenemist, sest kui eelarve korras metsatööstusele tarvilikul määral krediiti oleks tahetud anda, oleksid riigikassa väljaminekud tuntavalt suurenenud, kuna aga juhusel, kui võimalus oleks antud tööstuse väljaminekuid valmismaterjale müügist saadud summest katta, ei oleks olnud eelarve koormamist sarnaste suurte krediidi nõudmistega. Materjale müügist saadud summad saavad viimasel juhusel rohkem kui üks kord metsatööstusse mahutatud tööstusaasta jooksul. Selle juures võib ka alguskapital vähem olla.

Sellest seisukohast väljaminnes leidis ka Riigikogu 1922 a. eelarve läbivaatamisel otstarbekohasemaks ühe aastase krediidi asemel määrata riigi metsatööstusele Mk.70.000.000.- suurust alalist operatsiooni kapitali, milline otsus ka 8.aprillil samal aastal (Riigi Teataja No 53/54) väljakuulutadi.

Eelarve korras lubatud krediitelt kindla operatsiooni fondi peale üleminek ei toonud riigi metsatööstuse juhtimises ja arvestamises esialgu suuri muudatusi. Tööstuse juhtimine jäi Tööstusosakonna ülesandeks, tema teostamine kohtel metskondade metsaametnikke hooleks, kuna arvepidamine Arveosakonna tegevusega ühendadi, täiendades viimase koosseisu tarvilise abitööjõuga.

Et arvestamine oli seotud Metsade Peavalitsuse arvepidamisega, oleks riigi metsatööstuse aruande aasta pidanud ka jääma 1.jaanuarist 31.detsembrini. Tegelik töö tõi aga hoopis uusi asjaolusi ilmsiks. Ta näitas, et tööstuse aastat jaanuarist jaanuarini aruande aastaks võtta ei saa, sest et aasta lõpul (talvekuudel) oli tööstuse tegevus kõige suurem ja ei võimaldanud läbiviia arvepidamises vahetegemist ja ülejäänud materjale ülelugemist. Sellepärast leiti otstarbekohasemaks tööstuse aastaks võtta aeg 1.septembrist kuni 31.augustini. Selle juures oli suve kuude jooksul metsatööde vaheajal võimalik talviseid töid arvestada, ülejäänud materjalele inventuuri teha ja aasta aruannet kokku seada.

Sarnane kord oli maksev ka endise Vene riigi metsatööstustes, mida ehk eeskujuks võeti meil.Ka saavutadi sarnaseks tööstusaastaks Rahaministeeriumilt nõusolu.

Metsatööstuse period 1.jaan.- 1.sept.1922 a. oli metsamajapidamisele suuresti tulutoov, mida näitavad allpool toodud andmed. 1921 aasta sügisel oksjonilt müümiseks määratud raielangid jäid esimese hindamise järele ostjate puudusel müümata. Seda arvesse võttes alandati kasvava metsa taksi hinde 20% võrra ning määrati siis langid uuesti müügile, mille juures suurem osa neist ka ära müüdi, ehkki ainult mõne %% juurdepakkumisega.

Ülejäänud lankest määrati osa riigi kulul ülestöötamiseks. Vaatamata selle peale, et riigiasutustele anti metsamaterjale nende headuse järele vähemalt 10-20% eraturu hindest odavamalt, ning kasvav mets müüdi ostjate puudusel peaaegu taksi hinnaga ära, sai metsatööstus kännurahale siiski läbistikku 50% metsa ülestöötamisega juurde.

Et 1.jaan.1922 a.krediit tööstuse peale suluti ja operatsiooni fondi kapitali kinnitamine alles aprilli kuul Riigikogu poolt järgnes, tuli tööstuse jatkamiseks laenata Eesti Pangast h-ra Põllutööministri nõusolul Mk.50.000.000.-, mis peale operatsiooni fondi kapitali kättesaamist ära tasuti.

Tööstuse raha summe liikumist näidati ühtlasi Riigi tulude ja kulude aruandes, mille juures selle lisaks seati veel kokku operatsiooni fondi summe tulude ning kulude aruanne, mille põhjal Arveosakond neid eraldi registreeris. Kuni märtsi kuuni 1922 a.arvestadi tööstusest saadud tulud riigi tuludena, peale selle alustadi nende sissemaksmist Eesti Panga osakondesse Metsade Peavalitsuse jooksvale arvele.

Krediite arvel valmistud materjale ülejääk 1.jaanuarist 1922 a. anti riigi metsatööstusele üle metskondades peetud raamatute põhjal oma hinnaga, s. o. kännuraha ühes ülestöötamise ja teiste kuludega (ilma inventuuri tegemata). Aasta algul puudusid Metsade Peavalitsusel kindlad andmed selleks, et Tööstus saab operatsiooni fondi alusele üleviidud, mille tõttu tegelik lahutamine alles peale operatsiooni kapitali määramist sündida võis.

Samuti jäid ka üleandmata lauatehased, sest et nende korraldamine anti juba 1920 aastal Tööstusosakonna hooleks. Lauatehaste üleandmine riiklisele metsatööstusele oleks olnud asjata, sest riigi tööstus kavatseti neis lõpetada ja töötama jätta ainult kõige paremad ning suuremad. Vähemad ja tööstuse arenemiseks mitte kohased otsustadi

osalt väljarentida ehk osalt ka veel müügi teel likvideerida.

Ettetoodud metsatööstuse teisel ajajärgul kujunes tema tegevusala sootu teiseks, kui senini oli. Nimelt oli nimetatud esimeses perioodis 1.jaanuarist kuni 1.septembrini 1922 a. viis enam-vähem iseseisvat tegevusala ja üksust, mida alljärgnev ülevaade selgitab:

1) Metsatööstus; 2) Lauatööstus; 3) Ettevõtja ins.Simpmann-Vambola metsatööstus; 4) 1921 a. materjale parvetamine Pärnu, mis 1921 a. lõpetamata jäi ja alles 1922 a. lõpulikult teostadi; 5) Tööstus keskasutuses.

Nende üksikute metsatööstuse ülesanded ja tegevusala kujunesid järgmiselt:

I. Metsatööstus.

A. Kasvav mets.

Metsade Peavalitsuse poolt anti 1.jaanuariks 1922 aastal Tööstusosakonnale üle 1921 a. krediidi arvel ülestöötamata jäänud metsa 1057,83 tiinu, puumassiga 26.700,66 k.s. Mk. 37.350.625.61 väärtuses (taksihind).

1.jaan.kuni 1.sept. 1922 a. võeti raiumiseks veel juurde 1022,72 tiinu, puumassiga 28.801,31 k.s. Mk. 43.517.324.78 väärtuses.

Sellega võeti riigi kulul ülestöötamiseks kokku 2080,55 tiinu, puumaasiga 55.501,97 k.s.Mk.80.867,950.39 väärtuses.

Asunikkele müüdi sellest kasvava metsana 34,84 tiinu,puumassiga 626,96 k.s. Mk.931.296.10 väärtuses, mille juures saadud tulu läks otsekohe riigi sissetulekuks. Tegelikult jäi siis metsatööstusele ülestöötamiseks 2045,71 tiinu metsa, puumassiga 54875,01 k.s. Mk.79.936.654,29 väärtuses. Tööstuseks ülesvõetud mets on hinnatud kasvava metsa hindamise ja lugemise lehtede alusel 1922 a. taksi järele, mis on 1921 a. taksi hinnast 20% vähem.

Saadud metsast on ülestöötatud 1.jaan.-1.sept.1922 a. 1467,64 tiinu, puumassiga 45.502,52 k.s.Mk.65.320.029.38 väärtuses (taksihind). Sellest metsast saadid valmismaterjale 49.846,23 k.s. ilma tööstuskuludeta Mk.65.320.029.38 väärtuses ja ühes tööstuskuludega Mk.88.934.997.78 väärtuses. Sellega oli metsa ülestöötamiseks Mk. 23.614.968.40 ära tarvitatud, keskmiselt Mk.474.- k.sülla eest.

B. Metsamaterjale liikumine metsas oli järgmine:

S i s s e t u l e k:

1) Saldo 1.jaan.1922 a. 49,782,23 k.s.Mk. 76.438.121.23

2) Juurde raiuti	49.846,23 k.s.	Mk.	88.934.997.78
3) Kütteainete Keskkomiteelt ülevõetud	1.958,69 "	"	2.162.172.50
4) Sekvestreeritud materjalid	200,50 "	"	313.498.58
5) Ümbertöötamisel juurdekasv	25,82 "	"	81.724.–
K o k k u	101.813,47 k.s.	omahind Mk.	167.930.514.09

Metsa ülestöötamiseks kulutadi ära Mk.23.614.958.40. Kütteainete Keskkomiteelt ja sekvestreeritud metsamaterjale hind Mk.2.475.671.08 tasuti riigi metsatööstuse pooli. Metsade Peaval itsusele ära.

Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised:

	Saldo I.I.22.	Juurde raiuti.	K.K.ülevõetud.	Sekvestr.	Juurdekasv.
Latte	28.310,30 k.j. 36.857 tk.	43.927,48 k.j. 66.354 tk.	4114,5 k.j. 7103 tk.	251,75k.j. 344 tk.	-
Teibid	4.526,96 k.j. 27.219 tk.	7.141,62 k.j. 44,753 tk.	7365 tk.	-	6 k.j.20 tk.
Propse	266,82 k.s.	484,77 k.s.	-	-	-
Paberipuid	1425,55 "	1841,40 "	60,75 k.s.	-	-
Sindlipuid	230,26 "	879,32 "	-	-	-
Küttepuid	39694,25"	31715,43 "	1762,24 "	93,5k.s.	16,0 k.s.
Oksi ja hagusi	1.765,97"	2954,35 "	-	12,0 "	-
Palke	1.418.176,1 k.j. 124.945 tk.	2.085.930,45k.j. 18350 tk.	26982 k.j. 2251 tk.	22567,5 k.j. 449 tk.	-
Kasepakke	27.746,4 k.j. 5870 tk.	190.583,1 k.j. 32400 tk.	786,90 k.j. 289 tk.	-	20,0 k.j. 3 tk.
Lepapakke	272,0 k.j. 46 tk.	10762,0 k.j. 1669 tk.	70,0 k.j. 6 tk.	-	-
Haavapakke	5722,3 k.j. 1144 tk.	20263,9 k.j. 4493 tk.	18,0 k.j. 5 tk.	-	-
Liipripakke	6859,0 k.j. 1052 tk.	126765,2 k.j. 41533 tk.	-	-	-
Liipreid	44247,95 k.j. 6326 tk.	387649,81 k.j. 106378 tk.	-	-	2327,0 k.j. 358 tk.
Kokku	49782,23 k.s.	49846,23 k.s.	1.958,69 k.s.	200,50 k.s.	25,82 k.s.
Omahind	Mk.76438121.23	Mk.88934997.78	Mk.2162172.50	Mk.313498.58	Mk.81724.07

K õ i k k o k k u: 101.813,47 k.s. omahind Mk.167.930.514.09.

V ä l j a m i n e k:

1) Väljaveetud laduplatsele	33.854,09 k.s.	Mk.	68.367,467.30
2) Väljaveetud lauatehastesse	314,28 "	"	775.700.-
3) Müüdud metsas	25.990,68 "	"	37.641.135.88
4) Ümbertöötatud	16,43 "	"	51.356.-
5) Äravarastatud ja puudujääk	15,90 "	"	27.185.-
K o k k u	60.191,38 k.s.	Mk.	106.862.844.18

Lauatehaste juurde materjale vedu läks maksma Mk.219.638.50, nii et materjale hind on Mk.995.338.50.- Müüdud metsamaterjalest saadi Mk.50.307.879.13, seega ülejääki andes Mk.12.66.743.25.

Müüdud materjale saajad jagunevad järgmiselt:

	K.s.	Tarbe.	Küttepuud.	Keskm. hind.	Kokku hind Mk.
Riigiasutused	2053,0	20%	80%	1964.-	4.028.736.-
Omaval.asutused	2646,o	20%	80%	1991.-	5.279.802.-
Kohal. elanikud	15947,68	25%	75%	1625.-	26.009.168.-
Eraturg ja vabrikud	5344,0	75%	25%	2830.-	14.990.173.-
K o k k u	25.990,68 k.s.	keskm. 34%	ja 66%	1955.-	50.307.879.13

Riigiasutustele antud materjale hulka on arvatud ka metskondade hoonete paranduseks ja metsaametnikkele kütteks antud puud.

Kohalikkele tarvitajaile müüdi kaugemaist kohtest, kust väljavedu teiste tarvitajate jaoks raskendatud. Asunikkele müüdi paljuil juhtumistel võlakohustuste peale.

Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised:

	Väljaveetud laduplatsele.	Väljaveetud lauatehast.	Müüdud.	Ümbertöötat.	Äravarastatud.
Latte	2407,5 k.j. 2105 tk.	- -	38495,1 k.j. 58056 tk.	- -	- -
Teibid	- 460 tk.	-	6.559,47 k.j. 44.319 tk.	- -	- -
Propse	592,65 k.s.	-	9,0 k.s.	-	-
Paberipuid	1326,29 "	-	429,76 k.s.	-	0,35 k.s.
Sindlipuid	118,11 "	48,97 k.s.	757,82 "	-	-
Küttepuid	21.215,97 "	3,17 "	17.492,46 "	-	14,72 "
Oksi ja hagusi	-	-	2.686,67 "	-	-
Palke	1.731.119,6 k.j. 145.042 tk.	59.931 k.j. 5064 tk.	1.048.867,55 k.j. 98.629 tk.	717,5 k.j. 55 tk.	32k.j. 3 tk
Kasepakke	203.265,7 k.j. 35.262 tk.	262,0 k.j. 15 tk.	10.830,4 k.j. 2.259 tk.	-	160 k.j. 19 tk.
Lepapakke	9.257,5 k.j. 1.411 tk.	-	1.357,5 k.j. 227 tk.	-	-

Haavapakke	22.999,9 k.j. 5.059 tk.	-	1373,8 k.j. 319 tk.	-	-
Liipripakke	125.653,2 k.j. 41.435 tk.	2719 k.j. 329 tk.	96,5 k.j. 118 tk.	3226 k.j. 346 tk.	-
Liipreid	432.761,76 k.j. 112.599 tk.	-	-	-	-
K o k k u	33,854,09 k.s.	314,28 k.s.	25.990,68 k.s.	16,43 k.s.	15,90 k.s.
Omahind	Mk.68367467,32	Mk.775700.-	Mk.37641135.88	Mk.51356.-	Mk.27185.-
Müügihind			Mk.50.307.879.13		

K õ i k k o k k u: 60.191,38 k.s. omahind Mk.106.862.844.18

S a l d o:

Metsamaterjale jäi metsa I.IX.22 a. 41.622,09 k.s. 61.067.669.96

Metsamaterjale ülejääk metsas ei tehtud inventuuriga kindlaks ja selle tõttu tulid teatavad vahed järgneva aasta aruannetes ilmsiks, sest materjale ülelugemisel tuli ühte osa rohkem, teist vähem, mille üle aktid kokkuseati ja 1922/23 a. aruannetes juba tegelik materjali hulk näidati, mitte aga metsaülemate raamatute järele.

Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised:

Latte	35.036,98 k.j.	50.497 k.j.	Palke	702.076,9 k.j.	62.741 tk.
Teibid	5.222,01 "	34.578 "	Kasepakke	4.588,8 "	1.003 "
Propse	149,94 k.s.		Lepapakke	489,0 "	83 "
Paberipuid	1571,40 "		Haavapakke	1630,5 "	264 "
Sindlipuid	113,52 "		Liipripakke	1929,5"	357 "
Küttepuid	34.595,6"		Liipreid	1463,0"	463 "
Oksi ja hagusi	2.054,07k.s.		Mitmes.tarbemat.	2,08 k.s.	54000 "

K o k k u: 41.622,09 k.s. omahind Mk. 61.067.669.96

Metskondade laduplatsele veetud materjale liikumine oli 1922 aastal järgmine:

S i s s e t u l e k:

1) Metsade Peavalitsuse poolt anti metsatööstusele üle krediite arvel väljaveetud materjale ülejääk 1.jaanuaril 1922 aastal	15.318,01 k.s.	Mk.46.507.194.35
2) Juurdeveetud 1.jaan.- - 1.sept. 1922 a.	33,960,0"	"121.055.668.69
3) Tallinna linnaval.poolt ülestöötatud materjale osteti	25,60"	" 221.220.-
4) Ümbertöötatud ja juurde-kasv.	257,40 "	" 1.421.163.-
K o k k u	49.560,71 k.s.	Mk.169.205.246,04

Juurdeveetud materjale omahind metsas oli Mk.68.367.467.69, millele veokulusi Mk.52.688,301.- suuruses juurde tuli, kuna ümbertöötatud materjale tööstus kuludeks tarvitadi Mk.317.893.- ära, mille juures omahind enne ümbertöötamist Mk.1.103.270.- oli.

Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised.

	Saldo I.I.22 a.	Juurdeveetud.	Ostetud.	Ümbertöötatud ja juurekasv.
Latte	-	2407,5 k.j. 2105 tk.	-	-
Teibid	-	- 460 "	-	-
Propse	1381,66 k.s.	642,5 k.s.	-	-
Paberipuid	695,41 "	1339,74 "	-	2,62 k.s.
Sindlipuid	11,28 "	188,11 "	-	-
Küttepuid	11.988,59 "	21.405,16 "	-	45,07 k.s.
Oksi ja hagusi	-	-	-	-
Palke	284488,5 k.j. 20.769 tk.	1.735.786,1 k.j. 145.042 tk.	-	-
Kasepakke	2590,5 k.j. 549 tk.	203.696,5 k.j. 35.265 tk.	-	64,5 k.j.
Lepapakke	216,0 k.j. 52 tk.	9.271,0 k.j. 1.411 tk.	-	-
Haavapakke	235,5 k.j. 45 tk.	23.436,9 k.j. 5.071 tk.	-	-
Liipripakke	- 65 tk.	80.555,7 k.j. 14.901 tk.	-	-
Liipreid	10.370,73 k.j. 2.145 tk.	436.848,3 k.j. 140,658 tk.	6145 k.j. 1229 tk.	50.177,3 k.j. 18.220 tk.
Mitmesug. tarbep.		269,04 k.j. 535 tk.		
K o k k u	15.318,01 k.s.	33.960,0 k.s.	25,6 k.s.	257,1 k.s.
Omahind	Mk. 46.507.194.35	Mk.121.055.668.69	Mk.221.220.-	Mk.1.421.163.-

K õ i k k o k k u 49.560,71 k.s. omahind Mk.169.205.246.04

V ä l j a m i n e k:

1) Müüdud	33.900,0 k.s.	Mk.118.424.623.80
2) Lauatehastele antud	2.534,53 "	" 10.919.782.72
3) Ümbertöötamiseks	254,5 "	" 1.103.270.-
4) Varastatud, puudujäägid	100,76 "	" 326.605.06
K o k k u	36.789,79 k.s.	omahind Mk.130.426.160.58

Müüdud materjalist saadi müügihinna Mk.163.917.542 juures ülejääki Mk.45.492.919.20. Selle juures jagunevad ostjad:

	Arv k.s.	Tarbe.	Kütte.	Keskm. hind.	Kokku Mk.
Riigiasut.	18.600	30%	70%	Mk.4.800	86.668.579.-

Omaval. asut.	13	-	100%	Mk.2557	33.250.-
Kohal. elan.	1048	10%	90%	" 3500	3. 497.979.-
Eraturg ja vabr.	14.239	75%	25%	" 5200	73.717.734.-
K o k k u	33.900 k.s.	keskm. 48 %	52%	Mk.4835	Mk.163.917.542.-

Lauatehastele anti materjali omahinna Mk.10.571.662.72 väärtuses, millele administratsiooni kulusi Mk.348.120.- juurde arvati.

Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised:

	Müüdud.	Lauatehastele.	Ümbertöötatud.	Varast. ja puudujääk.
Latte	1213,5 k.j. 1526 tk.	-	-	-
Teibid	343 tk.	~~460 tk.~~		-
Propse	1447,52 k.s.	642,5 k.s.	-	9,93 k.s.
Paberipuid	1594,04 "	-	-	-
Sindlipuid	26,36 "	159,86 "	-	-
Küttepuid	23.009,08 "	36,67 "	-	84,05 k.s.
Okse ja hagusi	-	-	-	-
Palke	1.276.218,1 k.j. 102,196 tk.	557,955,0 k.j. 4796 tk.	8274,5 k.j. 476 tk.	531,5 k.j. 25 tk.
Kasepakke	201.357,6 k.j. 35.126 tk.	2.698,5 k.j. 294 tk.	226,5 k.j. 46 tk.	60,8 k.j. 19 tk.
Lepapakke	8.458,5 k.j. 1.282 tk.	392,5 k.j. 45 tk.	-	180 tk.
Haavapakke	22.696,5 k.j. 4.955 tk.	161,o k.j. 18 tk.	-	-
Liipripakke	16.104,2 k.j. 4.697 tk.	-	53.178,5 k.j. 8974 tk.	1,0 k.j.
Liipreid	351.462,86 k.j. 129,304 tk.	-	-	855,5 k.j. 190 tk.
Mitmes. tarb.	-	100 tk.	-	-
Kokku	33.900,0 k.s.	2.534,53 k.s.	254,5 k.s.	100,76 k.s.
Omahind	Mk.118.424.622.80	Mk.10.571.662.72	Mk.103.270.-	Mk.326.605.06
Müügihind	Mk.163.917.542,50			
Kõik kokku	36.789,79 k.s.	k.s. omahind	Mk.130.426.160.58	

S a l d o:

Laduplatsele jäi I.IX.22 a. 12.770,92 k.s. Mk. 38.779.085.46

Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised:

Latte	1194 k.j.	579 tk.	Palke	177.315,50 k.j.	15.768 tk.
Teibid	12 "	117 "	Kasepakke	1.953,6 "	329 "
Propse	566,71 k.s.		Lepapakke	636,0 "	136 "
Paberpuid	443,0 "		Haavapakke	814,0 "	143 "

Sindlipuid	13,11 k.s.	Liipripakke	11.272,0 k.j.	~~1295 tk.~~
Küttepuid	10.309,0"	Liipreid	151.224,97 "	~~32.758 "~~
Okse ja hagusi	-	Mitmes.tarb.	269,04 "	~~435 "~~

K õ i k k o k k u 12.770,9 2 k.s. omahind Mk.38.779.085.46.

II: L a u a t ö ö s t u s.

1920 a. riigistamisel ülevõetud lauatehastest töötasid 1.jaan.-1.sept. 1922 a. 23 lauatehast 23 metskonnas, milledes osa likvideeriti aasta jooksul.

1.jaan.1922 a. oli 29 metskonnas mitmesuguseid ümbertöötamata ja ümbertöötatud materjale krediite arvel, mida riigi metsatööstusele üle anti. Ümbertöötamata materjale oli 1759,46 k.s. Mk. 7.859.205.50 väärtuses ning ümbertöötatud - 3215 3215 std. lauamaterjale, 1.766.770 tk. sindleid ja laaste Mk.29.613.569.- väärtuses, kokku Mk.37.472.774.50 väärtuses.

I. 1.jaan. - 1.sept. 1922 a. tuli ü m b e r t ö ö t a m a t a materjale juurde:

1) Metsatööstuse arvelt	2848,31 k.s.	Mk.11.915.121.22
2) Lauateh. ladupl.ümbertööt.	3,66 "	" 17.246.78
3) Ülevõetud	0,93 "	" 2.762.-
Saldo 1.jaan. 1922 a.	1759,46 "	" 7.859.205.50
Sissetulek kõik kokku	4612,36 k.s.	omahind Mk.19.794.335.50

Neist materjalest läks välja:

1) Töötadi ümber	2579,0 k.s.	Mk.11.242.819.50
2) Tööstuse juures tarvitadi	34,0 "	" 90.317.-
3) Müüdi eraturule	1160,0 "	" 4.746.502.-
4) Ärapõles ja ehitusteks tarvitadi	35,5 "	" 154.499.-
Väljaminek kõik kokku	3,808,5 k.s.	omahind Mk.16.234.137.50

Ümbertöötamise juures saadi 2292,61 std. lauamaterjale, 1.378.130 tk. sindleid ning laaste Mk.17.009.333.- väärtuses. Eraturule müüdud materjale müügihind oli Mk.7.293.278.- Neid müüdi lauatehaste juurest, milledes riigitööstust ei olnud võimalik jätkata, näit. Võsu lauatehases, mis ühes 11 ks. materjalega (Mk.44.374.-) ära põles.Ehitusteks tarvitadi ära lauatehastes 23 k.s. materjale Mk.105.086.-väärtuses, mis ehituste arvele kanti, metsavalitsuse hoonetele - 1,5 k.s. Mk.5039.- väärtuses.

Ümbertöötamata tarbematerjale jäi I.IX.22. s a l d o n a lauatehastesse 803,86 k.s.Mk.3.560.198.- väärtuses.

II. Ümbertöötatud materjale liikumine oli järgmine.

1) I.I.22 a.saldo 32,15,31 std.laude 1.766.770 tk.sindleid ja laaste Mk.29.613.569.-

2) Ümbertöötamisest 2252,61 " " 1.378.130 " sindleid ja laaste Mk.17.009.333.-

3) Teistkordne ümbertööt. 195,94 " " Mk. 1.934.821.-

Sissetulek kõik kokku 5663,86 std.laude 3.144.900 tk.sindleid ja laaste Mk.48.557.723.-

Saldona näidatud materjalid võeti Metsade Peavalitsuselt,kes neid aelarve korras valmistas, üle. Teistkordseks ümbertöötamiseks võeti materjali 195,94 std. Mk.1.627.509 väärtuses, millele tööstuskuludena Mk.307.312.- juurde tuli (hööveldamine, servamine jne.)

Nendest materjalest tarvitadi ära:

1) Teistkordne ümbertööt. 195,94 std. laude Mk. 1.627.509.-

2) Äratarvitatud " 1,32 " " " 9.768.-

3) Müüdud 2258,25 " " 1.112.100 tk.sindl.laaste Mk.21.927.598.-

4) Puudujääk, ehitused 84,92 std.laude 436.875 tk.sindl.laaste Mk.888.560.-

Väljaminek kokku: 2540,43 std.laude 1.548,975 tk.sindl.laaste Mk.24.453.435.-

Materjale teistkordsel ümbertöötamisel saadi endisele väärtusele Mk.307.312.- juurde, kuna müügi juures olid ostjaiks.

	Std. laude.	Sindleid ja laaste	tk.	Kokku Mk.
Riigiasut.	66,23 Mk.567.590.-	121.000	Mk.94.250.-	661.840.-
Omaval.asut.	9,99" 74.205.-	37.000	" 5.595.-	79.800.-
Koh.elan.	275,60"2.496.118.-	988.100	"997.693.-	3.493.811.-
Eraturule	1906,43" 21.924.049.-	-	-	21.924.049.-
Kokku	2258,25std.Mk.25.061.962.-	1.112.100	tk.Mk.1.097.538.-	Mk.26.159.500.-

Eraturule müüdi kõik eksport materjal, Riigiasutusi ja kohalikke elanikke varustadi tarvisminevate materjalega, nagu hööveldud lauad jne. sortimente kohaselt, mis toorest puust lõigati. Puudujääke oli 7.73 std. laude ja 60.000 tk. sindleid ning laaste Mk.111.509.- väärtuses. Hoonete ehitusteks tarvitadi lauatehastes 13,13 std.laude Mk.113.607.- ja metsavalitsusel 64,06 std. laude ja 376,875 tk.sindleid ning laaste Mk.663.444.- väärtuses.

Lauatehastesse jäi s a l d o n a 1.sept.1922 aastal ümbertööt. mat. 3123,43 std. laude 1.595.925 tk.sindl.laaste omahinnaga Mk.24.104.413.50 kogusummas.

III. 1921 a. metsamaterjale parvetamine.

Et 1921 a. metsamaterjale parvetamine Pärnu lõpule ei viidud, anti see riigi metsatööstusele lõpetamiseks üle.

Parvetamiseks oli 1921 a. üleantud Pärnu ja Viljandimaakondes kokku 2132, 56 k.s. metsamaterjale Mk.9.059.706.- väärtuses. (Parvetus juhteks said 1921 a. Pärnus parvetuskoosolekul valitud isikud). Viljandimaakonnas anti propsid ja paberipuud maakonna metsaülema poolt kohalikkele metsatöösturitele parvetamiseks välja.

Materjale parvetamine maksis Mk.2.593.601.-, mis ühes materjale omahinnaga andis Pärnus materjale väärtuse Mk.11.653.307.-

Parvetatud materjalest müüdi eraturule ja Põhja Puupapi vabrikule ümbertöötamiseks 1976 k.s. materjale Mk.15.031.575.- väärtuses, mille omahind oli Mk.10.457.166.- Kaduma läks parvetuse juures 157 k.s. Mk. 1.196.141.- väärtuses. Selle kahju lõpulik selgitamine on kohtuvõime käes lahendada, mis seni aga veel lõpetamata.

Ehkki materjalest võrdlemisi palju kaduma läks, andis see tööstuse osa siiski veel rahuldava ülejäägi Mk.3.525.599.- suuruses.

IV. Ettevõtja ins.Simpmann - Vambola tööstus.

See tööstus on rajatud Metsade Peavalitsuse ja ins.Simpmann-Vambola vahel 9.okt.1920 a. sõlmitud metsa ülestöötamise lepingu peale, mille järele ülestöötamiseks ins. S.-Vambolale üle anti 1.dets. 1920 a. kuni 1.sept.1923 a.198,82 tiinu metsa, puumassega 7.228,38 k.s. Mk.3.519.126.- Tööstuskulusi tasuti ettevõtjale kahes osas. Esimese osana tasuti üks kolmandik, arvatud keskmisest turuhinnast, peale materjale väljavedu laduplatsele; teise - terve töötasu-peale materjale müügi lepingus ettenähtud normes.

1.jaan.- 1.sept.22 a. oli ettevõtja ülestöötanud ja väljavedanud laduplatsele ühes eelmise aasta tööstuse saadustega, mitmesuguseid metsamaterjale kokku 4.525, 46 k.s. Mk.2.257.055.- väärtuses (kännuraha). Selle ülestöötatud materjali töötasuks kulus Mk.10.222.598 mille tõttu metsamaterjale omahind oli Mk. 12.479.653.-

Ülestöötatud materjalist müüdi ära 4.512.71 k.s. Mk.20.178.925.-väärtuses.

Müümata jäi sellega 12,75 k.s.Mk.4.972.-väärtuses.

Eeltoodud tööstus jättis ülejäägi operatsiooni lõpul Mk.7.719.072.- suuruses, andes kännurahale (Mk.2.257.055.-) juurde Mk.5.462.017.-

V. Metsatööstus keskasutustes.

Metsatööstuse keskasutuseks oli Metsade Peavalitsuse Tööstusosakond, kes riiklist metsatööstust juhtis ja selle kulusi ning tulusi arvestas.

Kulusi oli kokku 1.jaan.- 1.sept.1922 a.Mk.2.602.575.54,mille hulgas ka maakonde metsaülemate kulusi Mk. 572.337.- suuruses on arvestatud.

Üldise riigi metsatööstuse tegevuse ülevaadet selgitaks lõpubilans, aktivaga Mk.368.722.645.87 ja passivaga Mk.293.723.141.-,millest ülejääki Mk.74.999.504.87 näha on. Sellest ülejäägist on mahaarvatud ametnikke lisatasuks 1.jaan.-1.sept.1922 a.Mk.4.111.201.-,milline kava on esitatud 1923/24 a. eelarve juures Põllutööministeeriumile 7.aug.1923 No 31107, aluseks võttes Riigi metsatööstuse põhimääruse § 6 (1923 a.). Mahaarvates ülejäägist lisatasuks kavatsetud summad,jääb järele tegelik ülejääk Mk.70.888.303.87, millest Põmini ceskirja 31.jaan 1923 a.No 565 põhjal Mk.30.000.000 Põllutööministeeriumi maja ehitamiseks maha arvatakse, kuna ülejääv osa Mk.40.888.303.87 läheb riigi sissetulekuks.

Senini saadud kogemused näitavad, et metsamaterjale riigikulul ülestöötamise iseloomu tõttu on ta ühest küljest kaubanduslisele alusele asetatud, teisest küljest aga mõjuvaks teguriks, riigi huvide seisukohalt vaadates, kohaliste turgude reguleerijaks; ühelt poolt avanevad kaubanduslise iseloomu tõttu kapitali pealt suuremate %% saamise võimalused, teiselt poolt - vähendab metsamaterjalega spekuleerimist ning surub eraettevõtjate poolt kunstliselt üleskruvituid hinde.

Tööd juhtiv keskasutus andis aasta jooksul rea juhtnööre kohapealseile ametnikkele, millised lühidalt järgmised oleks:

Kuni 1.jaan.1922 a. said metsatööstusega seotud ametnikud töötasu palganorme piires, kuid peale eelnimetatud aega tuleb neid (saeveski juhatajad, masinistid ja metsapraakerid) riigiteenistusest vabastatuks lugeda ja nendega teenistuslepingud sõlmida, palka makstes tööstuse krediidi arvelt. Ka ei makseta metsaametnikkele enam tulevikus endiste aastate eeskujul tööstuse eest iseäralist tasu. (Kuid 1923/24 a. eelarve juures esitadi siiski Mk.4.111.201.- preemiateks kinnitamiseks).

Riigi Raudteevalitsuse ja A/S. Luther'iga sõlmitud lepingute järele tuleb Metsade Peavalitsusel teatud hulk lafette, kase- ning sanglepa pakke valmistada, milleks metsaülemaid palutakse selle peale. iseäralist rõhku panna ja neid isegi enne raie lõppu väljavedada väik-

semate osade kaupa. Raudteevalitsusele on veel tarvis küttepuid raiuda, mida kolme sorti jaotatakse. I-sse sorti kuuluvad tammed, saared, vahtrad, kased ehk nende segu sangleppiga, mille juures viimaseid ei tohi üle 10% olla.

II-se sorti - lepad, männad, kuused ehk nende segu I-se sordiga. Nende küttevääritus on 10% vähem kui I-sel sordil.

III-sse sorti kuuluvad haavad, papid, pärnad ja muud pehmed sordid ehk nende segu II-se sordiga. Küttevääritus on neil vähem 20% II-st sordist. Puud peavad okstest silédaks raiutud ning halgudesse lõhutud olema, mis peenemad ei tohi olla, kui 2 vers. A/S.Lutheriga sõlmitud lepingu järele kohustab Metsade Peavalitsus müüma 1921/22 a. talve jooksul 200.000 k.j. kase ja 25.000 k.j. sanglepa pakke. Hind kõigub kasepakkel raudteede äärde väljaveetult Mk.35.- Mk.51.-Sanglepa pakke hind on kasepakke hinnast 10% odavam. Metsaülemate tähelepanu juhitakse selle peale, et valmistades sanglepa pakud kallimad ei tuleks, kui nende eest saadakse ja et neid materjale parvetamise ~~(parvetamise)~~ jõgede, Peipsi ja Võrtsjärve kallastele ning mereranda väljaveetakse mitte hiljem kui 1.märtsiks 1922 a., sest viimane vastuvõtmine saab olema 1.aprillil 1922 a. Metsades valmistatud kapp-palgid müüakse eksport firmele, kuna saepalgid koondatakse riigi saeveskeisse laudadeks ümbertöötamiseks. Ehituspalgid tulevad kohalisi olusi arvesse võttes metsa jätta elanikkele müümiseks.

Kirjavahetuse vähenduseks palutakse telefonogramme tarvitada ja ka telefonilisi järelpärimisi teha.

Et riigi kulul valmistatud materjale tagavarad olid käesoleval aastal õige suured, peetakse nende otstarbekohasemaks likvideerimiseks märtsi kuu keskel maakonna metsaülemate kantseleides suuremate partiide kaupa oksjonid ära.

Mai kuu paiku kavatseb Peavalitsus kõiki vähemaid saeveskeid ja nende üksikuid osi likvideerida, kas ümberpaigutades suurematesse riigi kulul töötama jäävate saeveskeisse, ära müües ehk tarvilisel korral üleandes Maakorralduse Peavalitsusele, kui need ühenduses on mõisa majapidamisega ehk jahuveskiga. Selleks asutakse metsaülemailt vastavate andmete kogumisele.

Samal ajal kerkib ka üles Kütteainete Keskkomitee likvideerimine ja Vabariigi Valitsus on Metsade Peavalitsusele kohuseks teinud Kütteainete Keskkomiteele kuuluvaid metsi ja riigimetsis asuvaid müümata valmismaterjale metsavalitsuse alla ülevõtta. Metsa piirest

väljaveetud materjal ei kuulu ülevõtmise alla. Ülevõetud materjalid tulevad ärahinnata ja nende väärtus saab võlast maha arvatud.

Järgmisel operatsiooni aastal on Metsade Peavalitsusel kavatsus metsamaterjale riigi kulul ülestöötamist märksa vähendada, võttes üle riigi umbes 1000 tiinu (end. 2080, 55 tiinu asemel), et nende kasutamine kindel, kergem ja soodsamail tingimusil oleks. Paremais kohtes ollakse nõus kas või tervet metskonna aasta normi riigi kulul üles töötama, kuna aga metskondades, kus valmismaterjale kasutamine raskustega ja kahjudega on seotud, see osalt ehk täiesti ära jääks.

Siin tuleb esile juba teatav ettevaatus, sest metsa ladu-platsele jäi metsamaterjale juba õige suurel arvul, mille realiseerimine teatavate raskustega seotud oli. Kui materjale oleks vähem valmistatud ja õigel ajal realiseeritud, oleks tulu rohkem saadud, sest seistes kaotasid materjalid hulga oma väärtusest.

Kuivõrd see kokkutõmbamine teostamist leidis, selgub järgnevate aastate tegevusest.

Eeltoodud tegevuse aruanne 1.jaan. 1922 a.- 1.sept.1922 a., mis oli esimeseks operatsiooni fondiga tegevuseks, andis ülevaate 8 kuulisest töötamisest, mille juures tähtsama osana oli 1.jaan.1922 a. endise eelarve krediidi summega valmistatud metsamaterjalide väljaveo ümbertöötamine ja kasutamine, kuna tegevuse aasta 1.sept.1922 a.- 1.sep. 1923 a. annab selgema pildi metsatööstuse tegevusest operatsiooni fondi alusel terve aasta üle.

1922/23 a.töötasid neli enam-vähem iseseisvat tegevusala, nimelt: 1) Metsatööstus, 2) lauatööstus, 3) ettevõtja ins.Simpmann-Vambola, 4) keskasutus.

Nende üksikute metsatööstuste ülesanded ja tegevusala kujunes järgmiselt:

I. M e t s a t ö ö s t u s.

A. Kasvav mets.

1.sept. 1922 a. jäi eelmisel aastal raiuda kavatsetud metsa ülestöötamata 584,64 tiinu 11.009,06 k.s. puumassiga Mk.14.616.624.91 väärtuses. Aasta jooksul võeti ülestöötamiseks juurde 1476,71 tiinu 43.722,19 k.s. puumassiga Mk.60.322.064.- väärtuses, nii et kokku oli ülestöötamiseks võetud kasvavat metsa 2061,35 tiinu, hindamislehti järele 54.731,25 k.s.puumassiga Mk.74.938.688.91 väärtuses.

Siin juures tuleb tähelepanu pöörata kõigis tööstusharudes näidatud 1922 a. ja 1922/23 a. saldode peale, millised mitte kokku

ei käi. Lahkuminekud tulevad sellest, et 1922 a. anti endise eelarve korras ülestöötavad materjalid üle operatsiooni fondi arvele ilma kohte peal inventuuri ehk ülelugemiste tegemiseta metsaülemate raamatute järele, kuna 1922/23 a. aruannetes tuli inventuuri tegemisel teatavaid vahesi ilmsiks, nii et viimaseid andmeid tuleb õigeks pidada.

Sellest arvust (584,64 t.) jäi ülestöötamata mitmesugustel põhjustel ning anti Metsade Peavalitsusele tagasi 71,68 tiinu, puumassiga 1400,71 k.s. Mk.2.587.682.- väärtuses. Ülestöötadi aasta jooksul 1552,01 t. puumassiga 44.556,08 Mk.60.937.737.50.

Ülestöötamata jäi 1. sept. 1923 a. 437,66 tiinu, puumassiga 8.764,46 k.s. Mk.11.413.269.50 väärtuses.

Aasta jooksul ülestöötatud 1552,01 tiinust, puumassiga 44,566,08 Mk.60.937.737.50 taksihinnaga, saadi metsamaterjale 53.325.93 k.s. Selle puumassi hulgas on näidatud ka 21 k.s. teibid, 54,10 k.s. hagu ja umbes 2000 k.s. peenikesi kaikapuid 1-3" jämeduses, mida metsahindamisel arvesse võtmata jäetakse.

B. Metsamaterjale liikumine metsas oli järgmine:

S i s s e t u l e k:

1) Saldo 1. sept. 1922 a.	41.546,45 k.s.		Mk.60.950.537.-
2) Juurderaiutud	53.325,93 "	"	85.339.772.50
3) Ülevõetud K.K.K. likv. kom.	3.963,73 "	"	7.469.912.50
4) Sekvestreeritud metsaval. poolt	1.046,62"	"	674.256.-
5) Materjale ümbertöötamisest	67,45 "	"	222.554.50
6) Juurdekasv	498,11 "	"	52.990.-
7) Arvestamata jäänud	205,30 "	"	132.359.-
K o k k u	100.653,5 k.s.		Mk.154.842.381.50

Juurderaiutud 53.325,93 k.s. kännuraha oli Mk.60.937.737.50 (keskmiselt Mk.1271.- k.süld) ja valmistuskulud Mk.24.402.035.-(keskmiselt Mk.504.- k.süld). Arvesse tuleb võtta, et keskmiste hindade väljaarvamiste juures on 5410 k.s. hagusi arvestamata jäetud.

K.K.K. ülevõetud materjalid on näidatud hinnaga, millise määras üleandmise ning vastuvõtmise komisjon. Nende hind on ülekantud Metsade Peavalitsuse arvele. Samuti tasuti Peavalitsusele sekvestreeritud metsamaterjale hind. Nimetatud materjalid anti sekvestreerimise komisjoni poolt riigi metsatööstusele üle ning määrati ka nende hinnad.

Ümbertöötamiseks võetud 76,29 k.s. Mk.162.010.- väärtuses töökuludeks tarvitadi Mk.60.544.50 ära. Ümber töötadi liiprepakud liipreiks, peenemad palgid - propseks ja paberipuuks, osalt sindlipakke

kütteuieks (!) j.n.e. Viimast asjaolu tuleb selgitada materjali rikkiminekuga.

Juurdekasv saadi materjale müügi ja liikumise, s. t ühelt kohalt teise ladumise teel. Osa materjale oli eelmisel aastal arvestamata jäänud, mis siis ülelugemisel ilmsiks tuli ja materjalid arvestadi 1922/23 a. sissetulekuna ilma töökulu väljamaksmiseta.

Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised:

	Saldo I.IX.22 a.	Juurde lõigati.	Ülevõetud K.K.K.	Sekvestr.	Ümbertöötatud.	Juurdekasv.	Arvest.
Latte	38.441,48 k.j. 50.094 tk.	50,284,84 k.j. 73813 tk.	10902,5 k.j. 11880 tk.	-	-	125,75 k.j. 16 tk.	9,1 k.j. 14 tk
Teibid	5743,01 k.j. 34981 tk.	6177,25 k.j. 39220 tk.	5738,5 k.j. 17530 tk.	-	-	3,0 k.j. 30 tk.	67,48 k.j. 536 tk.
Propse	149,94 k.s.	579,56 k.s.	14,63 k.s.	-	2,5 k.s.	13,24 k.s.	-
Paberi-puid	1571,40 "	2761,91 "	22,38 "	33,63 k.s.	1,88 k.s.	6,63 k.s.	-
Sindli-puid	113,53 k.s.	662,19 "	-	39,42 "	-	2,6 k.s.	8 k.s
Kütte-puid	34545,6 "	32961,56 "	3393,0 "	910,73 "	25,43 "	285,79 "	138"
Oksi ja hagusi	2007,9 "	5410,08 "	-	22,5 "	1,67 "	126,58 "	-
Palke	702076,9 k.j. 62741 tk.	2153961,1 k.j. 181033 tk.	10035,1 k. j. 10270 tk.	9683,0 k.j. 1188 tk.	-	14147,2 k.j. 1617 tk.	14056 k.j. 766 tk
Kase-pakke	4588,8 j.s. 1003 tk.	178686 k.j. 39412 tk.	396,5 k.j. 119 tk.	-	-	526,5 k.j. 132 tk.	-
Lepa-pakke	489,0 k.j. 83 tk.	10471 k.j. 2659 tk.	-	-	-	234,0 k.j. 40 tk.	-
Haava-pakke	1630,5 k.j. 264 tk.	45009,35 k.j. 8807 tk.	702,0 k.j. 184 tk.	-	-	149,5 k.j. 37 tk.	-
Liipri-pakke	1929,5 k.j. 357 tk.	60642,0 k.j. 10427 tk.	-	-	-	-	-
Liipreid	2542,0" 463 tk.	104287,5 " 30751 tk.	-	-	8635 k.j. 2162 tk.	-	-
Mitmesug.	2,08 k.s. 5400 tk.	35,93 k.s. 10 tk.	-	-	-	-	-
Kokku	-41546,45 k.s.	53325,93 k.s.	3963,73 k.s.		1046,62 k.s.	67,45 k.s.	205,3 k.s.
		Mk.	Mk.		Mk.	Mk.	Mk.s.
Omahind	Mk.60950537.-	85339772 50	7469912 50		674256.-	222554.50	132359.-

K õ i k k o k k u 100653,59 k.s. omahind Mk.154842381.50

V ä l j a m i n e k:

1) Laduplatsele veetud	29956,25 k.s.	Mk.	56.782.287.-
2) Müüdud	39669,50 "	"	54.569.735.-
3) Ümbertöötatud	76,29 "	"	162.010.-
4) Varastatud ja puudujääk	450,43 "	"	391.260.-
5) Tagasiantud sekvestr.mat.	572,92 "	"	-
K o k k u -	70725,39 k.s.	Mk.	111.905.292.-

Laduplatsele veeti materjale nende kergemaks ja otstarbekohasemaks likvideerimiseks, sest laduplatselt on võimalus terve aasta läbi müüki toimetada, kuna metsas seda ei saa.

Materjale müüdi järgmiselt:

	K. S.	Keskm.hind k.s.	Kogu müügi hind Mk.
Riigiasutustele	7.991,95	Mk.1.870.-	14.892.990.50
Omaval.asut.	6.342,42	" 2.035.-	12.907.715.-
Kohal.elan.	18. 169,50	" 1.800.-	32.686.184.-
Eraturg ja vabrikud	7.165,66	" 2.890.-	20.717.694.-
K o k k u:	39.669,53 k.s.	Mk.2.047.k.s.	Mk.81.204.583.50

Riigiasutustele antud materjale hulka on arvatud ka metsavalitsuse hoonete paranduseks võetud materjalid ja metsaametnikke küttepuud, ära tasudes tööstusele tegelikke töökulusid, kuna kännuraha Metsade Peavalitsuse arvele kanti.

Odavama sordi puud ja materjalid, samuti ka väljaveo kohtest kaugel asuvad materjalid ja haod müüdi ära kohalikkele elanikkele, millega ka seletatav odav keskmine hind k.sülla eest (Mk.1.800.-)

Osa materjale vabastadi sekvestri alt ja anti omanikkele tagasi, kui mitteõiglaselt sekvestreeritud, kuid nende hind on sissetulekus ja väljaminekus arvestamata jäetud.

Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised:

	Laduplatsele veetud.	Müüdud.	Ümbertöötatud.	Var. ja puudu.	Tagasi antud.
Latte	1226,6 k. j. 550 tk.	72751,34 k.j. 99404 tk.	1847,2 k.j. 718 tk.	116,5 k.j. 126 tk.	-
Teibid	73,4 k.j. 734 tk.	13234,43 k.j. 57791 tk.	-	154,7 k.j. 702 tk.	-
Propse	586,29 k.s.	5,77 k.s.	-	4,88 k.s.	-
Paberipuid	2036,44 "	713,68 "	-	68,92 "	-
Sindlipuid	162,57 "	595,03 "	3,46 k.s.	2,44 "	-
Küttepuid	19.477, 54 "	27.831,39 "	-	99,27 "	572,92 k.s.
Oksi ja hagusi	-	4.697,77 "	-	265,94 "	-
Palke	1.451.017,0 k.j. 121.453 tk.	1.297.426,7 k.j. 111.659 tk.	3008,5 k.j. 229 tk.	1730,5 k.j. 28 tk.	
Kasepakke	173.613,5 k.j. 38.297 tk.	7.558,1 k.j. 1566 tk.	1228,7 k.j. 322 tk.	152,5 k.j. 31 tk.	-
Lepapakke	10279,0 k.j. 2.605 tk.	714,5 k.j. 109 tk.	115,0 k.j. 27 tk.	-	-
Haavapakke	42.134,9 k.j. 8.339 tk.	3277,0 k.j. 506 tk.	848,5 k.j. 125 tk.	-	-
Liipripakke	61.342,0 k.j. 9.038 tk.	316,5 k.j. 52 tk.	10.431,5 k.j. 1541 tk.	-	-

Liipreid	99.566,5 k.j.	1463,0 k.j.			
	~~23.248~~ tk.	349 tk.	-	-	-
Mitmesug.	29,87 k.s.	6,89 k.s.			
		54.010 tk.	-	-	-
Kokku	29956,25 k.s.	39.669,50 k.s.	76,29 k.s.	450,43 k.s.	572,92 k.s.
Omahind	Mk.56782287.-	Mk.54569735.-	Mk.162010.-	Mk.391260.-	
Müügihind		Mk.81.204.583.50			

K õ i k k o k k u 70.725,39 k.s. omahind Mk.111.905.292.-

S a l d o.

Metsamaterjale jäi metsa I.IX.23 a. 29.928,2 k.s.

Mk.42.937.089.50

Nende materjale hinnaks on võetud tegelik: omahind, s. o. kännuraha ja valmistuskulud. Järeljäägid tehti kindlaks inventuuriga, mille üle vastavad aktid said kokkuseatud.

Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised:

Latte	24.006,03 k.j.	35.029 tk.	Palke	251.204,6 k.j.	24.246 tk.
Teibid	4.267,31 "	33.070 "	Kasepakke	1.645,0 "	440 "
Propse	162,93 k.s.		Lepapakke	85,5 "	41 "
Paberipuid	1.578,79 "		Haavapakke	1.230,95 "	322 "
Sindlipuid	62,24 "		Liipripakke	481,5 "	153 "
Küttepuid	24.278,99 "		Liipreid	14.435 "	9779 "
Oksi ja hagusi	2.605,02 "		Mitmesug.	1,25 k.s.	

K õ i k k o k k u 29.928,2 k.s. omahind Mk.42.937.089.50

Metskondade laduplatsele veetud materjale liikumine oli 1922/23 aastal järgmine:

S i s s e t u l e k:

1) Saldo 1. sept. 1922 a.	12.892,43 k.s.		Mk.38.896.218.50
2) Juurdeveetud	29.956,25 "	"	95.825.365.50
3) Saadud ümbertöötamisest	267,66 "	"	1.439.924.50
4) Juurdekasv	888,44 "	"	15.737.-
5) Arvestamata jäänud	24,21 "	"	63.669.-
6) Sekvestreeritud	66,50 "	"	232.031.-
K o k k u:	44.095,49 k.s.		Mk.136.472.945.50

Nagu eelpool juba tähendatud, lähevad 1922 a. ja 1922/23 a. saldod lahku, sest 1922 aastal arvestadi materjalid metsaülemate aruannete järele, kuid inventuuri ei tehtud; 1922/23 a. loeti materjalid üle ja arvesse tuleb võtta ka õige materjale ülejääk.

Materjale juurdeveeks kulutadi aasta jooksul Mk.39.043.078.50

ära (1.k.s. veokulu Mk.1.370.-), nii et materjale väärtus oli metsas Mk.56.782.287.- Ümbertöötadi laduplatsele väljaveetud liipripakud-liipriteks ja mitmesugusi materjale, mis tarbepuuna osa oma väärtusest kaotasid, küttepuieks. Materjale saadi 267,67 k.s.Mk.1.095.610.- väärtuses ümbertöötamisest, mille juures ümbertöötamise kuludeks Mk.344.314.50 äratarvitadi.

Juurdekasv on tulnud metsamaterjale väljaveo ja müügi mõõte vahekorrast. Kohtelt saadud aruannetes on juurdekasv arvestatud ilma väärtuse näitamata, mis aga mingisuguseid muudatusi esile ei too, sest et teeb materjale omahinda ainult odavamaks ja annab müügi juures ülejääki.

Arvestamata jäänud on eelmise tegevusaasta jooksul mitmesugused kevadise veega laiali kantud, jälle kokkukorjatud ning sissetulekuna arvestatud materjalid.

Aasta jooksul on mitmesuguseid materjale metsaostjailt Metsade Peavalitsuse poolt sekvestreeritud ja tööstusele üleantud, mille juures ülevõtmise juures kindlaks tehtud hind tasuti tööstuse poolt Peavalitsusele ära.

Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised:

	Saldo I.IX. 1922 a.	Juurdevee-tud.	Ümbertöö-tatud.	Juurde-kasv.	Arvesta-mata.	Sek-vestr.
Latte	1469,0 k.j. 579 tk.	1222,6 k.j. 550 tk.	-	-	-	-
Teibid	12,0 k.j. 117 tk.	73,4 k.j. 734 tk.	-	-	-	-
Propse	642,87 k.s.	586,29 k.s.	-	21,51 k.s.	-	-
Paberipuid	367,55 "	2036,44 "	22,07 k.s.	72,25 "	78,-	34,0 k.s.
Sindlipuid	14,34 "	162,57 "	-	-	-	-
Küttepuid	10.309,0"	19.477,54 "	2,81 "	633,09 "	19,58 k.s.	32,5 "
Okse ja hagusi	-	-	-	-	-	-
Palke	186,222,5 k.j. 15.768 tk.	1.451.017,0 k.j. 121,453 tk.	-	34,712,5 k.j. 126 tk.	111,0 k.j. 76 tk.	-
Kasepakke	2007,8 k.j. 329 tk.	173,613,5 k.j. 38.297 tk.	-	2.683,5 k.j. 51 tk.	-	-
Lepapakke	456,0 k.j. 136 tk.	10.279,0 k.j. 2.605 tk.	24,5 k.j. 9 tk.	261,5 k.j. 7 tk.	-	-
Haavapakke	814,5 k.j. 143 tk.	42.134,9 k.j. 8.339 tk.	-	711,5 k.j. 7 tk.	-	-
Liipripakke	6.124,0 k.j. 743 tk.	61.342,0 k.j. 9.038 tk.	-	-	-	-
Liipreid	176.704,97 k.j. 33.310 tk.	99.566,5 k.j. 23.248 tk.	57.666,5 k.j. 16553 tk.	412,77 k.j. 118 tk.	-	-

Mitmesug.	1,12 k.s.	29,87 k.s.	~~8,41 k.s.~~	- 12 tk.		-
K o k k u	12892,43 k.s.	29956,25	267,66 k.s.	888,44 k.s.	24,21	66,5
	Mk.	Mk.k.s.	Mk.	Mk.	Mk. k.s.	k.s. Mk
Omahind	38.896.218.50	95825365.50	1439924.50	15737.-	63669.-	232031.-

K õ i k k o k k u: 44.095,49 k.s. omahind Mk.136.472.945.50

V ä l j a m i n e k:

1) Müüdud	36.023,65 k.s.	Mk.112.573.122.-
2) Üleantud lauatehastele	1.769,70 "	" 7.082,765.50
3) Ümbertöötatud	267,67 "	" 1.095.610.-
4) Puudujääk ja varastud	250,37 "	" 968.790.50
K o k k u	38.311,39 k.s.	Mk.121.720.288.-

Aasta jooksul müüdi materjale Mk.175.081.380.- eest, millega Mk.53.361.092.- tulu saadi. Materjale müüdi järgmiselt:

	K.s.	Keskm.hind Mk.	Kogu hind Mk.
Riigiasutused	19.882,67	4383.-	87.161.344.-
Omaval. asut.	829,0	2757.-	2.285.793.-
Kohal.elanikud	396,40	3180.-	1.260.474.-
Eraturg ja vabr.	14.915,58	5657.-	84.373.768.-
K o k k u:	36.023.65 k.s.	keskm.Mk.4860	Mk. 175.081.380.-

Riigiasutustele müüdi I - III sordi küttepuid, liipreid ja ehituspalke; omavalitsuse asutustele III-V sordi, s. o. odavamaid küttepuid ja vähesel arvul palke. Kohalikud elanikud ostsid võistluspakkumistelt ja laduplatselt mitmesuguseid ülejäänuid materjale.

Ümbertöötamiseks on lauatehastele mitmesuguseid materjale antud. Üleandmise juures on omahinnale juurde arvatud administratsiooni kuludeks 15%, mis annab kokku üleandmise hinna Mk.8.145.339.50, millisena see ka lauatööstuses on arvestatud.

Suurema puudujäägi tekitas 1923 a. kevadel veest üleujutatud Peipsi rand ja selle lähikonnas olevad jõed, kus ülestöötatud materjalid laiali kanti. Katsuti küll kõiki abinõusi selle vastu tarvitusele võtta, ~~kuid~~ mis ainult osaliselt korda läks. Osa materjale oli varastatud ja kaduma läinud.

Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised:

	Müüdud.	Üleantud lauatehastele.	Ümbertöötatud.	Puudujääk.
Latte	1.040,1 k.j. ~~345 tk.~~	-	-	185,0 k.j. 210 tk.
Teibid	-	39,4 k.j. ~~394 tk.~~	-	34,0 k.j. 340 "
Propse	1.153,38 k.s.	-	22,07 k.s.	32,68 k.s.
Paberipuid	2.401,83 "	-	-	4,38 "
Sindlipuid	52,99 "	118,01 k.s.	2,41 "	-
Küttepuid	24.758,37 "	-	-	209,9 "

Oksi ja hagusi	-	-	-	-
Palke	1.271.033,5 k.j. 104,570 tk.	384.626,5 k.j. 31.032 tk.	327,0 k.j. 21 tk.	288, 5 k.j. 14 tk.
Kasepakke	166,347,3 " 36.685 tk.	9.220,0 k.j. 1.444 tk.	178,5 k.j. 29 tk.	127,0 k.j. 4 tk.
Lepapakke	10.019,5 k.j. 2.464 tk.	79,5 k.j. 7 tk.	170,0 k.j. 48 tk.	30,5 k.j. 12 tk.
Haavapakke	42.841,4 k.j. 8.385 tk.	396,o k.j. 30 tk.	24,5 k.j. 9 tk.	17,5 k.j. 1 tk.
Liipripakke	6.164,0 k.j. 694 tk.	2.043,0 k.j. 209 tk.	57.666,5 k.j. 8.306 tk.	24,5 k.j 5 tk.
Liipreid	332.513,81 k.j. 72.688 tk.	-	-	112,43k.j 22 tk.
Mitmesug.	32,25 k.s.	-	-	-
K o k k u	36.023,65 k.s.	1769,70 k.s.	267,67 k.s.	250,37 k.s
Omahind	Mk.112.573.122.-	Mk.7.082.765.50	Mk.1.095.610.-	Mk. 968790.50
Müügihind	" 175.081.380.-	" 8.145.339.50		

K õ i k k o k k u 38.311,39 k.s. omahind Mk.121.720.288.-

S a l d o:

Laduplatsele jäi I.IX.23 a. 5784,10 k.s. Mk.14.752.657.50

Materjale seis on kindlaks tehtud inventuuriga ja selle väärtus fikseeritud kohapealsete aruannete järele omahinnaga.

Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised:

Latte	1465,5 k.j.	574 tk.	Palke	16.787,5 k.j.	1786 tk.
Teibid	12,0 "	117 "	Kasepakke	2.432,0 "	515 "
Propse	42,54 k.s.		Lepapakke	721,5 "	226 "
Paberipuid	126,1 "		Haavapakke	381,5 "	64 "
Sindlipuid	3,5 "		Liipripakke	1568,0 "	567 "
Küttepuid	5,506,25 "		Liipreid	1724,5 "	519 "
Oksi ja hagusi	-		Mitmesug.	1,15 k.s.	358 "
Kõik kokku	5.784,10 k.s.	Omahind Mk.14.752.657.50			

II. L a u a t ö ö s t u s.

1922/23 a. korraldas Tööstusosakond kõiki Metsade Peavalitsusele alluvaid mehaanilisi ettevõtteid, kogusummas 75 üksust.

Nendest töötasid riigi kulul aasta jooksul 5 lauatehast (Selgase, Sontaga, Kastre, Aegviidu ja Varbla), kuni 1.sept. 22 a. oli väljarenditud 12 üksust, millele veel aasta jooksul 13 üksust juurde renditi. Likvideeritud oli kuni 1.sept. 22 a. 4 üksust, milledest sisseseaded teistesse lauatehastesse, kus ümberehitusi ja täiendusi läbi viidi, üleviidi. Äramüüdud oli kuni 1.sept. 22 a. 4 üksust ja 1922/23 te-

Ex mbl. univ. Tart.

gevusaasta jooksul müüdi veel ära 12 üksust. Ära müüdi need tehased, mis riigile olid oma vananenud sissesõadetega tarvitamiseks kõlbmatuks muutunud ehk millised asusid mitte soodsaks asukohtes. Kuni 1.sept.22 a. oli Maakorralduse Peavalitsusele üleantud 5 üksust ja aasta jooksul anti jälle veel 14 üksust. Endisele omanikule anti tagasi 1 lauatehas ja ära põles 1 tehas (Võsul). Viimase kahju kandis kinnitusselts.

Kokkuvõetult oli mehaaniliste ettevõtete seis 1.sept.1923 a. järgmine:

1) Väljarenditud mitmesuguseks ajaks	-	25 üksust
2) Ära müüdud	-	16 "
3) Maakorralduse Peavalitsusele üleantud	-	19 "
4) Likvideeritud	-	4 "
5) Ärapõlenud	-	1 "
6) Endisele omanikule tagasiantud	-	1 "
7) Jääb korraldamisele 1923/24 aastaks	-	4 "
8) Riigi arvel töötavad	-	5 "
K o k k u	-	75 üksust.

1922/23 aasta jooksul oli lauatööstuse arvestamist 33 kohas, kus riigi arvel metsamaterjale kas ümbertöötadi ehk eelmistel aastatel valmistatud materjale likvideeriti. Neist töötasid riigi arvel 5 üksust; 6 üksust lõpetasid oma eelmisel aastal algatud tööd; 1 lauatehases saagis rentnik juurdeveetud palgid läbi ja ülejäänud 21 kohas olid ainult valmismaterjalid, mis eelmisel aastal valmistatud.

Metsamaterjale oli eelnimetatud 33 kohas ümbertöötamata ja ümbertöötatult järgmiselt:

I. Ümbertöötamata materjale liikumine oli:

1) Saldo 1.sept.1922 a.	799,12 k.s.	Mk.	3.560.198.-
2) Aasta jooksul juureveetud	1769,80 "	"	8.145.339.50
3) Materjale ülelugemisel juurdekasv.	3,08 "	"	6.660.-
Sissetulek k o k k u:	2572,0 k.s.	Mk.	11.712.197.50
1) Ümbertöötadi aasta jooksul	1313, 28 k.s.	Mk.	5.901.709.-
2) Ümbertööt.juures äratarvitud	1, 90 "	"	8.448.-
3) Müüdud lauateh.ladupl.	577,10 "	"	2.617.935.-
4) Hoonete remondiks lauatehastes	7,13 "	"	34.260.-
5) Puudujääk	0,10 "	"	785.-
Väljaminek k o k k u:	1899,51 k.s.	Mk.	8.563.137.-

Lauatehaste laduplatselt müüduna näidatud materjalitest müüdi suurem arv palke Riigi raudteevalitsusele Aegviidu lauatehastest. Selle juures valiti välja kõige paremad ja raudtee nõuetele vastavad palgid ja töötadi samas tehases eraldi tasu eest ümber. Ära müüdi ka kõik materjalid sarnastelt laduplatselt, mis välja-renditi.

Nii jäi 1.sept.1923 a.ümbertöötamata materjale lauatehastesse s a l d o n a 672,49 k.s. Mk.3.149.060.50. Need materjalid on inventuuriga kindlaks tehtud ja tegeliku omahinnaga arvestatud.

II. Ümbertöötatud materjale liikumine oli:

1) Saldo 1.sept. 22 a.	3.359,71	std.	Mk.24.104.413.50
2) Juurdevalmistatud	1.546,69	"	" 10.449.940.-
3) Mets.Peaval.poolt üleantud	9,39	"	" 59.978.-
4) Ülelugemisel juurdekasvanud	84,18	"	" 27.894.-
Sissetulek k o k k ü:	4.999,97	std.	Mk.34.624.225.50

Juurdevalmistatud materjale valmistuskuludeks tarvitadi ära Mk.3.619.974.50 (1 std.Mk.2424.-) ning ümbertöötamiseks võeti 1313,18 k.s.Mk.5.901.709.- väärtuses ümbertöötamata materjale. Peale selle on veel juurdevalmistatud materjales arvestatud ümbertöötatud materjalid (servatud ja hööveldud lauad jne.) töö kuluga Mk.60.245.- ja ümbertöötamiseks võetud materjale väärtusega Mk.868.011.50

Metsade Peavalitsuse poolt üleantud materjale, mis krediidi arvel valmistatud, väärtus tasuti Peavalitsusele üleandmise aktides ettenähtud hinnas.

1) Ümbertöötatud	135,82	std.	Mk. 868.011.50
2) Tööstuse juures äratarvitatud	132,63	"	" 95.198.-
3) Müüdud	3.982,85	"	" 29. 100.873.-
4) Puudujääk	108,50	"	" 771.067.-
5) Lauateh.hoonete remont.	14,03	"	" 56.530.-
Väljaminek k o k k u:	4373,83	std.	Mk.30. 891.679.50

Ümbertöötadi materjale neid servates, hööveldades jne.,kuna tööstuse juures äratarvitadi lauapinde ja servi kütteks. Viimaste hind on arvatud tööstuskulude juurde.

Müüdud materjalid jagunevad järgmiselt:

	Std.	Keskm.hind Mk.	Koguhind Mk.
Riigiasutustele	85	7.764.-	659.953.50
Omaval.asutustele	46	9.313.-	428.430.-
Kohal.elanikkele	1.258,11	4.841.-	6. 090.791.-
Eraturule	2.598.74	12.429.-	32.238.421.-
K o k k u;	3982,85	std.keskm.Mk.9897.-	Mk.39.417.595.50

müügihinnaga.

Nagu näha, on 1922/23 a. riigiasutustele vähe lauamaterjale müüdud, mille juures aga tuleb meeles pidada, et Metsade Peavalitsus lõikas riigiasutustele palke suuremal arvul laudadeks. Omavalitsuse asutused tarvitasid lauamaterjale peaasjalikult koolimajade ehitamiseks. Suuremakeks ostjateks tuleb pidada kohalikke elanikke, kes peaasjalikult III kategooria prakk ja halvemat sorti höövelda tud ning servamata laudu, lauapinde, serve, sindleid ja laaste koduseks majapidamiseks ostsid. Samuti tähtis ostja oli eraturg, millele I ja II kategooria materjale müüdi, kus juures suuremaiks ostjaiks olid A/s. Lennuk ja A/s. Kosmos.

Materjale puudujäägid tulid peaasjalikult ilmsiks neis lauatehastes, kus tööstus lõpetadi ja seal, kus 1920 aastast juba materjale ladusse oli jäänud (Võsu lauatehases üksi oli kuni 100 std. puudujääki, mille üle juurdlust toimetadi). Lauatehaste ümberehituste ja paranduste juures äratarvitatud materjale hind kanti liigi järele kas ehituste ehk kulude arvele.

Nii jäi lauatehastesse 1. sept. 1923 a. s a l d o n a 626,14 std. Mk. 3.750.546.- väärtuses, mida inventuuriga kindlaks tehti.

Eelpool metsa ja lauatööstuse tegevuse ülevaateks toodud metsamaterjale arvuliste andmete juures näidatud rahalised arvud on materjale omahinnad, s. t. kännuraha ühes tegelikke valmistuse ja väljaveo kuludega, kuid ilma administratsiooni kulude juurdearvamiseta. Materjale müügi juures ja tööstuse eelarvete kokkuseadmisel võeti materjali omahinnaks tegelikud kulud ühes administratsiooni kuludega, arvates viimaseid keskmiselt 15% esimestest ning neid näidati aasta aruannete kokkuseadmisel ja tööstuse tegeliku ülejäägi kindlakstegemisel kahjude all töö lihtsustamise mõttes.

Administratsiooni kulude kogusummana on näidatud 1922/23 operatsiooni aastal Mk. 12.729.797,50. Siia alla arvati ametnikke palgad, teenijate tasud, sõidukulud ja päevarahad, posti-, telegrafi- ja telefoni-kulud, arstiabi ja toetus ametnikkele ja töölistele, ajalehtede kuulutused, kantselei-kulud, materjale-, veoteede ehituse- ja paranduse-kulud, materjale ja lauatehaste sisseseadete tuleõnnetuste vastu kinnitus-kulud, lauatehaste sisseseadete ja hoonete paranduskulud, mitmesugused väljaminekud tööstuse juhtimisel jne. ning ametnikke lisatasu (Mk. 3.851.396.-)

1922/23 a. tööstusel oli tegelikke kulusi:

Metsamaterjale kännuraha		Mk.60.937.737.50
"	valmistamine	" 24.806.894.-
"	väljavedu	" 39.043.078.50
	K o k k u	Mk.124.787.710.-

Sellest summast oleks 15% admin.kuludeks, arvates viimased Mk.18.718.157.-

Tegelikult oli aga aasta jooksul kulusi

kogusummas	-	Mk.12.729.797.50
Eelmise aasta kulusi	-	" 611.728.50
Lisatasu	-	" 3.851.396.-
	K o k k u	Mk.17.192.923.-

seega vähem äratarvitatud administratsiooni kuludeks Mk.1.525.234.-

Üksikute lauatehaste ~~(varanduste)~~ varanduste arvestamine oli metskondades, kuna üld arvestamine Metsade Peavalitsuse Arveosakonnas sündis. Nendest saadud tulud makseti ~~kohe~~ riigi tuludeks.

III. Ettevõtja ins. Simpmann-Vambola tööstus.

1922/23 aastal jätkas ins. Simpmann-Vambola eelmisel aastal algatud materjale valmistamist, väljavedu ja müümist Metsade Peavalitsusega 9.Okt.1920 a.sõlmitud lepingu järele.

Materjale liikumine kujunes 1922/23 operatsiooni aastal järgmiselt:

S i s s e t u l e k:

1) Saldo 1.sept.22 a.	12,75 k.s.		Mk.4.972.
2) Juurdevalmistatud	2.682,62 "		"1.262.071.-
3) Ettevõtjale tasutud	2193 k.s.eest töötasu		"5.253.728.-
K o k k u:	2695,37 k.s.	Mk.	6.520.771.-

V ä l j a m i n e k:

1) Müüdud	558,55 k.s.	Mk.	1.831.160.-
2) Puudujäägid	5,0 "	"	2.089.50
K o k k u:	563,55 k.s.	Mk.	1.833.249.50

Müüdud materjalest saadi müügihinnana Mk.3.295.479.50, millega tulu Mk.2.662.230.-

M ü ü m a t a jäi 1.sept.1923 aastal mitmesuguseid metsamaterjale 2131,82 k.s. omahinnaga Mk.4.687.521.50

IV. K e s k a s u t u s.

Nagu eelmistel aastatel, on ka käesoleval, Keskasutuse all mõeldud Metsade Peavalitsuse juures asuv Tööstusosakond, kes juhtis ja korraldas riigi metsa- ja lauatööstust.

Riigi metsatööstuse alal töötavad ametnikud ja teenijad arvati 1.sept. 1922 a.vabapalgalisteks. 1922/23 a. oli Tööstusosakonna koosseisus 1 osakonna juhataja, 1 vanem instruktor, 2. noor. instruktori, asjaajaja, 1 riigi lauatehaste juhataja, 1 saeveskite montöör-lukusepp, 1 tehniline abijõud, 2 kantselei ametnikku, 1 masinakirjutaja, 1 käskjalg, 1 teenija ruume koristaja, kokku 11 ametnikku ja 2 teenijat. Nimetud kohtele palgati ametnikke tarviduse järele, kus juures mõnel ametialal teenistuses oldi mõni kuu.

Tööstuse arvepidamine oli seotud Metsade Peavalitsuse omaga, mille juures tööstuse summe arvel Arveosakonnale tarvisminev arv töölõude juurde palgati. Nii olid arvepidamise alal Arveosakonna juures ametis 1922/23 a. 1 raamatupidaja ja 6 arveametnikku. Kokku oli keskasutuses töötamas 16 ametnikku ja 2 teenijat, palgaga Mk.3000.- 18.000 kuus. Aasta jooksul makseti nimetatud ametnikkele palgaks Mk.1.521.423.-

Kohtade peal olid abijõudena töötamas järgmised vabapalgalised: Metskondades - 26 praakerit, 7 kümnikku, 5 materjale vastuvõtjat, 10 laduvahti ja 49 kantselei ametnikku. Lauatehastes - 6 lauatehaste juhatajat, 4 masinisti, 2 lauatehase saemeistrit, 2 praakerit, 1 lauatehaste kantselei ametnik, 2 lauatehaste vahti, 1 velsker.Kokku oli kohtade peal 115 inimest, kellele Mk.3.287.104.- aastas palgaks maksti.

Tööstus-bilans on tasakaalu viidud aktiva Mk.277.133.361.50, passiva Mk.178.764.007.50 ja ülejäägi Mk.98.369.354.- juures, nagu lõpubilansist selgub.

1922/23 a. tegevussihte võiks järgmiselt kokkuvõtta:

1) Metsade Peavalitsuse poolt antud raielangid töötadi üles, valmistades vastavalt riigiasutuste nõudmistele tarvilisi sortimente. Käesoleval kui ka eelmisel aastal valmistatud ja metsajäänud materjalid veeti välja.

2) Valmistatud metsa- ja lauamaterjalega varustadi esimeses järjekorras riigiasutusi, eriti raudteed kui kõige suuremat tarvitajat; teises järjekorras juba omavalitsuse asutusi ja kohalikke ela-

nikke. Ülejäänud väljaveetud materjalid müüdi eraturule, mille hulka ka need materjalid arvata tulevad, mis erilise valmistamise alla kuulusid, nagu kase-, haava- ja lepapakud, paberipuud, propsid jne.

3) Eelmisel aastal alustatud Metsade Peavalitsusele alluvate lauatehaste korraldamist jatkati, neid väljarentides, äramüües tarvitamiseks kõlbmataks muutunud osi jne. Metsatööstuse korraldusse jäeti ainult need lauatehased, millèdes võimalik oli ümbertöötada metsamaterjale riigiasutuste rahuldamiseks, ehk millede väljarentimine riigile kasulik ei olnud. Lauatehastest saadud rendid kanti otsekohe riigi sissetulekuks. Summad, mis eksikombel tööstuse hulka olid sattunud ja aasta aruannete kokkuseadmisel ilmsiks tulid kui mitte tööstusele kuuluvad, mahutadi pärast Metsade Peavalitsuse kuuluvatesse summesse. Sellega tuleb seletada ka kohapealsete ja keskasutuse aasta lõpuarvetes ettetulevaid vahesi.

4) Metsa ei raiutud ainult äriliseks otstarbeks, vaid vaadati ka raiumiste otstarbekohasuse peale metsamajanduse seisukohast. Nii raiuti metsamajanduse alal välja oma ülesannet täitnud üksikud seemnepuud, võeti ette läbiraumisi ning tuulemurru ülestöötamist ja teostadi muid tarvilikke metsapuhastamise töid (putukate vigastused, lumemurrud jne.). Eraettevõtjate kaudu oleks sarnaseid töid raske teostada olnud.

5) Langid, mis olid Metsade Peavalitsuse poolt määratud oksjonile, kuid jäid müümata, said riigi metsatööstuse poolt ülestöötatud millega võimaldadi metsamajanduse plaani teostamist.

6) Sisemaa metsamaterjale, eriti küttepuie turuhinna tõus ja nendega spekuleerimist läks riigimetsatööstusel korda ärahoida, nagu kavatsetud, ühtlasi lastes müügile ka eksport materjale (propse, kappalke ja laude).

7) Et tööstuse ülevaate saamist takistas senine arvepidamise viis, kus tööstuse arvepidamine oli seotud Metsade Peavalitsuse arvepidamisega, asuti uue eraldi raamatupidamise sisseseadmisele Peavalitsuses kui ka tööstuskohtel; lahutust läbiviies 1.sept. 1923 a., milleks ametisse võeti vastavad ametnikud.

8) Senini puudusid tööstusel tarvisminevad 1-ähemad ja täpsemad juhtnöörid. 1922/23 a. jooksul asuti nende väljatöötamisele, et neid 1923/24 a. maksmapanna.

24.jaanuaril 1923 a. esitadi Vabariigi Valitsuse poolt Riigi-

kogule kinnitamiseks Riigi metsatööstuse põhimäärus, mis aga vastuvõtmata jäi. Nimetatud põhimäärus määrab peaasjalikult kindlaks metsatööstuse rahalise külje Mk.70.000.000.- operatsiooni fondi, palkade, lisatasude jne. näol, osaliselt puudutab riigi metsatööstust, Metsade Peavalitsuse juures asuva Metsatööstuse osakonna ja kohapealsete maa- ja metskonna metsavalitsuste näol, kuna sihti ja otstarbet sugugi ei käsita. Põhimäärus sisaldab eneses ainult 14 §§.

Aasta jooksul andis keskasutus kohapealseile ametnikkele rea juhtnööre ringkirje näol, millistest tähtsamad oleks kokkuvõetult järgmised:

Läbivaadates metsaülemate poolt esitatud kavatsusi metsa ülestöötamise suhtes on otsustatud 1922/23 a. jooksul raiumisele võtta: Harjumaal - 136,32 tiinu; Läänemaal - 64,20 tiinu; Järvamaal - 111,14 tiinu; Virumaal - 628,54 tiinu; Tartumaal - 233,69 tiinu; Võrumaal - 82,41 tiinu; Viljandimaal - 97,95 tiinu; Valgamaal - 54,49 tiinu ja Pärnumaal - 71,02 tiinu; kokku üle riigi 1480,06 tiinu. Töödega kohustakse võimalikult kiirelt algust teha ja ka eelmise aasta raielanke ära lõpetada. Juurde lisatakse juhtnöörid palke, paberipuie, propse, Lutheri pakke, haavapakke, liiprite, kõvapuuseltse pakke, küttepuie ja latte valmistamiseks ja väljaveoks, mis umbes endistele antud juhtnöörele vastavad. Küttepuud on ainult viite sorti jaotatud ja ka erinevad hinnad endistest. Ühtlasi soovitatakse asuda endiste küttepuie tagavara likvideerimisele.

Riigi Raudteevalitsusega on 23. okt.1922 a. leping sõlmitud, mille järele Metsade Peavalitsus on kohustatud kuni 1.septembrini 1923 a. esimesele 32.000 laiaroopalise liiprit andma. Lepingu kavas näidatakse ka lähemalt liiprite valmistuse tingimused ära ja teatakse, et "force majeure" juhusel ei kanna Peavalitsus mingisuguseid kahjude tasumisi. Samuti on 14.okt.1922 a. A/s. A.M. Lutheriga sõlmitud leping, mille järele aasta jooksul 100.000 k.j. kase ja sanglepa pakke kohustakse valmistama ja 1.sept. 1923 aastaks üleandma. Veel on 30.nov. 1922 a. Riigi Raudteevalitsusega sõlmitud leping 15.000 k.s.küttepuie valmistamise ja raudteede äärde väljavedamise üle. Aasta lõpul saadetakse kohapealseile ametnikkele käsitamiseks raamatuid ja tabelisi, mis ~~mis~~ käsitamise juhtnöörega laiali saadetakse.

Asunikkele antud valmismaterjale eest tuleb 1/5 kännurahast ja tegelikud valmistuse j.t. kulud (ilma 15% administr.kuludeks arvamata) sissenõuda. Klassiteede korraldamiseks antud valmismater-

jale eest ei nõuta ka kännuraha, valmistuskulud tulevad ilma 15% admin. kul. vastava lubatud krediidi arvelt operatsiooni fondi arvele üle kanda.

Metsatööstuse hooaja lõpul antakse juhtnööre vabapalgaliste vabastamiseks ja müümata jäänud metsamaterjale väärtuse alalhoidmiseks. Viimase saavutamiseks soovitatakse palke, propse ja paberipuid ärakoorida, palke otsapidi kändele tõsta, propsid ja paberipuud ristamisi laduda jne.

Sellega asuti siis 1.sept.1923 aastal teise metsatööstuse periodi kolmandama hooaja juurde, kavatsedes riiklist metsatööstust eelmiste aastate kogemuste põhjal täiendada ja otstarbekohasemaks muuta.

Eelpool käsitatud operatsiooni fondi alusel töötatud kahel hooajal edendasid suurt osa krediidi arvel kuni 1.jaan. 1922 a. ja Kütteainete Keskkomitee poolt valmistatud materjale realiseerimine. Sarnaselt valmistatud materjale oli metsas õige rohkesti ja nende müük nõudis aega. Ka tuli K.K. Komiteelt neid likvidatsiooni tõttu alatasa uuesti juurde. Loomulikult moodustasid nad siis ka kaunis tuntavaid summe metsatööstuse eelarvetes. 1923/24 a. metsatööstuse tegevus on juba sarnastest materjalest ja summest vaba, mille tõttu seda kolmandat hooaega võib täieliselt pidada selle iseseisva riiklise metsatööstuse piltlikuks ülevaateks, mis ellukutsutud 1922 aastal Riigikogu poolt Mk.70.000.000.- operatsiooni fondiga.

Sellel tegevusaastal töötasid eelmise aasta eeskujul neli enamvähem iseseisvat tööstusala, nimelt: 1) Metsatööstus; 2) Lauatööstus; 3) Ettevõtja ins. Simpmann-Vambola tööstus, 4) Keskasutus.

Nende üksikute metsatööstuse tegevusala kujunes järgmiselt:

I. M e t s a t ö ö s t u s.

A. Kasvav mets.

1.sept.1923 a. jäi kasvavat metsa ülestöötamata 437,66 tiinu, puumassiga 8.764,46 k.s. Mk.11.413.269.50 väärtuses. Aasta jooksul raiuti juurde 1736,57 tiinu puumassiga 48.257,87 k.s.Mk.88.984.784.50 väärtuses ning 9.254,67 k.s. tuulemurdu Mk.20.093.218.- väärtuses.Kokku oli raiumiseks kavatsetud 2.174,23 tiinu puumassiga 66.291,30 k.s. (ühes tuulemurruga) Mk.120.491.272.- väärtuses.

Sellest arvust anti Metsade Peavalitsusele mitmesugustel põhjustel raiumata jäänud metsa tagasi ja müüdi asunikkele 29,11 tiinu, puumassiga 607,19 k.s.Mk.1.136.889.50 ning töötadi üles 1435,24 tiinu,

puumassiga 50.606,65 k.s. Mk.100.281.907.- väärtuses. Kokku tarvitadi metsa 1464,53 tiinu, puumassiga 51.213,84 k.s.Mk. 101.418.79.50 väärtuses.

Ülestöötamata jäi 1.sept.1924 a.709,70 tiinu, puumassiga 15.077,46 k.s.Mk.19.072.475.50 väärtuses.

Metsa rahalised väärtused on näidatud kõik taksihindade järele.

Aasta jooksul 1435,42 tiinu metsa (puumassega 50.606,65 k.s. ja taksihinnaga Mk.100.281.907.-) ülestöötamisel saadi, metsamaterjale 57.615,10 k.s., mille hulka on arvatud 11,92 k.s.teibid, 4.575.91 k.s. hagu ja 800 k.s. kaikapuid, millised metsahindamise juures arvestamata jäävad kui alla 3" jämedad.

B. Metsamaterjale liikumine oli järgmine:

S i s s e t u l e k:

1) Saldo 1.sept.1923 a.	29.934,65	k.s.	Mk.42.937.089.50
2) Juurderaiutud	57.615,10	"	" 130.618.623.50
3) Materjale ümbertöötamisest	233,58	"	" 1.196.430.-
4) Juurdekasv	83,47	"	" 14.801.-
5) Sekvestreeritud	208,50	"	" 118.850.-
6) K.K.K.likvid.kom.ülevõetud	12,09	"	" 6.435.-
K o k k u:	88.087.39	k.s.	Mk.174.892.229.-

Aasta jooksul juurderaiutud 57.615,10 k.s. kännuraha oli Mk.100.281.907.- (keskmiselt Mk.1920. puumassi k.sülla eest), kuna ülestöötamiseks Mk.30.336.716.50 (keskmiselt Mk.567.- valmismaterjale k.s. eest) äratarvitadi. Haod on Keskmiste hindade juures arvesse võtmata jäetud.

Ümbertöötamiseks võeti 260,44 k.s.Mk.869.922.50 väärtuses, millest saadi 233,58 k.s.Mk.1.196.430.- väärtuses ümbertöötatud materjale. Kuludeks tarvitadi Mk.326.507.50 ära.

Metsade Peavalitsus andis sekvestreerimise komisjoni poolt kindlaksmäratud hindadega 208,50 k.s.Mk.118.850.- väärtuses metsatööstusele üle, kes selle summa Peavalitsusele ka ära tasus. K.K.Keskkomitee likvideerimise komisjonilt saadud materjalid on arvestatud üleandmise vastuvõtmise komisjoni poolt määratud hinnaga Metsade Peavalitsuse arvele, mille juures arve Peavalitsus ja K.K.K.omavahel ülendavad.

Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised:

	Saldo.	Juurde-raiutud.	Ümber+ töötatud.	Juurde-kasv.	Sekvestr.	Ülev. K.K.K.
Latte	103,63 k.s.	205,50 k.s.	-	0,59 k.s.	-	-
Teibid	20,60 "	11,92 "	-	-	0,28 k.s.	12,09 k.s.
Propse	162,90 "	1003,92 "	-	1,47 "	1,00 "	-
Paberipuid	1578,91"	3025,41 "	23,94 k.s.	8,59 "	2,75 "	-
Sindlipuid	57,62 "	474,90 "	-	0,06 "	-	-
Küttepuid	24279,45"	29437,73 "	10,03 "	34,39 "	143,49 "	-
Oksi ja hagusi	2605,55 "	4575,91 "	-	-	13,0 "	-
Palke	1040,86 "	15756,23 "	-	33,03 k.s.	47,39 tk.	-
	24246 tk.	32905 tk.		231 tk.	960 "	
Kasepakke	6,77 "	814,65 "	-	1,10 "	0,59 tk.	-
	431 tk.	47666 tk.		28 tk.	22 "	
Lepapakke	0,58k.s.	66,67 "		0,76 k.s.		
	50 tk.	4032 tk.	-	16 tk.	-	-
Haavapakke	14,59 "	177,27 k.s.		2,57 k.s.		
	322 tk.	7631 tk.	-	11 tk.	-	-
Liipripakke	1,53 "	1200,32 "		0,87 k.s.		
	98 tk.	49342 tk.	-	63 tk.	-	-
Liipreid	60,41 k.s.	638,53 "	189,57 k.s.	0,02 k.s.		
	9834 tk.	52366 tk.	12853 tk.	9 tk.	-	-
Mitmesug.	125,0 k.s.	45,64 k.s.	1,46 k.s.	0,02 k.s.	-	-
		1133 tk.	70 tk.			
K o k k u	29934,65 k.s.	57.615,10 k.s.	233,58 k.s.	83,47 k.s.	208,50 k.s.	12,09 k.s.
Omahind	Mk. 42.937.089.50	Mk. 130618623.50	Mk. 1196430.-	Mk. 14801.-	Mk. 118850.-	Mk. 6435.-

K õ i k k o k k u: 88.087,39 k.s. omahind Mk.174.892.229.-

V ä l j a m i n e k:

1) Laduplatsele veetud	21.484,06 k.s.	Mk.56.204.092.-
2) Müüdud	29.263,82 "	" 48.298.747.50
3) Ümbertöötatud	260,44 "	" 869,922.50
4) Tööstuseks äratarvitatud	0,50 "	" 720.-
5) Puudujääk ja varst.	231,23 "	" 173.006.50
6) Ehitusteks tarvitatud	4,59 "	" 9.246.50
K o k k u	51.244,64 k.s.	Mk.105.555.735.-

Laduplatsele veeti materjale eelmiste aastate eeskujul, et neid kergem likvideerida oleks. Müüdud materjalid jagunevad järgmiselt:

	K.s.	Keskm.hind Mk.	Kogu müügihind Mk.
Riigiasutused	3344,0	2210.-	7.390.240.-
Omaval.asutused	7208,0	2410.-	17.371.280.-
Kohal.elanikud	12.247,82	2125.-	26.028.261.50

Eraturg ja vabr. 6464,0 3420.- 22.106.880.-

K o k k u: 29263,82 keskm.Mk.2491.-kokku Mk.72.896.661.50

Riigiasutustele müüdud materjale hulka on arvatud ka Metsade Peavalitsuse poolt hoonete parandamiseks võetud materjalid ja metsaametnikkele antud küttepuud. Viimaste eest tasus Metsade Peavalitsus tegelikud töökulud ja võttis kännuraha oma kanda. Odavamat sorti ja väljaveto kohtest kaugel asuvad materjalid müüdi kohalikkele elanikkele, millega ka seletatav on madal keskmine müügihind.

Materjal, mis eraldi arvestatult tervest aruannete reast 0,50 k.s. suuruses läbi jookseb, on peaasjalikult parvetajate poolt külmetamise ja vihmuga ärapõletatud. Ehitusteks tarvitadi elukorterite puudusel töölistele barakke püstitamise juures 94 palki 4,59 k.süllalise puumassiga.

Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised:

	Laduplatsele.	Müüdud.	Ümbertööt.	Tööstus. äratarv.	Puudujääk.	Ehitused.
Latte	27,62 k.s.	177,91 k.s.	-	-	2,75 k.s.	-
Teibid	12,73 "	12,70 "	-	-	0,38 "	-
Propse	641,21 "	77,92 "	23,94 k.s.	-	3,95	-
Paberipuid	2311,82 "	400,07 "	-	-	31,08 "	-
Sindlipuid	62,33 "	323,63 "	2,39 "	-	0,86 "	-
Küttepuid	8185,57 "	18116,16 "	-	0,50 k.s.	44,99 "	-
Oksi ja hagusi	-	4465,81 "	-	97,45 -	134,0 "	-
Palke	7495,95 "	5577,01 "	3,50 k.s.	-	11,51 tk.	4,59 k.s.
	151756 tk.	1200052 tk.	35 tk.			96 tk.
Kasepakke	767,12 k.s.	14,24 k.s.	122 k.s.		0,57 k.s.	
	44880 tk.	622 tk.	834 tk.	-	12 tk.	-
Lepapakke	58,33 k.s.	4,33 k.s.	1,54 k.s.			
	3695 tk.	137 tk.	95 tk.	-	-	-
Haavapakke	127,75 k.s.	33,76 k.s.	1,59 k.s.			
	6140 tk.	298 tk.	77 tk.	-	0,02 tk.	-
Liipripakke	973,56 k.s.		215,27 k.s.	-	0,28 k.s.	
	38841 tk.	-	10274 tk.		15 tk.	-
Liipreid	779,63 k.s.	51,87 k.s.	-	-	0,84 k.s.	
	60531 tk.	8144 tk.			35 tk.	-
Mitmesug.	40,44 k.s.	8,41 k.s.	-	-	-	-
	1040 tk.					
Kokku	21484,06 k.s.	29263,82 k.s.	260,44 k.s.	0,50 k.s.	231,23 k.s.	4,59 k.s
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
Omahind	56204092.-	48298747.50	869922.50	720.-	173006.50	9246.50

Müügihind Mk. 72.896.661.50

Kõik k o k k u: 51.244,64 k.s. omahind Mk.105.555.735.-

S a l d o:

Metsa jäi materjale 1.sept.1924 a.36.842,75 k.s.Mk.69.336.495.- mis on kindlaks tehtud inventuuriga ja fikseeritud aktides. Materjale hinnana on näidatud omahind, s. t. kännuhind ühes ülestöötamise kuludega.

Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised:

Latte	101,44 k.s.	Palke	3784,95 k.s.	82.508 tk.
Teibid	19,08 "	Kase-pakke	28,97 "	1.799 "
Propse	422,27 "	Lepapakke	3,81 "	171 "
Paberipuid	1896,63 "	Haavapakke	31,31 "	1.449."
Sindlipuid	143,37 "	Liipripakke	13,61 "	373 "
Küttepuid	27.557,87 "	Liipreid	56,19 "	6.352 "
Oksi ja hagu	2594,65 "	Mitmesug.	188,60 "	
Kõik kokku	36.842,75 k.s.	omahind	Mk.69.336.495.-	

Metskondade laduplatsele veetud materjale liikumine oli 1923/24 a. järgmine:

S i s s e t u l e k:

1) Saldo 1.sept. 1923 a.	5778,51 k.s.	Mk.14.752.657.50
2) Juurdeveetud metsast	21. 484,06 "	" 91.260.462.50
3) Saadud ümbertöötamisest	878,81 "	" 5.565.273.-
4) Juurdekasv	589,62 "	" 227.371.-
5) Mitmesug.ülevõtm.	4,30 "	" 11.515.-
6) Tagasi saadud	20,47 "	" 99.685.-
7) Juurdeveetud lauatehastest	97,45 "	" 854.986.-
K o k k u:	28.853,22 k.s.	Mk.112.771.950.-

Metsast laduplatsele väljavedamine läks maksma Mk.35.056.370.50 (1 k.s.- Mk.1.632.-), kuna nende materjale omahind oli metsas Mk. Mk.56.204.092.-

Ümbertöötadi laduplatsele väljaveetud liipri-pakke liipriteks, küttepuid tünnilaudeks, kuuse propse - paberipuideks jne. Üldse võeti ümbertöötamiseks 879,84 k.s. Mk.4.389.925.- väärtuses. Kuludeks makseti ümbertöötamisel Mk.1.175.348.- ning materjale saadi 878,81 k.s. Mk.5.565.273.- väärtuses. Juurdekasv on tulnud metsamaterjale väljaveo ja müügi mõõte vahest, kuna mitmesuguste ülevõtmiste all on arvestatud 106 palki puumassiga 4,30 k.s.Mk.11.515.-, mis 1921 a. eelarve krediidi arvel üles töötadi ja käesoleval aastal aktiga metsatööstusele üleantud.

Tagasi saadud materjalena on arvestatud 1.septembriks 1923 a. võlgu antud materjalid, mis aga mitmesugustel põhjustel ostjailt tagasi

on võetud.

Lauatehastest veeti valmistatud liiprid tagasi laduplatsele nende likvideerimiseks.

Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised:

	Saldo.	Juurde-veetud.	Ümber-tööt.	Juurde-kasv.	Sekvestr.	Tagasi saadud.	Lauatehast.
Latte	2,90 k.s.	27,62 k.s.	-	0,50 k.s.	-	-	-
Teibid	0,04 "	12,73 "	-	-	-	-	-
Propse	42,54 "	641,21 "	-	29,87 "	-	15,25 k.s.	-
Paberipuid	126,10"	2311,82"	61,99 k.s.	167,95"	-	-	-
Sindlipuid	3,50 k.s.	62,33"	-	-	-	-	-
Küttepuid	5506,08 "	8185,57"	1,46 "	309,08"	-	1,0 "	-
Oksi ja hagusi	-	-	1,50 "	1,08 "	-	-	-
Palke	68,44 k.s. 1786 tk.	7495,95" 151756 tk.	49,42" 971 tk.	49,94 k.s. 111 tk.	4,30 k.s. 106 tk.	4,07 " 144 tk.	-
Kase-pakke	10,13 k.s. 515 tk.	767,12k.s. 44880 tk.	-	13,58 k.s. 26 tk.	-	0,15 k.s. 3 tk.	-
Lepapakke	2,99 k.s. 226 tk.	58,33 k.s. 3695 tk.	-	0,27 k.s. 28 tk.	-	-	-
Haavapakke	1,57 k.s. 64 tk.	127,75 k.s. 6,140 tk.	0,58 k.s. 46 tk.	9,29 k.s. 18 tk.	-	-	-
Liipripakke	3,13 k.s. 159 tk.	973,56 k.s. 38841 tk.	-	0,58 k.s. 20 tk.	-	-	-
Liipreid	9,94 k.s. 927 tk.	779,63 k.s. 60531 tk.	109,65 k.s. 58649 tk.	7,40 k.s. 141 tk.	-	92,70 k.s. 6237 tk.	
Mitmesug.	1,15 k.s. ~~48535~~ tk.	40,44 k.s. 1040 k.s.	54,21 k.s. 25000 tk.	0,08 k.s. -	-	4,75 k.s. ~~136 tk.~~	
Kokku	5,778,51 k.s.	21484,06 k.s.	878,81 k.s.	589,62 k.s.	4,30 k.s.	20,47 k.s.	97,45 k.s.
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
Omahind	14752657.50	91260462.50	5565273.-	227371.-	11515.-	99685.-	854986.-

Kõik k o k k u 28.853,22 k.s. omahind Mk.112.771.950.-

V ä l j a m i n e k:

1) Müüdud	20.628,44 k.s.	Mk.76.892.413.50
2) Üleantud lauatehastele	2.771,46 "	" 13.766.698.-
3) Ümbertöötatud	879,84 "	" 4.389.925.-
4) Tööstuse juures äratarvitatud	3,73 "	" 18.573.50
5) Puudujääk, varastatud	29,22 "	" 101.044.-
6) Ehitusteks tarvitatud	2,65 "	" 7.362.-
K o k k u:	24.315,34 k.s.	Mk.95.176.016.-

Materjale müüdi aasta jooksul järgmiselt:

	K.s.	Keskm.hind Mk.	Kogu hind Mk.
Riigiasutused	14,121,0	5.200.-	73.426.910.-

2) Omaval. asut.	224,0	3.270.-	710.080.-
3) Kohal. elan.	112,44	3.760.-	421.120.-
Eraturg ja vabr.	6171,0	6.710.-	41.407.410.-

K o k k u 20.628,44 k.s.keskm.Mk.5621.- Mk.115.965.520.-

Riigiasutustele on müüdud I. ja III.sordi küttepuid, liipreid ja ehituspalke; omavalitsuse asutustele - peaasjalikult II - V sordi küttepuid ja osalt palke, kuna kohalikud elanikud ostsid väikesel arvul neile tarvisminevaid peenemaid materjale. Eraturule müüdi kasepakud, palgid, propsid jne.

Riigi arvel töötavaile lauatehastele on ümbertöötamiseks üle antud 2.771,46 k.s. materjale, mis ühes 15% administratsiooni kuludeks Mk.15.832.802.50 lauatehaste arvele kanti. (Administr.kuludeks arvati Mk.2.066.104.50).

Ümbertöötamiseks väljaveetud materjalidest töötadi ümber 879,84 k.s.Mk.4.389.925.- väärtuses, millest saadi 878,81 k.s.ümbertöötatud materjale Mk.5.565.273.- väärtuses. Puudujääke all on arvestatud toore puumasse kokkukuivamine (!), inventuuri juures ilmsiks tulnud puudujäägid ja varastatud materjalid, nagu aktidest näha.

Roela metskonnas puudusid laduplatsi läheduses tööliste elukorterid, mille tõttu sinna barakk ehitadi ja selleks 61 palki Mk.7362.- väärtuses ära tarvitadi.

Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised:

	Müüdud.	Lauatehast.	Ümbertööt.	Tööstus.	Puudujääk.	Ehitused
Latte	24,40 k.s.	-	-	3,01 k.s.	3,54 k.s.	-
Teibid	12,13 "	-	-	0,36 "	0,28 "	-
Propse	500,48 "	-	61,99 k.s.	-	3,87 "	-
Paberipuid	2228,68"	-	-	-	0,26 "	-
Sindlipuid	4,86 "	53,06 k.s.	0,58 "	0,17 "	-	-
Küttepuid	11491,86"	13,0 "	44,83 "	-	12,02 "	-
Oksi ja hagusid	2,58 k.s.	-	-	-	-	-
Palke	4380,52 k.s. 89565 tk.	2479,65 k.s. 46504 tk.	49,42 k.s. 995 tk.	0,19 k.s. 15 tk.	7,78 k.s. 32 tk.	2,65 k.s. 61 tk.
Kasepakke	785,24 k.s. 45113 tk.	1,20 k.s. 41 tk.	2,16 k.s. 162 tk.	-	1,32 k.s. 26 tk.	-
Lepapakke	60,13 k.s. 3830 tk.	-	0,56 k.s. 54 tk.	-	0,04 k.s. 4 tk.	-
Haavapakke	135,23 k.s. 6099 tk.	-	1,45 k.s. 33 tk.	-	8 tk.	-
Liipripakke	65 tk.	224,24 k.s. 6107 tk.	717,85 k.s. 31337 tk.	-	-	-
Liipreid	966,12 k.s. 81551 tk.	-	-	-	0,11 k.s. 19 tk.	-

Mitmesug.	36,21 k.s. ~~83758 tk.~~	0,31 k.s.	-	-	-	-
Kokku	20628,44 k.s.	2771,46 k.s.	879,84 k.s.	3,73 k.s.	29,22 k.s.	2,65 k.s.
Omahind	Mk. 76892413.50	Mk. 13766698.-	Mk. 389925.-	Mk. 18573.50	Mk. 101044.-	Mk.7362.-

Müügihind Mk.115965520.- Mk.15832802.50

K õ i k k o k k u: 24.315,34 k.s. omahind Mk.95.176.016.-

S a l d o:

Laduplatsele jäi 1.sept.1924 a.4.537,88 k.s.Mk. 17.595.934.-, nagu ka inventuurist näha.

Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised:

Latte	0,07 k.s.	Palke	751,91 k.s.	~~17.702~~ tk.
Teibid	-	Kasepakke	1,06 "	~~82~~ "
Propse	162,53 "	Lepapakke	61,02 "	~~3.905.~~ "
Paberipuud	438,92 "	Haavapakke	2,51 "	~~128.~~ "
Sindlipuid	6,16 "	Liipripakke	35,18 "	1.511 "
Küttepuid	2441,48 "	Liipreid	633,09 "	44.915 "
Oksi ja hagusid	-	Mitmesug.	64,11 "	776 "

K õ i k k o k k u 4537,88 k.s. ~~4537,88 k.s.~~ omahind Mk.17.595.934.-

II. Lauatööstus.

1923 /24 tegevusaastal oli riigi metsatööstuse korralduses 36 mehaanilist ettevõtet. Nendest töötasid riigi arvel 5 lauatehast; väljarenditud - 22, mille laduplatsel riigi metsamaterjale likvideeriti; üleantud Maakorralduse Peavalitsusele 1; müüdud 6; likvideeritud ja likvideerimisel 2. Nii jäi 1.sept. 1924 a. Metsade Peavalitsuse korraldusse 27 üksust, milledes 1923/24 tegevusaasta jooksul riigi arvel metsamaterjale ümbertöötadi ja eelmistel aastatel valmistatud materjale likvideeriti.

Metsamaterjale oli eelnimetatud 27 kohas ümbertöötamatult ja ümbertöötatult järgmiselt:

I.Ümbertöötamata materjale liikumine oli 1923/24 a.:

1) Saldo 1.sept. 1923 a.	672,49 k.s.	Mk.3.149.060.50	
2) Juurde veetud	2. 771,46 "	"15.832.802.50	

S i s s e t u l e k kokku: 3443,95 k.s. omahind Mk.18.981.863.-

1) Ümbertöötatud	2249,99 k.s.	Mk.12.140.344.-	
2) Ümbertöötamiseks tarvitatud	13,0 "	"	43.683.-
3) Müüdud	256,13 "	"	1.606.071.-
4) Mitmesug.kahjud	1,66 "	"	3.467.-
5) Ehitusteks tarvitatud	10,49 "	"	52.698.-
V ä l j a m i n e k kokku	2531,27 k.s.	omahind	Mk.13.846.263.-

Lauatehaste laduplatselt müüduna näidatud materjalest moodustavad suurema osa Aegviidu lauatehasest. Riigi raudteevalitsusele müüdud palgid. Nagu eelmisel aastal, valiti ostja poolt ka käesoleval aastal kõigeparemad raudtee nõuetele vastavad palgid välja ja maksti metsatööstusele Mk.2.720.875.- omahinna Mk.1.606.071.- juures. Eelpool näidatud mitmesuguste kahjude all on arvestatud eelmisel aastal müüdud materjalid, kuid millised äruannetes väljaminekuna arvestamata olid jäetud.

Sellega tuleb ü l e j ä ä g i n a märkida 1.sept. 1924 a. lauatehaste laduplatsel 912,68 k.s. ümbertöötamata metsamaterjale omahinna Mk.5.135.600.- väärtuses.

II. Ümbertöötatud materjale liikumine oli järgmine:

1) Saldo 1.sept. 1923 a.	626,14 std.	Mk.3.750.546.-	
2) Juurdevalmistatud	2636,53 "	"	17.795.846.50
3) Juurdekasv	23,38 "	"	7.405.-
S i s s e t u l e k kokku	3286,05 std.	omahind	Mk.21.553.797.50

Ümbertöötamiseks on võetud 2249,99 k.s. ümargust materjali Mk.12.140.344.- omahinnaga, mille ümbertöötamine maksis Mk.5.205.196.50 ja millest saadi 2591,33 k.s. saetud materjale. Osa sellest töötadi uuesti ümber ja saadi 45,20 std. servatuid ning hööveldatud laude omahinna Mk.393.543.- juures. Viimase ümbertöötamine maksis Mk.56.763.-

Juurdekasvuna tähendatud materjalid tulid ilmsiks ladude ülelugemisel.

1) Teistkordselt ümbertöötatud	45,20 std.	Mk.393.543.-	
2) Tööstuse juures äratarvitatud	138,75 "	"	113.242.-
3) Müüdud	1402,36 "	"	8.800.184.50
4) Mitmesugused kahjud	0,63 "	"	3.970.-
5) Hoonete parandus	29,43 "	"	182.550.-
6) Üleantud metskonna laduplatsele	141,84 "	"	854.986.-
V ä l j a m i n e k kokku:	1758,21 std.	Mk.10.348.475.50	

Tööstuse juures äratarvitatud materjalena on näidatud materjalid (pinnad jne.), mis tööstuse juures on kütteks äratarvitatud

ja mille omahind on kulude arvele kantud.

Müüdud materjal jaguneb ostjate vahel järgmiselt:

	std.	Keskm.hind Mk.	Koguhind Mk.
Riigiasutused	795,71	10411.-	8.284.785.50
Omaval.asut.	27,34	5057.-	138.255.-
Kohal.elan.	471,31	3392.-	1.598.543.50
Eraturg ja vabr.	108,o	11.068.-	1.195.410.-
Kokku:	1402,36 std.	keskm.Mk.7998.-	Mk.11.216.994.-

Lauatehastes valmistadi 1923/24 aastal laudu, liipreid, prusse jne. ning mitmesuguseid materjale erinõudmiste järele, nagu raudteele ja Sõjaväe Arsenaalile. Riigiasutustele müüdute hulka on arvatud 226,0 std. liipreid, 47,0 std. prusse, 446,71 std.eritellimiste järele valmistatud laude ja 76,0 std.metsavalitsuse majapidamise jaoks äratarvitatud mitmesuguseid materjale.

Võrdlemisi rohkesti ostsid odavamaid materjale ka kohalikud elanikud ja asunikud praak-, halvemalt hööveldatud- ja servatud laude, pinde, serve, sindlite jne. nõol oma majapidamise nõuete rahuldamiseks.

Ümbertöötatud materjale s a l d o 1.sept.1924 a.tehti kindlaks inventuuriga ja näitas: 1527,84 std. saetud materjale Mk.11.205.322 väärtuses.

Selgituseks oleks juurdelisada, et nii metsa kui ka lauatööstuse metsamaterjale masse juures näidatud hinnad on materjale o m a - h i n n a k s, s. t. kännuraha valmistus ja veokuludega ilma administrasiooni kuludeta. Viimasteks arvatakse 15% tegelikust omahinnast ja milliseid on 1923/24 a.jooksul väljamakstud Mk.21.321.436.- suuruses.

III. Ettevõtja ins. Simpmann-Vambola tööstus.

Nagu eelmisel aastal, jätkas ka käesoleval aastal ins.Simpmann-Vambola 9.okt.1920 a. Peavalitsusega sõlmitud lepingu alusel tegevust materjale valmistamisel. Lepingu tähtpäev, mis vahepeal oli möödunud, sai Vabariigi Valitsuse poolt vastavalt pikendatud. Selleks tegevusaastaks oli kõik ülesraiumiseks määratud mets ülestöötatud ja ettevõtja jätkas ainult materjale väljavedu ja müüki.

Ülestöötatud metsamaterjale liikumine oli järgmine:

S i s s e t u l e k:

1) Saldo 1.sept. 1923 a.	2131,82 k.s.	Mk.4.687.521.50
2) Juurdekasv	5,69 "	" -
3) Töötasu saanud	-	" 620.797.-
K o k k u	2137,51 k.s.	Mk.5.308.318.50

Sellega ei ole metsa juurde enam raiutud, vaid on asutud materjale likvideerimisele, nagu juba eelpool tähendatud. Töötasu on ettevõtjale makstud 393,59 k.s. väljaveo eest Mk.583.298.- ja 47,02 k.s. valmistamise eest Mk.37.499.-

V ä l j a m i n e k.

1) Müüdud 2083,02 k.s. Mk.5.258.716.50
2) Puudujääk 2,25 " " 5.708.-

Kokku - 2085,27 k.s. Mk.5.264.424.50

Müüdud materjalest saadi müügihinnaks Mk.8.048.075.- ja kogu aasta ülejääk oli Mk.2.798.844.50

M ü ü m a t t a jäi 1.sept.1924 a. mitmesuguseid metsamaterjale 52,24 k.s. Mk.43.894.- väärtuses.

IV. K e s k a s u t u s.

Eelmiste aastate eeskujul juhtis kohapealset metsatööstust ka 1923/24 a. tegevusaastal Metsade Peavalitsuse Tööstusosakond.

Osakonna tööjaotus oli enam-vähem kindlama kuju võtnud ja teda võiks järgmiselt liigitada: 1) Üld osa - kirjavahetus; 2) tehniline ja kaubandusline osa - materjale valmistamiseks juhtnööre andmine ja materjale müümine; 3) arvepidamine - valmistatud materjale ja rahaliste summe arvestamine ja selle juhtimine 1923/24 aastal.

1923/24 aastal oli tööstuse arvepidamine Metsade Peavalitsuse omast täielikult eraldatud ja teostadi keskasutuses vastavate tööstusosakonna ametnikke poolt, kuna kohtel peale ettenähtud ametnikke veel ajutisi tööjõude juurde palgati.

Keskasutuse koosseisus olid ettenähtud: 1) osakonna juhataja; 1 asjaajaja; 1 vanem instruktor; 2 nooremat instruktori; 3 kantselei ametnikku; 2 masinakirjutajat; 1 tööstuse raamatupidaja; 6 arveametnikku, kellest 1.aprillil 1924 a. ümbernimetadi üks raamatupidaja abiks, üks vanemaks raamatupidajaks ja üks nooremaks raamatupidajaks; 1 teenija; 1 käskjalg - kokku 17 ametnikku ja 2 teenijat.

Tööstuskohtil oli ajutiselt palgatud 31 praakerit, 66 kantselei ametnikku ja 7 materjale vastuvõtjat, kokku 104 ametnikku.

Palgaks maksti neile ametnikkele kokku Mk.5.022.570.50. Lauatööstuse alal töötasid järgmised ametnikud: 4 lauatehaste juhatajat; 2 praakerit; 3 kantselei ametnikku; 4 masinisti; 1 lauameister ja 1 saeteritaja, kokku 15 ametnikku.

Tööstus lõpubilans on tasakaalu viidud aktiva Mk.263.429.588. passiva Mk.197.339.635.- ja Mk.66.089.953.- ülejäägi juures, nagu see

lõpubilansis näidatud.

1923/24 operatsiooni aasta sihtjooni võiks järgmiselt lühidalt kokkuvõtta: Eelmiste aastate eeskujul pandi riigi kulul metsa ülestöötamisel eriti rõhku selle peale, et raiumiseks määratud mets võimalikult otstarbekohasemalt ja riigile kasulikumalt ülestöötatud ning realiseeritud saaks. Ülestöötatud materjalega rahuldadi esimeses järjekorras riigiasutusi, nagu raudteid, sõjaväge, teisi ministeeriume jne., siis omavalitsuse asutusi, koole, heategevate asutuste jne. ning lõpuks kohalisi elanikke ja eraturgu. Kohalikkele elanikkele müüdi kas omavahelistel võistluspakkumistel ehk väiksemal arvul kindla hinnaga materjale, kuna eraturule eritarbepuu sorte lasti, nagu propse, paberipuid, kase-, lepa- ja haavapakke jne. näol.

Peale harilikke raielanke töötadi võrdlemisi suurel arvul üles tuulemurdu ja heidet, putukatest vigastatud ning üksikuid puid, milliseid teisiti raske, paljudel juhustel isegi võimata oleks olnud otstarbekohaselt ärakasutada. Samuti teostadi teisi metsamajanduslisi raideid, nagu puhastamist, harvendamist ja läbiraiumist hääde tagajärgedega.

Lauatehastest jäeti alles ainult suuremaid kõlbulikke, kuna teised kas likvideeriti ehk väljarenditi, mille juures rent Metsade Peavalitsuse eelarve korras riigi sissetulekuks arvati. Järeljäänud lauatehaste juurde koondatud metsamaterjalid said ümbertöötades laudeks, prusseks, liipreiks jne., silmaspidades raudteevalitsuse j.t. erinõudmisi, milledest ka ühtlasi kohalikke elanikke nõudeid ehituse ja muuks otstarbeks tarvismineva materjalega rahuldadi.

Aasta jooksul andis keskasutus kohapealseile ametnikkele rea juhtnööre ringkirje nõol, millistest tähtsamad kokkuvõetult oleks järgmised:

Operatsiooni aasta algul teatatakse riigi kulul ülestöötamiseks määratud raienorm metskondade kaupa. Nii kavatseti raiuda Harjumaalt - 119,04 tiinu ja 50 k.s. kvartale sihtelt, Läänemaalt - 68,40 t. ja 31,35 k.s.(harvendus- ja läbiraied Vigala metskonnas) ;Järvamaalt - 137,13 t. ja Jäneda metskonna seemnepuud; Virumaalt - 734,79 t. ja 15 k.s. teeäärseid puid; Tartumaalt - 237,83 t.; Viljandimaalt - 127,01 t. Pärnumaalt - 16,39 t. ja 265 k.s. (Vändras läbiraie, Karistes ja Karksis läbiraie ja surnud ning tuulemurtud puude raiumine); Valgamaal - 73,62 t. ja 50 k.s. väljakorjatuid puid; Võrumaal - 114,16 t. ja 5 k.s. seemnepuid ja Saaremaal - 31,0. Kokku üle riigi 1659,36 tiinu ja

416, 35 k.sülda.

Materjale valmistusviis ja sortimendid on enam-vähem kindlama kuju juba nende aastate jooksul omandanud ja ei erine suurelt eelmise aasta nõuetest.

Silma torkab ainult Tallinna-Pärnu kitsaroopalise raudteevalitsuse tehniline tingimine, et liipreid tuleb valmistada männa puust, mis viimasel talvel 1. o k t o o b r i j a 15. m ä r t s i k u u p ä e v i v a h e l r a i u t u d.

Ära näidatakse ka kännuhinna ja omahinna väljaarvamise ning metsamaterjale müügikord. Kännuhinnaks loetakse taksitabelist saadud hind, kuna omahinna saamiseks tuleb eelmisele iga sortimendi kohta eraldi töö, veo-ja valitsuskuludeks teatav summa juurde arvata. Ilma oksjonita ja võistluspakkumiseta võib metsamaterjale müüa riigiasutustele omahinnaga; ärilistel alustel töötavaile riiklistele ettevõtetele - keskmise turuhinnaga; koolele, heategevaile asutustele - omahinnaga teatud norm aastas; kohalikkele elanikkele - keskmise turuhinnaga teatud norm, kuid mitte alla omahinna.

Suuresti pannakse rõhku õigel ajal materjale väljaveo peale ja tuletatakse tihti metsaülematele meele, et kalkulatsiooni väljakannatavaid ja nõuetavaid materjale tuleb tingimata väljavedada.

Metsade Peavalitsuse poolt uuesti kokkuseatud kant-jala tabelisi ei võeta enne tarvitusele, kui 31.aug.1925 aastal, mis ajani loodetakse vanu materjale kõiki likvideerida.

12.jaanuaril 1924 a. sõlmiti Metsade Peavalitsuse ja Põhja puupapi vabrikute aktsia ühisuse vahel leping umbes 2180 k.s.paberipuie peale umbes Mk.13.613.750.- suuruses, mis suure tõuke annab selle sortimendi hoogsamaks valmistuseks.

1.veebruaril 1924 a. sõlmiti Metsade Peavalitsuse ja Riigi Raudteevalitsuse vahel leping 75.000 laia ja 30.000 kitsaroopalise tee liipri valmistuseks.

Et maakonna metsaülemate instituut kavatsetakse 1.jaan.1925 a. ärakaotada, koondatakse nende töö keskasutusse, mis kohapealsete aruannete esitamises mõned väikesed muudatused esile toob, kuna muu asjaajamine endiseks jääb.

Nii tuleb 1.septembril 1924 aastal asuda 1924/25 tegevusaasta vaatlemisele, mis omakord tunnistust saab andma metsatööstuse progressiivsest arenemisest.

1924/25 tegevusaasta sihtjoonteks võeti kasvava metsa, tuulemurru, asunikkest järelejäänud küttepuu metsa, üksikute seemne ja üleseisnute puie ülestöötamine ning tarvilikke metsamaterjale valmistamine; nende materjale väljavedu ja mehaaniline ümbertöötamine 4s riigi kulul töötavas lauatehases; valmistatud, väljaveetud ja ümbertöötatud materjalega riigi- ja omavalitsuse asutuste ning kohalikke elanikke varustamine, ning lõpuks - ülestöötatud materjale erisorte, nagu propse, paberipuie, vineer- ja tiku pakke jne. ülejäägi eraturule müümine. Viimaste ostjatena esinesid meie oma paberi-puupapi, vineeri ja tikuvabrikud, metsa eksportöörid jne.

Kavatsetud tööde kohta sai Vabariigi Valitsusele eelarve esitatud, mis viimase poolt teadmiseks võeti ja mille järele kavatsusi läbiviima asuti.

Sellel tegevusaastal töötasid kolm enam-vähem iseseisvat tööstusharu: metsatööstuse, lauatööstuse ja keskasutuse näol.

Nende üksikute tööstuse tegevusala oli peajoontes järgmine.

I. Metsatööstus.

A. Kasvav mets.

1. sept. 1924 a. jäi kasvavat metsa ülestöötamata 709,7 tiinu, puumassiga 15.077,46 k.s. Mk.19.072.475.50 väärtuses. Aasta jooksul võeti raiumiseks juurde 3194 tiinu, puumassiga 76.606,82 k.s.; läbiraiumiseks ning tuulemurru ülestöötamiseks 1179 tiinu, puumassiga 28.734,30 k.s. Kokku oli ülestöötamiseks võetud 5100,7 tiinu, puumassiga 120.418,58 k.s.

Sellest arvust töötati aasta jooksul üles 4470 tiinu, puumassiga 107.297,43 k.s.; tagasi anti Metsade Peavalitsusele mitmesugusil põhjusil 71 tiinu, puumassiga 1701, 89 k.s., kokku 4541 tiinu, puumassiga 108.999,32 k.s. Mk.209.761.792,50 väärtuses.

Ülestöötamata jäi 1. septembriks 1925 a. 559,7 tiinu, puumassiga 11.419,26 k.s. Siin näidatud tiinude arv on saadud puumassi jagamisega 24 k.s. peale (ühe tiinu keskmine mass!), kuna metsa rahaline väärtus on võetud taksihinna näol.

Ülestöötatud metsast saadi tegelikult valmismaterjale 115.360 k.s., väljaarvatud 7504,44 k.s. oksi ja hagusi.

Kui võrrelda seda saadud massi takseeritud puumassiga (107.297 k.s.), siis on esimene summa 8063 k.s. ehk 7,5% teisest suurem. Kuid siin tuleb rohkem saadud puumassist maha arvata see osa valmistatud materjale massist, mis takseerimisel arvesse jääb võtmata. Need

oleks - latte puumass 227 k.s., teivaste - 49 k.s. ja kaikapuie (küttepuie VI sordist 12%) - 3928 k.s., kokku 4204 k.s. Toodud arvestuse juures oleks tegelik juurdekasv 3859 k.s. ehk 3,59%.

B. Metsamaterjale liikumine oli järgmine:

S i s s e t u l e k:

1) Saldo 1.sept. 1924 a.	41.527,0 k.s.
2) Juurderaiutud	122,755,30 "
K o k k u -	164,282,30 k.s.

Nii suur saldo on seletatav asjaoludega, et juuni kuus 1924 a. lootsid metsaülemad kuni majandusaasta lõpuni osa materjale ära müüa, mis aga teostamata jäi; samuti oli nende materjale peale lepingud sõlmitud, mis peale 1.sept.1924 a.täitmisele tulid.

Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised:

	Saldo 1.sept. 1924.	Juurderaiutud.
Latte	101,51 k.s.	454,00 k.s.
Teibid	19,08 "	41,28 "
Propse	584,80 "	4.222,15 "
Paberipuid	2.335,54 "	7.202,41 "
Sindlipuid	150,28 "	651,09 "
Tünnilaua puid	228,71 "	1.774,32 "
Küttepuid	30.000,27 "	65.436,12 "
Oksi ja hagusi	2.734,40 "	7.504,44 "
Palke	4.541,68 "	25.528,95 "
Kasepakke	30,09 "	2.276,09 "
Lepapakke	4,71 "	
Haavapakke	33,83 "	486, 30 "
Liipripakke	49,12 "	679,63 "
Mitmesugused	23, 25 "	127,50 "
Liipreid	689,45 "	6.371,30 "
K o k k u	41.526,72 k.s.	122.755,58 k.s.

Kõik kokku 164.282,30 k.s.

Tegelikult saadi ülestöötamisest 122.864,87 k.s., millest võeti ümbertöötamiseks 5813,80 k.s. ja millest saadi 5704,51 k.s. (vahe 109,29 k.s.), nii et juurderaiututena on näidatud 122.755,58 k.s.

Ühe kantsülla ülestöötamine maksis Mk.760.-, kogusummas tarvitadi ülestöötamiseks Mk.88.142.920.- ära.

V ä l j a m i n e k:

1) Laduplatsele veetud	57.439,08 k.s.
2) Lauatehastele ümbertöötamiseks	4.528,70 "
3) Müüdud metsas ja laduplatselt	83.011,89 "
K o k k u -	144.979,67 k.s.

Metsamaterjale vedu maksis Mk.1534.50 k.s. eest ehk kogusummas Mk.100.013.030.-

1.sept.1924 a. järele jäänud ja aasta jooksul juurderaiutud ning väljaveetud materjalest metsas ja laduplatselt müüdi järgmistele ostjatele:

Riigiasutused	- 34.687 k.s.	ehk	44%
Omaval.asutused	- 7.534 "	"	10%
Kohal.elan.	- 6.900 "	"	9%
Eraturule	-28,926,16 "	"	37%

Siin tuleb aga kohalikkele elanikkele müüdud 4964,51 k.s. hagusi, kokku teiste materjalega 11.864,51 k.s. müügihinna Mk.406.554,952 juures.

Aruannete järele kujunesid ühe kantsülla keskmised müügihinnad järgmiselt (jättes hagusi arvesse võtmata):

	Metsas.	Laduplatsel.
Riigiasutused	Mk. 3.474.-	Mk.5.320.-
Omaval.asutused	" 2.678.-	" 4.879.-
Kohal.elan.	" 3.173.-	" 4.602.-
Eraturule	" 5.089.-	" 7.498.-
Keskm.omah.juures	" 2.577.-	" 4.337.-
Juurde lis.ad.kul.12,2%	" 314.-	" 529.-
Oleks tegelik omahind	Mk.2.891.-	Mk.4.866.-

Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised:

	Laduplatsele veetud.	Lauatehastele.	Müüdud.
Latte	86,91 k.s.	0,16 k.s.	361,37 k.s.
Teibid	7,11 "	-	37,90 "
Propse	2.346, 44 "	-	496,54 "
Paberipuid	4.581,08 "	-	4.818,34 "
Sindlipuid	108, 24 "	59,16 k.s.	587,36 "
Tünnilauapuid	1. 806, 66 "	-	1.787,36 "
Küttepuid	24.940, 52 "	22,25 "	40.833,05 "
Oksi ja hagusi	-	-	4.964,51 "
Palke	14.196,16 "	4191,97 "	20.551,49 "

Kasepakke	2138,11 k.s.	3,96 k.s.	2.102,42 k.s.
Lepapakke	97,27 "	0,13 "	100,49 "
Haavapakke	473,60 "	-	407,86 "
Liipripakke	3.048,52 "	249,90 "	5,41 "
Mitmesuguseid	2,12 "	1,17 "	34,91 "
Liipreid	3.606,34 "	-	5.922,88 "
K o k k u:	57.439,08 k.s.	4.528,70 k.s.	83.011,89 k.s.
K õ i k k o k k u:	144.959,67 k.s.		

S a l d o:

1.sept.1925 a. jäi materjale metsa ja laduplatsele 78.400,63 k.s.

Sarnane suur ülejääk oli tingitud asjaolust, et 1924/25 a.ülestöötusel olnud tuulemurdu tuli rikkimineku ärahoidmiseks ülestöötada suurel arvul ja järgmiseks aastaks müügile jätta, samuti tuli küttepuid kuivama jätta, et kuive puiega tarvitajaid rahuldada.

Üksikasjaliselt olid materjalid järgmised:

Latte	153,94 k.s.	Palke	5.350,64 k.s.
Teibid	30,63 "	Kasepakke	132,37 "
Propse	4525,15 "	Lepapakke	10,88 "
Paberipuid	4916,29 "	Haavapakke	122,0 "
Sindlipuid	152,06 "	Liipripakke	488,87 "
Küttepuid	55.676,56 "	Mitmesugus.	115,57 "
Tünnilauapuid	599,41 "	Liipreid	1.159,18 "
Hagusi	5167,08 "		

K õ i k k o k k u: 78.400,63 k.s.

II. L a u a t ö ö s t u s.

1924/25 tegevusaastal oli riigi metsatööstuse korralduses 27 üksust, milles materjale ümbertöötadi ja eelmise aasta ülejääke likvideeriti.

Riigi kulul töötasid 4 lauatehast Aegviidus, Selgases (Saaremaal), Kastres ja Sontagas (Aakres), kuna Varbla lauatehas likvideeriti, teda väljarentides.

Neile lauatehastele anti ümbertöötamiseks 4.528,70 k.s. Mk.26.259.699.- väärtuses, missugusele summale tuleb juurde lisada metsamaterjale veokulusi Mk.1.931.363.- suuruses, nii et ümbertöötamiseks antud materjale väärtus oleks lauatehastes Mk.28.181.063.-.

Materjale tuli vedada - Kastre lauatehasele palke ja liipripakke Peipsil ja Emajõel ja Aegviidu lauatehase palke Tapalt raudteel Aegviitu.

I. Ümbertöötamata materjale liikumine oli järgmine:

1) Saldo 1.sept. 1924 a.	912,68 k.s.
2) Juurdeveetud	4528,61 "
S i s s e t u l e k kokku:	5441,29 k.s.
1) Ümbertöötatud	2915,66 k.s.
2) Müüdud	5,42 "
V ä l j a m i n e k kokku:	2921,08 k.s.

Saldona jäi 1.sept.1925 a. ümbertöötamatuid materjali lauatehastesse 2520,21 k.s.

II. Ümbertöötatud materjale liikumine oli järgmine:

1) Saldo 1.sept. 1924 a.	1512,50 std. (sindlid ja laastud ühes arvatud)
2) Juurdevalmistatud	3081,86 "
S i s s e t u l e k kokku:	4594,36 std.
1) Teistkordselt ümbertöötatud	288,40 std.
2) Müüdud	2.966,12 "
V ä l j a m i n e k kokku	3.254,52 std.

Saldo 1.sept. 1925 a. - 1.339,84 std. ümbertöötatud materjale.

1924/25 a. valmistadi saetud materjale eelmise aasta saldole 2345, 53 std. juurde, peale selle tuleb sellele veel juurde arvata 736,33 std. kõrvalsaadusi. Nende materjale (kokku 3081,86 std.)valmistus maksis Mk.7.634.608.- Erisortena tuli metsatööstusel valmistada vaguni laude, hööveldud laude, prusse jne., mis std. valmistus hinna eelarves ettenähtust kõrgemaks ajasid. Nii tuli 2.345,53 std.valmistamisel ühe std. valmistuskuludeks Mk.3161.-

Eelmisest aastast järele jäänud ning juurdevalmistatud materjale tuli koondada üleandmise kohtesse. Nii veeti Selgase lauatehasest laude ja liipreid mereranda (6 klm.) ja merd mööda Rohuküla ja Pärnu sadama. Kaste lauatehasest veeti laude ja liipreid Tartu Sadamasse Emajõel. Sontagas - laude Mägiste jaama. Neid materjale tuli Raudteevalitsusega sõlmitud lepingute järele viimasele üle anda. Kokku oli materjale veokulusi Mk.2.166.220.- suuruses, milline summa materjale omahinnale juurde arvati.

Lauamaterjalest müüdi aasta jooksul 2383,42 std.saetud materjale ja 582,70 std. kõrvalsaadusi, kogu müügihinna Mk.28.287.832.50 juures. Saetud materjale std. keskmine hind oli Mk.11.599.-

Eelnäidatud 2383,42 std. müüdi järgmiselt:

Riigiasutused	1373,42 std.	57,87%

Omaval. asut.	8,0	std.	0,33%
Kohal. elan.	178,0	"	7,46%
Eraturg	824,0	"	34,33%

Kõrvalsaadusi müüdi -

Riigiasutused	27,0	std.
Omaval.asut.	1,0	"
Kohal. elan.	450,7	"
Eraturg	104,0	"

Aruannete järele kujunesid saetud materjale keskmised müügihinnad üksikute tarvitajate vahel järgmiselt:

Riigiasutused	Mk.11.671.-	" pro std.
Omaval. asut.	" 9.871. 50	"
Kohal. elan.	" 8.748.-	"
Eraturg	"12.114.-	"
Keskmine omahind oleks	"10.552.-	"

III. K e s k a s u t u s.

Kohapealsete tööde läbiviimist juhatas eelmiste aasta eeskujul Metsade Peavalitsuse Tööstusosakond.

Töötamist jatkati eelmisel aastal enamvähem kindlaks kujunenud korra järele, mille juures ka tööjaotus ametkonna vahel oli läbiviidud. Siin võis kolme ala ära märkida: 1) üldosa - kirjavahetus; 2) tehniline ja kaubandusline osa - materjale müümine ja nende valmistamiseks juhtnööre andmine ja 3) arvepidamine - ülestöötatud materjale ja rahaliste summe arvestamine ning arvestamise juhtimine.

Koosseisud keskasutuses ja lauatehastes olid endised.

Sihtjooned, mille järele käis metsatööstus, on käesoleva tegevusaasta käsitlemise alguses peajoontes äratähendatud, nii et üleliigne oleks neid teistkordselt siin kohal korutama hakata.

Omi ringkirjalisi korraldusi, nende käsitamise kergenduseks kokkuvõttes, andis riikline metsatööstus - E.V. Põllutööministeeriumi Metsade Peavalitsuse Tööstusosakond - 24 augustil 1924 a. Vabariigi metsaülematele "riigi- ja lauatööstuse 1924/25 a. tegevuse j u h t n ö ö r i d" ühte 16 leheküljelisse kausta kokkuvõetult välja.

Neis toonitatakse kohe alguses, et nõudmised riigi raudteelt, kaitseväelt, mitmesugustelt riiklistelt-, omavalitsuse- ja heategevatelt asutustelt ning koolidelt on käesolevaks tegevusaastaks, võrreldes eelmisega, märksa suurenenud. Eriti küttepuie ja liiprite peale.

Nende nõudmiste rahuldamiseks kavatses Peavalitsus riiklist metsatööstust vastavalt suurendada ja kohustas metsaülemaid 1924/25 operatsiooni aastal operatsiooni fondi arvel metskondes metsaülestöötamist ettevõtta ja läbiviia igale kindlaksmäératud pindalal. Maakonde kaupa kokkuvõetult oleks see järgmine:

Harjumaal	- 161,60 tiinu	
Läänemaal	- 104,05 "	
Järvamaal	- 172,12 "	ning tuulemurd ja kooresöödikute puud
Virumaal	- 974,60 "	
Tartumaal	- 334,62 "	
Viljandimaal	- 193,31 "	
Pärnumaal	- 364,97 "	
Valgamaal	- 87,66 "	
Võrumaal	- 32,22 "	

Kokku üle riigi - 2586, 72 tiinu ning tuulemurd ja kooresöödikute puud.

Ära näidatakse ka üksikute nõuetavate sortimente mõõdud ja tehnilised tingimised, ladumise kord, mõõtmine, ülestöötamise hinnad, väljaveo kohad jne., kokku 52 §§.

Aasta jooksul anti veel rida ringkirje ja juhatusi, millised kokkuvõetult oleks järgmised:

Peale ülestöötamise ja välja-veokulude võivad metsaülemad mitmesugusi teisi kulusi valmismaterjale arvele teha, kokku Mk.107.-suuruses ühe k.sülla kohta, nagu sõidu, inventari muretsemise, posti, kantselei jne. kulusi.

Riigi-, omavalitsuse ja heategevatele asutustele ning koolele müüdavate küttepuie hinda tuleb Peavalitsuse poolt kokkuseatud tabeli järele võtta, millised Mk.4506-939.-vahel kõiguvad taksijärke ja sortimente järele.

Need küttepuie hinnad on väljaarvatud - kännurahale 10% ülestöötamise (Mk.750.-) ning 15% administratsiooni kulusi juurdearvates. Ülestöötamiseks on määratud maksimumina Mk.750.- sest arvati, et raieraha üle selle ei tõuse. Kui raieraha suurem ning peale selle veel teisi kulusi oli, tuli ka neid vastavalt arvestada.

6.nov.1924 a.sõlmiti Metsade Peavalitsuse ja Põhja paberi ja puupapi vabrikute A/ü. vahel leping 3400 k.s. paberipuie peale, mis kooritult laduplatselt ostjale üle antakse 1924/25 a. jooksul.

Metsaülemaile tuletakse meelde, et suve jooksul tuleb eeltuleva 1925/26 tegevusaasta materjale nõudmisi katsuda kindlaks määrata, et siis ülestöötamiseks võetava metsa kvantumi oleks võimalus kind-

laks määrata. Samuti tuletakse metsajäänud materjali eest hoolitsemist meelde.

Nagu juba eelmisel aastal metsaülemaile teatadi, hakkavad 1.sept. 1925 a. uued kantjala tabelid maksma. Seda silmaspidades tuleb aegsasti metsaülemail metsajäänud materjale ümberarvamist toimetada, et 1. sept. enam-vähem valmis olla. Silmas tuli pidada, et masse ümberarvamine ei tohtinud üld rahasumma peale mingit mõju avaldada. Rahalisi aruandeid ei olnud võimalik tuua, sest et kõiki andmeid ei ole saadaval. Samuti ka ei saa üldise bilansi kokkuvõtet esitada.

Sellega lõpeb siis riiklise metsatööstuse teine ajajärk ja algab kolmas.

Riiklise metsatööstuse kolmas ajajärk.

Kolmas ajajärk erineb eelmistest sellega, et riikline metsatööstus, mis toimus senini kas eelarve korras ehk operatsiooni fondiga, viidi üle puht kommertsiaal alusele ja endine Metsade Peavalitsuse Tööstusosakond nimetadi ümber Riigi metsatööstuseks.

Nimetatud teguviis oli seletatav sellega, et taheti luua riiklisele metsatööstusele vabamaid võimalusi kapitali käsitlemises ja materjale ülestöötamises ning realiseerimises. Rahaliselt muudeti tema täiesti iseseisvaks, oma iseseisva eelarve ja tegevuskavaga.

Senise Metsade Peavalitsuse Tööstusosakonna poolt sai vastav "Riigi metsatööstuse" põhikiri väljatöötatud, Vabariigi Valitsuselt esitatult Riigikogu poolt 2.dets.1925 aastal vastu võetud.

Selles "Riigi metsatööstuse" põhimääruses on tema seesmine korraldus, sihid ja likvideerimiskord 30-sse §§ kokkuvõetud. Nii siis asutati Metsade Peavalitsuse juurde Riigi metsatööstus, mille ülesandeks on metsa igakülgne ümbertöötamine, selle saaduste kasutamine ning riigiasutuste- ja ettevõtete, omavalitsuse ja kohalikke elanikke tarviduste rahuldamine metsasaadustega.

Riigi metsatööstuse ülesannete teostamiseks määrati Mk.100.000.000.- operatsiooni fond, mis koosneb 1922 a. eelarve korras lubatud Mk.70.000.000.-, kõigist Metsade Peavalitsuse poolt metsatööstusele üleantud tööstuslistest ehitustest, tehnilistest varandustest ja ettevõtetest Mk.18.000.000.- väärtuses ja riigi kassast otsekohe väljamaksetavast Mk.12.000.000.-

Riigi metsatööstust juhitakse Metsade Peavalitsuse juhataja, riigi metsatööstuse juhataja ja Metsade Peavalitsuse vastavate orgaane kaudu.

Riigi metsatööstuse juurde asutatakse m e t s a t ö ö s-

t u s e n õ u k o g u järgmiste küsimuste ja kavade läbivaatamiseks ja harutamiseks: 1) iga aastase kulude- ja tulude eelarve ja tegevuskava; 2) metsaalade ja materjale kasutamise kavade ja plaane;3)ostu- ja tööde väljaandmise lepingute (üle Mk.1.000.000.-); 4) tööstuse laiendamise, tööstussisseseadete muretsemise ja likvideerimise küsimuste; 5) iga aastase tegevuse kulude- ja tulude aruannete ning revideerimiste; 6) laenude tegemise ja varanduste pantimiste küsimuste; 7) Peavalitsuse juhataja poolt esitatavate küsimuste ja 8) lisatasu ja preemiate kava. Nõukogu koosneb 5 liikmest, keda Põllutööministri ettepanekul kolmeks aastaks Vabariigi Valitsus poolt ametisse kinnitatakse.

Riigi metsatööstuse teenistuses olevaist ametnikkest on ainult kolm riigiametnikud (juhataja, abi ja pearaamatupidaja), kuna teised vabapalgalisteks loetakse. Kohapeal juhatavad metsatööstuse töid metsavalitsuse ametnikud.

Metsalanke antakse riigi metsatööstusele kasutamiseks ettenähtud piirides Metsade Peavalitsuse juhataja korraldusel, kuna neid lanke metskonde kaupa metsatööstus välja korjab ja sellest metsaülemaile teatab.

Valmistatud materjalega rahuldatakse eestkätt riigiasutusi ning ettevõtteid, omavalitsuse asutuste ja kohalikke elanikke nõudeid nende majapidamise tarviduseks.

Metsasaaduste erisordid, nagu propsid, paberipuud, sae- ja kappalgid, mööbli-, vineeri ja tikupakud, eksportlauad ja teised metsamaterjalid ning ümbertöötatud metsasaadused müüakse riigi huvidele vastavalt sise- ja välisturule.

Riigikontrollil on õigus riigi metsatööstust faktiliselt kontrollida, kuna tegevuse ja materjale kasutamise viis ei käi eelkontrolli alla.

Tegevusaasta jäi endiseks. s. o. 1.septembrist kuni 31.augustini.

Riigi metsatööstuses on ka preemiate ja lisatasude maksmine ettenähtud. Riigi metsatööstuse tegevus lõpetakse seadusandlisel teel, mille juures metsatööstuse likvideerimise kord kindlaks määratakse.

Riigi metsatööstus allub Põllutööministrile, kellel on õigus käesoleva põhimääruse alusel anda korraldavaid määrusi ja juhtnööre. Sarnased juhtnöörid anti ka oktoobris 1925 a. välja, mis oma täiuslikkuses ja ülevaatlikkuses palju soovida ei jäta, sisaldades eneses

123 §§. Nendes "Riigi metsatööstuse ajutistes juhtnööres" on käsitatud eesmärk, metsaraiumine, valmistatavate materjale sortimente kirjeldused, omahinnad, materjale likvideerimine, ametnikud, tempelmaks, arvepidamine jne., nagu lisana juurdepandud raamatukeses nähal.

Üldiselt ei muutunud selle ümbermoodustamisega metsatööstuse sisemine kord ja eesmärk, vaid tema väline kuju, suhe põhikapitaliga, Metsade Peavalitsuse ning Riigikontrolliga. Siin anti uute põhimäärustega metsatööstusele vaba tegevusväli täitsa kommertsiaal alusel, mille järele ta ise peab tehtud kalkulatsioonid sarnaselt täitma, mis kõige soodsamad riigi huvidele.

Metsa raiumist, materjale valmistamist, nende realiseerimist jne. tahab Riigi metsatööstus sarnaselt toimetada, et see rahuldaks kõige otstarbekohasemalt nõudjate soove ja annaks riigile metsatööstuse kaudu kõige suuremat tulu.

Et raiutud materjalest veel rohkem tulu saada, töötatakse osa neist võimalust mööda neljas metsatööstuse lauatehases ümber saematerjaleks. Nende nelja lauatehase (Aegviidu, Kastre, Aakre ja Selgase) toodangut ja saaduste kvaliteeti on aast-aastalt parandatud ja tõstetud ja on juba võrdlemisi häid tagajärgi saavutatud.

Ainuke pahe on männi sortimentel meil kodumaal, saematerjali sinkjaks tõmbumine, mis tingitud meie ilmastiku ebasoodsaist oludest - niiskusest.

Selle tõttu võetakse männi eksport sortimente valmistamist teatava ettevaatusega.....

Töö tagajärgedest ülevaadet 1925/26 tegevusaasta kohta ei ole veel võimalik tuua, sest et kohtade pealt on aruanded saamata. Üldiselt on kõne all oleval operatsiooni aastal riikline metsatööstus oma eluvõimet tõestanud, kuis ta aga edasi areneb, näitab tulevik.

Nimelt tekib teatav raskus kohtadepealse ametkonnaga, kes on Peavalitsuse teenistuses, kuid kes ka metsatööstuse ülesandeid, mis isegi mitme metsaülema tõenduse järele üle 60% tööd juurde annab, täitma peab. Sellest saadakse loodetavasti üle lisatasu ehk preemiate maksmisega, mida eriti diplomaatselt peab läbiviima, et rahulolematusi ametkonnas ärahoida.

Üldiselt ei ole preemijate maksmised Vene eeskujul kunagi loodetud tagajärgi annud.....

Võrreldes meie saevabrikuid välismaie lauatehastega, siis ei kanna esimesed võrdlust välja. Meie lauatehaste sisseseaded on vananenud, oma aja töötanud, kogemused juhtel ning töötajail puuduvad, nii

et välisturu nõuetele meie saematerjalid ei vasta. Nõutakse ka praegu ilmaturul eriti ühtlast, tasast saematerjali, mida saavutatakse uuemate sisseseadetega lauatehastes, näit. Ameerikas lintsae abil.

Kuid meie siseturu nõudmised ei ole niivõrd raffineeritud ja Riigi metsatööstus suudab omi saematerjale võrdlemisi kasulikult likvideerida. Edaspidi saavad sisseseaded loodetavasti välisturu materjale saagimiseks vastavalt uuendatud, kogemusi korjatud, nii et võiks osaliseltki võistlust väljakannatada.

Praeguste aruannete järele on riikline metsatööstus suurte üle jääkega töötanud, riigi-, omavalitsus- ja heategevate asutuste nõudmisi rahuldanud, kohalikkele elanikkele materjale saamist kergendanud jne., nii et väliselt vaadates, on riikline metsatööstus tulutoov.

Kuid, kui tungida seesmistesse üksikasjesse, muutub pilt juba natuke teiseks. Siin tõendab praegune Riigi metsatööstus oma tulukust ainult arve põhjal, kuid ei vaatle oma ettevõtet seisukohalt, milles arvesse võetakse riiklist fiskust. Siin tuleks neil oma tulukust just viimasest küljest selgitada.

Kui lühidalt kokkuvõtta kõrvaltvaatleja muljeid riiklise metsatööstuse praeguse kuju kohta, siis peaks neid järgmiselt esitama:

Positiivsed küljed riigi metsatööstusel -

1. Töötab asunikkest ülejäänud lankelt metsa üles, töötab tuulemurdu ja putukatest vigastatud metsa üles.
2. Töötab riikliste ja omavalitsuste asutuste tarviduste rahuldamiseks laialdasel maaalal.
3. Garanteerib eelnimetatud asutuste nõudmiste rahuldamist.
4. Võtab riigi metsavalitsuselt iga aasta kindla kvantumi metsa, andes metsavalitsusele kindlat tulu.
5. Mõjub puumaterjale turul hindade reguleerijana.
6. Kasutab muidu kaotsiminevat metsaametnikke tööjõudu (!)

Neile tuleb vastuseada negatiivseid külgi kergenduste, eesõiguste jne. nõol.

1. Põhi ja tööstuskapital ilma %%.
2. Vabastatud avalikkest riigi-, äri- ning tööstusmaksest.
3. Töid juhtiv ja täidesaatev orgaan pooleldi ilma tasuta, (lubatavad preemijad).
4. Metsa saab t a k s i h i n n a g a.
5. Ei maksa viivitus %%.
6. Tasuta laduplatsid.

7. Maksab ülestöötatud metsa eest aasta lõpul, kui raha on.
8. Valib omale paremad langid välja. (Metsade Peavalitsuse keskmised langid on Mk.9.000.- odavamad, kui Riigi metsatööstuse poolt väljavalitud).
9. Saeveskid anti tasuta tarvitada.
10. On õigustatud ilma tagatiseta saadud lanke metsavalitsusele tagasiandma, kui selgub, et metsalank ei anna kasu!
11. Takistab metsaametnikke oma täit tööjõudu metsavalitsuse ülesannete lahendamisele rakendamast.
12. Tasumata taksihind on terve aasta ilma % kasutada; ei maksa tagatisraha; saab E.Pangalt 5% jooksva arve summelt, mida ehki riigi tulude arvele kantakse, kuid oma tuludena kaudselt näidatakse.

Kui neid kergendusi ei oleks, kas oleks siis veel Riigi metsatööstus nii tulutoov? Oleks ta otstarbekohane?

Praegu on nimetatud küsimusele raske vastada, sest selle viimase ajajärgu esimese tegevusaasta tagajärjed ei ole veel selgunud.

Tulu ta annaks, aga mitte nii palju, kuna viimase küsimise peale võiks vastust anda paari aasta jooksul saadud kogemuste põhjal.

Lõpetades meie kodumaa riiklise metsatööstuse arenemise käsitamist ja üleminnes välismaade sama tööstuse arenemise vaatlemisele, peab tähendama, et sarnast riiklist metsatööstust, nagu see meil Vene oludest ülemineku puhul on tekkinud, ei tunta pea kusagil. Osaliselt võib ehk Soome metsatööstuse lauatööstuse osa meie lauatööstusele kaudselt võrdluseks seada.

Üldiste paralleele tõmbamist riike metsatööstuste vahel oleks kohasem käesoleva töö lõpul teha, enne neid üksikult käsitades.

Algust tuleb teha meie põhjapoolse naabri - Soomega, kes metsa ülikülluse ga uhkustada võib.

II osa.

VÄLISMAIE RIIKLISE METSATÖÖSTUSE ARENEMINE.

Soome ja Skandinavia riiklise metsatööstuse arenemine.

Soome riigimetsi organiseerimine algas läinud aastasaja viiekümnendates aastates. 1851 aastal pandi ajutine kord maksma, mille järele üldine jaoskondade administratsioon metsaasjandust korraldas. Iga jaoskonna (lääni eesotsas) seisis oma forstmeister. Ühtlasi pöörati Tharandti metsa-akadeemia direktor E.von Berg'i poole ettepanekuga

võtta oma peale Soome metsavalitsuse aparaadi kava kokkuseadmist. Ettepanek sai E.v.Berg'i poolt vastuvõetud ja 7.mail 1859 a.avaldati käsk ja 13.mail instruktsioonid Soome riigimetsi korraldamiseks.

Sarnane Kesk-Euroopa eeskujule baseeruv kord ülemforstmeisterite, revierforstmeistrite ja vahtega, püsis siiski ainult 1863 aastani, millal siis 1.augustil iseseisev metsade direktsioon asutadi. Selle tähtsamaks ülesandeks oli siiski maade korraldamine omavoliliselt metsa asujatega, kuna metsa ekspluateerimine oli teise järgu tähtsusega.

Samast direktoriaalset metsavalitsemise aparaati kinnitadi ja täiendadi ka 1876 a. käsus.

Kuid aegade muutumisega oldi 1908 aastal sunnitud uut korraldust läbi viima. Käesuga 24.jaanuarist 1908 aastal muudeti senine direktoriaalne ametkond kollegiaalseks ümber, mis ühelt poolt ametkonnas valitsemise puht tehnilistele nõuetele rohkem vastas, teiselt poolt aga saädi sarnase uue korraga paremini ähvardavale venestamisele vastu seista.

Uus, kogu metsavalitsust puutuv määrus anti 3.juunil 1921 aastal välja ja järgmisel aastal seati kokku uued juhtnöörid eelantud määruse käsitamiseks. Sarnase uue korralduse läbiviimist nõudis asjaolu, et enne ilmasõda oli Soome riigimetsi pind 12.572.863 ha suur, kuna ta Tartu rahulepingu järele (1920 a.) 14.111.306 ha peale tõusis. Samuti nõudis uut reorganiseerimist konkurents ilmaturul, mida tekitasid uuesti tekkinud väikesed riigid, Kesk-Euroopa tõttu paranenud Skandinaavia naabrid ja revolutsiooni pöörises rabelev Venemaa. Ka omamaa erametsade omanikud võisid mõju avaldada, sest nende käes on võrdlemisi suur hulk metsi. Uue korraldusega saavutadi paremat tööjaotust, ülevaatlikkust ja suurt detsentralisatsiooni ametkonnas.

Nii on Soome kogu areaalist 73,5% metsaga kaetud. Hektares oleks see 25,3 miljoni. Sellest on omanduseks -

Riigil	39,8%	pindalast;	37,2%	puutagavarast;	21,4%	juurdekasvust
Poliitilistel ühingutel	0,7%	"	1,0%	"	0,9 %	"
Kirikul	1,0%	"	1,5%	"	1,6 %	"
Aktsia Seltsel	7,5%	"	9,7%	"	10,8 %	"
Eraomanikkel	51,0%	"	50,6%	"	65,3 %	"
Kokku	100,0%	pindala	100,0%	puutagavara	100,0 %	juurdekasvust

Metsavalitsuse eesotsas seisab seal "generaldirektor", kellele allub 10 jaoskonda (kantselei ja bürood ühes arvatud). Ühes jaos-

konnas, nimelt, mis käesolevaks tööks tähtsust pakub - kaubandus jaoskonnas - toimub riigi metsatööstus. Sinna kuuluvad metsamüügi büroo, puukaupe müügi büroo, metsaandmise büroo ja metsatööstuse büroo. Viimase koosseisu kuuluvad juhataja, abijuhataja ja raamatupidaja keskvalitsuses ja 3 saevabrikud kohtadel.

Et Metsa realiseerimist, kõige pealt peenele sortimendile, soodustada, tehti juba 1902aastal metsavalitsuse "enese" raietega ehk metsaandmise raietega algust. Kuni tolle ajani müüdi riigimetsist peaasjalikult kasvavat metsa. Esialgu raiuti põletispuid raudteede tarviduseks, kuna pärastpoole ka nende liiprite nõudmisi tuli rahuldama hakata. Ilmasõja ajal võttis põletispuie raiumine suuresti hoogu, sest kivisöe sissevedu oli peaaegu täielikult takistatud. Aastal 1917 raiuti riigimetsist 1.644.342 k.meetert põletispuid, peaasjalikult riigiraudteede ja asutuste tarvis. Sellele järgnevail aastail võtavad sarnased metsaandmise raied juba korralikumalt metsamajandusliste raietelme, mille juures metsaravitsuse nõuete kohaselt igasugu puid raiuti ja vastavaid sortimente - saematerjali, vineerpuid, kaevandus tugesi, paberipuid jne. - valmistadi.

Nii on 1924 a. jooksul raiutud ja müüdud materjale: p õ l e t i s p u i d - eraisikile - 140.750 k.m., raudteele - 407.093 k.m., valitsus asutusile 33.866 k.m., metsavalitsusele 5.796 k.m., k o k k u - 587.505 k.m. p a b e r i p u i d j a p r o p s e - eraisikile 20.4727 k.m., raudteile 3.863 k.s., k o k k u - 208.590 k.m. l e h t p u u p a k k e: eraisikile - 3.477.648 k.j., raudteile - 347.744 k.j. valitsusasutusile - 69.441 k.j., metsa k o k k u - 3.905.247 k.j. t e i b i d,p a r s i - eraisikile 9.763 j.m. raudteile - 11.194 j.m., k o k k u - 20.957 j.m. l i i p r e i d - eraisikile 1000 tk., raudteile - 139.248 tk., metsavalitsusele 18.561 tk., k o k k u 158809 tk. t e i s i m a t e r j a l e - eraisikile - 39.377 tk., raudteile - 3.689 tk., k o k k u - 43.066 tk.

Materjalid müüakse osalt metsas, osalt saavad lühemaid ehk pikemaid veeteid mööda väljaparvetatud ehk raudteid kaudu vastavaisse konsumtsiooni keskkohtesse transporteeritud, ja osalt isegi metsavalitsuse vahetalituse kaudu sarnastes keskkohtes mitmesugusile riigiasutusile kätte muretsetud. Paberipuud saavad osalt eksporteeritud.

Terve sarnane metsa likvideerimise kord suurendas metsavalitsuse tööd ja andis hoopis uusi ülesandeid: nii oli tarvis eriti spetsiaal personaal moodustada, mitmesugusi väikeseid põletispuie saagi

asutada, parvetusmaterjali muretseda, sõja lõpuaastail hulk oma hobuseid pidada, meeskondele toitu muretseda, puupraame, laevu muretseda, Põhjamaal uus raudtee ehitada jne.

Nii on Soome riiklise metsatööstuse asutamine seletatav puht praktiliste kalkulatsioonega. Ühelt poolt, rohkem päratumais raioones on metsamüük riigimetsist poolik, mille juures müümata jäävad eriti üleseisnud-, faut- ja kuivad puud, millede metsadesse kogumine ei ole sugugi soovitav nähtus; teiselt poolt suurenes riigi raudteevalitsuse ja riigi kodutarvituste nõudmine saetud materjale järele. Et neid nähtusi osaliseltki likvideerida, asutadi aastal 1905 Siuros, 1908 Lieksas ja 1909 Sukevas kolm riiklist saevabrikut, mis alguses olid ettenähtud riigi koduste tarviduste rahuldamiseks, pärastpoole aga kujunesid 2 ja 3- kaatrega eksportsaevabrikuiks..

Peale sarnase metsapuhastamise jäänustest saavutab riigi metsatööstus metsaametnikke tutvunemist turu konjunktuuriga, nii sise kui ka välismail. Sarnane praktiline tutvunemine eeltoodud faktoritega on riigi metsavalitsusele ka selle tõttu tähtis, et Soomes praktiseeritakse oksjonitelt metsamüüki. Sarnase müügi süsteemi juures on Metsavalitsusele tähtis olla metsamaterjale hinnaga kursis, et ebasoodsaid pakkumisi kohtadel kõrvaldada nende kinnitamata jätmise teel.

Et riigi raudteede saekauba tarvitamine oli piiratud ja saeveskide tegevust tuli selle ainsa tarvitaja järele reguleerida, ei võinud saeveskide võimete haripunktini arendamine kõne alla tulla, nagu seda lihtsamki äri põhimõte nõuab. Osa kaupa oleks jäänud viimasel juhusel ostjate puudusel lauahoovesse kõdunema. Ainult küttepuid on riigi raudteed saeveskidelt suutnud niipalju vastuvõtta, kui nad on jõudnud valmistada. Kuid et raamel saagimine on saeveskide tegevuses siiski mõõduandev, tuli saevabrikute tegevust edaspidi arendada peaasjalikult saematerjale tarvet silmaspidades.

Saeveskide "raied" asetadi endistele "palkide" raiumiskohtele, et luua viimasest raidest ülejäänud materjale koristamisega metsa puhtamise võimalusi. Sellega saadi peenemate materjale müügi võimalusi luua, milliseid tol ajal tooresmaterjale külluse tõttu ostjaid ei leidnud. Nii on ka selles suhtes riigi kolm vanemat saeveskit omal ajal ja omas piirkonnas igaüks saavutanud häid tagajärgi ja on täitnud omi ülesandeid.

Ka riigi saeveskide juhatus oli tol ajal veel katseseisukor-

ras. Sissetulekud ei lubanud metsavalitsusele ametisse palgata vilunuid ja seega kalli palgalisi spetsialiste, vaid tööstust tuli juhtida oma ametnikke abiga, kellest loodeti aja jooksul spetsialiste saada. Nii läksid ka paljud väljaõppinud juhid eratööstustesse üle, kus paremad palgaolud olid.

Kuna raudteede materjale tarvitamine oli väga vahelduv, kogus lauahoovesse ajutiselt palju saematerjale, milliseid oli raske müüa rahuloldava hinna eest. Siin tekkis mõte saetööstust korralda eksporiks. 1911 aastal transporteeriti esimesed metsamaterjale saadetised välismaile ning siit saadik on metsavalitsus arendanud saveskeid, niihästi väljamaa kaubasuhteid kui ka kodust tarvidust silmaspidades, ainult ekspordi mõttes. Kauba muretsemine riigi raudteele ja kohalik müük on jäänud tahaplaanile Lieksa ja Sukeva saeveskides, kuna Siuro neid nõudmisi osaliselt rahuldab.

Aasta 1911 on seega siis murdeaastaks riigi saetööstuses. Metsavalitsusel tuli sellest ajast peale tööstust hinnata täiesti teiselt seisukohalt. Peasihiks tuli nüüd metsavalitsusel võtta paremate ja väärtuslikumate materjale valmistamist, millised välisturul konkurentsi oleks välja kannatanud. Selleks tuli ka puhastus- ja koristusraietest saadud materjale asemel lauatehastele väärtuslikumat materjali anda.

Selle heas tõusus oleva tegevuse, millest esimesed lubadused olid juba tõestunud, katkestas 1914 a. keset laevasõidu hooaega 5 aastaks maailmasõda. Saeveskide majanduslised saavutused läksid kogu sellel ajal tuntavalt tagasi. Kuid 1919 aastal ekspordi võimaluste avanemistega uuendas metsavalitsus omi ärisuhteid välisriikega ja iga aastaga suurenevad väljaveetud materjale hulgad. Neid materjale hulki aitab suurendada 1920/21 a. Kemi jõele ehitatud Veitsiluo uus lauatehas. See saeveski on esimene, mida asutadi otsekohe ekspordi tarvis. Praegu on valmis ehitatud ainult pool kavatsetust tehasest, nimelt 6 raamiline osakond, mis vastab juba üksi kõigi nende kolme vanemale saeveskile (kokku 7 raami). Tööd alustadi seal 1922 a. lõpul ühe vahetusega, kuid nüüd on töölismaju niivõrd jõutud ehitada, et teine vahetus töötada võib.

Eeltoodu selgituseks olgu allpool esitatud tabel, millest on näha saeveskide produktsiooni määrad, väliseksport ja aastakasu.

Aasta.	Toodang.	Välismaile veetud std.	Aastakasu, kustutused mahaarvatud Smk.
1911	5.730	534	80.419.02
1912.	7.723	2.732	177.194.04
1913.	11.353	8.797	33.389.96
1914.	12.543	2.189	-
1915.	8.971	-	70.539.39
1916.	7.168	-	525.736.14
1917.	7.593	-	991.159.47
1918.	3.947	-	1.667.955.67
1919.	6.273	5.346	4.161.262.46
1920.	8.752	5.479	2.113.950.04
1921.	12.086	9.558	3.035.378.96
1922.	13.447	10.191	4.408.871.21
1923.	12.425	9.285	2.370.050.06
1924.	11.923	12.543*)	3.364.770.35

Sellest tabelist on selgesti näha eksporteeritud materjale arvu igaastast tõusu ja saadud tulu suurenemist. 1922 a. järel olevat langu tuleb seletada nõudmiste vähenemisega, hinde alanemisega ja Venemaa konkurentsiga metsamaterjale ilmaturul.

Et väärtuslikumaid saematerjale saada, võeti ka ümbertöötamisele paremaid metsa materjale. Siin tuli ka ilmsiks, et riigi saeveskeile oli kasulikum võtta palke kallimalt, kui nende müügihind tegelikult oksjonitel oli. Sellega on osalt võidud takistada ostjate truste tekkimist sisemaa ostu-müügel.

Kui otsustadi ehitama hakata Kemi juurde Veitsiluodo saeveskit, oli ettenähtud teda tarvitada ainult võistluse tekitamiseks sisemaal materjale ostmises. Nimelt on Iijõe, Kuivanjõe, Simojõe, Kemijõe ja Torniojõe ümbruskonnas riigimetsi pea "piirkonnad", milledest seniajani on vähem puumassi realiseeritud, kui teisis osis.

Rahuldavat müüki igasugu puile, ka peenemaile, ei võidud sealt aastakümnete jooksul loota, sest kohalised lauatehased ei jõudnud pakutavaid metsamaterjale ümbertöötada.

Ettepanek saeveski asutamiseks nende Para-Pohjola metsi ekploateerimiseks tehti juba aastakümneid tagasi, kuid seda ei teostatud enne, kui oli saavutatud kogemusi olemasolevate väikeste lauatehaste kaudu.

Nüüd on ka asutatud "Veitsiluodo" oma tööd veerand tosin aas-

*) Siin hulgas on osa 1923 a. tulejäägist.

taid teinud ja oma võimetega rahulolemist ära teeninud.

Peale metsamaterjale ülejäägi ratsionaalse eksploateerimise mõjus Veitsiluodo tehas ka ümbertöötamata metsamaterjale väljaveo vähenemise peale, mida toimetadi Põhja-Soomest Rootsi võrdlemisi suurel arvul.

Siuro lauatehas asutadi küll juba 1905 aastal, kuid alles 1911 aastal hakkas ta enam-vähem normaalsemalt töötama. Vabrik töötab kahe raamiga, höövlepingi ja mehaanilise puulõhkujaga. 1911/12 aastal saeti vabrikus 83.655 palki läbi, millest 1.885 std. laude saadi, nii et iga laua std-i kohta 45 palki arvata tuli, millist arvu Soome olude kohta ei saa kõrgeks lugeda. Metsamaterjal toodi ümbertöötamiseks põhja-Soomest, kus tema kvaliteet võrdlemisi kõrge on. Mets parvetadi ja transporteeriti veeteid kaudu.

Töötakse Rootsi eeskujul, palke enne kahelt poolt saagides ja siis teisel raamil neid laudeks lõigates. Sarnase palke "brusseerimisega", kantimisega saavutakse 6% võrra rohkem saematerjali, kui ilma selleta.

Lauatehas rahuldab suuresti raudteede nõudeid, kuna ta näiteks juba 1910 aastal raudteevalitsusele lauamterjale Smk.436.045,-eest müüs. Samuti omandas ta ruttu väljamaa turgude rahulolemise, nii et 1910-14 aastais sõlmiti lepinguid materjale saatmiseks Inglis-,Hollandi-, Belgia-, Saksa firmadega ja isegi firmadega, kes transporteerisid materjale Lõuna-Afrikasse. Huvitav on siin äramärkida, et Lõuna-Afrika tarvis nõuti, kas lühikesi 10-13', ehk, teiselt poolt, pikki 20'laude, kuna 15-18' pikkuseid Kesk-Euroopa tarvitas.

Mehaanilise puulõhkuja abil saavutadi kahel pingil 10 tunnilisel tööpäeval 6-7 inimese kaasabiga 110-120 k.meetrit puid, 1 m.pikad.

Siuro saeveski, mis omal ajal oli riigi metsi tooresmaterjali ostu-müügi tehingute peale suurt mõju avaldanud, on praegu raskemasse seisukorda sattunud.

Vanamoodne, nagu ta on, ei suuda võistlust eraisikute modernsete saeveskidega edukalt väljakannatada. Need väikesed era-saeveskid on sunnitud oma elu alalhoidmiseks maksku, mis maksab, riigi metsast jämedamaid pakke ja palke ostma.

Seniajani on Siuro saeveski siiski jõudnud võistluse poolt määratud toorematerjale hinda maksta, kuid tooresmaterjali muretsemine tekitab raskusi ja sellega annab saeveski põhikapitalile halba %%.

Neist kolmest vanemast lauatehasest on tulevikus elujõuline ainult Lieksa, millel laialdases metsarikkas piirkonnas on olemasolu tingimused kõigiti soodsamad, kui teistel.

See saeveski on viimasel ajal suurendatud 3 raamiseks ja viidud ajakohasse seisukorda. Oma asukoha poolest on ta sedavõrd õnnelikus seisukorras, et saetud kauba raudteevedu rannale tuleb odavam, kui tooresmaterjale parvetamine. Majandusliselt jääb ta kõige tulusamaks lauatehaseks.

Sukeva saeveski on asutamisest saadik olnud täielikuks monopoliseerijaks omas piirkonnas, sest parvetamine sealt Palisjõe kaudu Jisalme reidile ja sealt edasi teistesse saeveskidesse läheb niivõrd kalliks, et teised tooresmaterjale tarvitajad ei suuda maksta sama hinda, kui Sukeva saeveski.

Kahju on, et selle sae piirkond on võrdlemisi väike, ainult 20.000 hekt. ja mets on äratarvitatud. Peale 1924 a. talve jäi sinna piirkonda ainult noormets ja saepakke saagimise lõpetamise järele pidi ta seisma jääma.

Oma tegevusaja jooksul on nimetatud saeveski umbes 1 1/2 miljoni saepuud läbisaaginud, mille hulka on ka tuntava osana puhastus ja koristusraietest saadud puud arvatud. Viimaseid ei olnud raskete parvetusolude tõttu võimalik mujale müüa. Samuti saadi sealt põletispuie raiumisega rahuloldavaid hinde nende koristuspuie eest.

Kokkuvõetult on nende saeveskide arenemine ajakohasel kõrgusel Veitsiluodo ja Lieksa lauatehasel, kuna Siuro tulevik kindlustatud ei ole ja Sukeva tegevus ongi juba lõpetatud.

1922 ja 1923 a. töötasid need eelnimetatud riigi lauatehased ümarguselt 7% tervest raienormi tooresmaterjalest ümber, mis ümbertöötatud materjale umbes 30.000 std. aastas väljateeb.

Sellest eksporteeritakse pea kõik lauamterjal välismaile. Enne ilmasõda toimetas metsavalitsus saematerjali müüki Helsingis asuva suurema vahetalituse kontori kaudu. Nimetatud kontor võttis ka laadimise korraldamise enese peale erimaksu eest. Vahetalituse eest sai kontor 1% lepingus näidatud summast enesele. Sealjuures tuli veel metsavalitsusel 4 1/4 - 4 1/2 % lepingu summast maksta väljamaa vahelkauplejale, nii et kokku 5 1/4 ja 5 1/2% lepingu summast tuli vahetalituse peale arvata.

Praegusel ajal toimetab eksport kauba müüki metsavalitsus ise, mis tõendab, et ka rahvusvahelises kaubanduses võib ostja ja

müüa otsekohene läbikäimine teostatud saada ilma igasuguste vaheltkauplejateta.

Sellega lõpetades Soome riiklise metsatööstuse arenemise käsitamist, peab möönma, et riikline metsatööstus on siin enesele kindla tee rajanud, mida mööda ta ka edaspidi paremusele jõuab. Ilma riiklise metsatööstuseta oleks jäänud: 1). Pera-Pohjola määratumad metsarikkused, koristusraietest ja metsaravitsemisest saadud peenemad ning odavamad materjalid kasutamata; 2). metsasaaduste turu hinnad oleks jäänud kodumaal igasuguste truste, kontsessionääre j.t. suuremate eraettevõtete reguleerida ja määrata, ning 3). poleks saadud maksma panna end ilmaturul ja saavutada ilusat sissetulekut riigile.

Töö, mis nii viljakalt on seal senini püsinud, saab tulevikuski häid tagajärgi andma ja meilgi oleks ehk, eriti saetööstuses, vennasrahvalt mõndagi õppida.

Soome õhtapoolsel lähetagusel naabril - Rootsil, on riikline metsatööstus võrdlemisi hästi väljakujunenud.

5.997.027 hektarilisel metsa pinnal, millest riik otsekohe tulusi saab, on konservatiivse metsamajanduse tõttu suured vanametsa tagavarad kogunud, mida nüüd realiseeritakse. Mets müüakse osalt kännu peal, osalt valmisraiutud metsamaterjalena era lauatehastele. Nimelt on metsa ümbertöötamine tehniliselt ja majanduliselt suurepäraselt organiseeritud. Pea poolteist tuhat saevabrikud töötavad riigimetsast saaduid materjale ümber, sest erametsade tagavarad on suuresti äratarvitatud. Riik ise töötab samuti metsamaterjale omis saevabrikuis ümber, kuid selle suurust ei läinud kahjuks korda kindlaks määrata. Andmed on ikka eratööstusega koos toodud.

Uuemais lauatehasis on Rootsis töö võrdlemisi hästi sisseseatud, nii et keskmiselt saavutakse 65% lauamaterjale, 19% servi ning pinde, 12% saepuru ja laaste ning 4% muu kadu.

Vaatamata suure sisemaa metsasaaduste tarvituse peale, veab Rootsi suurel hulgal neid välismaile, võttes pea esimese koha rahvusvahelises puukaupluses. Tema pakkumised ulatavad üle ilma. Selleks aitavad kaasa igasugu looduslised soodustused:

1) Puumassi suurte tagavarade tõttu.

2) Transportolude kerguse tõttu - head veeteed.

3) Metsamaterjale kõrge kvaliteedi tõttu.

4) Soodsa geograafilise asendi tõttu.

5) Puukaubanduse hea organiseerimise tõttu.

Materjale veetakse rõhuvas enamuses saetult välja. Saagimata materjalest moodustavad suuremat osa propsid, mis pea erandita Inglismaale transporteeritakse.

Tema läänepoolsel naabril Norral on riigimetsi võrdlemisi vähe - 853.000 hekt. (15% kogupinnast) ja neid kasutab ta Rootsi eeskujul. Tema riigi metsatööstus on arenenud koos Rootsiga, sest alles 1905 a. sai ta iseseisvaks riigiks. Andmeid Norra riiklise metsatööstuse arenemise kohta polnud võimalik koguda.

Kuid üheskoos on need kaks Skandinaavia metsarikast riiki oma metsatööstusega pea kõigeparemaase seisukorda end viinud, nii et ilmaturul peab iga müüa nende saaduste hindega arvestama.

Tehes esimesi metsamüüke 13 aastasajal Inglismaale, arendas Skandinaavia oma metsatööstust järjekindlalt edasi, kasutades erapooletuna ka ilmasõjaga kaasaskäivat konkurentide kadumist, nii et neile raske on teistel järele jõuda.

Samuti vana on laatööstus (esimene lauatehas 1500 aastal, mis 1550 a. hakkas eksport materjale valmistama), mida on arendatud järjekindlalt ja millele on saavutatud kõrge arenemisaste.

Vene riiklise metsatööstuse arenemine.

Meie suurel idanaabril, end. Vene riigil, praegusel Nõukogude Liidul, on riiklik metsatööstus põhjalikke reforme läbielanud.

Olles ilmlõpmatu metsavaranduse valdaja, võis Vene ka igasugusi katseid ja laiaulatuslisi ettevõtteid, mis pahatihti kokkuvarisesid, omale lubada.

Kasvava metsa müügi kõrvale võeti esmalt vanal ajal tarvitusele riiklist metsatööstust puht metsamajandusliste sihte saavutamiseks, kui ka rahva koduste tarviduste rahuldamiseks. Peale revolutsiooni tuli aga panna pearõhku suuremate tulude saamisele, mis aga vastava ülestöötamise kapitali puudusel raske oli.

Vanas Venes tuleb riiklise metsatööstuse all mõista riigieelarve korras i g a s u g u s e m e t s a, kasvava ja lamava, ü m b e r t ö ö t a m i s t v a s t a v a i s e s o r t i m e n t e s s e r i i g i m e t s a v a l i t s u s e a m e t n i k k e k o r r a l d u s e l ä b i. Sarnast tööstust võeti ette kas puht kommertsiaal sihtes- suurema tulu saamiseks, ehk metsamajandusliseks otstarbeks - puiestiku kasvu ja koosseisu parandamiseks. Tihti ühendadi neid kahte eesmärki.

Esimesi riiklise metsatööstuse operatsioone võib tähelepanna 1865 aastal, millal Metsade departemangu eelarvesse oli selleks ots-

tarbeks Rbl.10.000.- sisse võetud. Töid korraldati esialgselt ainult üksikuis metskondis, nagu Moskva ja Pensa kubermangus. Pärastpoole laiendati neid "Busuluki nõmme " (Samaaras), Beloveszi metsis (Grodnos), Tsherkesski metskonnas (Kiievis) jne. kohtele. Nende riiklise metsatööstuse operatsioone krediit kord suurenes, kord vähenes aasta 1865 ja 1883 vahel. Viimasel, 1883 aastal, tõusis ta selleks ajajärguks oma haripunkti, jõudes Rbl.80.000.-

Kogu selle eeltoodud periodi kestel võeti riiklist metsatööstust ainult selleks ette, et metsist suuremat tulu saada.

Sarnased operatsioonid, ehkki tulusaiks tunnistatud, tekkisid lääne-Euroopa, iseäranis Preisimaa eeskujul ja ei sobinud tegelikke oludega ning eluga. Kõik nad olid siiski katsetena teostatud, mis lõppude lõpuks ei andnud metsavalitsusele õpetust juhtivaks algatuseks ega ka lihtsat asjaajamise tehnikat. Riiklise metsatööstuse krediite tarvitamist näidati "mitmesuguste kulude"all, nagu isegi koos Beloveszi loomaaia ülespidamisega..... Suuresti mõjus siin halvavalt kaasa metsa administratsiooni ettevalmistuse puudus, mille tõttu ei osatud turgu leida, segati teiste metskonde asjajamise küsimustega ära jne.

Kõik need vead, mis siiski parandatavad oleks olnud, ühes täiesti ebaõnnestanud operatsiooniga Vana-Borisovski metsis,viisid olukorra nii kaugele, et 1884 aastast hakkasid krediidi lubamised vähenema ja 1888 aastal lõpetadi sarnane eraldi krediit ning ühendadi teda metsa departemangu metsa kultuurtööde krediitega. Siin kaotasid riiklise metsatööstuse operatsioonid oma iseseisvuse ja nad olid ainult abinõuks metsamajandusliste sihte saavutamiseks.

Terve kümme aastat kestis sarnane olukord, millal riiklises metsatööstuses tulusi saadi läbiraiumiste, harvendamiste ja puhastamiste, samuti üleseisnute, fauti ja seemnepuude koristusraiete näol.

Kuid pikapeale tuldi jälle otsuselc, et riiklik metsatööstus on rahvale kasulik ja riigile finantselt tulutoov. Tegelik elu näitas, et vene talupoeg ei tulnud kunagi suurt lanki ostma, vaid ostis ainult oma tarviduseks. Nii ei saadud kasvava metsa langilt poolt niipalju massi müüa, kui ülestöötatult. Samuti said riigi rahaga ülestöötatud sarnased metsa osad, mida keegi poleks ülestöötama hakanud. Lõpuks aitab riiklisel ülestöötatud mets riigi ja omavalitsuse asutuste nõudmisi ilma vaheltkauplejateta rahuldada,millega ka hulga kulusi ja ilmaaegseid sekeldusi ära hoitakse.

Sarnaste tõsiasjade ilmsiks tulemisega pööras riik 1895 aastal erilist tähelepanu riiklisele metsatööstusele ja määras selleks Rbl.100.000.- krediiti.

Eelkirjeldatud kümneaasta kohta on järgmisi andmeid ette tuua:

Aasta.	Aasta algul ülejääk.		Juurde valmistatud aasta jooksul		Aasta jooksul müüdud				Kasu taksihinnaga võrreldes.	
	Taksihind.	Ülestöötus.	Taksihind.	Ülestöötus.	Taksihind.	Ülestöötus.	Omahind.	Müügihind.		
	Rbl.	Rbl.	Rbl.	Rbl.	Rbl.	Rbl.	Rbl.	Rbl.	Rbl.	%
1886	151193	28074	85118	19472	121550	23080	144630	157150	12520	8,7
1887	100560	22452	95161	15663	144339	22424	166763	171135	4372	2,6
1888	53596	15903	75880	14117	100027	22757	122784	156000	33216	27,0
1889	29121	7046	105488	22030	100989	28543	129532	165884	36352	28,1
1890	38142	8690	52572	12544	44081	13232	57313	76033	18720	32,7
1891	45230	11037	108128	16457	89621	20824	110445	125846	15401	13,9
1892	63913	21009	76815	20123	87969	20405	108374	102225	6149	5,7
1893	48535	20085	118481	21048	125603	33620	159223	174039	24816	15,6
1894	41911	7937	64441	22304	67093	19394	86487	108470	21983	25,4
1895	36393	10458	104368	26964	70656	22678	93334	118869	25535	27,3

Ka need arvude read tõendavad ebakindlust ja juhuslikkust riigi metsatööstuse arvel.

Edaspidistele püüetele riiklisele metsatööstusele eelarve korras krediite suurendada seisti mitmelt poolt puht.põhimõtteliste arutuste põhjal kindlasti vastu. Näidati, et isegi laialdased metsavalitsemise ülesanded ei võimalda rahuloldavat riiklise metsatööstusega, kui ühe keerulisemaga, seotud ülesannete lahendust; eriti nõuda sarnaste ülesannete täideviimine metsakaubanduse põhjalikku tundmist ja võrdlemisi suurt läbikäigu kapitali.

Tegelik elu ise aitas aga kaasa nende vastuseismiste murdmiseks ja riiklisele metsatööstusele sai lahedam arenemisvõimalus osaks.

Juba 1894 a. sundis metsakallinemine mereministeeriumi pöörama metsavalitsuse poole S.-Peterburi (Leningrad) ja Kroonlinna sadamatele tarvisminevate materjale saamiseks. 1894/95 ja 1895/96 aastal selleks Aunuse (Olonetsi) kub.metsis toimepandud metsa ülestöötamise katsed andsid häid tagajärgi, kuid siin tuli krediidist puudus, nii et ülestöötamine ja parvetamine sündis meriasjanduse kulul. Selle tõttu avanseeriti 1897 aastal juba Rbl. 55.000.- meriasjanduse peavalitsusele tagasimaks-

miseks. Nii oli siis 1897 aastal riigi arvel metsa ülestöötamiseks ühes endise krediidi summaga Rbl.155.000.- ettenähtud. Ka tulud ja kulud näidati lahus teistest metsaoperatsioonest.

1898 aastal tuli krediiti jälle Rbl.45.000.- võrra suurendada, et alustada riiklist metsatööstust Busuluki nõmmes Samaaras. Saades seda operatsiooni alustatult endise "ühiskondliste tööde valitsuselt", luges metsavalitsus olevat end kohustatud teda lõpetada, silmaspidades kasu, mis kohalik rahvas sellest sai.

Samalt "ühiskondliste tööde" valitsuselt võeti ka üle s a e v e s k i, mida esimeseks riiklise metsatööstuse saeveskiks tuleb lugeda. Temas töötadi saadud materjalid ümber ja müüdi ainult kohalikkele elanikkele nende tarvidusteks ära.

Kõige suurema tõuke riiklise metsatööstuse arenemiseke andsid raudteede nõudmised liiprite ja küttepuie järele. Eraturul tõusid nende mõlemate sortimente hinnad võrdlemisi kiiresti ja raudteevalitsus oli sunnitud pöörama metsavalitsuse kaasabi poole. Need metsaandmise operatsioonid teostadi esialgu raudteevalitsuse krediidi arvel, kuid jõudes otsusele, esiteks, et metsavalitsusel on alatine kindel ostja ja, teiseks, et raudteevalitsus sai materjale võrdlemisi rahuloldava hinnaga, avati metsavalitsusele krediit vastavais summes. 1899 aastal suurendadi krediiti Rbl.150.000.- võrra ja 1900 aastal veel Rbl.1.500.000.- võrra. Kokku oli 1900 aastal assigneeritud riiklisele metsatööstusele Rbl.1.850.000.-

Vene riigikontrolli andmete järele oli summe läbikäik tulukuse tõenduseks riiklisel metsatööstusel järgmine:

Aasta.	Valmistuskulud.	Müügihind.	%
1897	Rbl. 146.945.-	Rbl.517.520.-	252
1898	" 190.982.-	"1.286.193.-	573
1899	" 339.702.-	"1.299.071.-	282
1900	"1. 513.064.-	"3.096.690.-	105
1901	" 1.850.000.-	"3.999.899.-	116

Huvitav, et venelased tulukuse väljaarvamisel metsa kännuhinda arvesse ei võtnud, nagu see siingi on! Vene riigikontroll oli suureks metsatööstuse pooldajaks ja näitas eeltoodute andmete põhjal, kuivõrd tulus ta on!

Nii jüid ka käesoleva aastasaja alguks raudteed riiklikku metsatööstuse materjale peatarvitajaiks ühes mere-ja sõjaministeeriumega. Kohalikule rahvale müüdi eelmisist tarvitajaist ülejäänud osa.

Osaliselt kõigutas krediite suurenemist Vene-Jaapani sõda, kuid peale selle läksid eelnimetatud kolme pea ostja nõudmised veel laialdasemaiks, mille tõttu ka metsatõõstust tuli suurendada.

1912 aastal oli materjale juurde raiutud järgmiselt: tarbematerjale 66.178,1 k.s. Küttematerjale 77.609,8 k.s., muid materjale 21.696,5 k.s. Kokku taksihinna Rbl.863.680 ja valmistuskulude Rbl.1.582.220 juures. Eelmisest aastast oli materjale metsa jäänud: tarbematerjale 36.979,4 k.s.; küttematerjale 34,759,8 k.s.; muid materjale 11.590,0 k.s., puusüsi 149,1 k.s. ja 1.054,8 puuda. Neist müüdi aasta jooksul: tarbematerjale 54.932,8 k.s., küttematerjale - 55.032,8 k.s.,muid materjale 15.330,8 k.s., taksihinna Rbl.663.163.- müügihinna Rbl.2.513.951.- omahinna Rbl.2.038.893.- juures. Sellega saadi müügi juures kasu Rbl.475.058.- ehk 23% omahinnast.

Materjale müüdi peaasjalikult raudteedele, siis riigiasutustele ja lõpuks kohalisele rahvale.

Tervel sellel ajal ei ole tähelepanu pööratud saematerjali valmistusele riigi kulul, ehkki isegi Vene keisrikoja metsis töötadi hääde tagajärgedega sellel alal. Nii oli viimasel Arhangelskis 8 raamiline lauatehas, mis aastas kuni miljon palki läbisaagis. See oli Vene keiserriigi metsavalitsuse suurem viga, et ei suutnud metsamaterjale lauamaterjaleks ümbertöötamist organiseerida, kuna see üheks tulusamaks ettevõtteks ~~on~~ oleks olnud.

Kui lugeda 1898 aastal „Busuluki nõmmes "Ühiskondliste tööde valitsuselt" ülevõetud saeveskit esimeseks, ei edene nende asutamine Venemaal kuidagi. Kuni 1912 aastani asutadi neid juurde ainult neli. Nii oli siis kõne all oleval aastal metsavalitsuse valdamisel viis lauatehast: Busulukis (Samaara), Lukovetskis (Novgorod), Sneszetskis (Orlov), Nikitinskis (Tobol) ja Tsheremõshinskis (Tomsk).

Nendes viies lauatehases saeti 1912 a. jooksul läbi 384.929 palki, massega 6.155,737 k.j. takishinnaga Rbl.227.416.-, omahinnaga Rbl.661.302.- Sellest saadi saematerjale: 1 ja 2 sorti - 2.644.811 k.j. (43%); 3 ja 4 sorti - 908.670 k.j. (15%); servi, kante, laua otse, saepuru jne. - 2.602.256.k.j. (42%).

Materjale liikumise aruannete järele oli aasta algul lauatehastes 13.420.797 k.j.materjale, omahinna Rbl.2.262.240.-väärtuses. Sellest müüdi ja anti mitmesugusteks tarvidusteks ning tööstuseks 6.855.482 k.j. omahinnaga Rbl.1.184.045.- Aasta lõpul jäi lauatehastesse 6.565.315 k.j. omahinna Rbl.1.078.195.- väärtuses.

Materjale müügist saadi Rbl.1.363.883.- ning eraisikute palke saagimisest Rbl.3.126.- kokku Rbl.1.367.009.- Kulusi oli ühes materjale hinnaga Rbl.1.186.023.-

Puhast tulu andsid lauatehased nimetatud aastas Rbl.180.986.- ehk 15,3%.

Need arvud on Vene ilmariigi kohta ikkagi liiga väikesed, kuna isegi tolleaegne Vene osa - väike Soome - temaga võistlema kippus.

Peab tähendama üldise loiduse peale, millist metsaametnikud riikli~~k~~m metsatööstuse vastu üles näitasid, sest kogu ajal toimus see riigi kulul eelarve korras metsamaterjale ülestöötamine ainult mõnes üksikus metskonnas, leides nendeltki kohalistelt metsaametnikkelt vähe poolehoidu.

Metsaülemaile oli jäetud vaba töövõimalus, äranäidates hinna kalkulatsioone minimumi ja maksimumi. Nende kahe vahel võisid metsaülemad siis tegutseda.

Metsaülemaile ja teistele metsaametnikkele olid juba 1907 aastal metsade departemangu poolt ajutised juhtnöörid riikliseks metsatööstuseks välja antud, mis eneses 7 peatükki 42 §§ sisaldasid.

Nende juhtnööre järele olid tööde juhatajaiks kohapealsed metsaametnikud; tööde järelvalve oli valveametkonna käes, kellele võis abijõude veel juurde palgata.

Riigi kulul üles töötada kavatsetud metsa üle jõuti ostjatega enne kokkuleppele, sõlmiti lepingud mitte rohkem kui 5 aasta peale ja esitati metsade departemangu kaudu kinnitamiseks. Peaasjalikult paistavad ostjatena riigi ja omavalitsuse asutused ning raudteed silma, kuna teised tahaplaanile jäävad.

Lepingutes pidi olema äratähendatud nõuetavate materjale arv, sortimendid, hind, üleandmise aeg jne. ning lepingu tagatiseks nõuti ostja käest 10-30% ostusummast sisse.

Iga aasta 15 maiks olid metsaametnikud kohustatud esitama aruannet riigi kulul ülestöötatud metsa ja väljaminekute üle vastavate normide järele, millised metsade departemangu poolt said kinnitatud.

Riigi kulul ülestöötamiseks määrati iga aasta teatavad metsalangid nii, et enne nende kindlaksmääramist oleks esimeses järjekorras rahuldatud kohustustega seotud metsaandmine, metsamajanduslised nõuded ja kohalikke elanikke tarvidused. Alles ülejäänud osast võeti metsa riikliseks metsatööstuseks.

Metsalangid hinnatakse hariliku korra järele paljasraiete

juures, kuna valikraiete juures seda ei nõutud.

R i i g i k u l u l m e t s a ü l e s t ö ö t a m i - n e s ü n d i s e e l a r v e k o r r a s a v a t u d k r e - d i i t e u l a t u s e s, kui aga krediiti ei jatkunud, toimetadi edaspidist tööstust ostja kulul.

Metsa raiumise juures tuli valvata selle järele, et ülestöötatud said kõige tulusamad sortimendid, et seemne ja teised tagavara puud jäid rikkumata, et materjale väljavedu sündis ettenähtud teid mööda jne., ühesõnaga - nõuti, et metsa ei rikutaks ja metsauuendamist ei raskendataks.

Mets töötadi riigi metsaametnikke poolt palgatud töölistega, kuid leiti ka soovitavaks töid artellele välja anda. Töötasu maksti perioodiliselt.

Raiepilet anti välja metsaülema ehk tööjuhataja nimele, äratähendades raiutavat pindala ehk puie arvu.

Materjale vastuvõtmise ja üleandmise juures seati vastavad aktid kokku, millele ostja ja tööjuhataja alla kirjutasid.

Parvetust ehk ümbertransporteerimist juhtisid tööjuhatajad ehk selleks määratud metsaametnikud.

Valmismaterjale hinnati maksvate takse järele, juurde arvates operatsiooni kulusi ja äratarvitatud kapitali %%. Tarviduse korral võidi müügi kergenduseks sarnaselt saadud hinde alandada.

Materjale arvestadi vastavate raamatute järele, kuna saevabrikutes oma eri saagimiseraamatut peeti, millesse iga päev läbisaetud palke ja saadud materjale arv ülestähendadi.

Majanduse aastaks loeti aega 1.septembrist kuni 31.augustini järgmisel aastal ja 1.detsembriks nõuti aasta jooksul tehtud tööde aruandeid. Rahalisi aruandeid nõuti kontrollile esitamiseks 1.aprilliks.

Sarnaselt töötadi kuni ilmasõjani.

Ilmasõda paiskas jälle riiklise metsatööstuse senisel kujul segi. Siin tekkisid määratumad küttepuie nõudmised raudteede, rahva ja sõjaväe poolt, nii et asutadi hoopis eriülesannetega organe, kes vastavaid sortimente valmistasid.

Siin tuleks kahte suuremat metsade vaenlast nimetada, kes töötasid väljaspool metsavalitsust ka riigi arvel metsa üles "Osoboje Sovestshanie po Šagotovlenii topliva" (Osotop) ja "Polevoje Strojitelstvo".

Neil oli oma kindel taks ja rekvireerimise õigus antud, nii et ei olnud mingit tarvidust majanduskavast kinni pidada ja mida nad siis ka ohtrasti tegid. Ei tarvitseks lähemalt kirjeldada nende raiumise viise. Ainult tuleb meelde tuletada, et Osotop'i poolt raiuti ka kõige parem palgimets küttepuieks ja "Polevoje Strojitelstvo", kes raius ehitusmaterjale, laastas samuti ettejuhtuvat metsa.

Nüüd alles paraneb uus Venemaa, Nõukogude Liit, tehtud vigadest.

Nõukogude Venes on praegu riikline metsatööstus mitmel kujul läbiviidud.

E s i t e k s on asutatud metsa eksploateerimiseks trustid, nagu Severoles, Vologdoles, Pensoles, Sevzaples, Volgokaspiiles jne., kokku ligi poolteist tosinat. Neis on riik ühe teatava osaga aktsionääriks. Need trustid töötavad ainult kaubandusliseks otstarbeks.

T e i s e k s, juba riiklise metsatööstuse otsekoheseks esitajaks on r a u d t e e v a l i t s u s e l a u a t ö ö s t u s. See tööstus sai oma alguse revolutsiooni esimesil aastail, millal riikliku metsatööstuse organiseerimine oli oma arenemise algastmeil. Raudteevalitsusele antud lauatehased olid väikesed, nõrga ja vananenud tehnilise sisseseadega, millised nõudsid suuri remonte ja uuendusi. Paremad lauatehased jäid kohaliste "Gubleskom'ele" ja pärast anti üle metsa trustele.

Oma metsatööstuse edaspidises arenemises muretses raudteevalitsus hulga uusi ettevõtteid juurde. Et siiski aasta-aastalt raudtee nõudmised saematerjale järele tõusid, renditi lauatehaseid kohalistelt metsatööstustelt, kes seda healmeelel tegid remondi kalliduse ning tooresmaterjale puuduse tõttu.

Nii oli 1925/26 operatsiooni aasta alguks raudteevalitsusel omi lauatehaseid 72 tk., 148 raamiga, ning rendituid 16 tk.31 raamiga, kokku 88 lauatehast 179 raamiga. Sellest arvust töötasid tegelikult 71 lauatehast 149 raamiga.

Raame arvu järele jagunevad lauatehased järgmiselt:

Raame arv:	1	2	3	4	5	12
Raudteeval. lauatehased	19	41	6	4	1	4
Renditud "	7	5	2	2	-	-
K o k k u -	26,	46	8	6	1	1

Tüüpilisemaks lauatehaseks on käesoleval juhusel kahe raamiga tehas.

Nende lauatehaste väärtus on iganemise tõttu langenud umbes 45% võrra ning tegevusvõimet hoitakse neis alal kõvendatud remontega. Uusi lauatehaseid asutatakse ainult neisse raioonesse, milledes tooresmaterjaliga varustamine kindlustatud oleks.

Lauatehaseid varustatakse materjalega, raiudes neid kohapealt ja transporteerides maanteid kaudu, parvetusega ning raudtee juurdeveoga kohale. Nende lauatehaste toodang kõikus tooresmaterjali 625 k.j. kuni 2.500 k.j., keskmiselt 1.375 k.j. raami kohta. Kogu aasta toodangut on kavatsetud tõsta 33.000.000 k. jalani, kui on tooresmaterjalega varustamine täiel ulatusel läbiviidav. Väljaandmine on neil tehastel lauamaterjale poolest 40-66% tooresmaterjalest, keskmiselt 58%.

Raudteevalitsuse edaspidine poliitika lauatehaste alal suundub sellele, et vähema toodanguga ja nõrgemaid nendest anda üle teistele metsatööstustele, kellel on rohkem võimalusi neid tooresmaterjalega varustamiseks.

Kokkuvõttes võiks raudteevalitsuse lauatehaste kohta järgmisi järeldusi teha: 1) Raudteevalitsuse lauatööstus kujunes väiksejõulistest äratöötanud lauatehastest; 2) tehnilised sisseseaded olid madala väärtuslised ilma kõrvaliste sisseseadeteta; 3) rahuloldavat töötamist saavutadi ainult suurte põhjalikke remonte tõttu, mis materjale omahinda kõrgeks tõstsid ja 4) lauatehased jõudsid sarnasel olukorral ainult osaliselt rahuldada nõudmisi saematerjale järele, nii et nad o m a o t s t a r v e t a i n u l t o s a l i s e l t t ä i t s i d.

K o l m a n d a k s on olemas veel NKS'i riikline metsatööstus (põllutöö kommissariaat). Selle metsatööstuse algus oli 1921 aastal ilma varata, inventarita ja tegevuskapitalita. Kolme aastaga oli suudetud koguda juba Rbl.7.669.-, suurune kapital, kuid sellele aitasid kaasa viljamuretsemise ja valuuta operatsioonid, nii et põhjust ei oleks seda kapitali kogust "lesšag'i" arenemise arvele panna!

Selle kolmanda metsatööstuse sihte võiks järgmiselt kokku võtta: 1) Väärtuslisema saagi ja suurema kasu andmine; 2) alalise kasutusvõimaluse loomine; 3) puutagavarade, metsamaterjale ratsionaalne jaotamine linna ja küla vahel, 4) puumassi ratsionaalne kasutamine; 5) külaelanikke varustamine odavate valmismaterjalega; 6) riigi väljaminekute vähendamine; 7) metsamajanduse finanseerimise täiendamine; 8) riikliku valitsusaparaadi lihtsustamine; 9) metsasaaduste hinna alandamine; 10) metsatööstuse ja kaubanduse kapitali ringvoolu kiiren-

damine ja 11) talumeeste-metsaraiujate olukorra parandamine.

Sarnaste kõlavate sihtega asuti tööle. Kuidas töö tulemused end ilmutavad, selgub allpool.

NKŠ'i metsatööstus on jaotatud raioonesse, milliseid 34 tükki tuleb lugeda. Kõige esimene algusüksus on siin kubermangu metsa osakonna metsaülestöötamise alaosakond (lesšag), kelle tööpiirkonda kuuluvad selleks ettenähtud metskonnad. Need kubermangu metsa osakonnad koonduvad omakord raioonesse ja raioonid jälle metsavalitsuse (Upravlenie lesami), milline NKŠ'i alla kuulub.

Metskondes töötab sellel alal praegu 1305 eriteadlast, 991 teenijat ja 5014 valveametnikku, kokku 7310 inimest. Kubermangu metsa osakondis teenivad veel 247 eriteadlast ja 603 teenijat. Kokku on siis ametis 8160 inimest.

Selle NKŠ'i metsatööstuse finantsilise külje iseloomustavaks jooneks on võõraste kapitale ülivõim ja tema 34 harutööstust (osakonda) on teist metsatööstuste hulka sedavõrd laialipillatud, et nad suurel Venema pinnal peaaegu ära kaovad. Kogu tegevuskapitaliks on praegu riigi ja võõrast raha koos Rbl. 5.944.668.- Keskmiselt on iga haru tarvitada Rbl. 175.000.-, kuna metsa trustel see keskmiselt Rbl.430.000.-on, sellega ligi 2,5 korda suurem.

Ehkki möödunud aasta 1.oktoobri määruse § 2 põhjal loetakse selle metsatööstue peasihiks kohalise rahva nõuete rahuldamist, on õigus ka puht kommertsiaal sihteks metsa ülestöötamist ette võtta (lit.B § 1). Tegelik töö aga näitab, et kohalik rahvas ei ole sugugi tähtsamaks materjale tarvitajaks.

Valmistatud materjalest tarvitatakse:

	Kohal.elanikkele		Kaubandusl.sihteks	
Metsamaterjale ümarguselt	128.000 k.s.	18%	566.000 k.s.	82%
Puid "	245.000 "	26%	680.000 k.s.	74"
K o k k u	373.000 k.s.	23%	1.246.000 k.s.	77%

Nii võib NKŠ'i riiklise metsatööstuse harusi jagada oma eesmärgi järele kahte gruppi: 1) Kaubandusline grupp, mis ei anna üle 1/4 oma toodanguist kohalisele rahvale ja 2) kohaline grupp, mis annab üle 1/4 oma toodangust kohalisele rahvale. Esimesse gruppi kuulub 20 harutööstust, millised 1925/26 majandusaastal kavatsevad 1.046.499 k.s.ülestöötada, selle hulgast kohalisele rahvale ainult 162.880 k.s. Teise gruppi kuuluvad 14 harutööstust 572.482 k.s. valmistusega, millest 235.668 k.s. on kavatsetud kohalise rahva metsamaterjale tarviduste rahuldamiseks anda.

Sortimente järele on 1925/26 a. kavatsetud valmistada - okaspuu palke 30%; lehtpuu pakke 4%; propse 3%, liipreid 3%, küttepuid - 57% ja muid materjale +%. Siin paistab silma propse ja liiprite vähesus ning küttepuie hulk.

Metsavalitsus (Upravlenie lesami) seletab kaubandusliste sihte enamust asjaoluga, et metsatööstus praegusel juhusel annab, võõrast kapitali kaasatõmmates, võimalust paralleelselt suurendada ka kohalise rahva metsamaterjalega varustamist. Siin töötada võõra kapitali üks osa kohalise rahva varustamise sihtele kaasa, vähendades "lesšag'ide" kapitale puudust. Edasi arvab metsavalitsus, et sarnane metsatööstus annab võimalust suurendada metsa põimendus- ning ravitsemisraieid...

Seda aga ei tõenda tegelik elu: Kui oletada, et juurdetõmmatud võõra kapitali üks osa aitab kaasa kohalikkele elanikkele metsa valmistamiseks, siis peaks aarnasel juhusel kaubandusliste sihtega metsatööstustel iga o m a kapitali 1000 rubla kohta tulema rohkem kohalikke elanikke materjale, kui teistel. Statistika aga näitab, et kaubanduslisel grupil tuleb iga oma 1000 rubla kohta 57 k.s. kohal. elan. materjale, teistel aga 113 k.s. Siit selgub, et võõras kapital, mida tarvitab kaubandusliste sihtega grupp, saab ka viimase poolt täiel määral äratarvitatud ja isegi osa omast kapitalist saab sellega seotud.

Samuti lükkavad statistilised andmed metsavalitsuse teise võite - põimendus ja ravitsemisraiete suurenemise-ümber. Esimesel grupil tuleb tegevuskapitali iga 1000 rubla peale 36 k.s. eelnimetatud raiete saadusi, teisel aga 49 k.s. Ka siit selgub, et kaubandusline eesmärk vähendab eelnimetatud raieid ja nendega seotud kapitali.

Siin tuleks veel meelde tuletada 1925 a. 1.oktoobri määruse lit. A § 1-s fikseeritud sihte: "Lesšagid" peavad metsatööstust toimetama, esiteks, põimendus ja ravitsemisraietega; teiseks, kohalise rahva metsamaterjale nõudmiste rahuldamiseks määratud lanke ülestöötamisega, ja, kolmandaks, põlendikke ja kooresöödikutest vigastatud metsa koristades ainult juhusel, kui need on enampakkumistelt müümata jäänud.

Neid ülesandeid, mis eelpool on näidatud, kolmas (NKS'i) metsatööstus ei täitnud. Peapõhjuseks tuleb lugeda liiga laiaulatuslisi töid, mis ei vasta majanduslisele jõukusele ja on laialipillatud liiga suurele maalale. Veel juhib töid võõras kapital, mis ei lase ettekavatsetud teed käia.

Siin tuleks riiklikult metsatööstust organiseerida üksikuis metskondis ilma võõraste abita, mille juures rohkem peaks arvesse võe-

tama puumasse tagavarasi, kännuhinde ja juurdekasvu ning kasutuse suuruste vahekorda.

Praegusel kujul ei vasta ükski metsatööstus praeguses Venes nende peale pandud ning metsamajanduslistele nõustele.

Peale eelnimetatud riiklise metsatööstuste on, n e l - j a n d a k s, olemas veel igasugu metsatööstusi väljaspool metsavalitsust, mille sihiks on ainult omale tarvismineva sortimendi valmistamine, kuna puumasse ökonoomne tarvitamine jääb tahaplaanile. Sarnastena võiks nimetada (Nar.Kom-Putei Soobtsh.) NKPS oma liiprite; Narkompotshtel - telefoni poste; UGKP - ehitusmaterjale jne. valmistamisega. Nende tööstus toimub võrreldes väikses mõõdus ja juhusliselt, nii et neil suuremat tähtsust ei ole.

via, Leedu, la ja Tshe- Slovakia) klise metsastuse arenemine.

Järgmise grupina käsitlemisele võetud riike saatus on meie kodumaaga ühine olnud. Oleme kõik revolutsiooni lapsed ja võima omale ainult 8 aastat iseseisvuse ajalugu kirjutada.

Nii on ka nende riiklise metsatööstuse arenemine algastmes ja nende saavutused on ainult kohalise tähtsusega.

Lähema lõunanaabri - Latvia - metsatööstus on ettenähtud ainult riigiasutuste nõudmiste rahuldamiseks.

Oma 1.921.867 hektariliselt riigi metsapinnalt on Latvia metsavalitsus ainult keskmiselt 13,4% aasta raienormest riigi kulul ülestöötanud.

Riigi arvel metsa ülestöötamist juhib Metsa Departemangu Metsamajandusosakonna IV ja V sektsioon. IV sektsioon valvab metsa materjale turuhinna kohaselt valmistamise ja müümise järele, kuna V sektsioon otsekohe riigi arvel metsamaterjale valmistamist juhib.

Erilist funktsiooni metsatööstuse ehk osakonna näol Latvial ei ole ja kohapeal saadavad töid korda metsaametnikud.

Metsa müüki toimetakse kasvava metsa nõol ja riigi kulul töötakse võrdlemisi vähe üles, sedagi ainult riigiasutuste nõudmiste rahuldamiseks.

Üksikute majandusaastate järele on ülestöötatud.

Majandusaasta.	Küttepuid.	Propse, paberipuid.	Tarbematerjale
1919/1920	178.990 fm.	2.201 fm.	
1920/1921	458.990 "	22.369 "	
1921/1922	1.470.980 "	94.563 "	
1922/1923	36.190 "	553 "	211.602 fm.
1923/1924	73.430 "	711 "	

1924/1925	51.030 fm.	- fm.	
K o k k u:	2.269.610 fm.	120.514 fm.	211.602 fm.
K õ i k k o k k u 6 aasta jooksul			2.601.756 fm.

1921/22 majandusaasta jooksul valmistatud materjale suur arv on seletatav asjaoluga, et Latvia Vabariigi Valitsuse ülesandel tuli Metsa Departemangul varustada riigi raudteid küttematerjalega, kuna järgmisil aastail see kohustus ära langes.

Metsa töötadi 1919-1923 a.I.IX. riigi eelarve korras ettenähtud krediite arvel üles. 1923/24 majandusaastaks määrati riigi arvel metsa ülestöötamiseks operatsiooni kapitaliks 50.000 latti, millise summa ka kahe viimase aastajooksul on materjale valmistamise aluseks olnud.

Viimasel ajal ei ole Metsa Departemangu aruande järele enam tarvidust riigi arvel suuremate materjale hulke valmistuste järele, nii et metsatööstust iseseisvalt edasi ei arendada. Lauatööstust riik ei korralda.

Valmistatud materjalest on t u l u saadud:

	1920/21	1921/22	1922/23	1923/24	1924/25
Ls(latti)	1.573.464.83	11.051.995.15	3.119.357.72	697.253.63	6.904.62

kuna materjale valmistuskulusi eraldi näidatud ei ole ja on arvestatud üldise m e t s a k a s u t a m i s e k u l u näol:

	1920/21	1921/22	1922/23	1923/24	1924/25
Ls(latti)	916.394.73	4.445.868.62	102.835.92	47.702.55	47.238.06

millist osa sellest materjale valmistus moodustab, ei ole võimalik olevate andmete järele kindlaks teha.

Üldiselt sünnib metsamüük kännult, jättes materjale valmistust ostjale, nagu see meilgi viisik on.

Leedu riikline metsatööstus ei ole omale kindlat kuju jõudnud veel võtta vast lõppenud sõja olukorra tõttu. Siin raiutakse riigi kulul riigimetsast ainult kohati ja juhusliselt materjale üles, eriti ainult kohaliste nõudmiste rahuldamiseks, nagu sõjaväelaste perekondele, koolele, riigi- ja omavalitsuse asutustele tarbe- ja küttematerjale, riigi raudteele küttepuid ja liipreid, mis metsaülemate poolt täide viiakse. Samuti juhuslik on töö mõnes üksikus riigi lauatehases, milliseid aga likvideerida kavatsetakse.

Käesolevaks aastaks on Leedu Metsade Peavalitsuse teadetel riigimetsa pind 862.678 hektari, millest 7.688 hektari raiumisele määratud, väärtusega 15.000.000 litti. Sellest on ettenähtud lubada maha

raiuda masse järele: asunikkele, tuleõnnetuste läbi kahjusaanuile j.t. ehitusmaterjaleks kuni 370.000 k.meetert; kohalikuks tarvituseks, nagu sõjavõelaste perekondele, koolele kütteks, omavalitsustele, riigiasutustele jne. ehitus- ja küttematerjale kuni 1.033.000 k.m.; Leedu tööstusele 90.000 k.m., kokku 1.493.000 k.meetert.

Siin on ka suurel määral riiklise metsatööstuse kujundamises süüdi üldine krediite puudus. Leedu praeguse rahaministri sõnade järele kannatab Leedu krediit rahapuuduse all ja kõikide pankade bilansidjtegid 1.jaanuariks 1926 a. välja ainult 350.000.000 litti, mille tõttu majanduselus ei leiduda ühtegi haru, mille kohta öelda võiks, et seal kõik korras oleks.

Poolamaa oma ligi kolme miljonilise (2.873.386) hektarilisel riigimetsa pinnal on katsunud mitmeid metsa ülestöötamise viise, jäädes praegusel ajal Saksa-Austria eeskuju juurde. Siiski ei ole ta loobunud ka täiesti veel kasvava metsa müügist, sest suurejooneliselt Beloveszis ettevõetud riigi kulul metsa ülestöötamine lõppes suure fiaskoga. Et lauatööstust edendada, keelas Poola valitsus 1923 a. saagimata materjale väljaveo ära.

Lauatehaseid riigi käes ei ole ja end. Vene valitsuselt ületulnuid renditi era ettevõtjaile, kes siis riigi ja erametsis ostetud ülesraiutud materjale ümbertöötavad.

Lauatööstuse hääks arenemiseks aitab kaasa asjaolu, et Saksamaa, Prantsusmaa , Belgia ja Holland nõuavad suurel arvul Poola metsasaadusi selle riigi madala valuuta tõttu, kuna Tsheho-Slovakia materjalid kõrge valuuta tõttu ostmata jäävad. 1921 aastal oli Inglis turg Poola metsamaterjalest huvitatud, et aga selle kvaliteet madal oli, loobus Inglismaa edaspidistest suurematest ostudest.

Metsamüügile ja ülestöötamisele antakse Poolas suur tähtsus, sest see aitab rahakursi tõstmiseks kaasa. Kindlat kuju metsa ülestöötamine veel omale võtta ei ole suutnud.

Noor, tugev tööstusriik Tsheho-Slovakia käib metsatööstuse suhtes oma lähemate naabrite - Saksamaa ja Austria jälgedes.

Oma 713.307 hektariliselt riigimetsa pinnalt raiub ta puid omal jõul ning töötab neid vastavaiks sortimenteks ümber. Neist metsaraietest saadud materjalid lähevad suuremalt jaolt riigi ja omavalitsuse asutuste nõudmiste rahuldamiseks, nii et turule neist vähe peaseb.

Ehkki nimetatud riik on tuntud metsa väljaveo poolest, ei saa riigimetsi arvele kuigi suurt % väljaveost panna, sest üle 4 1/2 miljonilisel metsapinnal, millest 65% on erametsi, töötab umbes 3200 eralauatehast, millede saadused ka ilmaturul figureerivad.

Läinud aastal kavatses põllutööministeerium seal riigistada veel umbes 1.100.000 hekt.erametsi, kuid ka end. Ungari käest saadud Karpaatel on metsa ekspluateerimine vastava eriharidusega puuduva ametkonna tõttu juba puudulik. Nimelt ehitas end. Ungari valitsus viimase ennesõjaaegse kümne aasta jooksul Karpaatesse 15 tööstus raudteed, 260 klm. metsa raudteid, 1311 klm. metsateid, 2134 klm.veoteid ja 2493 klm. jalgteid ja hulga lauatehaseid, mis nüüd Tsheho-Slovakia valdamisse üle tulid.

Viimane katsus nende kasutamise küsimusest kergemini üle saada ja rentis neid pikaajaliste rendilepingute alusel välja, mis aga väga kahjulikuks osutus. Ühes teede ja lauatehaste tarvitamisega sõlmiti ka metsamaterjale peale pikaajalisi lepinguid, nii et see teguviis paaril korral peale parlamendi ka avalikkuse ees isegi valju arvustuse alla võeti.

Väljarendituist riigi ja isegi eralauatehaseist jääb kohati osa seisma, sest nad produtseerivad suurel määral peent lauamaterjali, millega varsti kodumaa ja väljamaa turg on rahuldatud. Tagajärjeks on selgusetus tööstuskulu ja müügivõimaluste vahel ja süüdi arvatakse olevat kõrged metsahinnad....

Üldiselt ei ole lauatööstus mitte soovitaval kõrgusel, millega ka ümbertöötamata materjale hulgaline väljavedu on seletatav, (ümbertöötamatuid materjale on 1923 a. pea kolm korda rohkem väljaveetud, kui ümbertöötatuid, mis on tingitud erakordselt suurest putukate vigastusest).

Kokkuvõetult paistab eelkäsitatud grupist oma riiklise metsatööstusega, kui niisugusega, kõige rohkem Latvia silma, kuna teiste juures see tööstusharu võrdlemisi tahaplaanile jääb, kas riiklise majanduselu kitsikuse tõttu ehk vähese riigimetsi pinna tõttu.

Saksamaa ja Austria riikline metsatööstus on arenenud järjekindlalt ning ilma suuremate hüpeteta ühelt katselt teisele. Sarnast olukorda soodustas nende riike võrdlemisi kõrge kultuuri tasapind, mille tõttu neid, eriti Austriat, võib metsateaduse loojaks nimetada. Mõlemad riigid oskasid vääriliselt hinnata metsi tähtsust ja ei andunud nende hävitamisele, vaid lõid omale ratsionaalse kasutusmooduse. Nende riike

Saksamaa ja Austria riiklise metsatööstuse arenemine.

ühe kasutusmooduse - riiklise metsatööstuse - arenemise käsitamist on selgema pildi saamiseks otstarbekohasem üksikult toimetada.

Saksamaal on andmeid "riigimetsi" tekkimise kohta 19 aastasaja algult leida. Kuni tolle ajani olid olemas "maahärrade" (Landesherren) metsad, mis end kaudselt küll lasevad riigimetsiga võrrelda, kuid otsekoheselt olid nad siiski ühe "maahärra" omanduseks.

19 aastasaja algul maksmapandud riigiõiguse ja majanduspoliitika tagajärjel tekib uus metsakategoria juurde, nimelt riigimets, mis endisest "domanium'ist" väljakujunes. Riigimetsa pind oli algul õige suur, kuid riigi raske majanduslise seisukorra tõttu hakati teda ohtrasti müüma ning laastama. 1820 aastal pandi aga sarnasele tegevusele piir ja sellest ajast peale kosus mets jõudsasti.

1913 aastal oli riigimetsa pind 4.938.152 hekt., millest 28. juuni 1919 a. Versaille rahulepingu põhjal 734.146 hekt. Saksamaa küljest ära langes. Nii on praegune Saksamaa riigimetsa pind 4.204.006 hektari.

Sarnane oleks lühidalt riigimetsa tekkimine.

Kui nüüd asuda selle metsa kasutusviise vaatlusele, siis selgub, et riiklist metsatööstust, kui niisugust, eriti organiseeritud ei ole. Metsa raiumine sünnib riigi kulul; raiutud materjalid veetakse teatavatesse kohtesse teede, jõgede, ehk raudteede äärde välja ja seal müüakse eraettevõtjaile, kes neid materjale ümbertöötavad. Metsaraiujaiks on metsavalitsuse teenistuses olevad "metsatöölised", keda juba 19 aastasaja kolmekümnendamais aastais leida võib.

Metsatööliste instituut on siin põhjalikult väljakujunenud ja metsavalitsuse huvides on nende parema käekäigu eest hoolitsemine. Metsatööliste asutamist põhjendatakse järgmiselt: Materjale valmistuse juures ei ole alati tööjuhataja teadmatus süüdi, vaid tükitöölise rahaihkamine.

Tükitöö juures, kus juhuslik isik töötas, näeme, et tööline püüab siin vähemalt pinnalt paremaid ja jämedamaid puid mahavõtta, et kiiremalt kantmeetrite arvu täis saada. Endine metsasulane "Forstknecht" ei olnud põrmugi huvitatud hao ehk puukantsülla kiirema ja vähema jõupingutusega produktseerimisest, sest tal oli ju ükskõik, mille peale ta oma müüdud päevatöö jõudu tarvitas ja raius/sõnakuulelikult seda, mida kästi. Sarnast loiduse pahet oleks võimalik osaliselt kõrvaldada vastava tasu maksmisega ja m e t s a t ö ö l i s e m a j a n d u s l i s e o l u k o r r a p a r a n d a m i s e g a. Võiks ka kaalumisele tulla isegi töölisele lisatasu - preemiate maksmine.

Riiklisi saevabrikuid Saksamaal ei ole. Vanal ajal oli neid asutatud metsisse, kus metsamaterjale müük raskusi tekitas. Seal töötadi metsamaterjalid ümber ja saematerjale realiseerimine oli palju kergem. Aja jooksul aga, kui metsamajandamine invensiivsemaks muutus, likvideeriti need ettevõtted ja Saksamaa metsamaterjalid töötakse eralauatehastes ümber. Et metsamaterjale on võimalus täiel määral realiseerida, tõendab saagimata materjale väljast juurdevedu, nii et riigil ei ole tarvidust oma lauatehaste järele.

Siin peaks aga tähendama, et riigile ei oleks kahjulik mõne suurema eeskujuliku lauatehase asutamine ja töötamine, sest siis saaks metsavalitsus selle tööstusharu nõudmisi metsamaterjale kvaliteedi, tulukuse, saematerjale turu seisukorra ning nõudmiste jne. suhtes otsekoheselt orienteeruda. Ka tõstaks see huvi metsaametnikkes suurema hulga ja paremate metsamaterjale valmistamiseks. Lõpuks jääb ikkagi üks osa metsa suuremate loodushävituste puhul otstarbekohaselt realiseerimata, mida aga riikliste lauatehaste abil täiesti võiks kõrvaldada.

Nii siis töötab riik, nagu eraomanikki, kasvavat metsa ise üles ning kannab hoolt selle eest, et need ülestöötatud materjalid saavad kasulikumalt äramüüdud. Selleks ehitab metsavalitsus metsateid, metsaraudteid, parvetuskanaale jne. ning transporteerib materjale kasulikumasse müügikohta.

Sarnane kord on juba põlwest-põlve kestnud.

Sarnast tööstust, nagu see meil on, ei tunta Saksamaal.

Nii võib Saksamaa metsatööstust eeltoodult kokkuvõetud kujul käsitletuks lugeda ja tema idanaabri - Austria riiklise metsatööstuse vaatlemisele asuda.

Austria riigimetsad tekkisid endistest väikeste vürste ja maavalitsejate metsist 19 aastasaja algul. Kuni tolle ajani läksid metsade sissetulekud esimeses järjekorras valitseva isiku hoovkonna kulude katteks. Aja jooksul kujunesid pärijate puuduse, konfiskeerimiste, lepingute jne. tõttu neist riigimetsad välja, mida osalt "kameraalmetsiks" kutsuti. 1848 a. korraldati ministeeriumid rahva vaimlise ja materiaalse rikkuse järele ümber ja nii tulid metsad põllutööministeeriumi alla erilise metsade departemangu näol.

Riigimetsi pinna suurus kõikus ajajooksul õige suuresti metsamaa müüke tõttu. Nii oli 1855 aastal riigimetsi kogupind 1.290.500 hekt., kuna 1885 aastal 663.408 hekt., millised olid oma geograafilise asendi tõttu kolme peakategooriasse jaotatud.

1900 a.andmete järele oli see juba 717.195 hekt.peale tõusnud ja 1910 a. oli see alanenud siiski jälle natukene - 714.034 hekt.

Praeguse Saksa-Austria metsapind on ligi kolm korda endisest vähem.

Ka siin saavad raielangid, nagu Saksamaalgi, riigi kulul m e t s a v a l i t s u s e p o o l t ü l e s t ö ö t a t u d ja materjalid suuremalt jaolt väljaveetud. Metsaraiumine ja vedu antakse kas suusõnalise kokkuleppe ehk avalikul vähempakkumisel välja.Osaliselt töötakse mets oma metsatööliste abil üles.

Metsatööliste instituut ei ole Austrias niivõrd väljakujunenud, nagu Saksamaal.Siin asutatud metsatöölise kohti ainult osaliselt ja metsatöölisi jaotatakse alalisteks ja ajutisteks, immatrikuleerituiks ja muiks metsatöödel tarvitataviks töölisteks.

Kui ülesraiumine ja kokkuvedu on lõpetatud, nummerdakse ja kontrollitakse materjalid sortimente kaupa. Sarnaseid sortimente gruppe on kolm: 1) küttepuud; 2) saematerjal ja 3) tarbe ning peened riistapuud. Selle järele tulevad need ülestöötatud materjalid realiseerimisele kas sõlmitud lepingute järele, enampakkumistel ehk vabal müügil.

Kännu pealt on lubatud metsa müüa ainult direktsiooni erilisel loal. Harvail juhusil antakse veel kännuloa järele tuulemurdu ja heidet,lumemurdu ja vigastatuid puid ning servituudi õiguse põhjal.

Riigi metsavalitsuse poolt on omal ajal asutatud ka saevabrikuid. Nende asutamise peapõhjuseks on olnud asjaolu, et kaugemais metsaosis ei ole saadud metsasaadusi kasulikult realiseerida, kuna aga see ümbertöötatult hoopis kergem oli. Teise põhjusena võib nimetada veel metsavalitsuse enese nõudmisi lauamaterjale järele. Need lauatehased olid lihtsad ja neid renditi varsti metsaostjaile edasi.

Esimese lauatehase asutamise üle on andmeid 1858 aastast "Wienerwaldis", milline töötas ühe raami ja sindlimasinaga. Siis asutadi 1873-1877 aastani Paneveggios neli, Gadino-orus neli ja San-Martinos kaks lauatehast, millede pärastine väljarentimine oli naabrusse kerkinute eralauatehaste tõttu raskustega seotud.

1889 aastal on sarnaseid lauatehaseid riigimetsis ja domaaniumites 32 üheraamilist ja 16 mitmeraamilist raamsaage ja 21 kreissaage, millede läbikäik aasta jooksul oli 119.013 palki ja pakku,puumassega 46.471 fm. ning millest 28.807 fm. lauamaterjale sai (62%).1900 aastal asutadi "Wienerwaldis" 12 raam- ja 6 kreissaage juurde, milledel

14.950 palki ja pakku läbisaeti, saades 3460 fm.saematerjale.

Need lauatehased renditi harilikult metsaostjaile, kes riigimetsast materjale ostavad ning kelle kulul ka lauatehaste remont teostatakse.

Viimasel ajal on aga selle tööstusharu arendamine seisma jäetud, sest metsa realiseerimise võimalused on hoopis sootsamaiks muutunud nii et eriliste metsa ümbertöötajate funktsioone asutamist enam tarvilik ei ole.

Kui nüüd võrrelda nende kahe riigi metsatööstust, siis paistab silma ühine joon metsa realiseerimise mooduse juures, mis seisab metsavalitsuse algatusel kasvava metsa ülestöötamises. Hoolika peremehena saab riik sarnasel juhusel ka oma metsast suuremat tulu, sest ta müüb omi saadusi hästi mõõdetud sortimente järele, mitte aga massetabelite järele hinnatud metsa näol.

Valmismaterjale müük on rahvamajandusliselt ikka tulusam olnud, kui tooresmaterjale müük.

III. O S A.

K O K K U V Õ T E .

Kui nüüd võrrelda eelpool käsitatud riike metsatööstusi, siis paistab silma, et ajalooliselt ühtlastel riikel on ka vastavalt arenenud riikline metsatööstus. Liites käsitatud riike gruppesse 1) Soome, Rootsi ja Norrat Soome-Skandinaavia gruppi; 2) Vene; 3) Eesti, Latvia, Leedu, Poola ja Tsheho-Slovakiat - pealesõjaaegsete väikeriike gruppi ja 4) Saksamaad ja Austriat - Saksa-Austria gruppi, tuleks nende võrdlusel peatuda järgmiste pea momente juures:

1) Riikline metsatööstus, kui niisugune, on kõige rohkem väljakujunenud Soome-Skandinaavia grupi juures.

2) Kõige laialdasemaid ülesandeid täidab riikline metsatööstus Saksa-Austria grupi juures, võttes otsekohe osa metsaravitsemise-, põimendus ja eksploateerimise raietest.

3) Eesmärgiks on riiklistel metsatööstustel igal pool kõlavad teesised võetud, kuid üksikuil riikel läheb seda korda saavutada.

4) Soome-Skandinaavia grupi peasihiks on halvema ja kaugemal asuva metsa otstarbekohane realiseerimine, tegutsedes turu reguleerijana mitte ainult saematerjale ning metsamaterjale hinde, vaid ka kasvava metsa hinna suhtes. Ilma riiklise metsatööstuseta tekiks kasvava metsa ostmisel teatavad ärimeeste ringid, kes hinde kuhstliselt alla suruks, kuid nüüd ei kaota riik pea midagi, seda ise ülestöötades. Lõpuks on metsavalitsus riiklise metsatööstuse abil hästi orienteeritud hinna ja turunõuete suhtes.

5) Venes on metsatööstus praegu ainult puht finants olukorra raskuste kõrvaldamiseks, jättes omi eesmärke riigi ja rahva ning kultuurtööde suhtes pea täiesti kõrvale. Nii ei ole ka imeks panna rahulolematust riiklise metsatööstusega, mis õige tihti Venes väljendub. Päästjaks on siin ilmlõpmatud metsarikkused, mida siis ka kaunis irratsionaalselt realiseeritakse.

6) Pealesõja aegsete väikeriike metsatööstus on täiel arenemise teel. Põhjapoolseil riikel on ta Vene oludest praegustesse oludesse ülemineku puhul tekkinud, kuna kahel lõunapoolsel Saksa-Austria eeskuju mõõduandev on. Palju on siin veel korraldada, tehniliselt parandada ja täiendada, et jõuda täiesti otstarbekohase mooduse juurde.

Riigi- ja omavalitsuse asutuste ning rahva nõudmisi on riikline metsatööstus siin rahuloldavalt suutnud rahuldada, nii et sellest küljest ei saaks etteheiteid olla, kuid eksport materjale töötamine on mitterahuloldav, ehkki mets keskmine ehk keskmisest parem on (eriti meil ja Latvial).

7) Saksa-Austria grupp on oma riiklise metsatööstuse sidunud täiesti metsamajandusega, nii et riigi metsatööstuse abil viiakse kõik raied läbi, kui nüüd seda moodust üldse riikliseks metsatööstuseks nimetada. Sarnast raieviisi tuleb aga siiski metsatööstuse alla viia, sest metsa ülestöötamine sünnib siin täiesti riigi kulul. Oma otstarbsust on sarnane riikline metsatööstuse moodus enese ajalooga tõendanud.

Võrreldes meie kodumaa riiklist metsatööstust välismail sama tööstusega, siis on pea eesmärk end. Vene metsatööstuse eesmärgi sarnane - riigi- ja omavalitsuse asutuste ning kohaliku rahva nõudmiste rahuldamine, kuna lauatööstusega tahetakse Soomes ülesseatud sihte saavutada.

Väikeriikest on kodumaa riikline metsatööstus kõige rohkem väljakujunenud ja vastab kõige rohkem ülesseatud nõuetele, kuna teistes see kõrvalise tähtsusega on.

Kuidas ta praegusel kujul suudab end maksma panna ja aja

nõuetele vastama saab, näitab lähem tulevik. Väljavaated on hääd, kuid silmaringi tumestab harilik riikliste tööstuste saatus, millistel meie kodumaal suuremat edu ei ole olnud. Otstarbekohaselt korraldatult saaks aga meie riigi metsatööstus sellest üle.

Käesolevat tööd võiks lõpetada sooviga, et meie metsatööstus oma kõrgusel püsiks, sest mets on riigi jõukuse näitajaks, kuna tema ekploateerimise moodus on rahva kultuurilikkuse tõendajaks.

oooooooooooo

Tarvitatud kirjandus ning materjalid.

1. Valtion sahateollisuus. Adolf Burgmann. 1925 .
2. Metsätilasto XVII. 1926.
3. „Metsähallinnon puunjalostustoiminta". 1925.
4. Suomen metsäntuotteiden vienti - 25 - vuotiskaudella 1886 - 1910. T. V. Paavonen 1911.
5. L'économie forestière de la Finlande 1921.
6. "Finska förstförneningens Meddelanden" Bandet XXVIII Häfte 6, 7, 10, 12; XXIX - 2; XXX - 1.
7. Vorträge über die Waldwirtschaft und Forstwissenschaft in Finland. 1925.
8. "Der deutsche Forstwirt" 1924 u. 1925.
9. Zentralblatt f.d. gesamten Forstwesen" 1922 - 1924.
10. Forstpolitik Dr. Max Enders 1922.
11. Handbuch der Forst und Jagdgeschichte Dr. A. Schwappach.
12. Oesterreichs Forstwesen 1848 - 1888 L. Dimitz. 1890.
13. Die Forste d. Staats - und Fondsgüter. 1889. Wien.
14. Zeitshrift für Forst und Jagdwesen" 1925 - 1926.
15. Леса и Лесная торговля Финляндии. В. Фаас 1914.
16. „Лесной и торговый вестник" №№.40 - 42 1912 г.
17. Экономист Финляндии. 1912 и 1913 г.
18. „Лесопромышленное дело" СССР 1925 и 1926 г.
19. Ежегодник лесного департамента 1910 - 1916 г.
20. „Лесопромышленный вестник" /неск. год. изд./
21. Краткий обзор деятельности казеннаго лесного управления и за 1893 - 1902 гг. изд. Лесн. Департамента.
22. Приложения к уставу лесному 1910 г.
23. Леса России, их эксплоатация и лесная торговля В.И Денисов 1911 г.

Latvia, Leedu ja Poola metsavalitsuste aruanded saatkondes.
Metsade Peavalitsuse arhiiv.
Riigi metsatööstuse arhiiv.

Lisad.

E.A.V.
Põllutööministeerium
Metsaosakond
3 aprillil 1919a.
nr.3616.

. . . . . metsaülemale.

Et tuleval talvel arvatavasti suur puudus küttematerjaalides saab olema, on tarvis viibimata alustada puude raidumisega, müümata jäänud lankides, kus rohkem lehtpuu metsa on. Puud peavad raiutud saama arsina pikkused. Selle juures peab aga hoolsasti selle järele valvama, et mitte ehituspuid ja teist materjaali ei saaks küttepuudeks katki lõigatud.

Kõik peenemad kuuse ja männa puud, mis nende lankides peal on, mis raidumise alla tulevad, peavad propsideks ja paberi puudeks tehtud saama. Nende puude pikkus peab olema 7 jalga ja jämedus 2 ½ kuni 8 tolli, kuused paberi puudeks võivad ka 10 tollini lõigatud saada. Puud, mis sellest jämedamad, tulevad palkideks teha, ja suveks ära koristada ja otsaga kännu peale tõsta. Suveks peavad ka propsid ja paberi puud kooritud saama.

Kus sugugi müümata jäänud lankisi ei ole, peab neid 1919a. jaoks väljaajama ja tööd, kus see vähegi võimalik on, kohe algama. Tarvilikud summad tööde algamiseks on juba kohalikkudes renteides äramääratud, millest Teile juba teatud, suuremad summad on aga aprilli kuu eelarvesse pandud, mis praegu veel kinnitamata on.

Ülalnimetatud tööde üle teatage kohe Metsaosakonnale ülestähendades, kui palju Teile oleks võimalik puid ja teist materjali valmis teha aprilli, mai ja juuni kuu jooksul, ja kuu palju Teile oleks selle jaoks krediiti tarvis.

Selle juures ei või Metsaosakond ka mitte tähendamata jätta, et tööde peale võiks tööta töölisi tarvitada, kelledest suur hulk linnades olemas on.

Metsaosakonna Juhataja

Asjaajaja

J u h a t u s e k s .

liiprite valmistamise juures.

Raudtee pakud /liiprid/ on mõetusid, neist kõige tarvilikumad kuue tollised ja kümne tollised. Kuue tollisteks nimetakse pakud 107 tolli pikad ja 10 tolli laiad ja 6 tolli paksud, pealmine platte peab olema mitte kitsam, kui 7 tolli.

Kümne tollisteks nimetakse pakud 107 tolli pikkused paksus igatpidi 10 tolli, pealmine platte mitte vähem, kui 7 tolli.

Pakud võivad ka olla nõndanimetatud vähemõedulised, aga mitte rohkem, kui 25 - 30% teiste arvust. Vähemõedulised tehakse 107 tolli pikad, 9 tolli laiad ja 5 tolli paksud ja 9 tolli laiad ja paksud, pealmised plated mitte vähem, kui 6 tolli lai. Pakud võivad olla, kas saetud ehk tahutud, peavad olema siledalt ja vinklis õigeks väljatöötatud, otsad järskult ja õigelt ärasaetud. Ei tohi olla mädand,pahkend, kõdunend musta oksadega ega muude puu vigadega.

Pakud peavad olema männa puust.

Propside /kaevanduse tugede/ valmistamiseks.

Propsid tehakse männa, kui ka kuuse puust. Mõedud on mitmesugused, kuid kõige tarvilikumad 7 jalga pikad ja 2½ kuni 7 tolli

:/:

jämedad. Peavad olema õiged, ilma suurte ja rist oksteta, puhtalt ärakooritud, oksad puutoimega ühetasaseks raiutud ja otsad õigest ärasaetud. Ei tohi olla mädand, pahkend, kõverad ega ka muude puuvigadega.

Paberipuu valmistamiseks.

Paberi puud valmistatakse kuuse puust, meetri ja 7 jala pikkused. Kõige tarvilikum on 7 jalga pikad 3½ jalga pikad kuni 6 tolli jämedad, ja seesama pikkus 6 tolli ja rohkem jämedad.

Paberi puud peavad olema toorest puust, õiged, mitte okkalised, mädand, pahkend, sinised ehk muude puu vigadega, otsad peavad olema õigest ära saetud ja pealmisest koorest täiesti vabastatud.-

31.V.1919a.

Metsamajandusosa eriteadlane (allkiri)

Põllutööministeerium
Metsade Peavalitsus
20 juunil 1919 a. ..... metsaülemale.
nr.5779.

Täienduseks ettekirjutusele 3 apr.s.a.nr.3616 all saadab Metsade Peavalitsus Teile siinjuures ärakirja juhatuskirjast liiprite, propside ja paberi puude valmistamise juures ja Saaremaa kohta kokkuseatud tööhinna tabeli hindade normeerimiseks Teie metskonnas.

Peale selle palub Peavalitsus neis kohtades, kust võimalik on väljavedu kitsarööpalise raudtee liinil, valmistada pool ümargusi spaalisi, mille pikkus 5 jalga alt laius /kuivas oelekus/ 3 3/4 tolli ja paksus keskelt 4 3/4 tolli. Spaalide tööraha ei rohi mitte kõrgemaks tõusta kui kitsarööpalise raudteevalitsus ise seda koha peal maksab.

Metsa tükide, mida Teie oma korraldusel raiumiseks määrate, tulevad kõik puud ära lugeda ja kluppida, masse välja rehkendada ja ära hinnata, kui need mitte varemalt juba loetud ja hinnatud ei ole.

Peavalitsuse juhataja

Asjaajaja

Liiprite tööhinnad Saaremaal.

			Tööraha tükkist	
107x10x10	I sort	(teraskant ja platte kuni 9 tolli	Mrk.	3,20
107x10x10	II "	(platte kuni 8 tolli)	"	2,80
107x10x10	III "	(" " ")	"	2,60
107x10x6	I "	(teraskant)	"	1,80
107x10x6	LL "	(platte kuni 8 tolli)	"	1,80
107x9 x 9	I "	(teraskant)	"	2,90
107x 9x9	II "	(platte kuni 8 tolli)	"	2,60
107x9x9	III "	(platte kuni 7 ")	"	2,40
107x9x5	I "	(teraskant)	"	1,70
107x9x5	II "	(platte kuni 7 tolli)	"	1,50
107x16x16		(teraskant)	"	4,50
107x16x10		(teraskant)	"	4,00

need hinnad on toorest materjaalist töötamise eest kuivast ja väga halvast materjaalist liiprite töötamise juure võib hinda kuni 20% suurendada.

Valmistata tulevad ülaevalpool seisvad sortid.

Peavalitsuse juhataja -

2 juulil 1919a.

..... metsaülemale.

nr.7010.

Et Metsade Peavalitsusel on tarvis teada saada, kuidas metsatööstus edeneb, tehtakse Teile ülesandeks, esimese postiga teateid saata, kui palju on praegu müümata valmistatud materjaalist Teie metskonnas, iseäraldi: palkisi liiprid, raudteepakka, propsisi, paberipuid ja tulepuid. ja kui palju on neist väljaveetud ja kuhu.

Need teated peavad edespidi saadetud saama iga 2 nädali tagant s.o. 1 ja 15 kuu päevaks.

Peavalitsuse Juhataja -

1 juulil 1919a.

..... metsaülemale.

nr.6060.

Metsade Peavalitsus teeb Teile ülesandeks viibimata 1919a. lankide ajamisele ja hindamisele asuda, nii et hindamise tööd mitte hiljem kui 1 sept.Peavalitsusele ettepandud saaksid selle nõrmi järele, mis enne vene instruktsioonils ettenähtud on.

Ühtlasi palutakse äratähendada kõik need langid iseäraldi, mis tulevad 1/ kohalikkudele elanikkudele müüa om tarviduste jaoks. 2/ riigi kulul valmistada avatud ja veel palutud krediidi arvel 3/ oksjonilt müümiseks määrata ja 4/ Riigi tarvituste jaoks määrata.

Langid on tarvis määrata endises suuruses, mis metsa korralduse plaani järele kindlaks tehtud ja Vene valitsuse poolt eelarvena kinnitatud said.

Peavalitsuse juhataja

Asjaajaja

11 augustil 1919a.

Vabariigi metsaülematele.

nr.8414.

Peavalitsus teatab, et edespidi tiheda puumasse kubik süldadesse ümberarvamise juures tuleb iga hariliku kubik sülla puude kohta 240 kubik jalga tihedat masset võtta, aga mitte 220 k.j. nagu see siiaajani veneaegsete tabelite järele riigi metsades tarvitusel oli.

Peavalitsuse juhataja

Asjaajaja

Maakonna metsaülematele.

Kaubandus- ja tööstusministeerium teatas, et Rootsi konsuli kaudu ligemaid teateid valjaveetavate haava pakkude üle on nõutud.

Ühtlasi palub mainitud ministeerium metsaraiumist niiviisi korraldada, et haava puud, mis tarbepuudeks kõlbulikud, mitte kütepuudeks ara ei saaks raiutud, vaid palgid ja pakud, kui eksportmaterjaal, välja saaks sorteeritud ja väljaveetud.

Sellest teatades, palub Metsade peavalitsus Teid omalt poolt vastavat korraldust teha ja tarbepuudeks kõlbulise haava metsa kohta võimalust mööda teateid koguda.

Peavalitsuse juhataja.

25 septembril 1919a.

nr.9932.

..... metsaülemale.

Vahisvaluuta kindlustamise suhtes ja kütteainete kriiside lahendamiseks on tingimata tarvis, et võimalikult ruttu on võimalikult palju saaks metsamaterjaali riigi kulul ülesraiutud, mille tarvis on juba Teile krediit avatud ja ligemal ajal saab veel selle aasta jaoks avatud niisama suures summas, kui nüid tööstuse jaoks avatud sai. Kui aga krediitisi peaks veel puudust tulema, siis on tarvis aegsaste ettepanekut teha selle lisa saamiseks.

Sortimendid, mis on tarvis välisturu tarvis valmistada, on Teile juba varem teada antud; need on liipred mitmesugustes mõõtudes, pitperopsid ja paberi puud. Peale selle maksetakse head hinda veel kase ja haava pakkude eest ja pikkade propside eest 15 jalga alates kuni 30 jalani täies jalgades, ladvast 4 tolli jämedad. Ka on suur nõudmine telegraafi postide järele, mis on pikad 10 ja 12 meetrit (männad) ja ladvast 12 - 15 sent. läbimõõt ja kapp palgid 9 1/2 tollist peale, 16 kuni 30 jalga pikkad paari jalgades, näituseks: 16,20, 18, 22, 24 ja n.e. peale 30 jalga võib pikkus üksikutes jalgades tõusta näituseks: 31, 32, 33 ja jne. Selle juures tuleb tähele panna, et Hollandisse saatmiseks kapp-palgid Reini jalgade järele nõutakse - tuleb iga palk umbes 5% pikem valmistada.

Niihästi palkide, kui ka propside ja paberi puude raiumise juures ei tohi tõve külge kirvega kabatud randeid jäetud olla. vaid peavad tasaseks saetud saama.

Toiduainetest on Teile jahu saadetud. Tulevikus aga peavalitsuse poolt toiduainete saamises enam mitte lootust ei ole, sünnaspidades, et on vaba müük lubatud. Sellepärast pealte ise selle eest hoolitsema, et kuidagi viisi töölisi toiduainetega varustada, tööstuse krediitist selle tarvis laenu võtta. Nahku on kaubandustööstusministeeriumi poolt müüa lubatud ja seda saate ligemal ajal kätte.

Metsatööstuse järelvaatajaks ja instruktoriks koha pea 1 võite ametisse panna üks, ehk kui suurem tööstus laialises ringkonnas on, kaks praakerit, kellele maksa võite kuni 565 marka kuus.

Iga kahenädalise aruandele (1 ja 15 kuu päevaks) metsatölstuse üle lisaga veel juure tööliste arv, kes metsas töötavad, sest tihti nõutakse neid teateid peavalitsuse käest ja temal ei ole võimalik neid anda.-

Peavalitsuse juhataja

Osakonna juhataja.

21 novembril 1919a.

metskonna metsaülemale.

nr.12741.

Metsade Peavalitsusele peab teada olema, kui palju on Teie all olevas metsades - hoolekande all olevates valmis tarbe, kui ka kütte materjaali ja kui palju tarvitab neist mõis ehk metsavalitsus ise. Ühtlasi palutakse Teid kõikide metsaülemate käest, võimalikult ruttu ka tarvilikka teateid sisse nõuda, missuguses eelnimetatud metsades on männi metsa niisuguses jämeduses, et liipri pakkusid 10 x 10 võimalik valmistada, - kus head kase ja haava metsa, milledest tarbepuid, 9 tollised ja jämedamad võiks saada ja kui kaugel raudtee jaamast?

Tööhindade üle on Teile juba kirjutatud, et võite kõrgendada, kuidas mets ja kohalikud olid seda nõuavad, kas peavad kõik võimalused ära tarvitatud saama, et sel talvel Riigi nõudmised metsa materjaali poolest täidetud saaksivad ja metsa töostus jõudsasti edeneks. Metsatööliste toiduainetega varustamiseks kirjutage hoolekande alla võetud mõisade metsaülematele ette selle otstarbeks raha metsa kassast laenu naol võtta ja kui metsasissetulekuid selleks liiga vaikesed on, siis pööraku Metsade peavalitsuse poole ettepanekuga avansi saamise asjus.

Peavalitsuse Juhataja

Osakonna Juhataja

..... maakonna metsaülemale.

Renteis on marka. Krediiti avatud metsatöostuse peale Põllutööministeeriumi hoolekande alla võetud mõisate metsades. Kus võimalik peab töödega kohe algust tehtama ja iga 2 nädala jooksul (1 ja 15-mal) Metsade peavalitsusele teatama, kui palju on materjaalisi valmis tehtud ja valja veetzd ja kui palju töölisi metsas töötavad.

Mainitud krediit saab Teie kirjaliku nõudmise peale valja antud.

Kaust nr.2 lht.

M a ä r u s.

metsaametnikkudele riigi kulul, Metsade peavalitsuse korraldusel metsa ülesraidumise juure isearalise tasu andmise asjus.

Töostuse krediidi arvel saavad kohalikud metsa ametnikud tasu järgmisel määral:

Kellele antakse tasu	Kui suurel määral antakse tasu marka ja mille eest.		
	Iga kant sül. valmismaterj. pealt.	Iga liipri pealt	Iga palgi jne. kant jala pealt.
metsaülemale.....	1,50	0,15	0,015
abimetsaülemale.....	1.-	0,10	0, 01
metsnikule	1.-	0,10	0, 01
metsavahile	1,50	0,15	0,015.-
KOKKU:	5.-	0,50.-	0,05.-

M ä r k u s : Peavalitsuse ja maakonna metsa ametnikud ja praakerid, kelle otstarbekohaseks ülesandeks ka metsa tööstuse edendamine on, selle määruse järele isearalist tasu ei saa.
Maarus hakkab maksma 1 jaanuarist 1920a.

Tallinnas, 12 detsembril 1919a.nr.14072.

11 novembril 192⁰a.

Vabariigi metsaülematele.

Nr.26253.

Mitmelt poolt on tulnud kaebtusi selle üle, et metsade riigistamisega kohalikudel elanikudel sugugi võimalik ei ole metsa oma tarvituste peale saada, sest kõik mets müüdavat oksjonitelt ära ehk aetakse kohalikkude elanikkude tarvis nii suurtes tükkides et vaesem inimene ei jaksa seda osta. Metsade Peavalitsus on ennem juba toonitanud, et kohalikude elanikkude tarvidusi tuleb igatahes silmas pidada ja metsatükid, mis neile müümiseks määratud tulevad võimalikult väiksed teha, kuni 0,10 tiinu ehk müümist suurema tükkide peal puuviisi korraldada ja ringkirja 11 okt.s.a.nr.28795 all tehti metsaülematele ülesandkeks metsatükkide nimekirja mis kohalikkude elanikkude tarvis määratud, viibimata rahvale kuulutada vallavalitsuste ja metsavahtide kaudu.

Et aga kaebtused ikkagi ei vaiki, tuletab seda Metsade peavalitsus metsaülematele veel kord meelde, et nemad oma voliga võivad müüja kõiki neid metsamaterjaale, mis Aj.Juh.§ 10 on ära tähendatud. Edasi palutakse metsaülemaid kohalikkude elanikkude jaoks määratud tükkide pealt metsa müümist korraldada kas puude viisi, kus kõik puud tüki peal ära mõõdetud ja nummerdatud peavad olema, ehk sülla viisi materjaali arvu järele. Sülla viisi müües, kus ostja ise puud ülesraiub, on soovitav tarbepuid tüki pealt enne ehk pärast puu viisi ära müüa ja müük olgu nii korraldatud, et ühel ajal mitte raiumine ja väljavedu selle tüki peal ei saa toimetatud.

Mis riigi kulul ülestöötatud metsamaterjaalidse puutub, siis võib ka neid arukordadel kohalikkudele elanikkudele müüa, kuid ainult nende tükkide pealt, kus juba terve tükk on ülestöötatud ja selle üle akt tehtud, Riigi kulul valmistatud materjaali müümine võib sündida peavalitsuse loaga.

Kõige metsamüügi juures kohalikkudele elanikkudele peab silmas peetud saama, et metsa mitte neile müüa kes seda ise tingimata ei tarvita, sest niisugune eesõigustatud müük on lubatav ainult kodanikkude oma majapidamise tarviduste peale.

Tingimiste (kontrahi) viimasel küljel tuleb neil juhtumistel ära tähendada, et metsa ostetakse oma majapidamiseks, aga mitte edasi müümiseks.

Peavalitsuse ülem

Osakonna juhataja

Riigi metsade taksi hinnad 1 juulist 1920 a.

Taksi järk	Mänd				Kuusk				Kask		haab ja teised pehmed selts.		Lepp		Tamm ja teised kõvad selts.	
	Tarbe puu			Kütte puu	Tarbe puu			Kütte puu								
	Jäme	Keskmine	Peenikene		Jäme	Keskmine	Peenikene		Tarbe puu	Kütte puu	Tarbe puu	Kütte puu	Tarbe puu	Kütte puu	Tarbe puu	Kütte puu
	Ühe kant (kubik) jalaa hind markades.															
I	7,00	6,00	5,00	3,00	6,50	6,00	5,00	3,00	7,00	4,50	4,50	2,00	4,50	3,00	10,00	4,50
II.	6,00	5,00	4,00	2,50	5,50	5,00	4,00	2,50	6,00	3,50	4,00	1,75	4,00	2,50	9,00	3,50
III	5,00	4,00	3,50	2,00	4,50	4,00	3,50	2,00	5,00	3,00	3,50	1,50	3,50	2,00	8,00	3,00
IV	4,00	3,50	3,00	1,75	3,50	3,00	2,50	1,75	4,00	2,50	3,00	1,25	3,00	1,75	7,00	2,50
V	3,50	3,00	2,50	1,50	3,00	2,50	2,00	1,50	3,00	2,00	2,50	1,00	2,50	1,50	6,00	2,00
VI	3,00	2,50	2,00	1,25	2,50	2,00	1,50	1,25	2,50	1,75	2,00	0,75	2,00	1,25	5,00	1,75
VII	2,50	2,00	1,50	1,00	2,00	1,50	1,25	1,00	2,00	1,50	1,50	0,50	1,50	1,00	4,00	1,50

Taksi järk	Küttepuud			Kännud		Haod		Oksad	Turvas			Latid	Teibad		Parve ja aia vitsad			Korvi punumise vitsad
	Kask ja kõvad seltsid	Mänd, lepp ja kuusk	Haab ja teised pehm. seltsid	Tõrva ajamiseks	Kütte jaoks	3-4 tolli tüvest	Peenikesed		I sort	II sort	Karja alla laotamiseks	I ja II kl. ühe kant (kub). j. hind markades	III kl.	I kl.	II kl.	III kl.	Kuused	Lehtpuu	
	Ühe kant (kubik) sülla hind markades												Tüki hind markades			100 tüki hind markades			
I	1080	720	480	60	40	100	60	16	20	12	8	3,50	1,50	0,80	0,50	0,25	6,00	1,60	1,00
II	840	600	420	40	30	80	40	12	20	12	8	3,00	1,20	0,70	0,40	0,20	6,00	1,30	1,00
III	720	480	360	30	20	60	30	10	16	10	6	2,50	1,00	0,60	0,30	0,15	5,00	1,00	0,80
IV	600	420	300	20	10	50	20	8	16	10	6	2,00	0,80	0,50	0,25	0,12	4,00	0,80	0,60
V	480	360	240	16	8	36	12	6	10	6	4	1,50	0,60	0,40	0,20	0,10	4,00	0,60	0,40
VI	420	300	180	14	6	20	8	4	10	6	4	1,25	0,50	0,30	0,15	0,08	4,00	0,40	0,40
VII	360	240	120	12	4	10	6	2	10	6	4	1,00	0,40	0,20	0,10	0,05	4,00	0,20	0,30

Vabariigi metsaülemale.

20 novembril 1920a.

nr.27673.

Ringkirja nr.26253 seletuseks ja täienduseks kohalikkudele elanikkudele veiksel arvul valmismaterjaalide s.o. küttepuude ja ehituspalkide müümise asjus teatatakse järgmist:

Et seesugust müümist võimalik kontrolleerida oleks, tuleb müümist mitte üle kõige metsa, kus valmismaterjaal asub lubada, vaid ainult teatud ja selleks määratud lankides, missugused juba täielikult ülestöötatud ja vastuvõetud on.

Nende lankide peal kus müümine kavatsetud, tuleb materjaalide kohta metsaülema, metsaiku ja metsavahi juuresolekul akt teha ja peavalitsuselt müümiseks luba paluda, kes omalt poolt seesuguse müümise kinnitab.

Seesuguste lankide peal ülestöötatud lehtpuu tarbematerjaal s.o. kase, lepa ja haava pakud ei pea mitte elanikkudele ära müüdud saama, vaid kõik seesugused tulevad edasisaatmise kohtadesse s.o. kas raudteede ehk jõgede äärde väljavedada

Viimaste valmistamise mõõtude kohta on ringkirjas nr.19391 tähendatud, kuid täiendavalt juurde lisada oleks, et seesuguste väärtuse tingimised oleks:

1/ kasekkud, värsked terved - punane kõrva /mitte pehme/ süda lubatud ja üksikult nõrgad oksadm - käänakud lubatud.

2/ Sangleppad - värsked,etervedm oksadest vabad, süda terve, mitte teist värvi nõrgad ühe poolsed käänakud lubatud.

3/ Haavad /7' pikkad/ punane kuid ka mäda süda, mitte rohkem kui 3" lubatud, ka on nõrgad käänakud ja oksad lubatud. Terved haava pakkud 8 jalga 3 tolli pikka pakkudes valmistada ja väljaveo juures eraldi panna.

4/ Peale selle võib ka valmistada sääre, tamme ja vahtra pakkusid, samasuguses mõõtudes kui sangleppad, kuid on üksikud terved oksad lubatud.

Lõpuks juhib peavalitsus Teie tähelepanu selle peale, et kõik seesugused leht- tarve puud ülevalpool nimetatud mõõtudes ja väärtuses valmistatud saaksid, aga mitte ühes teistega küttepuudeks lõigatud ei saaks.

Peavalitsuse ülem.

18 novembril 1920 a.

nr.26822.

Vabariigi metsaülematele.

1 juulist s.a. maksma pandud määruse muutmiseks, metsa amet. nikkudele riigi kulul metsa ülesraiumise eest iseäralise tasu andmise asjus avaldab Metsade peavalitsus allpool järgneva määruse 100% kõrgendatud kujul.

Kellele antakse tasu	Sui suurel määral antakse tasu /marka/ ja mille eest					
	Iga kant sülla valmistamise matepealt		Jga liipri pealt		Palgi kant jala eest	
	Mrk.	pn.	mrk.	pn.	mrk.	pn.
Metsaülemale	10	-	1	-	-	10
abimetsaülemale.....	7	-	-	70	-	7
metsnikule.....	5	-	-	50	-	5
metsavahile.....	8	-	-	80	-	8
KOKKU:	30	-	3	-	-	30

Märkus: Peavalitsuse ja metsaametnikud ja praakerid, kelle otsekoheseks ülesandeks ka metsatööstuse edendamine on, selle määruse järele iseäralist tasu ei saa.

1 novembr.1920a.

Peavalitsuse ülem

Osakonna juhataja.

14 jaanuaril 1921a.

nr.155/2

Vabariigi metsaülematele.

Käesolev talve tee töötab lühike olevat ja ülesraiutud metsamaterjaalid võivad mõnes kohas, kus ka suvel vedu võimata, suveks metsa jääda ja ehituse puud osa omast väärtusest kaotada. Mõnes metskonnas on juba väljavedu korraldatud. Näituseks on Pärnu ja Viljandi maakonnas juba kapppalkisi väljamaale saatmiseks hakkatud jõgede äärde välja vedama, missugune korraldus ka maksma jääb. Ka mujal igal pool tuleb otsekohe palkide väljavedu korraldada vedajatega kokku leppides, võimalikult odavama hinnaga. Kaubandus ja Tööstus ministeeriumi poolt väljakuulutatud veo hinnad ei ole metsavalitsusel seal mõõduandavad, kus eksport materjaalid kipuvad metsa jääma ja rikki minema. Peenemad palgid. kus kohaliku nõudmist on, tulevad kavatseda võistluspakkumise teel metsas ära müüa, milleks nad peavad ära nummerdatud saama, soovitav oleks mõnes kohas, kus see võimalik, jämeduste järele, neid veiksetes grupedes tabelitesse langi peale ehk tee äärde enne võistluspakkumist kobndada.

Materjaalid, mida kohalikud elanikud, asutused, vallad ja ettevõtted, mitte edasimüümiseks, tarvitavad, ei tule mitte metsavalit.

suse korraldusel, vaid ostjate hooleks jätta. Propside, paberi puude ja Lutheri vabriku pakkude väljavedu, tuleb metsavalitsusel korraldada.

Raudteevalitsusele müümiseks tulevad kavatseda spaalid igalt poolt ja kõik küttepuud, mis 5 verstakaugusel raudtee liinist ehk vaksalist. Küttepuud, mis raudteeliinist ehk jaamast 6 kuni 15 versta kaugusel asuvad, võiks raudteevalitsusele müümiseks kavatseda ainult sel tingimisel, kui arvata on, et raudteevalitsus ostmiseks soovi avaldab, kui kohalikust tarvidusest üle jääb ja kui puude parvetamise jõgesid ehk teise sündsaid teesid väljaveoks ligidal ei ole.

Eseäralised märkused tulevad kavatsustes selle kohta teha, kust soovitav ja tingimata tarvilik on ka puid mõne suurema ja riikliselt tähtsale ettevõttele ilma oksjonita anda.

Oma kavatsused, juurde lisatud vormi järele, saatke tingimata hiljemalt seitsme päeva jooksul peavalitsusele.

---

12 veebruaril 1921a.

nr.4795/12 metskonna metsaülematele.

Siin juures saadab peavalitsus Teile valmisraiutud metsamaterjaalide kuu aruande vormi, ning paneb Teile ette 1 veebruarist peale iga kuu aruanded saata nimelt selle vormi järele.

---

12 septembril 1921a.

nr.4795/12a.

vabariigi metsaülematele.

Paljud metsaülemad ei täida peavalitsuse ringkirja s.a.nr.4795/12 ja ei saada valmismaterjaalide kuu aruanded õigeks ajaks ära. Mõnede metsaülemate poolt saadetakse nõutud aruanded õige puudulikkude andmetega. Selle tagajärjel puudub peavalitsusel õige ülevaade riigi kulul valmistatud metsamaterjaalide seisu kohta.

Peavalits paneb ette kõigile metsaülematele, kes metsamaterjaalide aruannet 1 sept.s.a. veel ära ei ole saatnud, seda 5 päeva jooksul ärasaata. Peale metsas oleva materjaali palutakse eraldi näidata raudtee jaamadesse, jõgede kaldale ja mereranda väljaveetud materjaalid ja eraldi saeveskite juures asuvad materjaalid sortimentide järele.

Tulevikus tuleb rõhku selle peale panna, et aruanded täielikumalt kokkuseatud ja õigeks ajaks ärasaadetud saaksid.

---

19 veebruaril 1921a. Vabariigi metsaülematele.

nr.6625/19.

On ettetulnud juhtumisti, kus kohalised metsaülemad riigi kulul ülestöötavate metsamaterjaalide valmistamises, nende väljaveos, müümises ja üleandmises mitte Peavalitsuse poolt ettekirjutatud juhtnööride järele ei käi, vaid toimetavad oma ärvanägemise järele. Et aga niisugused metsaülemate omavolilised korraldused riiklistele huvidele iga kord mitte ei vasta ja nende läbi üleüldse metsaasjanduses soovitmata takisusi ette ei tuleks, palutakse kõiki peavalitsuse poolt ringkirja. dega ja ettekirjutustega antud juhtnöörisi täpi pealt täita, ehk raskust sünnitavate küsimustega, enne nende otsustamist, peavalitsuse poole pöörata.

Ühes sellega palutakse võtta otsekohekseks täitmiseks järgmised korraldused valmismaterjaalide väljavedamiseks, valmistamiseks ja sellekohaste teadete andmiseks:

1/ Peavalitsuse ringkirja 14 jaan.1921a. nr.155/2 põhjal pidid kõik küttepuud mis raudteest kuni 6 versta kaugusel asuvad ja 6 - 15 verstani, ainult need, mille peale Raudteevalitsus ostmiseks soovi avaldab, viimasele müümiseks kavatsetama. Sissesaadetud kavatsuste põhjal aga arvavad metsaülemad küttepuud kuni 18 vesta kauguses raudteest asuvaid, Raudteevalitsusele müüa. Kui arvesse võttes käesoleva aja kallid veokulusid ja vedajate vähesust, ei ole võimalik raudteel nii kaugelt puid välja vedada. Selle tõttu palutakse eestkät saata, peale selle ringkirja kättesaamist, viie päeva jooksul peavalitsusele kindlaid andmeid puude kohta /kub.süldades/, mis senini ~~peavalitsuse~~ raudteevalitsusele müümata ja mis kuni 6 versta kauguses raudteest asuvad, puude seltsisi, asukohasi /metsandik, vahtkond, kvartal ja tükki nr.nr./ ja kaugust raudtee liinist ehk ligemalt raudtee jaamast ära tähendates. Nende adnmete põhjal võiks peavalitsus Raudteevalitsusega ostu-müügi lepingud teha ja sellepärast peavad andmed tingimata kindlad ja täpipealsed ja õiged olema ja andmetest ülesvõetud puudest mitte kellegile müüa.

2/ Et ringkiri 4 jaan.s.a.nr.155/2 paberi puude, propside ja Lutheri pakkude väljaveo kohta mõne metsaülema poole ei ole täitmist leidnud, siis korratakse sellega veel kord et kõik nimetatud valmismaterjaalid tulevad metsavalitsuse korraldusel välja vedadam et neid võimalik oleks raudteejaamadest vabr ikutele üle anda, sest vab. rikute poolt võetakse suured veokulud arvesse ja sellepärast jääks metsa koha peal müümisega päris veike kännuraha Metsavalitsuse kasuks jätele.

3/ Metskondadest, kust paberi puid ja propsidi jõgede kaldale palvetamiseks välja veetakse, saata võimalikult kiires korras peavalitsusele teateid väljaveetute ja väljavedada loodetavate materjaalide kohta.

Teateid on tarvilikud selleks, et vastavate metskondade jaoks saaks aegsasti tarvilised ja otstarbekohased templid valmistatud milledega enne parvetamist materjaalid saaks ära tembeldatud.

4/ Metskondadest, kus palkisi jõgede kaldale välja veetakse, saata viibimata teated, kui palju on kapp- palkisi, see on 10 tollised ja jämedamad, jõgede kaldale välja veetud ja kui palju peenemad palgid see on 7, 8 ja 9 tollilised 21 jala pikkused ja kui palju kavatsetakse veel jõgede lahtiminekuni välja vedada? Need teated on tarvilikud selleks, et peavalitsusel oleks võimalik Hollandi kaubamajale, vabrikutele ja asutustele aegsasti pakkumisi teha, et palgid saaks enne jõgede lahtiminekud üle antud ja ostjatega lepingud tehtud. Jõgede nimed, kuhu väljajooksevad ja kas mõne teise asutuse ehk ettevõtja palkisi ka sinna parvetamiseks väljaveetud, tuleb üles tähendada.

5/ On võimalik et mõned riiklised asutused ja ettevõtted ei jõua lume tee hooajal tarvilised määral küttepuid varustada, mille tõttu nendel vankre teega puide välja vedada tuleb. Seda silmaspidades ja igaks teiseks erakorraliseks juhtumiseks tuleb metsaülematel niisugustest metsadest, kuhu suvel vankriga sugugi juure pääseda võima-

lik ei ole, küttepuid praetuse lumettega suuremate teede äärde välja vedada, kust tarvilisel korral vankrega võiks kätte saada.

6/ Palgid võivad siis 21 jalalised valmistatud saada, kui neid kohalikkude elanikkudele müümise teel ainult võimalik on ära kasutada, ehk kui palgid kohalikkude elanikkude tarvidusteks veiksel arvul laudadeks lõikamiseks lähevad. Igal teisel juhtumisel see on kui palgid on määratud saeveskide juurde eksport laudadeks ümbertöötamiseks jõgesid mööda parvetada ehk selle otstarbel hobustega juurde vedada, siis tulevad palgid, härgmiselt valmistada: puu ladva otsast 7 tolli jämeduses juures lahti lõigata ja siis 10 tolli jämeduses juures pikkuse peale vaatamata, mille juures tüve palgi lahtilõikamise korral tähele tuleb panna, et viimasel kolm tolli peale mõõtu jääks, plankude vinkli järele õiendamise tarvis.

7/ Et rahva ja niisama ka asutuste seas sindlite järele suur nõudmine on, siis palutakse metsaülemale, sindli pakkude valmistamise peale suuremat rõhku panna, metskondades, kus pakkude väljavedamine saevesidesse võimalik.

---

3 märtsil 1921a.

nr.7301/21a.

Vabariigi metsaülematele.

Peavalitsuse ringkirja 19 veebr.1921a. nr.6025/19 punkt 4 täienduseks palutakse võtta otsekoheseks täitmiseks ja kõige kiiremas korras peavalitsusele teatamiseks järgmist:

1/ Saata senini jõgede, järvede ehk mere kaldale välja veetud palkide arv ja õiged sortimendid (Spezifikatsion) ühes tarviliste selletustega, kuidas ringkirjas nr.6025/19 nõutud kui suur ülemäär pikkuses.

2/ Seletuskirjas peavad ära selgitatud olema järgmised küsimused; kuidas palgid on kihtidesse laotud, kas iga pikkus ise kohta ja kas kappalgid on peenematest sortimentidest eraldatud?

3/ Kuidas on sündinud palkide mõõtmine? Kui täis tollides siis kuidas on arvatud üle ½ ja 3/4 tollid, kas puuduva järgmise tolli arvesse võetud, või maha jäetud.

4/ Palgid, mis pärast ülevalnimetatud teatete andmist saavad välja veetud ja mis teadaannetesse üles ei ole võetud, peavad eraldi kihtidesse saama pantud ja nende kohta väljaveo lõppul kohe peavalitsusele punkt 1, 2 ja 3 nõuetavad teated saadetud.

5§ Palkide jaoks, missugused parvetamise otstarbel parvedesse tulevad siduda, kus lahtiselt parveteda ei ole võimalik ja luhamata, peavad palkide arvu järele lattid ja sidumise vitsad kohale muretsetud saama, arvates iga 5 palgi peale üks latt ja iga palgi kohta 2 sidumise vitsa.

6/ Palutakse teatada, kas on teie metskonnas saare ja vahtra puid olemas, missugusel arvul ja jämedustes.

---

15 märtsil 1921a.

Põllutööministeeriumile.

nr.1448.

Teatan, et Vabariigi Valitsuse otsustas 9 märtsil s.a. kinnitada järgmised Toitlusministeeri ettepanekud:

1/ Toitlusministeeriumi poolt töölistele, ministeeriumitele väljaantud varustus tuleb 1 aprillist äralõpetada ja varustust peavad sellest ajast peale iga ministeerium ise muretsema oma töölistele, kui see veel tarvilik peaks olema.

2/ Riigitöölistele väljaantava varustuse sisseostu ja väljamüügi hinna vahe, kui ka varustuse jaotuse kulud kannavad need ministeeriumid, kus riigitöölised teenivad, arvates 1 jaanuarist 1921a.

---

4. IV. 1921a.

IV Riigi kulul valmistatud puude ja materjaalide vastuvõtmine metsas, ladudes ja saeveskides.

nr.10353/33.

Metskonna üleandmise päevaks on metsnikud, saeveskide metsa ladude juhatajad jne. kohustatud metsaülema kantseleisse äraandma aruanded, kinnitatud tarviliste allkirjadega, materjaalide kohta, mis nende juhatuse all seisavad ja kus ära on tähendatud, missugused materjaalid ja kui palju neud on. Need aruanded tunnistatakse endise metsaülema poolt õigeks ja antakse vastuvõtjale üle, kes nad Metsade peavalitsusele ära saadab, ärakirja kantseleisse jättes.

Liikuva ja liikumata varanduse riigi kulul ülesraiutud materjaalide ja metskonnas olevate metsaametnikkude vastuvõtmise aruanded (II.III ja IV) peavad vastuvõtja poolt 4 kuu jooksul kantselei vastuvõtmise päevast arvates, kohtade peal lõpulikult järele võrreldud saama, kas kõik, mis aruannetesse üles on tähendatud, ka tõeste olemas on.

Sellesama 4 kuu jooksul peab metsaülem metsavahtide käest järelpärima ja kus seda tarvis isiklikult ülevaatama kas ei ole mitte metsas seaduse vastaseid, ilma piletita raiumisi, omavolilist metsavalitsusele alluvate maade tarvitamist olnud ja kas riigi metsade piirid küllalt selgesti igal pool ära on tähendatud. Nende seaduste rikkumiste ilmsiks tulemise, kui ka nende puudumise üle tehtakse sellekohane akt, iga metsniku jaoskonna kohta eraldi, mis metsaülema metsniku ja metsavahi poolt allakirjutakse. See akt, kui ka dokumendid, mis §§ II.III ja IV kohta käivad, saadetakse peavalitsusele tähendatud 4 kuu jooksul ärakirja kantseleisse jättes.

Arusaamatuste selgituseks, mis metskonna vastuvõtmise puhul võivad tekkida, tuleb pöörda maakonna metsaülema poole, kellele selle ringkirjaga kohuseks tehtakse, selle üle valvata, et metskondade üleandmine selle ringkirjaga kokkukõlas sünnib.

Juhtumisel, kui arusaamatusi kohtade peal võimalik ei ole selgitada, küsitakse seletust peavalitsuselt.

Metskonna kantselei vastuvõtmise päevast loetakse vastuvõtja ametisse astunuks.

---

7 aprillil 1921a.

Vabariigi metsaülematele.

nr.10773/36.

Et metsa valmismaterjaalide tagavara kohta aegsasti statistilisi andmeid saada, mille põhjal võiks umbkaudseltgi ära otsustada, kas on tuleval talvel kütte kriisi hädaohtu karta ja tuleb metsatööstuse peale suuremat rõhku panna, ehk jätkub nõudmiste rahuldamiseks valmistatud tagavaradest, palutakse kõige hiljemalt 25 aprilliks s.a. teise külje peal oleva vormi järele peavalitsusele teated saata.

Aruandes tuleb ära näidata peale materjallide, mis riigi kulul valmistatud ja metsas on, ka need, mis metsa valitsuse korraldusel jõgede ja kanaalide kallastele, meeranda ja raudtee jaamadesse välja on veetud ja senini müümata.

Niisamuti tulevad andmed anda Kütteainete Peskkomitee Raudteevalitsuse omavalitsuste, sõjaväe osade. eraettevõtjate jne. materjaalide kohta. Et viimaste kohta metsavalitsusel kindlaid andmeid raske on saada, siis võivad need ligikaudsed olla.

---

7 aprillil 1921a.

nr.10823/37. Vabariigi metsaülematele.

Sõja läbi tekkinud küttepuude kriisis ähvardas omal ajal raudtee liikumist, niisamuti ka paljuid vabrikuid seismapanna ja sellepärast pidi Metsade peavalitsuse metsamajanduse seaduste peale vaatamata ebanormaalset metsaraiumist lubama, et raudteed nii ka vabrikuid küttepuudega varustada.

Sellest kriisist oleme nüüd üle saanud suuremate valmismaterjaalide tagavarade valmistamisega ja sellega on võimalus riigi kulul metsamaterjaalide ülestöötamist suve jooksul koguni seisma panna. Edasi võib kesta küttepuude, propside ja paberipuude valmistamine ainult nende metsades kus ettevõtjatele lepingute põhjal metsavalitsus on kohustatud metsa raiumiseks andma. Viimaste poolt raiutud paberi puud ja propsid peavad tingimata kooritud saama, niisamuti tuleb lehe küttepuu halgudele jutt peale ajada, et koor mitte lahti ei tuleks, vaid kinni kuivaks.

Palkide ja kase pakkude valmistamine on keelatud. Haava tarbe pakkusi võib terve suve jooksul valmistada, kuid need peavad maa peale jäetama.

Võistluspakkumise teel müümisest ülejäänud palgid võib veikeste partiide viisi, kui selleks soovi avaldatakse, kohalikude elanikkudele ära müüa hinnaga, missugune võistluspakkumisel alus hinnaks oli, kui kallimat hinda võimata saada on.

Seesama korraldus on maksev ka peenema materjaali kohta, nagu lattid, teibad jne. Peale selle metsa jäänustele palkidele tulevad juttid peale koorida ja kändude otsa tõsta ja selle töö läbi tekkinud kulud müümise korral endistele hindadele juure lisada.

Ühtlasi palutakse peavalitsusele teateid saata, kui palju raha on kulutatud metsatööstuse ja materjaalide väljaveo peale 1 jaanuarist s.a.

Näituseks:

1000 k.sülda küttepuid raiutud	480.000.-
730 palki - 8540 k.jalga	33.620.-
liiprite,lattide,teibade jne.	10.000.-
KOKKU raiumise eest:	523.620.- mrk.

Metsast väljaveetud:

430	k.sülda küttepuid	radutee jaama	-	mrk.32.000.-
1013	" "	jõe kaldale	-	" 500.000.-
223	" "	mere "	-	" 75.000.-
2517	palki	- 28223 k.jalga jõe kaldale	-	" 25.000.-
783	"	- 5012 raudtee jaama		" 35.000.-
5120	"	63745 k.jalga saeveski juure	-	" 83.000.-
1327	"	- 15800 k.jalga mereranda		" 47.300.-
		Kokku väljaveo eest		" 797.300.-

Peale selle palutakse teatada, missuguste arvete õiendamiseks ja kui palju raha veel 1-se maini s.a. tööstuse kulude katmiseks tarvis läheks ja kui palju raha metsavalitsusel selleks otstarbeks olemas on?

Et metsaülematele nende andmete kokkuvõtmisel mitte raskusi sünnitada, toonitatakse, et nõutavad andmed ei pruugi mitte täpipealsed vaid võivad ligikaudsed olla, sest nende põhjal on peavalitsusel tarvis üleüldist pilti saada väljaläinud tööstuse krediidi kohta.

---

9 aprillil 1921a.

Vabariigi metsaülematele.

nr.11071/39.

Metsade Peavalitsus kirjutab ette, kõik Teie metskonnas valmistatud kase ja lepa pakkud, mis jõgede, kanaalide, järvede kallastele mereranda ehk raudtee äärde on väljaveetud A/S.A.M.Lutheri vabriku esitajale akgiga üle anda ja aktid peavalitsusele saata lepingu tegemiseks ja raha sisse nõudmiseks.

Haava pakkud võib ainult siis Lutheri vabrikule üle anda, kui need tiku vabrikul müümiseks pole määratud ehk kui need vähesel arvul ühes teiste lehepuu pakkudega on välja veetud.

Pakkude üleandmise aktis peab olema äratähendatud pakude sortimendid ja väljarehkendatud pakude masse kubik jalgades metsavalitsuse kubik jala tabeli järele.

---

20 aprillil 1921a.

Vabariigi metsaülematele.

nr.12011/45

Et alaliste metsatööliste poolt palju kaebtusi on olnud vähese töö tasu üle, ja arvesse võttes, et võrreldes läinud aastaga, elukalliduse tõusnud on, kirjutab Metsade peavalitsus Teile ette, metsatöölistega lepingute tegemise senini tarvitada olevates Metsatööliste lepingutes järgmised muutused teha:

1/ Punkt 9-s näidatud ülesraiutud materjaali eest tuleb alalisele metsatöölisele tasuks määrata 10-25% vähem, kui riigi metsavalitsus maksab era töölistele nendesamade materjaalide valmistamise eest.

Mitu % alalisele metsatöölisele vähem tuleks maksta, ripub ära temale tarvitada antud maatüki suurusest ja headusest, raiutava metsa headusest jn.e.

2/ Punkt 10-as tähendatud naise päevade tegemist võib nõuda nendelt metsatöölistelt, kellel vastavad tööjõud olemas on, nagu naine, õde, alaealised töölised j.ne. Hobuse päevade tegemist tuleb nõuda ainult nendelt, kes oma hobust peab. Päeva tööde tasuks niisamuti 10-25% vähem, kui seda eratöölistele makstakse.

3/ Kui metsavalitsusel juba metsatöölistega lepingud on tehtud, siis võiks neid selle ringkirja põhjal muuta, kui Teie arvamise järele selleks tarvidust on.

20.juunil 1921a.

nr.18737/65.

Vabariigi metsaülematele.

Et paljude metsaülemate poolt peavalitsuse ringkirjas 3 sept.1920a. nr.19391 punkt 2 nõutud teated saeveskide kohta senini täitmata, ehk on selle täitmiseks liiga puudulikud ja segased andmed saadetud, palutakse kiires korras saada Metsade peavalitsuse Tööstusosakonna järgmised täielikud ja kindlad andmed:

1) kõikide saeveskite kui ka üksikute masinate nimekiri, mis senini metsavalitsuse alla on üle võetud. Nemekirjale peab juure lisatud olema iga saeveski ja üksiku masina ülevõtmise akt ja inventaari hindamise nimekiri ehk nendest ärakirjad, olgugi kui viimased ka juba peavalitsusele enne on saadetud.

2) Punkt 1 tähendatud saeveskide ehk üksikute masinate kohta ära märkida nendetöövõimaluse protsent, missugusel jõul töötavad, mitme hobuse jõulised ja mis süsteemilised lokomobiilid olemas, niisama anda täielik kirjeldus teiste masinate, osade ja hoonete kohta, Ara tähendada kui kaugel tehased asuvad ligemast raudtee jaamast ehk missuguse jõe peal.

3) teated anda selle kohta, kas saeveski töötab praegu metsavalitsuse korraldusel, on väljarenditud ehk seisab, mikspärast seisab ja missugusel viisil saaks sisseseade k/ige kasulikumalt ärakasutada.

4) Kui metskonnas metsavalitsuse alla ülevõetud saeveskid ei ole, siis sellekohaselt teatada:

5) 1 juuliks s.a. riigi kulul töötavate saeveskite kohta järgmised andmed saata:

a/ kui palju on riigi palkisi tükide ja kubik jalgade arvu järele saeveski juure välja veetud ja kui palju nende veo eest raha väljamaksetud.

b) Kui palju materjaalisi on kuni 1-juulini s.a. igas saeveskis eraldi ülestöötatud sortimentide ja standarti arvu järele. Kui palju nendest müüdud ja raha sisse tulnud, pindade eest eraldi.

c) Kui palju on iga saeveski tööstuse peale eraldi kulusid läinud, palkades, eraldi ergutusrahas, remonteerimise tööde peale, teised kulud.

d) Mittu standarti laudu loodetakse saeveskis veel peale 1 juulist valmislõigata nendest palkidest mis sinna juba on veetud, palkide arv ja kubik jala masse, mis peale 1 juulit lõigata jäävad ja mis ajaks loodetakse nende lõikusega lõpule jõuda.

e) Kui palju sindli pakkusid on saeveski juure välja veetud ja kui palju on nendest kuni 1 juulini sindleid valmistatud, selle tööstuse peale väljaläinud kulud. Mis on sindlite kohalik müügi hind ja kui palju sindleid saab jooksvast süllast 7'x 7'.

f) Kui palju on kuni 1 juulini riigi sissetulekute summadest saeveskide kulude katmiseks metsakassast laenu võetud ja kui palju raha tarvitatakse veel kuni lõikuse lõpuni 1.juul.arvates.

g) Üleüldine kalkulatsioon saeveskite sissetulekute ja väljaminekute kohta.-

---

23 juunil 1921a. Vabariigi metsaülematele.

nr.19159/67.

Prantsuse Valitsuse esitajal on praegu Eesti Vabriigi Kaub.ja Tööstusministeeriumiga läbirääkimised tikutraadi valmistamise üle eksporteerimiseks. Metsade peavalisusele on küsimine tulnud, kui palju võiks saada aasta jooksul haava pakke, mis tikuvalmistamiseks kõlbulikud.

Silmaspidades, et meil suurem hulk haava metsa, mis tikuvalmistamiseks võiks minna, ja eksporteerimise korral riigile suuremat sissetulekut võiks anda, lihtsalt tulepuudeks ülestöötatakse, teeb Teile Metsade peavalitsus ülesandeks, tingimata 7 päeva jooksul järgmisi teateid saata:

1) kui palju umbes tikutraadiks kõlbulikka haava pakke /kub.süldades/ võiks Teie metskonnas aasta jooksul valmistatud saada metsades, mis mitte üle 10 versta ei ole - 2) raudtee jaamast, b) mere äärest, d) laevasõiduks kõlbulikust jõest.

Sellejuures teatab Peavalitsus, et tikutraadiks kõlbulikud haava pakud peavad olema pe ilma oksteta, 7 jala pikkuses mitte alla 8 tolli jämedad, Mäda süda võib olla 3 - 5 tollini.s.o. peenemate pakkude juures kuni 3 tolli ja jämedamate (üle 12 tolli) kuni 5 tolli.

Peavalitsus lisab veel juure, et siin ja seal haava pakkusi võiks valmistada, peale aasta lankide, ka läbiraiumise teel, kus see tarvilik on metsa seisukorra parandamise suhtes.

---

nr.35

Põllutööministeeriumi Nõukogu koosolek 28 juulil 1921a.

K o o s: Raamot, Kitsing, Sinberg, Arras, Varop, Bome, Persmann, Talts, Villemann, Tiitso.

o t s u s tat a k s e:

Riigistatud mõisade saeveski asjus:

a) riigimõisade saeveskid jätta majapidamistesse kasutamiseks alale, mis juures üksikud suuremad saeveskid, mida Metsade peavalitsusele tarvis väljaveo materjaalide valmistamiseks, Metsade ja Maakorralduse peavalitsuse vahelise kokkuleppe järel ka teisiti ärakasutatud võivad saada-

b) Likvideeritud mõisate saeveskid misteiste ettevõtetega ühenduses, jätta Maakorralduse Peavalitsuse kasutada väljaarvatud juhtumised, mis koha peal saekaatri järgi tarvidust ei ole, missugustel kordadel saekaatri Metsade Peavalitsusele välja viimiseks üle võib anda.

d) Iseseisvad saeveskid Metsade peavalitsusele üleanda.

Algkirjale allakirjutanud (allkiri)

3 septembril 1921a. Vabariigi metsaülematele.

nr.26175/88.

Eelolevat ärakirja Põllutööministeeriumi nõukogu koosoleku 28 juul.s.a.otsustamisest Teile teadmiseks ja täitmiseks saates, teeb Metsade peavalitsus Teile ülesandeks Teile alluvas metskonnas andmed koguda saeveskide ja nende sisseseade kohta, mis veel Metsade peavalitsusele üleantud ei ole.

Nõutud andmed saatke lähemal ajal ühes oma ettepanekuga, kuidas otstarbekohasem p.a ja b tähendatud saeveskide ja saekaatrite kasutamist korraldada võiks.

---

16 novembril 1921a.

Vabariigi metsaülematele.

nr.33983/115.

E.V. Raudteevalitsusega sõlmitud lepingu põhjal on Metsade peavalitsus kohustud rutuliselt, Raudteevalitsusele üleandmiseks, laiaroopalise raudteejaamadesse 10.000 kantsülda põletispuid väljavedama. Lepingu kiiremaks täitmiseks juhib peavalitsus metsaülemate tähelepanu selle peale, et riigi kulul valmistud põletispuud metsadest võimalikult esimese lumeteega saaksid raudteejaamadesse väljaveetud.

Peale selle on peavalitsusel tarvis teise lepingu täitmiseks Raudteevalitsuse jaoks 87.000 laiaroopalist ja 13240 kitsaroopalist liiprit valmistada, ligilisatud liipritüüpide joonistuste järele. Liiprite kogusummast peab olema: tüüp 1 ehk 2 - 15% ja nr.3 ehk 4 - 85%.

Nagu joonistuse järele tehtud kalkulatsioonist selgub, on valmistamiseks kõige kasulikumad tüüp nr.2 ja 4, kus juures muidugi arvesse tuleb võtta, et kitsaroopalise tüüp nr.5 ja 6 saaks ladva palkidest valmistatud. Et männi puumaterjaali, mis Raudteevalitsuse liiprite ülestöötamiseks raiutud, kasulikumalt ja otstarbekohasemalt ära tarvitada, selleks tuleb alumiste tüvenottidest, kus puude jämedus seda lubab väljamaa liipred valmistada tüüpides nr.7 kuni nr.13 - pikkusega 8 11/12 jalga. s.o. 1 toll lühem, kui 9 jalga. Pakkude valmistamisel - kõikide tüüp pide juures - tuleb silmaspidada, et tubaka oksad, mäda ja sissekasvanud koor tingimata välja jääks, Kõige liiprete joonistuse ja mõõtude juure on 1/4 tolli kokkukuivamise tarbeks juure lisatud.

Nimetud puude ja liiprite raudteejaamadesse välmistamisel tuleb piinlikult silmas pidada ja ära kalkuleerida (kännurahad plus ülestöötamise, plus väljavedu) plus 25% administratsiooni kulusid väljaantud rahast jne.)et Raudteevalitsusel antavad puud ja liiprid, jaamade juurde väljaveetult enesele mitte rohkem ei läheks maksma, kui lepingute järele müügi hind ja nimelt: läbistikku okas- ja segapuud mrk.4500.- kasepuud - 4800 kantsüld, laiaroopalised liipred mrk.180 ja kitsaroopalised mrk.60 tükk.

Siin ligilisatud lepingute kavadest ja joonistustest on näha kõik mõõdud, ladumise- valmistamise, vastuvõtmise, maksu ja muud tingimised, millega Metsaülematel kõiki neisse tööstusesse puutuvaid ametnikke ja tööjuhatajaid tuleb põhjalilult tutvustada, neile nende kohustused ära seletada ja neilt tingimiste täpipealtset täitmist nõuda.

Seda arvesse võttes, et eelpool nimetud metsasaadused - peale väljamaa liiprete - riigi majanduse tarviduseks lähevad, siis on Metsade peavalitsuse poolt nende ülestöötamiseks ka võimalikult madalad hinnad määratud, mille tõttu metsaülematele kohuseks tehakse nende materjaalide ülestöötamisel võimaliku ekonoomiat saavutada.

Aluseks võttes liiprite hinde - laiaroopalised à 180 marka ja kitsaroopalised a 60 marka tükk - tuleb maakonna metsaülematel neile alluvatest metskondades kindlaks teha, kui palju ja müssuguses kaugusel ligemast raudteejaamast võiks liipreid valmistada, ühtlasi kalkuleerides, et liiprite keskmine hind üldiselt mitte üle eelpooltähendatud hindade ei tõuseks niisama ka küttepuudel) ja et neid võimalikult rohkem saaks ülestöötatud ja väljaveetud, kalkulatsiooni juures tuleb arvesse võtta, et liiprite valmistamine saaks kohalises saeveskitest tehtud, kui see tahumisest odavam tuleb ja ka teised tingimised selleks kaasa mõjuvad.

Eelnimetud liiprid ja Raudteevalitsuse põletispuud tulevad ainult laiaroopalise raudtee ümbruses valmistada ja pealegi sarnastes kaugustes, mis kalkulatsiooni välja kannab. Peale Raudteevalitsusele kavatsetud materjaalide on teiste sellekohaste nõudmiste rahuldamiseks, riigikulul ülestöötamiseks määratud lankides, veel järgmisi materjaale tarvis valmistada:

a) Palgid - 15 - 24 pikkuses, täis jalgades, läbistikku pikkusega mitte alla 18" nii, et nende läbimõõt vähemalt 7" on: palgid, millede ladva läbimõõt 7" - 9" on peavad 3" ülemööduga - ja mille jämedus 10" ehk rohkem ladvast on, 4" ülemõõduga valmistama (kappalgid - läbistikku, mitte alla 20'). Palgid peavad olema sirged ja terved ja mõlemad otsad õige vinke järele puhtalt ära lõigatud. Palkude mõõtmist toimetada ladva otsast, kõige kitsama koha pealt ilma kooreta, kus juures tolli osad alla 1/2 tolli võitmata jäävad ja 1/2" ja rohkem täie tolli ette arvatakse.

b) paberipuud valmistada kuuse palgu puude latvadest, kui puud mitte väga oksalised ei ole, ja peenematest kuuskedest 7 jala pikkusegs, alamjämedusega 4 tolli. Kui paberipuud tulevad parvetada, siis jätta nad koorimata, kuna vastasel korral kõik kooritud peavad saama.

c) propsi Øtoe/ puud valmistada ainult Saaremaal, Pärnu ja Tallinna ümbruses, kus vedu laadimise kohtades ja parvetamise jõgede äärde mitte kallis maksma ei tules. Propsi puud valmistada männi puust 7 jala pikkuses, ladva läbimõõt mitte vähem, kui 3tolli ja kuni 7 tollini, kus juures otsad õige vinkli järele ära lõigatud ja kõik kooritud peavad saama.

d) Lehtpuu pakud Lutheri vabriku tarvis valmistada ainult kasepakud, alamjämedusega 8" ladvast, pikkus 8'2" ja 16"4". Nagu allpool toodud hinnakirjast näha, on kasulikum valmistada 16' pikkuseid pakke, kus juures 8 jalalisi pakkusi ainult sel juhtumisel teha. kui puud pikemad mõõtusi välja ei anna. Nimetud pakud peavad olema terved ja oksadeta. On lubatud üksikud terved oksad mitte üle 2" läbimööduga ja kõva punane sülda pakkudel kuni 10 tollini - 3", 11-12 tollini - 4" ja üle 12 tolli jämedusega 5". Lutheri pakkusi valmistada ainult nende raielankides, kus üleüldine kalkulatsioon kõnnuraha plus valmistamine plus vedu plus administratsiooni ja teised kulud/ mitte rohkem ei tule, kui allpool tähendud:

L i i n	Hind kubik jala peale kasepakkude eest 16' 4"
Tallinn- Tapa	mrk.51.-
Tapa- Tartu	" 47.-
Tartu- Valk	" 42.-
Valk- Irboska	" 37.-
Tapa- Sonda	" 47.-
Sonda- Narva	" 45.-
Tallinna- Haapsalu	" 51.-
Tallinna- Alliku	" 48.-
Alliku- Mõisaküla	" 44.-
Mõisaküla- Pärnu	" 40.-

Pakkudest, mis 8'2" pikad, maksetakse iga kant jalast 5 marka odavam.
Parvetamise jõgede, järvede ja mere kallastel 8" pikkused a 25 mrk. ja 16' pikkused a 28 mrk. kantjalg.

2 e) Haava pakud - valmistada 7 jalga pikad. alamjämedusega 7" ladvast, kus juures sülda kuni 3" läbimõõduni pehme võib olla.

g) Sanglepa pakud valmistada täiesti tervest puust 14 jala pikkuses ja ladva alam- jämedusega 8 tolli.

Kõik kase, sanglepa ja haava pakud, mis eelnimetatud nõuetele ei vasta, valmistada küttepuudeks.

f) Põletispuudeks valmistada kõik puud, mis tarbepuudeks kõlbmata. Põletispuude halud peavad kõik 28" pikkused, korralikult okstest siledaks raiutud olema ja lõhutult 3" - 7" jämeduses, süllad laduda metsasüldades 7'x 7'x 8' eraldatest taksis ette-

nähtud seltside järele.

h) Latid ja teibad valmistada vastavalt kohaliku nõuetele, metsa kõrvalkasutuse taksis ettenähtud mõõtudes.

Tööstusega ja küttepuude jaamadesse väljaveoga tuleb viibimata algada, kus juures metskonnad, kellel sellekohast krediiti ei ole, võivad tööstuse tarvis Riigi sissetulekutest tarvilisi summe laenu näol võtta ja seda 1922a. krediidi arvel väljaanda. Kui jaanuari kuul krediit avatud saab, tuleb võlg kohe ära tasuda.

Ühe kuu jooksul, peale tööstuse algust, tuleb Metsade peavalitsusele täielik aruanne ülestöötavate materjaalide tööhindade ja tööstuse edenemise kohta saata, äratähendates, kui palju ühe ehk teise materjaali ülestöötamine ja väljavedu maksma läheb.

---

3 detsembril 1921a.

nr.36859/124 Vabariigi metsaülematele.

Ühes sellega saadetakse kõigile metsaülematele Tööstusosakonna poolt väljatöötatud uued metsamaterjaalide kuu aruannete blangid.

Aruannete saatmises ja kokkuseadmises on paljud metsaülemad seni palju hooletust ülesnäidanud, kuu aruanded, mis kõige hiljemalt iga kuu 7-daks päevaks ärasaadetud peavad olema, on saadud mitmekordse nõudmise peale terve kuu ehk veel hiljem, aruanded ise olid mitmesugused ja sagedi nii puudulikult kokkuseatud, et nende järele võimata oli ülevaadet saada ja Tööstusosakond sunnitud oli peale aruannete veel täiendavaid andmeid nõudma.

Aruannete vormi ühtlustamiseks ja et vaja ei oleks neid igakord üksikult joonistada, on uued aruannete blangid trükikojas valmistatud.

1 jaanuarist 1922a. alates, s.o. aruanne detsembri kuu eest, tuleb metsaülematel saata valmismaterjaali kuu aruanded uue vormi järele.

Rõhutades aruannete õigel ajal küttesaamise tähtsust, teeb peavalitsus kõigile metsaülematele kohuseks, saata valmismaterjaali kuu aruanded peavalitsusele mitte hiljemalt kui iga järgmise kuu 7-daks päevaks.

Aruannete blangid tulevad hoolikalt täita. kuu aruandest jätta täpipealne ärakiri metsaülema kantseleisse. Blangid saadetakse ka ärakirjade tarvis, - kokku 24 blanki iga metskonna tarvis saastas.

Et aruannete blankide täitmise juures mitte arusaamatusi ette ei tuleks, paneb peavalitsus ette blankide täitmise juures allpooltoodud juhtnööre silmaspidada:

Vorm A. Selles vormis soovib peavalitsus saada üleüldist ülevaadet kõige metsamaterjaalide seisu ja liikumise kohta metskonna piirides. Lhtrides nr.nr1 - 7 tuleb näidata metsast väljavedamata metsamaterjaali saldo kuni aruande kuuni, juurdetulek ja väljaminek aruande kuu jooksul ja seis järgmise kuu 1-ks päevaks igas metsas ja kaugus lähemast väljaveo punktist.

Lahtris nr.8 tuleb näidata riigi kulul ülestöötatud ja metsast väljaveetud metsamaterjaalide seis aruande kuu viimaseks päevaks ühes väljaveo punkti nimetusega. Siia alla ei käi riigi saeveskide juures asuvad materjaalid. Viimaste kohta saadavad metsaülemad eraldi aruanded ise vormide järele. Sellesama lahtri joone all tuleb näidata: 1) metsast väljaveetud materjaali saldo kuni aruande kuuni ja 2/ väljaveetud materjaali väljaminek aruande kuu jooksul. Nende joone aluste andmete kõrval, - mitte ülal, nagu balangis eksikombel trükitud - on tarvis äratähendada, kui palju valmismaterjaalisi on ~~tarvis äratähendada, kui~~ on aruande kuu jooksul üleantud ja müüdud riigi raudteele, teistele riigi ja omavalitsuse asutustele ja eraisikutele ja kui palju on peavalitsuse sellekohase korralduse peale

saadetud Tallinna ehk teise sadama.

Lahtris nr.9 tuleb näidata metsast väljaveetud metsamaterjaalide /nr.8/ keskmine väljaveo hind.

Lahtris nr.10 selle väljaveo kaugus.

Lahtris nr.11 üleüldine metsatööliste arv aruande kuul.

Lahtrite nr.nr.1 - 5 joone all tuleb näidata metsamaterjaalide keskmine ülestöötamise hind aruande kuul ja selle kõrval on vaba ruum metsaülema täiendavate selestuste ja märkuste tarvis ehk aruanne nende materjaalide kohta, mis aruandes ei ole ettenähtud.

Vorm B. Selles vormis soovitakse saada täieliku ülevaadet niihästi metsast väljavedamata, kui ka väljaveetud küttepuude kohta aruandele järgneva kuu 1-ks päevaks. Üksikasjaliste seletust see vorm, arvatavast ei tarvita.

Vormis D - tuleb näidata metskonnas olevate väljavedamata ja väljaveetud, väljamaa ja kodumaa liipride ja lafetide seis aruande järgmise kuu 1-ks päevaks. Pealkijra tühjades lahtrites kirjutada liipride mõõdud.

Vormis E - soovib peavalitsus saada metsast väljavedamata okaspuu palkide sortimendi aruandele järgneva kuu 1-ks päevaks.

Vormis G tuleb näidata metsast väljaveetud okaspuu palkide sortiment aruandele järgneva kuu 1-ks päevaks igas üksikus väljaveo punktis eraldi leheküljel.

Materjaalid, mis äramüüdud ehk üleantud, ei tule aruandes mitte enam näidata, selle peale vaatamata, kas need metsast ehk väljaveo punktist öraveetud on või mitte, s est muidu saaks materjaalid kaks korda näidatud-

Märkus: Aruannete blankide pealkirjade all tuleb mõista:
a) seis kuni aruande kuuni - seis aruande kuu algul
ja b) 1-ks " 192 a. seis aruande kuul järgneva kuu 1-ks päevaks.

Näituseks tuleb aruande lhel, mis jaanuari kuu algusel detsembri kuu kohta kokkuseatakse, kirjutada Seis 1.jaan. 1922a. j-n.e.

Uute kuuaruannete saatmisega jäevad ära 1 jaanuarist 1922a. endised kuu aruanded, mis metsaülematelt Peavalitsuse ringkirjaga s.a. nr.4795/12 nõutud.

---

8 detsembril 1921a.

Vabariigi metsaülemalte.e

nr.37515/126.

Peale saadetud metsamaterjaalide aruannete blankide saadetakse siin juures Teile veel eraldi blangid kuuaruannete tarvis lauamaterjaali ja riigi palkide seisu kohta saeveskis.

Blankide täitmisel tuleb silmaspidada järgmisi juhtnööre:

1. ARUANNE LAUAMATERJAALI SEISU ÜLE:

Et piltlikult näidata kuu aruande kokkuseadmist, on iga riigi kulul töötava saeveski tarvis 1 täidetud aruande blank juurdelisatud. Selle balngi 2-sel ja 3-dal leheküljel on peale selle veel näidatud laudade ja plankude sortimendid, missugused saeveskis soovitav on lõigata.

Blangi- 1-sel leheküljel /A/ tuleb kirjutada aruande kuu jooksul saeveskis läbilõigatud materjaalide sortiment ja arv. tabelites - okaspuu lauad ja plangud, ja tabelite all - lehtpuu lauad, sindlid ja muu materjaal.

Blangi 2-sel ja 3-dal leheküljel /B/ töötleldamata okaspuu laudade ja plankude seis saeveski juures aruandele järgneva

kuu 1-ks päevaks, s.t. seis aruande kuu algul, juurdearvatud aruanne kuu jooksul läbilõigatud lauad /A/ ja mahaarvatud müüdud ja ärasaadetud lauad /B/.

Blangi 1-sel, 2-sel ja 3-dal leheküljed tabelite peal kirjades tuleb lugeda: "Mõedud jalgades" asemele Mõedud Inglis jalgades" ja "Mõedud meetrites asemel - "Mõedud meetri- jalgades".

Blangi 4-dal leheküljel /d/ tuleb näidata: 1/ materjaalide sortiment ja arv, peale 2-sel ja 3-dal lehekülgedel /B/ näidatude, mis saeveski juures olemas aruandele järgneva kuu 1-ks päevaks, kus juures laudade arv, peale standartide, ka tükkides on vaja kirjutada. 2/ kõigi laua materjaalide ja sindlite arv lühidalt, esimesed standartides ja viimased tükkides, saeveski juures kuni aruande kuuni s.t.aruande kuu algul, 3/ lauamaterjaalide ja sindlite arv, mis aruande kuu jooksul müüdud ehk Peavalitsuse sellekohase korralduse peale ~~äratähend~~ ärasaadetud, viimasel juhtumisel tuleb aruandes märkuste all äratähendada, et on saadetud peavalitsuse ettekirjutuse ja nr.põhjal nr. linna ehk sadama nii ja nii palju laudu ehk sindleid. Lauamaterjaalide müügi korral tuleb vastavates märkustes näidata eraldi, kui palju on sellest läinud riigiasutustele, omavalitsuse asutustele, eraasutustele, vabrikutele ja kohalistele elanikudele.

Märkused: 1/ Justeeritud lauad on need servatud lauad, mille otsad puhtalt õiges vinklis on lõigatud. Nende laudade pikkus võetakse kahesutuste mõetude järele: inglis jalgades (12 tolli) ja meetri jalgades /1/3 meetrit - 333,3 m/m. Laudade justeerimine selle ehkt eise mõõdu järele saab tehtud ainult sellekohase peavalitsuse korralduse peale.

2/ Justeerimata on kõik need servatud lauad, mis saeveskis igasuguses pikkuses palkidest lõigatakse ja millede otsad mitte pärast puhtalt eelnimetatud mõõtudes ei saa lõigatud ~~ei~~ /justeeritud/-

3/ 1 standartis on 165 kantjalga valmismaterjaali.

4/ Ühe standarti laudade valmistamiseks võib ära tarvitada:

a/ hea töötamise juures - mitte rohkem kui 300 kant jalga palke ja

b/ keskmise töötamise juures - 325 - 330 kantjalga palke.

d/ Kui aga 1 standarti valmistamiseks üle 330 kantjala palve äratarvitatakse, siis tähendab see halva jaoskamata töötamist.

5/ Ühes standatis on 113,4 ruuttolli - 21 jala pikkuseid servatud laudu. Kui võtta ühe ruuttolli laudade hinnaks 10 marka, siis tuleb 1 standart - 1134 marka maksma. Et saeveskis ka teistes pikkustes palke lõigatakse ja et ruuttollides aruandmine mitte soovitav ei ole, sellepärast võib, kus kohalised olud seda nõuavad, laudade müüki ruuttollides toimetada, kuid aruandes peavad ruuttollid jooksev jalgadeks ja standartideks ümberarvatud saama.

II ARUANNE RIIGI PALKIDE SEISU ÜLE:

Selles aruandes soovib peavalitsus saada andmeid: A/ aruande kuu jooksul saeveski juurde veetud palkide kohta (1-sel leheküljel), B/ saeveskis aruande kuu jooksul läbilõigatud palkide kohta (2-sel leheküljel) ja d/ palkide seis saeveski juures aruandele järgneva kuu 1-ks päevaks (3-dal leheküljel) Tabelites näidata okaspuu palkide arv sortimentide järele ja tabelite all - palkide üleüldine arv ja masse. 3-dal leheküljel (d) tabeli all on vaja lühidalt äratähendada (arv ja masse) palkide seis kuni aruande kuuni, juurdetulek ja väljaminek aruande

kuu jooksul ja ülejääk aruandele järgneva kuu 1-ks päevaks, ülejäägis peale üleüldise arvu ja masse veel eraldi palkide puu s eltsid.

Aruande blangi 4-dal leheküljel kirjutab metsaülem omad märkused ja s eletused: näituseks põhjused, miks aruande kuu jooksul saeveski juurde palke ei ole juurde veetud ehk vähe läbilõigatud muud takistused, mille tagajärjel töö ei edenenud jne.

Mõlemad aruanded - lauamaterjaali ja palkide - peavad korralikult täidetult, metsaülema ja saeveski juhataja poolt allakirjutatud, peavalitsusele ärasaadetama iga järgmise kuu 7-daks päevaks, esimene aruanne nende vormide järele käesoleva aasta detsembri kuu kohta 7-daks jaanuariks 1922a.

Mõlemis aruandes nõutud andmed ei tule üleüldises metsamaterjaalide kuu aruandes mitte enam näidata, s.o. kui palgid juba saeveski juure on parvetatud ehk veetud. näidatakse nemad üldüldises kuu aruandes kui üleantud ja kirjutakse käesolevas aruandes sisse "A" all.

Igast aruandest tuleb jätta 2 täpipealset ärakirj a: üks metsaülema kantseleisse ja teine saeveski juhatajale. Kui metsaüleülem ehk tema abi ise saeveskid juhatavad, võib teine ärakiri ärajääda.

Ühes s ellega saadetakse Teile lühendatud s tandarti tabelid, mi ssuguste järele lauamaterjaali masse väljaarvamine peab sündima.

Peale selle nõuab peavalitsus, et kõik saeveskidesse puutuvad küsimused, e elarved ja nõudmised igasuguste materjaalide peale saeveskide tarvis peale metsaülema ka saeveski juhataja allkirja kannaks-

---

17.jaan.1922a.

..... metsaülematele.

nr.1749.

1922 aasta Metsade peavalitsuse koosseisus saeveski juhatajad, masinistid ega metsapraakerid riigiteenijatena ettenähtud ei ole ja sellepärast tuleb tähendatud ametnikud, kus need senini teenistuses olivad, arvata riigiteenistusest vabastatuks 1 jaanuarist 1922a. mille üle ka sellekohane päevakäsk avaldatud saab.

Kõik isikud, kes tähendatud tegevuse alal teile alluvates metskondades praegu teenistuses on (ehk ka edaspidi teenistusesse võetud peaksivad saama) tulevad teenistuse tasu suhtes üle viia 1 jaanuarist tööstuse krediidi arvele, missugustest summadest neile palk (senini maksetud palga normide piirides) ka edaspidi välja maksta tuleb kuni nende teenistus metsavalitsusel tarvilik. Kuid nende isikutega, kes metsatööstuse alal (saeveski juhatajad, masinistid praakerid) praegu metsavalitsuse teenistuseks seisavad tuleb sõlmida kohalikkel metsaülemal sellekohane leping, millest üks eksemplaar peavalitsuse Tööstusosakonnale saata, milleks peavalitsus Teie korraldust palub. Kõik ülemaltähendatud tegelased saavad edaspidi Metsade peavalitsuse (Tööstuse osakonna) nõusolekul teenistusse võetud. kui ka teenistusest vabastatud, mis tööstuse käigist ära ripub.

E.V.Raudtee Küttepuude tehnilised tingimised.

S o r d i d .

Küttepuud raudtee tarviduseks jagunevad 3-me sorti:
I.Sort: Tammed, saared, vahtrid, kased ehk nende segu sangleppadega, kus juures viimased on lubatud mitte üle 10%.
II.Sort: Lepad, männad kuused ehk nende segu esimese sordiga. Küttevääртus 10% vähem kui 1 sordil.
III.Sort: haavadm pajud, pärnad ja muud pehmed sordid ehk nende segu teise sordiga. Küttevääртus 20% vähem kui II sort.

Üldised tingimised.

1) Puud peavad okstest siledaks raiutud ning halgudesse lõhutud olema, millede pikkus 12 vershoki kuni 1 ars. ehk 500 m/m. kuni 750 m/m. võib olla.

2) Puud ei tohi peenemad olla kui 2 vers. (85 m/m.) Lubatav arv pr.4 ettenähtud.

3) ~~Puud,-peavad-okstest-siledaks-raiutud-ning-halgudesse lõhutud-olema,-millede-pikkus-12-vershoki-kuni-1-ars.-ehk-500-m/m. kuni-750-m/m.-võib-olla.~~

3) Puud, läbimõõduga 3 vers. kuni 7 vers. (130 - 300 m/m. peavad pooleks lõhutud olema ja üle 7 vers. (300 m/m.) jämedad 4-jaks haluks.

4) Lõhkumata ümargusi halgusi 2 - 3 vers. (85 - 130 m/m. jämedad ei tohi üle 5% laduda.

5) Vett mööda ujutud ja korralikult kuivatatud puude küt. te väärtus saab loetud 90% vastava sordi mitte ujutud puude väärtusest.

6) Pehastanud (pool mädanenud) südametega puid võib ettetulla ainult III sordi puudel ja mitte üle 3% kogusummast.

7) Pehastanud (pool mädanenud) südametega puude küttevääртus saab 25% alamaks loetud.

8) Metsa kuivade (suhostel) puude küttevääртus saab 35% alamaks loetud.

9) Lõpulik puude vastuvõtmine sünnib peale väljavedamist radutee raioonis, kas jaama peal ehk selleks määratud kohal raudtee ääres.

10) Puude üksuseks loetakse kant süld.

11) Puud peavad vastuvõtmiseks siledaks tehtud maapinna peale korralikult laotud saama pinudesse, millede kõrgus kuiva puude juures 49½ vers. ja toore puude juures 50 vers. Ehk meetri süsteemis 2065 m/m. ja 2085 peal olema.

M ä r k u s: Kuivadeks puudeks loetakse need, milledel niiskust üle 25 - 30% ei ole.

Ülemõõdud 1½ ja 2 vers. ehk 65 - 85% m/m. ei saa mitte arvesse võetud. kui puupinude vajamise ja kuivamise protsendid.

12) Iga 10 jooksva sulla pinu pikkuse peale saab üks ristladu arvesse võetud. Jga kahe kõrvuti laotud pinu järele peab ühe ars- laiune läbikäik olema.

13) Vedurite, vagunite, lokomobiilide ja atatsionäär aurukateldele kõlbavad ainult I ja II sorti puud.

---

3 jaanuaril 1922a.

Vabariigi metsaülematele.

nr.135/2.

Metsade peavalitsuse poolt 1 novembrist 1920a. maksma pandud ja ringkirjaga 18 nov.1920a.nr.26822 metsaülematele teatatud määrus metsa ametnikkudele riigi kulul metsaülestöötamise eest iseäralise tasu maksmise asjus kaotab 1 jaanuarist 1922a. ise maksvuse, missugusest ajast iseäralise tasu maksmine lõpetada tuleb.

Iseäralise tasu maksmise ärakaotamine on väljakutsutud palkade normeerimise kommisjoni nõudmisel, põhjendates seda sellega, et metsade peavalitsusel ei ole iseäralise tasu maksmiseks seaduliku alust ja et see maksmine oli ellu kutsutud erakorralistel aegadel, kuna praegused olud võimaldavad iseäralise tasu maksmist lõpetada.

Põhjusmõttelikult asub peavalitsus seisukohal, et riigi kulul raiutavate materjaalide pealt tasu makmine oleks tarvilik ja saab tulevikus sammusi astuma selleks, et nimetud lisa tasu saaks määratud.-

---

11 jaanuaril 1922a.

Vabariigi metsaülematele.

nr.901/5

Täienduseks oma ringkirjaliste ettekirjutustele 1921a. nr.nr.34783/117, 37855/128 ja 38405/133, saadab peavalitsus siin juures A/s.Lutheriga sõlmitud kase ja sanglepa pakkude ostu-müügi lepingu ärakirja metsaülematele teadmiseks ja täpipealseks täitmiseks, kus juures iseäralist tähelpanu järgmiste lepingu punktide ja nende täitmise peale juhutakse:

1) § 5 p.g on tarvis silmaspidada, et antavad sanglepa pakud tarvilise kalkulatsiooni järele väljaveetuna kallimad ei tuleks, kui metsavalitsus nende eest A/S.Luther'ile saab ja

2) § 8 tähendud parvetamise jõgede Peipsi- ja Virtsjärve kallastele ja mererandadesse väljavedamiseks kuuluvad materjaalid tingimata 1 märtsiks 1922a. ja mitte milgil tingimisel hiljem. välja vedada.

Uhtlasi sellega palub peavalitsus tarvilist korraldust teha, et materjaalid võimalikult niisugustele platsidele saaksi väljaveetud ja laotud, kust laadimine ja parvetamine kergemine võiks sündida.

Veel kord toonitab peavalitsus, et metsaülematele tuleb kõik neist äraripuvad võimalused rohkema kase ja sanglepa pakkude valmistamiseks ja väljavedamiseks, lepingu piirides ärakasutada.

L e p i n g .

29 detsembril 1921a. on Metsade peavalitsuse ülema ja Eesti mehanilise puutööstuse A/S.A.M.Lutheri voliniku vahel tehtud käesolev leping alljärgneva üle.

§ 1.

Metsade peavalitsus võtab oma peale A/S.A M.Lutheri

1921/22a. talve jooksul Eesti Vabariigi metsadest ülestöötada ja väljavedada umbes kakssada tuhat (200.000.-) kantjalga kase- ja umbes kakskümmend viis tuhat (25.000.-) kantjalga sanglepa pakke.

§ 2.

Kõlbulikkudeks loetakse kõik need kase- ja sanglepa pakud, mis värskelt raiutud, terved ja ilma jämedate ning kuivade oksadeta, kasepakkude juures on lubatud üksikud värsked oksad läbimöödugs. mitte üle 2" kuna sanglepa pakud ilma oksadeta peavad olema. Mõlemat seltsi pakkudel on lubatav vähene ühepoolne kõverus ja kõva punane süda, viimane võib olla pakkudel kuni 10 tollini 3", 11" ja 12" tollistel pakkudel - 4" ja pakkudel üle 12" - 5 tolli.

§ 3.

Kase- ja sanglepa pakkude mõedud on:
pikkus - 8 jalga 2 tolli, 16 jalga 4 tolli ja 24 jalga 6 tolli ja läbimõõt ladva otsa kõige kitsamast kohast, ilma koorta, vähemalt 8 tolli, (mitte 7½ ehk 7 3/4 of.§ 7).

§ 4.

Mõlemat seltsi pakkude puumasse väljaarvamine sünnib Metsade peavalitsuse tabeli järele, kus juures pikkuse mõetudeks ainult täied jalad võetakse ja tollid arvesse võtmata jäävad.

§ 5.

Ülevaltoodud (§§ 2 ja 3) tingimistele vastavaid kase- ja sanglepa pakke, mis raudtee jaamadesse, jõgede ning järveda kaldale ja mere randadesse väljaveetud, kohustab ennast A/S.Luther vastuvõtma ja Metsade peavalitsusele järgmist hinda maksma:

a) Raudtee jaamadesse väljaveetud 16' 4" ja 24' 6" kasepakkude eest Tallinna- ~~Pärnu~~ Tapa raudtee liini peal - mrk.51 kantjalg

Tapa- Tartu raudtee liini peal	-	mrk.	47.	kantjalg
Tartu- Valk " " "	-	"	42	"
Valk- Irbostk " " "	-	"	37	"
Tapa- Sonda " " "	-	"	47	"
Sonda- Narva " " "	-	"	45	"
Tallinna-Haapsalu " "	-	"	51	"
Tallinna-Alliku" " "	-	"	48	"
Alliku.Mõisaküla " "	-	"	44	"
Mõisaküla-Pärnu " "	-	"	40	"
harutee Surju-Laiksaare "	-	"	35	"

Kõigi 8'2" kasepakkude kantjala hind on 5 /viis/ marka odavam kui e elpool toodud hinnad.

b) Putkaste, Kõrgesaare /Hiiumaal/ ja Mõtsu mererandades: 8'2" pakkudest 30 mrk.16'4" ja 24'6" - 35 mrk. kantjalgast.

d) Parvetamise jõgede ning Peipsi . ja Virtsjärve kallastel ja mererandadest /peale putkaste, Kõrgesaare ja Mõtsu/.
8'2" pakkudest 25 mrk.16' 4" ja 24'6" - 28 mrk. kantjalast.

g) kõigi sanglepa pakkude eest maksab A/S-A.M.Luther Metsade peavalitsusele ülamalnimetatud väljaveo kohtades ja mõetudes 10% vähem, kui kasepakkudest.

§ 6.

Väljaveetud kase- ja sanglepa pakkude vastuvõtmine A/S. A.M.Luther'i poolt, sünnib mitte hiljem, kui 7 päeva jooksul peale metsavalitsuse sellekohase teadaande kättesaamist; vastasel korral jääb platsiraha, kus seda nõutakse, ainult a/s.Lutheri maksta.

§ 7-

Pakkude üleandmise ja vastuvõtmise juures toimetakse nende läbimõetmist peenemast otsast, kõige peenemast kohast, ilma kooreta, kus juures mõedud kuni ½ tollini arvesse ei võeta, kuna ½ tolli ja enam järgmiseks täieks tolliks arvatakse.

§ 8.

Metsade peavalitsuse poolt korraldatakse pakkude üleamdmist nõnda, et terve valmistamise ja väljaveo hooaja jooksul (§ 1) vastuvõtmine, iga väljaveo punktis, võimalikult mitte üle kolme korra ei sünniks.

Viimane vastuvõtmine peab sündima kõigis raudtee jaamades ja Surju- Laiksaare harutee juba sõidetaval liinil mitte hiljem kui 1 aprillil 1922a. Parvetamise jõgede kallastel, mere rannas Surju-Laiksaare harutee praegu veel mitte sõidetaval liinil, mitte hiljem, mis kui 15 mail 1922a.

Pakke, mis Surju- Laiksaare harutee veel mitte sõidetavas liini ääre väljaveetud on, ei ole aktsia selts kohustatud vastuvõtma, kui see liin kuni 15 maini mitte sõidetava seisukorda ei ole seatud.

§ 9.

Kuni viimase üleande- vastuvõtmise päevani tasutakse väljaveetud pakkude platsiraha, kus seda nõutakse, Metsade peavalitsuse ja A/s.Lutheri poolt ühesugustel osades, kuna aga peale viimast üleande- vastuvõtmist igal platsil tekkivad kulud ja platsiraha ainult üksi a/s. Lutheri kanda jäävad.

Ladumise platside eest, mis Metsade peavalitsuse päralt olevas maa peal asuvad, ei saa üüriraha maksetud.

§ 10.

Rahamaksmine a/s. Lutheri poolt sünnib Metsade peavalitsuse arvete ja maksutähtede järele mitte hiljem, kui seitsme päeva jooksul peale iga arve ja maksutähe kättesaamist.

§ 11.

Käesoleva lepingu tingimiste täitmise tagatiseks maksis a/s. Luther Tallinna renteisse Metsade peavalitsuse deposititi kolm miljoni (3.000.000/ marka (23.XII.21a.nr.005765) sisse. Eelnimetatud summa võetakse M.P.poolt proportsionaalselt üleantud pakkude massele arvede õiendamise juures - arvesse § 12 ettenähtud juhtumisel, kui Metsade peavalitsuse töit puumasse arvu üleanda ei suuda, maksetakse ülejäänud tagatissumma a/s.Lutherile kõige hiljemalt 15 apr.1922a. tagasi.

§ 12.

Juhtumistel, kui Metsade peavalitsusel, temast mitte äärippuvatel põhjustel, võimalik ei ole käesoleva lepingu § 1 ettenähtud kase- ja lepapakkude masset valmistada ja väljavedada, - ei ole a/s. Lutheril õigust mingisugust kahjutasu nõuda.

§ 13.

Tempelmaks tasutakse a/ls.Lutheri poolt uga sellekohase arve õiendamise korral, seaduses ettenähtud määral.

§ 14.

Käesolev leping astub jõusse peale kinnitamist Riigi kon-t rolli poolt.

Allkirjad.

25 jaanuaril 1922a.

Vabariigi metsaülematele.

nr.2803/11.

Riigi ~~Eeadu~~ Raudteevalitsusega ja A/s.Lutheriga sõlmitud lepingute järele on peavalitsus kohustatud teatud hulga lafette, kase ja sanglepa pakke valmistama. Nimetud materjaalide valmistamise peale tuleb metsaülematel, kelle piirkonnas see võimalik, iseäranis rõhku panna. Peale selle on tähtis, et juba valmisolevad lafetid ja pakud õigel ajal metsast väljaveetakse ja vedu mitte hiljaks ei jäeta. Sellepärast tuleb metsaülematel praegust lumeteed võimalikult täielt ära kasutada. Paljudes kohtades on liiga palju lund ja karta on, et materjaalid lume alla jäävad, kui väljaveoga viibimata algust ei tehta. Seda silmaspidades lubab peavalitsus metsaülematele, kes lafette ja Lutheri pakke valmistavad, nimetud materjaale, enne lankide raielõppu, väiksemate osade kaupa väljavedada, iga metsaülema oma äranägemise järele, missuguse tööga viibimata algada tuleb.

---

2 veebruaril 1922a.

vabariigi metsaülematele.

nr.3477/12.

Peavalitsuse ringkirjaga 16 novembrist 1921a. nr. 33983/115 sai metsaülematele kätte saadetud tarvilised juhtnöörid metsamaterjaalide valmistamiseks käesoleval raie hooajal. Eeelnimetud ringkirjas on muu seas ettenähtud ka kapp- ja saepalkide valmistamine. Valmistatud palke kavatseb peavalitsus järgmiselt ära kasutada: kapp- palgid müüa eksport firmadele väljamaale saatmiseks, saepalgid, kus vähegi võimalik koondada riigi saeveskitesse laudadeks ümbertöötamiseks ja ülejäänud palgid metsas koha peal kohaliste elanikkudele ehitusmaterjaaliks äramüüa.

Selle kava täideviimiseks tehakse metsaülematele ülesandeks: 1) Kõik palgid, missugused valmistatakse Pärnu jäe, tema harude ehk teiste jõgede piirkonnas, mis Pärnusse väljaviivad tulevad jõgede äärde välja vedada Pärnusse parvetamiseks. Nedne palkide parvetamine sünnib läinud aasta eeskujul üleüldise parvetamise peajuhataja korraldusel. väljaarvates need väiksemad jõed, mis üleüldise parvetamise protokolli üles võetud ei saa. Viimaste jõgede ja kanaalide peal tuleb metsaülematel oma korraldusel ettev tjaga parvetada, kuni palgid üleüldise parvetamise piirkonda jõuavad. Palgid, mis mererandade ehk saeveskite läheduses asuvad ja sinna väljavedu hõlpsam - tulevad mereranda ehk saeveskitesse välja vedada. 2) Naroova, Mustjäe, Emajõe kuni Viitsjärveni, Amme jõe, Kastre kanaali ja Peipsi järve kalda piirkondades valmistatud palgid tulevad eelnimetud jõgede kanaalide ja järgede kallastele väljavedada. Need rpalgid saavad jõe ehk järve kaldal ära müüdud, mille tõttu nende parvetamine ostja hooleks jääb. Kui kõik palgid mingisugusel põhjusel jõgede kallastel mitte ära müüdud ei saa, siis tulevad müümata jäänud palgid metsavalitsuse korraldusel ligemasse saeveskisse koondada riigi kulul ümbertöötamiseks. Selles punktis nimetatud kohtadele väljaveetud palkidest tulevad kapp- ja saepalgid. mõlemad eraldi, kohtides~~setulevad~~ laduda.

3) Metskondadest, kust punkt 1 ja 2 tähendatud kohtadele palkide koondamine võimata, tulevad palgid võimalust mööda saeves-

kitesse välja vedada. Kus saeveskid ligidal ei ole, seal võiks palgid rahvarikkamatesse tsentrumitesse koondada, kust nende müümine kergem oleks, mis sugusel juhusel võib palkide koondamiseks - peale hobustega veo ja parvetamise - ka raudtee vedu kasutada, kuid ära kalkuleerides, kuidas vedu odavam tuleks ja palgid otstarbekohasemalt ära kasutatud saaksid.

Et parvetamise lõpul, palkide sortimenterimisel, metsavalitsuse palke teiste hulgast hõlpsam oleks ära tunda, tulevad parvetamiseks määratud palgid peale templite, mis vastuvõtmisel palkide otsade peale lüüakse, veel iseäralise templiga palgi pealt, kui tarvis, kolmest kohast, (otsade pealt ja keskelt) ära tembeldada. Sellekohased templi kirved saadetakse metskondadesse enne parvetamise algust.

4) Kohalisi tarvidusi ja olusid arvesse võttes, tuleb ehitus palgid metsa jätta, kohaliste elanikkudele koha peal müümiseks. Palgid mis saavad väljaveetud nende jõgede ehk kanaalide äärde, millede mööda lahtise parvetamine keelatud, tuleb palkide tarviline arv latte ja vitsu parvetamiseks juure vedada.

Et käesolevas ringkirjas antud juhtnöörid enam-vähem põhimõttelise iseloomuga on ja nende täitmisel mw- metsaülematel arusaamatusi võib ette tulla, siis palutakse igal niisugusel juhtumisel maakonna metsaülema ehk nende läbi peavalitsuse poole pöördua täiendavate juhtnöörde saamiseks, kus juures igakord tuleb täieliku kalkulatsioonidega esineda materjaalide arvu ja nende kasutamise kohta. Niisama tuleb esineda ettepanekutega väljamaa liiprite, propsi- ja paberi puude parvetamise kohta metskondadest, kus neid materjaale valmistatakse.

Kirjvahaetuse vähendamise ja asjaajamise kiirendamise mõttel soovitab peavalitsus võimalikult rohkem telefonogramme tarvitada, kus see võimalik ja tarvilisel korral telefoni teel isiklist selgitust paluda, mispärast ühes sellega ka peavalitsuse telefoni nr.teada antakse:

nr.nr.

Ühtlasi palutakse ka metsaülemaid enne telefoni nr. peavalitsusele teada anda, äranäidates keskjaamad kust ühendust antakse.

---

13 veebruaril 1922a.

Vabariigi metsaülematele.

nr.4737/15.

Riigi kulul valmistud materjaalide tagavarad on Vabariigi metsades raudteede ääres, jõgede järvede ja mere kallastel käesoleval aastal võrdlemisi suured, millede enam riigihuvides ärakasutamine nüüd omaegset iseäralist tähelepanemist nõuab. On karta et osa materjaale olevatele kohtadele suveks jäävad, kus nad, peale osalise väärtuse jaotamise veel valve kulusid juure tekitavad. ning ka hind puuturul võib kakkuda, mis viimasel ajal liiga kõikuvad on olnud.

Arvesse võttes ülaltoodud asjaolusi peab peavalitsus otstarbekohaseks märtsi kuu keskmiste päevades maakonna metsaülemate kandeeleides sarnaseid väljaveetud ja väljavedamata valmismaterjaale, mis metskondades kohaliste tarvidustest üle jäävad ja millede riigi kulul ärakasutamine teisiti võimata - suuremete partiide viisi üleriikliselt oksjonidelt ära müüa.

Sellest Teile teatades, palub peavalitsus rutuliselt kuid mitte hiljem, kui 25-maks veebr.maakonna metsaülematele sarnasid teateid saata, mis tähendud oksjonite väljakuulutamiseks tarvilikud. Metskondadest saadud teadete põhjal seavad maakonna metsaülemad oksjoni kuulutused kokku ja saadavad peavalitsusele läbivaatamiseks, kinnitamisest ning ajalehtedes avaldamiseks.

Oksjoni võib moodustada kahel viisil:

1) müügile tulevate materjaalide tükkide arvu järele kogusummas, s.o. kus väljavedu täiesti lõpetud ja metsavalitsusel nende kubikmasse, kui ka tükkide arv teada on ja mida ostja on kohustud vastu võtma metsavalitsusel olevate andmete s.o. tükkide arvu ja kubikmasse põhjal ja

2) kubikmasse järele, s.o. kus väljavedu edasi kestab, materjaalide arv täpipealtselt veel teadmata ja mille üle ainult üleandmisel selgusele jõutakse. Siin tuleb oksjoni lehes näidata umbes 0000 k.j. ehk 000 k.s. alushinnaks määrates hind 1 k.j. ehk 1 k.s. kohta, millest ka pakkumine algab. Üleandmine aga sünnib siin juba mõõtmise teel ostja juuresolekul.

Kokkuseatavate ja kinnitusele saadetavate kuulutuste kontroleerimiseks palutakse maakonna metsaülemaid müügile tulevate partiide kohta peavalitsusele kuni 1 märtsini andmeid ligilisatud vormi järele saata.

Kui arvesse võtta, et nimetud oksjonitelt müüa kavatsetud materjaal kõik müüdud ei saa ja ka ülestöötamine veel edasi kestab, siis tuleb ka ärakaaluda millal oleks kõige kohasem sarnasel viisil järgmist oksjoni pidada ja kus kohal, millest peavalitsusele ~~tagt~~ teatada.

.----------

21 veebruaril 1922a.

nr.6127/18.

Vabariigi metsaülematele.

Peavalitsuses olevate kui ka A/s. Lutherilt saadud teadete põhjal pannakse metskondades kohtade peal tarbepakkude valmistamise ja iseäranis väljaveo peal lubamata vähe rõhku, põhjendades, et sügav lumi seda takistab. Peavalitsus saab aru, et lumi teateud mõõdul kõiki metsatöid raskendab, kuid seda ei või te aga lubada, et sel põhjusel töötamise peale vähem rõhku pannakse, kui harilikult, kuna ju sarnasel korral peaks loomulikult energilisemalt talitatama. Et peavalitsus, metskondadest saadud andmete põhjal A/s.Lutheriga sõlmitud lepinguga teateud kohustused oma peal võttis, siis peab tema seda kõigi raskuste peale vaatamata võimalikult täitma, mispärast metsaülem telt kõige vähem lubatud pakkude üleandmist nõutakse, Peaks aga juhtuma, et metsaülemad lubatud hulka pakke üle ei anna, saavad nemad vastutusele võetud, kui nende süü läbi leping mitte täidetud ei saa.

Et väljaveo hooaeg liiga lühike, tuletakse metsaülematele veel kord kõigi ülaltoodud asjaolusi meelde ja juhitakse tähelepanu ringkirjas nr.37855/128 A/s. Lutheri pakkude valmistamiseks antud juhtnööride peale, kus kalkulatsiooni tegemist metskonna ja äärimisel korral kõigi maakonna kohta käsitakse, mis nõutud tarbepakkude valmistamiseks laiema võimaluse annab.

Juhtumisel, kui mets pakkude valmistamist võimaldab, aga kalkulatsioon ka terve maakonna kohta välja ei kanna, siis tuleb sellest kiires korras - ühes kalkulatsiooni esitamisega - peavalitsusele teatada tarviliste ruutuliste korralduste tegemiseks.

Ühtlasi teatakse, et sarnasel viisil kui käesolev ettekirjutuse käsitab, tuleb ka kodumaa lafettide valmistamisel talitada.

---

12 mail 1922a.

nr.14019/36.

Vabariigi metsaülematele.

Peavalitsusel on kavatsus ligemas tulevikus kõiki vähemaid saeveskisi ja selle üksikuid iosasi üle riigi likvideerida, kas ümberpaigutus suurematesse riigikulul töötama jäävate saeveskitesse, ära müües ehk tarvilisel korral üleandes maakorralduse peavalitsusele, kui need ühenduses mõisa majapidamisega ehk jahuveskiga, see võimaldaks riigile üleliigsete kulude ärahoidmist ja suuremaid sissetulekuid. Kus võimata on metsamaterjaale rohkemal arvul kondada ja laua valmismaterjaale kergemalt gälja vedada, sarnastes kohtades kuuluvad kõik metsavalitsusele alluvad saeveskid likvideerimise alla. Kohaliste elanikkude lauamaterjaalidega varustamine peaks siis kas ühisuste või eraettevõtjate hooleks jääma.

Vaatamata selle peale, et peavalitsus mitu korda metsaülematelt ringkirjaliste ettekirjutustega saavestite ühes sisseseadetega, üksikute hoonete, saeraamide, hööveldamise masinate, transmissjonide jne. kohta teateid on nõudnud, pole mitmed metsaülemad seda mitte täitnud ehk jälle liiga puudulikult seda teinud. sest on sagedasti juhtumisi ette tulnud, kus eraisikud ehk asutused soovi avaldasid nende poolt äranäidatud metskonnast mõne ülaltoodud onventaari rentimiseks ehk ostmiseks, mille kohta peavalitsus mingisugusi anemdid pole saanud, kuid järelpärimistel selgus, et need tõesti olemason.

Nüüd aga om peavalitsusel nende likvideerimiseks võimalikult täielikud andmed tarvilikud, ühes metsaülemate sellekohase ettepanekuga, mispärast kõigile metsaülemate sellekohase ettepanekuga kellele alluvas metskonnas tegelikult praegu ülaltoodud inventaar asub, kohuseks tehakse 7 päeva jooksul, selle kättesaamise päevast arvates, tarvilise ettepanekuga esineda ja nimetud saeveskite ja nende osade kohta järgmist teatada:

1) Praeguse asukoha nimetus.
2) Ligema raudteejaama nimetus ja kaugus.
3) Kellelt, millal ja missuguse akti põhjal võörandatud ~~mis-nr.all~~, 4) Kas ülevõtmise akt peavalitsusele saadud, millal ja mis nr.all.
5) Kas ületoodud teisest metskonnast, kust nimelt, ehk on ülevõetud maakorralduse peavalitsuselt, siis millal ja missuguse ettekirjutuse põhjal.
6) Kas töötab riigi arvel ja kust ajast või on välja renditud - siis kellele, kelle poolt, milla, kui pika aja peale ja mis hinna eest.
7) Inventaari ja hoonete nimetus, üksikasjaline kirjeldus ja selle praegune ligikaudne väärtus (systeem nr, tööjõu ja katlapinna suurus, saeraami laius, üleval ehk alt käiguga. vee ehk auru jõuga, kas katal sisse müüritud, kas puu ehk kivi ehitus ja suurus, ligikaudne vanadus jne.

8) Missugused üksused vajavad remonti ja umbes kui suurt, et täit töövõimet saavutada (remondi kirjeldus ja s elleks nõutavad ligikaudne suurus).

9) Kas on ühenduses mõisa majapidamisega ehk jahuveskiga

10) Missugune kavatsus on nende ärakasutamise kohta. (äramüüam ümberpaigutada, üleanda Maakorralduse peavalitsusele väljarentida, riigiarvel töötama jätta jne.)

11) Saeveski ehk hoonete juure kuuluva maaala suurus ja ligikaudne skitse.

12) Kas aurukatel aurukatalte ja muude hädaohtlikkude seadete järelvalve seltsis registreeritud, millal nimelt, nr. all ja kui suur on a astane maks.

13) Kui palju oleks lähema 4 aasta jooksul võimalik iga aasta saeveski juure palke kokndada.

14) Kui veejõud, siis kui kauaks jätkub.

15) Ligikaudne kohaliste elanikkude nõudmise suurus lauavalmismaterjaalide järele jne.

16) kas kuulub metsavalitsuse alla teisi tööstuse ettevõtteid, nagu jahuveskid, kivilöövid jne. nende kirjeldus.

Aurukatalte, saeraamide, transmissjonide ja höövelmasinate kohta tuleb kirjeldus võimalikult igakülgselt täielikult anda.

Metsaülemad, kus saeveskid, jahuveskit, kivilööv ja muud tööstusesse kuuluvat inventaari ei ole, on kohustud sellest teatama ja need, kus inventaar olemas ja tänini ülevõtmise akti peavalitsusele pole ära saatnud, peavad seda viibimata tegema.

Peale selle teatab peavalitsus , et juhusel kui saeveski ehk s elle tarvilikumad osad maakorralduse peavalitsusele üle antakse, siis tuleb ringkonna valitsejaid paluda nende väljarentimisel lepingute sõlmimise juures tingimist sisse võtta, et rentnik kohustad on metsavalitsusele tarvisminev hulk lauamaterjaale 10% odavama hinnaga lõikama, kui e raisikutele.

Igasugustest muudatustest, mis tulevikus saeveskites, hoonetes ehk inventaaris ette tulevad, tuleb peavalitsuse tööstusosakonnale teatada.

---

15 mail 1922a

nr.14237/40

Vabariigi metsaülematele.

Kütteainete Keskkomitee likvideerimise puhul on Vabariigi valitsus Metsade peavalitsusele kohuseks teinud Kütteainete keskkomiteele kuuluvad metsad ja riigi metsades asuvad müümata valmismaterjaalid metsavalitsuse alla üle võtta, neid ära hinnates ühtlaselt K-K. esitajaga.

Sellest metsaülematele teatadas, teeb peavalitsus neile ülesandeks viibimata Vabariigi valitsuse otsuse teostamisele asuda järgmiste juhtnööride järele:

1) Ülestöö Ülevõtmist ja hindamist toimetada K.K.esitajaga

2) Ülevõtmise kohta aktid kokku seada, eraldi kasvava metsa, valmismaterjaalide ja puhastamata raiestikkude kohta.

3) Igas aktis ära tähendada: langi aasta, kvartali nr. tüki suurus metsandiku ja vahtkonna nimetused: raiestikkude kohta nende tegelik raiumise aasta ja valmismaterjaalide kohta valmistamise aasta ning asukoht.

4) metsatükid, mis K.K.kätte antud, kuid alles puutumata, ülevõtta ilma ülelugemata hindadega, millega üle antud, väljaarvatud metsatükid, mis K.K. oksjonilt ostis ja mille ülevõtmise

hinnaks tuleb arvata 1921/22a. talve metsa müügi hind - 20 %

ringkirja 24 nov.1921a.nr.35053/120 põhjal.

5) Metsatükides, mis osalt raiutud ehk kus läbiraidumisi toime pandud ja materjaal osalt ehk täiesti ära tarvitud, tuleb sellekohast tabelit kokkuseades ülelugemine ja hindamine toime panna, kui aga valmismaterjaal kõik alles, siis võiks ülelugemist mitte toimetada, vaid valmismaterjaali taksi hind käesoleva kasvava metsa tüki taksi hinnast maha arvata, võttes hinna aluseks K.K-le üleandmise taksi hinda. Kui mets on ostetud oksjonilt, tuleb hinnata 1921/22a. talve taksi hindadega, (20%) aga mitte 1920/21a.

6) Puhastamata jäänud raiestikkude kohta, kus kautsjon sisse maksetud, aktis sellekohane märkus teha, kus aga kautsjon maksmata, siis tarvisminev puhastustöö ära hinnata.

7) Valmismaterjalid koha peal üle vaadata, lugeda ja mõõta ning seltsidesse ja sortimentidesse jaotult akti üles võtta. vastava lt ära hinnata, kus juures silmaspidada nende headust, seltsi ülestöötamise aastat, iseäranis aga nende materjaalide edaspidist müügi võimalust jne.

8) Aktid tulevad kokku seada kahes eksemplaaris, millest üks Metsade peavalitsusele ja teine k.k. esitajale saab. Akti ärakiri jätta metsaülema kantseleisse.

9) Metsade piiridest väljavõetud materjaalid ei kuulu mitte ülevõtmise alla.

Üleande- vastuvõtmise toimetamiseks pöörduvad K.K.esitajad kohaliste metsaülemate poole.

Juhtuvate arusaamatuste kordadel tuleb maakonna metsaülemate ehk otsekohe peavalitsuse poole pöörduda-

Kütteainete keskkomitee ülevõetud metsamaterjaalid tulevad kuu aruandest läbi viia ja nende ärakasutamisel niisama toimetada kui see kõigi teiste riigi metsamaterjaalidega senini sündis.

Peale selle teeb peavalitsus metsaülematele ülesandeks läbivaadata kõik seniajani olnud metsamaterjaalide müügid k-k. ja peavalitsusele täideliku lõpuarvega esineda, milles tuleb äranäidata, kui palju k.k. üleüldse on metsa ostnud ja mis hinnaga, kui palju sellest on tänini äramakstud ja kui suur summa veel maksta on.

K.K. kui riigiasutus, viivituse %% maksmise alla ei kuulu.

---

18 mail 1922a.

Vabariigi metsaülematele.

nr.14719/42

Peavalitsusel on kavatsus metsamaterjaalide riigikulul etestöötamist tulevikus märksa vähendada, nii et eestuleval hooajal üle riigi umbes 1000 tiinu selleks otstarbeks saaks määratud ja ainult niisugustest kohtadest, kus nende ärakasutamine kindel, kergem ja soodsamatel tingimistel võimalik on, sarnastes kohtades on peavalitsus tarvilisel korral nõus kas või tervet metskonna aasta normi riigikulul ülestöötamiseks määrama, kui mets selleks kohane, kuna aga neis kohtades, kus valmismaterjaali ärakasutamine iga suguste raskuste ja kahjudega seotud, see osalt ehk teäiesti ära tuleb likvideerida.

Enne, kui selle kohta kindlat seisukohta võiks võtta, on peavalitsusel möödaläinud aastatel ülestöötatud materjaalide ärakasutamise kohta (võhemalt ümbkaudseid andmed tarvilikud, milleks peavalitsus sellekohase teatelehe on kokku seadnud ja mis siin juures metsaülematele 3 eksemplaaris täitmiseks saadetakse: üks täidetud plankett jääb metskonna kantseleisse, kuna 2 tk. täidetult maakonna metsaülemale seisukoha võtmiseks hiljemalt 15 juuliks tuleb saata maakonna metsaülemad omakorda saadavad neist ühe eksemplaari pma ettepanekuga, peale läbivaatamist ja tarviliste paranduste tegemist 1 augustiks s.a. peavalitsusele otsustamiseks.

Blankettide täitmisel tuleb järgmist silmaspidada:

1) Kõik küsimused käivad ainult riigikulul ülestöötatud ja ülestöötavate materjaalide kohta.

2) Täpipealtsete andmete puudusel võivad need ärmisel korral ka umbkaudsed olla, kus juures kalduvuse % mitte üle 10 ei tohi tõusta, kas üle ehk alla tõeliku arvu:

3) Blanketi all nõutud keskmised hinnad tulevad näidata ainult tarvi hooaja 1921/22a. kohta.

Märkus: Kui võimalik ja see suuri raskusi ei tekita, siis oleks soovitav, kui ka keskmised hinnad läinud 1920/21a kohta saaks eraldi ära näidatud.

4) Omahind väljaarvata ühteviisi iga aasta kohta (vaata blanketi märkus).

5) Müüdud materjaalid, millede müük mitte valmistuse, vaid järgmistel aastatel sündis - tulevad valmistuse aasta lahtris näidata: näituseks kui materjaalid valmistud 1920a.aga müüdud 1921a. ja 1922a. tuleb see müük 1920a. lahtris näidata jne.

6) Viimased 6 lahtrit käivad 1922/23a. riigikulul ülestöötamiseks määrata kavatsetavate metsade ja materjaalide kohta.

7) Blanketi viimasel küljel tuleb metsaülematel tarviline seletus ja ettepanek teha, äranäidates ülevaatlikult, mispärast kavatsetakse metsa edaspidi riigikulul ülestöötamiseks rohkem ehk vähem määrata, kui läinud aastatel, tööstust likvideerida jne.

Siin juures tähendatakse, et peavalitsus kavatseb kütteainete keskkomiteelt, selle likvideerimise puhul, metsaraudteid ja raudtee materjaale üle võtta ja neid tarvilisel korral sarnaste metskondadesse ülesseada, mis raudteest liiga kaugel, mis läbi metsamaterjaalide kättesaamine saaks hõlbustud ja kasutamine soodsamatel tingimistel võimaldatud. Sellepärast tehakse metsaülematele ülesandeks metsaraudteede ülevõtmise kui ka ehituse kohta sellekohase ettepanekuga kiires korras eineda.

---

1 juunil 1922a.

Vabariigi metsaülematele.

nr.16415/47

Käesolevaga teatatakse, et selle kättesaamise päevast sõlmitavate valmismaterjaali müügi, rendi, metsamüügi jne. lepinggutesse, mille järele riigile mingisugusid sissetulekuid on, tuleb punkt sisse võtta, et lepingu osaliselt raha tähtpäevaks mitte äramaksmise korral 1% kuus viivitusraha sisse nõutakse. sel korral kui Metsade peavalitsua tarviliseks ei pea lepingut lõpetada. ehk katkestada. Senini sõlmitud lepingute peale käesolev korraldus ei laiene ja nende kohta jäeb endine kord maksvaks.

---

1 juulil 1922a.

Vabariigi metsaülematele.

nr.19041/55.

Käesoleval aastal metsamaterjaalide riigikulul ülestöötamine sünnib operatsiooni fondi arvel, mis 1922a. eelarve järele ainult ühes aastaks tarvitada on antud ja järjelikult 1923a. algus Riigikassale tagasimaksu alla kuulub. Et aga metsatööstust krediidi puuduseö mitte seisma jätta, on ka tulevaks aastaks operatsiooni fondi tarvilik nõutada ja saada, s eepärast tuleb peavalitsusel selle nõutamisel Riigikogu eelarve alamkomisjoni eest 1923a. e elarve läbivaatamisel dokumentaalselt, olevate andmete põhjal, kindlaks teha, missuguste tagajärgedega on töötanud 1922 aasta esisemel poolel.

arnaste täpipealtsete andmete kogusmiseks on peavalitsuse poolt nõutav pooleaasta valmismaterjaalide aruande blanket välja töötatud, mis siin juures metsaülematele 3 eksemplaaris täitmiseks kätte saadetakse.

Tehakse kohuseks 15 juuliks üks eksemplaar täidetult peavalitsusele ja teine eksemplaar maakonna metsaülemale teadmiseks saata, kuna kolmas ärakirjana metskonna kantseleisse tuleb jätta. Andmed peavad olema täpipealtsed ja kokkukõlas metskonnas olevate raamatute ning materjaalidega. Juhusel, kui saadetavas aruande planketis kõiki metskonnas olevaid materjaale pole ette nähtud, siis tulevad need vahele kirjutes juure kirjutada ehk puuduvate materjaalide nimetusi maha tõmmates peale kirjutada. Aruandes täitmiseks on sellekohased juhtnöörid antud blanketti märkustes, nende materjaalide kohta, mis laduplatsidelt teiste metskondadele üle on antud, tuleks aruandes märkusena näidata, kellele on antud ehk kellelt saadud ja kui palju.

Metsaülematele, kus saeveskid ja lauamaterjaalid olemas, saadetakse ligemates päevades eraldi aruande bak blankett rutuliseks täitmiseks.

---

5 augustil 1922a.

Vabariigi metsaülematele.

nr.14719/42

Ringkirjalu ettekirjutuse nr.14719/42 põhjal esildud kalkulatsiooni andmetest on näha, et paljudes metskondades mitmesugust 1920a. 1921/22a. valmistud metsamaterjaale metsades müümata on jäänud, niisama on ka teada, kui palju kavatsetakse e eltuleval hooajal valmistada, kui nende ärakasutuse võimaluste ja kavatsuste kohta puuduvad peavalitsusel igasugused ligikaudsedki andmed, mis aga omakorda eelarve kokkuseadmise juures tingimata tarvilikud on. Metsaülematel oleks tulnud neid andmeid anda kalkulatsiooni lehe tagumisel küljel kuid pea keegi seda teinud ei ole.

Et seda saada, tehakse metsaülematele kohuseks ülalnäidatud ettekirjutuse täienduseks, teisel küljel antud vormil, viibimata järgmist teatada, eraldi olevate ja valmistada kavatsetavate materjaalide kohta:

1) Kui palju ja missugust materjaali on metsas järele (kalkulatsiooni andmete põhjal) ja kavatsetakse valmistada.

2) kui palju kavatsetakse üleüldisest metsast olevatt materjaalist koha peal metsas ära müüa, niisama ka valmistavatest.

3) kuhu ja kui palju kavatsetakse materjaale välja vedada, äranäidates väljaveo kaugust ja väljaveo üksuse ning kogu tööhinda.

11 novembril 1922a.
nr.33631/91.

Riigi metsaülematele.

Metsaülemate poolt saadetud kavatsused metsa ülestöötamise koha 1922/23a.aastal ja hindamise lehed on peavalitsuse poolt läbivaadataud, kus juures otstarbekohaseks on leitud 1922/23 a. operatsiooni aastal - 1 septembrist 1922a. kuni 1 septembrini 1923 . riigi kulul metsa ülestöötada allpoolnimetud metskondades ja arvul, missuguse tööga vastavatel metsaülematel, kus seda senini veel alustud ei ole, viibimata peale algada tuleb.

Harju maakond:

Rooküla metskond	-	11,07 tiinu	Saku metskond	-	4,43 tiinu
Rummu "	-	2,70 "	Viimsi "	-	4,79 "
Anija "	-	7,32 "	Purila "	-	5,37 "
Keava "	-	32,52 "	Sutlema "	-	46,59 "
Kloostri "	-	7,67 "	Triigi "		5,10 "
Vääna "	-	5,36 "	Kuusiku "		3,40 "

Kokku Harju maakonnas 136,32 tiinu.

Lääne maakond:

Mõtsu metskond	-	24,33 tiinu	Vigala metskond	-	3,75 tiinu
Haapsalu "	-	5,42 "	Kärdla "		2,16 "
Piirsalu "	-	17,97 "	Putkaste "		6,57 "
Kõrgesaare	-	4,00 "			

Kokku Lääne maakonnas 64,20 tiinu.

Järva maakond

Jäneda metskond	-	44,27 tiinu	Purdi metskond	-	2,50 tiinu
Rava "	-	3,57 "	Türi "	-	36,15 "
Käru "	-	11,35 "	Tapa "	-	6,50 "

Kokku Järva maakonnas 111,44 tiinu.

Viru maakond:

Vaivara metskond	-	156,00 tiinu	Undla metskond	-	7,00 tiinu
Jõhvi "	-	24,00 "	Porkuni "	-	3,06 "
Pagari "	-	8,00 "	Rakke "	-	35,00 "
Jisaku "	-	2,00 "	Rakvere "	-	20,00 "
Pada "	-	47,00 "	Paasvere "	-	34,00 "
Pagadi "	-	5,59 "	Roela "	-	42,70 "
Loobu "	-	4,19 "	Püssi "	-	240,00 "

Kokku Viru maakonnas 628,54 tiinu.

Tartu maakond:

Kaiavere metskond	-	20,23 tiinu	Ahja metskond	-	32,39 tiinu
Kastre "	-	42,41 "	Alatskivi "	-	11,84 "
Puurmanni "	-	3,00 "	Tartu "	-	5,40 "
Kongota "	-	18,73 "	Torma "	-	17,00 "
Otepää "	-	5,11 "	Äliku "	-	11,90 "
Kambja "	-	39,79 "	Kärvere	-	14,00 "
Jõgeva "	-	11,84 "			

Kokku Tartu maakonnas 233,69 tiinu.

Võru maakond:

Erastvere metskond	-	10,30 tiinu	Võru metskond	-	10,66 tiinu
Vana-Antsla "	-	16,80 "	Sõmmerpalu "	-	19,00 "
Petseri "	-	1,50 "	Veriora "	-	7,00 "
Roosa "	-	8,00 "	Orava "	-	3,33 "
Räpina "	-	5,82 "			

Kokku Võru maakonnas 82,41 tiinu.

Viljandi maakond:

Kõpu metskond	-	10,69 tiinu	Vastemõisa metsk.	-	8,60 tiinu
Kabala "	-	12,42 "	Põltsamaa "		19,90 "
Tarvastu "	-	6,90 "	Kärstna "		7,55 "
Aimla "	-	6,12 "	Adavere "		5,70 "
Õisu "	-	15,04 "	Loodi "		2,58 "
Kaavere "	-	2,50			

Kokku Viljandi maakonnas 97,95 tiinu.

Valga maakond:

Sangaste metskond	-	11,60 tiinu	Karula metskond	-	14,67 tiinu
Valga "	-	18,47 "	Aakre "	-	9,75 "

Kokku Valga maakonnas 54,49 tiinu.

Pärnu maakond:

Voltveti metskond	-	4,66 tiinu	Kilingi metskond	-	6,99 tiinu
Polli "	-	16,58 "	Kõnnu "	-	26,36 põlenud metsk
Jäärja "	-	1,60 "	Taali "	-	6,00 tiinu
Karksi "		surnud puudest	Kariste "	-	5,80 "
Lodja "	-	3,03 tiinu	Vändra "		/läbiraie/

Kokku Pärnu maakonnas 71,02 tiinu.

Kokku üle riigi 1480,06 tiinu.

Peale ülalnimetatud arvu tuleb seal, kus see metsaülemate kalkulatsiooni andmetes ehk hindamise lehtedes ühes arvatud ei ole, minevaastasel lõpetamata raielangid öra lõpetada.

Metsa ülestöötamisel tuleb valmistada allpooltoodud juhtnööride järele järgmiseid metsamaterjaale:

1. Palgid - valmistada 18 - 24 jala pikkuses, läbistikku mittealla 20 jala. Palkide jämedus peab olema mitte alla 6 tolli. Metskondades, kus riigi lauavabrikud olemas ehk läheduses on võib lauavabrikutes ümbertöötamiseks palke valmistada 14 - 28 jala pikkuses. läbistikku keskmine pikkus mitte alla 18'. Palgid peavad olema terved ja sirged, lubatav kõverus mitte üle ühe tolli sülla pealt, oksad tulevad korralikult äraraiuda ja mõlemad otsad õige vinkli järele puhtalt äralõigata. Palkide mahasaagimise juures metsas on tarvilik selle järele valvata, et metsatöölised kirvega vastaraiet (hammasraie) palgile mitte liiga kõrgelt ja sügavalt ei teeks, vaid võimalikult allpool saagimise kohta. Lauavabrikute juure ümbertöötamiseks palke alla 7 tolli jämeduse võimalikult mitte vedada. Palgid 6 - 9 tooli jämeduses peavad 3 tollise pikkuse ülemõõduga, 10 tollised ja jämedamad 4 - tollise plemõõduga olema. Nõndamimetatud kapp- palke (10 tolli ja jämedamad) tuleb teistest peenematest palkidest eraldada, niihästi metsas kokkuvedamise, kui ka metsast väljaveo juures. Palkide mõõtmist toimetada ladva otsa kõige kitsamast kohast ilma kooreta, kus juures osad alla 1/2 tolli arvesse võtmata jäävad ja 1/2 tolli ja enam järgmist töie tollina arvatakse.

Metsaülematel tuleb selle peale rõhku panna, et võimalikult kõik palgid metsatööstuse hooajal ärakasutatud saaks ja mitte mitmeks aastaks metsa ei jääks, nagu see senini paljudes kohtades ettetulnud. Metsast väljavedada tulevad kõik toored palgid, missugus te oma hind ühes kõigi kuludega mitte üle allapoolnimetud hindade ei tõuse.

Raudteejaamades (peale Valga- Võru liini) - harilikud palgid 25 marka, kapp- palgud 30 marka kantjalg, Valga- Võru liinil - harilikud palgid 22 marka ja kapp- palgid 27 marka.

Parvetamise jõgede kaldal Harju, Pärnu, Viljandi ja Tartu maakondades, Harju ja Viru maakonna mererandades, Narooova ja Kunda jõgede kaldal -. Harilikud palgid 20 marka ja kapp-palgid 25 marka kantjalg.

Saaremaa, Hiiumaa, Ratsalu, Pärnumaa mererandades ja Peipsi kaldal - harilikud palgid 16 marka ja kapp- palgid 21 mrk. kantjalg.

Viru ja Pärnu maakonna parvetamise kanaalide kaldal - harilikud palgid 15 marka ja kapp palgid 20 marka kantjalg.

Nimetud hinnad võivad tulevikus ennast muuta ja kui mõnes kohas metsaülemad, lootes palkide eest kõrgemat hinda saada, neid kallimalt väljavedada kavatsevad, siis võib seda teha, kuid palutakse enne telefoni ehk kirja teel peavalitsuse Tööstusosakonnast selleks luba küsida.

Parvetamise jõgede äärde müümiseks tulevad palgid aegsasti väljavedada ja nende müügi - ettepanekuga mitte viivitada et ostjatel võimalik oleks parvetamiseks ettevalmistusi teha.

Palgid, mis ülalnimetatud kalkulatsiooni välja ei kannata, tulevad metsas koha peal väiksel arvul ja võistluspakkumise teel äramüüa. Juhusel, kui mõnes metskonnas väikene osa palke müümata peaks jääma, on tingimata tarvilik need enne suvet ärakoorida. Mereranda ja metsas laduplatsidele väljaveetud palkide staapelidele tulevad teibad vahelepanna.

2. Paberipuud valmistada kuuse palgi puude latvadest, kui puud mitte väga okslised ei ole ja peenematest kuuskedest. Paberipuude pikkus peab olema 7 jalga, alamjämedus ladvast 4 tolli. Parvetamiseks väljaveetavad paberipuud tulevad koorimata jätta, kõik teised on tarvilik ärakoorida. Paberipuude järele on suur nõudmine kodumaa paberivabrikute poolt. Sellepärast tuleb paberipuid võimalikult rohkem valmistada, kuid muidugi mõista seal, kus väljavedu liiga kalliks ei lähe, ehk kus paberivabrikud läheduses on. Kalkulatsiooni kannavad välja kõik paberipuud, mis laiatee raudteest mitte üle 12 versta, kitsastee raudtest mitte üle 10 versta, parvetamise jõgede kaldalt Pärnumaal, Viljandimaal ja Tartumaal mitte üle 6 versta ei asu.

3. Propsid (toepuud) valmistada männi puudest 7 jala pikkuses, alamjämedus 2 1/2 tolli, ülemjämedus 8 tolli. Kuusepuud 2 1/2 tolli jämeduses, missugused paberipuudeks liiga peenikesed, võivad ka propsideks lõigatud saada. Propsid tulevad kõik ärakoorida. Propside järele on praegu elavat nõudmist märgata. Hinnad on ühesugused paberipuudega, kuid silmaspidades, et propsid peaaegu kõik välisturule lähevad, ei ole nende valmistamine võru ja Valga maakondades, kust vedu raudteel sadamatesse kalliks läheb, mitte soovitav. Propsid tulevad paberipuudest tingimata eraldada.

4. Lutheri pakud (kase ja sanglepa pakud). Möödaläinud aasta eeskujul on peavalitsus ka eeloleva metsatööstuse hooaja peale a/ks.Lutheriga lepingu sõlminud, viimasele kase ja sanglepa pakkude valmistamise asjus. Arakiri nimetud lepingust on käesolevale ringkirjale juurelisatud. Lepingus on ettenähtud üleüldiselt umbes 100.000 k.jalga, kuid a/s.Luther võtab nendesamade tingimistega ka suurema arvu pakke vastu. Pakkude tehnilised tingimised ja nende eest saadav hind on lepingus ettenähtud ja sellepärast on igal metsaülemal võimalik otsustada, kas pakkude valmistamine kalkulatsiooni välja kannab ehk mitte. Kus aga sellest vähegi kasu loota on, seal tuleb pakke valmistada. Silmaspidades tuleb, et a/s.Luther uue lepingu järele raudtee jaamades ja raudtee ääres ainult 8' 2" pakke vastuvõtab. Pakkude üleandmise asjus palutakse

metsaülemaid otsekohe a/s Lutheri volinikude poole pöörduda. Üleandmise päev tuleb Riigikontrollile teada. Arakirjad pakkude üleandmise aktidest saata peavalitsusele arvete õiendamiseks a/s.Lutheriga. Kui pakkude üleandmine lõpetud, siis palutakse peavalitsusele teatada, kas ja kui palju tuleb a/s.Lutherile platsiraha maksta. Pakud a/s. Lutherile äraveoks ehk parvetamiseks vabaks anda kohe peale üleandmist ja akti allakirjutamist. Möödaläinud aastal oli juhtumisi, kus riigi kulul raiutud ja väljaveetud Lutheri pakud tehnilistele tingimistele ei vastanud ja sellepärast vastuvõtmata jäeti ehk madalama hinnaga vastuvõeti, mõnes kohas koguni alla oma hinna. See oli lepingu täitmiseks siis tarvilik, aga nüüd tuleb metsaülematel selle peale rõhku panna, et seda eeloleval metsatööstuse hooajal ette ei tuleks. Pakkude laadimiseks lubatakse a/s.Lutherile anda, kus seda nõutakse, latte ehk teibaid, Viimaste arv ja hind tuleb pakkude üleandmise akti juuremärkidega. A/s.Lutheri poolt on lepingu § 11 täitmiseks peavalitsuse jooksvale arvele nr.52 Tallinna renteisse 400.000.- marka kautsjoniks sissemakstud.

5. Haavapakud (tikupakud) tulevad valmistada 7 jalga 3 rolli pikkused, alamjämedus 8 tolli ladvast. Pakkudel võib olla pehme mäda ehk kõva punane ehk sinine süda läbimõõduga mitte üle 3 tolli ja mõned üksikud vähemad oksad. Haavapakke valmistada ainult metskondades, kus võimalik on neid raudtee jaamadesse väljavedada. Pakud tulevad peale valmistamist viibimata raudtee jaama väljavedada ja peavalitsusele nende müügi ettepanekuga esineda. Viljandi, Pärnu ja Paide linnade ümbruses on soovitav haavapakke metsas müügile lasta, sest et nimetud linnades pakkude tarvitajad tiku vabrikud olemas on. Haavapakkude suveks müümata jäämist ei tohi ette tulla.

6. Liipreid tuleb 1922/23s. metsatöö tuse hooajal valmistada ainult kodumaa laiaroopalise raudteele tarvisminevates mõõtudes. Riigi raudteevalitsusega on sõlmitud leping 32000 laiatee liipri (lafeti) valmistamise asjus. Arakiri nimetud lepingust on käesoleva ringkirjale juurelisatud. Liiprite tüübid (nr.nr.1,2,3, ja 4) mis suguseid lepingu täitmiseks valmistada tuleb, on kõigile metsaülematele peavalitsuse ringkirja 1291a. nr.33983/115 juures kättesaadetud. Liiprite joonistustes on mõõtude juures 1/4 tolli kokkukuivamise tarbeks juurelisatud. Nii kui möödaläinud aastalgi, peavad liiprite kogusummast olema: tüüp nr.1 ehk nr.2 - 15% ja nr.3 ehk nr.4 - 85%. Liiprite tehnilised tingimised on lepingus ettenähtud. Mineval aastal tuli liiprite hulgas mõnes kohas alamöödulisi ette, missugused Raudteevalitsuse poolt praegugi vastuvõtmata on. Palutakse metsaülemaid selle peale rõhku panna, et 1922/23 valmistavate liiprite hulgas alamöödulisi, niisama ka ülemõõdulisi ette ei tuleks. Väljamaa ~~liiprite~~ liipreid mitte valmistada, sest nende järele nõudmist ei ole ja hinnad madalad on. Metsaülemaid, kes oma kalkulatsiooni andmetes väljamaa liipreid valmistada kavatsesid, palutakse nende asemel kodumaa laiatee liipreid teha. Liipreid valmistada võimalikult rohkem, kuid ainult laiaroopalise raudtee ümbruses ja seal, kus nad väljaveetult raudtee jaamas omale ühes administratsiooni kuludega mitte üle 190 marga rü-k tükk maksma ei lähe. Liipreid võib valmistada ka Mõtsu, Putkaste ja Kõrgesaare metskondades tingimisega, kui nad ühes väljaveoga mere - randa, veoga Rõhukülasse ehk Baltiski ja administratsiooni kuludega mitte üle lepingus ettenähtud hinna omale maksma ei lähe. Mineval aastal oli juhtumisi, kus mõned metsaülemad Hiiumaal ainult 7 - 10 liiprit mereranda väljavedasid. See peaks ometi arusaadav olema, et niisuguste väikeste partiide väljavedu mereranda täitsa mõtteta on ja sinna ainult liipreid ja niisama teisi metsamaterjaale väljavedada võib, kui igas üksikus kohas vähemalt purjelaeva laadungi saab. Seda palutakse silmaspidada,. Liiprite üleandmise korraldus ja arvete õiendamine Raudteevalitsusega sünnib peavalitsuse kaudu, sellepärast tuleb metsaülematel, peale liiprite väljaveo lõppu, viibimata nende arv peavalitsusele teatada.

7. Raielankidel ettetulevad kõvemad puuseltsid, nagu tammed saared, vahtrad ja jalakad tulevad võimalikult otstarbekohasemalt ärakasutada, nendest igaa suuruses (kuni kirve varreni) tarbepuid ja pakke kohalikuks tarvituseks valmistades. Nimetud puid ja pakke palutakse näidata metsamaterjaalide kuu aruandes, märkustes. Seal, kus neid vähesel arvul ettetuleb, võib nende müük sündida ilma võistluspakkumisega, hinnaga: kahekordne kännuraha plus töökulud plus 15% administratsiooni kuludeks. Kui aga nimetud puid ehk pakke suuremal arvul ettetuleb, siis tuleb nende kasutamise kohta Rea. valitsusele ettepanekuga esineda.

8. Küttepuud. Kõik puud, mis ülalnimetud tarbepuudeks kõlbmatad, tulevad küttepuudeks lõigata. Küttepuude halud peavad kõik 28 tolli pikkused ja okstest korralikult siledaks raiutud olema. Halud ei tohi peenemad olla kui 3 1/3 tolli, nende jämedus mõedetakse tüvepoolsest otsast kore alt. Puude läbimõõduga üle 5 1/2 tolli kuni 12 tollini peavad kaheks haluks lõhutud olema , jämedamad kui 12 tolli . 4 haluks. Küttepuud tulevad valmistamise juures järgmistesse 5 sorti jägada:

I sort - Tammed, saared, vahtrad, kased ja sanglepad. Kasrd ja sanglepad tulevad võimalikult eraldada.

II sort - Esimest sorti puude segu okaspuudega (kuused, männad) seal juures ei või okaspuid rohkem kui 50% olla.

III sort - Okaspuud (kuused ja männad) ehk nende segu I sorti puudega kui segus okaspuid rohkem kui 50% on.

IV sort - Kolmat sorti puude segu pehmete lehtpuu tõugudega (haavad pajud pärnad jne.) seal juures ei või pehmeid lehtpuid rohkem kui 50% olla.

V sort - Haavad, pajud, pärnad ja muud pehmed puu tõud ehk nende segu III sorti puudega, kui segus pehmeid puu tõugusi rohkem kui 50% on.

Küttepuude süllad laduda metsasüldades 7'x 7'x 8', eraldades ülalnimetatud sortide järele.

Ühel ajal küttepuude ülestöötamisega tuleb metsaülematel asuda vanade küttepuude tagavarade likvideerimisele.

Kõige peal tuleb rahuldada kohalikkude riigi asutuste nõudmisi. Neile lubatakse küttepuid müüa taksi hinnaga. Siis palutakse puid anda ka kohalikkude omavalitsuse asutustele ja koolidele. Viimastele lubatakse puid taksi hinnaga müüa 1 kantsüld ahju ja 1 1/2 kantsülda pliita peale aastas. Küttepuude müük omavalitsuse asutustele ja koolidele üle nimetud kvantumi peab sündima kohaliku turuhinnaga. Riigi ja omavalitsuse asutuste ja koolide esitajatega on tarvilik ostu-müügi lepingud sõlmida ja peavalitsusele kinnitamiseks saata. Lepingutele peab juurelisatud olema volitus ja omavalitsuse asutuste ja koolidega sõlmitavatel, peale selle vallavalitsuse tunnistus ahjude ja pliitade arvu kohta. Kohalikkudele elanikkudele võib väiksel arvul küttepuid ja ka teisi metsamaterjaale vabalt turuhinnaga müüa peavalitsuse rinrkirjas 3 detsembrist 1921a. nr.36815/123 ettenähtud piirides. Peale selle tuleb kohalikude elanikude ja asutuste nõudmiste rahuldamiseks igas metskonnas vähemalt 2 korda aastas, kevadel ja sügisel metsamaterjaalide müüki vähemates üksustes võistluspakkumise teel toimetada. Võistluspakkumise kava tuleb igakord aegsasti peavalitsusele läbivaatamiseks saata. Halvemaid küttepuid (iseäranis haavu) palutakse võimalikult koha peal äramüüa ja väljavedada alati paremaid puid. Kohalikudele vähematele vabrikultele ja ettevõtetele võib lubada võistluspakkumist osavõtta.

Ülalnimetud müükidest järelolevad kuivad küttepuud (väljaarvatud haavad,) missuguste oma hind keskmiselt ühes kõige kuludega mitte üle allpool nimetud hindade ie tõuse, tulevad talve jooksul lume teega väljavedada:

a) Laiatee ajaamades, väljaveetud Valga- Võru liinil 4000 marka kantsüld.

b) Valga- Võru liinil - 3600 marka kantsüld.
d) kitsatee jaamades - mitte üle 100 versta Tallinnast 4000 marka kantsüld.
g) Harju ja Viru maakonna mererandades . 3000 mrk.k.süld
h) Hiiumaa ja Paatsalu merirandades . 2700 mrk. k.süld.
i) Pärnumaa merirandades - 2500 marka kantsüld.
k) Laiksaare harutee ääres - 3200 marka kantsüld.
l) kitsatee jaamades üle 100 versta kaugusel Tallinnast 3500 marka kantsüld.

Raudtee jaamade vahele liini peale palutakse küttepuid mitte väljavedada.

Nende küttepuude kohta, missugused ülalnimetud kalkulatsiooni välja ei kanna, kuid missuguste likvideerimine siiski tarvilik, palutakse peavalitsusele eraldi kastamise kavaga esineda. 1922/23a. jooksul raiutavaid küttepuid palutakse mitte väljavedada ja võimalikult ka mitte enne 1923a. sügiset müüa. Küttepuude, kui ka teiste metsamaaterjaalide kasutamise juures on tarvilik ikka enne vanemad materjaalide likvideerida ja alles siis värskemaid tagavarasid müügile lasta.

Juhusel kui 1922/23a. raiutud küttepuude väljavedu, kohalikke olusid ja nõudeid arvesse võttes, tarvilik paaks olema. siis palutakse nende väljaveo küsimuse asjas peavalitsusele esineda.

Metsas palutakse küttepuid müüa ikka metsasüldades.

9. Latid ja teibad valmistada vastavalt kohalikkudele nõuetele metsa taksi märkustes ettenähtud mõõtudes.

Peavalitsus teeb kõigile metsaülematele ülesandeks selle järele valvata, et riigi kulul raiutud ja raiutavad metsamaterjaalid õigel ajal ärakasutud saaks ja mitte kauemaks ajaks metsa seisma ei jääks. Peavalitsusel ei ole võimalik alati kõiki vanu likvideerimist nõudvaid metsamaterjaale silmaspidada, sellepärast palutakse metsaülemaid peavalitsusele igakord nende arv ja kasutamise kava ettekanda.

Metsamaterjaalid tulevad raudtee jaamades, mererandaa ja laduplatsidel alati alus puude peale laududa, et alumine kord niiskusest puutumata jääks-

Metsamaterjaalide müügi ettepanekutele tuleb metsaülematel alati täielik oma hinna (taksi hinna) kalkulatsioon juurelisada. See peab nüüdsest peale, peavalitsuse ringkirja 17 oktoobrist 1921a.nr.30751/103 muutmiseks, järgmiselt sündima:

a) Küttepuudel - 1922a. kännuraha plus 10%, kui müük metsasüldades sünnib, plus 500 mrk. kantsüllast ülestöötamise kuludeks, plus muud tegelikud kulud ja plus 15% kõigest summast (kännuraha ühesarvatud) administratsiooni kuludeks:

b) paberipuudel ja propsidel - 1922a. kännuraha plus ülestöötamine plus muud tegelikud kulud plus 15% kõigest summast (kännuraha ühesarvatud) administratsiooni kuludeks.

d) palkidel - 1922a. kännuraha plus 2 marka k.jalast töörahaks plus 15% kõigest summast (kännuraha ühesarvatud) administratsiooni kuludeks.

e) Kase, sanglepa ja haavapakkudel ja liipritel - 1922a. kännuraha plus töökulud plus muud tegelikud kulud (kännuraha ühesarvatud) plus 15% kõigest summast administratsiooni kuludeks.

Metsamaterjaalide kohalik taksihind tuleb niisama üdalkirjeldud viisil väljaarvata.

Peale selle on tarvilik müügi ettepanekutele juurelisada järgmised andmed: a) millal materjaalid raiutud ja b) kaugus lähemast raudtee jaamast ehk teisest väljaveo punktist.

L e p i n g .

23 oktoobril 1922a. Riigi Raudteevalitsuse esitaja ja Metsade peavalitsuse ülema vahel järgnev leping kindlaks tehtud ja allakirjutatud:

§ 1.

Metsade Peavalitsus müüb Raudteevalitsusele aja jooksul 15 oktoobrist 1922a. kuni 1 septembrini 1923a. kolmkümmend kaks tuhat (32.000) laiaroopalise raudtee liipert.

§ 2.

Lafetid peavad olema valmistud vastavalt tüüpidele ja mõõtudele, mis selle lepingu juurde lisatud joonistuses ülestähendatud, kus juures ühendus kohtade vahelisi lafette (tüüp 3 ehk 4) peab olema 85% ja ühendus kohtade lafette (tüüp 1 ehk 2) - 15% lafettide koguarvust.

§ 3.

Lafettide peavad valmistud olema männa puust, mis talvel raiutud (1 oktoobrist kuni 15 märtsini) ja peavad järgmistele nõudmistele vastama:

a) peavad olema valmistud puust, mis toorelt kännu pealt mahavõetud ja täiesti koorest puhastatud.
b) ilma tubaka oksadeta,
d) mardikatest ja tõukudest puutumata.
v) ilma mädanikudeta,
g) sirge kiulised
h) kõverus ei tohi olla suurem, kui üks kahekümnendik lafeti pikkusest,
i) ilma sügavate praegudeta.
k) väheste oksadega s.o. mitte puulatvadest võetud

§ 4.

Metsade peavalitsus on kohustud lafette omal kulul ja korraldusel metsast väljavedama ja laiaroopalise raudtee jaamades raudteevalitsuse Varustusosakonna agendi poolt kättejuhatatud platsil ülesladuma.

§ 5.

Üleandmiseks tulevad lafetid ülesladuda virnadesse (staapelid) 50 - 70 tükki virnas, iga tüüp eraldi, kuiva koha peal. Virnale tuleb kaks lafetti põigiti allapanna, ülemine kord laotakse libamisi. Virnade kaugus üksteisest mitte vähem kui 1 süld.

§ 6.

Lafettide vastuvõtmiseks määrab Raudteevalitsus 7 päeva jooksul, peale seda, kui Metsade Peavalitsus kirjalikult teada on annud, kus kohas ja kui palju lafette üleandmiseks valmispandud on komisjoni.

§ 7.

Vastuvõtmine sünnib võimalikult mitte vähemates kogudes, kui 5000 tükki korraga, selleks määratud - komisjoni poolt, seal juures ei või üheski vastuvõtmise paigas vähem kui 500 tk. üleandmiseks ettenäidatud saada.

§ 8.

Raudteevalitsus annab Metsade peavalitsusele platsi lafettide ülesladumiseks kohalikud metsaülemate sellekohase nõudmise peale ilma tasuta. Vastuvõtmise komisjoni poolt tarvituseks kõlbmataks tunnistud lafettide eest, kui need kahe nädala jooksul, arvates komisjoni akti kokkuseadmise päevast, raudtee platsi pealt ärakoristatud ei saa, võetakse platsiraha ärakoristamise tähtpäevast arvates.

§ 9.

Raha väljamaksmine vastuvõetud lafettide eest sünnib Metsade peavalitsuse poolt sissemantud arve järele seitsme päeva jooksul peale arve kättesaamist.

§ 10.

Iga selle lepingu põhjal vastuvõetud lafeti eest maksab Raudteevalitsus Metsade peavalitsusele ükssada üheksakümmend (190) marka.

§ 11.

Kui saab kindlaks tehtud, et lafettide väljavedu takistud oli põhjusel, et Metsade peavalitsusest ära ei ripu (force majeur) siis ei ole Raudteevalitsusel õigust Metsade peavalitsuselt kahjutasu nõuda selle osa lafettide eest, mis ettetulnud takistuse tõttu tähtpäevaks väljavedamata jäid.

§ 12.

Metsade peavalitsus jätab omale õiguse Raudteevalitsusele käesolevas lepingus ettenähtud hindadega ja tingimistega kuni kümnetuhat (10.000) lafeti enam anda.

§ 13.

Raudteevalitsus võtab Metsade peavalitsuselt lafette vastu ka Sonda- Jõepere kitsaroopalise raudtee liini ehk selle harutee ääres nende samade tingimistega, kuid maksab seal lafeti tükist kaksteist (12) marka vähem, kui raudtee jaamades (§ 10). Juhusel, kui praegu Jõepereni valmisolevat kitsaroopalist raudteed juure ehitakse ehk laiendakse, on Metsade peavalitsusel õigus ka uue liini ääres Raudteevalitsusele lafette üleanda. Viimane maksab Metsade peavalitsusele uue liini ääres vastuvõetud lafeti tükist kuusteist (16) marka vähem kui raudtee jaamades (10)§.

§ 14.

Kitsaroopalise raudtee liini ehk selle haruteede äärde Raudteevalitsusele üleandmiseks väljaveetud lafettide eest maksab Raudteevalitsus Metsade peavalitsusele platsiraha viiskümmend (50) penni ruutsüllast aastas.

§ 15.

Kõik arusaamatused, mis selle lepingu mittetäitmise juures tekkida võivad, lahendavad Teede- ja Põllutööministrid.

L e p i n g .

14 oktoobril 1922a. on Metsade peavalitsuse ülema ja Eesti mehanilise puutööstuse a/s.A.M.Lutheri volinikuvahel tehtud käesolev leping alljärgneva üle:

§ 1.

Metsade peavalitsus võtab oma peale a/s.Lutherile 1922/23a. talve jooksul Eesti Vabariigi metsadest ülestöötada ja väljavedada umbes ükssada tuhat (100.000) kantajalga kase- ja sanglepa pakke.

§ 2.

Kõlbulikkudeks loetakse kõik need kase ja sanglepa pakkud, mis värskelt raiutud, terved ja ilma jämedate ning kuivade oksadeta. Kasepakkude juures on lubatud üksikud värsked oksad läbimõetud mitte üle 2", kuna sanglepa pakud ilma oksadeta peavad olema. Mõlemat seltsi pakkudel on lubatav vähene ühepoolne kõverus ja kõva punane süda. viimane võib olla pakkudel kuni 10 tollini - 3", 11" ja 12" tollistel pakkudel - 4" ja pakkudel üle 12" - 5 tolli.

§ 3.

Kase ja sanglepa pakkude mõetud on:
pikkus - 9 jalga 2 tolli, 16 jalga 4 tolli ja 24 jalga 6 tolli ja läbimõet ladva oma kõige kitsamast kohast, ilma kooreta, vähemalt 8 tolli (mitte 7 1/2 ehk 7 3/4 cf. § 7).

§ 4.

Mõlemat seltsi pakkude puumasse väljaarvamine sünnib Metsade peavalitsuse tabeli järele, kus juures pikkuse mõetudeks ainult täied jalad võetakse ja tollid arvesse võtmata jäetud.

§ 5.

Ülevaltoodud (§§ 2 ja 3) tingimistele vastavaid kase- ja sanglepa pakke, mis raudtee jaamadesse, jõgede ning järvede kaldale ja mere randadesse väljaveetud, kohustab ennast A.S.Luther vastuvõtma ja Metsade peavalitsusele järgmist hinda maksma:

a) Raudtee jaamadesse väljaveetud 8' 2" kasepakkude eest:

Tallinna- Tapa raudtee liini pealt		mrk.	46. -	kantjalg
Tapa - Tartu	"	"	42	"
Tartu - Valk	"	"	37	"
Valk - Jrbosk	"	"	32	"
Tapa - Sonda	"	"	42.-	"
Sonda- Narva	"	"	40.-	"
Tallinna- Haapsalu	"	"	46.-	"
Tallinnas- Alliku	"	"	43	"
Alliku - Mõisaküla	"	"	39- -	"
Mõisaküla - Pärnu	"	"	35	"
Harutee Surju - Laiksaare	"	"	30	"
Lelle - Eidapere haruteel	"	"	39.	"
Tamsalu - Paide liinil	"	"	39	"

b) Putkaste, Kõrgesaare (Hiiumaal) ja Mõtsu meterandades:
8' 2" pakkudest 30 mrk. 16' 4" ja 24' 6" - 35 mrk.k.j.
d) Parvetamise jõgede ning Peipsi ja Virtsjärve kallastel ja mere randades (peale Putkaste, Kõrgesaare ja Mõtsu).
8' 2" pakkudest 25 mrk. 16' 4" ja 24' 6" - 28 mrk. k.ja last
g) Kõigi sanglepa pakkude eest maksab A/S.Luther Metsade Peavalitsusele ülalnimetatud väljaveo kohtades ja mõetudes 10 % vähem, kui kasepakkudest.

§ 6.

Väljaveetud kase ja sanglepa pakkude vastuvõtmine a/s.Lutheri poolt, sünnib mitte hiljem kui 7 päeva jooksul peale metsavalitsuse sellekohase teadaande kättesaamist, vastasel korral jäeb platsiraha, kus seda nõutakse, ainult a/s.Lutheri maksta.

§ 7.

Pakkude üleandmise ja vastuvõtmise juures toimetakse nende läbimõetmist peenemast kohast, ilma kooreta, kus juures mõetusi kuni 1/2 tollini arvesse ei võeta, kuna 1/2 tolli ja enam järgmiseks täieks tulliks arvatakse.

§ 8.

Metsade peavalitsuse poolt korraldakse pakkude üleandmist, nõnda, et terve valmistamise ja väljaveo hooaja jooksul (§ 1) vastuvõtmine, igas väljaveo puhktis, võimalikult mitte üle kolme korra ei sünniks.

Viimane vastuvõtmine peab sündima kõigis raudtee jaamades ja haruteedel mitte hiljem kui 1.mail 1923a. Parvetamise jõgede kallastel, mere rannas ja Peipsi ja Virtsjärve kallastel mitte hiljem kui 15 märtsil 1923a.

§ 9.

Väljaveetud pakkude platsiraha, kus seda nõutakse, läheb esimese kvartumi üleande - vastuvõtmise päevast täielikult a/s. Lutheri kanda. Metsade peavalitsuse päralt olevatel platsidel võivad pakkud tasuta seista mitte kauem kui kaks kuud, üleandmise päevast arvates.

§ 10.

Rahamaksmine a/s.Lutheri poolt sünnib Metsade peavalitsuse arvete ja maksutähtede järele mitte hiljem kui seitsme päevajooksul peale iga arve ja maksutähe kättesaamist.

§ 11.

Käesolevalepingu tingimiste täitmise tagatiseks maksab a/s-Luther Tallinna Kehteisse Metsade peavalitsuse jooksvale arvele nr.52 nelisada tuhat (400.000) marka, missugune summa peale lepingu lõpetamist a/s.Lutherile ilma protsentidega tagasi maksetakse enk lõpu arvete õiendamise juures kaasa arvatakse.

§ 12.

Juhtumisel, kui Metsade peavalitsusel, temast mitte ärarippuvatel põhjustel, võimalik ei ole käesoleva lepingu § 1 ettenähtud kase ja lepapakkude masset valmistada ja väljavedada - ei ole a/s.Lutheril õigust mingisuguse kahjutasu nõuda.

Kui aga pakke enam saab valmistud, siis on a/s.Luther kohustatud need käesoleva lepingus ettenähtud hindadega ja tingimistega vastuvõtma.

§ 13.

Tempelmaks tasutakse a/s.Lutheri poolt iga sellekohase arve õiendamise korral, seaduses ettenähtud määral.

§ 14.

Käesolev leping astub jõusse peale nõusoleku avaldamist Riigikontrolli Tsiviilosakonna poolt.

---

9 detsembril 1922a.

nr.38291/97.

Vabariigi metsaülematele.

Siin juures saadetakse kõigile metsaülematele teadmiseks ja laiaroopalise ja Tamsalu- Paide raudtee liini ümbruses asuvate metskondade metsaülematele täitmiseks ärakiri peavalitsuse ja Riigi raudteevalitsuse vahel sõlmitud lepingust, mille järele peavalitsus enese peale on võtnud 15000 - 2000 k.sülla küttepuude muretsemise Riigi Raudteevalitsusele ajajooksul 1 detsembrist s.a. kuni 1septembrini 1923a.

Lepingu täitmiseks teeb peavalitsus allpool nimetud metskondade metsaülematele kohuseks käesoleva talve jooksul metsast väljavedada Riigi Raudteevalitsusele üleandmiseks lepingule vastavaid küttepuid järgmisel arvul:

Tallinna. Haapsalu- Baltiski liinil:

Sutlema metsk.	Riisepere jaama	- 250	k.sülda
Kloostri "	Vasalema	75	"
Piirsalu "	Risti ja Ellamaa	300	"
Vääna "	Klooga jaama	50	"

Nimetud liinil lepingu järele puuduvad 525 k.sülda tulevad Mõtsu, Putkaste ja Kõrgesaare metskonnast mereranda väljavedada ja sealt laevaga Rohukülasse ehk Baltsiski , nii kuidas see odavam tuleb, toimetada. 525 k.sülla ärajaotuse nimetud kolme metskonna vahel ja järelvalve selle järele, et puud lepingus ettenähtud tähtajaks üleandmiseks kohale toimetakse, teeb peavalitsus ülesandeks Lääne maakonna metsaülemale.

Tallinna - Tapa liinil:

Anija metsk.	Kehra ja Aetviidu jaama	- 200	k.sülda
Rooküla "	" " "	- 100	"
Jäneda "	" " "	- 350	"
Rava "	Aetviidu ja Lehtese	- 150	"

Tapa - Sonda - Narva liinil.

Raudteevalitsusele üleantavate küttepuude ärajaotuse metskondade vahel nimetud liinil jätab peavalitsus Viru maakonna metsaülema hooleks, kellele ülesandeks tehakse selle järele valvata, et nimetud liinil lepingus ettenähtud arv küttepuid õigeks ajaks üleantakse.

Tapa - Voldi - Tamsalu - Paide liinil.

Tapa- Voldi- Tamsalu- Paide liinil.

Tapa metsk.	-	Tapa jaam.	50 k.sülda
Undla	-		100 "
Porkuni	Tamsalu ja Kiltsi		150 "
Rakke-Tammiku	Kiltsi,Vägeva ja Rakke j.		600 "
Jõgeva	Jõgeva ja Karepere jaam.		200 "
Kaavere	Jõgeva		60 "
Kaiavere	Voldi		140 kase ja lepa puid
Kärevere	Voldi		150 k.sülda
Koeru	Rakke		50 "
Purdi	Paide ja Esna		300 "

Voldi - Valga liinil.

Kärvere metsk.	Kärkna jaama	50 k.sülda
Kongota "	Pritso ja Elva jaam	100 "
Kambja "	Nõo	150 "
Otepää "	Otepää	50 "
Tartu "	Tartu	50 "
Aakre "	Puka,Prõtso ja Mägiste	150 "
Sangaste "	Sangaste ja Keeni jaam	300 "

Valk - Irboska liinil.

Valga metsk.	Valga ja Karula	200 k.sülda
Karula "	Karula	200 "
Veriora "	Lepasaare	75 "
Vana-Antsla	Antsla jaam.	550 "
Võru	Võru	300 "
Sõmerpalu	Sõmmerpalu	225 "
Roosa	"	50 "

Ülalnäidatud arvudes on ettenähtud peale metsas olevate kuivade küttepuude ka käesoleval metsa tööstuse hooajal valmistavad puud. Kuivade küttepuude väljaveoga palutakse viibimata peale algada. Väljavedada tulevad ainult lepingu tingimistele vastavad küttepuud, missuguste oma hind (kännuraha plus ülestöötamise plus väljavedu plus muud tegelikud kulud plus 15% kõigestu summast administratsiooni kuludeks) mitte üle lepingus ettenähtud hinna ei tõuse. Väljavedu korraldamisel palutakse juhtnööriks võtta peavalitsuse ringkiri s.a.nr.36985/96. Kus väljavedu majanduslisel teel küttepuude suure arvu tõttu raske läbiviia on, tuleb kiires korras peavalitsusele väljaveo vähemapakkumise teel väljaandmise kava läbi vaatamiseks ja väljakuulutamiseks saata. Raudteevalitsuse küttepuude väljaveo juures kaotavad maksvuse peavalitsuse ringkirjas s.a.nr.33631/91 väljaveetud küttepuude kohta maksma pandud maksimaal hinnad, vaid siin tuleb silmaspidada ainuüksi lepingu hindasi.

Lepingu järele maksab Raudteevalitsus sanglepa küttepuude eest kase küttepuudega ühesugust hinda. Seda arvesse võttes, võib lepa küttepuid mõnes kohas isegi 25 versta kauguselt väljavedada.

Kõigile metsaülematele, kes raudteevalitsusele puid väljaveavad, palutakse viibimata vastavate jaamaülemate poole pöörduda puude platsi saamiseks.

Küttepuude sortidesse jagamist toimetada nii, kuidas see metsavalitsusele kasulikum on. Kase ja lepapuid palutakse võimalikult teistest eraldada. Et raudtee valitsus selgeid haavu vastu ei võta, tuleb raudtee läheduses metsas olevate haavapuude ärakasutamiseks need okaspuudega ärasegada, aga nii, et need IV sordi väljaannaks. Sorteerimist toimetada nii, kuidas see hõlbsam on. Kui mõned metsaülemad ülalettekirjutud arvust kinnipidada ei saa ja neil võimalik ei ole küttepuid ettekirjutud arvul anda ehk võimalik on enam anda, siis palutakse sellest peavalitsusele aegsasti teatada.

Küteepuude üleandmine raudteevalitsusele sünnib partiide viisi kuid võimalikult suuremates partiides. Kus üleantavate puude arv üle 300 k.sülla ulatab, seal võib üleandmine kahel korral sündida. Kui küttepuud üleandmiseks valmispandud, siis palutakse sellest peavalitsusele viibimata teatada korralduse tegemiseks, et Raudteevalitsus puud vastuvõtaks. Arvete õiendamine Raudteevalitsusega sünnib peavalitsuse kaudu ja peale lepingu lõpetamist saab vastavatele metsaülematele raha maksmisest teada antud.

Raudteevalitsusega sõlmitud leping palutakse tähelepanelikult läbilugeda ja kui mõni punkt seal mõnele metsaülemale mitte päris selge ei ole, siis tuleb selle kohta kohe peavalitsuselt selgitust küsida. Küttepuid, missugused lepingu tingimistele ei vasta, mitte väljavedada. Et ärahoida kütepuude pinude ümberlangemist. nagu see möödaläinud aastal paljudes kohtades ette tuli, tehakse metsaülematele ülesandeks selle järele valvata, et puu platsid lumest ja prügist võimalikult ärapuhastataks ja küttepuud tugedega hästi kinnitud oleks. Küttepuude ladumine peab korralik olema.

L i s a: lepingu ärakiri 2 lehel.

L e p i n g .

30 novembril 1922a. on Riigi Raudteevalitsuse esitaja ja Metsade peavalitsuse ülema vahel järgnev leping kindlaks tehtud ja allakirjutatud:

§ 1.

Metsade peavalitsus müüb Riigi Reaudteevalitsusele aja jooksul 1 detsembrist 1922a. kuni 1 septembrini 1923a.viisteistkümmend tuhat /15.000/ kantsülda mitmesuguseid küttepuid.

§ 2.

Küttepuud veetakse metsast välja Metsade peavalitsuse kulul ja korraldusel raudtee jaamadesse ja saavad Raudteevalitsusele üleantud järgmises korras ja arvul, kus juures aga allpool toodud arvud üksikutel liinidel 10% vähem ehk rohkem võivad olla - üldises summas aga § 1 ettenähtud arv kindlaks jäeb.

a) Tallinna- Haapsalu- Baltiski liinil ehk nimetud kolmes sadamas kuni 1-se septembrini 1923a. ükstuhat kakssada /1200/ kantsülda.

b) Tallinna- Tapa liinil kuni 1 juunini 1923a. kaheksasada /800/ kantsülda.

d) Tapa- Sonda- Narva liinil kuni 1 septembrini 1923a. kaheksatuhat (8000) kantsülda.

e) Tapa- Voldi- Tamsalu- Paide liinil kuni 1 augustini 1923a. kakstuhat (2000) kantsülda-

g) Voldi- Valga liinil kuni 1 juulini 1923a. ükstuhat seitsesada (1700) kantsülda.

h) Valk- Irboska liinil 1 augustini 1923a. ükstuhat kolmsada (1300) kantsülda.

§ 3.

Küttepuud peavad raudtee jaamades ja sadamates Raudteevalitsuse varustusosakonna agendi poolt määratud platsile korralikult laotud saama. Ladumise plats saab Metsade peavalitsuse korraldusel ja kulul prügist ja lumest puhtaks tehtud, kus

juures plats, lume ja prügi alla, Raudteevalitsuse poolt üsna küttepuude platsi läheduses kättejuhataks e- Pinud peavad aluspuude peale laotud ja ümberlangemise kaitseks tegedega kinnitud olema. Pinude otsad peavad raudteeroobastest vähemalt 1 1/2 sülda eemal olema. Riitasi ei tohi pinudes rohkem olla kui kaks ja pinude vahe üks arsin. Pinude pikkuse määrab varustuse ~~xxxxxxx~~ osakonna agent.

§ 4.

Raudteevalitsus on kohustatud platsisi raudtee jaamades küttepuude alla kohalikude metsaülemate sellekohaste nõudmise peale ilma viivituseta andma.

§ 5.

Küttepuude tehnilised tingimised on järgmised:

a) puud peavad okstest siledaks raiutud ning halgudesse lõhutud olema, millede pikkus 28 tolli.

Märkus: Tamsalu- Paide liinil võivad vastuvõetud saada ka puud, pikkusega 21 tolli.

b) puud ei või peenemad olla, kui 3 1/2 tolli, puude jämedus mõedetakse tüvepoolsest otsast koore alt.

d) puud läbimõeduga 3 1/2 tolli kuni 5 1/2 tolli ei või rohkem olla, kui 20% puude kogust.

e) puud läbimõeduga üle 5 1/2 tolli kunu 12 tollinu peavad kaheks haluks lõhutud olema, puud jämedamad kui 12 tolli - 4 haluks.

g) parvetatud puude küttevääritus saab loetud 90% vastava sordi mitteparvetatud puude väärtusest.

h) pehastanud /poolmädanenud/ südametega puid võib ette tulla ainult IV sordi (§ 6) puudel ja mitte üle 5% kogusummast,

i) metsakuivade /suhostoi/ puude küttevääritus saab 35% alamaks loetud.

§ 6.

Küttepuud jägunevad IV-ja sorti.

I sort - tammed, saared, vahtrad, kase ja sanglepad.

II sort - esimest sorti puude segu okaspuudega /kuused männad/ seal juures ei või okaspuid rohkem, kui 50% alla.

III sort - okaspuud /kuused ja männad/ ehk nende segu I sorti puudega, kui segus okaspuid rohkem, kui 50% on.

IV sort - kolmat sorti puudesegu pehmete lehtpuu tõugudega /haavad, pajud, pärnad jne./ seal juures ei või pehmeid lehtpuid rohkem kui 50% olla.

§ 7.

Küttepuude vastuvõtmiseks määrab Raudteevalitsus komisjoni 7 päeva jooksul peale seda, kui Metsade peavalitsus teada on annud, kus kohas ja kui palju puid üleandmiseks valmispandud on.

§ 8.

Komisjon otsustab, kas puud lepingule vastavad ja mõõdab ära nende kogu, mõetmise juures tõtab komisjon iga 10 jooksva sülla peal ühe ristladu arvesse.

§ 9.

Puude kogu saab kindlaks tehtud kantsüldades, mõeduga 7 x 7 x 7 jalga, ülemääraga, aga 2 tolli, kui puud kuivad ja 3 tolli kui puud toored.

§ 10.

Kui puud korratult üleslaotud, võib komisjon prooviladu. mise toime panna, aga mitte rohkem, kui 5% ülesantud puude kogust. Prooviladumise tagajärgede põhjal teeb komisjon terve puude kogu kantsüldade arvu kindlaks. Kui prooviladu näitab, et puude süldade arv komisjonile õigesti oli ülesantud, jäävad prooviladumise kulud Rausteevalitsuse kanda, vastasel korral kannab need kulud Metsade peavalitsus.

§ 11.

Puud sortide (§6) kindlaks tegemine sünnib järgmiselt:

a) kui halud ühesugused on, siis loetakse need lihtsalt ära ja tehakse protsent kindlaks:

b) kui aga halud mitmesugused on, siis võetakse hälgude mõetmine ette ja arvatakse iga puuseltsi puumasse Metsade peavalitsuse kantajala tabeli järele välja.

d) arvamiste lahkumineku korral võetakse ette prooviladu. mine ühes sorteerimisega, prooviladumise kulud kannab see pool, kel le arvamise prooviladumine ümberlükkas.

§ 12.

Vastuvõetud küttepuude eest maksab Raudteevalitsus Metsade peavalitsusele iga kantsülla eest mõeduga (p.9) järgmised hinnad:

I sordi puude eest	-	viistuhat neliküimmend (5040) marka.
II " "		nelituhat kuussada kakskümmend /4620/ mrk.
III " "		nelituhat kakssada /4200/ marka.
IV " "		kolmtuhat seitsesaja kaheksakümmend /3780/ marka.

Märkus: Neljanda sordi puid ei või üleüldisest küttepuude arvust mitte üle 35% olla.

§ 13.

Vastuvõetud puude hinna tasub Raudteevalitsus Metsade peavalitsusle 30 päeva jooksul täielikult, arvates arve kättesaamise päevast Raudteevalitsuses. Peale selle tähtaja tasumata arvete pealt maksab Raudteevalitsus Metsade peavalitsusele üks protsent kuus viivituse raha.

§ 14.

Raudteevalitsus annab Metsade peavalitsusele platsi raudteele määratud puude ülesladumiseks ilma hinnaga. Juhtumisel, kui puud Raudteevalitsuse poolt vastuvõtmata jäetakse, on Metsade peavalitsus kohustatud need 2 nädala jooksul Raudteevalitsuse platsilt ärakoristama. Ei tee Metsade peavalitsus seda, siis on Raudteevalitsusel õigus puude eest nimetud ajast peale platsiraha nõuda.

§ 15.

Kui saab kindlaks tehtud, et puude väljavedu takistatud oli põhjustel, mis Metsade peavalitsusest ära ei ripu /force majeur/ siis ei ole Raudteevalitsusel õigus Metsade peavalitsuselt kahjutasu nõuda selle osa puude eest, mis ettetulnud takistuste tõttu tähtpäevadeks väljavedamata jäi-

§ 16.

Metsade peavalitsus jätab omale õiguse Raudteevalitsusele käesolevas lepingus ettenähtud hindadega ja tingimistega kuni viistuhat /5000/ kantsülda küttepuid enam anda Tapa- Sonda ' narva liinil.

§ 17.

Raudteevalitsus võtab Metsade peavalitsuselt küttepuud vastu ka Sonda- Jõepere kitsaroopalise raudtee liini ehk selle harutee ääres nendesamade tingimistega ja maksab seal puude eest seitsesada /700/ marka kantsüllast vähem, kui raudteejaamades (§18) Juhusel, kui praegu Jõepereni valmisolevat kitsaroopalist raudteed juure ehitakse ehk laiendakse, on Metsade peavalitsusel õigus ka uue liini ääres Raudteevalitsusele puid üleanda. Viimane maksab Metsade peavalitsusele uue liini ääres vastuvõetud küttepuude kantsülla eest /üks tuhat /1000/ marka vähem kui raudteejaamades /§ 12/ Kõik nimetud kitsaroopalise raudtee ääres üleantavad puud lähevad Tapa- Sonda- Narva liinil ettenähtud puude arvesse.

§ 18.

Kitsaroopalise raudtee liini ehk selle harutee äärde Raudteevalitsusele üleandmiseks väljaveetud küttepuude eest maksab Raudteevalitsuse Metsade peavalitsusele platsiraha viiskümmend /50/ penni ruutsülla pealt aastas.

§ 19.

Kõik arusaamatused, mis selle lepingu täitmise juures tekkida võivad - lahendavad Teede ja Põllutööministeid.

§ 20.

Käesolev leping astub jõusse peale kinnitamist Teedeministri poolt.

---

28 detsembril 1922a.

Vabariigi metsaülematele.

nr.40177/104.

Metsade peavalitsus on riiklise metsatööstuse jaoks väljatöötanud ning valmistada lasknud allpool nimetud raamatud, tabelid ja blangid, missugused metsaülematele väljajagamiseks tarvilises määras maakonna metsaülematele väljasaadetud on.

1) Metskonnas ülestöötud ja väljaveetud materjaalide vastuvõtmise raamat /vorm 1/.
2) töötähtede raamat /vorm 11)
3) Tööliste palga tabelid /vorm III/
4) Tarbepuude sortimentide abiraamat /vorm IV/
5) Päevatööliste palgatabelid.
6) lepingute vormid - eraldi tarbepuude, propside, küttepuude jne. müümiseks.

Nimetud raamatute ja tabelite tarvitamine oleks järgmine:

Vorm I antakse metsaülema poolt registreeritult välja: ametnikkudele, kelledele metsamaterjalide vastuvõtmine metsas ja laduplatsidel kohuseks tehtud.

Vastuvõtmist peab määratud vastuvõtja - metsavahi ja võimaluse korral ka praakeri, juuresolekul toimetama. Vastuvõtmise raamatus tähendud seletuse järele kannab vastuvõtja vastuvõetud materjaalid raamatusse, mida ka metsavaht oma samasuguse raamatusse kohustatud on märkima.

Metsavahile väljaantud raamat jääb tema kätte, temale alluvas vahtkonnas asuvate materjaalide kontroleerimiste kordadeks ettenäitamiseks ja ühtlasi väljaantavate materjaalide registreerimiseks. Iga väljaantud materjaali üksust vahtkonnast märgib metsavaht väljaandmise korral ära. Ühtlasi ka mahatõmmates vastavat sissekantud üksust ja tähendab, ettenähtud vastavas lahtris, materjali saaja nime ning metsaülema käsu numbri üles: niisama tuleb ka talitada väljaveo juures vedajatele materjaalide väljaandmisel.

Kui kõik materjalid vastuvõetud ühelt tööliselt, teeb vastuvõtja koha peal omas raamatus iga vastuvõetud ühenimelise materjali kokkuvõtte, ülestähendades selle alla üksuse tööhinda ja annab töötähe /vorm II/ oma allkirjaga töölisele välja.

Täätähe ~~väljasaadetud~~ nummer tuleb raamatusse ülestähendada. ~~12~~

Iga väljasaadetud töötähe raamat on varustud 12 lehelise kopeer paberiga.

Saadud töötähtedega ilmub tööline rahamaksmise päeval raha väljaandja juure, kustemalt täht ära võetakse ja tööraha palga tabeli järele väljamaksetakse.

Peale materjaali vastuvõtmist kõikidelt töölistelt metsas ehk laduplatsidel, kirjutab vastuvõtja /omas korteris/ puhtalt tindiga, vastuvõtmise raamatust kokkuvõetult, kõik vastuvõetud materjaalid iga töölise kohta eraldi, palga lehe /vorm III/, ülestähendades kõiki andmeid /ilma puumasse ja tööraha väljaarvamata / ettenähtud tabeli vormi järele, ühtlasi ka äratähendades märkusena töölisele väljaantud töötähe nr.nr.

Peale tähendud sissekandmist kirjutavad palga tabelile alla vastuvõtja ja juuresolijad, mille järele tabel kiires korras metskonna kantseleisse ära saadetakse. Metsaülema kantseleis arvatakse tabelis tähendud andmete põhjal puumasse ja tööraha iga üksiku töölise kohta eraldi välja ning seatakse sellesama vormi järele puhtalt palga tabel kokku.

Peale kõikide materjaalide sissekandmist, ühes puumasse ja töörahaga tehakse kokkuvõte, mille alla metsaülema poolt järgmiselt märgitakse: käesolev tabel on kokkuseatud /näituseks/ kahekümne viie tuhande /25.000/ marga peale, metsaülem /allkiri/. Kui raha väljamaksetud, siis teeb väljaandja omalt poolt järgmise märkuse: "Käesoleva tabeli järele väljamaksetud kakskümmend viis tuhat /25.000/ marka. Kuupäev, aasta väljaandja ametniku ameti nimetus ja allkiri.

Peale selle on veel tarvis märkus: Raha väljamaksmist kinnitan: metsaülem /allkiri/.

Tabelisse kirjutud materjaalide üleüldine kokkuvõte tehakse viimasel leheküljel. Näituseks: 25 k.s. I sordi küttepuid, üksuse tööhind 450 marka. summa 11.250 marka.jne. vastuvõtmist toimetakse eraldi iga osatüki ehk laduplatsi peal vähemalt kaks korda kuus, niisama seatakse eraldi iga osatüki ehk laduplatsi kohta palga tabel kokku.

Palga tabeli sissekandmist toimetakse näitlikuk juhatuse järele, mis peavalitsuse poolt igale maakonna metsaülemale kätte saadetakse, metsaülematele äraseletamiseks.

Palga tabeli kokkuvõttes järele tehakse metsamaterjaali arvestamise raamatusse vastavad sissekanded, kus juures palkide, pakkude jne. sortimendid tarbepuude sortimentide raamatusse /vorm IV / sissekantakse, mille kohta tabeli eesküljel mõutud märkused tehakse. Nimetud palgatabel tuleb ärakasutada kaheks otstarbeks: 1) ülestöötud- ja 2) väljaveetud materjaalide tööraha maksmiseks. mahakriipsutades mitte vastav nimetus - peal- ehk allpool vahejoont.

Päevatöölise tabelisse tuleb raha summade kohta niisamasugused märkused teha, kui need ülalkirjeldud palgatabelites, kus juures selle viimasel leheküljel tehtud töökirjeldus tehakse ühes kulude öranäitamisega, missugust allkirjadega tuleb kinnitada.

Päevatööliste tabelisi võib ka teiste päevatööde peale ärratarvitada /kultuuritööde tööde tarbeks jne.).

Lepingu blanke on valmistud kahesuguste müükide jaoks. esimene küttepuude, propside, paberipuude, sindlipakkude ja teiste kantsüldades müügile tulevate metsamaterjaalide tarvis. teine - palkide, pakkude, liiprite ja teiste metsamaterjaalide tarvis, missugste müük sünnib tüki arvu ja kantjalgade järele. Üleüldised tarvilikud tingimised on lepingu blankides ettenähtud. Metsamaterjaalide vastuvõtmise, äravedamise ja rahamaksmise termiinid tulevad kõigis lepingutes tingimata punktid ettenäha. Ostusumma osalise maksmise /1/3 ja 2/3) kohta käivad punktid on ssissevõetud suuremate müükide tarvis, kuna vähemate müükide juures ikka ostusumma võimalikult kohe tervelt sissenõuda tuleb.

Blankide lõpus on ruumi jäetud täiendavate tingimiste tarvis, kui neid aga ei juhtu olema, siis tuleb tühi ruum, kuni allkirjadeni, põigiti tõmmatud joonega täita.

1923 aasta ringkirjad.

31 jaanuril 1923a.

Riigi metsaülematele.

nr.3677/5.

Täienduseks peavalitsuse ringkirjale nr.39817/102 23 detsembrist 1922a. teatakse, et metskonna metsaülematele väljaandmiseks on maakonna metsaülematele järgmised blanketid välja saadetud, mis allpool antud juhtnööridel täita tulevad:

1. Riiklise metsatööstuse kuuaruanne (Tööstusosakonnale).
2) Tarbepuude sortimentide leht /kollane/.
3) Tarbepuu sortimentide kokkuvõtte abileht /tume kollane metskonna kantseleis tarbeks ja/
4) Riiklise metsatööstuse kuuaruanne /Arve osakonnale/.

Tööstusosakonnale saadetav kuuaruanne tuleb kokkuseada metsamaterjaali arvestamise raamatu põhjal. Täitmiseks on blanketil ettenähtud vastavad lahtrid, mis kokkukõlas viidud raamatu omadega.

Aruanne " A ".

Joonel "ülevõetud" tuleb näidata materjaalid, mis ülevõetud teistelt asutustelt ehk metskondadelt. Väljamineku osas metsas vahel oleval joonel tuleb näidata kogusummas igasugune materjaalide väljaminek, nagu ärapõlenud, varastud metskondade hoonete paranduseks ja kütteks äratarvitatud, ümbertöötatud jne. kus juures aruande B lõpul tarvilistes seletustes ära tuleb näi tähendada üksikasjalik väljamineku nimetus ja arv.

Kui liipri pakud ümbertöötatud liipriteks, tuleb saadud liiprid joonel juure raiutud, sissetulekuna ära näidata, kuna pakud väljamineku vabal joonel ära näidatakse. Ladu platsidel võib nimetud sissetulekute - väljaminekute näitamiseks ära tarvitada jooned ülevõetud ja üleantud, ülestähendades üksikasjaliselt materjaalide liikumist tarvilistes seletustes.

Ladu platsidel sissetuleku "parvetud" koonel näidata vastuvõetud parvetud materjalid, kuna väljamineku "parvetud" joonel näidata need - mis parvetamiseks väljaantud.

Materjalid müük on jaotud kolme liiki, mis järgmiselt näidata:

a) lepingute põhjal - mis müüdud oksjonitelt ehk lepingute põhjal.
b) väiksel arvul, müüdud kohalikkudele elanikkudele ja d/ võistluspakkumiselt.

Müütuks tuleb lugeda ja sellena näidata need materjalid, mis tegelikult metsas ehk ladu platsidel vastava dokumentidega üleantud, ühtlasi äranäidates nende müügi hinda üldsummas.

Aruanne " B ".

Siin tuleb näidata vastavalt kõik materjaalid, mis kuu lõpuks metsa ja laduplatsile järele jäänud.

Tarbepuu sortimentide leht lisatakse saadetavale aruandele ligi, kui metskonnas on olemas müügile määratavaid materjaale.

Tarbepuu sprtimentide kokkuvõtmiseks on ligilisatud tarbepuu sortimentide kokkuvõtte abileht mis ettenähtud metskonna kantselei sisemise asjaajamise kergenduseks.

----- o -----

Arveosakonnale saatmiseks ettenähtud aruande blank on ärakiri esimesest aruandest, milles aga äranäidatakse materjaalide hinnad. Selle aruande ärakiri tuleb maakonna metsaülemale teadmiseks saata.

Materjaali oma hinna all tuleb mõista 1) metsas kännu raha + ülestöötamine + muud tegelikud tööstuse kulud, ilma 15% administratsiooni kuluta). 2) ladu platsidel /kännuraha + ülestöötamise + väljaveo + parvetamise ja muud tegelikud tööstuse kulud, ilma 15% administratsiooni kuluta.

Aruanded tulegad tingimata täpipealtselt kokkuseada, mis peavalitsusele võimaldaks vastavaid õigeid andmeid saada ja nende põhjal õiget arvestamist alustada.

Juhusel, kui käsoleva ringkirja täitmisel kohtade peal arusaamatusi peaks tekkima tuleb selgituse saamise ehk instrumektori kohale saatmise otstarbeks viibimata peavalitsuse poole pöörduda.

Aruanded ettepanna iga kuu 10 päevaks, algades 1 jaanuarist 1928a.

Ühes sellega, algades 1 jaan.s.a.jääb metsas tööstuse perioodiliste aruannete saatmine äraja tingkirjad 3 detsembrist 1921a. nr.26857/124 ja 8 aprillist 1922a.nr.10819/28 loetakse annuleerituks.

---

10 veebruaril 1923a.

Riigi metsaülematele.

nr.4797/8.

Asunikkudele, riigihoonete paranduseks ja kütteks, teede paranduseks, sildade ehituseks jne. väljaantavate operatsiooni fondi arvel ülestöötatud materjaalide arvestamisel on sagedaste mitmesugused arusaamatused ette tulnud, mispärast peavalitsus tarviliseks peab oma ringkirjaliste ettekirjutuste 28

juulist 1922a.nr.22533/53 ja 23 detsembrist 1922a. nr.39817/102 täienduseks järgmist selgitada:

1) Asunikkudele R.T.nr.151/152 - 1920a. ja nr.69 - 21a. väljakuulutatud määruste põhjal riigikulul ülestöötatud materjaalide andmise korral tuleb asunikult 1/5 osa kännurahast ja tegelikud ülestöötuse ning muud tehtud kulud /ilma 15% administratsiooni kuluta/ müümise juures otsekohe sissenõuda ja operatsiooni fondi arvele sisse kanda:

2) R.T.nr.151/152 - 1920a.nr.102 - 1921a. avaldud määruste põhjal klassiteede, sildade ehitamiseks, kilomeetri postideks jne. antavate valmismaterjaalide eest ei tule kännuraha sisse nõuda, kuna aga tegeliku ülestöötuse ja muud kulud ühes 15% administr.kuludega materjaalide saaja otsekohe ära peab tasuma. mis operatsiooni fondi arvele sisse kanda ja

3) metsavalitsuse hoonete ehituse ja paranduseks, kui ka teisteks majanduslisteks otstarbeteks valmismaterjaalide andmisel jääb kännuraha sissenõudmata, kuid tegelikud ülestöötamise ja muud kulud /ilma 15% administr. kuluta/ tulevad vastava lubatud krediidi arvelt operatsiooni fondi arvele üle kanda.

Et operatsiooni fondi arvel ülestöötava metsa eest kännuraha aasta lõpul riigi sissetulekuks äratasuda tuleb, seepärast on tingimata tarvilik ülalpool tähendud p.p.1, 2 ja 3 näidatud otstarbeks antavate materjaalide peale, millede eest kännuraha tasumata jääb. igakord vastav akt kokkuseada, eraldades materjaale langi tükkide ehk laagriplatside järele. Operatsiooni aasta lõpul on metsaülemad kohustud aktide põhjal kokkuseadma vastavat arvet sisse nõudmata jäänud kännuraha peale ja seda ühes aktide ärakirjadega peavalitsuse arveosakonna ära saatma.

Kõigenende materjaalide arvestamist tuleb toimetada harilikus korras. so. väljaandmisel neid sissekanda metsamaterjaalide ülestöötuse raamatu väljamineku küljel kus juures materjaali hinna lahtris tegelikult saadud hind ja rahasumma ära näidatakse, kuna aga lahtris hinnatud harilik omahind kännuraha ja muud tegelikud kulud, ilma 15% administratsiooni kuluta tära tuleb näidata Vahe ehk võlg mis kännurahana maksta tuleb - näidata märkustes.

Varastud, põlenud jne, materjaalid, millede kohta tarvilikud aktid olemas, tulevad metsamaterjaalide arvestamise raamatus väljaminekuna näidata ühes tegeliku omahinnaga,.s.o. kõik tegelikud kulud ühes kännurahaga /ilma 15% administratsiooni kuludeta/. Metsamaterjaalide omahinna väljaarvamisel kännurahaks võtta see taksi hind, mille järele metsatükk tööstusele üleandmise ajal hinnatud oli. Mis puutub neisse materjaalidesse, mis kuni 1 jaanuarini 1922a. valmistud, siis tuleb nende taksihinna väljaarvamisel toimetada 6.VII.1922a. nr.20139/56 all antud juhtnööride põhjal.

Sildade ehitamiseks ja paranduseks tuleb materjaale võimalust mööda kasvavast metsast anda.

---

13 märtsil 1923a.

Riigi metsaülematele.

nr.9913/17.

Sõlmitud lepingu täitmiseks Raudteevalitsusele küttepuude üleandmisel selgus, et mitmed metsaülemad I, II ja III sordi puude sekka pehastanud - mäda südametega, haava ja kaika halgusid on jätnud, mis läbi Raudttevalitsuse agentidega vastuvõtmise juures arusaamatused esile tulevad ja Raudteevalitsus kõgemaid sorte halvemate sortide all vastu tõtab. Puude valmistamiseks ja sorteerimiseks on lepingus ja peavalitsuse ringkirjalistes ettekirjutustes nr.33631/91, 34855/94 ja 38291/27 kindel kord ette nähtud, millest aga metsaülemad ei ole kinni pidanud, mida aga kindlasti täuta tuleb. (Ringk.1922a.)

Selle lubamata nähtuse peale metsaülemate tähelepanu juhtides, tehakse kohuseks kiires korras kõik Raudteevalitsusele üleandmisele kuuluvad küttepuud viibimata lepingule vastavalt korda seada.

---

24 märtsil 1923a.

Riigi metsaülematele.

nr.11585/19

Silmaspidades metsatööstuse hooaja lõpu liginemist, teeb peavalitsus neule metsaülematele, kus vabapalgalisi tööjõude operatsiooni fondi arvel peetakse, järgmist ülesandeks:

1) Kõik vabapalgalised, kes määratud aegade peale teenistusse võetud, tulevad lepingus ettenähtud aegadel vabastada, missuguse aja jooksul sõlmitud leping maksev on ja
2) kantselei abijõud, metsapraakerid ja kümnikud, kelledega lepingud määramata aja peale sõlmitud, tuleb vabastada võimalust mööda hiljemalt 1 maiks s.a. ülesüteldes neile nendega sõlmitud lepinguid Kui aga mõnel juhtumisel kusagil vabapalgalise edasi pidamine tungivalt tarvilik on ja leping endiseks jääb, siis tuleb sellest peavalitsusele teatada.

Algades 1 maist 1923a. on vabapalgalistele maksetavate palkade ülemäär järgmisel ettenähtud:

I j.saeveski juhatajatele	- 9000	mark.
II " "	8000	"
masinistidele ja lauameistr.	6000	"
masinisti abidele	5000	"
metsatööde praakeritele	7000	"
I j. kantselei abijõududele	5000	"
II " "	4500	"

Siin juures olgu tähendud, et näidatud palkasi võib maksta ainult vilunud tööjõududele ja sel juhusel, kui võimalik ei ole odavam saada.

Juhusel, kui ametis olevad vabapalgalised praeguste palgatingimistega nõus ei ole edasi teenima, siis peavad nemad sõlmitud lepingutest, lepingus ettenähtud aja jooksul, ülesütlema Kui palgaline tarvilik ja vilunud tööjõud, siis tuleb sellega aegsasti uus leping sõlmida ja peavalitsusele läbivaatamiseks ning kinnitamiseks saata.

Ühes sellega juhitakse metsaülemate tähelepanu asjaolu peale, et peavalitsus tulevikus teenistuse lepingute kohta mingil tingimisel tagant järele oma nõusolu ei anna, mispärast metsaülemad kohustud on vabapalgaliste teenistusesse võtmiseks ehk edasi jätmiseks aegasti peavalitsus nõusolu saavutama, kas kirja teel ehk telefonogrammiga, ehk jälle lepingud aegasti kinnitusele saatma. Kuigi varemalt palkamiseks luba on antud, tuleb leping selle peale ~~võtmise~~vaatamata kinnitusele saata. Vabapalgalise ametisse võtmiseks lubasaamiseks on tarvilik igakord motiveeritud ettepanekuga peavalitsusele esineda.

Vabapalgalise vabastamiseks tuleb igakord peavalitsusele teatada, kui lepingus tähtedega ei ole ettenähtud ehk peavalitsuse poolt ära määratud.

Ühes sellega loetakse annuleerituks vabapalgalistesse puutuv osa ringkirjadest 14.III.22a.nr.8137/23 ja 12.V.22a.nr.14021/37 kuna aga lepingu vorm endiseks jääb, mida tulevikus täiendada võub punktiga, et need bvabapalgalised, kes ühte järgi üle kuue kuu operatsiooni fondi arvel teenistuses olnud, õigustud on pühadeks lisatasu saama ühesugustel alustel riigiametnikkudega.

---

14 mail 1923a.

nr.19003/38

Riigi metsaülematele.

Viimastest metsamaterjaalide kuu aruannetest on näha, et paljudes kohtades vähemad pariiid riigi arvel raiutud tarbepuid metsa on jäänud. Silmaspidades, et metsamaterjaalide müügi hooaeg lõppenud on, tuleb kõigil metsaülematel rõhku panna selle peale, et suveks metsa jäänud tarbepuud, kuni esimese kasutamise võimaluseni om väärtust ei kaotaks.

Selleks tuleb: a) palgid, propsid ja paberipuud tingimata ärakoorida:

b) palgid otsapidi kändude otsa tõsta ja

d) propsid ja paberipuud ristamisi laduda, kus juures pinude vahe vähemalt 2 arsinat peab olema, niisama tuleb maha langenud ja ümberkukkunud küttepuud viibimata uuesti ülesladuda. 1922/23a. valmistud tarbepuud, kui need ärakooritakse ja ülalnäidatud viisil üleslaotakse, võivad väga hästi kuni tuleva talveni seista, ilma et nad oma väärtust kaotaks.

Vanemaid palke puuda enne talvet likvideerida, neid kohalikkudele elanikkudele müües. Sellekohaste müügi ettepanekutegaq võistluspakkumise teel ehk väiksel arvul - tuleb igakord peavalitsusele esineda.

Müügi ettepanekutes on tarvilik äratähendada materjaalide valmistamise aeg ja missuguseid samme on varemalt nende ärakasutamiseks tehtud.

---

11 s eptembril 1923a.

nr.36019/66

Riigi metsaülematele.

Tugedes metsaülemate poolt ettepandud eelarvete peale ja arvesse võttes metsamaterjaalide ärakasutamise võimalusi, on peavalitsus otsustanud 1923/24a. operatsiooni aastal - 1 s eptembrist 1923a. kuni 31 augustini 1924a. riigi kulul metsa ülestöötamist ettevõtta allpool nimetud metskondades ja ulatuses:

Harju maakonnas.

Viimsi metskonnas	- 4,50	tiinu	Sutlema metskonnas	- 30,80	t.
Kolga "	- 5,00	"	Rooküla "	15,67	
Purila "	- 4,00	"	Vääna "	6,00	
Rummu "	- 2,00	"	Keava "	11,45	
Triigi "	- 13,00	"	Kuusiku "	9,00	
ja kvartali sihtide			Anija "	5,00	
pealt mahalasutud puud			Saku "	3,62	
(50 k.s.)					
Kloostri metskonnas	- 9,00	"			

Kokku Harju maakonnas 119,04 tiinu plus 50 k.sülda.

Lääne maakonnas:

Kärdla metskonnas	- 1,28	tiinu	Mõtsu metskonnas -	31,28	t.
Piirsalu "	- 25m00	"	Haapsalu "	5,30	"
Kõrgesaare "	- 5,22	"	Vigala " (läbiraiumine ja		
Putkaste "	- 0,32	"	harvendamine 31,35 k.sülda)		

Kokku Lääne maakonnas 68,40 tiinu plus läbiraiumine ja harvendamine Vigala metskonnas 31,35 k.sülda.

Järva maakonnas:

Jäneda metskonnas	62.93	tiinu	Purdi metskonnas .	6,25	t.
ja seemnepuud Ringi vahtk.			Türi "	20,75	"
Kava metskonnas	18,00	"	Käru "	14,00	"
Tapa "	8,00	"	Koeru "	7,20	

Kokku Järva maakonnas 13 7,13 tiinu plus seemnepuud Jäneda metskonnas.

Viru maakonnas.

Narva metskonnas	9,01	tiinu	Jõhvi metskonnas	32,00	t.
Roela "	98,78	"	Püssi "	200,00	
Vaivara "	92,00	"	Pada "	30,00	
Pagari "	29,90	"	Paasvere "	105,00	
Sagadi "	20,00	"	Rakvere "	35,00	
Rakke-Tammiku	51,76	"	Porkuni	18,19	
Loobu metskonnas	6,50	"	Undla "	6,65	
Isaku " teeääre					
puud (15 k.sülda					

Kokku Viru maakonnas 734,79 tiinu plus teeääre puud 15 k.sülda.

Tartu maakonnas.

Torma metskonnas	8,00	tiinu	Tartu maakonnas	8,00	t.
Jõgeva "	10,05	"	Kastre "	45,84	
Halliku "	10,00	"	Ahja "	20,56	
Alatskivi "	11,34	"	Kambja "	52,00	
Kaiavere "	15,00	"	Kongota "	21,02	
Puurmanni "	6,75	"	Otepää "	4,06	
Kärvere "	25,10	"			

Kokku Tartu maakonnas 237,83 tiinu.

Viljandi maakonnas.

Aimla metskonnas	11,97	t.	Loodi metskonnas	9,41	t.
Oisu "	18,16		Kärstna "	14,00	
Kaavere "	3,50		Kabala "	5,68	
Põltsamaa "	9,53		Adavere "	13,70	
Vastemõisa "	21,60		Tarvastu "	12,66	
Kõpu	7,00				

Kokku Viljandi maakonnas 127,01 tiinu.

Pärnu maakonnas:

Orajõe metskonnas	10,00	t.	Audru metskonnas	5,64	tiinu
Vändra "	0,75	"	Kariste läbiraie	(150	k.sülda
ja läbiraie	(10	k.sülda)	Karksi "	(surnud ja tuulemurtud	
			puude ülestöötamine	105	k.sülda

Kokku Pärnu maakonnas 16,39 tiinu plus 265 k.sülda.

Valga maakonnas:

Aakre metskonnas	22,65	tiinu	Valga maakon	18,00	tiinu
Sangaste "	4,00	"	Koorküla "	9,62	"
Karula "	19,35	"	ja korjanduse teel	50	k.sülda.

Kokku Valga maakonnas 73,62 plus korjandus 50 k.sülda.

Võru maakonnas:

Vana-Antsla metsk.	24,58	tiinu	Võru metskonnas	19,33	tiinu
Erastvere "	10,25	"	Sõmmerpalu "	27,00	"
Roosa "	15,00	"	Räpina "	10,00	"
plus seemnepuud	5	k.sülda	Veriora "	8,00	"

Kokku Võru maakonnas 114,16 tiinu plus 5 k.s.

Saare maakonnas.

Kuresaare metskonnas 31,00 tiinu.

Kokku üle riigi 1659,36 tiinu plus 416,35 k.sülda.

Ülalnimetatud arvudes on näidatud niihästi vanad lõpetamata langid, kui ka uued raielangid Tiinude arv ei ole täpipealne, need võivad hindamise lehtede kinnitamise juures veidi ülesehk allapoole muutuda.

Käesoleva ringkirja kättesaamisel tuleb ülalnimetatud metskondade metsaülematel viibimata metsatööstusega peale algada.

Metsa ülestöötamisel tuleb valmistada palke, paberipuid, propse, kasepakke, sanglepa pakke, haavapakke, kodumaa laiaraudtee liipreid, kodumaa kitsaraudtee liipreid, sindli ehk laastu pakke, küttepuid, latte , teibaid ja muid vähemaid materjaale kohalikkude tarviduste jaoks,

Metsamaterjaalide valmistamisel tuleb metsaülematel,kui ka kõigil teistel riiklises metsatööstuses tegevatel ametnikkudel ja töölistel silmaspidada allpooltoodud juhtnööre:

1. P a l g i d - valmistada 10 - 24 jala pikkuses, läbistikuna pikkus mitte alla 20 jala. Palkide jämedus ei tohi olla 6 tolli olla. Metskondades, kus riigi lauatehaste tarvis palke valmistakse, võivad need 14 - 28 jala pikkuses ülestöötatud saada, kus juures läbistikkune pikkuse alla 18 jala ei tohi olla. Palgid peavad olema terved ja sirged, lubatav kõverus ühe sulla pealt võib kõige rohke üks toll olla. Palkidel tuleb mõlemad otsad puhtalt õige vinkli järele äralõigata ja oksad peavad kokka korralikult äralaasitud saama. Palgid valmistada järgmise ülemõõduga pikkuses: 6 - 9 tolli jämeduses - 3 tolli, 10 tollised ja jämedamad - 4 tolli. Mahasaagimise juures ei tohi kirvega vasta raiet (hakmasraiet) palgile mitte liiga kõrgelt ja sügavalt teha, vaid võimalikult allpool saagimise kohta. Umbertöötamiseks lauatehastes ei tohi palke alla 7 tolli jämeduse mitte vedada ega saata. Palkide mõõtmist tuleb toimetada ladva otsast kitsamast kohast ilma kooreta inglise tollides, kus juures osad alla 1/2 tolli arvesse võtmatajäävad, kuna 1/2 tolli ja enam järgmise täie tollina arvestakse.

Palke alla 6 tolli jämeduse võib valmistada seal, kus kohalikkude elanikkude poolt selleks nõudmisi on ja neis metskondades kus paberipuude ja propside valmistamine kõrgete omahindade tõtu allpool toodud kalkulatsiooni välja ei kannata ja kasulikum on nende asemel peenemaid palke valmistada peale selle võib laiaraudtee läheduses asuvates metskondades ja 28 jala pikkuseid palke valmistada. Viimased peavad kõik olema ülemööduga pikkus 4 tolli.

Palkide õigel aja l ja võimalikult otstarbekohaselt ärakasutamise peale tuleb eriti rõhku panna. Talvise lume teega tuleb püüda võimalikult rohkem palke metsast laduplatsidele väljavedada. Seal juures peab silmaspidama et palkide omahind laduplatsidel mitte üle kohaliku turuhinna ei tõuse. Kus seda karta on, seal tuleb katsuda palgid metsas äramüüa. Palkide kui ka teiste metsamaterjaalide, väljaveo punktideks valida ainult niisugused laduplatsid, kus nende kättesaamine iseäraliste raskustega seotud ei ole ja kus ostjaid leidub. Näituseks, ei tohi plake, kui ka teisi metsamaterjaale. mitte raudtee liini äärde jaamade vahele väljavedada. Seda peaksid küll metsaülemad oma varemate kogemuste põhjal teadma. Laduplatsidele väljaveo juures on tarvilik 10 tollised ja jämedamad palgid peenematest eraldada. Palkide väljavedu parvetamise jõgede kaldale tuleb korraldada nõnda, et parvetamiseks ehk väljaveetud palkide müügi ettepanekud peavalitsuses aegsasti enne jõgede lahtimineku küttesaadaks. Palkide kasutamisel tuleb ka kohalikkude elanikkude nõudmisi silmaspidada. Selleks otstarbeks jätta metsa. metsaülemate äranägemise järele ja arvesse võttes kohalikke nõudmisi, teatud arv peenemaid palke. Metsamaterjaalide kohalikkudele elanikkudele müügi kord on allpool avaldatud. Suveks metsajäämise korral tuleb palgid örakoorida ja otsapidi kändude otsa tõsta.

Peale harilikkude palkide on oodata mitmesugustel riigiastustelt tellimisi postide peale erimõõtudes. Nende valmistamiseks saab vastavatele metsaülematele eraldi korraldus tehtud.

2) P a b e r i p u u d valmistada kuuse palgipuude latvadest, kui puud mitte väga oksalised ei ole, ja peenematest kuuskedes. Paberipuude pikkus peab olema 7 jalga, alamjämedus ladvast 4 tolli. Paberipuud kavatsetakse kodumaa paberivabrikutele äramüüa. Sellekohased läbirääkimised on peavalitsuse ja paberipuu vabrikute vahel käimas.

Sellekohased läbirääkimised on peavalitsuse ja paberivabrikute vahel käimas. Arakirjad paberivabrikutega sõlmitavatest ostu-müügi lepingutest saadetakse vastavatele metsaülematele täiendavalt täitmiseks. Sutlema, Türi, Kabala ja Loobu metskondades kavatsetakse kõik paberipuud metsas korimatalt äramüüa. Peale selle müüakse metsas Paasvere metskonnast umbes 130 k.sülda paberipuid Venevere puupapi vabrikule. Jõgede kaldale tuleb paberipuude väljavedu ettevõtta ainult kahes metskonnas: Rooküla ja Põltsamaa. Esimeses - Jägala jõele ja viimases Paala jõele. Mereranda väljavedu on lubatud ainult Mõtsu metskonnas-Paatsalu randa. Kõigis teistes metskondades, kus paberipuid valmistakse, tuleb need raudtee jaamadesse väljavedada. Laiksaare metskonnas ka raudtee liini äärde. Püssi Roela ja Paasvere (viimases eelarve järele umbes 170 k.sülda) metskondades tulevad metsaraudtee läheduses raiutavad paberipuud metsaraudtee äärde väljaveda-da/ja sealt edasi toimetada Sonda jaama, kus paberipuude üleandmine paberivabrikutele sündima saab. Paberipuude keskmine omahind raudteejaamades ei tohi igas üksikus metskonnas mitte üle 5500 marga k.süld. Kus paberipuude keskmine omahind suuremaks läheb, seal ei tule paberipuid valmistada, vaid nende as emel ülestöötada peenemaid palke ja teisi materjaale, missugustest enam tulu loota on. Raudtee jaamadesse, Laiksaare harutee äärde ja mereranda väljaveetavad a paberipuud on tingimata tarvis ärakoorida, koorimata tuleb jätta jõgede kaldale parvetamiseks väljaveetavad ja metsas müüdavad paberipuud.

3) P r o p s i d (toepuud) valmistada männi puudest 7 jala pikkuses. Alamjämedus ladvast võib olla 2 1/2 tolli, ülemjämedus 8 tolli. Propsideks tuleb lõigata ka kuusepuud 2 1/2 ÷ 4 tolli jämeduses, missugused paberipuudeks liiga peenikesed on. Propse võib valmistada: Lääne, Järva ja Viru maakondades seal, kus võimalik on propse raudtee jaamadesse väljavedada, Harju, Viljandi ja Pärnu maakondades seal, kus propside väljavedu raudtee jaamadesse ja jõgede kaldale võimalik on. Seal juures ei tohi propside omahind allpool toodud hindadest mitte kõrgemaks tõusta: raudtee jaamades - mitte üle 6000 marga, Harju, Pärnu ja Viljandi maakonna jõgede kaldal - mitte üle 5400 marga k.süld. Viru maakonnas lubatakse peale selle sel propside väljavedu: Naroova metskonnas - Naroova jõe kaldale ja Sagadi metskonnas - ligemasse mereranda, silmaspidades laadimise võimalusi, kus juures aga propside omahind väljaveetult üle 5000 marga k.süllast ei tohi tõusta. Kus propside omahind ülalnimetud hindadest kallimaks läheb, seal tuleb nende valmistamisest loobuda ja selle asemel ülestöötada teisi materjaale, missugus eid kasulikumalt äramüüa saab. Kõik propsid on tarvilik ärakoorida. Propse suveks mitte metsa jätta. vaid katsuda võimalikult kõik metsatööstuse hooajal väljavedada. Võru. Valga ja Saare maakonades ei tule propse üldse valmistada. Propside valmistamine ei ole otstarbekohane ka seal, kus neid liiga vähesel arvul (2 - 5 k.sülda) saab. Propsid tuleb tingimata paberipuudest eraldada.

4) Kase ja sanglepa pakud (Lutheri pakud) valmistada varemate aastate eeskujul pikkuses: 8 jalga 2 tolli, 16 jalga 4 tolli ja 24 jalga 6 tolli. Raudtee jaamadesse väljaveetavate pakkude pikkus peab olema 8 jalga 2 tolli. Kasepakkude alamjämedus võib olla ladva otsast ilma kooreta 7 tolli (mitte 6 ½ ehk 6 3/4 tolli), kus juures, 7, 7½ ja 7 3/4 tolliseid pakke kõige rohkem 10% $ldisest kasepakkude arvust ettetulla võib. Sanglepa pakkude lubatav alamjämedus on 6 tolli (mitte 7½tolli ehk 7 3/4 tolli). Sanglepa pakkude ei või üle 10% üldisest pakkude arvust olla. Pakud peavad värskelt raiutud, terved ja ilma jämedate ning kuivade oksadeta olema. Kasepakkude juures on lubatud üksikud värsked oksad läbimõedus mitte üle 2", kuna sanglepa pakud ilma oksadeta peavad olema. Mõlemat seltsi pakkudel on lubatav vähene ühepoolne kõverus ja

kõva punane süda. Viimane võib olla 7 - 10 tollistel pakkudel - 3 tolli, 11 ja 12 toolistel pakkudel -- 4 tolli ja üle 12 tolli jämedatel pakkude - 5 tolli. Pakud saavad nagu varemaltki. a/s.Lutherile kindla ~~je~~ hinnaga äramüüdud. Sellekohane ostu-müügi leping on peavalitsuse ja nimetud ettevõtte esitaja poolt juba allakirjutatud. Arakiri lepingust on käesolevale ringkirjale juurdelisatud ja metsaülematel tuleb viibimata selle täitmisele asuda. a/s.Lutheri poolt pakkude eest maksetavad hinnad ja kohad, kus pakke vastuvõetakse, on lepingus ettenähtud. Pakke tuleb ainult seal valmistada, kus nende omahind müügihinnast kallimaks ei lähe. Pakkude üleandmise asjus tuleb metsaülematel otsekohe a/s. Lutheri volinikkude poole pöörduda. Pakkude pleandmise aeg ja koht tuleb Riigikontrolli Tsiviilosakonnale teatada. Kohe peale pakkude üleandmist tuleb üleandmise aktide ärakirjad peavalitsusele saata. Pakud võib ostja esitajale kohe peale üleandmist äraveoks ehk parvetamiseks vabaks anda. Arvete õiendamine a/sl.Luhheriga sünnib peavalitsuses, kes pakkude ostuhinna äramaksmisest metsaülematele teatama saab. Peale pakkude üleandmise lõpetamist igas üksikus metskonnas tuleb peavalitsusele saata andmed a/s.Lutheri kanda jäevate platsirahade kohta. Pakkude mõõtmist toimetada ühesugustel alusel palkidega. Arusaamatuste ärahoidmiseks teatatakse, et 7½ ja 7 3/4 tolli jämedaid kasepakke saab puumasse väljaarvamisel ikkagi 8 tollisteks loetud nende müügihind on aga lepingu järele 25% teiste jämedamate pakkude omast madalam. Sellepärast tuleb üleandmise aktides alla 8 tolli jämedad kasepakud eraldi näidata. Alla 7 tolliseid kasepakke ja alla 8 tolliseid sanglepa pakke ei võta Luther üldse vastu, seda tuleb silmaspidada, Juhusel, kui mõnes kohas ettetulnud lepingu tingimistele mitte vastavaid (kuid mitte alla 7 ja 8 tolli jämedaid) kase ja sanglepa pakke, missuguseid Lutheri esitaja teatud hinna alandusega on nõus vastuvõtma, siis tuleb üleandmise aktides niisuguste pakkude kohta eraldi märkus teha, kui ka äranäidata hind, missugusega Luther neid vastuvõtaks. Pakkude laadimiseks lubatakse a/s.Lutheri esitajatele anda seal, kus seda nõutakse latte ehk teibaid. Nende arv ja väärtus (kohaliku keskmise turuhinna järele) tuleb pakkude üleandmise aktis ülestähendada. Kase ja sanglepa pakud ei tohi mingil tingimisel suveks metsa jääda, vaid peavad kõik talve jooksul väljaveetud saama.

5) Haava pakud (tiku pakud) valmistada 7 jala 3 tolli pikkuses, alamjämedusega ladvast ilma kooreta 8 tolli. Pakkudel võib olla pehme mäda ehk kõva punane ehk sinine süda läbimõõduga mitte üle 3 tolli ja mõned üksikud vähemad oksad. Haava pakke valmistada ainult neis metskondades, kus võimalik on neid raudtee jaamadesse väljavedada ja kus pakkude omahind väljaveetult mitte üle 28 marga kantjalast ei tõuse. Haavapakkud kohe peale valmistamist metsast väljavedada, ~~xxxx

7) l i i p r e i d kodumaa laia- ja kitsaroopalise raudtee tarvis tuleb valmistada Kloostri, Sutlema, Piirsalu, Roela, Vaivara, Aakre, Karula, Valgu, Vana- Antsla, Roosa ja Sõmmerpalu metskondades, Liiprid lähevad riigi raudteevalitsusele, kellega sellekohane ostu-müügi leping sõlmimisel. Arakiri nimetud lepingust saadetakse järgnevalt ülalnimetatud metsaülematele täitmiseks. Raudteevalitsus maksab liiprite eest laiaroopalise raudtee jaamades 190 marka laiatee liipri tükist ja 70 marka kitsatee liipri tükist. Sonda-Jõepere raudtee ääres üleantavate liiprite hind on odavam: 12 marka iga laiatee ja 6 marka iga kitsatee liipri pealt. Liiprite omahind väljaveetult ei tohi nimetud hindadest kallimaks minna. Liiprid tuleb valmistada endiste aastate mõõtude ja tüüpide järele. Liiprite tüüpide joonistused saadetakse vastavatele metsaülematele täiendavalt lepingu ärakirja juures. Liiprite tehnilised tingimised on üksikasjaliselt lepingus ettenähtud. Liiprite valmistamisel tuleb selle peale rõhku panna, et need raudteevalitsuse tehnilistele tingimistele ja mõõtudele vastaks. Liiprite üleandmise korraldus, niisama ka arvete õiendamine raudteevalitsusega, sünnib Peavalitsuse kaudu, sellepärast tuleb peale liiprite väljaveo lõppu viivimata nende arv raudteevalitsusele teatada. Ostuhinna äramaksmisest saab metsaülematele teatatud. Liiprid, kui ka liipripakud, ei tohi mingil tingimisel suveks metsa jääda. Väljamaa liiprid 1923/24a. metsatööstuse hooajal mitte valmistada.

8) Sindli ja laastu pakke võib valmistada kohalikkudele nõuetele vastavalt sel määral, kui palju nende järele koha peal nõudmist on. Pakkude järgmiseks aastakse metsajäämist ei tohi ettetulla. Metskondades, kus riigi lauatehastes sindleid saab lõigata, tuleb sindli ja laastu pakud lauatehaste juure väljavedada ja ümbertöötada metsaülemate eelarvetes ettenähtud ulatuses, seal juures silmaspidades kohaliku tarviduse suurust. Teistes metskondades ei tule pakke mitte laduplatsidele väljavedada, vaid kohalikkudele elanikkudele metsas müügile lasta.

9) Küttepuud. Kõik puud, mis ülalnimetud tarbepuudeks kõlbmatad on, tuleb küttepuudeks lõigata. Küttepuude halud peavad 28 tolli pikkused ja okstest korralikult siledaks raiutud olema. Juhusel, kui mõnes kohas soovitav on ka 21 tolliseid küttepuid valmistada, siis tuleks sellesks peavalitsuselt nõusolu küsida. Küttepuude tehnilised tingimised on veidi teised, kui mõõdunud aastal. Valmistamise juures tuleb küttepuud jagada järgmistesse 6 sorti:

I sort - Tammed, saared, vahtrad, kased ja teised kõvad sordid ehk segu.

II sort - sanglepad ehk nende segu I sordi puudega ehk I sordi puude segu okaspuudega, kus juures okaspuid rohkem kui 50% olla ei tohi.

III -sort - okaspuud - männad ja kuused - ehk nende segu I ja II sordi puudega, kui segus okaspuid rohkem kui 50% leidub.

IV sort - Teise ja kolmanda sordi puud, kui nende hulgas pehmeid lehtpuid /kas haavad, pärnad jne/ ja metsakuivi okaspuid kokku mitte üle 50% ei leidu.

V sort - Teise ja kolmanda sordi puud, kui nende hulgas pehmeid lehtpuid ja metsakuivi okaspuid kokku üle 50% tuleb ja pehmeid lehtpuid.

VI sort - ümmargused kaika puud jämedusega 2 - 3 tollini ja mädanenud südametega haava puud.

Küttepuude tehnilised tingimised. Esimise, teise, kolmanda, neljanda ja viienda sordi hulgas ei või lõhkumata puud peenemad kui 3 tolli olla. Puude jämedust mõedetakse tüvepõolsest otsast koore alt. Lõhkumata puude lubatav ülemjämedus on 5 ä ½ tolli. Lõhkumata puid läbimõõduga kuni 3 kuni 5 ½ tollini ei tohi rohkem olla kui 20% puude kogumassest. Puud läbimõõduga 5 ½ kuni 12 tollini peavad kaheks, jämedamad kui 12 tolli - neljaks haluks lõhutud olema. Kasepuud kaheks haluks lõhkuda võimalikult 4 tolli jämedusest peale. Metsakuivad okaspuud võivad ettetulla IV ja V sordi hulgas ja kuni 2% II ja III sordi hulgas. Metsakuivi lehtpuid on lubatud ainult V sordis ja mitte üle 5%. Pehastanud põõlmädanenud ja mädanenud südametega puid võib ettetulla II ja III sordi hulgas kuni 2% ja IV ja V sordi hulgas kunni 5%.

Metsas vapmistamise juures tuleb küttepuud laduda metsasüldades 7' x 7' x 8', eraldades ülalnimetud sortide järele. Väljaveo punktides peavad puud laotud olema järgmistes mõõtudes: toored 7' x 7' x 7' ülemõõduga kõrguses 3 tolli ha kuivad - 7' x 7' x7' ülemõõduga kõrgusega 2 tolli. Kuivadeks loetakse need puud, mis vähemalt ühe suve jooksul pinudesse laotult on seisnud. Laduplatsidel peavad puud tingimata sortide järele eraldatud saama. Juhusel, kui mõnes kohad puude sorteerimist metsas täpselt ei saadud läbiviia, siis tuleb seda väljaveo juures parandada. Laduplatsidel peavad puud pinudesse aluspuude peale laotud ja ümberlangemise kaitseks tugedega kinnitatud olema.

VI sordi küttepuid metsast mitte väljavedada, vaid katsuda need metsas äramüüa kohalikkudele tarvitajatele. Soovimata on ka V sordi küttepuude /eriti puhtade haavade/ metsast väljavedu, sest et Riigi raudteevalitsus ja Sõjaväe varustuse valitsus, kellele eeloleval talvel peaasjalikult küttepuid kavatsetakse anda, V sordi puid vastu ei võta. V sordi puud tuleb võimalikult metsas äramüüa.

Silmaspidades, et 1923/24a. operatsiooni aastal sanglepad II sordi all lähevad, tuleb kõigis metskondades raamatutes, kui ka aruannetes, alates 1 septembrist 1923a nimetud küttepuud I sordi alt II sordi alla ümberpaigutada.

Küttepuid kavatsetakse 1923/24a. jooksul suuremalt jaolt Riigi raudteevalitsusele ja Sõjaväe varustuse valitsusele äramüüa. Sellekohasel läbirääkimised on peavalitsuse ja nimetud asutuste vahel käimas. Arakirjad nende asutustega sõlmitavatest ostu-müügi lepingustest saadetakse vastavatele metsaülematele täiendavalt täitmiseks. Riigi Raudteevalitsusele on kavatsetud müüa kokku umbes 7400 k.sülda küttepuid järgmistest kohtadest: Rooküla metskonnast - Mustajõe umbteel ja kõik Püssi, Roela ja Paadvere metskondadest raudteejaamadesse ja metsaraudtee äärde väljaveetavad puud.

Kõigi teistesse laia- ja kitsaroopalise raudteejaamadesse kui ka Laiksaare harutee äärde väljaveetavad küttepuud kavatsetakse Sõjaväe varustuse valitsusele anda.

Nimetud asutustele kavatsetakse puid müüa laia- ja kitsaroopalise jaamadesse väljaveetult järgmiste hindadega:

I sord	- 5040	mk.k.	süld
II "	- 4620	"	"
III "	- 4200	"	"
IV "	- 3780	"	"

Laiksaare harutee ääres - 10% odavamalt, Valk- Mõniste liinil - 350 mrk. k.süllast odavamalt, Sonda - Jõepere liinil 700 mrk. ja Jõepere- Perasaare liinil 1000 mrk. k süllast odavamalt. Raudteevalitsuse ja Sõjaväe nõudmiste rahuldamiseks tuleb metsast väljavedada I, II, III ja IV sordi kuivi ja tooreid küttepuid metsaülemate eelarvetes ettenähtud arvul. Seal juures ei tohi puude omahind ülalnimetud hindadest mitte kõrgemaks minna. Tooretest küttepuudest peab vähemalt 30% metsa jääma kunu 1924 a. sügiseni. Tooreid küttepuid metsas võimalikult mitte müüa. Küttepuude müük metsas peab sündima metsasüldades, kus juures ostu-müügi lepingutes lahtris kantsülla mõõt, näidata tuleb metsasülla suuruses ja mitte 7'x7'x8' ehk mõni teine mõõt-

Küttepuid tuleb mereranda väöjavedada, kus laadimine võimalik:

Sagadi metskonnast - ligematesse metskondadesse. Mõtsu metskonnast - Paatsalu mererandadesse ja Kuresaare metskonnast - ligematesse mererandadesse. Küttepuude omahind ei tohi mereranda väljaveetult Sagadi randadesse mitte üle 3200 marga. Paatsalu rannas mitte üle 2900 marga ja Saaremaa randades mitte üle 2600 marga kantsüllast olla. Mererandadesse väljaveetud küttepuud müüakse Mereasjanduse peavalitsusele. Küttepuude väljavedu jõgede ja kanaalide kaldale on lubatud ainult Ahja, Narva ja Pagari metskondades. Viimase ka Peipsi järve kaldale. Teistes metskondades ei tohi küttepuid jõgede, järvede ja kanaalide kaldale väljavedada. Küttepuude riigikulul parvetamist ei tohi mingil tingimisel ettevõtta. Parvetamise jõgede ja kanaalide kaldale väljaveetud küttepuude kohta tuleb peavalitsusele aegsasti enne parvetamise algust andmed saata nende oksjonile määramiseks.

10) Latid ha teibad valmistada vastavalt kohalikkudele nõuetele riigi metsade kõrvalkasutuste taksis ettenähtud mõõtudes, Latte ja teibaid metsast mitte väljavedada, vaid metsas kohalikkudele elanikkudele äramüüa. Lattide ja teibade järgmiseks talveks metsajäämine ei ole soovitav.

Metsamaterjaalide omahinna väljaarvamise kord nende müügi juures.

Kännuraha tuleb arvata taksi tabeli järele.

a) Palkidel - kännuraha plus 2 marka kantjalast tööraha plus koorimine (kui palgid kooritud) plus kokkuveo ehk väljaveo kulud Ø kui palgid metsas kokkuveetud ehk metsast väljaveetud/ plus muud ettetulevad kulud /platsiraha, valvekulud jne. kui neid olmud/ plus 15% kõigest summast /kännuraha ühesarvatud/ administratsiooni kuludeks.

b) Paberipuudel ja propsidel - kännuraha plus 500 marka k.süllast ülestöötamine plus 250 marka k.süllast koorimine /kui puud kooritud/ plus väljaveo kulud (kui puud väljaveetud) plus muud tegelikud kulud /platsiraha , valvekulud jne, kui neid olnud) plus 15% kõigest summast /kännuraha ühesarvatud/ administratsiooni kuludeks. Paberipuude ja propside ülestöötamise ja koorimise eest ei tohi üle kalkulatsioonis näidatud hindade maksta. Peaks mõnel üksikul juhtumisel tarvilik olema ülestöötamise ja koorimise eest kõrgemat hinda maksta, seis tuleb selleks enne peavalitsuselt luba küsida. Niisugusel korral tuleb omahinna kalkulatsiooni juures tegelikud kulud arvesse võtta. Kõik paberipuud ja propsid tulevad müügile hiihästi metsas /ainult paberipuud/ kui ka laduplatsidel mõõduga 7' x 7' x 7'.

d) Kase, sanglepa, haava, saare, jalaka ja tamme-pakkudel ning liipritel - kännuraha plus tegelikud ülestöötamise kulud plus väljavedu plus muud tegelikud kulud (platsiraha, valvekulud jne. kui neid olnud) plus 15% kõigest summast (kännuraha ühesarvatud) administratsiooni kuludeks.

e) Sindli- ja lastu pakkudel - kännuraha plus tegelikud ülestöötamise kulud plus 15% kõigest summast / kännuraha ühesarvatud/ administratsiooni kuludeks.

g) Küttepuudel - kännuraha plus 10%, kui müük metsas metsasüldades sünnib, plus 60⁰ marka k.süllast ülestöötamise kuludeks plus väljavedu (kui k puud väljaveetud) plus muud tegelikud kulud (ümberladumise,platsiraha, valvekulud jne. kui neid olnud) plus 15% kõigest summast (kännuraha ühesarvatud) administratsiooni kuludeks.

h) Lattidel ja teivastel - kännuraha plus ülestöötamise kulud plus 15% kõigest summast (kännuraha ühesarvatud) administratsiooni kuludeks.

Küttepuude sortide kännuraha tuleb väljaarvata järgmiselt:

I sordi puudel - kasepuude kännuraha
II " " - kui lepad, siis lepapuude kännuraha, kui lepad ja kased ehk okaspuud ja kased - siis 50% kaske. de ja 50% okaspuude kännurahast.
III " " - okaspuude kännuraha
IV " " - 50% okaspuude ja 50% haavapuude kännurahast
V " " - haavapuude kännuraha
VI " " - 25% haavapuude kännurahst.

Küttepuude sortide valmistamist toimetada nõnda, kuidas see metsavalitsusele kasulikum on.

Kase küttepuid võimalikult ainult I ja II sortidesse mahutada, ehk okaspuude ja kaskede segust. Viimaseid ei tohiks segus mitte üle 60% ja mitte alla 50% alla.

III sordi puid valmistada võimalikult ainult männidest ja kuuskedest ehk nende segust sanleppadega. Viimasel korral peaks sangleppi alla 50% olema.

IV sordi puude hulgas ei tohiks kase ega sanglepa puid ettetulla okaspuid /kui need metsakuivad ei ole/ ei tohiks IV sordi hulgas üle 60% olla.

V sordi küttepuid valmistada võimalikult ainult haavadest.

VI sordi /nõndanimetatud prakk/ mahutada peale kaikapuude /2-3 tollilised/ mädanenud südametega haavad.

Omahinna väljaarvamist metsamaterjaalide arvestamise juures tuleb toimetada ringkirjas 18.VIII.s.a.nr.32597/62 ja 29.VIII.s.a. nr.34193/64 antud juhtmööride järele. Palutakse silmaspidada, et omahinna kalkulatsioon müügi juures ja tegeliku omahinna näitamine metsamaterjaalide arvestamise juures kaks isesugust asja on, ja neid mitte äravahetada.

Metsamaterjaalide müügi kord.

- Ilma oksjonita ja võistluspakkumiseta võib metsamaterjaale müüa.

a) Riigiasutustele, missugused ärilisel alusel ei seisa. kõiki materjaale metsas omahinnaga ja väljaveo punktides kindla hinnaga.

b) Ärilisel alusel töötavatele riiklistele ettevõtetele - kõiki metsamaterjaale keskmise turuhunnaga, kuid mitte alla omahinna

d) Koolidele, heategevatele asutustele ja ametiruumide kütmiseks neile omavalitsuse asutustele, kellel oma metsa ei ole - küttepuid metsas omahinnaga üks kant süld ahju ja 1 ½ k.sülda pliita peale aastas.

e) Kohalikkudele elanikkudele metsast väiksel arvul: kunni 10 ehituspalki, kuni 3 tarbepuu pakku, kuni 1 jooksev süld sindli ehk laastu pakke, kuni 30 latti, kuni 100 teivast ja kuni 1 kantsüld küttepuid iga majapidamise peale, kohaliku keskmise turuhinnaga, kuid mitte alla omahinna.

Riigiasutustele ja riiklistele ettevõttetele, niisama ka koolidele, tuleb küttepuid esimeses järjekorras müüa.

Omavalitsuse- ja heategevate asutustele - teises järjekorras võimaluse järele.

Kui riigiasutused, riigiettevõtted, koolid omavalitsuse ja heategevad asutused sellekohase nõudmisega metsaülemate poole pööravad ja võimalik on nende nõudmisi täiel ehk osalt täita, siis tuleb kohe sellekohane ostu-müügi leping sõlmida ja peavalitsusele kinnitamiseks ettepanna. Koolide, omavalitsuse- ja heategevate asutustega sõlmitavatele lepingutele tuleb tingimata juurelisada tunnistus ahjude ja pliitade arvu kohta ja asutuse esitaja volitus.

Väiksel arvul müügiks kohalikkudele elanikkudele tuleb metsaülematel oma äranägemise järele, teatud arv odavamaid puuseltse määrata ja üldmüügi kava peavalitsusele läbivaatamiseks ettepanna. Metsamaterjaalide väiksel arvul müük kohalikkudele elanikkudele võib sündida, ilma lepinguta, väljaveo loaga.

Kui kohalikkude elanikkude poolt metsamaterjaalide järele, nõudmist on /peale ülalnimetud väiksel arvul rahuldamist/ siis võib, silmaspidades tagavarade suurust ja arvesse võttes teisi nõudmisi, igal sügisel ja kevadel teatud arv metsamaterjaale võistluspakkumise teel müügile määrata. Võistluspakkumise kava tuleb tingimata peavalitsusele läbivaatamiseks saata. Metsamaterjaalide üksute lubatav suurus võistluspakkumisel ja viimase pidamise kord on avaldatud peavalitsuse ringkirjas 1922a.a nr.36989/96 ja jääb ka edaspidi maksvaks. Võistluspakkumise leht peab metskonna kantseleisse jääma, ärakirisellest tuleb igakord peavalitsusele saata. Võistluspakkumisel müümata jäänud metsamaterjaalide vaba müük kohalikkudele elanikkudele võib sündida ainult peavalitsuse loaga, peale kohalikkude elanikkude võivad võistluspakkumisest osavõtta kohalikud vähemad töösturis /kuid mitte metsakaupmehed ega lauatehastete omanikud/ ühis- piimatalitsused, kartuliühisused jne. muidugi mõista, sellekohase vallavalitsuse tunnistusega. Võistluspakkumise algushinna määramisel tuleb metsaülematel silmaspidada kohalikke hinde ja olusi, kuid metsamaterjaalide algushind võistluspakkumisel ei tohi alla omahinna olla.

Laduplatsidele väljaveetud metsamaterjaalide kohta tuleb viivimata peale teatud partii väljavedu peavalitsusele andmed saata oksjonile ~~xxxxxxxxx~~ määramiseks ehk tarviliste korralduste tegemiseks /kui materjalid lepingute täitmiseks väljaveetud.

Metsamaterjaalide müügiettepanekutele tuleb alati juurelisada järgmised andmed: a) materjaalide vanadus /millal raiutud/ b/ omahind, d/.kaugus lähemast raudtee jaamast ehk teisest väljaveo punktist ja e/ kas materjaalid võistluspakkumisel ehk oksjonil juba olnud, jaataval korral kunas ja missuguse algushinnaga.

Mõned tarvilikud juhatused.

Kõiki töid riigi metsatööstuse alal tuleb püüda võimalikult kokkuhoidlikult ja odavate hindadega läbiviia. Lübarav äärmised valmistamise hinnad on: palkidest - 2 marka kant jalast , tarbepuu pakkudes - 2 mrk. 50 penni kantjalast ja küttepuudest juhtumistel ja igakord peavalitsuse sellekohase loaga.

Küttepuude, paberipuude ja propside ladumine niihästi metsas. kui ka laduplatsidel, peab tihe ja korralik olema. Eriti tuleb rõhku panna materjaalide ladumise peale laduplatsidel. Seal tuleb ladumist korraldada nõnda, et materjalid üleandmisel oma täie mõõdu väljaannaks. materjaalide mõõdud üleandmisel on ülemal juba nimetud.

Metsamaterjaalide kasutamise juures on tarvilik alati enne vanemad materjaalid müügile lasta.

Metsamaterjaalide üleande- vastuvõtmise aktides tuleb tingimata materjaalide arv ja üksuste mõõdud eratähendada.

Riigikontrolli tsiviilosakonnale tuleb kõigist üleandmistest /peale riigiasutustele/, kus lepingu ostusumma üle 50.000,mrk. ulatab vähemalt 48 tundi ette teatada.

Juhusl, kui peavalitsuse poolt sõlmitud ja töitmis eks saadetud lepingute järele suurema summa peale materjaale saab üleantud, kui lepingus ettenähtud, tuleb täiendav tempelmaks koha peal sissenõuda.

Rutulistes metsa ehksaeveski tööstustesse puutuvates küsimustes palutakse metsaülemaid igakord telefoni teel /18.73/ otsekohe peavalitsuse Tööstusosakonna poole pöörduda.

Vanade ringkirjade annuleerimine ja täiendamine.

Käesolevaga tunnistakse annuleerituks järgmised metsaröostusesse puutuvad peavalitsuse ringkirjad:

1921a. 19.II.nr.6025/19, 17.X.nr.30751/103, 16.XI.nr.33983/115 ja 3.XII.nr.36815/123.

1922a. 2.II.nr.3477/12, 13.II.nr.8737/15, 14.III.nr.8137/23 p.9 11.XI.nr.33631/91 ja 21.XI.nr.34855/94.

Peavalitsuse ringkiri 5.XII.1922a.br.36989/96 jääb maksma järgmise muudatusega: metsamaterjaalide oksjonitel on lubatud ainult suusõnalised pakkumised. Sama ringkirja tempelmaksu osa juures olgu täiendavalt teatatud, et kõik koolid /peale erakoolide/ on tempelmaksust vabad R.T.nr.75/76 - 1920a.

---

1 detsembril 1923a.

Vabariigi metsaülematele.

nr.47643/83

Ringkirja nr.36019/66 s.a. kohaselt väljaveo täpse teostamise suhtes juhib metsade peavalitsus metsaülemate tõsist tähelepanu selle peale, et kõik võimalikud abinõud selleks ära tuleb kasutada, et viibimata väljaveoga peale algatud ja võimalikult rohkem - väljaveoks nõuetavaid kõlbulikke ja kalkulatsiooni väljakannatavaid materjaale - väljaveetud saaks. Et lumi tänavu sula maa peale tuli ja teed peaaegu igal pool halvas seisukorras ning metsas vett täis on, seda- enam nõuab see metsaülematelt tegevusalgatust ja tööde läbiviimiseks tahtejõudu, leidub siiski ka kohti, kus teed paremad ja tööd kohe võib algada.

Veohindade asjus arvab peavalitsusmet need möödunud aasta hindadest kõrgemad ei peaks olema. Kus metsaülemad väljavedu majanduslisel teel suudavad ja arvavad läbiviia, seal tuleb veoga võimalikult kohe peale algada, kus aga majanduslisel teel väljavedu raskendud ja metsaüle otstarbekohasemaks ning riigile kasulikumaks peab seda ettevõtjale välja anda, siis palutakse sellekohase ettepanekuga peavalitsusele viibimata esineda.

Pärnu- Tallinna kitsaroopalise raudtee

tehnilised tingimised roopapakkude - liiprite - valmistamiseks.

---

1) Liipreid valmistatakse männa puust, mis viimasel talvel 1 oktoobri ja 15 märtsi kuupäevade vahel raiutud. Puu liiprite valmistamise jaoks, peab täiesti terve olema, ilma mingisuguse veata, nagu seenetus, pehastus, ussiaugud, mädad oksad jne. ilma lõhedeta /pragudeta/, mis läbi lähevad, ehk 5 sentimeetri sügavuseni ulatavad, ehk rõnga taolised on, põlenud ehk kännu peal kuivanud puu ei tohi tarvitatud saada, puu peab olema värske, sirge, peene ~~kui~~ kiudline ja mitte oksline. Liipri osal, roopa talla alla, 15 sentimeetri ulatusel, ei tohi mitte oksi olla läbimõõduga üle kahe sentimeetri, kuigi oksad terved oleks.

2) Liiprid töötakse välja tahumise, ehk saagimise abil, ehk jälle võetakse tarvitusele mõlemad väljatöötusviisid koos, allpool näidatud tüüpuste järele, liiprid peavad olema kooritud, laasitud okstest, puhastatud muhkudest, mis paku pinnani maha tahutakse. Liiprite otsad peavad õiges vinklis mahasaetud olema, ilma raiumise jälgedeta. Jahuliiprite alumine ja pealmine pind peavad nööri järele väljatõõtag tahutud ehk saetud saama ja peavad täiesti paralleelsed olema, liipri aluspind peab kõigil pool ühelaiune olema, sellepärast tahutakse liiprite küljed võimalikult nööri järele, kuid võib ka teatava kõveruse järele tahutud olla, kuid kõveruse nool- (strela) - ei tohi mitte üle 3 sentimeetri olla.

3) Nõutud liiprite alammõõdud on arvatud vastavalt kuivale puule, värske - toore - puu juures peavad mõõdud 3 m.m. võrra suuremad olema. Liipri pikkus ei tohi mitte vähem, kui 1,52 m.

(5') ja mitte rohkem, kui 1,55 (5'1") meetert olla, liipri tall laius mitte alla 22sm. (8 3/4") ja paksud mitte alla 11,5 sm. (4 1/2") ega mitte üle 12,5 sm. (5") peale vaheliiprite, tüüpus III, IV, V mille järele liipri paksus peab olema 12,5 sm. ja talla laius mitte alla 20 sm. 20% ~~võrr~~ kogu liiprite arvust - jakuliiprid, peavad pealmise tahutud pinnaga olema, mille laius alla 10 sm. (4") tüüpus I ja II) Teisi liipreid, vaheliipreid, (tüüpus III, IV ja V) võib 80% olla.

II.

Riigi metsatööstusel uute k.j.tabelite tarvitusele võtmise kohta

Riigi kulul ülestöötatud ja ülestöötavate palkide ja pakkude arvestamine ja mõõtmine nende valmistamise, väljaveo ja müügi korral - tuleb kuni 31 augustini 1925a. seni maksvusel oleva kantjala tabeli järele toimetada.

Algades 1 septembrist 1925a. tuleb uus kantjala tabelid käsitamiseks võtta.

Selle juures tähendab peavalitsus, et enne uue tabeli käsitusele võtmist /s.o. 1 septembriks 1925a./ tulevad kõik riigi kulul ülestöötatud, kuid selleks ajaks müümata jäänud metsas kui ka laduplatsidel olevad, palgid ja pakud uue kantjala tabeli järele ülemõõta ja arvestada, kokkuseades sellekohaseid akte, ning vastavalt valmismaterjaalide raamatutesse sissekanda ja aasta aruandes näidata.

---

11 jaanuaril 1924a.

Vabariigi metsaülematele.

nr.T/268/1.

Metsade peavalitsuse tööstusosakonna peaülesandeks on riikliste ja omavalitsuse asutuste varustamine igasuguste metsa valmismaterjaalidega.

Pea igapäev pöörduvad ülaltähendatud asutused peavalitsuse poole metsamaterjaalide nõudmistega, soovides materjaale peaasjalikult väljaveo kohtades, Et aga kuuaruanded tagant järele ettepannakse ja needki liiga hilja järale jõuavad, mille järeldusel peavalitsusel võimata on teada, kas kus ja kui palju materjaale väljaveo kohtades on, mis aga materjaalide müügiks omakord tungivalt tarvilik.

Kõiki eeda arvesse võttes ja soovides asutustele metsamaterjaalide andmises võimalikult igatepidi vastutulla, teeb peavalitsus metsaülematele kohuseks väljaveo hooajal iga kuu 1,10 ja 20 päevaks, s.o. kolm korda kuus, väljaveetud küttepuude ja palkide kohta allnäidatud korras kas või ligikaudsed andmed saata. Esimesed andmed tulevad saata 20 jaanuariks s.a.

Need metskonnad, kus vedu ei ole, on andmete saatmisest vabastud. Andmete saatmist võib lõpetada siis, kui väljavedu lõppenud, millest aga teatada tuleb.

Siin juures olgu tähendud, et andmetesse tuleb ülesvõtta kõik need küttepuud ja palgid, mis ostjatele üleandmata. Palke, mis jõgede äärde ja mere randa väljaveetakse, ei pruugi andmetes näidata.

Vorm ..... metskonnast laduplatsidele väljaveetud.

Küttepuude ja palkide ligikaudne seis
" " ..... 1924a.

Küttepuud:	----- jaam ehk	jaam ehk	jaam ehk laduplats
a/ I, II ja III s.	000 k.s.ladupl.	000 k.s. ladupl. ...	000 k.s.
b) IV sort	000 "	000 "	000 "
Palgid	000 tükki	000 tükki	000 tükki jne.

II.

Teiste väljaveetud materjaalide, nagu paberipuude, propside, liipri lehtpuu pakkude jne. kohta ei pruugi ülalnõutud andmeid saata, vaid nende kasutamiseks on tarvilik järgmist silmaspidada:

P a l g i d: kõigi jõgede äärde ja mereranda väljaveetud palkide kasutuse kavaga tuleb umbes kuu aega enne parvetamise algust esineda, äratähendades nende ligikaudset tüki arvu ja masset, mõõtu ja puuseltsi. Ka raudtee jaamades olevate palkide kohta, mis lepingute põhjal müümata, tuleb peale väljaveo lõppu otsekohe kasutuse kavaga esineda.

P a b e r i p u u d: kavatsetakse ära müüa kodumaa paberivabrikutele lepingu põhjal, mis metsaülematele täitmiseks saadetakse, kus ka üleandmise kord saab ettenähtud.

P r o p s i d: Jõgede äärde väljaveetud propside kohta tuleb niisama enne parvetamise algust umbes kuu aega kasutuse kavaga esineda, äranäidates kavas ligikaudset kantsüldade arvu, kus juures arvesse tuleb võtta kõik propsid, mis kasutusekavaga esinemise päevani välja on veetud ja peale seda veel väljavedada kavatsetakse.

Liiprid ja Lutheri pakud: Peale teatud hulga liiprite ja kasepakkude väljavedu tuleb need antud ettekirjutuste ja sõlmitud lepingute kohaselt ostjatele üleanda.

Haavapakud: Kasutuse kavaga peavalitsusele esineda peale väljaveo lõppu.

III.

Eksiarvamiste ja juhtuda võivate arusaamatuste ärahoidmiseks teatab peavalitsus täienduseks oma ringkirjale ettekirjutusele 22 detsembrist m.a. nr.51261/91, et tähendud ettekirjutuse p.p.2 ja 3 kohaselt väljaveo väljaandmise puhul veolepinguid sõlmida ei tarvitse.

Veo väljaandmise korral tuleb töövõtjalt tempelmaksu sissenõuda 2% maksetava töötasu üldsummast, mida ülalnäidatud ettekirjutuse nr.51261/91 punktide järjekorras järgmiselt teha:

p.1. Tempelmaks peale lepingu kinnitamist otsekohe sissenõuda ja

p. 2. Võistluspakkumise korras vähempakkumiselt veo väljaandmise puhul tempelmaks ringkirja nr.36 989/96 1922a.p.6 kohaselt otsekohe sissenõuda ja võistluspakkumise algdokumentidel vastaval kohal kustutada.

---

17 jaanuaril 1924a.

Riigi metsaülematele.

nr.T/426/2.

Siin juures saadetakse Teile teadmiseks ja täitmiseks ärakiri peavalitsuse juhataja ja Põhja- Puupapi vabrikute A/Ü. esitaja vahelisest umbes 2180 kantsülla paberipuude ostu-müügi lepingust umbes 13.613.750 marga suuruses.

Ostja võtab paberipuud vastu kõigis lepingus ettenähtud raudteejaamades ja Laiksaare kitsarpoopalise raudtee ääres. Paala ja Pedja jõe kallastel, Paatsalu mererannas ja Saaremaal Punniko rannas. Paberipuud peavad kõik kooritud olema.

Peavalitsus teeb Teile ülesandeks metskonnas praegu olevad ja käesoleval ~~ja~~ hooajal valmistatavad paberipuud lepingu täitmiseks võimalust mööda kõik käesoleval talvel väljavedada kohtadesse, kus see metsavalitsusele kasulikum on. Paberipuude valmistamise ja väljaveo puhul peab kindlasti silmaspidama, et omahind alla müügi hinna oleks.

Kui paberipuude koorimine ülestöötamise aegus raskusi sünnitab, siis võib kui see metsavalitsusele kasulik on, neid väljaveo kohtades ära koorida lasta.

Metsaülematele tehakse kohuseks selle järele valvata, et väljaveetud paberipuud üleandmiseks korralikult üles laotud saaks kantsüldadesse, mõõduga 7' x 7' x 7' ilma ülemõõduta. Kohtades, kuhu paberipuud enne lepingu kättesaamist välja on veetud ja teise mõõduga üleslaotud, ei tule neid mitte ümberladuda, vaid tuleb üleandmisel lepingu mõõdule vastavalt ümberarvata.

Kui metskonnast üleandmiseks tarviline arv paberipuid väljaveo kohal on ~~xxxxxxxxxx~~,valmispandud, palutakse sellest peavalitsusele kohe teatada, kes ostjale ettepaneku teeb paberipuude vastu võtmiseks. Ostja poolt saab sellekohaselt vastav korraldus oma kohapealsele esitajale tehtud, kellega läbirääkides Teil tuleb üleandmise päev kindlaks määrata ja komisjon kokku kutsuda. Uhtlasi sellest Riigikontrolli tsiviilosakonnale teatada, üleantavate paberipuude täpset asukohta äranäidates. Üleandmise akti ärakiri otsekohe peavalitsusele esitada, kes arved õiendab. Summade maksmisest teatakse Teile eraldi. Puude äravedu enne ostuhinnaäramaksmist on keelatud.

Juhusel, kui mõnes metskonnas rohkem peaks suudetama paberipuid valmistada kui lepingus ettenähtud, siis tulevad ka need puupapi vabriku esitajale üleanda.

Kui aga mõni osa paberipuid hilise valmistuse tõttu peaks metsa jääma, siis tuleb need tingimata ära koorida.

Platsiraha suhtes talitada lepingu kohaselt.

Ostja poolt on lepingu tingimiste täitmise kindlustuseks peavalitsusele ettepandud kaubandus- ja tööstusministeeriumi garantii 1.370.000 mrk. peale tähtajaga 15 autustiks 1924a,

---

L e p i n g nr.T/144.

12 jaanuaril 1924a. on Metsade peavalitsuse juhataja kui müüja ja Põhja puupapi vabrikute aktsia ühisuse voliniku kui ostja vahel alljärgnev leping kindlaks tehtud ja allakirjutatud:

§ 1.

Metsade peavalitsus müüb põhja puupapi vabrikute aktsia ühisusele /allpool "ostja" nimetatud/ 1923/24a. jooksul umbes - rohkem ehk vähem, nii palju kui allpoolnimetatud kohtadesse tegelikult väljaveetakse - kakstuhat ükssada kaheksakümmend /2180/ kant sülda kooritud paberipuid järgmistes kohtades ja hindadega:

Paberipuude asupaiga nimetus	Paberipuude umbkaudne arv kants.	Paberipuude kantsülla hind markades	Paberipuude umbkaudne ostusumma markades
Aegviidu jaamas	100	Kuustuhat nelisada viiskümmend (6450)	645.000.-
Vaivara ja Auvere jaamades	40	Kuustuhat nelisada viiskümmend (6450)	258.000.-
Voldi jaamas	40	kuustuhat viissada /6500/	260.000.-
Kitsaroopalise raudtee jaamades Tallinnast kuni Mõisakülani	150	kuustuhat nelisada /6400/	960.000.-
Kõigisteistes laia- ja kitsaroopalise raudtee jaamades, kuhu paberipuud väkjaveetakse ja Laiksaare harutee ääres kokku	1775	kuustuhat kakssada viiskümmend /6250/	11.093.750.-
Paala ja Pedja jõgede kalla stel	20	viistuhat seitsesada /5700/	114.000.-
Paatsalu mererandas	40	viistuhat kakssada /5200/	208.000.
Saaremaal, Punniko ~~jaamas~~ rannas	15	viistuhat /5000/	75.000.-
KOKKU:	2180	-	13.613.750.-

§ 2.

Käesoleva lepingu ostusumma suurus on umbes kolmteist miljoni kuussada kolmteist tuhat seitsesada viiskümmend (13.613.750) marka.

§ 3.

Paberipuude kantsülla suurus on 7'x 7'x 7', ilma ülemõõduta.

§ 4.

Paberipuud antakse § 1 nimetud kohtades ostja esitajatele sellekohaste aktidega üle. Ostja on kohustatud kõigis kohtade paberipuud kastuvõtma kahe nädala jooksul peale sellekohase Metsade peavalitsuse teadaande kättesaamist. Metsade peavalitsus omalt poolt on kohustatud üleandmist nõnda korraldama, et kõik paberipuud hiljemalt 1 augustiks 1924a. üleandmiseks valmispandud oleks.

§ 5.

Alates vastuvõtmise päevast jäävad paberipuud ostja valve ja vastutuse alla, niisama tasub ostja sellest ajast arvates platsikulud, seal kus seda nõutakse. Metsavalitsuse maaalal asuvaid paberipuid võib ostja peale vastuvõtmist tasuta pidada kaks nädalat. Peale nimetud tähtaega metsavalitsuse maa peal järelolevat paberipuude eest võetakse palatsiraha ühesuguses suuruses raudteevalitsuse platside eest võetava tasuga.

§ 6.

Ostja on kohustatud vastuvõetud paberipuude ostuhinna äratasuma kahe nädala jooksul peale Metsade peavalitsuse sellekohase arve kättesaamist.

§ 7.

Paala ja Pedja jõgede kallastel võib Metsade peavalitsus peale kooritud ka koorimata paberipuid üleanda. Koorimata paberipuude kantsülla eest maksab ostja viistuhat kolmsada /5300/ marka.

§ 8.

Enne ostuhinna äramaksmist on paberipuude äravedu keelatud.

§ 9.

Käesoleva lepingu tingimiste täitmise kindlustuseks on ostja kohustatud 5 päeva jooksul peale lepingu kinnitamist Eesti Panga tallinna osakonda Metsade peavalitsuse jooksva arvele nr.489 maksma üks miljon kolmsada seitsekümmend tuhat /1.370.000/ marka, missugune summa lepingu lõpetamisel ostjale ilma protsentidega tagasi maksetakse ehk lõpuarvete õiendamisel kaasa arvatakse, kui lepingu tingimised ostja poolt täidetud. Kautsjoni asemel võib ostja nimetud summa peale Eesti Panga garantii esitada.

§ 10.

Juhusel, kui ostja lepingu tingimisi ehk ühte hendest ei ole täitnud on Metsade peavalitsusel õigus lepingut lõpetada, kus juures kautsjon ja need materjaalid, millede ~~xxxxx~~ ostuhind tasumata, riigile langevad.

§ 11.

Tempelmaksu seaduses ettenähtud normis tasub ostja lepingu allakirjutamisel.

§ 12.

Käesoleva lepingu sõlmimiseks on Vabariigi valitsuse poolt 4 jaanuaril s.a. Metsade peavalitsusele volitus antud, mispärast see jõusse astub peale allakirjutamist mõlemi lepingusalise poolt.

§ 13.

Käesoleva lepingu järele müüdud paberipuude kvantumi jaotavad Eesti puupapi vabrikud omavahel kokkuleppel ära.

---

29 jaanuaril 1924a.
nr.894/3.

Vabariigi metsaülematele.

Teedeministeeriumi poolt töötati 22.XI.23a. välja uued tehnilised tingimised kodumaa laiaroopaliste ja kitsatee liiprite valmistamise kohta, mis aga märka lahku vähevad endistest tingimistest.

Uued tehnilised tingimised ühes tüüoide joonistustega on siia juurde lisatud ja hakkavad metsavalitsuses liiprite valmistamise kohta maksma: laiaroopalise liiprite kohta 1 septembr. 1924a. ja kitsatee liiprite kohta, veel käesoleval metsatööstuse hooajal, ringkirja kättesaamise päevast.

Vastavalt sellele, kaotab peavalitsuse ringkiri 1923a. nr.47257/84 oma maksvuse ühes sinna juurde lisatud tehniliste tingimiste ja tüüpide joonistustega, laiatee liiprite koha 1 septembrist s.a. ja kitsatee liiprite kohta käesoleva ringkirja kättesaamisest arvates.

Metsade peavalitsuse ja Raudteevalitsuse vahel sõlmitakse lähematel päevadel umbes 70.000 laiatee ja 35.000 kitsatee liipre valmistamise müügi leping.

Uue lepingu täitmiseks tulevad liiprid käesoleval metsatööstuse hooajal järgmiselt valmistada:

1/ Laiatee liipred - ringkirjas 1923a.nr.47257/84 nimetud kohtadel ja nimetud juhtnööride tehniliste tingimiste ja joonistuste järele, ainult selle vahega, et tüüpe nr.nr1 ja 2 vähemalt 50% ja tüüpe nr.nr.3 ja 4 maksimum 50% liiprite üldarvust olkeks.

Laiatee liiprid tulevad valmistada köik männi puust.

Siin juures olgu silmaspeetud et tüüpide nr.nr.1 ja 3 valmistamisel liiprist järeljääv puumasse saaks võimalust mööda laudadeeks lõigatud, et tarbepuud mitte asjata kaduma ei läheks, s.o. tarvis püüda neid liipreid saagimise teel valmistada. Kasulikumad on valmistada tüübid nr.2 ja 4.

2) Kitsatee liipred - käesoleva ringkirja juurde lisatud kitsatee liiprite tehniliste tingimiste ja joonistuse järele üle riigi igas metskonnas, kus vastavat metsa olemas on ja nende eest raudtee jaamas saadav hind oma hinna kalkulatsioonist mitte vähemaks ei jää. Tüüp nr.2-a valmistamine on kasulikum. Liiprite koguarvust võib 20% kuusepuust olla.

Peavalitsuse ja Raudteevalitsuse vahel saavutatud uue kokkuleppe järele maksab Raudteevalitsus liiprite eest, laiatee 213 marka ja kitsatee 90 marka tükist. Sõlmitava lepingu ärakiri saadetakse täiendavalt.

Lepingu nr.53 /ringk.m.a.nr.47257/84/ täitmiseks antakse Raudteevalitsusele 17000 laiaroopalist liipert hinnaga 190 marka tükk ja kõik senini valmistatud kitsatee liiprid hinnaga 70 marka tükk. Senini maksuvusel olevate tehniliste tingimiste järele valmistatud kitsaroopalise raudtee liiprete arvu plautakse eraldi peavalitsusele teatada, niisama tulevad need ka eraldi laduda ja arvestada.

Rohkema arvu liiprite valmistamiseks on metsaülemad kohustatud endiselt kõik väimalused ärakasutama, kus juures vastavates metskondades osa 1924a. raielank ülesraiumiseks määratakse, milleks maakonna metsaülemate poolt sellekohane korraldus eraldi tehakse.

---

11 märtsil 1924a.

Riigi metsaülematele.

nr.2417/4

Siin juures saadetakse Teile teadmiseks ja täitmiseks ärakiri peavalitsuse ja Raudteevalitsuse vahel sõlmitud 75000 laia- ja 30000 kitsatee liipri ostu-müügi lepingust.

Liiprite valmistamine peab sündima vastavalt ringkirjaga 29 jaan.s.a.nr.894/3 antud juhtnööridele kus juures silmas tuleb pidada, et nende oma hind väljaveetult raudteejaamas lepingus ettenähtud müügi hinnast kallimaks ei lähe.

Arvesse võttes, et Raudteevalitsuse poolt liipreid kõigis raudtee jaamades vastuvõetakse, välja arvatud ainult Tallinna-Pärnu raudtee liin, kus üksi kitsatee liipreid vastuvõetakse, tuleb neid välja vedada kohtadesse, kus see metsavalitsusele kasulikum on.

Metsaülematel tuleb selle järele valvata, et väljaveetud liipred saaks raudtee jaamades üleslaotud vastavalt lepingus ettenähtud tingimistele. Kui metskonnast kõik liipred ehk ka osa neist lepingu § 7 ettenähtud arvul raudtee jaamadesse välja on veetud ja seal üleandmiseks valmispandud, tuleb sellest viibimata peavalitsusele teatada. kes ostjale ettepaneku teeb neid vastuvõtta. Üleandmise akti ärakiri tuleb otsekohe peavalitsusele saata, kes arveid õiendab.

Juhusel kui mõnes metskonnas rohkem peaks suudetama liipreid valmistada kui esialgu kalkuleeritud, siis tulevad ka need liipred jaamadesse väljavedada Raudteevalitsusele üleandmiseks.

Üleandmise juures palutakse aktide peale igakord tingimata laiatee liiprite kohta ära tähendada, kui suurel arvul neid, iga tüüpi järele eraldi, üleantud ja kitsatee liiprite kohta, missuguse lepingu täitmiseks s.o.missuguste tehniliste tingimistele järele on need valmistud, kas vanade ehk uute, 28 detsembril m.a. Teedeministri poolt kinnitud, tingimistele järele.

L e p i n g nr.158/11.

1 veebruaril 1924a. on Riigi Raudteevalitsuse ja Metsade peavalitsuse ülema vahel järgnev leping kindlaks tehtud ja allakirjutatud.

§ 1.

Metsade peavalitsus müüb Raudteevalitsusele aja jooksul 25 veebruarist 1924 a. kuni 1 septembrini 1924a. seitsekümmend viis tuhat (75.000. laia ja kolmkümmend tuhat (30.000) kitsaroopalise tee liipert.

§ 2.

Laia tee liipred peavad olema valmistatud vastavalt lepingu nr.53 13 nov.1923a. ettenähtud mõõtudele, kus juures tüüpe I ja II peab olema vähemalt 50% ning tüüpe III ja IV kõige rohkem 50% laiatee liiprite koguarvust.

Kõik laiatee liipred peavad olema valmistatud männa puust, ,is talvel raiutud (1 okt. kuni 15 märtsini) ja peavad järgmistele nõudmistele vastama:

a) Peavad olema valmistatud puust, mis toorelt kännu pealt mahavõetud ja täiesti koorest puhastatud.

b) ilma tubaka oksadeta.
c) mardikatest ja tõukudest puutumata,
d) ilma mädanikudeta,
e) sirge kiulised
f) kõverus ei tohi suurem olla kui üks kahekümnendik liipri pikkusest,
g) praod liiprites ei tohi olla pikemad kui 5 1/2 tolli ja otstest mitte sõgavamad kui 1/3 liipri ~~pikkusest~~, paksusest.
h) väheste oksadega s.o. mitte puu latvadest võetud.

§ 3.

Kitsatee liipred peavad olema valmistatud uute, 22 detsembril 1924a. Teedeministri poolt kinnitatud tehniliste tingimiste järele, kus juures kuuse puu liipreid võib ettetulla kuni 20% kitsatee liiprite koguarvust.

§ 4.

Metsade peavalitsus on kohustatud liipreid omal kulul ja korraldusel metsast väljavedama ja raudtee jaamades ülesladuma. Platsi liiprite ülesladumiseks kohalikude metsaülemate nõudmiste peale annab Raudteevalitsus tasuta.

§ 5.

Üleandmiseks tulevad liipred ülesladuda virnadesse (stabelid) 50-70 tükki virnas, iga tüüp eraldi, kuiva koha peal. Virnale tuleb kaks liipert põigiti alla panna, ülemine kord laotakse libamisi, virnade kaugus üksteisest mitte vähem kui 0,5 sülda .

Liiprite vastuvõtmiseks määrab Raudteevalitsus komisjoni 7 päeva jooksul, peale seda kui Metsade peavalitsus kirjalikult teada on annud kus kohas ja kui palju liipreid üleandmiseks on valmispandud-

§ 7.

Vastuvõtmine sühnib võimalikult mitte vähemates kogudes kui 2500 tükki ühe korraga selleks määratud kommisjoni poolt.

§ 8.

Vastuvõtmiseks liiprite eest, kui need metsavalitsuse laduplatsil asutud ja sealt kuu aja jooksul, vastuvõtmise päevast arvates, ära ei koristata, võetakse platsi raha samal määral, kui Raudteevalitsus seda metsavalitsuselt laduplatside kasutamise eest nõuab, ärakoristamise tähtpäevast arvates, kuid ainult sel juhtumisel, kui Raudteevalitsus § 4 ettenähtud korras platsi ettenäitanud ei ole.-

§ 9.

Vastuvõetud komisjoni poolt tarvituseks kõlbmataks tunnistatud liiprite eest, kui need kahe nädali jooksul, arvates komisjoni akti kokkuseadmise päevast, raudtee platsi pealt ärakoristatud ei saa võetakse platsi raha ärakoristamise tähtpäevast arvates.

§ 10.

Iga selle lepingu põhjal vastuvõetud laiatee liipri eest maksab Raudteevalitsus kakssada kolmteistkümmend (213) marka ja kitsatee liipri eest üheksakümmend (90) marka.

§ 11.

Vastuvõetud liiprite hinna tasub Raudteevalitsus Metsade peavalitsusele 30 päeva jooksul täielikult, arvates sellekohase arve kättesaamise päevast Raudteevalitsuses.

§ 12.

Kui saab kindlaks tehtud, et liiprite väljavedu takistatud oli põhjusel, mis Metsade peavalitsusest ära ei ripu (force majeur) siis ei ole Raudteevalitsusel õigus Metsade peavalitsuselt kahjutasu nõuda, selle osa liiprite eest, mis ettetulnud takistuste tõttu tähtpäevaks väljavedamata jäid-

§ 13.

Kõik arusaamatused, mis selle lepingu täitmise juures tekkida võivad lahendavad Teede- ja Põllutööministrid.

3.VI.24a.nr.5073/5.
p.9.

Seni riigikulul töötavad lauatehased jäävad ka eeltuleval hooajal riigikulul töötama, peale Mõtsu metskonnas asuvat Varbla lauatehast, mida kavatsus on välja rentida. Lauatehaste eelarve kokkuseadmiseks tehakse eraldi korraldus.

1924/25a. metsatööstuse hooajal valmistatavatest küttepuudest kavatsetakse suveks metsa jätta 1/3 kuni 1 osa.

Kõik materjalid, olgu need palgid, latid, liiprid, propsid, j.n.e. tulevad lahtrites "puumasse k.s." näidata ainuüksi kantsüldades, niisama ülestööstuse ja veokulude näitamisel lugeda igagugustel materjaalidel üksuseks kantsüld. Palkidel, Lutheri pakkudel, liipritel, lattidel ja teivastel näidata ka nende arv.

Et selgemat pilti saada materjaalide müükide kohta 1924/25a. eelarve aastal, kohustakse metsaülemaid eelarvele juurelisama andmeid ligilisatud vormi "ligikaudne metsamaterjaalide müügi kava 1.IX.24a. 31.VIII 25a. nõuetele vastavalt.

12.VIII.24a.

nr.6729/6.

1) Et maakonna metsaülemate instituut kavatsetakse 1-sest jaanuarist 1925a. ära kaotada ja sellele järgnevaid muudatusi arvesse võttes, on peavalitsus otsustatud metsatööstuse jaoks avanside väljaandmist ja aruannete läbivaatamist koondada Tööstusosakonda 1 septembrist 1924a. arvates. Sellest väljaminnes muudetakse ülaltähendatud ringkirjas ettenähtud aruannete ettepanemise ja avanside andmise kord järgmiselt:

a) Tööstuse osakonnale iga 10 kuupäevaks ettepandavatest metsamaterjaalide kuu aruannete ärakirjade väljasaatmine maakonna metsaülematele jääb ära.

b) Tööstuse kuludeks tarvisminevad avansid antakse välja Metsade peavalitsuse juhataja korraldusel Tööstusosakonna poolt metskonna metsaülemate nõudekirjade põhjal, algades 1.IX.1924a.

d) operatsiooni fondi tulude ja kulude kuu aruanded tuleb ärasaata Tööstusosakonda kahes eksemplaaris mitte hiljem kui 15 järgmise kuupäevaks /aruanne ühes dokumentidega ja ärakiri aruandest/.

---

18 s eptembril 1924a.

nr.7740/8.

Riigi metsaülematele.

Peale materjaalide ülestöötamise kulude on metsaülemad 1924/25a. operatsiooni aasta eelarves ettenäinud veel teisi kulusid, mis metsatöösusega seotud. Sarnaste kulude katmiseks lubatakse rahalisi väljaminekuid teha ainult mõõdapääsemata tarvidusel.

Ülalnäidatud kulude katmiseks lubatakse valmistud materjaalide kantsülla kohta kulusid teha:

1) sõidukuludeks kuni	-	12 mrk.
2) liikuva vara ehk inventaari muretsemiseks kuni	-	15 "
3) mitmesuguseid		
a) posti ja kantselei kuludeks kuni	-	13 "
b) arstiabiks kuni	-	15 "
c) materjaalide sorteerimiseks, ladumiseks, paltsi ja valvakuludeks. laduplatside korrashoidmiseks ja liikuva vara veoks ning paranduseks kuni	-	40 "
d) metsa veoteede ja sildade korrashoidmiseks		12 "
K o k k u	-	107 marka k. süllast.

Metsatöösituse juhtnööride nr.7020/7 s.a.o.48 on ettenähtud, et metsa ülestöötamisel tuleb metsatöölistel raielangid ärapuhastada.

Täienduseks sellele teatab peavalitsus, et sarnastel kordadel, kui mõnesugustel juhtumistel võimalik ei peaks olema täielist raielankide puhastamist metsamaterjaalide ülestöötamise juures läbiviia, siis võib seda eraldi teostada. Niisuguste kulude, kui ka metsatööliste hädatarviliste ajutiste hoonete ehituseks ja paranduseks tarvisminevate summade ja ettenägemata väljaminekute katmiseks on Peavalitsus üldises eelarves ettenäinud vähemaid tagavara summe, mispärast nendeks otstarveteks tarivsminevate summade saamiseks metsaülematel peavalitsusele tulebesineda vastavate ettepanekutega ja eelarvetega.

II.

Ringkirja nr.7020/7 s.a.nr. § 6 pp.a ja c kohaselt küttepuude metsast müümiseks riigi omavalitsuse ja heategevatele asutustele ning koolidele seadis peavalitsus kokku sellekohse küttepuude müügihinna tabeli, mis siin juures metsaülematele käsitamiseks saadetakse.

Metsade peavalitsuse küttepuude hinnad
müügi juures riigi ja omavalitsuse asutustele ja koolidele . metsas, metsasülla /kantsülla/ eest
1924/25a. hooajal /väljaarvatud ringkirja 1924a. nr.7020/7 p.10 järele, arvesse võttes kännuraha -
+ 10% ülestöötamise 750 mrk.+ 15% adm.kuludeks.

Taksi järk.	I sort	II sort /segu/	II sort /sanglep/	III sort	IV sort	V sort	VI sort
	Kased, tammed, saared, vahtrad ja teised kõvad seltsid.	I sordi puude segu sangleppade ehk okaspuudega, Viimasel juhtumisel ei tohi okaspuid rohkem kui 50% olla.	Sang lepad	Okaspuud ehk nende segu I ja II sordi puudega, kui segus okaspuid üle 50%.	II ja III sordi pudd, kui nende hulgas pehmeid lehtpuid ja metsakuivi okaspuid alla 50% on.	III ja III sordi puude segu, kui nende hulgas pehmeid lehtpuid ja metsakuivi okaspuid üle 50% on ja pehmed lehtpuud	Ümargused kaikapuud jämedusega 2-3 tolli ja mäda südametega haavapuud.
	M - a - r - k - a -						
I	4506.-	2899.-	3298.-	3292.-	2912.-	2533.-	1200.-
II	4051.-	3519.-	2888.-	2988.-	2647.-	2305.-	1223.-
III	3595.-	3140.-	2685.-	2685.-	2381.-	2077.-	1167.-
IV	3140.-	2760.-	2381.-	2381.-	2115.-	1850.-	1110.-
V	2685.-	2381.-	2077.-	2077.-	1850.-	1622.-	1053.-
VI	2229.-	2001.-	1774.-	1774.-	1622.-	1470.-	1015.-
VII	1926.-	1774.-	1622.-	1622.-	1508.-	1394.-	996.-
VIII	1774.-	1622.-	1470.-	1470.-	1394.-	1318.-	977.-
IX	1622.-	1508.-	1394.-	1394.-	1318.-	1242.-	958.-
X	1470.-	1394.-	1318.-	1318.-	1242.-	1167.-	939.-

Märkus: käesolevate omahindade väljaarvamise juures on arvesse võetud, et raieraha üle 750 marka kant süld ei tõuse ja mingisuguseid teisi kulusi olnud ei ole. vastasel korral tuleb tegeliku raieraha ja teiste olnud kuludega arvestada.

3.detsembril 1924a.
nr.T/10153/16.

Vabariigi metsaülematele.

6 novembril 1924a. Metsade peavalitsuse juhataja ja Põhja paberi ja puupapi vabrikute A/ühisuse vahel sõlmitud paberipuude ostu-müügi lepingu nr.27/T.ärakiri saadetakse Teile teadmiseks ja täitmiseks Teisse puutuvas osas 1924a. ringkirjad nr.5073/5-3.VI.p.1 lõpuosa ja nr.T/7020/7 § 1 paberipuude osa kohaselt.

Peale paberipuude väljavedu palutakse sellest peavalitsusele teatada. Üleandmise akt ringkirja nr.T/9875/15 s.a. kohaselt peavalitsusele saata.

Ostusumma äramaksmis est teatatakse Teile eraldi.

L e p i n g nr.26/T.

6 novenbril 1924a. on Metsade peavalitsuse juhataja, kui müüja ja Põhja paberi ja puupapi vabrikute aktsia ühisuse voliniku, kui ostja vahel alljärgnev leping kindlaks tehtud ja allakirjutud:

§ 1.

Metsade peavalitsus müüb Põhja puupapi vabrikute aktsia ühisusele /allpool ostja nimetud/ 1924/1925a. jooksul umbes - rohkem ehk vähem, nii palju kui allpool nimetud laduplatsidele tegelikult väljaveetakse - kolm tuhat nelisada /3400/ kantsülda kooritud paberipuid.

§ 2.

Käesoleva lepingu põhjal müüdud paberipuud veetakse metsast välja raudteejaamadesse, mis asuvad allpool nimetud raudtee liinidel metsavalitsuse kulul ja korraldusel järgmises arvus:

Tallinna - Haapsalu liinile umbes	-	130 k.s.
Tallinna - Tapa " "		210 "
Tapa-Tartu ja Paide-Tamsalu "		375 "
Tartu-Võru ja Valk-Mõniste "		210 "
Tapa- Narva "		405 "
Tallinna- Viljandi "		285."
Viljandi- Pärnu liinile ja Laiksaare haruteele		350
Sonda jaama umbes)		1435."
KOKKU:		3400 k.s.

§ 3.

Metsavalitsuse poolt laduplatsidel üleslaotud paberipuud antakse ostjale üle mõõduga 7'x 7'x 7', ilma ülemõõduta.

§ 4.

Iga, s elle lepingu põhjal vastuvõetud, paberipuude kantsülla eest maksab ostja Metsade peavalitsusele kuustuhat üheksasada /6900/ ~~kan~~ marka.

§ 5.

Käesoleva lepingu ostusumma suurus on umbes kakskümmend kolm miljoni kuuskümmend tuhat /23.460.000.-/ marka.
nelisada/

§ 6.

Paberipuud antakse § 2 nimetud kohtadel ostja esitajatele sellekohaste aktidega üle. Ostja on kohustud üleandmiseks valmispandud materjaale vastuvõtma kahe nädala jooksul, sellekohase Metsade peavalitsuse teadaande kättesaamise päevast arvates. Metsade peavalitsuse omalt poolt on kohustatud üleandmist nõnda korraldama, et kõik paberipuud hiljemalt 1 septembriks 1925a. üleandmiseks valmispandud oleks.

§ 7.

Alates vastuvõtmise päevast jäävad paberipuud ostja valve ja vastutusele alla, niisama tasub ostja sellest ajast arvates platsi kulud, sealkus seda nõutakse. Metsadalitsuse maa-alal asuvaid paberipuid võib ostja seal 2 nädalat peale vastuvõtmist tasuta pidada.

Peale nimetud tähtaja metsavalitsuse maa peal järelolevate paberipuude eest võetakse platsiraha Metsade peavalitsuse poolt kindlaks määratud suuruses.

§ 8.

Ostja on kohustud vastuvõetud paberipuude ostuhinda äratasuma kahe nädala jooksul, Metsade peavalitsuse sellekohase arve kättesaamise päevast arvates.

§ 9.

Enne ostuhinna äramaksmist paberipuude laduplatsilt äravedu on keelatud.

§ 10.

Käesoleva lepingu tingimiste kindlustuseks on ostja kohustud 5 päeva jooksul peale lepingu kinnitamist Eesti Panga Tallinnsa osakonda Metsade peavalitsuse jooksva arvele mk.489.- maksma 10% umbkaudsest ostusummast, missugune summa lepingu lõpetamisel ostjale ilma protsentideta tagasi maksetakse ehk arvete õiendamisel järk järgult ostusumma arvele tarvatakse, kui lepingu tingimised ostja poolt korralikult täidetud.

§ 11.

Metsade peavalitsus jätab omale õiguse ostjale üleanda paberipuid, käesolevas lepingus ettenähtud hindadega ja tingimistega, kuni 10% enam ehk vähem lepingus ülestähendatud kantsüldade arvust.

§ 12.

Kui paberipuude valmistamine ja väljavedu takistud saab põhjustel, mis Metsade Peavalitsusest ära ei ripu /force majeur/, siis ei ole ostjal õigust Metsade peavalitsuselt kahjutasu nõuda selle osa materjaalide eest, mis ettetulnud takistuste tõttu tähtpäegaks väljavedamata ja üleandmata jäävad.

§ 13.

Juhusel, kui ostja lepingu tingimisi ehk ühte nendest ei täida on Metsade peavalitsusel õigus lepingut otsekohe ~~lõet~~ lõpetada, kus juures kautsjon ja need materjalid, millede ostuhind

tasumata, riigile langevad.

§ 14.

Tempelmaksu, seaduses ettenähtud määral, tasub ostja lepingu allakirjutamisel.

§ 15.

Käesolev leping astub jõusse peale kinnitamist Vabariigi valitsuse poolt.

§ 16.

Käesoleva lepingu järele müüdud paberipuude kvantumi jaotavad ära Eesti Puupapi vabrikud omavahelisel kokkulepel.

---

1 9 2 5 a . ringkirjad.

9 aprillil 1925a.
nr.T/4057/6.

Kõigile ministeeriumitele, Raudteevalitsustele peavalitsustele, Maakonnavalitsustele jne.

Eeltuleval 1925/26a. metsatööstuse hooajal metsa riigiarvel ülestöötamisel kavatseb Metsade peavalitsus möödunud aasta eeskujul esimeses järjekorras riiklisi, siis omavalitsuse. ja heategevaid asutusi ning koole nendele tarviliste valmismaterjaalidega võimalust mööda varustada. Valmistatud saab palke, raudtee liipreid, lehtpuu pakke, küttepuid, võimalust mööda mitmesuguseid poste erimõõtudes eritellimiste põhjal jne. materjaale on võimalik anda metsas, raudteejaamades, mererandades ja jõgede kallaste, kus juures aga nende tarvistuskohale toimetamist metsavalitsusel võimalike-i ole enese peale võtta vastavate veoabinõude ja administratsiooni puudusel.

Metsavalitsuse korraldusel töötavad Aegviidu, Kastre ja Selgase /Saaremaal/ lauatehased valmistavad mitmet sorti laudud ning võimalust mööda ka teisi saetud- ja hööveldatud materjaale eri kokkuleppetel.

Et ülalnimetatud asutuste nõudmisi võimalikult soovidekohaselt rahuldada, palub Metsade peavalitsus teid ja teile alluvaid asutusi hiljemalt 1 juuniks s.a. teatada 1925/26a. metsatööstuse hooajal tarvisminevate materjaalide, iseäranis küttepuude, hulka ühtlasi ligikaudu öranäidates, kust metskonnast ehka sukohast soovitav oleks neid saada. Olgu tähendatud, et kohtade pealtsetel asutustel naguvallavalitsustel, postkontoritel ja teistel vähematel tarvitajatel, kes materjaale metsast vajavad, tuleb nõudmised näidatud tähtajaks otseteed vastavatele metsaülematele etteseada. Kõik teised nõudmised palutakse aga peavalitsusele saata.

Riigikulul ülestöötamisele võetava metsa kvantumi ja asukohtade kindlaksmääramisel on asutuste nõudmised ülitähtsad, mispärast nende sissenandmisel palutakse ülalnimetatud tähtajani kinnipidada. Hilisemaid nõudeid ei saa Metsade peavalitsus tagant järele eelarvesse paigutada ja selle tõttu võivad need kas osalt ehk täieste rahuldamata jääda.

Materjaalide hindu ei ole võimalik praegu ette teatada sest need olenevad ära materjaalide headusest , asupaigast ja valmistamise tingimistest.

23 mail 1926a. Riigi metsaülematele.

nr.5385/7.

I.

Möödaläinud talvel ülestöötatud kuid metsajäänud metsamaterjaalide korralikuks alalhoidmiseks tuletatakse metsaülematele varemalt antud juhtnöörde täienduseks järgmist meelde:

1) okaspuu palgid peavad kooritud ehk tarviliselt jutitud- võimalust mööda hunikutesse kokkuveetud /vahelatte vahele pannes ja staablid päikese eest kinni kattes/ ehk vähemalt otsapiridi kändude otsa tõstetud olema.
2) lehtpuu pakke, missuguseid võimalik ei ole lähemal ajal vankritel väljavedada, tuleb püüda kohalikule elanikkudele ehk teistele soovijatele metsas ära müüa. sellest vastavate ettepanekutega peavalitsusele esinedes, - kui aga müük võimata, siis tulevad pakud niivõrd ära koorida ehk neile täkked peale lüüa, et väärtuse kaotsiminek saaks ärahoitud.
3) Sindlija laastu pakkude, lattide ja teivaste suveks metsajätmine ei ole soovitav, nende, eriti pakkude, rutuliseks likvideerimiseks tuleb kõige energilisemaid samme astuda.
4) Paberipuud ja propsid tuleb ärakoorida ja
5) küttepuude süllad, mis ümberkukkunud, ülesladuda ja tõiesti korda seada.

Samuti tuleb talitada ka raudteejaamadesse ehk teistele laduplatsidele väljaveetud nende metsamaterjaalidega, mis seni müümata, metsamaterjaalide peale, mis sõlmitud lepingute täitmiseks ettenähtud ja millede koorimise, ladumise ja üleandmise kohta lepingutes eritingimised ja tähtajad tähendatud on, käesolev korraldus ei laiene.

Uhtlasi juhitakse metsaülemate tähelepanu selle peale, et laduplatsidele väljaveetavad materjaalid saaks otstarbekohasemalt ja hoolsamalt üleslaotud, sest kaunis sagedad on juhtumised, kus lahva läo tõttu laduplatsidel küttepuude virnad ümberkukkunud ehk segamini vajunud on nii, et nende üleandmist pole võimalik olnud ümberladumiseta ettevõtta. Sarnast puude ümberladumist on ka möödunud ~~talve~~ lumevaesel talvel ettetulnud, mispärast valmistusel täiesti arusaamatuks jääb, mil kombel on puupinude ladumist korraldatud.

Kuna hooletu ladumisega väljakutsutud ümberladumised tekitavad riigile asjata kulusid - on peavalitsus sunnitud tulevikus selle kordumisel neid kulusid süüdlastelt ametnikkudelt sisse nõudma. Samuti tuleb igatpidi püüda küttepuude sorteerimist juba väljaveo juures läbiviia, sest pärastine uuesti ümbersorteerimine on seotud uute kuludeta. Ainult äärmise tarviduse korral, nagu teede lagunemise ajal jne. võiks töö kiirustamise mõttes puid ilma sorteerimata ülesladuda, kuid siis tuleb seda nii korraldada, et pärastine sorteerimine võimalikult kergem ja odavam läbiviidav oleks - nii et sorteeritavaid puid ei tuleks mitte üle teiste virnade loopida ehk laduplatsi ühest otsast teise edasi tagasi vedada.

II.

Laduplatsidele väljaveetud metsamaterjaalide kohta millede kasutamise viis veel kindlaks määramata, tuleb kiires korras esineda vastava kavaga nende likvideerimiseks. Selle alla ei kuulu haava pakud, millede kohta peavalitsusel varemalt saadud andmed olemas on.

---

22 juulil 1926a.

Riigi metsaülematele.

nr.T/7866/10

Oma ringkirjalise ettekirjutuse 18 oktoobrist 1924a. nr.Mk/6015/24 p.III meeletuletuseks teatab peavalitsus, et algades 1 septembrist s.a. tuleb riigi metsatööstuses tarvitusele võtta uus kantjala tabel. Seda silmaspidades tuleb metsaülematel valmismaterjaalide kubikmasse ümberarvamisega nüüd aegsasti peale algada, et ärahoida sellel alal peale 1 sept.s.a. juhtuda võivaid igasuguseid takistusi. Olgu silmaspeetud, et kubikmasse ümberarvamisel tekkivad muudatused ei või üldrahasummade peale miskisugust mõju avaldada.

Nimetatud ringkirjaga antud juhtnööridest tuleb täpselt kinnipidada.

---

17 augustil 1925a.

Riigi metsaülematele.

nr.T/8466/12.

Eelmiste aastate eeskujul nõuab peavalitsus riigi metsatööstuse 1924/25a. /1 septemb.1924a. - 1 sept,.1925a/. aruande ettepanemist, olles kindlalt veendunud selles, et 3 aastane praktika ja kohapeal väljakujunenud arvepidamine nõutud aruannet korralikult, täpselt ja ettenähtud tähtajaks ettepanna võiamaldab.

1924/25a. aruanne tuleb metsaülematel kokkuseada ühes eskemplaaris ja hiljemalt 1 oktoobriks s.a. peavalitsusele ettepanna. ettepandud aruanne peab koosnema järgmistest üksikasjalistest aruannetest, missugused alltoodud järjekorras kokkuõmmeldud vastava saatekirja juures ja tarviliste seletustega peavalitsusele ärasaata tuleb:

1) Tulude kulude aasta aruanne.
2) võlgnikkude nimekiri,
3) võlausaldajate
4) Juurearvamata /adm.kulude/ jaotus
5) ülesraiumiseks võetud ja ülesraiutud kasvava metsa aruanne/
6) metsamaterjaalide aruanne metsas ja laduplatsidel.
7) müüdud metsamaterjaalide jaotus.
8) metsamaterjaalide ülelugemise akt 1 sept.1926a.
9) liikumata ja liikuva vara ning tööriistade aruanne.

Nimetatud aruannete kokkuseadmise selgituseks olgu juurelisatud et:

1) Tulude ja kulude aasta aruanne seatakse kokku metskonnas peetud kassaraamatu põhjal. Kulude osas: A lahtris + tasumata jäänud kulud tuleb näidata kõik kulud, mis on olnud metsamaterjaalide valmistamisel ja missugune materjaal arvestatud aruande aastal, kuid kulud tasumata jäänud / tasu veost - päevatöölistele jne/. Selle tõenduseks tuleb kokkuseada võlausaldajate nimekiri /vaata järjek.3/.

Keskasutuse /Tööstusosakonna/ poolt väljamaksetud kulud tuleb näidata, kui keskasutuse arvelt tasutud kulud, juurelisades tõenduseks aasta jooksul saadetud teateid. Juhusel, kui on krediidi ~~kuluxnäidakaxaruandesxeraldixvabas~~ arvel ehk teiste metskondade poolt kulud tasutud, siis tulevad iga kulu näidata aruandes eraldi vabas lahtris, juurelisades vastavat tõendust /ärakirja väljamaksu dokumendist ehk vastava metsaülema teadaandest/.

Juurearvamata kukudena, lahtris 20, tuleb näidata ainult tegelikud kulud, nagu palgad, ametnikkudele / kantselei tööjõud ja praakerid/ posti- telefoni ja kantselei kulud, sõidu ja päevarahad, arstiabi ja toetus ~~aetm~~ ametnikkudele ja töölistele jne. Juurearvamata kulude kohta kokkuseada nende jaotus /vaata järjekorra nr.4/. Igasugused kulud, mis seotud materjaalide valmistamise, veo ja parvetamisega, nagu sorteerimine, koorimine, ajutise teedw korrashoidmine valve kulud, platsirahad jne. tulevad materjaalide valmistamise ehk veokuludeks arvata.

Juhusel, kui arvestatud metsamaterjaal üleb/

---

7 oktoobril 1925a.

Riigi metsaülematele.

nr.9811/14.

Ettepandud eelarved on peavalitsuse poolt läbivaadatud, millega peavalitsus ~~ea~~ peajoontes nõus on. Eelarvete II eks. saadetakse ligemas tulevikus metsaülematele tagasi, milles mõned vähemad muudatused on ettevõetud ja millega arvestada tuleb.

Tugedes eelarvete ja riigi raudteede, kaitseväe, mitmesuguste riikliste-, omavalitsuse- ja heategevate asutuste ning koolide poolt operatsiooni aasta peale sisseantud metsamaterjaalide nõudmiste peale, mis suurenenud on võrreldes möödunud aastaga, teeb Metsade peavalitsus metskondade metsaülematele kohuseks 1925/26a. operatsiooni aastal riigimetsatööstuse arvel metskondades alljärgnevalt metsaraiumist ettevõtta ja läbiviia:

Harju maakonnas:

Vihterpalu	- 25,23 t.	/10 t.erak.1/.	Purila	- 10,82 t.	/6,96/.
Kloostri	- 17,47		Triigi	- 15,40 "	5,01
Sutlema	- 25,16 "		Rooküla	25,45	4,05
Vääna	- 4,23		Rummu	- 2,10	
Kolga	- 7,58		Anija	- 22,97	
Viimsi	- 9.06	ja tuulem. 25 k.s.	Kuusiku	18,57 ja tuul 120 ks.	

Kokku 184,04 t. ja tuulemurdu umbes 145 k.s.

Lääne maakonnas:

Mõtsu	- 20,34 t.	Märjamaa	- 10,32 t. (erak.l.
Haapsalu	12,80 "	Putkaste	- 44,26 t. (40 t.erak.)
Rikuldi	22,19 (erak.l.)	Kärdla	- 1,40 "
Piirsalu	24 "(eral.10,4-1926a.l.)	Kõrgesaare	18,48 (13,63)

Kokku 153,79 tiinu.

Järva maakonnas:

Jäneda	- 74 t. (3,29)	Türi	- 30,95 t. (erak.l.)
Rava	- tuulemurdu 2000 k.s.	Käru	- 17,03 "
Tapa	- 21 tl.	Koeru	- tuulemurru ja kooresöödikute puud 585 k.s.
Purdi	- 6,73 t.	Huuksi	- " 20 "

Kokku 149,71 t. plus tuulemuuru ja kooresöödikute puud umbes 2605 k.s.

Viru maakonnas:

Narva	- 35,18 t.	Rakvere	- 44,02 t. (14,69- 1926a.
Vaivara	- 128,48 " (18,80)	Paasvere	-100,81 " (16,41
Jõhvi	- 60,27 "	Rakke	- 74,35 " (9,63) t.ja tulem. 170 k.s.
Püssi	- 200,84 "	Roela	- 37,61 tuulem. 350 k.s.
Pada	- 6,30 "	Sonda	- 62,79 (15.33)
Sagadi	- 221,25 " (167,99	Tudo	-233,71 (139,94)
Loobu	- 12,04(527)erak.l.)	Gorodenko	- 29,16
Porkuni	- 91,66 (17,08)"	Kohtla	- 60,60 (8,22)
		Kivinõmme	83,35 (3,20 ja erak. 80,15 t.)

Kokku 1481,82 t. ja tuulem.umbes 520 ks.

Tartu maakonnas:

Avinurme	- 26,77 t.	Kärevere	30,63 t. (5,22)
Torma	25,71 "	Tartu	25
Jõgeva	9,38 "	Kastre	19,91 (2,29)
Halliku	36,20 "	Ahja	31,63 (11,19)
Alatskivi	12,09 "	Kambja	38,73 (1,94) t. ja tuulem.200 k.s.
Kaiavere	16,03 "	Kongota	18,50
Puurmanni	22,18 " (11,97)	Otepää	10,18

Kokku 322,94 t. ja tuulemurdu umbes 200 k.s.

Viljandi maakonnas:

Kaavere	27,16 t.	Loodi	- 31,78 t. (1,46)
Kabala	7,18	S.Kõpu	10,78
Aimla	9,36 ja tuulem.50 ks.	Õisu	25,81 (3,87)
Tarvastu	14,25	Adavere	15,47
		Kärstna	20,40

Kokku 162,19 t. ja tuulemurdu umbes 50 k.s.

Pärnu maakonnas:

Kilingi - 9,25 t. Orajõe - 20,31 t.
Lodja - 68 (17) Urisaare 2,54 t- (erak.l.)

Kokku 100,10 tiinu.

Valga maakonnas:

Koorküla - tuulem.50 k.s. Sangaste - 27,35 t. (3,66 ja tuulem. 100 k.s.
Valga - 20,75 (4,47 ja 7,56 t. 1926a. l.) Aakre 27,84 t. (4,15 t.1926a. .)
Karula - 21,32 (4,47 ja 7,18 t. 1926a.l.).

Kokku 97,26 t. ja tuulemurdu umbes 150 k.s.

Võru maakonnas:

V.Antsla - 23,84 t.(3,85) Sõmmerpalu - 24,80 t.
Erastvere - 19,87 (0,83) Räpina - 20,10
Võru - 18,31 (0,65) Veriora - 21,53 "
Vastseliina 13,25 " (0,6)

Kokku 141,70 tiinu.

Saaremaal - Kuresaare metskonnas 38,52 tiinu) Kokku 52,77 tiinu.
Karjalasma " 14,25 (0,5))

Kokku üle riigi 2846,32 (408,75) t. plus tuulemuuru ja kooresöödikute puud umbes 4000 k.s.

Näidatud tiinude arvu on veõ võetud ka endiste aastate ülejäägid arvus, mis klambritesse paigutatud.

Peaksid üksikutes metskondades tiinude arvus vähemad muutused ettetulema, siis sellel ei ole suuremat olulist tähtsust.

Arvesse võttes eelseisvat metsatööstust, Metsade peavalitsus paneb metsaülematele südame peale püüda kõik a binõud selleks ärakasutada, et määratud raielangid otstarbekohaselt ja võimalikult töielikult ning odavamate hindadega saaksid ülestöötatud ja materjaalid tarviduse kohaselt kasutuskohtadesse väljaveetud. Tarbepuuks kõlbulik puumass tuleb võimalust mööda ärakasutada tarbematerjaaliks, püüdes ärahoida selle küttepuuks lõikamisest. Eelarve järele ettenähtud tööd tuleb võimalust mööda kõik ära teha.

II.

Lauatehastel palkide valmistamine/ei või üle 27 marga kantjalast tõusta.

a) kastre lauatehasesse - Kaste, Ahja, Avinurme, Torma, Halliku, Alatskivi ja Paasvere metskonnad. Palkide omahinna kalkulatsioon lauatehase laduplatsil ühes administratsiooni kuludega

b) Aegviidu lauatehasesse - Jäneda, Tapa ja Anija metskonnad, Palkide omahinna kalkulatsioon lauatehase laduplatsil ühes administratsiooni kuludega ei või üle 32 marga kantjalast tõusta.

v) Selgase ja Sontaga lauatehastesse- Kuresaare, Karjalasma ja Aakre metskonnad - ettepandud eelarvete kohaselt.

III.

Paberipuude valmistamine ja omahinnad-

Triigi, Sutlema ja Türi metskondades valmistatavad paberipuud kavatsetakse kõik metsas koorimatalt ära müüa.

Metsaülemaid kohustatakse paberipuid valmistama eelaeve kohaselt ja nende kantsülla keskmine omahind raudteejaamades (väljaarvatud Sonda- Mustvee kitsatee) ei tohi mitte üle 6800 marga, Laiksaare harutee ääres mitte üle 5500 marga kantsüllast tõusta.

IV.

Propside valmistamine.

Et propside hinnad välisturul suuresti langenud on, siis ei tohi nende omahind raudteejaamas üle 5300 marga ja jõgede ning merekallastel üle 4500 marka k.süldkooritult tõusta.

V.

Lehtpuu (Lutheri) pakkude omahind

Pakke valmistada eelarve kohaselt, kusjuutes kuni lepingu ärakirja saamiseni silmas tuleb pidada, et omahind eelmise aasta esimestest müügihindadest mitte kõrgemaks ei tõuseks.

Haavapakud.

VI.

Haavapakkude valmistada eelmise aasta eeskujul. Haavapakud tulevad kohe peale valmistamist metsast väljavedada.

VII.

Liiprid.

Koduma laia- ja kitsaroopaliste raudtee tarvis tuleb neid valmistada eelarve kohaselt. Liiprite müügihinnaks raudteejaamades kavatsetakse määrata: L) laiatee - 210 mrk. ja 2) kitsatee liiprite a) laiaroopalistes raudteejaamades ja Rohukülasadamas - 80 mrk. b) kitsateedel /väljaarvatud Sonda Mustvee k/r.raudtee/, Pärnu ja Tallinna sadamates 85 mrk. Liiprite valmistamisel tuleb selle peale rõhku panna, et need Raud teevalitsuse tehnilistele tingimistele ja mõõtudele vastaks.

VIII.

Tünnilaua puud

Valmistada Viru maakonnas neis metskondades, kust sellekohase ostu-müügi lepingu põhjal neid müüdud ja lepingute ärakirjad metsaülematele täitmiseks kätte saadetud.

IX.

Küttepuud.

Kõik puud, mis tarbepuudeks kõlbmatad, tuleb küttepuudeks lõigata. Halud valmistada 28" pikkuses, mis okstest siledaks raiutud peavad olema.

Riigiasutustele müüdavate küttepuude müügihinnad laia ja kitsaroopaliste raudtede laduplatsidel ja Sonda-Jõepere

liinil, alates 1 novembrist 1925a. kavatsetud on veidi muuta, missugune korraldus ja teadaanne metsaülematele täiendavalt järgneb.

Audru, Sagadi, Vihterpalu, Mõtsu, Putkaste, Kõrgesaare ja Viimsi metskonna metsaülemad on kohustatud küttepuid väljavedama eelarve kohaselt mererandadesse, kusjuures aga nende omahind väljaveetult mitte üle järgmiste hindade tõusta ei või: 1 sort - 3900 mrk. II sort - 23700 mrk. ja III sort - 3500 mrk.k.s. küttepuude riigikulul palrvetamist ei ole soovitav ettevõtta ja sellest tuleb hoiduda. Väljavedu jõgede, järvede ja kanaalide kallastele võib ettevõtta eela rvete kohaselt.

Tartu ülikool vajab 1200 k.s. 21" küttepuid, missuguseid tuleb valmistada ja väljavedada Emajõe- ja Peipsi äärsetel metskondadel peavalitsuse poolt eraldi teadaantaval määral. Neis metskondades on lubatud tarvidusekohaselt 21" küttepuude valmistamine.

Latid ja teibad

X.

Valmistada vastavalt kohalikkudele nõuetele.

Erimõõtudes tarvisminevate lattide valmistamiseks tehakse eraldi korraldus. Neis metskondades, kust latte lepingute põhjal on müüdud tuleb nõuetav arv valmistada ja üleandmiseks valmispanna-

XI.

Ülestööstuse kulud.

Tööhindade ülemäärad on ettenähtud järgmised, mille piirides metsaülematel tuleb tegutseda, kus juures tuleb püüda võimalikult odavamalt tööd ära teha.

a) palkide ja liipripakkude kantjalast kuni 2,5 mrk.
b) lehtpuu pakkude kantjalast . . . . . 3 "
c) küttepuude ja sindlipakkude kants. 750 "
d) propside ja paberipuude kants- 750 "
e) " " " koorimise kantsüllast . . . 350 "

XII.

Müügi juures tööhindade arvestamine

Müügi kordadel omahinna väljaarvamise juures arvestada järgmiste tööhindadega:

a) küttepuudel ja sindlipakkudel - 750 mrk.k.s.
b) propsidel ja paberipuudel , koorimata 750 ja kooritult 1100 mrk.k.s.
c) palkidel ja liipripakkudel - 2,5 mrk.kantjalg
d) lehtpuu pakkudel 3 mrk.kantjalg.

Juhusel, kui mõnede materjaalide ülestöötamise eest peavalitsuse loal - kõrgemat hinda on makstud, kui ülalnäidatud, siis tuleb müügi juures tingimata tegelikkude tööhindadega arvestada.

Riigi metsatööstuse ~~teäi~~ täielised juhtnöörid on trükis, mis ligemas tulevikus metsaülematele käsitamiseks väljaantakse-

---

4 novembril 1925a.

nr.T/10677/16.

Riigi metsaülematele.

Riiklise metsatööstuse alal asjaajamise kergendamiseks töötati välja:

a) Riigimetsatööstuse ajutiised juhtnöörid, mis härra Põllutööministri poolt kinnitatud:

b) metsamaterjaalide müügihinnad metsas 1925/26a. operatsiooni aastal.

c) kalkulatsiooni leht.

I.

Riigimetsatööstuse ajutised juhtnöörid

Peale uute tarviliste juhatuste on Riigimetsatööstuse ajutises juhtnöörides lühidalt kokkuvõetud kõik seni metsatööstuse ja selle arvepidamise alal ilmunud alalise iseloomuga ringkirjad ja korraldused ühes valmistatavate materjaalide tehniliste tingimustega.

Riigimetsatööstuse ajutised juhtnöörid suurendavad nii mõneski asjus metsaülemate võimupiiri ja annavad selgitust seni ettetulemata küsimustes, mis omakord asjaajamist kergendab ja kirjavahetust vähendab, mis ellepärast on tingimata tarvilik need tähelepanekikult läbi lugeda ning omaksvõtta.

Seni oli mõnel metsaülemal selguseta materjaalide võstluspakkumisel müügi kordadel tempelmaksu sissenõudmise küsimus, mis aga nüüd peavalitsuse poolt selgitatud on ja ajutistes juhtnöörides ettenähtud 1/2% suuruses.

II.

Müügihindade tabel.

Riigimetsatööstuse ajutiste juhtnööride § 29 p.1 liter a,c, ja d kohaselt materjaalide metsas müügil tuleb müüa hindadega, mis 1925/26a. operatsiooni aasta peale kokkuseatud tabelis ettenähtud.

III.

Kalkulatsiooni leht.

Müügi ettepanekute tegemisel on peavalitsusel tarvilikud võimalikult täpsed ja igakülgsed andmed müügile määratavate materjaalide kohta, mida metsaülemad seni tarvilikult ei ole teinud, vaatamata peavalitsuse nõudmise peale, Et see kergem teostatav oleks, seati Tööstuseosakonnas kokku ja trükkiti sellekohane blankett. Blanketi teist külge tuleb tarvitada ettepaneku tegemiseks. et ärahoida asjata eraldi paberi tarvitamist. Kalkulatsiooni ~~the~~ leht tuleb ettepanna niisugustel juhustel, kus materjaalid määratakse oksjonil müügile ehk müüakse isikutele ja asutustele hindadega väljaspool käesolevas ringkirjas p.II ettenähtud tabelit.

I.

METSADE PEAVALITSUSE

k ü t t e p u u d e m ü ü g i h i n n a d .

metsas kantsüllast /metsasüllast/ 1925/26a. tegevuse aastal riigi- omavalitsuse- ja heategevatele asutustele ahjude arvu järele küttepuude müümisel Riigimetsatööstuse aj. juhtnööride § 29 p.1 lit. a ja v kohaselt.

Uhtlasi ka omahinnad samade juhtn.§ 35 järele /kännuraha + 10% + ülestöötamise 750 mrk. + 15% admin.kuludeks).

Taksijärgud.	I sort	I¹ sort	II¹ sort ja sanglepad	IV sort	V sort	VI sort
			M - a - r - k - a -			
I	4510.-	3900.-	3300.-	2910.-	2540.-	1280.-
II	4050.-	3520.-	3000.-	2650.-	2310.-	1230.-
III	3600.-	3140.-	2700.-	2380.-	2080.-	1170.-
IV	3140.-	2760.-	2380.-	2120.-	1850.-	~~1060.~~-1110
V	2690.-	2380.-	2080.-	1850.-	1620.-	1060.-
VI	2230.-	2000.-	1780.-	1620.-	1470.-	1020.-
VII	1930.-	1780.-	1620.-	1510.-	1400.-	~~980.~~-1000.-
VIII	1780.-	1620.-	1470.-	1400.-	1320.-	980.-
IX	1620.-	1510.-	1400.-	1320.-	1240.-	~~940.~~-960.-
X	1470.-	1400.-	1320.-	1240-	1170.-	940.-

II.

Metsade peavalitsuse küttepuude müügihinnad metsas kantsüllast /metsasüllast/ 1925/26a. tegevusaastal kohalistele elanikkudele väiksel arvul müümisel Riigimetsatööstuse aj.juhtn.§ 29 p.1 lit.d kohaselt.

I	4660.-	4020.-	3400.-	2990.-	2610.-	1300.-
II	4180.-	3630.-	3100.-	2720.-	2370.-	1250.-
III	3710.-	3230.-	2780.-	2440.-	2130.-	1190.-
IV	3230.-	2840.-	2440.-	2170.-	1890.-	1120.-
V	2770.-	2440.-	2130.-	1890.-	1650.-	1070.-
VI	2290.-	2050.-	1820.-	1650.-	1500.-	1030.-
VII	1980.-	1880.-	1650.-	1540.-	1420.-	1010.-
VIII	1820.-	1650.-	1500.-	1420.-	1340.-	990.-
IX	1650.-	1540 ~~1450~~	1420.-	1340.-	1260.-	970.-
X	1500.-	1420.-	1340.-	1260.-	1190.-	950.-

M ä r k u s: käesolevates tabelites tähendatud hindade väljaarvamisel on arvesse võetud, et raieraha üle 750 marga kantsüllast ei tõuse ja mingisuguseid teisi kulusid olnud ei ole. Kui peavalitsuse loal aga raieraha on rohkem makstud, siis tuleb arvata tegelik raieraha, samuti arvata ka teised kulud juure, kui neid on olnud.

III. Riigimetsatööstuse aj.juhtnööride § 29 p.1 lit. d järele palkide, tarbepakkude, sindli ehk laastu pakkude, lattide ja teivaste müümisel tuleb müügihinnaks võtta: kännuraha (taksi tabeli järele) + 5% kännurahast + ülestöötamise ja muud olnud kulud + 15% administratsiooni kuludeks.

M ä r k u s: palkide ja tarbepakkudel tuleb ülestöötamise kuluks arvata 2,5 mrk. kantjalg, kui peavalitsuse loal on aga vohkem makstud, siis tegelik kulu.

P. M.

Metsade Peavalitsus.

RIIGIMETSA- JA LAUATÖÖSTUSE 1924-25 a. TEGEVUSE JUHTNÖÖRID

E. V.

PÕLLUTÖÖMINISTEERIUM

METSADE PEAVALITSUS

TÖÖSTUSOSAKOND

23. augustil 1924 a.

Nr. T.-7020/7

Tallinnas
Kiriku tänav nr. 4

Telefonid:
M. P. juhat. — 1-63; Juhat. abi — 29-78; Metsamajand. ja metsakasut. os — 11-14; Sekretariaat — 20-84; Arveosak. — 19-34; Tööstusosakond — 18-73.

Ringkiri.

Riigi metsaülematele.

1.

1924/25 a. metsa üles-tööstus.

Võrreldes eelseisva operatsiooni aasta peale sisseantud metsamaterjaalide nõudeid, mis saadud riigi raudteedelt, kaitseväelt, mitmesugustelt riiklistelt, omavalitsuse, ja heategevate asutustelt ning koolidelt, möödunud aasta metsamaterjaalide nõuetega, — on need märksa suurenenud, iseäranis küttepuude ja liiprite peale.

Sellest väljaminnes ja soovides tähendud asutuste nõuetele võimalikult rohkem vastutulla, pidas Peavalitsus tarvilikuks riiklist metsatööstust vastavalt suurendada. See tehti metskonna metsaülematele teatavaks maakonna metsaülemate läbi, kes omakorda 1924/5 a. eelarved sellekohaselt kokku seadsid ja Peavalitsusele esitasid.

Ettepandud eelarved on Peavalitsuse poolt läbivaadatud, millega Peavalitsus peajoontes nõus on. Neile metsaülematele, kus enam-vähem tuntavad muudatused eelarves ettevõetud on, teatatakse sellest Peavalitsuse poolt eraldi.

Tugedes eelarvete ja metsamaterjaalide nõudmiste peale, teeb Metsade Peavalitsus metskondade metsaülematele kohuseks 1924/25 operatsiooni aastal operatsiooni fondi arvel metskondades alljärgnevalt metsaülestööstust ettevõtta ja läbiviia:

Harju maakonnas:

Vihterpalu	metsk.	21,45 tiinu	Purila	metsk.	6 tiinu
Kloostri	„	20 „	Keava	„	17,98 „
Sutlema	„	31,12 „	Rooküla	„	20,30 „
Vääna	„	4 „	Rummu	„	6,25 „
Saku	„	5 „	Anija	„	15 „
Viimsi	„	6,5 „	Kuusiku	„	8 „

Kokku Harju maakonnas 161,60 tiinu.

Lääne maakonnas:

Mõtsu	metsk.	25 tiinu	Märjamaa	metsk.	2,5 tiinu
Haapsalu	„	10,07 „	Putkaste	„	13,05 „
Rikuldi	„	3,5 „	Kärdla	„	2,16 „
Piirsalu	„	32,65 „	Kõrgesaare	„	15,12 „

Kokku Lääne maakonnas 104,05 tiinu.

Järva maakonnas:

Jäneda	metsk.	66,25 tiinu	Türi	metsk.	25 tiinu
Rava	„	46,87 „	Käru	„	17 „
Tapa	„	10 „	Koeru	„	tuulemurru ja kooresöödikute puud
Purdi	„	7 „	Huuksi	„	„

Kokku Järvamaal 172,12 tiinu plus tuulemurru ja kooresöödikute puud.

Viru maakonnas:

Narva metsk.	14,89	tiinu	Rakvere metsk.	40	tiinu
Vaivara „	110	„	Paasvere „	125	„
Jôhvi „	60	„	Rakke „	61,57	„
Püssi „	160	„	Roela „	116,95	„
Pada „	63,9	„	Isaku „	20	„
Sagadi „	62	„	Pagari „	34,62	„
Loobu „	7	„	Gorodenko „	25	„
Undla „	20	„	Kohtla „	30	„
Porkuni „	23,67	„			

Kokku Virumaal 974,6 tiinu.

Tartu maakonnas:

Avinurme metsk.	20,5	tiinu	Kärevere metsk.	30	tiinu
Torma „	25	„	Tartu „	16,9	„
Jôgeva „	15,38	„	Kastre „	33,6	„
Halliku „	30	„	Ahja „	24,89	„
Alatskivi „	14,73	„	Kambja „	41,44	„
Kaiavere „	15	„	Kongota „	20,4	„
Puurmanni „	42,78	„	Otepää „	4	„

Kokku Tartumaal 334,62 tiinu.

Viljandi maakonnas:

Kaavere metsk.	14,79	tiinu	Loodi metsk.	22,56	tiinu
Põltsamaa „	10,89	„	Suure-Kõpu „	22	„
Kabala „	14,07	„	Õisu „	22	„
Vastemôisa „	22	„	Adavere „	24	„
Aimla „	10	„	Kärstna „	20	„
Tarvastu „	11	„			

Kokku Viljandimaal 193,31 tiinu.

Pärnu maakonnas:

Audru metsk.	6,43	tiinu	Polli metsk.	1	tiin
Lodja „	350	„	Urisaare „	7,54	„

Kokku Pärnumaal 364,97 tiinu.

Valga maakonnas:

Koorküla metsk.	8,43	tiinu	Sangaste metsk.	12.32	tiinu
Valga „	15	„	Aakre „	25,13	„
Karula „	26,78	„			

Kokku Valgamaal 87,66 tiinu.

Võru maakonnas:

Roosa metsk.	3,52	tiinu	Sômmerpalu metsk.	26	tiinu
V.-Antsla „	31,06	„	Räpina „	19,91	„
Erastvere „	22,58	„	Veriora „	9	„
Võru „	22	„	Vastseliina „	27,5	„

Kokku Võrumaal 161,57 tiinu.

Saaremaal — Kuresaare metskonnas 19 tiinu, Karjalasma „ 13,22 „ } Kokku 32,22 tiinu.

Kokku üle riigi 2586,72 tiinu, plus tuulemurru ja kooresöödikute puud.

Näidatud tiinude arvusse on võetud niihästi vanad lõpetamata langid kui ka uued raielangid. Võib juhtuda, et üksikutes metskondades tiinude arvus vähemad muudatused ettetulevad, kuid sellel ei ole suuremat olulist tähtsust.

Arvesse võttes eelseisvat suurt metsatööstust, Metsade Peavalitsus paneb metsaülematele südame peale püüda kõik abinõud selleks ärakasutada, et määratud raielangid otstarbekohaselt ja võimalikult täielikult ning odavamate hindadega saaksid ülestöötud ja materjaalid tarviduse kohaselt kasutuskohtadesse väljaveetud, mis omakorda mõjuavaldamata ei jäta meie riiklise majanduse tervendamiseks.

Käesolevate juhtnööride kättesaamisel tuleb otsekohe riiklise metsatööstusega peale algada, ilma et pruugiks mingisugust eraldi korraldust ootama jääda. Juhusel, kui metsa lugemise ja hindamiselehed peaksid kinnitamata olema, ei või see töö algamiseks takistuseks olla, vaid tööd tuleb otsekohe algada, ilma et pruugiks kinnitust äraoodata.

Ülestöötatavad materjaalid. Metsaülestöötamisel tuleb valmistada üleriikliselt järgmisi materjaale, kus juures peab katsuma saadavat puumasset võimalikult otstarbekohaselt ärakasutada: palke, laia- ja kitsatee liipreid, paberipuid, propse, kase- ja sanglepa pakke, saare-, haava (tiku-) ja tarviduse kohaselt sindli ehk laastu pakke, küttepuid, latte, teibaid ja muid materjaale kohaliste nõuetele vastavalt; Viru maakonnas tuleb valmistada tsemendi tünnilaua puid neis metskondades, kuhu sellekohane korraldus juba tehtud ja kust sõlmitud lepingute põhjal neid müüdud.

Palgid. Valmistada kuuse ja männi puust 18—24 jala pikkuses, kusjuures **läbistikune** pikkus mitte alla 20 jala olla ei või. Palkide jämeduse alammäär **on 6 tolli.** Metskondades, kus palke riigi lauatehaste jaoks valmistakse, tuleb neid ülestöötada **14 kuni 18 jala pikkuses, läbistikuse keskmise pikusega mitte alla 18 jala.**

Palgid peavad olema terved ja sirged; lubatav kõverus palgi pikkuse sülla kohta võib kõige rohkem 1 toll olla. Palgi mõlemad otsad peavad puhtalt õige vinkli järele äralõigatud ja oksad puupinnaga tasa ning korralikult äralaasitud olema. Palgid tuleb valmistada järgmise ülemõõduga pikkuses: 6 kuni 9 tolli jämedatel — 3 tolli, 10 ja enam tolli jämedatel — 4 tolli.

Puu mahasaagimise juures ei tohi kirvega hammasraiet mitte liiga kõrgelt ning sügavalt raiuda ja seda teha võimalikult allpool saagimise liini.

Alla 7" jämeduse palke ei ole soovitav lauatehastesse ümbertöötamiseks vedada.

Palke alla 6 tolli jämeduse võib valmistada seal, kus kohalikkude elanikkude poolt selleks nõudmisi on ja neis metskondades, kus paberipuude ja propside valmistamine — kõrgete omahindade tõttu — kalkulatsiooni välja ei kannata ja kasulikum ning otstarbekohasem on peeneid palke valmistada. Viimased peavad olema pikkuses ülemõõduga 3 tolli.

Palkide otstarbekohase ja õigel ajal ärakasutamise peale tuleb eriti suurt rõhku panna, püüdes neid suveks võimalikult kõik metsast väljavedada ehk ärakasutada. Palkide omahind laduplatsidel ei või tõusta üle 1923/24 a. tegelikkude palgi müügihindade; kus seda karta on, seal tulevad need metsas äramüüa.

Laduplatsidele väljaveo juures on tarvilik 10 tollised ja jämedamad palgid eraldada peenematest ja puu seltside viisi (männid eraldi kuuskedest).

Väljavedu parvetamise jõgede kallastele korraldada nii, et parvetamiseks väljaveetavate palkide müüki võimalik oleks enne jõgede lahtiminekut toimetada, esinedes Peavalitsusele vastavate ettepanekutega.

Kasutamise juures tuleb metsaülematel kohaliste elanikkude nõudeid silmas pidada, jättes metsa selleks otstarbeks — oma äranägemise järele — vastav arv peenemaid palke ja need aegsasti, enne lumetee lagunemist, väiksete üksuste viisi võistluspakkumisele panna.

Kui mingisugustel asjaoludel võimalik ei ole palke väljavedada ja kohalised elanikud oma tarveteks neid ei soovi, siis tuleb kasutuse kavaga aegsasti Peavalitsusele esineda, et võimalik oleks neid enne lumetee lagunemist oksjonile määrata.

Juhusel, kui palgid suveks metsa ehk laduplatsidele müümata jäävad, siis peab need kevadel aegsasti kõik ära koorima, olukorra järele staabelitesse vedama, nõutavalt latte vahele pannes, ehk kohtadel otsapidi kändude otsa tõstma.

Postid. Peale harilikkude palkide on ettenäha veel igasuguste postide valmistamist erimõõtudes, missuguste valmistamiseks igakord sellekohane korraldus Peavalitsuselt järgneb.

Postivalitsuse poolt metsaülematele sisseantavad postide nõuded tuleb ilma Peavalitsuse eraldi korralduseta rahuldada möödunud aasta korralduste põhjal.

Alltoodud metskonnad peavad lauatehaste jaoks palke valmistama ja lauatehastesse toimetama:

a) **Kastre** lauatehasesse — **Kastre, Ahja, Avinurme, Torma,** ja **Puurmanni** metskonnad. Palkide omahinna kalkulatsioon lauatehase laduplatsil ühes administratsiooni kuludega ei või üle 30 marga kantjalast tõusta;

b) **Aegviidu** lauatehasesse — **Jäneda, Rava, Tapa** ja **Anija** metskonnad. Palkide omahinna kalkulatsioon lauatehase laduplatsil ühes administratsiooni kuludega ei või üle 35 marga kantjalast tõusta.

c) **Selgase ja Sontaga** lauatehastesse — **Kuresaare ja Aakre** metskonnad — ettepandud eelarvete kohaselt.

Paberipuud. Valmistada kuuse palgipuude latvadest, kui puud mitte väga okslised ei ole, ja peenematest kuuskedest.

Paberipuude pikkus peab olema 7 jalga, alamjämedusega ladvast 4 tolli.

Paberipuud kavatsetakse kodumaa paberivabrikutele ära müüa. Sellekohased läbirääkimised on Peavalitsuse ja paberivabrikute vahel käimas. Ärakirjad sõlmitavatest ostu-müügi lepingutest saadetakse vastavatele metsaülematele täiendavalt täitmiseks. **Sutlema, Türi ja Loobu** metskondades kavatsetakse kõik paberipuud metsas **koorimatalt** ära müüa. Peale selle müüakse metsas **Paasvere** metskonnast umbes 400 k.-sülda valmisolevaid paberipuid Põhja paberi- ja puupapivabrikule.

Metsaülemaid kohustatakse paberipuid valmistama eelarve kohaselt ja nende keskmine **omahind raudteejaamades** ei tohi mitte üle 6300 marga, Laiksaare harutee ääres mitte üle 6000 marga ja jõgede kallastel ning mererandades mitte üle 5000 mrk. kantsüld tõusta. Kus paberipuude keskmine omahind suuremaks läheb, seal tuleb metsaülematel viibimata nende täielise omahinna kalkulatsiooniga Peavalitsusele esineda selle osa kohta tarviliste juhtnööride saamiseks. Raudtee äärde ja mererandadesse väljaveetavad ja suveks metsajäävad paberipuud on **tingimata tarvis ära koorida**, kuna jõgede kallastele parvetamiseks väljaveetavad ja valmistuse hooajal metsas müüdavad — **koorimata tuleb jätta.**

Paberipuud valmistada metsas k.-s. 7'x7'x8'.

Propsid (toepuud). Valmistada männi puust 7 jala pikkuses, alamjämedusega ladvast 2½ tolli ja ülemjämedusega 8 tolli. Propse tuleb valmistada ka kuusepuudest 2½—4 tolli jämeduses, missugused paberipuudeks peenikesed on. Propside omahind ei tohi **raudteejaamades** mitte üle 6200 marga — ja **jõgede ning merekallastel** mitte üle 5400 marga k.-süld kooritult tõusta. Kus propside omahind ülalnimetud hindadest kallimaks läheb, seal tuleb nende täielise omahinna kalkulatsiooniga Peavalitsusele esineda selle osa kohta tarviliste juhtnööride saamiseks.

Kõik propsid on tarvilik ära koorida.

Suveks püüda propse mitte metsa jätta, vaid katsuda võimalikult kõik metsatööstuse hooajal väljavedada.

Propside valmistamine ei ole otstarbekohane seal, kus neid liiga vähesel arvul (2—5 k.-sülda) saadakse.

Propsid tulevad tingimata paberipuudest eraldada.

Propsid valmistada metsas k.-s. 7'x7'x8'.

Kase ja sanglepa pakud (Lutheri pakud). Valmistada varemate aastate eeskujul pikkuses: 8 jalga 2 tolli, 16 jalga 4 tolli ja 24 jalga 6 tolli. Raudtee jaamadesse väljaveetavate pakkude pikkus peab olema 8 jalga 2 tolli. Kasepakkude alamjämedus võib olla ladva otsast ilma kooreta 7", (mitte $6^1/_2$ ehk $6^3/_4$ tolli), kusjuures 7, $7^1/_2$ ja $7^3/_4$ tolliseid pakke kõige rohkem $10^0/_0$ üldisest kasepakkude arvus ettetulla võib.

Sanglepa pakkude lubatav alamjämedus on 8 tolli (mitte $7^1/_2$ ehk $7^3/_4$ tolli). Pakud peavad värskelt raiutud, terved ja ilma jämedate ning kuivade oksadeta olema.

Kasepakkude juures on lubatud üksikud värsked oksad läbimõõdus mitte üle 2", kuna sanglepa pakud ilma oksadeta peavad olema. Mõlemat seltsi pakkudel on lubatav vähene ühepoolne kõverus ja kõva punane süda. Viimane võib olla 7—10 tollilistel pakkudel — 3 tolli, 11 ja 12 tollilistel pakkudel — 4 tolli ja üle 12 tolli jämedatel pakkudel 5 tolli. Pakud saavad, nagu varemaltki, A/S. „Luther'ile" kindla hinnaga ära müüdud. Sellekohane ostu-müügi leping on Peavalitsuse ja nimetud ettevõte vahel kavatsusel, millest ärakiri metsaülematele täitmiseks saadetakse.

A/S. „Luther'i" poolt pakkude eest maksetavad hinnad ja kohad, kus pakke vastu võetakse, saavad lepingus ette nähtud.

Pakke valmistada eelarve kohaselt, kusjuures kuni lepingu ärakirja saamiseni silmas tuleb pidada, et omahind käesoleva 1923/24 aasta müügi hindadest mitte kõrgemaks ei tõuseks.

Pakkude üleandmist toimetada eelmise aasta eeskujul, aktide ärakirje Peavalitsusele saates. Pakud võib ostja esitajale kohe peale üleandmist äraveoks ehk parvetamiseks vabaks anda. Arvete õiendamine A/S. „Luther'iga" sünnib Peavalitsuse kaudu. Peale üleandmise lõpetamist tuleb Peavalitsusele saata andmed A/S. „Luther'i" kanda jäävate platsikulude kohta, kui neid olnud.

Pakkude mõõtmist toimetada ühesugusel alusel palkidega.

Alla 7 tolliseid kasepakke ja alla 8 tolliseid sanglepa pakke ei võta „Luther" üldse vastu.

Pakkude laadimiseks lubatakse A/S. „Luther'i" esitajatele anda seal, kus seda nõutakse, latte ehk teibaid. Nende arv ja väärtus (kohaliku keskmise turuhinna järele) tuleb pakkude üleandmise aktis üles tähendada.

Pakud ei tohi mingil tingimisel suveks metsa jääda, vaid peab **kõik** talve jooksul välja veetama.

Haava pakud (tiku pakud). Valmistada 7 jala ja 3 tolli pikkuses, alamjämedusega ladvast ilma kooreta 8 tolli. Pakkudel võib olla pehme mäda, — kõva punane ehk sinine süda, läbimõõduga mitte üle 3 tolli, ja mõned üksikud vähemad oksad.

Haava pakke valmistada ainult neis metskondades, kus võimalik on neid raudteejaamadesse välja vedada ja omahind väljaveetult mitte üle 38 marga kantjalast ei tõuse. Haavapakud tulevad kohe peale valmistamist metsast väljavedada.

Juhusel, kui soovitav on tikuvabrikute läheduses asuvates metskondades pakke metsas koha peal ära müüa, siis tuleb Peavalitsusele aegsasti sellekohaselt esineda, ära näidates nende omahinda ja asukohta ning kaugust ligemast väljaveo punktist.

Saare, tamme, jalaka ja vahtra pakud. Valmistada igas kohas, kus raielankidel nimetud kõvemeid puuseltse ette tuleb. Kus nimetud pakke vähesel arvul saab, seal võib neid valmistada igasugustes mõõtudes, vastavalt kohalikkude elanikkude ja vähemate töösturite nõuetele; neis kohtades ei tule pakke metsast mitte välja vedada, vaid katsuda koha peal ära müüa võimalikult kasulikumatel tingimistel. Juhusel, kui mõnes metskonnas pakke suuremal arvul saab ja neid võimalik oleks raudteejaamadesse välja vedada, siis tuleb enne töö algust viibimata Peavalitsusele esineda andmetega, umbkaudse pakkude masse ja nende omahinna kohta, iga puuselts eraldi, mis peale pakkude mõõtude asjus Peavalitsuse poolt metsaülematele vastav korraldus tehakse. Silmas pida-

des, et Eestis nimetud kõvemaid puuseltse võrdlemisi vähe ette tuleb, tuleb selle peale rõhku panna, et kõik kõvemat seltsi puud võimalikult otstarbekohaselt ära kasutud saaks.

Liiprid. Kodumaa laia- ja kitsaroopaliste raudteede tarvis tuleb neid valmistada eelarve kohaselt ja võimalikult suuremal määral. Liiprid lähevad riigi Raudteevalitsusele, kellega sellekohane ostumüügi leping sõlmimisel. Ärakiri nimetud lepingust saadetakse järgnevalt metsaülematele täitmiseks. Liiprite müügi hinnaks kavatsetakse määrata raudteejaamades 213 marka laiatee- ja 90 marka kitsatee liiprist. Liiprite keskmine omahind ühes 15% administratsiooni kuludega ei või mitte ülalnäidatud hinnast kallimaks minna. Liiprite valmistamisel tuleb selle peale rõhku panna, et need Raudteevalitsuse tehnilistele tingimistele ja mõõtudele vastaks.

Liiprite üleandmise korraldus, niisama ka arvete õiendamine Raudteevalitsusega, sünnib Peavalitsuse poolt, mispärast peale veo lõppu väljaveetud liiprite arv viibimata Peavalitsusele teadaanda tuleb.

Liiprid, kui ka liipripakud, ei tohi mingil tingimisel suveks metsa jääda.

Liiprite tehnilised tingimised on väljasaadetud ringkirja juures 3. juunist s. a. Nr. T-5073/5 ühes tüüpide joonestustega, mille järele neid valmistada tuleb.

Sindli- ja laastu pakud. Võib valmistada kohalikkudele nõuetele vastavalt sel määral, kui palju nende järele koha peal nõudmist on. Pakkude järgmiseks aastaks metsajäämist ei tohi ettetulla. Metskondades, kus riigi lauatehastes sindleid saab lõigata, tuleb sindli- ja laastu pakud lauatehaste juure väljavedada ja ümbertöötada metsaülemate eelarvetes ettenähtud ulatuses, sealjuures silmaspidades kohaliku tarviduse suurust. Teistes metskondades ei tule pakke mitte laduplatsidele väljavedada, vaid kohalikkudele elanikkudele metsas müügile lasta.

Tünnilaua pakud. Valmistada Viru maakonnas neis metskondades, kust sellekohase ostu-müügi lepingu põhjal neid müüdud ja lepingute ärakirjad metsaülematele täitmiseks kätte saadetud.

Küttepuud. Kõik puud, mis tarbepuuks kõlbmata, tuleb küttepuudeks lõigata. Halud valmistada 28" pikkuses, mis okstest siledaks raiutud peavad olema. Küttepuud valmistada vastavalt tehniliste tingimistele, mis metsaülematele ringkirja Nr. T.-5073/5 — 1924 a. juures täitmiseks saadetud.

Küttepuude sortide valmistamist toimetada nõnda, kuidas see metsavalitsusele kasulikum on.

Kase küttepuid tuleb võimalikult ainult I. ja II. sortidesse mahutada.

II. sordi küttepuid valmistada võimalikult ainult sangleppadest ehk okaspuude ja kaskede segust. Viimaseid ei tohiks segus mitte üle 60% ja mitte alla 50% olla.

III. sordi puid valmistada võimalikult ainult männidest ja kuuskedest, ehk nende segust sangleppadega. Viimasel korral peaks sangleppi alla 50% olema.

IV. sordi puude hulgas ei tohiks kase ega sanglepa puid ettetulla. Okaspuid (kui need metsakuivad ei ole) ei tohiks IV. sordi puude hulgas üle 60% olla.

V. sordi küttepuid valmistada võimalikult ainult haavadest.

VI. sorti (nõndanimetud prakk) mahutada peale kaikapuude (2—3 tollised) mädanenud südametega haavad.

Valmistamise juures metsas laduda küttepuud 7'×7'×8', eraldades sortide järele; väljaveo punktides tuleb puud laduda: toored 7'×7'×7' ülemõõduga kõrguses 4" ja kuivad 7'×7'×7' ülemõõduga kõrguses 2 tolli.

Märkus: kuivadeks loetakse puud, mis vähemalt ühe suve jooksul pinudes on seisnud.

Laduplatsidele veo juures tuleb puud **tingimata sortide** viisi ära eraldada. Juhusel, kui mõnes kohas sorteerimist metsas täpselt ei saadud läbiviia, siis tuleb seda väljaveo juures parandada.

V. ja VI. sordi küttepuude väljavedu laduplatsidele ei ole küllalt soovitav, vaid püüda need kohalikkudele tarvitajatele võimalust mööda metsas äramüüa, sest riigiasutused neid vastu ei võta. Peavad aga metsaülemad tarvilikuks paremaid kaikapuudest koosnevaid VI. sordi puid laduplatsidele väljavedada ja loota on neid seal soodsamatel tingimistel likvideerida, siis Peavalitsus väljaveoks takistust ei tee.

Riigiasutustele müüdavate küttepuude müügihinnad laia- ja kitsaroopaliste raudeede laduplatsidel, peale Sonda-Jõepere liini, on ettenähtud järgmised:

I. sort — 5040 mrk.
II. „ — 4620 „
III. „ — 4200 „
IV. „ — 3780 „

Sonda-Jõepere kitsatee äärde veetavate küttepuude müügihinnad on niipalju madalamad, mis nende vedu kuni Sonda jaamani — ühes laadimiste ja ülesladumisega — maksma läheb.

Sagadi, Vihterpalu, Mõtsu, Putkaste, Kõrgesaare ja **Viimsi** metskonna metsaülemad on kohustud küttepuid väljavedama eelarve kohaselt mererandadesse, kusjuures aga nende omahind väljaveetult mitte üle järgmiste hindade tõusta ei või: I. sort — 3900 mrk., II. sort — 3700 mrk. ja III. sort — 3500 mrk. k. s. Küttepuude riigikulul parvetamist ei tohi mingil tingimisel ette tulla. Väljavedu jõgede, järvede ja kanaalide kallastele võib ettevõtta eelarvete kohaselt.

Tartu ülikool vajab 1200 k. s. 21" küttepuid, missuguseid tuleb valmistada ja väljavedada Emajõe- ja Peipsi-äärsetel metskondadel Tartu maakonna metsaülema poolt teadaantaval määral. Neis metskondades on lubatud tarvidusekohaselt 21" küttepuude ülestöötamine.

Parvetamise jõgede, järvede ja kanaalide kallastele väljaveetavate küttepuude, mida riigi ja omavalitsuse asutused ei vaja, kasutuse kavaga tuleb esineda enne parvetuse jõgede lahtiminekut, et võimalik oleks neid oksjonil ära müüa.

Peaksid aga küttepuude omahinnad eelpool toodud hindadest kallimaks minema, siis tuleb otsekohe vastavalt Peavalitsusele esineda, tarviliste juhtnööride saamiseks.

Latid ja teibad. Valmistada vastavalt kohalikkudele nõuetele riigi metsade kõrvalkasutuse taksis ettenähtud mõõtudes. Latte ja teibaid metsast mitte välja vedada, vaid metsas kohalikkudele elanikkudele ära müüa. Lattide ja teivaste järgmiseks talveks metsajäämine ei ole soovitav. Need tuleb tingimata ära juttida.

2.

Ladumise kord.

Igasuguste materjaalide ladumine metsas kui ka laduplatside peab korralik ja tihe olema, et kokkukuivamise ehk vajumise tõttu üleandmise juures puudujääke ette ei tuleks.

3.

Palkide ja pakkude mõõtmine.

Palkide ja pakkude mõõtmist toimetada ladva otsast kitsamast kohast ilma kooreta, inglis-tollides, kusjuures osad alla ½ tolli arvesse võtmata jäävad, kuna ½ tolli ja enam järgmiseks täieks tolliks arvatakse.

4.

Ülestööstuse hinnad.

1924/25 a. metsatööstuse hooaja peale on ettenähtud järgmised tööhindade ülemmäärad, mille piirides metsaülematel tuleb tegutseda, kusjuures tuleb püüda võimalikult odavamalt töid ära teha:

a) palkide ja liipripakkude kantjalast	kuni	2.5	marka
b) lehtpuu pakkude kantjalast	„	3	„
c) küttepuude ja sindlipakkude kantsüllast	„	750	„
d) propside ja paberipuude kantsüllast	„	750	„
e) „ „ koorimisest k. s.	„	350	„

5.

Materjaalide väljaveo kohad.

Valmismaterjaale tuleb välja vedada ainult niisugustele laduplatsidele, kust nende kättesaamine iseäraliste raskustega seotud ei ole ja kus ostjaid leidub. Ei või ka raudteeliinide äärde materjaale välja vedada, kus Raudteevalitsus neid vastu ei võta ja kuhu laadimiseks vaguneid ei anta.

6.

Metsamaterjaalide müügi ja kasutuse kord.

Ilma oksjonita ja võistluspakkumiseta võib metsamaterjaale müüa:

a) Riigiasutustele, missugused ärilisel alusel ei seisa, — kõiki materjaale metsas omahinnaga ja väljaveo punktides küttepuud eelpool tähendatud hindadega, kuna teiste metsamaterjaalide üle iga kord enne müüki Metsade Peavalitsusele omahinna kalkulatsiooniga esineda tuleb.

b) Ärilisel alusel töötavatele riiklistele ettevõtetele kõiki metsamatarjaale **keskmise turuhinnaga**, kuid mitte alla omahinna.

c) Koolidele, heategevatele asutustele ja ametiruumide kütmiseks neile omavalitsuse asutustele, kellel oma metsa ei ole, — küttepuid metsas omahinnaga **üks kantsüld ahju ja 1½ k.-sülda** pliida peale aastas.

Riigiasutustele ja riiklistele ettevõtetele, niisama ka koolidele, tuleb küttepuid esimeses järjekorras müüa. Omavalitsuse ja heategevatele asutustele — teises järjekorras võimaluse järele.

Kui riigiasutused — riigi ettevõtted, koolid, omavalitsuse ja heategevad asutused sellekohase nõudmisega metsaülemate poole pöörduvad ja võimalik on nende nõudmisi täielt ehk osalt rahuldada, siis tuleb kohe sellekohane ostu-müügi leping sõlmida ja Peavalitsusele kinnitamiseks ette panna. Koolide, omavalitsuse ja heategevate asutustega sõlmitavatele lepingutele peab tingimata juurde lisama tunnistuse ahjude ja pliitade arvu kohta ja asutuse esitaja volitus.

d) Kohalikkudele elanikkudele metsast väikesel arvul võimalust mööda kuni **10 ehituspalki**, kuni **3 tarbepuu pakku**, kuni **1 jooksev süld sindli** ehk **laastupakke**, kuni **30 latti**, kuni **100 teivast** ja kuni **1 kantsüld küttepuid** iga majapidamise peale, kohaliku keskmise turuhinnaga, mis aga mitte alla omahinna ei või olla.

Väiksel arvul müügiks kohalikkudele elanikkudele tuleb metsaülematel, oma äranägemise järele, teatud arv odavamaid puuseltse määrata ja üldmüügi kava Peavalitsusele läbivaatamiseks ettepanna.

Metsamaterjaalide väiksel arvul müük kohalikkudele elanikkudele võib sündida, ilma lepinguta, metsa valmismaterjaalide veotähega.

e) Kui kohalikkude elanikkude poolt metsamaterjaalide järele suuremat nõudmist on, siis võib — silmapidades tagavarade suurust ja arvesse võttes teisi nõudmisi — teatud arv metsamaterjaale **võistluspakkumise** teel müügile määrata.

Võistluspakkumisel müümata jäänud metsamaterjaalide vabamüük kohalikkudele elanikkudele võib sündida ainult Peavalitsuse loaga.

Võistluspakkumise algushinna määramisel tuleb metsaülematel silmaspidada kohalikke hinde ja olusi, kuid see ei tohi alla omahinna olla.

7.

Müügiettepanekute tegemine.

Laduplatsidele väljaveetud metsamaterjaalide kohta tuleb viibimata, peale teatud partii väljavedu, Peavalitsusele andmeid saata oksjonile määramiseks, sõlmitud lepingute põhjal üleandmiseks ehk teiste tarviliste korralduste tegemiseks.

Eraturule minevate metsamaterjaalide müügi ettepanekute tegemisel tuleb alati juurelisada järgmised andmed: a) materjaalide vanadus (millal raiutud), b) omahind (liigitult), c) taksijärk, d) kaugus lähemast raudtee jaamast ehk teisest väljaveo punktist, e) asukoht, d) kas on materjaalid võistluspakkumisel ehk oksjonil juba olnud, jaataval korral kunas ja missuguse alghinnaga, h) kas riigi ja omavalitsuse asutused on materjaalidega täiel määral rahuldud.

Harilikus korras eraturule minevate materjaalide kasutuse kavadega ja müügi ettepanekutega tuleb metsaülematel Peavalitsusele esineda aegsasti, silmaspidades ilmade seisukorda, turu nõudeid ja riigihuvisid, et Metsade Peavalitsusel võimalik oleks neid kõige soodsamal silmapilgul müügile määrata.

8.

Asunikkudele, sildade paranduseks jne. materjaalide andmise ja arvestamise kord.

Asunikkudele-, klassiteede paranduseks-, sildade ehituseks-, kilomeetri postideks-, ja metsamajapidamise tarveteks riigikulul valmistud metsamaterjaalide andmise ja nende arvestamise kord on ettenähtud ringkirjas 10/II. 1923 a. Nr. 4797/8.

9.

Põlenud, varastud j. n. e. materjaalide arvestamise kord on ettenähtud ringkirjas Nr. 4797/8 — 1923 a.

10.

Omahinna väljaarvamise kord müügi puhul.

Kännuraha arvata taksi tabeli järele.

Palkidel, paberipuudel, propsidel, tarbepuu pakkudel, sindli- ja laastupakkudel, lattidel ja teivastel: kännuraha plus igasugused olnud kulud (ülestööstus käesoleva ringkirja p. 11 kohaselt, väljavedu, koorimine, platsiraha, ülesladumine, valvekulud j. n. e.) plus 15% administratsiooni kulu kõigist summast.

Metsasüldades küttepuude müügi puhul tuleb kännurahale juurelisada 10%.

Küttepuude sortide kännuraha väljaarvata järgmiselt:

I sordi puudel — kasepuude kännuraha.
II „ „ — kui lepad, siis lepapuude kännuraha, kui lepad ja kased ehk okaspuud ja kased — siis 50% kaskede ja 50% okaspuude kännurahast.
III „ „ — okaspuude kännuraha.
IV „ „ — 50% okaspuu ja 50% haavapuude kännurahast.
V „ „ — haavapuude kännuraha.
VI „ „ — 25% haavapuude kännurahast.

Märkus: Metsaülematel tuleb silmaspidada, et **omahinna kalkulatsioon müügi juures ja tegeliku omahinna näitamine materjaalide arvestamise juures** kaks isesugust asja on, mida mitte äravahetada ei või.

11.

Müügi juures tööhindade arvestamine.

Algades 1. septembrist 1924 a. tuleb kõikide, 1. septembriks s. a. müümata olevate ja 1924/25 a. juureraiutavate, metsamaterjaalide müügi kordadel omahinna väljaarvamise juures arvestada 1924/25 operatsiooni aasta peale ettenähtud ülestöötamise hindadega, s. o.

a) küttepuudel ja sindlipakkudel — 750 mrk. k.-s.,
b) propsidel ja paberipuudel, koorimata — 750 ja kooritult — 1100 mrk. k.-s.,
c) palkidel ja liipripakkudel — 2,5 mrk. kantjalg,
d) lehtpuu pakkudel 3 mrk. kantjalg.

Käesolevad hinnad on märksa kõrgemad möödunud aasta tööhindadest, mis tingitud üldisest tööhindade tõusust.

Juhusel, kui mõnede materjaalide ülestöötamise eest — Peavalitsuse loal — kõrgemat hinda on makstud, kui ülalnäidatud, siis tuleb müügi juures tingimata **tegelikult olnud tööhinde** arvesse võtta.

12.

Küttepuude müük metsast.

Küttepuude müük metsas peab sündima **metsasüldades**, kusjuures ostu-müügi lepingutes lahtris „kantsülla mõõt“ näidata tuleb **„metsasülla suuruses“**, aga mitte näidata 7'x7'x8' ehk mõni teine mõõt ehk nimetus.

13.

Materjaalide likvideerimise kord.

Metsamaterjaalide kasutamise juures on tarvilik alati enne vanemaid materjaale müügile lasta.

Metsaülemad on kohustatud selle järele valvama, et igasugused metsavalmismaterjaalid saaksid aegsasti ja õigel ajal ära kasutatud, tarvilisel korral Peavalitsusele vastavaid ettepanekuid tehes.

Materjaalide rikkiminekut, metsas ehk laduplatsil kauemat aega seismise järeldusel, ei tohi ette tulla.

14.

Väljavedu raielangilt enne tööde lõppu.

Mõnede riigikulul ülestöötatud materjaalide rikkimineku ehk osalise väärtuse kaotamise ärahoidmise mõttes lubatakse tarvilisel korral nende väljavedu enne raielangi ülestöötamise lõppu; sarnaste materjaalide hulka kuuluvad peaasjalikult kase-, sanglepa-, tiku-, sindli- ja liipripakud ning tünnilaua puud.

Väljaveo korral peab hoolikalt selle järele valvama, et materjaale kaotsi ei läheks.

15.

Väljavedu ja veohindade kindlaksmääramine.

Väljavedu tuleb teostada **vähemalt metsaülemate poolt eelarves ettenähtud arvudes**, võimalikul korral seda suurenda püüdes, iseäranis küttepuude ja liiprite suhtes.

Väljaveo korra ja hindade asjus järgneb Peavalitsuse poolt korraldus hiljem.

Kohalikud keskmised veohinnad tulevad, möödunud aasta eeskujul, kuni 1. novembrini s. a. Peavalitsusele kinnitusele saata, sealjuures ette nähes ainult neid kaugusi, mis veo juures ette tulla võivad.

16.

Väljaveetud materjaalide kohta teadete saatmine.

Möödunud 1923/24 operatsiooni aasta eeskujul, nagu see ringkirjas nr. T-268/1—1924 a. ette nähtud, tuleb ka 1924/25 a. operatsiooni aastal väljaveetavate materjaalide kohta Metsade Peavalitsusele teateid saata.

17.

Üleandmise aktide kokkuseadmine ja ärasaatmine.

Igasuguste materjaalide üleandmise aktides on tingimata tarvilik ära näidata materjaalide **mõõdud ja arv**.

Peale lepingu lõpetamist tulevad algaktid alglepingu juure lisades ühes tuludekulude kuuaruandega Peavalitsusele saata Riigikontrollile ettepanemiseks. Ei juhtu aga alglepingut metskonnas olema, siis peab üleandmise algakti ikkagi kuuaruande, kus selle akti põhjal raha kassast läbi viidud, juure lisama.

Kõigist üleandmise aktidest, kui lepingud Peavalitsuse poolt sõlmitud, on tarvis ärakiri Peavalitsusele teadmiseks, ja tarvilisel korral arvete õiendamiseks, saata.

18.

Lepingute numereerimine

Kõik lepingud tulevad tingimata numereerida erinimestiku järele, missugune raamat metskondades olemas on.

19.

Kautsjoni sissenõudmine.

Iga lepingu sõlmimisel, peale teenistuse lepingute, tuleb sisse nõuda vastav kindlustus.

Ostu-müügi lepingute allakirjutamisel otsekohe kindlustuseks sissenõuda 10% ostusummast. Juhusel, kui leping kinnitust ei leia, maksetakse see tagasi.

Riiklistelt asutustelt kautsjoni ei nõuta.

Vähemate müükide juures on tarvilik terve ostusumma kohe sissenõuda.

20.

Viivitus %%.

Ostu-müügi ja töölepingute tähtaegade pikenduse puhul nõutakse sisse viivituse % järgmiselt:

a) Kui pikendakse rahamaksu tähtaega, siis 1,25% kuus pikendud summa pealt,

b) kui pikendakse väljaveo tähtaega, siis 1% kuus väljavedamata materjaalide müügihinna pealt,

c) kui pikendakse rahamaksu ja väljaveo tähtaega ühel ajal, siis 1,25% kuus terve ostusumma pealt.

Viivituse % alla arvamise puhul ei vôi kindlustuseks sissemakstud 10% ostusummaks arvata, vaatamata selle peale, et see lôpuarvete õiendamisel ostusummaks arvatakse.

Pikenduste kordadel on pikenduse saaja kohustud viivituse raha, enne lepingu tähtaja kättejôudmist, pikendud aja kohta ette äramaksma.

21.

Pikenduse andmise kord.

Iga lepinguosaline, kes pikendust soovib saada, on kohustud enne lepingu tähtaja kättejôudmist aegsasti pikenduse palvega esinema, ettetuues kaaluvaid põhjuseid, millest pikenduse soovimine tingitud on. Ei ole aga lepinguosaline seda täitnud, vôib Peavalitsus — kui seda tarvilikuks peab — otsekohe lepingut lõpetada ja sissemakstud kautsjoni riigi omaks tunnistada.

Pikenduse andmise kord on ettenähtud ringkirjas **10./XII. 1923 a.** Nr. 48447/87.

22.

Lepingute muutmine, üleandmine ja täitmise järelvalve

Lepingute muutmise, üleandmise ning lepingute täitmise järelvalve kord on ettenähtud ringkirjas Nr. 48447/87 p. I. ja III. — 1923 a., mida käsitada tuleb.

23.

Rendilepingute järelvalve.

Igasuguste väljarenditud riigivaranduste ja teiste lepingute tähtaegade järelvalvet teostada ringkirja 25. juulist 1923 a. Nr. 29509/57 kohaselt.

24.

Võistluspakkumiselt müük ja sellest osavõtmise võimaldamine.

Võistluspakkumisel müük tähendab metsamaterjaalide väiksel arvul müümist kohalikkudele elanikkudele oma tarbeks. Üksuste suurused võivad olla: küttepuudel ja sindlipakkudel kuni 5 k. s., palkidel kuni 50 tükki, lattidel ja teivastel kuni 500 tükki.

Kohalikkude elanikkude tarvis ärapeetavatest võistluspakkumistest võivad osavôtta ainult need väljaspool linnade ja alevite piire asuvad kodanikud, kes materjaale vajavad oma majapidamise otstarbeks (nagu kütteks, ehituseks, remonteerimiseks j- n. e.), mille tõenduseks nendelt tarbekorral vastava vallavalitsuse tunnistuse ettenäitamist nôuda tuleb.

Isikutele ja ühisustele, kes seisvad ärilisel alusel, nagu: meiereid, telliskivi tööstused, viinavabrikud j. n. e., ei vôi võistluspakkumisest osavôttu vôimaldada, kuigi nad sellekohased vallavalitsuse tunnistused esitaks, vaid neile tuleb äraseletada, et nad tarvisminevaid materjaale oksjonilt osta vôivad. On see aga mõnesugusel mõjuval põhjusel võimata, võib nende varustamist metsamaterjaalidega kavatseda keskmise oksjoni hinnaga R. T. nr. 8/9—1924 a. väljakuulutud Põllutööministri juhtnöörides ettenähtud korras.

Pakkumise kommisjon koosneb: metsaülemast ehk tema abist, metsnikust ehk metsavahist ja vallavalitsuse ehk politsei esitajast. Võistluspakkumise pidamisest peab vähemalt 7 päeva ette teatama, sellekohaseid kuulutusi enam käidavamatesse ja rahvarikkamatesse kohtadesse väljapannes. Ajalehtedes ja Riigi Teatajas sellest ei kuulutada. Riigikontrolli esitaja tuleb käesoleva ringkirja p. 45 kohaselt juurekutsuda.

Võistluspakkumise pidamisel kautsjoni sisse ei nôuta, vaid kõrgema hinna pakkuja maksab ostusumma otsekohe välja.

Niisama nôutakse ka tempelmaks kohe sisse ja kustutakse algdokumendil.

Pakkumise toimetus seisab koos protokollist ja võistluspakkumise lehest; viimasest tuleb ärakiri Peavalitsusele teadmiseks saata. Võistluspakkumise **kava** kuulub Peavalitsuse kinnitamisele.

Pakkumised on ainult suusõnalised.

25.

Oksjoni määramine ja selle pidamise kord.

Oksjonile (enampakkumisele) määratakse metsamaterjaalid suuremates üksustes nii, kuidas see otstarbekohasem on. Oksjoni ettepanekuga on metsaülemad kohustatud Peavalitsusele esinema, juurde lisades müügile määratavate materjaalide kohta igasuguseid tarvilikke andmeid, nagu see käesoleva ringkirja punkt nr. 7 ette nähtud. Tarvilisel korral kuulutab Peavalitsus oksjoni välja. Oksjoni kuulutused avaldatakse vähemalt 10 päeva enne selle pidamist Riigi Teatajas ja tarviduse kohaselt teistes ajalehtedes.

Oksjoni pidamisest teatab Metsade Peavalitsus iga kord Riigikontrollile, nii et metsaülematel selle eest ei tarvitse hoolitseda.

Oksjoni kommisjon moodustatakse vähemalt kolmeliikmeline, mis koosneb: metsaülemast ehk tema abist, kohalistest vallavalitsuse ja politsei esitajatest.

Oksjoni pidamise kord on ettenähtud ringkirjas 6. IX. 1922 a. nr. 26569/72, kusjuures aga metsa-valmismaterjaalide peale pakkumised ainult suusõnalised olla võivad.

Toimetus tuleb kolme päeva jooksul Peavalitsusele saata, mis järgmises korras kokku õmmeldud peab olema:

1) Peavalitsuse ettekirjutuse ärakiri oksjoni määramise kohta,
2) üks eksemplar oksjoni kuulutusest,
3) oksjoni tingimiste leht,
4) kautsjoni leht ja sissejäänud kautsjoni äraandmise kviitung.
5) oksjoni pakkumise leht,
6) kirjalikud pakkumised ja nende ümbrikud,
7) oksjoni pidamise protokoll,
8) oksjoni järelduse leht ja
9) müümata jäänud materjaalide nimekiri.

Riigi Teatajas 1921 a. nr. 4 väljakuulutatud metsaseaduse § 213 põhjal kinnitatakse metsamaterjaalide müügid oksjonilt ühe isiku, ettevõtte ehk asutuse nime peale:

a) kuni saja tuhande (100 000) margani — oksjoni kommisjoni poolt, kus kohalik metsaülem eesistujaks on,

b) kuni kolmesaja tuhandeni (300.000) — maakonna metsaülema,

c) kuni viiesaja tuhandeni (500.000) — Metsade Peavalitsuse,

d) kuni ühe miljonini (1.000.000) — Põllutööministri ja

e) igasuguse summa peale — Vabariigi Valitsuse poolt.

Kui metsamaterjaalide oksjonil müük sünnib üldiste tingimistega, mis ringkirjas nr. 36989/96-1922 a. juures välja saadetud, siis ei ole ostu-müügi lepinguid alla 300.000 marga suuruse, Peavalitsusele kinnitamiseks tarvis saata, vaid need kinnitatakse vastava metskonna ehk maakonna metsaülema poolt. Kui aga metsaülem tarvilikuks peab mõnel juhtumisel üldisi tingimisi kergendada, siis võib see sündida ainult Peavalitsuse nõusolekul. Viimasel juhtumisel tulevad ostu-müügi lepingu kavad, summas ka alla 300.000 marga, Peavalitsusele läbivaatamiseks ja kinnitamiseks saata enne oksjoni pidamist.

Ülaltoodud korraldus on maksev ainult metsamaterjaalide müügi, mitte aga kasvava metsa, kohta.

Oksjoni tingimised peavad allakirjutatud olema kõigi osavõtjate poolt, kuna oksjoni leht allakirjutakse kõrgema hinna pakkujate poolt. Kõik algdokumendid tulevad oksjoni kommisjoni liigetel allakirjutada.

26.

Lauatehaste rentimine ja inventaari müük.

Riigivaranduste müük ja lauatehaste rentimine võib sündida ainult oksjoni ja mitte mingil tingimisel võistluspakkumise teel. Enampakkumisel nende rendileandmise kui ka müügi juures tuleb neidsamu juhtnööre silmaspidada, mis metsamaterjaalide oksjoni kohta maksvad. Vahe seisab ainult selles, et kõik rendilepingud ja riigi varan-

duste ostu-müügi lepingud tulevad ühes oksjoni dokumentidega Peavalitsusele saata, vaatamata summa suuruse peale.

Riigi inventaari oksjonilt müügi kordadel tuleb enampakkujal müügihind oksjoni kommisjonile otsekohe äratasuda ühes seaduslise tempelmaksuga.

27.

Inventaari müük võistluspakkumise korras.

Juhusel, kui kusagil müügile määratavat riigivarandust niivõrd vähe on, mille peale oksjoni väljakuulutamist tarvilikuks ei peeta, siis määratakse võistluspakkumise korras see võistluspakkumisel müügile, ainult selle vahega, et pakkumisest võimalikult laiemalt tuleb kuulutada ja lubada kõikidele soovijatele sellest vabat osavõttu.

Sarnase müügi teostamiseks tehakse Peavalitsuse poolt igakord vastav korraldus.

28.

Mittetarviliku varanduse likvideerimine.

Metsaülemad on kohustud kõiki operatsiooni fondi alla kuuluvaid varandusi likvideerima, millede järele vajadust ei ole ehk mis kõlbmataks on muutunud, vastavaid ettepanekuid Peavalitsusele tehes.

29.

Vähempakkumine.

Vähempakkumise pidamise kord on sarnane oksjoni pidamise korrale, ainult selle vahega, et Hangede seaduse põhjal tuleb igasuguste riigi tööde väljaandmise juures kolme päeva pärast, peale vähempakkumise toimetamist, järelpakkumine ärapidada. Järelpakkumise pidamisest tuleb vähempakkujatele teatada ja kuulutused tarviliselt väljapanna. Vähem- ja järelpakkumisest peab Riigikontrollile ette teatama, mis ühel ajal võib sündida. Peale vähem- ja järelpakkumise lõppu tuleb töövõtjaga leping sõlmida ja ühes pakkumise dokumentidega Peavalitsusele kinnitusele saata.

Järelpakkumise kommisjoni koosseis on seesama, mis vähempakkumiselgi.

30.

Teadete saatmine maksuinspektorile.

Äriliseks otstarbeks müüdud materjaalide, igasuguste ettevõtete ja tööde peale sõlmitud lepingute kohta tuleb maksuametitele teateid saata ringkirjade 18/VII. ja 17/VIII. 1923 a. nr. 28771/55 ettenähtud korras.

31.

Metsamaterjaalide kuuaruannete ettepanemine.

Metsamaterjaalide kuuaruanded tulevad endiselt täita ringkirja 31/I. 1923 a. nr. 3677/5 kohaselt ja Peavalitsusele ettepanna iga järgneva kuu **10 päevaks;** arveosakonnale ja maakonna metsaülemale aruande saatmine jääb ära.

Juhusel, kui aruande kuu jooksul materjaalide seisus muudatust ei olnud, siis ei ole tarvis aruannet saata, vaid tuleb Peavalitsusele kirjaga teatada, et muudatust ei olnud.

Paljud metsaülematest lisavad aruannetele juurde värvilisi blankette ilma otstarbeta. Olgu tähendud, et ülalnimetud ringkirjas on öeldud, et

a) **tarbepuu sortimentide kokkuvõte abileht** on ettenähtud ainult metskonna kantselei sisemise asjaajamise juures ja

b) **tarbepuu sortimentide** leht lisatakse saadetavale aruandele ainult siis ligi, kui metskonnas on müügile määratavaid materjaale.

Seda aga ei ole seni täidetud, mida tulevikus silmaspidada tuleb.

On ka palju juhtumisi, kus metsaülemad kõiki tarvilisi andmeid, mis kuuaruandes nõutud, aruandes ei näita. Tehakse kohuseks aruannet täpselt igasuguste nõutavate ja olevate andmetega täita.

32.

Arvestamine $^{1}/_{12}$ murruga.

Mõned metsaülemad ei saa ikka veel sellega hakkama, et materjaalide arvepidamises, peaasjalikult kantsüldade juures, tarvitusele võtaks $^{1}/_{12}$-**dik** murd arvu, nagu ringkirjas nr. 39829/72 - 1923 a. ettenähtud, mis ühtlustamise mõttes tingimata tarvilik ja arvestamist kergendab.

Juhitakse selle peale metsaülemata tähelepanu ja nõutakse selle teostamist, väljaarvates juhtumised, kus seda pole võimalik täita.

33.

Metsatööliste arstiabi.

Arstiabi andmise korral metsatöölistele ja vabapalgalistele silmaspidada Peavalitsuse ringkirja nr. 48447/87 p. IV. 1923 a. ja talitada Riigi Teatajas väljakuulutud maksvate määruste kohaselt.

34.

Vabapalgaliste palkamise kord.

Operatsiooni fondi alal ringkirja nr. T. 5073/5 s. a. kohaselt ametisse palgatavad tööjõud võivad olla ainult vabapalgalised, kelledega vastavad teenistuse lepingud tuleb sõlmida ringkirja nr. 8137/23 - 1922 a. juures väljasaadetud vormi kohaselt.

Antud lepingu vormi võib täiendada punktiga, et vabapalgalised, saavad pühadeks lisatasu ühesugustel alustel riigiteenijatega.

Teenistuse lepingud tulevad Peavalitsusele kinnitusele saata.

Peavalitsus lepinguid tagant järele ei kinnita.

Vabapalgalise vabastamisest on metsaülemad kohustud Peavalisusele teatama.

35.

Vabapalgalistelt arstitunnistuse nõudmine.

Käesoleva ringkirjalise ettekirjutuse kättesaamisest arvates tuleb kõikidelt vabapalgalistelt, keda soovitakse teenistusse võtta, metsavalitsuse usaldusarsti tunnistuse ettepanemist, tema tervilise seisukorra kohta, nõuda,

Arstitunnistus on tarvilik ligilisada teenistuse lepingu kinnitusele saatmisel.

36.

Teadete saatmine töökaitse kommisarile.

Tööettevõtetes töötavate tööliste kohta on metsaülemad kohustud teateid endiselt saatma Töökaitse kommisarele Peavalitsuse ringkirjas nr. 2655/10-1922 a. nõutud vormi järele.

37.

Tempelmaksustamine ja selle sissenõudmine.

Jgasugused lepingud, hanged, müügid jne. kuuluvad tempelmaksu alla järgmiselt:

1) **Valmismaterjaalide müügi kordadel:**

a) riigiasutused — ei kuulu maksu alla

b) omavalitsuse asutused, kui materjaal ostetakse koolide tarvis — ei kuulu tempelmaksu alla (R. T. 75/76. 1920 a.)

c) eraisikud, omavalitsuse ja eraasutused — $^1/_2$% ostusummast, kui materjaal oma tarveks läheb.

d) ostjad, kui materjaal määratud edasimüümiseks, ümbertöötamiseks või otsekoheseks tarvituseks tööstuses, kel äritunnistused olemas—$^1/_{10}$% ostusummast.

2) **Liikuva inventaari müügi kordadel:**

a) riigiasutused—vabastud.

b) eraisikud, omavalitsuse asutused ja ärid $^1/_2$% müügihinnast.

3) **Liikumata varanduste üüri** ja rendilepingute, kui ka nende pikenduste pealt, kui aastane üür või rent on:

5.000	kuni	20.000	mrk.	— $^2/_{10}$%	
21.001	„	40.000	„	— $^3/_{10}$%	
40.001	„	80.000	„	— $^4/_{10}$%	Arvatud pooles määras R. T. nr. 88—1922 a. ettenähtud määrast.
80.001	„	160.000	„	— $^6/_{10}$%	
160.001	„	240.000	„	— $^8/_{10}$%	Sissenõuda tariif nr. 29/12 kohaselt.
	üle	240.000	„	— 1%	

4) **Töö ja teenistuse lepingute pealt (R T. nr. 88—1922 a.):**

a) kui aastapalk (ühes lisatasuga arvatud) alla 60.000.— — vabastatud.

b) kui aastapalk üle 60.000 mrk. — $^1/_2$% saadavast palgast, tariif nr. 13/23 kohaselt.

5) **Lepingu õiguste edasiandmiste puhul** $^2/_5$%, tariir nr. 3/1 ja 2 kohaselt.

6) **Hanke lepinguťe** (договор поставки) pealt — 1% (Riigikohtu otsus 26. sept. 1922 a., mis teatavaks tehtud ringkirjaga 3/XII. 1923 a. nr. 47779/85.

7) **Igasuguste ärakirjade väljaandmisel** eraisikutele, era- ja omavalitsuse asutustele, jne. sisse nõuda ärakirja saajalt 10 mrk. tempelmarkides, seda kustutades ärakirjal.

38.

Tempelmaksu sissenõudmise tähtaeg.

Igasuguste lepingute pealt tuleb tempelmaks täiel määral ette sisse nõuda 3 nädala jooksul, lepingu allakirjutamise päevast arvates. Kui täpne lepingu suurus teadmata, siis peab ligikaudse arvatava summa pealt tempelmaksu võtma.

39.

Tempelmaks oksjonilt metsavalmismaterjaalide müügi puhul.

Oksjonitelt metsavalmismaterjaalide müügi kordadel ei tule oksjoni pidamisel tempelmaksu mitte sisse nõuda, vaid see nõutakse sisse oksjoni järeldusel sõlmitava lepingu põhjal.

Juhusel, kui üleandmisel materjaale rohkem leidub, kui lepingus ette nähtud ja selle osa pealt tempelmaks sisse nõudmata, siis tuleb see otsekohe sisse nõuda ja alglepingul kustutada ehk jälle edasi saata sinna, kus algleping asub.

40.

Võistluspakkumiste, inventaari oksjonite ja vähempakkumiste pidamise kordadel tuleb tempelmaks otsekohe sisse nõuda ja pakkumise algdokumentidel kustutada. Kui tempelmaks rahas sisse nõutakse, siis tuleb see tempelmaksu arvele riigisissetulekuks ära maksta ja vastav märkus pakkumise dokumentidele teha ühes makstud summa suuruse, kviitungi väljaandja, kuupäeva ja nr. äranäitamisega. Kui müüdud inventaari peale leping sõlmitakse ja tempelmaks pakkumiste toimingute põhjal sisse nõutud on, siis ei kuulu sõlmitav leping enam tempelmaksu alla, vaid lepingule on tarvis teha vastav märkus, et tempelmaks on tasutud oksjoni algdokumentidel.

Tempelmaks võistluspakkumiste pidamisel ja oksjonilt inventaari müügi puhul.

41.

Oleks soovitav, et lepingutele mitte ei saaks tempelmarke kleebitud ja kustutud väärtuses üle 1000 marga, vaid sarnastel kordadel tuleks see sisse nõuda rahas ja üle kanda riigisissetulekuks tempelmaksu arvele. Sissemaksu üle teha vastav märkus lepingule.

42.

Kui riigitööstus selle all ei kannata ehk kui lauatehases riigi tööd ei ole, lubatakse asunikkudele ja eraisikutele materjaale läbi saagida järgmise tasu eest.

Asunikkele ja eraisikutele materjaalide läbisaagimise kord riigilauatehastes.

1. **Asunikkudele:**
   a) palgi kantjala läbilõikamisest (brusseerimata) 7 marka.
   b) „ „ „ (brusseerides) 10 „
   c) laudade hööveldamine, kantimine ja sindlipakkude ümbertöötamine 10% odavam, kui teistele eraisikutele.
2. **Teistele eraisikutele:**
   a) palgi kantjala läbilõikamisest (brusseerimata) 9 marka.
   b) „ „ „ (brusseerides) 13 „
   c) laudade hööveldamisest, jooksu jalast 0,50 mrk.
   d) „ kantimisest „ „ 0,15 „
   e) sindlite lõikamisest „ „ 20 mrk. shokk.

43.

Igasugune riigivarandus ja hooned, mis operatsiooni fondi alla kuuluvad, tuleb tuleõnnetuse vastu kinnitada. Kinnitust toimetab Peavalitsus, milleks metsaülemad kohustud on Peavalitsusele tarvilisi andmeid saatma kinnitusele tulevate varanduste kohta, nagu: varanduse nimetus, koosseis, mõõdud, hulk, väärtus, asukoht, kaugus ligemast raudteejaamast, kui pika aja peale kinnitada, soovitav kinnituse hind jne. Kus karta on valmismaterjaalide, nagu küttepuude, liiprite, propside, laudade jne. põlemist, seal tuleb metsaülematel vastava kinnituse ettepanekuga Peavalitsusele esineda.

Tuleõnnetuse vastu kinnitamine.

44.

Metsaülemad on kohustud selle järele valvama, et sõlmitud lepingute järele lepinguosaliste peale pandud kohustused kinnituse alal täpselt saaks täidetud. Vastasel korral langeb vastutus metsaülemate peale.

Kinnituse järelvalve.

45.

Igasugustest kinnitud varanduse koosseisus ettetulevatest muudatustest tuleb Peavalitsusele viibimata teatada.

Niisama peab igakord Peavalitsusele ka seda teatama, kui õnnetus juhtub varanduste ja materjaalidega, mis kinnitamata on, äranäidates hävinenud ehk kaotsi läinud varanduse nimetust, hulka ja väärtust.

Õnnetuste puhul sellest teatamine.

46.

Riigikontrolli esitaja kohalesaatmist tuleb Riigikontrollilt järgmistel kordadel paluda:

Riigikontrolli väljakutsumine

a) oksjonitele, vähem-, järel- ja võistluspakkumistele,
b) suuremate tehniliste sisseseadete eelarvete kokkuseadmise juure kohtade peal,
c) tööde vastuvõtmise kommisjonidesse, väljaarvates metsamaterjaalide ülestöötamine ja väljavedu majanduslisel teel.
d) vajaduse aktide kokkuseadmise juure,
e) igasuguste hindamise ja väärtuse kindlakstegemise kommisjonidesse,
g) remontide tarviduse kohta aktide kokkuseadmise juure,
h) eraasutustele ja isikutele riigi varanduste üleandmise juure,
i) müüdud metsamaterjaalide üleandmise juure, kui müügisumma üle 50.000 mk. ulatab, jne.

Riigikontrolli esitaja väljakutsumise vahekiri peab Riigikontrollis vähemalt 48 tundi enne määratud üleandmise ehk kommisjoni kokkutuleku päeva kättesaadud olema.

Riigikontrolli esitaja mitteilmumine ei pane üleandmist ehk muud toimingut seisma. Mitteilmumise korral tuleb kokkuseatavas aktis vastav märkus teha, äranäidates v./k. kuupäeva ja Nr., millega Riigikontrolli esitaja väljasaatmist palutud.

Riigiasutustele materjaalide üleandmise juure Riigikontrolli esitajat ei tarvitse üldse kutsuda.

47.

Ringkirja ja ringkirjalikkude ettekirjutuste selgitamine.

Metsade Peavalitsuse Tööstusosakonna poolt väljasaadetavad ringkirjad palutakse tulevikus liigitada kahte liiki, mis järgmised oleks, neid vastavalt eraldi kaustadesse õmmeldes:

a) **Ringkiri** — antakse juhtnööriks määramata aja peale ja seda tuleb käsitada kuni selle annuleerimiseni;

b) **Ringkirjalik** — korraldus, mis saadetakse metsaülematele ühekordseks täitmiseks ja automaatselt täitmise järele oma maksvuse kaotab, ilma et annuleerimiseks korraldus järgneb.

48.

Kändude koorimine ja raiestikkude puhastamine.

Riigikulul ülestöötavatel lankidel kui ka üksikute puude viisi materjaalide ülestöötamisel on raiujad kohustud kände ärakoorima ehk juttima, nagu üldine korraldus seda nõuab.

Oksad ja risu, kus selle järele tarvidust ja kohaliste elanikkude poolt nõudmist ei ole, tuleb lasta metsaülestöötamise juures ärapõletada.

49.

Igasuguste aktide kokkuseadmise kord.

Igasugustest hindamise, ülevaatuse j. n. e. kommisjonidest, mis tarvidust mööda metsaülemate poolt kokku kutsutakse, paluda osavõtma kohalise vallavalitsuse ja politsei esitajaid ja vastavat asjatundjat, kui niisugust läheduses peaks leiduma.

Kommisjonide koosoleku kohta seatakse kokku igakord vastav akt, millest ärakiri Peavalitsusele saata tuleb.

50.

Metsaülemad on kohustud Peavalitsuse poolt antavaid ettekirjutusi ja korraldusi asjalikult läbilugema ja täpselt täitma.

51.

Igasuguste arusaamatuste kordadel, mis tööstusesse puutuvais asjus ette võivad tulla, on metsaülemad kohustud Peavalitsuse Tööstusosakonna poole pöörduma tarviliste selgituste saamiseks, kas kirjalikult ehk telefoni teel.

52.

Käesolevaga loetakse annuleerituks järgmised Peavalitsuse ringkirjad ja ringkirjalised korraldused:

a) **1921 a.**: nr. 155/2; nr. 4795/12; nr. 7301/21; nr. 10773/36; nr. 10823/37; nr. 11071/39; nr. 19159/67; nr. 18735/64; nr. 18737/65; nr. 19943/75; nr. 22023/76; 3 aug. nr. 16299— seni muutmata osa; nr. 30755/105; nr. 34783/117; nr. 35047/118; nr. 37855/128; nr. 38081/129; nr. 38405/133;

b) **1922 a.**: nr. 901/5; nr. 6127/18; nr. 8137/23 — seni muutmata osa, kus juures aga antud teenistuse lepingu vorm maksvaks jääb; nr. 14021/37 — seni muutmata osa; nr. 16415/47; nr. 21489/58 — seni muutmata osa; nr. 36989/96 — kus juures sellega väljasaadetud „üldised tingimised metsamaterjaalide oksjonilt müümiseks“ maksvaks jäävad; nr. 38291/97;

c) **1923 a.**: nr. 9913/17; nr. 19003/38; nr. 36019/66; nr. 44635/80 ja nr. 47643/83.

J. Rosen.
Metsade Peavalitsuse Juhataja.

P. Saks.
Tööstusosakonna Juhataja.

J. Zimmermann'i [illegible] 4.

RIIGIMETSATÖÖSTUSE

AJUTISED JUHTNÖÖRID

RIIGIMETSATÖÖSTUSE

AJUTISED JUHTNÖÖRID

AT. 9876
19 okt. 1925 a.

TALLINN

Riigi trükikoda. Tallinn, Niine tän. 11.

SISU.

Lhk. nr.

Aastaaruanne (§ 121) . . . . . 62—65
Aktid (§ 120) . . . . . 61—62
Aktide kokkuseadmise kord (§ 44) 28
Ametisõidud ja tasu (§ 92) 48
Arstiabi ja toetus (§ 67) . . . . . 36—37
Arstiabi ja kuludokumendid (§ 91 p. 10) 47
Arvepidamine (üldine) (§ 89) . . . . . 45—46
Arvepidamise jagunemine (§ 87) 43
Arvestamine kümnendik-murruga (§ 64) 36
Blankettide tarvitamine (§ 124) 66
Dokumentide kokkuõmblemine (§ 101) 52
Eelarve (metsatööstuse kokkuseadmine) (§ 88) . . . . . 43—45
Eelarvete kokkuseadmine tehniliste tööde peale (§ 45) 28
Eesmärk 7
Eksikombel sissemakstud summade arvestamine (§ 122) 66
Ettekirjutuste ja korralduste täitmine (§ 85) 42
Erisortides materjalide valmistamine (§ 22) 20
Garantiikirjad (§ 76) 40
Haavapakud (tikupakud (§ 14) 12
Inventari müügisummade arvestamine (§ 59) 34
Inventari müük (§ 56) . . . . . 33—34
Inventari müük võistluspakkumise korras (§ 58) 34
Jalalt puu mahalaskmine (§ 3) 7
Kaustad (§ 123) 66
Kautsjoni sissenõudmine (§ 46) . . . . . 28—29
Kinnituse järelvalve (§ 78) 40
Kitsatee liiprid . . . . . 12—17
Kirjavahetus (§ 83) 42
Kulude kassaraamat (§ 93) . . . . . 48—49
Kulud ja avansid (§ 90) 46
Kuludokumendid (§ 91) . . . . . 46—47
Kuludokumentide saateleht (§ 94) 49
Kändude koorimine (§ 84) 42
Kännuraha tasumata ehk osalise tasumisega materjalide andmine (§ 34 ja 113) . . . . . 23/24 ja 59/60
Kännuraha väljaarvamine (seletus) (§ 110) . . . . . 57—59

Lhk. nr.
Kevade lehtpuude (saare, tamme, vahtra, jne.) pakud (§ 15) . 12
Küttepuude müük metsas (§ 37) 25
Küttepuude valmistamine ja tehnilised tingimused (§ 18) . . . 18—20
Kohalikkudele väiketöösturitele materjalide müük (§ 53) . . . 31
Ladumise kord (§ 24) . . . . . 20—21
Laduplatside rentimise kord (§ 28) 21
Latid ja teibad (§ 21) 20
Lauatehastele palkide valmistamine (§ 7) 9
Lauatehaste alluvus (§ 59) 34
Lauatehaste rendid (§ 57) 34
Lauatehaste rendileandmine (§ 56) . . . . . 33—34
Lauatehastesse veetud materjalide arvestamine (§ 116) . . . . 60—61
Lepingute muutmine ja üleandmine (§ 49) 29
Lepingute numereerimine (§ 51) 30
Lepingute täitmise järele valvamine ja lõpetamine (§ 97) . . . 50
Liiprite valmistamine ja tehnilised tingimused (§ 16) . . . . . 12—17
Lutheri pakkude valmistamine ja kasutamine (§ 12) . . . . . 10—11
„ „ üleandmine ja arvete õiendamine (§ 13) . . . 11—12
Maksuinspektorile teadete saatmine (§ 62) 35
Maksukäsud (§ 98) . . . . . 50—51
Materjalide arvestamine (§ 102 ja 105) . . . . . 52/53 ja 55
„ kokkuvõtte abiraamat (§ 117) 61
„ likvideerimise kord (§ 38) 25
„ müümine ja väljaandmine (§ 112) 59
„ müük erilistel juhustel (§ 31) 23
„ sekvestreerimine ja nende müük (§ 33) 23
„ vastuvõtmine (§ 105) 55
Metsaametnikkude osavõtt veotöödest (§ 41) 26
Metsajäävad propsid ja paberipuud (§ 11) 10
Metsamaterjalide kuuaruannete ettepanemine (§ 63) . . . . . 35—36
Metsamaterjalide müügi kord (§ 29) . . . . . 21—22
Metsa raiumisele määramine ja raiumine (§ 1) 7
Mittetarviliku varanduse likvideerimine (§ 60) 34
Müügiettepanekute tegemine (§ 32) 23
Omahinnad (§ 23) 20
Omahinna väljaarvamise kord müügi puhul (§ 35) 24
Oksjoni määramine ja selle pidamise kord (§ 55) . . . . . 31—33
Oksjoni tingimused (§ 55) . . . . . 32—33
Paberipuude valmistamine ja kasutamine (§ 9) 10
Palgatabelite kokkuseadmine (§ 108) . . . . . 55—56
Palkide ja pakkude mõõtmine (§ 25) 21
„ koorimine (§ 6) 9
„ valmistamine (§ 4) 8
„ väljavedu ja kasutamine (§ 5) 8
Peavalitsuse poole pööramine arusaamatuse kordadel (§ 86) . . 42

Lhk. nr.
Pikenduse andmise kord (§ 48) 29
Postide valmistamine ja tingimused (§ 8) . . . . . 9—10
Propside valmistamine ja kasutamine (§ 10) 10
Päevatööliste tabelid (§ 119) 61
Raha vastuvõtte tähed (§ 99) 51
Raiestikkude puhastamine (§§ 84 ja 93 p. 1) . . . . . 42 ja 48/49
Raiumiseks võetud metsa arvestamine (§ 104) 54
Remondid ja remontmaterjalid (§ 103) . . . . . 53—54
Rendilepingute järelvalve (§ 50) 30
Riigikontrolli väljakutsumine (§ 80) 41
Ringkirjade annuleerimine (§ 125) . . . . . 66—67
Ringkirja ja ringkirjaliku selgitamine (§ 81) 41
Sindli ja laastupakud (§ 17) . . . . . 17—18
Sekvestreeritud materjalid (§§ 33 ja 110) . . . . . 23 ja 58—59
Sonda-Mustvee k/r. ääre veetavate materjalide hinnakalkulatsioon (§ 19) 20
Sugulased — ametnikud (§ 69) 37
Tarbepuu sortimentide abiraamat (§ 118) 61
Teibad (§ 21) 20
Telefoni tarvitamine (§ 82) . . . . . 41—42
Tempelmaks oksjonil müügi puhul (§§ 73 ja 74) 39
Tempelmaksu sissenõudmise tähtaeg ja kustutamine (§ 72) . . 39
Tempelmaksustamine ja selle sissenõudmine (§ 71) . . . . . 37—39
Tempelmaks võistluspakkumisel müügi puhul (§ 74) 39
Tempelmaks üle 1000 mk. (§ 75) . . . . . 39—40
Tuleõnnetuste vastu kinnitamine (§ 77) 40
Tulude kassaraamat (§ 100) . . . . . 51—52
Tulud (metsatööstuse) (§ 95) . . . . . 49—50
Tuludokumendid (§ 96) 50
Tuludokumentide saateleht (§ 101) 52
Tööhindade arvestamine müügi puhul (§ 36) 25
Tööliste artellid (§ 65) 36
Tööraha väljamaksmine (§ 108) . . . . . 55—56
Töötähed (§ 106) 55
Umbes-müük (§ 54) 31
Vabapalgaliste palgad (§ 70) 37
Vabapalgaliste palkamise kord (§§ 68 ja 88 p. 2, lit. g) . . . 37 ja 44
Valmistatud materjalid (§ 2) 7
Varade arvestamine (§ 102) . . . . . 52—53
Vastuvõetud materjalide arvestamine (§ 109) . . . . . 56—57
Vastuvõtmise tabelite kokkuseadmine (§ 107) 55
Viivitus % (§ 47) 29
Veeteede ääre väljaveetavate küttepuude kasutamine (§ 20) . . 20
Väljaminekus materjalide näitamine (§ 111) 59
Väljaveokohad (§ 26) 21

Lhk. nr.
Väljaveetud materjalide kohta teadete saatmine (§ 42) . . . . 26—27
Väljaveetud materjalide sissetulek (§ 115) 60
Väljaveetud materjalide väljakirjutamine (§ 114) 60
Väljavedu ja veohindade kindlaksmääramine (§ 40) . . . . . 25—26
Väljavedu raielangilt enne tööde lõppu (§ 39) 25
Võistluspakkumisel materjalide müük (§ 52) 30
Võistluspakkumisel müümata jäävate materjalide müük (§ 30) . 22—23
Vähempakkumine (§ 61) . . . . . 34—35
Õnnetud juhtumised (§ 66) 36
Õnnetustest ja tulekahjudest teatamine (§ 79) 40
Üleandmise aktid (§ 43) . . . . . 27—28
Ülestöötamise hinnad (§ 27) 21

Kinnitatud Põllutööministri
poolt 28. oktoobril 1925 a.

Riigimetsatööstuse ajutised juhtnöörid.

Eesmärk.

Riigimetsatööstuse ülesandeks on metsa igasugune üles- ja ümbertöötamine, selle saaduste otstarbekohane kasutamine ning riigiasutuste ja ettevõtete, omavalitsuste ja kohalikkude elanikkude tarviduste rahuldamine metsasaadustega.

I. JAGU.

§ 1.

Metsa raiumisele määramine.

1. Riigimetsatööstus teeb igal aastal võimalust mööda kindlaks riigiasutuste ja ettevõtete, omavalitsuste, heategevate asutuste, koolide ja kohalikkude elanikkude ligikaudsed metsamaterjalide nõuded, selleks vastavalt andmeid kogudes. Kogutud andmete alusel määratakse kindlaks riigikulul raiumisele võetava metsa raiepinna suurus ja seatakse kokku metsatööstuse eelarve.

2. Metsaraiumist tuleb teostada tegevusaasta peale kokku seatud ja kinnitatud eelarve piirides.

§ 2.

Valmistatavad materjalid.

Metsaraiumisel tuleb valmistada üleriikliselt järgmiseid materjale, puumassi võimalikult otstarbekohaselt ärakasutades: palke, laia- ja kitsatee liipreid, paberipuid, propse, kase- ja sanglepa pakke, saare-, haava (tiku) ja tarviduse kohaselt sindli- ehk laastupakke, küttepuid, latte, teibaid ja muid materjale kohalistele nõuetele vastavalt. Tarbepuu küttepuuks lõikamisest tuleb võimalikult hoiduda. Materjalide valmistamise tehnilistest tingimustest peab täpselt kinni pidama.

§ 3.

Jalalt puu mahalaskmine.

Puu mahasaagimisel püüda madalalt saagida ega tohi kirvega hammasraiet liiga kõrgelt ning sügavalt raiuda, vaid seda teha võimalikult allpool saagimise liini.

§ 4.

Palgid.

1. Valmistada kuuse ja männi puust, *14 kuni 28 jala pikkuses, läbistikuse keskmise pikkusega mitte alla 18 jala ja jämeduse alammääraga 6 tolli.*

2. Palgid peavad olema terved ja sirged; lubatav ühepoolne kõverus palgi pikkuse sülla kohta võib kõige rohkem 1 toll olla. Palgi mõlemad otsad peavad puhtalt õige vinkli järele ära lõigatud ja oksad puupinnaga tasa ning korralikult ära laasitud olema. Palgid tulevad valmistada järgmise ülemmõõduga pikkuses: 6 kuni 9 tolli jämedatel — 3 tolli, 10 ja enam tolli jämedatel — 4 tolli.

3. Palke alla 6 tolli jämeduse võib valmistada seal, kus kohalikkude elanikkude poolt selleks nõudmisi on ja neis metskondades, kus paberipuude ja propside valmistamine — kõrgete omahindade tõttu — kalkulatsiooni välja ei kannata ja kasulikum ning otstarbekohasem on peeneid palke valmistada. Viimased peavad olema pikkuses ülemmõõduga 3 tolli.

§ 5.

Palkide väljavedu ja kasutamine.

1. Palkide otstarbekohase ja õigel ajal ärakasutamise peale tuleb eriti suurt rõhku panna, püüdes neid suveks võimalikult kõik metsast välja vedada ehk likvideerida. Palkide omahind laduplatsidel ei või tõusta üle loodetavate tegelikkude palgi müügihindade: kus seda karta on, seal tulevad need metsas ära müüa.

2. Alla 7″ jämedusi palke ei ole soovitav riigi lauatehastesse ümbertöötamiseks vedada.

3. Laduplatsidele väljaveo juures on tarvilik 10 tollised ja jämedamad palgid eraldada peenematest, puu seltside viisi (männid eraldi kuuskedest) ja võimalust mööda iga pikkus eraldi.

4. Väljavedu parvetamise jõgede kallastele korraldada nii, et parvetamiseks väljaveetavate palkide müüki võimalik oleks enne jõgede lahtiminekut toimetada, — esinedes Peavalitsusele vastavate ettepanekutega.

5. Kasutamisel tuleb metsaülematel kohaliste elanikkude nõudeid silmas pidada, jättes metsa selleks otstarbeks — oma äranägemise järele — vastav arv peenemaid palke ja need aegsasti, enne lumetee lagunemist, väiksete üksuste viisi võistluspakkumisele panna ehk müüa § 29 tähend. korras.

6. Kui mingisugustel asjaoludel võimalik ega kasulik ei ole palke välja vedada ja kohalised elanikud oma tarveteks neid ei vaja, siis tuleb kasutuse kavaga aegsasti Peavalitsusele esineda, et võimalik oleks neid enne lumetee lagunemist oksjonile määrata.

§ 6.

Palkide koorimine.

Suveks metsa ehk laduplatsidele müümata jäänud palgid peab kevadel aegsasti ära koorima, olukorra järele staabelitesse vedama, nõutavalt latte vahele pannes, ehk kohtadel otsapidi kändude otsa tõstma.

§ 7.

Lauatehastele palkide valmistamine.

Igal aastal eelarve kokkuseadmisel tehakse kindlaks, missugused metskonnad peavad riigi lauatehaste jaoks palke valmistama ja lauatehastesse toimetama.

§ 8.

Postid.

1. Peale harilikkude palkide valmistatakse igasuguseid poste erimõõtudes, milleks igakord sellekohane korraldus Peavalitsuselt järgneb.

2. Postivalitsuse poolt metsaülematele sisseantavad postide nõuded tulevad ilma Peavalitsuse eraldi korralduseta rahuldada.

Postivalitsuse poolt nõutavate postide tehnilised tingimused:

1. Telefoni- ja telegraafipostid valmistatakse männapuust, võimalikult tüvest, ilma mäda oksteta, tervete südametega, ilma mädanemise tundemärkideta ja kooritakse korralikult ära; puu olgu värske ja kännupeal mitte kuivanud.

M ä r k u s: juhtumistel, kui mõnes maakonnas männapuid saada ei ole, võib poste ka kuusepuust valmistada.

2. Postid peavad tingimata talvel raiutud olema, arvates 10. okt. kuni 15. märtsini.

3. a) Postid peavad sirged ja ümargused olema, väike kõverus on lubatud ainult tasapinnas kuni 15 mm iga jooksva mtr peale. Postide sirgendamine kõveruste tahumistega ei ole lubatud. Poste mõõdetakse ladva otsast kitsamast kohast.

b) Posti ülemine ots tahutakse kahelt poolt kiilukujuliselt labasse, 90 mm kauguselt ladva otsast mõõtes.

4. a) Postide normaalsed mõõdud on: pikkus 7½ mtr, ladva läbimõõdu juures 17 centmtr.; pikkus 8½ mtr, ladva läbimõõdu juures 18 centmtr.; pikkus 10½ mtr, ladva läbimõõdu juures 22 centmtr. ja pikkus 13 mtr, ladva läbimõõdu juures 22 centmtr.

b) Selles § ettetoodud postide jämedus võib 10 mm võrra iga posti liigi juures normaal mõõdust vähem olla, kuid sarnase puuduliku jämedusega postide arv ei tohi üle 5% nende kogusummast välja teha.

5. Üleandmiseks valmistatud postid peavad laotud olema korralistesse virnadesse, millede vahe mitte vähem kui 1 mtr (nende vahel) ei tohi olla. Virnade kõige alumise postide rea alla asendatakse maapinnale 3 posti, mis virna aluspuudeks on. Igas virnas peavad ühetüübilised postid olema. Ladu koht peab kuiv olema ja enne postide ülesladumist prügist, lumest ja jääst puhastatama.

Postid peavad ettevõtja poolt üle antama raudtee jaama platsil, raudtee liini ääres, raudtee maa peal ehk maakondades vastavates kohtades. Maaala postide ülesladumiseks antakse ettevõtjale raudtee piirides maksuta. Tähendatud maaala juhatatakse kätte: raudtee liinil — kohaliku tee- ja ehitusjaoskonna ülema poolt, raudtee jaamades — kokkuleppel jaamaülemaga ja maakondades — ostja poolt.

§ 9.

Paberipuud.

1. Paberipuud valmistada kuuse palgipuude latvadest, kui puud mitte väga okslised ei ole, ja peenematest kuuskedest. Paberipuude pikkus peab olema 7 jalga, alamjämedusega ladvast 4 tolli.

2. Paberipuud kavatsetakse peaasjalikult kodumaa paberivabrikutele ära müüa. Ärakirjad sõlmitavatest ostu-müügi lepingutest saadetakse vastavatele metsaülematele täitmiseks.

3. Metsaülemaid kohustatakse paberipuid valmistama eelarve kohaselt. Suveks müümata jäänud paberipuud on *tingimata tarvis ära koorida.* Jõgede kallastele parvetamiseks välja veetavad ja valmistuse hooajal metsas müüdavad paberipuud — *tulevad koorimata jätta.*

Paberipuud valmistada metsas k.s. 7′×7′×8′.

§ 10.

Propsid (toepuud).

1. Propsid valmistada männa puust 7 ja 8 jala pikkuses, alamjämedusega ladvast 2½ tolli ja ülemjämedusega 8 tolli. Propse tuleb valmistada ka kuusepuudest 2½—4 tolli jämeduses, mis paberipuudeks peenikesed on.

2. Kõik propsid, peale nende, mis jõgede ääre välja veetakse, tulevad ära koorida.

3. Propside valmistamine ei ole otstarbekohane seal, kus neid liiga vähesel arvul (2—5 k. sülda) saadakse.

Propsid tulevad tingimata paberipuudest eraldada.

Propsid valmistada metsas k.s. 7′×7′×8′.

§ 11.

Metsajäävad propsid ja paberipuud.

Suveks püüda propse ja paberipuid mitte metsa jätta, vaid katsuda võimalikult kõik metsatööstuse hooajal välja vedada. Juhusel, kui neid suveks metsa jääb, siis peab need tingimata ära koorima ja niiskemates kohtades ristladudesse laduma.

§ 12.

Lehtpuu (Lutheri) pakud.

1. Valmistada ja välja vedada järgmiselt:

I. Laia- ja kitsaroopalise ja Sonda-Mustvee raudtee jaamadesse:

a) kasepakud 8′3″, 9′3″, 16′3″, 18′6″, 20′6″ ja 22′6″ pikad ja
b) lepapakud 8′3″ pikad;

II. Narova, Emajõe ja tema harude ääres, kus lotjadega vedu võimata:
a) kasepakud 8′3″, 9′3″ ja 18′6″ pikad ja
b) lepapakud 8′3″ ja 16′3″ pikad;

III. Narova, Emajõe ja tema harude ning Peipsi ääres, kus lotjadega vedu võimalik:
a) kasepakud 8′3″ ja 9′3″;
b) lepapakud 8′3″.

IV. Mererandadesse ja jõgede äärde, mis merde jooksevad ning kus parvetamine võimalik (peale Naroova jõe):
a) kasepakud 8′3″, 9′3″, 16′3″, 18′6″, 20′6″, 22′6″ ja 24′6″ pikad ja
b) lepapakud 8′3″ ning 16′3″ pikad.

2. 8′3″ pikke kasepakke tuleb püüda võimalikult vähem teha, sest neid ei või *lühemamõõduliste*, s. o. 8′3″ ja 9′3″ koguarvust mitte üle 40% olla.

3. Kasepakkude alamjämedus võib olla ladvast ilma kooreta 7″ (mitte 6½ ehk 6¾ tolli), kusjuures 7, 7½ ja 7¾ tolliseid pakke kõige rohkem 10% üldisest kasepakkude arvust ette tulla võib ja milliste hind 25% odavam on.

Sanglepa pakkude lubatav alamjämedus on 8 tolli (mitte 7½ ehk 7¾ tolli). Pakud peavad värskelt raiutud, terved ja ilma oksadeta olema. Lepapakke võtab A/S A.M. Luther vastu kuni 10% pakkude koguarvust.

Kasepakkudel on lubatud üksikud värsked oksad läbimõõdus mitte üle 2″, kuna sanglepa pakud ilma oksadeta peavad olema. Mõlemat seltsi pakkudel on lubatav vähene ühepoolne kõverus ja kõva punane süda. Viimane võib olla 7—10 tollilistel pakkudel — 3 tolli, 11 ja 12 tollilistel pakkudel — 4 tolli ja üle 12 tolli jämedatel pakkudel 5 tolli. Ostu-müügi lepingu ärakiri saadetakse igakord metsaülematele täitmiseks.

4. A/S. „Luther'i" poolt pakkudest maksetavad hinnad ja kohad, kus pakke vastu võetakse, nähakse lepingus ette.

§ 13.

Pakkude üleandmine ja arvete õiendamine.

1. Pakkude üleandmist toimetada lepingu kohaselt, akte Peavalitsusele saates. Pakud võib ostja esitajale kohe peale üleandmist äraveoks ehk parvetamiseks vabaks anda. Arvete õiendamine A-S. „Luther'iga" sünnib Peavalitsuse kaudu. Peale üleandmise lõpetamist tulevad Peavalitsusele saata andmed A-S „Luhter'i" kanda jäävate platsikulude kohta, kui neid on olnud.

2. Alla 7″ kase ja alla 8″ sanglepa pakke ei võta „Luther" üldse vastu.

3. Pakkude laadimiseks lubatakse A-S. „Luther'i" esitajatele anda, seal kus seda nõutakse, latte ehk teibaid. Nende arv ja väärtus (kohaliku keskmise turuhinna järele) tulevad pakkude üleandmise aktis üles tähendada.

4. Pakud ei tohi suveks metsa jääda, vaid peab kõik talve jooksul välja veetama.

§ 14.

Haava- (tiku-) pakud.

1. Valmistada 7′3″ pikkuses, alamjämedusega ladvast ilma kooreta 8 tolli. Pakkudel võib olla pehme mäda, — kõva punane ehk sinine süda, läbimõõduga mitte üle 3 tolli, ja mõned üksikud vähemad oksad.

2. Haavapakud tulevad kohe peale valmistamist metsast laduplatsidele välja vedada. Kui soovitav on tiku vabrikute läheduses asuvates metskondades pakke metsas koha peal ära müüa, siis tuleb Peavalitsusele aegsasti sellekohaselt esineda, ära näidates nende omahinda ja asukohta ning kaugust ligemast väljaveo punktist.

§ 15.

Saare-, tamme-, jalaka- ja vahtrapakud.

Valmistada igas kohas, kus raielankidel nimetatud kõvemaid puuseltse ette tuleb. Kus nimetatud pakke vähesel arvul saab, seal võib neid valmistada igasugustes mõõtudes, vastavalt kohalikkude elanikkude ja vähemate töösturite nõuetele, katsudes neid metsas koha peal ära müüa võimalikult kasulikumatel tingimistel. Kui mõnes metskonnas pakke suuremal arvul saab ja neid võimalik oleks raudteejaamadesse välja vedada, siis tuleb enne töö algust viibimata Peavalitsusele esineda andmetega, umbkaudse pakkude massi ja nende omahinna kohta, iga puuselts eraldi, mispeale pakkude mõõtude asjus Peavalitsuse poolt metsaülematele vastav korraldus tehakse. Selle peale tuleb eriti rõhku panna, et kõik kõvemat seltsi puud võimalikult otstarbekohasemalt ära kasutataks.

§ 16.

Liiprid.

1. Kodumaa laia- ja kitsaroopaliste raudteede tarvis tuleb neid valmistada eelarve kohaselt. Liiprid valmistatakse peaasjalikult riigi Raudteevalitsusele, kellega sellekohane ostu-müügi leping sõlmitakse. Ärakiri lepingust saadetakse metsaülematele täitmiseks. Liiprite valmistamisel tuleb selle peale rõhku panna, et need Raudteevalitsuse tehnilistele tingimistele ja mõõtudele vastaks.

2. Liiprite üleandmise korraldus, niisama ka arvete õiendamine Raudteevalitsusega, sünnib Peavalitsuse poolt, mispärast peale veo lõppu väljaveetud liiprite arv viibimata Peavalitsusele teada anda tuleb.

3. Liiprid, kui ka liipripakud, ei tohi suveks metsa jääda.

4. Asjaajamises tarvitada nimetused: liipripakk ja liipritüüp Nr.Nr.I, II, III, IV j.n.e., aga mitte lafett, bulgaar j.n.e., mis asjaajamist kergendab.

Liiprite tehnilised tingimused:

I. Tehnilised tingimused liiprite ja pöörangu prusside valmistamiseks laiaroopaliste raudteede jaoks.

1. Liipreid ja pöörangu prusse valmistatakse männapuust, mis viimasel talvel 1. oktoobri ja 15. aprilli vahel raiutud.

Puu, nende valmistamiseks peab täiesti terve olema, ilma mingisuguse veata, nagu: pisi-seened, pehastus, ussiaugud, mädanik, lõhed (praod), mis läbi lähevad ehk 5 cm. sügavuseni ulatavad ehk rõngataolised on; ainult päikesepaiste järeldusel tekkinud praod ei ole praakimise põhjuseks. Puu peab olema värske ja kännu peal mitte kuivanud. Liipri ja pöörangu prussi osal roopa talla all, viimase keskpaigast arvates, ei ole lubatud 15 cm. ulatuses mõlemile poole oksi läbimõõduga üle nelja cm., kuigi oksad terved oleksid. Üldse oksi võib olla piiramata arvul, selle juures mitte üle 3 tubaka oksa; viimaseid ei tohi ühes läbilõikes enam kui üks olla ja üldse mitte ülemalnimetatud roopa 30 cm. tallaaluse piirkonnas, ka ei tohi tubakaoksa läbimõõdud üle 5 cm. olla.

Märkus: Jaama- ja haruteedel lubatakse tarvitada kuusepuu liipreid.

2. Liipreid ja pöörangu prusse töötatakse välja tahumise ehk saagimise abil, ehk tarvitatakse mõlemaid väljatöötamisviisisid koos, allpool näidatud tüüpide järele. Liiprid ja pöörangu prussid peavad olema pealmisest kui ka alumisest koorest (pasta) täiesti puhastatud, laasitud okstest, puhastatud muhkudest, mis paku pinnani maha tahutakse. Liiprite ja pöörangu prusside otsad peavad võimalikult täpselt õigenurgeliselt maha saetud ehk raiutud olema, kõrvalkaldumine sellest nõudest võib olla 2 cm. Alumine ja pealmine pind olgu paralleelsed tasapinnad, nööri järele välja tahutud ehk saetud. Liipri ja pöörangu prussi aluspinna laiust mõõdetakse kitsast otsast ja olgu läbistikku ühesuurune — kõrvale kaldumine suuremaks, s. o. laiemaks, kui kitsas ots, võib olla 15%.

Poolpalgi tüübilistel liipritel võib üks ots olla laiem 20%, liipri ja pöörangu prussi küljed olgu saetud, ehk tarvilisel korral tahutud nööri järele, kõveruse nool ei tohi suurem olla, kui üks viieteistkümnendik liipri pikkusest.

3. Nõutud liiprite ja pöörangu prusside alamõõdud on arvatud vastavalt kuivale puule; toore puu juures peavad mõõdud mm võrra suuremad olema. Liiprid võivad olla kahte tüüpi, prussi tüübiline, mis on tervest palgist valmistatud ja poolpalgi tüübiline, mis palgi pikuti pooleks saagimisel saadud.

4. Liiprite mõõdud.

A. Esimese tähtsusega teede jaoks. Liipri pikkus ei tohi mitte vähem kui 2,65 m. ja mitte rohkem kui 2,68 m. olla. Kõige vähem

liipri laius määratakse kindlaks alljärgnevate tüübiliste joonestuste järele; kõige suurem liipri laius ei tohi mitte rohkem kui 35 cm. olla.

I Prussi tüüp	Nr. 2 Poolpalgi tüüp
D — 27 cm.	D — 31 cm.
(vaata joonestus)	(vaata joonestus)

B. Teise tähtsusega peateede, samuti ka haru- ja jaamateede jaoks. Liipri pikkus peateedel ei tohi mitte vähem kui 2,65 m. ja mitte rohkem kui 2,68 m. olla, haru- ja jaamateedel mitte vähem kui 2,45 m. ja mitte rohkem kui 2,48 m. olla. Kõige vähem liipri laius määratakse kindlaks vastavalt alljärgnevate tüübiliste joonestuste järele; kõige suurem liipri laius ei tohi mitte rohkem kui 35 cm. olla.

Nr. 3 Prussi tüüp	Nr. 4 Poolpalgi tüüp
D — 24,5 cm.	D — 29 cm.
(vaata joonestus	(vaata joonestus)

5. Pöörangu prusside mõõdud.

Pöörangu prusside pikkus määratakse kindlaks igal juhtumisel eraldi vastavalt pöörangu projektile. Normaal läbilõike mõõdud alljärgnevate tüübiliste joonestustele vastavalt.

Prussi peal võivad olla metsakandid, mille juures harisontaal projektijoone laius ei tohi üle 4 cm. olla.

Nr. 5	Nr. 6
Pea- ja reisirongide teede pöörangupruss	Jaama- ja teiste teede pöörangupruss
D — 28 cm.	D — 27 cm.
(vaata joonestus)	(vaata joonestus)

6. Liipreid, mis ettenähtud mõõtudest kõrvale kalduvad kuni 10%, loetakse alamõõdulisteks ja neid ei või olla üle 5% tervest partiist.

7. Üleandmiseks valmisseatud liiprid peavad korralistesse virnadesse laotud olema, 50 ehk 70 tükki virnas. Virnad peavad seisma õigetes ridades, millede vahe mitte vähem kui üks meeter on, nõnda et igat virna võiks igalt poolt järele vaadata. Ülemise rea liiprid virnas peavad tihedalt üksteise kõrvale laotud olema ja moodustama katuse taolist kallakut üle teiste, alumiste, ridade. Kõige alumise rea alla maapinnale pannakse kaks liipert, mis virna aluspuudeks on. Igas virnas peavad ainult ühetüübilised liiprid olema.

Pöörangu prussid peavad niisama virnadesse üleslaotud olema, kas komplektide ehk prusside üksikute pikkuste järele komplektidele vastavalt.

Ladu koht peab kuiv olema ja enne liiprite ja pöörangu prusside ülesladumist, prügist, lumest ja jääst puhastatama. Liiprid ja pöörangu prussid peavad tüüpide järele üles laotatama, ettevõtja poolt üleantama jaamaplatsil ehk liiniäärsetel selleks määratud platsidel. Maaala liiprite ülesladumiseks antakse ettevõtjale raudtee piirides maksuta; tähendatud maa-ala juhatatakse kätte: liinil — kohaliku tee- ja ehituste jaoskonna ülema poolt, jaamades aga kokkuleppel jaamaülemaga.

8. Liiprite ja pöörangu prusside vastuvõtmine määratakse kindlaks mitte hiljemaks, kui 2 nädalat peale ettevõtjalt sellekohase kirjaliku teate saamist. Liiprite ja pöörangu prusside vastuvõtmine sünnib raudteeülema poolt määratud komisjoni kaudu (kohalik tee- ja ehituste jaoskonna ülem ja 2 teist raudteevalitsuse esitajat), riigikontrolli esitaja ning ettevõtja, ehk tema seadusliku voliniku, juuresolekul.

Ettevõtja ehk tema voliniku puudumine ei või raudteevalitsusele liiprite ehk pöörangu prusside vastuvõtmise juures mitte takistuseks olla, kui ettevõtjale vähemalt 3 päeva vastuvõtmise tähtaeg ette teatatud on. Liiprite ja prusside vastuvõtmine võib sündida jaokaupa, partiides, milliste suurus hanke lepingus ette määratakse. Liipreid ja prusse, mis ülevaltähendatud nõuetele igatpidi ei vasta, tnunistatakse kõlbmataks; tarvilisi töölisi liiprite ja prusside järelvaatamiseks ja ümbersorteerimiseks annab ettevõtja omal kulul. Kõlbmataks tunnistatud liiprid ja prussid märgitakse ära mõlematel otsadel ja eraldatakse virnadest. Kui kõikides järelvaadatud virnades kõlbmataks tunnistatavate liiprite ja prusside arv tõuseb üle 5%, siis tunnistatakse kõlbmataks kogu partii ja ettevõtja on kohustatud liipreid ja prusse ümber sorteerima, kõlbmata liiprite ja prusside väljakorjamisega, mille järele uuesti vastuvõtmine toime pannakse raudtee komisjoni poolt ettepandud tähtajal.

9. Liiprite ja pöörangu prusside vastuvõtmist tõendab komisjon aktiga, millele alla kirjutavad kõik komisjoni liikmed, Riigikontrolli esitaja ja ettevõtja ehk tema volinik, kusjuures ettevõtjal õigus jääb akti peale oma arvamist üles tähendada. Ettevõtja ehk tema voliniku puudumisel varustatakse akt üksi komisjoni liigete allkirjadega ja ettevõtjal ei ole õigust selle akti sisu vastu vaielda. Vastuvõtmise akt on aluseks, mille järele raudteevalitsus ettevõtjale tasu maksab.

10. Kõlbmataks tunnistatud liipreid ja pöörangu prusse peab ettevõtja ühe kuu jooksul, arvates vastuvõtmise akti kokkuseadmise päeavadt, virnadest välja võtma ja ära vedama. Peale selle tähtaja möödumist jäävad kõlbmataks tunnistatud liiprid ja prussid maksuta Raudteevalitsuse kasutada. Peale vastuvõtmist jäävad kõlbmataks tunnistatud liiprid ettevõtja korraldusse ning mingisugust vastutust nende eest raudteevalitsus oma peale ei võta.

11. Kuni vastuvõtmiseni seisavad liiprid ja pöörangu prussid, olgugi, et need raudtee maa peale on laotud, täiesti ettevõtja valve ja hoiu all; ettevõtja kannab ise kõik kahjud, mis temale liiprite kaotsimineku, varguse ehk hävinemise läbi, kas tulekahju puhul. ehk muil põhjustel sündida võivad.

12. Liiprite ja pöörangu prusside muretsemise üle sõlmib raudteevalitsus ettevõtjaga sellekohase lepingu.

Käesolevad tehn. tingimused kujutavad endast tehnilisi tingimusi, mis Teedeministri poolt 27 III 24 a. kinnitatud ja milledesse on sisse võetud muudatused Teedeministeeriumi Tehnika osakonna k. Nr. 926 — 22 XII 24 a. juures saadetud protokolli põhjal.

Saagimise kavad on välja saadetud ringkirja N. T—460/1—15/1. 1925 a. ja tüüpide joonestused 3/VI.24 a. Nr. T—5073/5 juures, mida käsitada tuleb. Joonestustel ringkirjaga Nr. T—460/1—1925 a. tehtud parandused silmas pidada.

II. Tehnilised tingimused liiprite ja pöörangu prusside valmistamiseks kitsaroopaliste raudteede jaoks.

1. Liipreid ja pöörangu prusse valmistatakse männapuust, mis on viimasel talvel, 1. oktoobri ja 15. aprilli vahel raiutud.

Puu nende valmistamiseks peab täiesti terve olema, ilma mingisuguse veata, nagu: pisiseened, pehastus, ussiaugud, mädanik, lõhed (praod), mis läbi lähevad, ehk 5 cm sügavuseni ulatavad, ehk rõngataolised on; puu peab olema värske ja kännupeal mitte kuiva-

nud, liipri ja pöörangu prussi osal roopa talla all, viimase keskpaigast arvates, ei ole lubatud 10 cm ulatusel mõlemale poole oksi läbimööduga üle kahe ja poole cm kuigi oksad terved oleksid.

Märkus: Jaama ja haruteedel lubatakse tarvitada kuusepuu liipreid.

2. Liiprid ja pöörangu prussid töötatakse välja tahumise ehk saagimise abil, ehk tarvitatakse mõlemaid väljatöötamisviisisid koos allpool näidatud tüüpide järele. Liiprid ja pöörangu prussid peavad olema pealmisest kui ka alumisest koorest (pasta) täiesti puhastatud, laasitud okstest, puhastatud muhkudest, mis paku pinnani maha tahutakse. Liiprite ja pöörangu prusside otsad peavad tasaselt ja õigenurgeliselt maha saetud ehk raiutud olema. Alumine ja pealmine pind olgu paralleelsed tasapinnad, nööri järele välja tahutud ehk saetud; liipri ja pöörangu prussi aluspinna laiust mõõdetakse kitsast otsast ja see olgu läbistikku ühesuurune; kõrvale kaldumine suuremaks, s. o. laiemaks kui kitsas ots, võib olla 15%, liipri ja pöörangu prussi küljed olgu saetud, ehk tarvilisel korral, tahutud nööri järele; kõveruse nool ei tohi suurem olla, kui üks kahekümnendik liipri pikkusest.

3. Nõutud liiprite ja pöörangu prusside alamõõdud on arvatud vastavalt kuivale puule; toore puu juures peavad mõõdud 3 mm võrra suuremad olema.

Liiprid võivad olla kaht tüüpi: prussi tüübiline, mis on tervest palgist valmistatud ja poolpalgi tüübiline, mis palgi pikuti poolekssaagimisel saadud.

4. Liiprite mõõdud:

Liipri pikkus ei tohi mitte vähem kui 1,60 m ja mitte rohkem kui 1,63 m. olla. Kõige vähem liipri laius määratakse kindlaks vastavalt alljärgnevate tüübiliste joonestuste järele; kõige suurem liipri talla laius ei tohi mitte rohkem kui 35 cm olla. (Vaata tüüp nr. nr. 1, 2-a ja 2-b)

5. Pöörangu prusside mõõdud:

Kitsaroopa pöörangu prusside pikkus määratakse kindlaks igal juhtumisel eraldi vastavalt pöörangu projektile.

Prussi läbilõige määratakse kindlaks alljärgnevate joonestuste järele (Vaata tüüp nr. nr. 3a ja 3b).

6. Üleandmiseks valmisseatud liiprid peavad korralistesse virnadesse laotud olema, 50 ehk 100 tükki virnas. Virnad peavad seisma õigetes ridades, millede vahe mitte vähem kui üks meeter on, nõnda et iga virna võiks igalt poolt järelevaadata. Ülemise rea liiprid virnas peavad olema tihedalt üksteise kõrvale laotud ja moodustama katuse taolist kallakult üle teiste, alumiste, ridade. Kõige alumise rea alla maapinnale pannakse kaks liiprit, mis virna aluspuudeks on. Igas virnas peavad ainult ühetüübilised liiprid olema.

Pöörangu prussid peavad niisama virnadesse üles laotud olema kas komplektide ehk prusside üksikute pikkuste kärele komplektidele vastavalt.

Ladu koht peab kuiv olema ja enne liiprite ja pöörangu prusside ülesladumist prügist, lumest ja jääst puhastatama. Liiprid ja pöörangu prussid peavad tüüpide järele üles laotama ettevõtja poolt ja üle antama jaamaplatsil ehk liiniäärsetel selleks määratud platsidel. Maa-ala liiprite ülesladumiseks antakse ettevõtjale raudtee piirides maksuta; tähendatud maa-ala juhatakse kätte: liinil kohalise tee- ja ehituste jaoskonna ülema poolt, jaamades aga kokkuleppel jaamaülemaga.

7. Liiprite ja pöörangu prusside vastuvõtmine määratakse kindlaks mitte hiljemaks kui 2 nädalat peale ettevõtjalt sellekohase kirjaliku teate saamist. Liiprite ja pöörangu prusside vastuvõtmine sünnib raudteeülema poolt määratud komisjoni kaudu (kohalik tee- ja ehituste jaoskonna ülem ja 2 teist raudteevalitsuse esitajat), riigikontrolli esitaja ning ettevõtja, ehk tema seadusliku voliniku juuresolekul. Ettevõtja ehk tema voliniku puudumine ei või raudteevalitsusele liiprite ehk pöörangu prusside vastuvõtmise juures mitte takistuseks olla, kui ettevõtjale vähemalt 3 päeva vastuvõtmise tähtaeg ette on teatatud. Liiprite ehk pöörangu prusside vastuvõtmine võib sündida jaokaupa, partiides, mille suurus hanke lepingus ära määratakse. Liiprid ja prussid, mis ülevaltähendatud nõuetele igatpidi ei vasta, tunnistatakse kõlbmataks; tarvilisi töölisi liiprite ja prusside järelvaatamiseks ja ümbersorteerimiseks annab ettevõtja omal kulul. Kõlbmataks tunnistatud liiprid ja prussid märgitakse ära mõlematel otsadel ja eraldatakse virnadest. Kui kõikides järelevaadatud virnades kõlbmataks tunnistatavate liiprite ja prusside arv tõuseb üle 5%, siis tunnistatakse kõlbmataks kogu partii ja ettevõtja on kohustatud liipreid ja prusse ümber sorteerima, kõlbmatute liiprite ja prusside väljakorjamisega, mille järele uuesti vastuvõtmine toime pannakse raudtee komisjoni poolt ettepandud tähtajal.

8. Liiprite ja pöörangu prusside vastuvõtmist tõendatakse komisjonilt aktiga, millele alla kirjutavad kõik komisjoni liikmed, riigikontrolli esitaja ja ettevõtja ehk tema volinik, kusjuures ettevõtjal õigus jääb akti oma arvamist üles tähendada. Ettevõtja ehk tema voliniku puudumisel varustatakse akt üksi komisjoni liigete allkirjadega ja ettevõtjal ei ole õigust selle akti sisu vastu vaielda. Vastuvõtmise akt on aluseks, mille järele raudteevalitsus ettevõtjale tasu maksab.

9. Kõlbmataks tunnistatud liiprid ja pöörangu prussid peab ettevõtja ühe kuu jooksul, arvates vastuvõtmise akti kokkuseadmise päevast, virnadest välja võtma ja ära vedama. Peale selle tähtaja möödumist jäävad kõlbmataks tunnistatud liiprid ja prussid maksuta raudteevalitsuse käsutada. Peale vastuvõtmist jäävad kõlbmataks tunnistatud liiprid ja prussid ettevõtja korraldusse ning mingisugust vastutust nende eest raudteevalitsus oma peale ei võta.

10. Kuni vastuvõtmiseni seisavad liiprid ja pöörangu prussid, olgugi et need raudtee maa peale on laotud, täiesti ettevõtja valve ja hoiu all; ettevõtja kannab ise kõik kahjud, mis temale-liiprite ja prusside kaotsimineku, varguse ehk hävinemise läbi kas tulekahju puhul ehk muil põhjustel sündida võivad.

11. Liiprite ja pöörangu prusside muretsemise üle sõlmib raudteevalitsus ettevõtjaga sellekohase lepingu.

Tüüpide joonestused on väljasaadetud ringkirjaliku ettekirjutuse juures 3.VI.1924 a. Nr. T—5073/5, mida käsitada tuleb.

§ 17.

Sindli- ja laastupakud.

Neid valmistada kohalikkudele nõuetele vastavalt. Pakkude järgmiseks aastaks metsa jäämisest tuleb hoiduda. Metskondades, kus riigi lauatehastes sindleid ja laaste saab lõigata, tulevad sindli- ja laastupakud lauatehaste juure välja

vedada ja ümber töötada metsaülemate eelarvetes ettenähtud ulatuses, sealjuures silmas pidades kohaliku tarvituse suurust. Teistes metskondades ei tule pakke mitte laduplatsidele välja vedada, vaid kohalikkudele elanikkudele metsas ära müüa.

§ 18.

Küttepuud.

1. Kõik puud, mis tarbepuuks kõlbmatad, tuleb küttepuudeks lõigata. Halud valmistada 28″ pikkuses, mis okstest siledaks raiutud peavad olema. Küttepuud valmistada vastavalt altoodud tehnilistele tingimustele:

METSADE PEAVALITSUSE

küttepuude normaal tehnilised tingimused väljaveetult laduplatsidele ehk raudteejaamadesse.

A. Sordid.

I sort. Tammed, saared, vahtrad, kased ja teised kõvad sordid ehk nende segu.

II „ Sanglepad ehk nende segu I sordi puudega ehk I sordi puude segu okaspuudega, kusjuures okaspuid rohkem kui 50% olla ei tohi.

III „ Okaspuud (männad, kuused) ja valge lepp (kuid valget leppa mitte üle 20%) ehk nende segu I ja II sordi puudega, kui segus okaspuid rohkem kui 50% leidub.

IV „ Teise ja kolmanda sordi puud, kui nende hulgas pehmeid lehtpuid (haavad, pärnad j. n. e.) ja metsakuivi okaspuid kokku mitte üle 50% ei leidu.

V „ Teise ja kolmanda sordi puud, kui nende hulgas pehmeid lehtpuid ja metskuivi okaspuid kokku üle 50% leidub ja pehmed lehtpuud.

VI „ Ümargused kaikapuud jämedusega 4—7 cm. ja mädanenud südametega haavapuud.

Üdised tingimused.

1. Puud peavad halgudeks lõhutud olema, mille pikkus 21 või 28 tolli. Oksad peavad siledalt äraraiutud olema.

2. I, II, III, IV, ja V sordi lõhkumata puud ei või peenemad kui 7 cm. olla: puujämedust mõõdetakse tüvepoolsest otsast koore alt.

3. Lõhkumata puid läbimõõduga 7 cm. kuni 14 cm. ei või rohkem olla kui 30% puude kogu-massist. I ja II sordi küttepuude hulgas olevad lõhkumata ümargused kase ja lepa halud peavad kahest küljest jutitud olema.

4. Puud läbimõõdus 14 cm. kuni 30 cm. peavad kaheks, jämedamad kui 30 cm. 4 haluks lõhutud olema. Lõhutud halud ei või paksuse mõõduga peenemad olla kui 5 cm.

5. Parvetatud puude hind arvatakse 10% odavamaks.

6. Metskuivad okaspuud võivad ette tulla IV ja V sordi puude hulgas ja kuni 2% II ja III sordi puude hulgas.

Märkus: Metskuivi lehtpuid on lubatud V sordis mitte üle 5% ja VI sordis piiramata arvul.

7. Pehastanud (pool mädanenud) ja mädanenud südametega puid võib ette tulla II sordi hulgas kuni 2%, III sordi hulgas kuni 5% ja IV ja V sordi hulgas kuni 8%.

8. Puude pinud peavad aluspuude peale laotud ja ümberlangemise kaitseks tugedega kinnitatud olema. Pinude aluspuid arvesse ei võeta, need jäävad tasuta vastuvõtjale. Pinude kõrgus kuiva puude juures on 7 jalga 2 tolli ja toore puude juures — 7 jalga 4 tolli.

Märkus 1: Kuivadeks puudeks loetakse need, mis vähemalt ühe suve jooksul pinudesse laotult on kuivanud.

Märkus 2: Ülemõõdud 2 ja 4 tolli, kui pinude vajumise ja kuivamise protsent, arvesse ei võetakse.

9. Iga 10 jooksva sülla pikkuse peale võetakse üks ristladu arvesse. Iga kahe kõrvuti laotud pinu järele peab umbes 2 jalalaiune läbikäik ja pinud üksteisega sidedega ühendatud olema.

2. Küttepuude sortide valmistamist metsas toimetada nõnda, kuidas see metsavalitsusele kasulikum on, kuid halupikkusega mitte alla 28 tolli, kui selleks Peavalitsuse eraldi korraldust ehk luba ei ole.

Kase küttepuid tuleb võimalikult ainult I ja II sortidesse mahutada.

II sordi küttepuid valmistada ainult sangleppadest ehk okaspuude ja kaskede segust. Viimaseid ei tohiks segus mitte üle 60% ja mitte alla 50% olla.

II sordi segapuude (okaspuu ja kaskede segu) valmistamisest tuleb võimalikult hoiduda.

III sordi puid valmistada võimalikult ainult männidest ja kuuskedest, ehk nende segust sangleppadega. Viimasel korral peaks sangleppi alla 50% olema. Selles sordis võib valget leppa olla kuni 20%.

IV sordi puude hulgas ei tohiks kase ega sanglepa puid ette tulla. Okaspuid (kui need metskuivad ei ole) ei tohiks IV sordi puude hulgas üle 60% olla.

V sordi küttepuid valmistada võimalikult ainult haavadest.

VI sorti (nõndanimetatud prakk) mahutada peale kaikapuude (4—7 cm.) mädanenud südametega puud.

3. Valmistamise juures metsas laduda küttepuud 7′×7′×8′, eraldades sortide järele.

4. VI sordi küttepuude väljavedu laduplatsidele ei ole küllalt soovitav, vaid püüda need kohalikkudele tarvitajatele võimalust mööda metsas ära müüa. Peavad aga metsaülemad tarvilikuks paremaid kaikapuudest koosnevaid VI sordi puid laduplatsidele välja vedada ja loota on neid seal soodsamatel tingimustel likvideerida, siis Peavalitsus väljaveoks takistust ei tee.

5. Küttepuude müügihinnad määratakse iga aasta kohta kindlaks ja tehakse metsaülematele teatavaks.

§ 19.

Sonda-Mustvee k/r. raudtee ääre veetavad materjalid.

Kõikide Sonda-Jõepere kitsatee äärde veetavate materjalide müügihinnad tulevad niipalju madalamad arvata, mis nende vedu kuni Sonda jaamani maksma läheb.

§ 20.

Veeteede äärde väljaveetud küttepuude kasutamine.

Eelarve kohaselt parvetamise jõgede, järvede ja kanaalide kallastele väljaveetavate küttepuude, mida riigi ja omavalitsuse asutused ei vaja, kasutuse kavaga tuleb esineda enne parvetuse jõgede lahtiminekut, et võimalik oleks neid oksjonil ära müüa.

§ 21.

Latid ja teibad.

Valmistada vastavalt kohalikkudele nõuetele riigimetsade kõrvalkasutuse taksis ettenähtud mõõtudes. Latte ja teibaid metsast mitte välja vedada, vaid metsas kohalikkudele elanikkudele ära müüa. Lattide ja teivaste järgmiseks talveks metsajäämine ei ole soovitav. Suveks metsajäämise korral tuleb need tingimata ära juttida.

§ 22.

Erisortides materjalide valmistamine.

Igasuguste erisortides tarvisminevate materjalide valmistamiseks tehakse Peavalitsuse poolt igakord eraldi sellekohane korraldus.

§ 23.

Omahinnad.

Valmistatavate materjalide keskmine omahind väljaveo kohtadel ei tohi mitte üle iga aasta kohta kindlaks määratavaid hindu tõusta. Kus see üle omahindade tõuseb, tuleb metsaülematel viibimata selle osa kohta nende täielise omahinna kalkulatsiooniga Peavalitsusele esineda tarviliste juhtnööride saamiseks.

§ 24.

Ladumise kord.

1. Materjalide ladumine metsas, kui ka laduplatsidel, peab korralik ja tihe olema, et kokkukuivamise ehk vajumise tõttu üleandmise juures puudujääke ette ei tuleks. Laduma peab võimalikult kõrgematele kohtadele. Aluspuudeks halupuude tarvitamine on keelatud.

2. Veo juures laduplatsidele tulevad küttepuud tingimata sortide viisi erldada. Kui mõnes kohas sorteerimist metsast täpselt ei saadud läbi viia, siis tuleb seda väljaveo juures parandada. Ladumist peab niivõrd *korralikult toimetama, et ümberladumist ega ümberlangemist ette ei tuleks, mis hoiab ära üleliigsete kulude tegemise.*

§ 25.

Palkide ja pakkude mõõtmine.

Palkide ja pakkude jämeduse mõõtmist toimetada ladva otsa läbimõõdu (diameetri) kitsamast kohast ilma kooreta, inglis tollides, kusjuures osad alla ½ tolli arvesse võtmata jäävad, kuna ½ tolli ja enam järgmiseks täieks tolliks arvatakse.

§ 26.

Materjalide väljaveo kohad.

Valmismaterjale tuleb välja vedada ainult niisugustele laduplatsidele, kust nende kättesaamine iseäraliste raskustega seotud ei ole ja kus ostjaid leidub. Ei või ka raudteeliinide äärde materjale välja vedada, kus Raudteevalitsus neid vastu ei võta ja kuhu laadimiseks vaguneid ei anta ehk nende etteandmine liiga kalliks läheb. Materjalid tuleb laduda raudtee liinile võimalikult ligemale, et ära hoida suuri laadimise kulusid. Raudteevalitsusele määratud materjalide alla on kohustatud raudteevalitsus platse andma.

§ 27.

Ülestöötuse hinnad.

Tööhindade ülemmäärad määratakse kindlaks eraldi igal aastal, mille piirides metsaülematel tuleb tegutseda, kusjuures tuleb püüda võimalikult odavamalt töid ära teha.

§ 28.

Laduplatside rentimise kord.

Kui metsavalitsusel raudteeliinide, mere- ja jõgede ääres omal laduplatse ei ole, mida aga vaja on materjalide alla, tuleb kohalikkude maaomanikkudega laduplatsi saamiseks läbirääkimistesse astuda ja tarvilisel korral rendileping sõlmida. Laduplatside tasu kindlaksmääramisel ei või mitte arvestada nende hindadega, mis metsavalitsus laduplatsidest saab, sest metsavalitsuse laduplatsid on harilikult laadimiseks soodsamates kohtades, kui eraisikute omad. Lepingud kuuluvad Peavalitsuse kinnitamisele.

Laduplatse tuleb aegsasti muretseda.

§ 29.

Metsamaterjalide müügikord.

1. Ilma oksjonita ja võistluspakkumiseta võib metsamaterjale müüa:

a) Riigiasutustele, missugused ärilisel alusel ei seisa, kõiki materjale kindlaks määratud hindadega.

b) Ärilisel alusel töötavatele riiklistele ettevõtetele kõiki metsamaterjale *keskmise turuhinnaga*, kuid mitte alla omahinna.

c) Koolidele, heategevatele asutustele ja ametiruumide kütmiseks neile omavalitsuse asutustele, kellel omal metsa ei ole, — küttepuid metsas omahinnaga *üks kantsüld ahju ja* $1^1/_2$ *k.sülda* pliidi peale aastas.

d) Oma tarvituseks kohalikkudele maa ja alevite elanikkudele ning riigi- ja omavalitsuse ametnikkudele metsast väiksel arvul võimalust mööda kuni 20 *ehituspalki*, kuni 6 *tarbepuu pakku*, kuni 2 *jooksvat sülda sindli- ehk laastupakke*, kuni 100 *latti*, kuni 300 *teivast* ja kuni 3 *kantsülda küttepuid* iga majapidamise peale, keskmise omahinnaga, mis iga aasta peale Metsade Peavalitsuse poolt kindlaks määratakse.

2. Riigiasutustele ja riiklistele ettevõtetele, niisama ka koolidele, tuleb küttepuid esimeses järjekorras müüa. Omavalitsuse ja heategevatele asutustele — teises järjekorras võimaluse järele.

3. Riigiasutustele, riigi ettevõtetele, koolidele, omavalitsuse ja heategevatele asutustele võib materjale summas kuni 20.000 margani müüa valmismaterjali veotähega, kuna müükide puhul summas üle 20.000.— marga sellekohane ostu-müügi leping tuleb sõlmida ja Peavalitsusele kinnitamiseks ette panna. Koolidega, omavalitsuse- ja heategevate asutustega sõlmitavatele lepingutele peab tingimata juure lisama tunnistuse ahjude ja pliitide arvu kohta ja asutuse esitaja volitus.

4. Väiksel arvul müügiks kohalikkudele elanikkudele tuleb metsaülematel, oma äranägemise järele, teatud arv odavamaid puuseltse määrata ja üldmüügi kava Peavalitsusele läbivaatamiseks ette panna.

5. Käesolevas § p. 1-*d* tähendatud metsamaterjalide väiksel arvul müük võib sündida ilma lepinguta, metsa valmismaterjalide veotähega.

6. Kui kohalikkude elanikkude poolt metsamaterjalide järele nõudmine suurem kui metsamaterjale on, siis võib, silmas pidades tagavarade suurust ja arvesse võttes teisi nõudmisi, teatud arv metsamaterjale *võistluspakkumise* teel müügile määrata, võimalikult väiksemates üksustes.

§ 30.

Võistluspakkumisel müümata jäänud materjalid.

1. Võistluspakkumisel müümata jäänud metsamaterjalide vabamüük kohalikkudele elanikkudele võib sündida ainult Peavalitsuse loal.

2. Võistluspakkumise algushinna määramisel tuleb metsaülematel silmas pidada kohalikke hindu ja olusid, kuid see ei tohi alla omahinna olla.

§ 31.

Materjalide müük erilistel juhustel.

Üle § 29. ettenähtud arvu võib ilma võistluspakkumiseta ehk oksjonita metsamaterjale järgmistel kordadel ja otstarveteks müüa kohalikkudele elanikkudele:

1. Õnnetute juhtumiste puhul (tulekahjud, veeuputus. torm j.n.e.).

2. Jooksvate tööde jaoks.

Niisugustel juhustel tuleb Peavalitsusele sellekohaselt esineda.

§ 32.

Müügiettepanekute tegemine.

1. Eraturule minevate metsamaterjalide müügiettepanekute tegemisel tuleb alati juure lisada järgmised andmed: a) materjalide vanadus (millal raiutud; b) omahind k.j. ehk k.s. pealt (liigitatult;) c) taksijärk; d) kaugus lähemast raudteejaamast ehk teisest väljaveo punktist; e) asukoht; g) kas on materjalid võistluspakkumisel ehk oksjonil juba olnud, jaataval korral kunas ja missuguse alghinnaga; h) kas riigi ja omavalitsuse asutused on materjalidega täiel määral rahuldatud; i) sortimentide leht; k) müügiüksuste soovitavad suurused ja l) soovitav oksjoni pidamise koht ja alhgind.

2. Eraturule müügile minevate materjalide kasutamise kavadega ja müügiettepanekutega tuleb metsaülematel Peavalitsusele esineda aegsasti, silmas pidades ilmade seisukorda, turu nõudeid ja riigi huvisid, et Metsade Peavalitsusel võimalik oleks neid kõige soodsamal silmapilgul müügile määrata.

§ 33.

Sekvestreeritud materjalid.

1. Kõik sekvestreeritud valmismetsamaterjalid tulevad üle võtta sellekohase aktiga Riigimetsatööstuse arvele, need ära hinnates vastavalt olevale tegelikule väärtusele; hindamisel kindlakstehtud väärtus võtta nende hinnaks.

2. Ülevõetud materjalid arvestatakse ja kasutatakse ühesugustel alustel riigikulul valmistatud materjalidega.

§ 34.

Asunikkudele, sildade paranduseks j. n. e. materjalide andmise ja arvestamise kord.

1. Asunikkudele R. T. Nr. 151/152—1920 a. ja Nr. 69—1921 a. väljakuulutatud määruste põhjal riigikulul ülestöötatud materjalide andmise korral tuleb neilt $^1/_5$ osa kännurahast ja tegelikud ülestöötuse ning muud tehtud

kulud ühes 15% administratsiooni kuludega müümise juures otsekohe sisse nõuda ja Riigimetsatööstuse tulude arvele sisse kanda.

2. R. T. Nr. 151/152—1920 a. ja Nr. 102—1921 a. avaldatud määruste põhjal klassiteede sildade ehitamiseks, kilomeetri postideks j.n.e. antavate valmismaterjalide eest ei tule kännuraha sisse nõuda, kuna aga tegelikud ülestöötuse ja muud kulud ühes 15% administratsiooni kuludega materjalide saaja otsekohe ära peab tasuma, mis Riigimetsatööstuse tulude arvele sisse tuleb kanda.

3. Metsavalitsuse hoonete ehitamiseks, parandamiseks ja teisteks majanduslisteks otstarveteks valmismaterjalide andmisel jääb kännuraha sisse nõudmata, kuid tegelikud ülestöötamise ja muud kulud (ilma 15% administratsiooni kuludeta) tulevad selleks lubatud krediidi arvelt Riigimetsatööstuse tulude arvele üle kanda.

Nendeks otstarveteks antavate materjalide kännuraha õiendamine sünnib Tööstusosakonna ja Metsakasutusosakonna vahel.

§ 35.

Omahinna väljaarvamise kord müügi puhul.

1. Kännuraha arvata taksi tabeli järele.

2. Küttepuudel, palkidel, paberipuudel, propsidel, tarbepuu pakkudel, sindli- ja laastupakkudel, lattidel ja teivastel: kännuraha plus igasugused olnud kulud (ülestöötamine, väljavedu, koorimine, platsiraha, ülesladumine, valvekulud j.n.e.) plus 15% administratsiooni kulu kõigest summast.

3. Metsasüldades küttepuude müügi puhul tuleb kännurahale juure lisada 10%.

4. *Küttepuude* sortide kännuraha arvata välja järgmiselt:

I sordi puudel — kasepuude kännuraha.
II „ „ — kui sanglepad, siis nende kännuraha; kui sanglepad ja kased ehk okaspuud ja kased — siis 50% kaskede ja 50% okaspuude ehk sangleppade kännurahast.
III „ „ — okaspuude kännuraha.
IV „ „ — 50% okaspuu ja 50% haavapuude kännurahast.
V „ „ — haavapuude kännuraha.
VI „ „ — 25% haavapuude kännurahast.

Märkus: Metsaülematel tuleb silmas pidada, et *omahinna kalkulatsioon müügi juures ja tegeliku omahinna näitamine materjalide arvestamise juures* kaks isesugust asja on, mida mitte ära vahetada ei või.

§ 36.

Müügi juures tööhindade arvestamine.

1. Müügikordadel omahinna väljaarvamise juures arvestada igal aastal kindlaksmääratavate tööhindadega.

2. Kui mõnede materjalide ülestöötamise eest — Peavalitsuse loal — kõrgemat hinda on makstud, kui ülal näidatud, siis tuleb müügi juures tingimata *tegelikkude tööhindadega* arvestada.

§ 37.

Küttepuude müük metsas.

Küttepuude müük metsas peab sündima *metsaüsldades*, kusjuures ostu-müügi lepingutes lahtris „kantsülla mõõt“ näidata tuleb „metsasülla suuruses“, aga mitte näidata 7′×7′×8′ ehk mõni teine mõõt või nimetus.

Metsasülla näitamine on tingitud asjaolust, et puud kuivamise järeldusel kokku vajuvad ja kui näidata mõnesugune mõõt arvudes, siis võib see müügi juures asjata sekeldusi ja ümberladumisi esile kutsuda.

§ 38.

Materjali likvideerimise kord.

1. Metsamaterjalide kasutamise juures on tarvilik alati enne vanemaid materjale müügile lasta.

2. Metsaülemad on kohustatud selle järele valvama, et igasugused metsavalmismaterjalid aegsasti ja õigel ajal ära kasutataks, tarvilisel korral Peavalitsusele vastavaid ettepanekuid tehes.

3. Materjalide rikkiminekut metsas ehk laduplatsil kauemat aega seismise järeldusel ei tohi ette tulla.

§ 39.

Väljavedu raielangilt enne tööde lõppu.

1. Mõnede riigikulul ülestöötatud materjalide rikkimineku ehk osalise väärtuse kaotamise ärahoidmise mõttes lubatakse tarvilisel korral nende väljavedu enne raielangi ülestöötamise lõppu; sarnaste materjalide hulka kuuluvad peaasjalikult kase-, sanglepa-, tiku-, sindli- ja liipripakud, palgid ning tünnilaua puud.

2. Väljaveo korral peab hoolikalt selle järele valvama, et materjale kaotsi ei läheks.

§ 40.

Väljavedu ja veohindade kindlaksmääramine.

1. Väljavedu tuleb teostada *vähemalt metsaülemate poolt eelarves ettenähtud arvudes*, võimalikul korral seda suurendada püüdes, kuid kinni pidades tehtud korraldustest.

2. Kohalikud keskmised veohinnad ühes vallavalitsuse teadaannetega tulevad igal aastal kuni *1. novembrini* Pea-

valitsusele kinnitusele saata, seejuures ettenähes ainult neid kauguseid, mis veo juures ette tulla võivad. Enne kinnitusele saatmist on tarvilik veohindu põhjalikult läbi kalkuleerida, arvesse võttes kohalisi olusid ja veotingimusi.

3. Väljavedu võib toimetada metsaülemate äranägemise järele, kuidas see riigile kasulikum on, kas

a) suuremate üksuste viisi seaduslikus korras *vähempakkumisel* välja andes, nagu käesolevates juhtnöörides pp. 55 ja 61 ette nähtud ehk

b) *võistluspakkumise korras* vähemate üksuste viisi vähempakkumisel välja andes ehk

c) *majanduslisel teel,* kusjuures ühele isikule materjale väljaveoks rohkem ei või anda, kui tema isikliste hobustega ja tööjõududega väljaveo hooajal suudab ära teha.

Olgu silmas peetud, et majanduslisel teel veo väljaandmisel iga veoüksuse tasu suurus üle 30.000 mrk. ei tõuseks.

Hindade maksmisel tuleb tagasihoidlik olla, mis aga *mingil tingimusel* üle Peavalitsuse poolt kinnitatud hindade tõusta ei või.

4. Igasugustest väljavedudest on tarvilik enne veo algust vähemalt 2 nädalat kuulutuste läbi vallamajades ja enam rahvarikkamates kohtades avalikult teada anda, sellest ühtlasi ka kohalisele politseile teatades. Majanduslisel teel väljaveo korraldamisel ei pea Peavalitsus otstarbekohaseks kinnitatud hindade avalikult teadaandmist, sest see võtaks võimaluse odavamate hindadega vedajate leidmiseks.

5. Võistluspakkumise korras vähemapakkumisel väljaantud ja majanduslisel teel toimetatavate metsamaterjalide vedude üle veolepinguid sõlmida ei tarvitse. Töötasu väljamaksmist toimetada palga (veo) tabelil.

§ 41.

Metsaametnikkude osavõtt veotöödest.

Kohalistest veotöödest ei või metsavalitsuse teenistuses olevad isikud isiklikult osa võtta.

§ 42.

Väljaveetud materjalide kohta teadete saatmine.

Väljaveo hooajal tuleb iga kuu 1, 10 ja 20 päevaks, s.o. kolma korda kuus, väljaveetud *küttepuude, palkide ja liiprite* kohta allnäidatud korras *kas või ligikaudsedki andmed Peavalitsusele saata.*

Andmetesse tuleb ülesvõtta kõik need küttepuud, liiprid ja palgid, mis ostjatele üle andmata.

Vorm.

..... metskonnast laduplatsidele väljaveetud küttepuude, palkide ja liiprite ligikaudne seis. „.....“ ..... 192..... a.

Küttepuud:	..... jaam ekh laduplats	..... jaam ehk laduplats	..... jaam ehk laduplats
a) I, II ja III s.	000 k.s.	000 k.s.	000 k.s.
b) IV ja V s.	000 „	000 „	000 „
c) VI sort	000 „	00 „	000 „
Palgid	000 tk. -000k.j.	000 tk. -000k.j.	000 tk.
Liiprid	000 tk.	000 tk.	000 tk.

Need metskonnad, kus vedu ei ole, on andmete saatmisest vabastatud. Andmete saatmist võib lõpetada siis, kui väljavedu lõppenud on.

§ 43.

Üleandmise aktid.

1. Materjalide üleandmiseks on trükitud sellekohased aktide blanketid, mis raamatutesse köidetult metsaülematele kätte saadetud.

Materjalide üleandmise juures tuleb keemia (tindi) pliiatsiga — läbi kopeerpaberi — akt välja kirjutada neljas eksemplaris, millest esimene alglepingu juure lisatakse, teine materjalide vastuvõtjale välja antakse ja neljas (konts) kantseleisse jäetakse; kolmas eksemplar jääb metskonda ehk saadetakse siis Peavalitsusse, kui leping sõlmitud Peavalitsuse poolt. Juhusel, kui algleping Peavalitsuses on, tuleb esimene eksemplar lepingu juurde lisamiseks Peavalitsusele saata, kuna sarnasel korral kolmanda eksemplari saatmine ära jääb.

Üleandmisel tuleb aktis kõik vastavad lahtrid täita, üksikasjaliselt ära näidates materjalide nimetust ja sortimenti, nagu: palgid ja pakud — puu seltsi, pikkuse ja jämeduse järele; küttepuud — sortide viisi, kantsülla mõõte ära näidates, kusjuures aga metsas müügi puhul lahtris „mõõdud“ tuleb näidata „metsasüld“; paberipuudel ja propsidel on tingimata tarvilik mõõdud ära näidata, ühtlasi märkust tehes, kas need kooritud või koorimata.

Ei peaks aga üleantavate materjalide üleandmiseks ühest lehest jatkuma, siis tuleb akti pikendada ja järg ülekanda järgmisele lehele.

2. Kui akt kokku seatakse materjalide vastuvõtja poolt, nagu Raudteevalitsusele üleandmisel, siis metsavalitsuse poolt eraldi akti kokkuseadmine ei ole tarvilik. Samuti ei tarvitse akti kokku seada metsa valmismaterjali veotähtede järele vähesel arvul müüdavate materjalide üleandmise kohta.

3. Üleandmise aktid tulevad kokku seada *sõlmitud lepingutele vastavalt.* Üleandmise juures mõtete lahkumineku korral võivad metsaametnikud eriarvamise juure jääda ja sellekohase märkusega aktile alla kirjutada. Üleandmise juures tekkivate arusaamatuste kordadel tuleb võimaluse korral telefoni teel Peavalitsuselt juhtnööre paluda.

4. Akte ehk aktide ärakirju materjalide kuuaruannete juure lisada ei tarvitse. Kui lepingu summa üle 50.000 marga, siis tuleb ärakiri üleandmise aktist Riigikontrolli Tsiviilosakonnale saata.

§ 44.

Igasuguste aktide kokkuseadmise kord.

1. Igasugustest hindamise, ülevaatuse j.n.e. komisjonidest, mis tarvidust mööda metsaülemate poolt kokku kutsutakse, paluda osa võtma kohalise vallavalitsuse ja politsei esitajaid ja vastav asjatundja, kui niisugune läheduses peaks leiduma; ühtlasi teatada komisjoni kokkutuleku ajast ja kohast Riigikontrolli Tsiviilosakonnale.

2. Komisjonide koosoleku kohta seatakse kokku igakord vastav akt, millest ärakiri Peavalitsusele ja Riigikontrollile tuleb saata.

3. Igasuguste tehniliste tööde-, uute hoonete-, ehituste, remontide j.n.e. vajaduse kohta tuleb sellekohane akt kokku seada.

4. Tööde vastuvõtmisel peab igakord akti kokku seadma, vaatamata tööde suuruse peale.

§ 45.

Eelarvete kokkuseadmine ja teostamine.

Selpuhul, kui kulude summa üle 5000 marga ulatab, peab tehnilise eelarve kokku seadma ja Peavalitsusele kinnitamiseks esitama. Töid võib alustada ainult peale eelarve kinnitamist.

Tehnilisi töid kulude summas alla 5000 marga võib teostada ilma eelarveta, kui selleks vastav krediit olemas.

§ 46.

Kautsjoni sissenõudmine.

1. Iga lepingu sõlmimisel, peale teenistuse lepingute, tuleb sisse nõuda vastav kindlustus ostusummast ehk töötasust.

2. Ostu-müügi lepingute sõlmimisel *otsekohe kindlustuseks* sisse nõuda 10% ostusummast. Juhusel, kui leping kinnitust ei leia, makstakse see tagasi.

3. Riiklistelt asutustelt kautsjoni ei nõuta.

4. Vähemate müükide juures on tarvilik terve ostusumma kohe sisse nõuda.

§ 47.

Viivitus %%.

1. Ostu-müügi ja töölepingute tähtaegade pikenduse puhul nõutakse sisse viivituse % järgmiselt:

a) Kui pikendatakse rahamaksu tähtaega, siis 1,25% kuus pikendatud summa pealt,

b) kui pikendatakse väljaveo tähtaega, siis 1% kuus väljavedamata materjalide müügihinna pealt,

c) kui pikendatakse rahamaksu ja väljaveo tähtaega ühelajal, siis 1,25% kuus terve ostusumma pealt.

2. Viivituse % alla arvamise puhul ei või kindlustuseks sissemakstud 10% ostusummaks arvata, vaatamata selle peale, et see lõpuarvete õiendamisel ostusummaks arvatakse.

3. Pikenduse kordadel on pikenduse saaja kohustatud viivituse raha pikendatud aja kohta ette ära maksma, kusjuures iga pikendatud päevaga arvestatakse.

4. Riigiastused on viivituse % maksmisest vabastatud.

§ 48.

Pikenduse andmise kord.

1. Iga lepinguosaline, kes pikendust soovib saada, on kohustatud enne lepingu tähtaja kättejõudmist aegsasti pikenduse palvega esinema, tuues ette kaaluvad põhjused, millest pikenduse soovimine tingitud on. Ei ole aga lepinguosaline seda täitnud, võib Peavalitsus — kui seda tarvilikuks peab — peale tähtaja möödumist otsekohe lepingu lõpetada ja sissemakstud kautsjoni riigi omaks tunnnistada. Pikendust võib anda ainult siis, kui riigi huvid selle all ei kannata.

2. Pikendust võib lubada Metskonna metsaülem, kui leping sõlmitud kohapeal ja pikendust palutakse aja peale mitte üle 2 kuu. Teistel juhustel tuleb metsade Peavalitsuse nõusolek saavutada.

§ 49.

Lepingute muutmine ja üleandmine.

1. Lepinguid võib ainult Peavalitsuse nõusolekul muuta ja teistele isikutele ehk asutustele üle anda.

2. Igasugused lepingutele tehtavad märkused ja parandused tulevad tingimata alla kirjutada mõlema lepinguosalise poolt.

§ 50.

Rendilepingute järelvalve.

Väljarenditud Riigimetsatööstuse varanduste ja päraltolemiste lepingute tähtaegade liginemisel on metsaülemad kohustatud 3 kuud enne lõputähtaja kättejõudmist nende uue kasutuse kavaga Peavalitsusele esinema.

§ 51.

Lepingute numereerimine.

Kõik lepingud tulevad tingimata numereerida erinimestiku järele, missugune raamat metskondades olemas on.

§ 52.

Võistluspakkumisel müük ja sellest osavõtmise võimaldamine.

1. Võistluspakkumisel müük tähendab metsamaterjalide väikesel arvul müümist kohalikkudele elanikkudele oma tarbeks. Üksuste suurused võivad olla: küttepuudel ja sindlipakkudel kuni 5 k.s., palkidel kuni 50 tükki, lattidel ja teivastel kuni 500 tükki.

2. Kohalikkude elanikkude tarvis ärapeetavatest võistluspakkumistest võivad osa võtta ainult need väljaspool linnade piire asuvad kodanikud, kes materjale vajavad oma majapidamise otstarbeks (nagu kütteks, ehituseks, remonteerimiseks j.n.e.), mille tõenduseks nendelt tarbekorral vastava vallavalitsuse tunnistuse ettenäitamist nõuda tuleb.

3. Pakkumise komisjon koosneb: metsaülemast ehk tema abist, metsnikust ehk metsavahist ja vallavalitsuse ehk politsei esitajast.

4. Võistluspakkumise pidamisest peab vähemalt 7 päeva ette teatama, sellekohaseid kuulutusi enam käidavamatesse ja rahvarikkamatesse kohtadesse välja pannes. Ajalehtedes ja Riigi Teatajas sellest ei kuulutata. Rigikontrolli esitaja tuleb käesolevate juhtnööride § 80 kohaselt juure kutsuda.

5. Võistluspakkumise pidamisel kautsjoni sisse ei nõuta, vaid kõrgema hinna pakkuja maksab ostusumma otsekohe välja.

6. Niisama nõutakse ka tempelmaks ½% suuruses kohe sisse ja kustutatakse algdokumendil.

7. Pakkumise toimetus seisab koos protokollist ja võistluspakkumise lehest. Võistluspakkumise kava kuulub Peavalitsuse kinnitamisele. Pakkumise järeldustest tuleb kokkuvõetult Peavalitsusele teatada, kuna ärakirjade ettepanemine ära võib jääda.

8. Pakkumised on ainult suusõnalised.

§ 53.

Kohalistele väiketöösturitele materjalide müümine.

Isikutele ja ühisustele, kes töötavad ärilisel alusel, nagu: meiereid, telliskivi tööstused, viinavabrikud j.n.e., ei või võistluspakkumisest osavõttu võimaldada, kuigi nad sellekohased vallavalitsuse tunnistused esitaks, vaid neile võib tarvisminevaid materjale oksjonilt ehk ilma oksjonita kohalise turuhinnaga müüa. Viimasel juhusel tuleb müügiks Metsade Peavalitsuse nõusolu saavutada.

§ 54.

Müük umbes.

Kui metsamaterjalide oksjonile määramine ehk müük sünnib umbkaudsetes arvudes, siis võib kõikumine olla 10% suurem ehk vähem müügile määratud arvust.

§ 55.

Oksjoni määramine ja selle pidamise kord.

1. *Oksjonile* (*enampakkumisele*) määratakse metsa-materjalid niisugustes üksustes, kuidas see otstarbekohasem on. Oksjoni ettepanekuga on metsaülemad kohustatud Peavalitsusele esinema, juurde lisades müügile määratavate materjalide kohta tarvilikke andmeid, nagu see käesolevates juhtnöörides § 32 ette nähtud. Tarvilisel korral kuulutab Peavalitsus oksjoni välja. Oksjoni kuulutused avaldatakse vähemalt 10 päeva enne selle pidamist Riigi Teatajas ja tarviduse kohaselt ka teistes ajalehtedes.

2. Oksjoni pidamisest tuleb iga kord Riigikontrollile teatada ja oksjoni tingimused teadmiseks saata, kui Peavalitsus seda teinud ei ole.

3. Oksjoni komisjon moodustatakse vähemalt kolmeliikmeline, mis koosneb: esimehest, keda metsade Peavalitsus määrab ja kohalistest vallavalitsuse ning politsei esitajatest; viimased kutsub komisjoni Peavalitsuse poolt määratud esimees.

4. Oksjoni pidamise kord on ette nähtud ringkirjas 6.IX.1922 a. Nr. 26569/72, kusjuures aga metsa valmismaterjalide peale pakkumised ainult suusõnalised olla võivad.

5. Toimetus tuleb kolme päeva jooksul Peavalitsusele saata, mis järgmises korras kokku õmmeldud peab olema:

a) Peavalitsuse ettekirjutuse ärakiri oksjoni määramise kohta;

b) üks eksemplar oksjoni kuulutusest;

c) oksjoni tingimuste leht;

d) kautsjoni leht ja sissejäänud kautsjoni äraandmise kviitung;

e) oksjoni pakkumise leht;

g) kirjalikud pakkumised ja nende ümbrikud;

h) oksjoni pidamise protokoll;

i) oksjoni järelduse leht ja

k) müümatajäänud materjalide nimekiri.

6. Riigi Teatajas 1921 a. Nr. 4 väljakuulutatud metsaseaduse § 213 põhjal kinnitatakse metsamaterjalide müügid oksjonilt ühe isiku, ettevõtte ehk asutuse nime peale:

a) kuni kolmesaja tuhande (300.000) margani — oksjoni komisjoni poolt, kus kohalik metsaülem ehk revident eesistujaks on,

b) kuni viiesaja tuhandeni (500.000.—) — Metsade Peavalitsuse,

c) kuni ühe miljonini (1.000.000.—) Põllutööministri ja

d) üle selle igasuguse summani — Vabariigi Valitsuse poolt.

7. Kui metsamaterjalide oksjonil müük sünnib üldistel tingimustel, mis samas § allpool näidatud ja oksjoni toimetus kinnitatud on, siis ei ole ostu-müügi lepinguid Peavalitsusele kinnitamiseks tarvis saata.

8. Lepingule tuleb märkus teha, millal ja kelle poolt müük on kinnitatud. Kui aga metsaülem tarvilikuks peab mõnel juhtumisel üldiseid tingimusi kergendada, siis võib see sündida ainult Peavalitsuse nõusolekul.

Oksjoni protokolli ärakiri tuleb Riigikontrolli Tsiviilosakonnale teadmiseks saata.

9. Ülaltoodud korraldus on maksev ainult *metsamaterjalide müügi*, mitte aga kasvava metsa kohta.

10. Oksjoni tingimused peavad alla kirjutatud olema kõikide osavõtjate poolt, kuna oksjoni leht alla kirjutatakse kõrgema hinna pakkujate poolt. Kõik algdokumendid tulevad oksjoni komisjoni liigetel alla kirjutada.

Ostu-müügi tingimused

„.....“ ..... 192 a. kell .....

ärapeetaval $\frac{\text{metsa}}{\text{laua}}$ materjalide

oksjonil.

1. Pakkumised on ainult suusõnalised.

2. Osavõtjad on kohustatud 10% pakutava üksuse alghinnast ajutise oksjoni komisjonile kautsjoniks sisse maksma, missugune kautsjon ostu korral kuni 10% pakutud hinnast täiendada tuleb, enne pakkumise ruumist lahkumist.

3. Müüakse ligiolevas nimekirjas üksikasjaliselt tähendatud $\frac{\text{metsa}}{\text{laua}}$ materjalid (Nimekiri seatakse igakord kokku).

4. Ostjad on kohustatud ostu-müügi lepingule alla kirjutama hiljemalt 7 päeva jooksul pääle müügi kinnitamist.

5. Ostjad on kohustatud 1/3 ostusummast ära maksma hiljemalt kahe nädala jooksul peale lepingu allakirjutamist.

6. Ülejäänud 2/3 ostusummast on ostjad kohustatud ära maksma hiljemalt 2 kuu jooksul peale lepingu allakirjutamist.

7. Kui ostjad lepingu tingimusi korralikult täitnud on, siis võetakse sissemakstud kautsjon lõpuarvete õiendamisel arvesse.

8. Ostjad on kohustatud materjalid hiljemalt kahe nädala jooksul, peale lepingu allakirjutamist, aktiga vastu võtma selles seisukorras ja hääduses, nagu need kohtade peal olemas on.

9. Alates vastuvõtmise päevast jäävad materjalid ostjate valve ja vastutuse alla, niisamuti on sellest peale platsikulud, seal kus seda nõutakse, ostja kanda.

10. Materjalide äravedu enne nende ostuhinna äramaksmist on keelatud, kuid võib lubada Eesti Panga ehk mõne teise, Rahaministeeriumi poolt vastuvõetavaks tunnistatud, panga garantii vastu.

11. Ostja on kohustatud materjalid ära vedama metsast hiljemalt ..... 192 a. ja laduplatsidelt hiljemalt ..... 192 a.

12. Palkide üleandmise juures sünnib nende jämeduse mõõtmine ladva otsa läbimõõdu (diameetri) kitsamast kohast ilma kooreta inglise tollides, kusjuures osad alla ½ tolli arvesse võtmata jäävad, kuna ½ tolli ja rohkem järgmiseks täieks tolliks arvatakse. Masse arvatakse välja metsavalitsuse kantjala tabeli järele. Kantsülla mõõt arvatakse laduplatsidel 7′×7′×7′ ja metsas metsasülla suuruses; standardis arvatakse 165 inglis kantjalga.

13. Kui ostjad müügi tingimusi ehk ühte nendest ei täida, võidakse müük metsavalitsuse poolt tühistada, kusjuures ostjate poolt sissemakstud kautsjonid riigi omaks jäetakse. Samuti jäävad riigi omaks ka materjalid, millede kohta ostu-müügi tingimused ostja poolt täitmata jäetakse ja lepingu tingimuste mittetäitmise läbi riigile tekkinud kahjud on ostja kanda.

14. Juhtumisel, mis käesolevates müügitingimustes ettenähtud ei ole, käiakse maksvate seaduste ja määruste järele.

15. Tempelmaksu, seaduses ettenähtud määral, tasub ostja lepingu allakirjutamisel.

§ 56.

Lauatehaste rentimine ja inventari müük.

1. *Riigimetsatööstuse varanduste müük ja lauatehaste väljarentimine* võib sündida oksjoni teel, välja arvatud § 58 ettenähtud juhused. Enampakkumisel nende rendileandmise kui ka müügi juures tuleb pidada neidsamu juhtnööre silmas, mis metsamaterjalide oksjoni kohta maksvad. Vahe seisab ainult selles, et kõik rendilepingud ja riigi varanduste ostu-müügi lepingud tulevad ühes oksjoni dokumentidega Peavalitsusele saata, vaatamata summa suuruse peale; varanduste enampakkumisel müügile peab järgnema järelpakkumine 3 päeva pärast.

2. Riigi inventari oksjonilt müügi kordadel tuleb enampakkujal müügihind oksjoni komisjonile otsekohe ära tasuda ühes seaduslise tempelmaksuga, kui oksjoni tingimustes kergendavaid tingimusi ei ole ettenähtud.

§ 57.

Lauatehaste rendid.

Alates 1. septembrist 1925 a. tulevad kõik rendid, mis metsavalitsuse alla kuuluvatest lauatehastest saadakse, maksta Riigimetsatööstuse summade arvele; samuti tuleb ka Sagadi-Võsu telliskivitehase rent samade summade arvele maksta.

§ 58.

Inventari müük võistluspakkumise korras.

Kui kusagil müügile määratavat riigi metsatööstuse varandust niivõrd vähe on, mille peale oksjoni väljakuulutamist tarvilikuks ei peeta, siis määratakse see võistluspakkumise korras müügile, ainult selle vahega, et pakkumisest võimalikult laiemalt tuleb kuulutada ja lubada kõikidele soovijatele sellest vaba osavõttu.

Sarnase müügi teostamiseks tehakse Peavalitsuse poolt igakord vastav korraldus.

§ 59.

Lauatehaste alluvus ja inventari müügi arvestamine.

Kõik Metsade Peavalitsusele alluvad riigi lauatehased ja Võsu telliskivitehas ühes sisseseade- ja inventariga loetakse riiklise metsatööstuse alla kuuluvateks, mispärast nende inventari müügist saadavad summad Riigimetsatööstuse summade arvele tulevad tasuda, alates 1. septembrist 1925 a.

§ 60.

Mittetarviliku varanduse likvideerimine.

Metsaülemad on kohustatud kõiki Riigimetsatööstuse alla kuuluvaid varandusi likvideerima, millede järele vajadust ei ole ehk mis kõlbmataks on muutunud, tehes vastavaid ettepanekuid Peavalitsusele.

§ 61.

Vähempakkumine.

1. Vähempakkumise pidamise kord on sarnane oksjoni pidamise korrale, ainult selle vahega, et *pakkumise korras* riigitööde väljaandmise juures tuleb kolme päeva pärast, peale vähempakkumise toimetamist, järelpakkumine ära pidada. Järelpakkumise pidamisest tuleb vähempakkujatele teatada ja kuulutused tarviliselt välja panna.

2. Pakkumised on kas suusõnalised ja kirjalikud, kusjuures kirjalikud pakkumised tulevad avada ainult peale järelpakkumist. Kirjalikult pakkujal ei ole õigust suusõnalisest pakkumisest osa võtta.

3. Vähem- ja järelpakkumisest peab Riigikontrollile ette teatama, mis ühelajal võib sündida.

4. Peale vähem- ja järelpakkumise lõppu tuleb töövõtjaga leping sõlmida ja ühes pakkumise dokumentidega Peavalitsusele kinnitusele saata.

5. Järelpakkumise komisjoni koosseis on võimalikult seesama, mis vähempakkumiselgi.

6. Metsavalitsuse poolt kindlaksmääratud ehk eelarves ettenähtud tööhinnad tulevad saladuses hoida.

7. Kui vähempakkumisel soovijaid ei ole ja soovijad alles järelpakkumisele ilmuvad, siis tuleb järelpakkumine vähempakkumiseks muuta ja uus järelpakkumine ära pidada 3 päeva pärast, millest kohapeal avalikult teatada.

§ 62.

Teadete saatmine maksuinspektorile.

1. Metsaülemad on kohustatud kohalisele maakonna maksuinspektorile saatma teateid äriliseks otstarbeks müüdud materjalide üle, teadetes ära näidates müüdud materjalide arvu, väärtust, ostja ees-, perekonna- ja isanime, aadressi ja müügi aega. Lepingute kohta, mis Metsade Peavalitsuse poolt sõlmitud ja sõlmitakse, saadab teated Peavalitsus.

2. Teated tuleb saata iga möödunud kuu kohta järgmise kuu 10 päevaks. Juhusel, kui kuu jooksul mingisuguseid müüke, väljarentimisi, ettevõtteid j.n.e. ei ole olnud, siis ei tule selle kuu kohta teateid üldse saata.

3. Teadete andmise alla kuuluvad: äriliseks otstarbeks müüdud kasvava metsa ja valmismaterjalide müük, tööettevõtete väljaandmine, laua- ja telliskivitehaste, jahuveskite, kalapüügi j.n.e. väljarentimised. Kindla, kui ka umbkaudse arvu peale sõlmitud lepingute kohta tuleb nõutud teated saata peale lepingu sõlmimist otsekohe.

§ 63.

Metsamaterjalide kuuaruannete ettepanemine.

1. Metsamaterjalide kuuaruanded tulevad endiselt Peavalitsusele ette panna iga *järgneva kuu 10. päevaks.*

2. Kui aruandekuu jooksul materjalide seisus muudatust ei olnud, siis ei ole tarvis aruannet saata, vaid tuleb Peavalitsusele kirjaga teatada, et muudatust ei olnud.

3. Aruannete juure värvilisi blankette ilma otstarbeta lisada ei või. Olgu tähendatud, et

a) *tarbepuu sortimentide kokkuvõtte abileht* on ette nähtud ainult metskonna kantselei sisemise asjaajamise juures ja

b) *tarbepuu sortimentide leht* lisatakse saadetavale aruandele ainult siis ligi, kui metskonnas on müügile määratavaid materjale ja samal ajal müügi ettepanek tehakse.

4. On palju juhtumisi, kus metsaülemad kõiki tarvilisi andmeid, mis nõutud, aruandes ei näita, mis aga tingimata tuleb teha.

§ 64.

Arvestamine kümnendik murruga.

Materjalide arvestamises, kantsüldade juures, tuleb tarvitada kümnendik murdarvu, nagu: 0,5; 2,1 j.n.e., mis ühtlustamise mõttes tingimata tarvilik ja arvestamist kergendab; erandit võib teha ainult äärmisel juhusel, kui muidu äbi ei saa.

§ 65.

Tööliste artellid.

Asjaajamise kergendamiseks on lubatav metsatöid majanduslisel teel välja anda ka artellidele (tööliste grupile). Sarnasel korral tuleb artelli esitajatelt nõuda seaduslise volituse ettepanemist, mis peab olema allakirjutatud kõigi artellist osavõtjate poolt ja allakirjad õigeks tunnistatud seaduslises korras. Volituses peab ära näidatud olema kõik kohustused, mis artell oma esitajate peale paneb, nagu: tööde võtmine, töötasu üle kokkuleppimine, tööde äraandmine, töötasu vastuvõtmine j.n.e. Artellide töötasu maksmine sünnib ühesugusel alusel ja määral olevate korraldustega.

§ 66.

Tööliste ja ametnikkude õnnetud juhtumised.

1. Töölistele ja ametnikkudele juhtuvatest õnnetustest peab viibimata teatama kohalisele töökaitse komissarile, politseile ja Metsade Peavalitsusele, samuti peab ka arstiabi kiirelt korraldama.

2. Igasuguste õnnetuste üle tuleb kokku seada sellekohane protokoll, siinjuures ühtlasi toimetades tarvilist ülekuulamist, mis asjaolusid selgitaks, kuidas ja millest õnnetus oli tingitud.

Protokolli ärakiri saata Peavalitsusele teadmiseks.

§ 67.

Arstiabi ja toetus.

1. Riigimetsatööstuse alal töötavatele vabapalgalistele ametnikkudele ja töölistele ning nende perekonnaliigetele tuleb Riigimetsatööstuse arvel arstiabi anda Riigi Teatajas väljakuulutatud määruste põhjal ühesugustel alustel riigiteenijatega.

2. Kui tööline saadetakse ravitsemisele pealinna haigemajadesse ehk Põllutööministeeriumi usaldusarsti korraldusse, — tuleb tingimata Peavalitsusele teatada haige nimi, missuguse töö juures vigastatud ja vigastuse kirjeldus. Ilma tähendatud andmedeta on Peavalitsusel võimata ravitsuskulu välja maksta, mis asjata kirjavahetust tekitaks.

3. Kui võimata on vigasaanud töölise päevapalka kindlaks teha, siis tuleb käsitada päevapalkade normidega, mis ringkonna Töökaitse komissaari poolt iga aasta peale kohalise ringkonna kohta kindlaks määratakse ja R. T. välja kuulutatakse.

§ 68.

Vabapalgaliste palkamise kord.

1. Riigi metsatööstusse ametisse palgatavad tööjõud võivad olla ainult vabapalgalised, kelledega vastavad teenistuslepingud tuleb sõlmida ringkirja Nr. 8137/23—1922 a. juures väljasaadetud vormi kohaselt.

Antud lepingu vormi võib täiendada punktiga, et vabapalgalised saavad pühade lisatasu ja ühekordseid toetusi ühesugustel alustel riigiteenijatega ja välja jätta punkt, mis õigustab puudesaamist.

2. Teenistuslepingud tulevad Peavalitsusele kinnitusele saata, juure lisades arstitunnistust.

3. Peavalitsus lepinguid tagant järele ei kinnita, samuti ei anna ka tagantjärele nõusolekut ametisse võtmiseks ja palga maksmiseks.

4. Vabapalgalise vabastamisest on metsaülemad kohustatud Peavalitsusele teatama.

5. Lepingu ülesütlemisel tuleb lepingul allkiri võtta.

§ 69.

Sugulased ametnikud.

Alluvuse järjekorras ühes asutuses sugulaste teenimine ei ole otstarbekohane, mispärast sarnaste teenistuslepingute sõlmimisest tuleb hoiduda.

§ 70.

Vabapalgaliste palgad.

Vabapalgaliste ametnikkude palkade ülemmäärad määratakse kindlaks eraldi ettekirjutustega.

§ 71.

Tempelmaksustamine ja selle sissenõudmine.

Igasugused lepingud, hanged, müügid j.n.e. kuuluvad tempelmaksu alla järgmiselt:

1. *Valmismaterjalide müügi kordadel:*

a) riigiasutused — ei kuulu maksu alla;

b) Vigastatud Sõjameeste ühing tuleb tempelmaksu maksmisest vabaks lugeda tempelmaksu seaduses § 4 B p. 4 alusel.

c) avalikkude koolide registreerimise määruse (R. T. Nr. 45—46—1920 a.) § 5 p. „*m*“ tähenduse järele võivad erakoolid avalikkudeks koolideks registreeritud saada. Sellepärast, kui erakool soovib kasutada tempelmaksu seadust § 4 B p. 4 ettenähtud kergendust, siis tuleb niisuguselt koolilt nõuda tõendust selle kohta, et ta on avalikuks kooliks registreeritud.

d) heategevad asutused, nagu omavalitsuse ja heategevate seltside poolt peetavad lasteaiad, laste varjupaigad, emade ja rinnalaste kodud, vaestemajad j.n.e. tulevad tempelmaksu maksmisest vabaks lugeda tähendatud § 4 B p. 4 alusel.

e) niisama on kirikud tempelmaksu maksmisest vabad sellesama punkti põhjal.

g) omavalitsusasutused, kui materjal ostetakse koolide tarvis — ei kuulu tempelmaksu alla (R.T. 75/76—1920 a.).

h) eraisikud, omavalitsus- ja eraasutused — ½% ostusummast, kui materjal oma tarbeks läheb.

i) ostjad, kui materjal määratud edasimüümiseks, ümbertöötamiseks või otsekoheseks tarvituseks tööstuses, kel äritunnistused olemas — 1/10% ostusummast.

2. *Liikuva inventari müügi kordadel:*

a) riigiasutused — vabastatud;

b) eraisikud, omavalitsusasutused ja ärid ½% müügihinnast.

3. *Liikumata varanduste üüri-* ja rendilepingute, kui ka nende pikenduste pealt, kui aastane üür või rent on:

5.000	kuni	20.000	mrk.	— 2/10%	Arvatud pooles määras R. T. Nr. 88 — 1922 a. ettenähtud määrast. Sisse nõuda tariif Nr. 29/12 kohaselt.
21.001	„	40.000	„	— 3/10%	
40.001	„	80.000	„	— 4/10%	
80.001	„	160.000	„	— 6/10%	
160.001	„	240.000	„	— 8/10%	
		üle 240.000	mrk.	— 1%	

4. *Töö- ja teenistuslepingute pealt* (R.T. Nr. 88—1922 a.)

a) kui aastapalk (ühes lisatasuga arvatud) alla 60.000.— vabastatud.

b) kui aastapalk üle 60.000 mrk — ½% saadavast palgast, tariif Nr. 13/23 kohaselt.

d) töölepingud — ½% arvatavast ehk kindlaks määratud töötasust.

5. *Lepingu õiguste edasiandmiste puhul* 2/5% tariif Nr. 3/1 ja 2 kohaselt.

6. *Hanke lepingute* (договор поставки) pealt — 1% (Riigikohtu otsus 26. sept. 1922 a., mis teatavaks tehtud ringkirjaga 3.XII.1923 a. Nr. 47779/85).

7. *Igasuguste ärakirjade väljaandmisel* eraisikutele, eraja omavalitsusasutustele j.n.e sisse nõuda ärakirja saajalt 10 mk. tempelmarkides, seda kustutades ärakirjal.

8. Arved kuuluvad tempelmaksu alla 2/10% määral.

§ 72.

Tempelmaksu sissenõudmise tähtaeg ja selle kustutamine.

1. Lepingute pealt tuleb tempelmaks täiel määral ette sissenõuda 3 nädala jooksul, lepingu allakirjutamise päevast arvates. Kui täpne lepingu suurus teadmata, siis peab ligikaudse arvatava summa pealt tempelmaksu võtma.

2. Enne kinnitamist ei või lepingul tempalmaksu kustutada.

§ 73.

Tempelmaks oksjonil metsavalmismaterjalide müügi puhul.

1. Oksjonitelt metsavalmismaterjalide müügi kordadel ei tule oksjonipidamisel tempelmaksu mitte sisse nõuda, vaid see nõutakse sisse oksjoni järeldusel sõlmitava lepingu põhjal.

2. Kui üleandmisel materjale rohkem leidub, kui lepingus ette nähtud ja selle osa pealt tempelmaks sissenõudmata, siis tuleb see tagant järele otsekohe sisse nõuda ja alglepingul kustutada ehk jälle edasi saata sinna, kus alglepingu asub.

§ 74.

Tempelmaks võistluspakkumiste pidamisel ja oksjonilt inventari müügi puhul.

Võistluspakkumiste, inventari oksjonite ja vähempakkumiste pidamise kordadel tuleb tempelmaks otsekohe sisse nõuda ja pakkumise algdokumentidel kustutada. Kui tempelmaks rahas sisse nõutakse, siis tuleb see tempelmaksu arvele riigisissetulekuks ära maksta ja vastav märkus pakkumise dokumentidele teha ühes makstud summa suuruse, kviitungi väljaandja, kuupäeva ja nr. äranäitamisega. Kui müüdud inventari peale leping sõlmitakse ja tempelmaks pakkumiste toimingute põhjal on sisse nõutud, siis ei kuulu sõlmitav leping enam tempelmaksu alla, vaid lepingule on tarvis teha vastav märkus, et tempelmaks on tasutud oksjoni algdokumentidel.

§ 75.

Tempelmaks üle 1000 mrk.

Oleks soovitav, et lepingutele mitte tempelmarke ei kleebitaks ja kustutataks väärtuses üle 1000 marga, vaid

sarnastel kordadel tuleks see sisse nõuda rahas ja üle kanda riigisissetulekuks tempelmaksu arvele. Sissemaksu üle teha vastav märkus lepingule.

§ 76.

Garantiikirjad.

Garantiikirjade vastuvõtmist võib ainult Peavalitsus lubada, mispärast selles asjus Peavalitsuse poole tuleb pöörata. Metsatööstuse alal ettepandavad garantiid hoitakse alal Peavalitsuse Tööstusosakonnas, kes ka nende tähtaegade järele valvab.

§ 77.

Tuleõnnetuse vastu kinnitamine.

1. Igasugune riigivarandus ja hooned, mis Riigimetsatööstuse alla kuuluvad, tuleb tuleõnnetuse vastu kinnitada. Kinnitust toimetab Peavalitsus, milleks metsaülemad kohustatud on Peavalitsusele tarvilisi andmeid saatma kinnitusele tulevate varanduste kohta, nagu: varanduse nimetus, koosseis, mõõdud, hulk, väärtus, asukoht, kaugus ligemast raudteejaamast, kui pika aja peale kinnitada, soovitav kinnituse hind j.n.e.

2. Kus karta on valmismaterjalide, nagu küttepuude, liiprite, propside, laudade j.n.e. põlemist, seal tuleb metsaülematel vastava kinnituse ettepanekuga Peavalitsusele esineda.

§ 78.

Kinnituse järelvalve.

Metsaülemad on kohustatud selle järele valvama, et sõlmitud lepingute järele lepinguosaliste peale pandud kohustused kinnituse alal täpselt täidetaks. Vastasel korral langeb vastutus täiesti metsaülemate peale.

§ 79.

Tulekahjudest ja õnnetustest teatamine.

1. Igasugustest kinnitud varanduse koosseisus ettetulevatest muudatustest tuleb Peavalitsusele viibimata teatada.

2. Tulekahjude korral, kui põlenud varandus kinnitatud, tuleb sellest viibimata kinnitajale seltsile ja Peavalitsusele teatada. Tulekahju põhjuste, saadud kahju j.n.e üle tuleb akt kokku seada.

3. Niisama peab igakord Peavalitsusele ka sellest teatama, kui õnnetus juhtub varanduste ja materjalidega, mis kinnitamata on, ära näidates hävinenud ehk kaotsi läinud varanduse nimetust, hulka ja väärtust.

§ 80.

Riigikontrolli väljakutsumine.

1. Riigikontrolli esitaja tuleb järgmistel kordadel R. T. Nr. 51/52—1925 a. kohaselt kohale kutsuda:

a) oksjonitele, vähem-, järel- ja võistluspakkumistele;

b) suuremate tehniliste sisseseadete eelarvete kokkuseadmise juure kohtadepeal;

c) tööde vastuvõtmise komisjonidesse, välja arvatud metsamaterjalide ülestöötamine ja väljavedu majanduslisel teel;

d) vajadus aktide kokkuseadmise juure;

e) igasugustesse hindamise ja väärtuse kindlakstegemise komisjonidesse;

g) remontide tarviduse kohta aktide kokkuseadmise juure;

h) eraasutustele ja isikutele riigi varanduste üleandmise juure;

i) müüdud metsamaterjalide üleandmise juure.

2. Riigikontrolli esitaja väljakutsumise vahekiri peab Riigikontrollis vähemalt 48 tundi enne määratud üleandmise ehk komisjoni kokkutuleku aega kätte saadud olema.

3. Riigikontrolli esitaja mitteilmumine ei pane üleandmist ehk muud toimingut seisma. Mitteilmumise korral tuleb kokkuseatavas aktis vastav märkus teha, ära näidates v—k. kuupäeva ja Nr., millega Riigikontrolli esitaja väljasaatmist palutud.

4. Riigiasutustele materjalide üleandmise juure Riigikontrolli esitajat ei tarvitse kutsuda.

§ 81.

Ringkirja ja ringkirjalikkude ettekirjutuste selgitamine.

Metsade Peavalitsuse Tööstusosakonna poolt väljasaadetavad ringkirjad tulevad liigitada kahte liiki, neid vastavalt eraldi kaustadesse õmmeldes:

a) *Ringkirjad*, mis antakse juhtnööriks määramata aja peale ja mida tuleb käsitada kuni annuleerimiseni;

b) *Ringkirjalik korraldus*, mis saadetakse metsaülematele ühekordseks täitmiseks, mis automaatselt täitmise järele oma maksvuse kaotab, ilma et annulleerimiseks korraldust järgneks.

§ 82.

Telefoni tarvitamine.

1. Telefoni kõned, iseäranis kaugekõned, on lubatavad ainult kiire iseloomuga asjade õiendamiseks, kusjuures need võimalikult lühikesed ja selged peavad olema.

2. Kaugekõned (magistraal) tulevad kõik registreerida selleks sisseseatavas raamatus, kus ära olgu näidatud: järjekorra Nr., rääkimise kuupäev ja kellaaeg, kellega räägitud ja mis asjus. Era kaugekõned peab rääkija ise ära tasuma.

§ 83.

Kirjavahetuse alal.

Eksikombel väljasaadetud kirjad, tulevad viibimata tagasi saata; kui aga kiri on valesti adresseeritud, siis tuleb see alluvuse järele edasi saata ja edasisaatmisest kirja väljasaatjale samal ajal teatada.

§ 84.

Kändude koorimine ja raiestikkude puhastamine.

1. Riigikulul ülestöötavatel lankidel kui ka üksikute puude viisi materjalide ülestöötamisel on raiujad kohustatud kände ära koorima ehk juttima, nagu üldine korraldus seda nõuab.

2. Oksad ja risu, kus selle järele tarvidust ja kohaliste elanikkude poolt nõudmist ei ole, tulevad lasta metsaülestöötamise juures ära põletada.

§ 85.

Korralduste täitmine.

Metsaülemad on kohustatud Peavalitsuse poolt antud ettekirjutustega ja korraldustega põhjalikult tutvunema ja neid täpselt täitma. Juhtumisel, kui olukord ei võimalda nende täitmist, tuleb sellest viibimata Peavalitsusele ette kanda, põhjusi ette tuues.

§ 86.

Peavalitsuse poole pööramine.

Igasuguste arusaamatuste kordadel, mis tööstusesse puutuvais asjus ette tulevad, on metsaülemad kohustatud Peavalitsuse Tööstusosakonna poole pöörama tarviliste selgituste saamiseks kas kirjalikult ehk telefoni teel, kui asi kiire.

II. JAGU.

Arvepidamine.

§ 87.

Riigimetsatööstuse arvestamine ja raamatupidamine jaguneb kolme ossa:

1. Riigimetsatööstuse eelarve.
2. Kulude, tulude ja metsamaterjalide arvestamine.
3. Riigimetsatööstuse aastaaruanne.

§ 88.

Riigi metsatööstuse eelarve.

1. Riigimetsatööstuse tegevuse aasta algab 1. septembriga ja lõpeb 31. augustiga.

2. Iga aasta peale tuleb kokku seada tööstuse eelarve, milleks Peavalitsuse poolt on kokku seatud sellekohane eelarve blankett, mis vastavalt täita ja *1. juuniks* Peavalitsusele ette tuleb panna.

Eelarve koosneb: 1) tulude-kulude eelarvest ning 2) lisadest: A ja B — kavatsetava materjalide liikumise üle metsas ja laduplatsidel, C — ligikaudsest materjalide müügi kavast, D — teatelehest ülestöötada kavatsetava metsa kohta ja E — kulude seletuse lehest.

Kui blanketi mõnda ossa tarvilised andmed ära ei mahu, tuleb see lisalehel teha.

Üldeelarvet tuleb võtta kui lisade kokkuvõtet, mispärast selle üksikud punktid peavad kokkukõlas olema vastavate lisade ja seletuste punktidega.

Eelarve kokkuseadmisel peab järgmist silmas pidama:

a) Kulude eelarve p. 1 all tuleb näidata: pealpool kriipsu — eelarveaastal raiumiseks juurevõetava metsa kännuraha, ja allpool kriipsu — eelmistel aastatel raiumiseks võetud, kuid raiumist algamata ehk raiumisel poolikule jäänud osatükkide kännuraha.

b) kulude eelarve pp. 2—9 all näidatavad kulud on tööstuskulud, mis ülestöötatavate materjalide kännurahale juure arvatakse; varem ülestöötatud materjalide

liikumisel arvatakse need kulud materjalide väärtusele juure;

c) kulude eelarve punktide (esimesel leheküljel) 2—9 summade kokkuvõte peab vastama tabeli „*A*“ (teisel ja kolmandal leheküljel) lahtrite 9, 10, 22 ja 23 summade kokkuvõtetele.

d) eelarve kulude punktide (1-sel leheküljel) 5—9 summad, mis tabeli „*A*“ lahtrites 10 ja 23 näidatakse, tulevad eraldi näidata nende ülestöötatavate ehk väljaveetavate materjalide juures (lahtrites 10 ja 23), kus need tegelikult ette on näha.

e) Administratsiooni kulude pp. 10—21 all näidatavad administratsiooni kulud arvatakse omahinnale juure.

g) eelarve kulude kohta tabelis „*E*“ üksikasjaline seletus anda, juure lisades vajaduse akt.

Tarvisminevate tööjõudude kohta tuleb ära näidata ametnikkude arv, ameti nimetus, kuupalk, arvatav teenistuse vältus ja palga kogusumma. Ametnikkude palkadeks võib ära tarvitada kuni 120 mk. iga valmisraiutud materjalide kantsülla pealt, kusjuures suuremate tööstuste juures vähem kulusid peab tegema.

Hagu arvesse ei võeta.

h) Eelarve kokkuseadmisel materjalide valmistus- ja veokuludeks tuleb võtta kohalikud tööhinnad, kuid need ei tohi eelmise aasta tegelikkudest kuludest kõrgemad olla.

i) kõik materjalid, olgu need palgid, pakud, liiprid, propsid j.n.e. tulevad lahtrites „*puumass k.s.*“ näidata *ainuüksi kantsüldades*; niisama ülestöötuse ja veokulude näitamisel arvata igasugustel materjalidel *üksuseks kantsüld*. Palkidel, lehtpuu pakkudel ja liipritel näidata ka nende arv. Liipripakke näidata ei tule, vaid kõik arvata valmisliipritena.

k) tabelite „*A*“ ja „*B*“ lahtrites „*kavatsetakse ära müüa*“ (15—18 ja 8—11) nädata need materjalid, mis kavatsetakse ära müüa. Müügihinnaks võtta keskmisi eelmisel aastal tegelikult saadud hindu.

l) materjalide kasutamise üle selgema pildi saamiseks tuleb tabel „6“ asjalikult täita, ära tähendates riigi- ja omavalitsus-asutusi, kellele ja kui palju materjale müüa kavatsetakse.

m) tabel „*D*“ täita sellel alloleva märkuse kohaselt. Tabeli „*A*“ lahtrid 6 ja 7 peavad kokkukõlastuma tabeli „*D*“ lahtritega 7 ja 8.

n) igasuguseid materjale kavatseda valmistada tööstuse kohta antud juhtnööride järele.

Erimaterjalide valmistamiseks antakse igakord Peavalitsuse poolt erladi juhtnöörid.

o) Metsatööstuse hooajal valmistada kavatsetavatest küttepuudest tuleb suveks metsa jätta kuni $^1/_3$ osa.

p) Laduplatsidel olevaid metsamaterjale tuleb kavatseda tegevuse aasta lõpuks ära müüa. Neil metskondadel, kus laduplatsidelt ei ole suudetud materjale lõpulikult ära müüa, tuleb enne eelarve kokkuseadmist Peavalitsusega materjalide ülejäägi asjus läbi rääkida, sest sageli on suuremaid müüke Peavalitsusel ette näha.

3. Peale eelarve läbivaatamist, tarviliste paranduste tegemist ja kinnitamist saadetakse teine eksemplar kinnitatult tagasi.

4. Eelarve kokkuseadmisel ei saa arusaadavalt täpsete andmetega arvestada, vaid need on enam-vähem ligikaudsed ja peavad olema ümargustes arvudes.

§ 89.

Arvestamine.

Riigimetsatööstuse kulude-, tulude-, metsamaterjalide ja igasuguste varade arvestamise alal on ette nähtud järgmised raamatud ja blanketid.

A. *Raamatud ja tähed.*

1. Metsatööstuse kulude kassaraamat;
2. Metsatööstuse tulude kassaraamat;
3. Ülestöötatud, väljaveetud ning väljaantud metsamaterjalide registreerimise raamat (taskus kandmiseks);
4. Metsamaterjalide ülesraiumise, liikumise ja väljaandmise raamat;
5. Tarbepuu sortimentide abiraamat;
6. Ülestöötatud, väljaveetud ja väljaantud metsamaterjalide kokkuvõtte abiraamat;
7. Varade arvestamise raamat;
8. Lepingute registreerimise raamat;
9. Töötähed;
10. Veotähed;
11. Maksukäsud;
12. Raha vastuvõtmise tähed.

B. *Blanketid.*

1. Metsatööstuses töötavate tööliste palgatabel;
2. Päevatööliste tabel;
3. Metsatööstuse kulude dokumentide saateleht;

4. Metsatööstuse tulude dokumentide saateleht;

5. Metsatööstuse kuuaruanne (aruanne iga kuulise metsamaterjalide valmistamise-, liikumise- ja müügi üle);

6. Metsamaterjalide müügilepingud.

§ 90.

Metsatööstuse kulud, avansid.

1. Tööstuskulude katteks saab avansi Peavalitsuselt, tegelikkude ühe kuu kulude suuruses. Avanssummade nõudmisel tuleb ära näidata tegelik kassaseis ja missugusteks kuludeks raha nõutakse. Saadud avanssummad hoitakse alal Eesti Panga osakondades metsaülema jooksval arvel ehk metskonna kassas, kusjuures tuleb silmas pidada, et suuremate rahasummade metskonnas hoidmine ilma vajaduseta lubatav ei ole.

2. Ilmaaegsete sõidukulude ärahoidmiseks võib metskonna kassadesse sissetulnud tööstuse tulusumme üle kanda avanssummadeks, tööstuskulude katteks, kusjuures tulude kassaraamatu väljamineku poolel vabas lahtris tulevad näidata ülekantud tulusummad, tõendavaks dokumendiks pidades metsaülema allkirja tulusumma avansiks võtmise üle. Allkirja peab tuludokumentide juure lisama. Tulusummast võetud avans kui ka Peavalitsuse poolt väljasaadetavad avanssummad kantakse metsatööstuse kulude kassaraamatu sissetuleku poolele. Peavalitsuse poolt saadetavad avanssummad tulevad tervelt sisse kanda kulude kassaraamatusse selle peale vaatamata, kas osa summat metsaülema jooksvale arvele jääb või mitte. Avanssummade sissetuleku dokumendiks pidada Peavalitsuse poolt saadetavaid teateid, missugused kuu-aruandega ühes kuludokumentidega ära tuleb saata.

§ 91.

Kuludokumendid.

1. Kuludokumendiks võib olla: palgatabel, arve, allkiri ehk kviitung. Kulude dokumendid peavad olema kokkuseatud selgelt, täpselt ja üksikasjaliselt ära näidates, mis eest, mis alusel ja kui suur summa välja makstud, kusjuures väljamaksetav summa iga isiku kohta üksikult ja lõpuks kogusumma tähtedega kirjutatud peab olema.

Kuludokumendid peavad kandma järgmisi allkirju:

a) rahasaaja (viimase kirjaoskamatuse korral, tema suusõnalisel volitusel allakirjutaja isiku allkirja); b) rahamaksja ja c) metsaülema. Metsaülem peab kulusumma kinnitama. Kui kulusumma väljamaksja on metsaülem, jääb kinnitamine ära. Kui rahasaaja volitab teist isikut raha vastu võtma, siis tuleb vastava volituse ettepanemist

nõuda, mis kuludokumentide juure lisatakse. Artellide volikiri lisatakse esimese rahamaksu dokumendi juure ja saadetakse Peavalitsusele. Volikirja ärakiri tuleb metskonna kantseleisse jätta.

2. Igasugused parandused tulevad teha punase tindiga, kusjuures parandused allkirjadega õigeks tunnistatakse rahasaaja ja maksja poolt. Väljakratsimine on keelatud. Kõik ettenähtud nõudmised ja lahtrid peab täitma täpselt.

3. Ehitus-, remondi- ja teiste tööde kohta, kus dokumendid enne tööde lõpetamist ära saadetakse, tuleb pidada tööarveleht. Töö lõpul saadetakse töö-arveleht ühes tööde vastuvõtmise aktiga ja tehnilise eelarvega (kui viimane olemas) viimase kuluarve juures Peavalitsusse.

4. Maksu tõenduseks loetakse algdokument; on aga algdokument lisatud teise aruande juure, siis tuleb dokumendiks lisada ärakiri, millel äranäidatud olgu, millal ja missuguse dokumendi juures algdokument ära saadetud.

5. Igale kuludokumendile tuleb märkida punase tindiga, missuguse kulu liigi alla kulu paigutatud. Ühel kuludokumendil peavad olema ainult ühte liiki kulud.

6. Ostuarvetel ära tähendada müüja aadress ning mis otstarbeks materjal ostetud.

7. Tööarvetel tuleb ära tähendada, kas töö on tehtud lepingu järele, või majanduslisel teel ja kas tehniline eelarve on või ei ole.

8. Telegrammide kviitungitele tulevad telegrammi ärakirjad juure lisada.

9. Kuulutamise eest väljamakstud dokumentide juure tuleb lisada kuulutuse ärakiri ehk ajalehe väljalõige.

10. Arstiabi arved tasub metsaülem. Ametnik, teenija või tööline, kes õigustatud arstiabi saama, on kohustatud kulude tagasisaamiseks metsaülemale vastava arve juures ette panema arsti tõenduse selle üle, et arstiabi antud ja et tasu selle eest arstile tasutud. Metsaülem peab need arved läbi vaatama ja võrdlema, kas need vastavad seaduse nõuetele, siis ära tasuma ning kuluna arvestama. Kui arves näidatud summad R. T. Nr. 143—1923 a. väljakuulutatud arstiabi taksidele vastavad, siis usaldusarsti kinnitust arvele nõutada ei tarvitse, vaid arve võib kohe välja maksta ja arvestada. On aga need summad suuremad, ehk ei ole küllalt selged, siis tulevad kõik sarnased arved tingimata usaldusarstil poolt kinnitada.

Hambaarsti juure minekuks peab usaldusarsti poolt luba olema ja need arved tulevad usaldusarstil kinnitada.

§ 92.

Ametisõidud ja tasu.

Metsatööstuse alal väjaspool metskonna piire tehtud sõidukulude arved tulevad esitada Peavalitsusele kinnitamiseks ja alles peale nende kinnitamist ära tasuma ja kuluna arvestama. Ametisõitusid tuleb teha ainult möödapääsemata vajadusel. Arvel tuleb ära tähendada ehk sellele tõendus juure lisada, millal ja kuhu oli sõit tehtud, mis otstarbel ehk kelle ülesandel. Sõidukulu tuleb arvata R. T. ettenähtvate normide järele. Iga sõidu kohta, mis post-, küüthobustega ehk vabal kokkuleppel tehtud, tuleb rahasaaja allkiri arve juure lisada. Juhusel, kui arvesumma peaks suurem olema, kui see küüdi määrustes ette on nähtud, siis tuleb arve peale märkus teha selle üle, millest se tingitud.

§ 93.

Kulude kassaraamat.

1. Kulude kassaraamat on sissetuleku ja väljamineku poolega. Sissetuleku laht. 1, 2, 3 ja 4 tulevad järjekorras sisse kanda kõik saadud avanssummad, avansideks ülekantud tulusummad ja tagasimakstud kulud.

Väljamineku laht. Nr.Nr. 5—29 kõik olnud kulud.

Kulude sissekandmiseks võivad olla allpoolnimetatud dokumendid, kusjuures kulusummad vastavasse lahtrisse kulu liigi järele sisse tulevad kanda.

Pea-kululiigid oleksid järgmised:

a) materjalide valmistus;
b) materjalide vedu;
c) administratsiooni kulud;
d) liikuvvara soetus ja korrashoid;
e) kinnisvara soetus ja korrashoid;
g) tööriistade soetus;
h) ülekantud ehk tagasimakstud avans.

Materjalide valmistuse lahtr. 8, 9, 10 tuleb paigutada: laht. 8 — tegelik materjalide ülestöötamise tasu töölistele; laht. 9 — ümbertöötamisel olnud kulud (liipripakkude liipriteks ümbertöötamine, kui liiprite valmistamine hiljem sünnib); laht. 10 — muud kulud materjalide valmistamise alal (sorteerimine, koorimine, ümberlagunenud puude ülesladumine j.n.e.). Raiekohad tulevad puhastada materjalide valmistajatel.

Materjalide veo laht. 11 — 14 tuleb paigutada: laht. 11 — tegelik tasu materjalide vedajatele; laht. 12 — parvetamise kulud; laht. 13 — laduplatsi kulud, nagu: valve, platsirahad, laduplatside puhastamine, ümberlangenud puud ülesladumine, materjalide sorteerimine j.n.e.; laht. 14 — muud kulud, nagu: ajutiste veoteede ehitamine ja parandamine, materjalide lumest väljakaevamine j.n.e.

Administratsiooni kulude laht. 15—21 kõik tegelikud administratsiooni kulud, vastavalt nende jaoks ettenähtud liikidele. Mitmesuguste alla paigutada: ruumide puhastus ja igasugused muud vähemad kulud, missuguseid ei saa teiste liikide alla paigutada.

Liikuvvara, kinnisvara ja tööriistade soetus ning korrashoiu kulude lahtritesse 22, 23, 24, 25 ja 26 paigutada juureostetud ehk soetatud vallas- ja kinnisvarad ning tööriistad; korrashoiu all — varade remontkulud.

2. Kulude kassaraamatut peetakse päevaviisi. Esimene leht on ärarebitav, mis ühes kulu dokumentide saatelehega Peavalitsusele saatmisele kuulub, kuna teine eksemplar metskonda jääb kassaraamatu ülesande täitmiseks. Iga kuu lõpul tehakse kuu sissekannete all kokkuvõte, siis selle all kulude kokkuvõte kuni arvekuuni, kusjuures mõlemad kokkuvõtted annavad kulude suuruse aasta algusest peale.

3. Kassa saldo tuleb näidata väljamineku osas, laht. 29 tehtud kulude kokkuvõtte all, sealjuures ära näidates: kui palju sellest summast metskonna metsaülema jooksval arvel seisab ja kui palju kassas on. Jooksval arvel olevate summade kohta tuleb iga kuu ette panna vastav Eesti Panga osakonna poolt tõestatud jooksva arve seis.

4. Kulude ülekandmisel ühelt leheküljelt teisele tehakse vastav ülekanne. Iga järgneva kuu kulude sissekandmist kassaraamatusse alustatakse uuel lehel.

§ 94.

Kulude dokumentide saatelehe.

1. Kuludokumentide saatelehega esitatakse igal kuul Peavalitsusele väljavõte (üks väljarebitud eksemplar) kassaraamatust ühes kõikide kuludokumentidega, mis oma lõpukuju saanud. Metsaülematel tuleb püüda võimalikult kõik kuludokumendid arvekuul ära saata.

2. Kuludokumendid ühes kassaraamatu väljavõttega kujutavad metskonna igakuulise kulude aruande ja see tuleb ette panna Peavalitsusele *iga järgmise kuu 15-maks päevaks.*

§ 95.

Metsatööstuse tulud.

1. Metsatööstuse tuludeks loetakse kõik metskonna metsaülema kassasse, E. P. osakondadesse ehk Peavalitsuse kassasse sellel alal tehtavad rahalised sissemaksud, nagu metsamaterjalide müügist, tasutud viivitus % ja muud tulud.

2. Tulusummad arvestatakse tulude kassaraamatus nende sissetuleku järjekorras ja kantakse üle E. P. osakondadesse Metsade Peavalitsuse jooksvale arvele, välja arvatud juhtumised, kui neid üle kantakse avansideks. Metsaülema jooksvale arvele tööstustulude kandmine *on keelatud*. Raha panka maksmist toimetada võimalikult ühes riigitulude maksmisega, et ära hoida üleliigseid sõidukulusid.

§ 96.

Tulude dokumendid.

Tuludokumendiks võib olla: väljaveo käsk, mille järele materjal ostjale müüakse ja üle antakse, raha vastuvõtte täht, Panga teadaanne tulu sissemaksust ja Peavalitsuse teatelehed sissetulnud rahasummadest ja igasugused müügilepingud.

§ 97.

Lepingute täitmise järele valvamine ja lõpetamine.

1. Ühes rahaliste dokumentidega tulevad kõik lõpetatud alglepingud ühes nende juure kuuluvate algdokumentidega kui ka valmismaterjalide veotähe käsud ja muud tulude dokumendid Peavalitsusele saata.

2. Lepingute täitmise järelvalve ja revideerimise kergendamiseks tehakse metsaülematele kohuseks igale lepingule selle teostuse kohta oma allkirjaga tõendatud järgmised märkused teha:

a) Üleantud metsamaterjalide arv ja kogumass ühes koguväärtusega, ära näidates üleandmise akti Nr. ja kuupäeva;

b) millal, missuguse dokumeni põhjal, kui palju ja kuhu raha sissemakstud ja kas ostusumma ehk viivituse % arvel; tagasimaksmise korral sedasama teha, kuid ära näidata, mis alusel tagasi makstud;

c) missuguses kuuaruandes sissemakstud ehk tagasimakstud summad näidatud;

d) kui leping pikendatud, siis kelle poolt ja kui pika aja peale; pikenduse andmisel ära näidata ettekirjutuse Nr. ja kuupäev;

e) kuhu tempelmaks tasutud, millal, kui palju ja missuguse dokumendi põhjal. (Kui tempelmaks lepingul kustutatud, siis jääb märkuse tegemine iseenesest ära) ja

g) millal leping lõpetatud.

§ 98.

Maksukäsud.

Tulusummade sissemaksuks Eesti Panga osakondadesse annab metsaülem maksjale välja maksukäsu, missuguseks otstarbeks metskondadesse on välja saadetud maksukäsu raamatud.

§ 99.

Raha vastuvõttetäht.

Juhusel, kui raha vastuvõtmise üle puudub vastav tõendav dokument, ainult siis antakse välja raha vastuvõtmisetäht.

Märkus: Raha vastuvõtmise tähtede (kviitungite) väljakirjutamisel võib tarvitada vanu riigitulude kassaraamatuid, mis Peavalitsuse laos olemas. Tarvilisel korral võib nende väljasaatmist nõuda.

§ 100.

Tulude kassaraamat.

1. Tulude kassaraamat on: A — Sissetuleku ja B — Väljamineku poolega.

Sissetuleku osasse laht. 1—16 kantakse kõik sissetulekud ja väljamineku osasse laht. 17—24 kõik sissetulnud summade ülekanded E. P. osakondadesse, kuludearvele ülekandmine, tagatis- ja rohkemmakstud summade tagasimaksmine j.n.e.

Sissetuleku laht. 3 tuleb pikemalt, täpselt ja asjalikult ära näidata, kellelt raha saadud, missuguse dokumendi põhjal, kuupäev, Nr., mille eest, näituseks: 20 k.s. küttepuude müügist lepingu Nr. 10 järele viivituse raha jne.

Sissetulnud tulusummad tulevad sisse kanda liikide järele, ära näidates lõpukokkuvõttes laht. 15 ja 16, kuhu summad sissemakstud, kas metsaülema kassasse ehk Eesti Panga osakonda.

Vabas laht. 14 tulevad sisse kanda kõik tagatised, mis on sisse makstud lepingute tingimuste kindlustuseks. Sissemakstud tagatised tuleb ühes teiste summadega üle anda E. P. osakonda Metsade Peavalitsuse jooksvale arvele. Nende kohta peab Peavalitsus eriarveid, vastavalt iga kuu ettepandud tulude kassaraamatute väljavõtetele.

Laht. 13 tuleb paigutada kõik tulusummad, mis on sissemakstud eelmise aasta võlgnikkude poolt.

Märkus: Võlgnikkude nimekiri on aastaaruande alusel kokku seatud.

Segatuludesse laht. 12 tuleb paigutada pikenduste pealt sissemakstud viivitus %%, varade müügist saadud summad, lauatehaste rendid j.n.e. Väljamineku laht. 21 — Eesti Panga osakonda üleantud tulu metsaülema kassa kaudu; laht. 22 — Eesti Panga osakondadesse ehk mujale sissemakstud summad; laht. 23 — avansideks ülekantud summad; laht. 24 — tagasimakstud tulusummad; laht. 23 ja 24

paigutatud summad tulevad ka näidata lahtris 21, mis tõendab metsaülema kassa kaudu üldsummade üleandmist.

Laht. 19—raha tagasimaksmise puhul tuleb näidata, kellele makstud, mis alusel ja dokumendi nimetus; niisamuti ka ära näidata, kui üle kantakse avansiks, kusjuures dokumendiks on metsaülema allkiri.

Kuu lõpul tehakse sissekantud summade üldkokkuvõte, sarnaselt kulude kassaraamatu kokkuvõttele.

2. Tulude kassaraamat on kopeeritav, kus esimene leht ära rebitakse ja ühes tulude dokumentidega Peavalitsusele saadetakse. Saatelehega esitatakse Peavalitsusele arvekuu tulude dokumendid ühes tulude kassaraamatu väljavõttega, mis on metskonna igakuuliseks tulude aruandeks.

3. Dokumente, missuguseid võimalik ei ole saatelehe ja kassaraamatu väljavõtte juures Peavalitsusele esitada, tulevad eraldi iga viimase osa äramaksu järele grupeerida ja eelmiste kuude dokumentidele eraldi täienduseks saata.

4. Aasta lõpuks tuleb püüda võimalikult kõik tulusummad sisse nõuda; võlgu võib jätta ainult neid summe, millede sissenõudmine võimata.

5. Et Eesti Panga osakonnad augustikuu sissemaksude üle septembrikuus Peavalitsusele teatavad, võib augustikuu tulude kassaraamatu väljavõtted *ühes dokumentidega esitada 20. kuupäevaks.*

§ 101.

Dokumentide kokkuõmblemine.

Tulude ja kulude dokumendid ühes saatelehtedega tulevad eraldi kaustikutesse õmmelda, kusjuures kassaraamatu väljavõte dokumentide külge õmmelda ei tule.

Dokumendid peavad korralikult õmmeldud, ära nummerdatud ja lõpul metskonna pitsatiga kinnitatud olema.

§ 102.

Varade ja materjalide arvestamine.

Riigimetsatööstuse varad jaotatakse järgmistesse liikidesse:

a) Metsade Peavalitsuse poolt Riigimetsatööstusele üleantud varad (lauatehased) ja

b) Riigimetsatööstuse summade arvel soetatud varad.

Märkus: 1. Metsade Peavalitsuse poolt üleantud varad ou hinnatud vastava komisjoni poolt ja võetakse arvele hinnatud hinnaga.

Märkus: 2. Riigimetsatööstusele tarvismineva vara muretsemiseks nähakse ette igal aastal vastavad summad kokkuseatavates eelarvetes, kusjuures aasta jooksul soetatud varad tegevuse- aasta aruannete kokkuseadmisel vara arvele üle kantakse.

Riigimetsatööstusele üle antud ja juure muretsetud vara liigitatakse:

1. *Liikumata vara:* a) Ehitused: eluhooned, lauatehased ja nende juure kuuluvad hooned ja igasugused kivi- ja puuehitused, metsaraudteed j.n.e.

2. *Liikuv vara:* a) Masinad: lauatehaste sisseseaded, metsamaterjalide ümbertöötamise masinad ja raudteede veerev koosseis, mille kestvus üle 5 aasta;

b) Mitmesugused: Tööstuse asutuste kantselei sisseseaded.

3. *Mitmesugused tööriistad:* Varad, kestvusega alla 5 aasta, mis metsamaterjalide ümbertöötamise juures tarvitusel (rihmad, viilid, kirved, saed, labidad, lukud, laternad j.n.e.).

Kasutamiseks antud kui ka juure muretsetud varad arvestatakse nende vastuvõtmise aktide ja ostuarvete põhjal.

Ehituste, masinate ja liikuvvara väärtus kuulub igaaastasele kustutusele vastavalt nende kestvusele. Kestvus tehakse kindlaks vastavate aktidega.

Täielikult äratarvitatud tööriistade täieline ehk nende igaaastane kulumise hind kustutakse maha nende kogu-hinnast. Ehituste, masinate, liikuva vara j.n.e. amortisatsioonsumma ja mahakirjutatud tööriistade täieline ehk osaline hind lisatakse valmistatud metsamaterjalide tegelikkudele töökuludele juure aastaaruande kokkuseadmisel.

Eelpoolnimetatud varade väärtuse kustutamisel kustutussumma nende üldhinnast maha ei arvata, vaid kantakse amortisatsiooni kapitaliks. Amortisatsiooni kapitali arve peetakse keskasutuses.

Iga vara liik arvestatakse varade arvestamise raamatutes eraldi. Tegevuse- aasta aruandega esitatakse varade aruanne Peavalitsusele, milles peab ära näidatud olema: vara seis aasta algul, aasta jooksul ettetulnud suurendused ehk vähendused ja seis aasta lõpuks.

§ 103.

Remondid ja materjalid.

1. Ehituste, masinate j.n.e. remonteerimisel tuleb kindlaks teha, kas remont kuulub kapitalse ehk jooksva remondi hulka. Kapitalremondi juures hinnatakse remonteeritav osa ära ja arvatakse objekti väärtusest maha, kuna tehtud remondi väärtus (äratarvitatud materjali-, töö j.n.e. hind) objekti väärtusele juure lisatakse. Mahakirjutatud väärtus kaetakse amortisatsiooni kapitali summadest.

2. Jooksvad remontkulud tulevad ette näha aasta eelarves jooksvatena remontkuludena.

3. Kapitalremondi lõpul võetakse tehtud tööd aktiga komisjoni poolt vastu. Peale muude tarviliste andmete peab aktis olema äranäidatud objekti väärtus enne remonti ehk täiendust ja väärtus peale remonti, samaselt ka tema kestvus (iga), kusjuures saadud kestvuse järele igaaastane amortisatsioon ette võetakse.

4. Jooksva remondi tarvis ostetud materjalide arved kantakse kulude kassast läbi, kusjuures iga arve peal peab ära tähendatud olema, mis otstarbel ostmine on sündinud ja kuhu materjalid ära on tarvitatud.

5. Kui on ostetud suurem tagavara remontmaterjale ja sellest ainult osa ära tarvitatud, siis tuleb ühes aasta aruandega esitada vastav remontmaterjalide aruanne, mis näitaks nende ostmist, äratarvitamist ja seisu. Äratarvitatud materjalide hind kantakse tööstuskuludeks. Remont-, valgustus-, määre- ja puhastusmaterjalide peale tuleb pidada vastavad arved.

6. Masinate ja tööriistade ümberpaigutuskulud kantakse tööstuskulude arvele. On aga ümberpaigutus seotud kapitalremondiga ehk masinate ülespanemisega, siis arvatakse kulud vara väärtusele juure. Ajutiste ehituste (raudteed, sillad, barakid j.n.e.) kulud kantakse tegevusaasta tööstuskulude arvele.

§ 104.

Ülesraiumiseks võetud metsa arvestamine.

Eelmistel aastatel raiumiseks võetud metsa osatükkide järeljäägid ja uueks tööstuseks Peavalitsuse poolt kinnitatud osatükid registreeritakse „*metsamaterjalide ülesraiumise, liikumise ja väljaandmise raamatus*“ (vaata § 109) metsas asuvate *materjalide arve osas* nõuete kohaselt, jättes iga sissekantud osatüki jaoks tarviline arv lehti, arvesse võttes osatükkide ja massi suurust. Eelmise aasta osatükkide ülejääkide peale uusi raiepiletisi välja ei kirjutata. Uute osatükkide peale kirjutatakse ainult siis raiepilet välja, kui selle raiumisele asutakse. Osatüki lõpetamisel tehakse raiepileti teisele küljele akt, milles näidatud materjalid peavad kokkukõlas olema tegelikult ülestöötatud ja raamatusse kantud materjalidega.

Osatükkide ülejääkide näitamisel tuleb näidata ainult raiumata osa (tiinu ja puumass), mitte aga tema algsuurus ja puumass.

§ 105.

Materjalide vastuvõtmine ja nende arvestamine.

Ülestöötatud materjalid võetakse osatükkide viisi vastu metsaülema poolt määratud ametniku (metsniku, abimetsaülema j.n.e.) poolt, valveametnikkude ja praakeri juuresolekul (kui viimane olemas). Töölistelt vastuvõetud ülestöötatud ehk väljaveetud materjalid kantakse „*ülestöötatud ja väljaveetud materjalide vastuvõtmise raamatusse.*“ Raamatu käsitamiseks on raamatu esimesel leheküljel vastavad juhatused. Üks niisugune raamat on metsniku ja teine metsavahi käes, kellele alluvas vahtkonnas materjalid asuvad. Nimetatud raamatud jäävad tähendatud isikute kätte ja neid ei saadeta mitte peale vastuvõtmist metskonna kantseleisse. Oma raamatu järele säeb vastuvõtja peale vastuvõtmist palgatabeli blanketil tabeli kokku ja saadab metskonna kantseleisse. Materjalid, mis väljaandmise dokumentide järele metsavahi poolt välja antakse, kustutatakse samast raamatust maha. Väljaandmise dokumendi peab metsavaht ära andma metsnikule, kes selle järele ka omas raamatus väljaantud materjalid maha kustutab ja väljaandmise dokumendi edasi saadab metskonna kantseleisse.

§ 106.

Töötähed.

Vajaduse korral annab vastuvõtja töölistele välja töötähe, selles nõutud vormi järele lühidalt ära tähendades vastuvõetud materjalide arvu ja tööhindu. Töötäht ei tohi olla aluseks palgatabelite kokkuseadmisel, vaid see jääb töölise kätte, kes selle rahasaamise juures ette näitab, mis tema isikut tõendab.

Rahamaksmise korral võetakse tööliselt täht ära ja jäetakse metskonna kantseleisse.

§ 107.

Vastuvõtmise tabelite kokkuseadmine.

Vastuvõtmise (palga) tabelisse kirjutab vastuvõtja tööliselt vastuvõetud materjalid, liigitades neid sortimentide järele, arvab välja palkide ja pakkude massi ja tähendab üles tööhinnad. Vastuvõtmise tabeli „kokkuvõttes“ tähendatakse kokkuvõetult kõik osatükil vastuvõetud materjalid. Vastuvõtmise tabel seatakse kokku iga osatüki kohta eraldi, missugune vastuvõtja ja juuresoleva valveametniku poolt allakirjutatult ära saadetakse metskonna kantseleisse.

§ 108.

Palgatabeli kokkuseadmine ja tööraha väljamaksmine.

Vastuvõtja poolt saadetud vastuvõtmise tabel kontroleeritakse metskonna kantseleis ja selle põhjal seatakse kokku palgatabel raha väljamaksmiseks, missugune mets-

konna metsaülema poolt alla kirjutatakse ja peale seda tööraha väljamaksmist alustakse. Raha väljamaksmist toimetab metsaülem ehk tema poolt volitatud ametnik, kes siis peale rahamaksmist tabelile sellekohase märkuse teeb. Metskonna ametnikkude poolt raha väljamaksmist peab metsaülem oma allkirjaga kinnitama. Palgatabeli kokkuvõttes tuleb näidata üksuste hinnad ja metsamaterjalide arv eraldatult pikkuse ja jämeduse mõõtude järele. Väljamakstud palgatabel on kuludokument ja kuulub ärasaatmisele kuuaruandega, kuna vastuvõtmise tabel metskonna kantseleisse tõendavaks dokumendiks ja ärakirjaks jääb, millele veel juurde kirjutatakse palgatabelil olevad andmed.

Väljamakstud palgatabelist kantakse tarvilised andmed 1) metsamaterjalide ülesrauiumise-, liikumise- ja väljaandmise- ja 2) kulude raha raamatutesse.

§ 109.

Vastuvõetud materjalide arvestamine.

Metsamaterjalide ülesraiumise-, liikumise- ja väljaandmise raamat on kahte osasse jaotatud: 1) esimene osa — *metsas asuvate metsamaterjalide arve*, 2) teine osa — *väljaveetud metsamaterjalide arve.*

Esimesesse osasse (metsas asuvate metsmaterjalide arvesse) kantakse järgmised andmed:

a) 1) Eelmisel aastal riumiseks võetud osatükkide ülejäägid aastaaruande järele ja 2) ülesraiumiseks võetud metsatükid hindamise lehtede ja raiepiletite järele;

b) sissetuleku leheküljel — materjalide ülejäägid eelmise aasta raamatust.

Kokkuhoidmise mõttes võib mitmele osatükile jäänud valmismaterjalide saldod sisse kanda metsamaterjalide ülesraiumise, liikumise ja väljaandmise raamatusse ühele ja sellesamale lehele, seejuures liikumise osas ära tähendades vahtk. nimetust, kv. ja osatüki Nr.Nr. Sissekannete juures tuleb arvesse võtta materjalide arv ja puumass ja selle järele nende mahutamist teostada (kas üks ehk rohkem saldot ühele lehele kanda).

d) juureraiutud ning ülevõetud materjalide sissekandmine sünnib eraldi osatükkide viisi. Materjalide liikumise osades peab ära näitama liikumise nimetus, nagu: saldo 31. augustiks, juure raiutud, üle võetud N. metskonnast j.n.e. Juureraiutud materjalid kantakse raamatusse väljamakstud palgatabeli põhjal, muud liikumised aga aluseks olnud dokumentide põhjal. Sissekandmine peab sündima puhtalt ja korralikult, mahutades iga materjali sorti selleks ettenähtud lahtrisse ja üksteise alla, nii et iga materjali väärtus oleks üksikult näha nende väärtuse osas.

Materjalide väärtuse osas tuleb näidata materjalide omahind. Kännuraha arvatakse välja osatüki lõpetamisel ehk tegevusaasta lõpul, aluseks võttes osatüki hindamise lehte ehk sellest väljaraiutud osa hinda. Väljaraiumata metsa osa hind arvestatakse järgmisel aastal sellelt raiutud materjalide kännurahana.

§ 110.

Seletus kännuraha väljaarvamiseks.

1. Kui Riigimetsatööstuse arvele on võetud kasvavat metsa raiumiseks (hindamise lehtede järele), siis võib väljaraiumise juures rohkem ehk vähem saada puumassi, kui oli klupeerimise juures arvatud, kuna väljaraiutud metsatüki hind ikka endiseks jääb (hindamise lehe järele). Sellega muutub siis materjalide omahinna väljaarvamise juures ainult kännuraha, mis võib suurem ehk vähem olla, kui see taksitabelis ette nähtud.

Näiteks:

	Kvart. Nr.	Langi aasta	Ostk. Nr.	Maapinna suurus	Puumasse k. s.	Kännuraha Mk.
I.						
Hindamise lehe järele . .	23	1922 a.	16	0,60	30,38	55.000
tegelikult välja raiumise juures saad. massi vähem	23	—		0,60	25,40	55.000
ehk massi rohkem saadud	23	—		0,60	32,64	55.000

Kui on osatükk pooleli välja raiutud, siis tuleb kännuraha välja arvata järgmiselt:

II.						
Hindamise lehe järele . .	23	1922 a.	16	0,60	30,38	55.000
Välja raiutud 1.IX.22 a.—31.VIII.23 a.	23	—	—	0,60	15,19	30.000
Ülejäänud massi sellest osat. jääb saldoks 31.VIII 1923 a.	23	—	—	0,30	15,19	25.000
Kokku	—	—	—	**0,30**	**30,38**	**55.000**
III.						
Kui saldona 1.IX.23 a. näidatud osat. väljaraium. juures rohkem ehk vähem tuleb massi, siis jääb hind endiseks	23	1922 a.	16	0,30	15,19	25.000
IV.						
Väljaraiumisel peale 1.IX. 1923 a. (1.IX.23 a.—31. VIII. 24 a.) tegelikult saadud massi rohkem . . .	23	1922 a.	16	0,30	20,25	25.000
ehk vähem.	—	—	—	0,30	10,15	25.000

Märkused: I. klupeerimise juures arvatud mass ja väärtus; vaatamata saadud masse peale kännuraha ei muutu, vaid jääb Mk. 55.000.— (hindamise lehe järel).

II. Üldisest massist ja väärtusest (hindamise lehe järele) tuleb maha arvata väljaraiutud mass ja hind ja järeljäänud masse ja hind näidata saldona 1. sept.

III. Pooleli väljaraiutud osatüki kännuraha väljaarvamiseks võib kasutada taksi tabelit, kusjuures ülejäänud massi (Saldo 1.IX.23 a.) kännuraha peab vastama raiumata jäänud osatüki hinnale.

IV. Väljaraiumata metsahind saldo 1.IX.23 a. peab ühes pooleli väljaraiutud osatüki hinnaga 1.IX.22 a.—31.VIII. 23 a. välja andma üldise osatüki hinna (hindamise hinna).

Üksikute sissekannete väärtuse osas jääb materjalide kännuraha näitamata, mis näidatakse üldkokkuvõtte juures iga materjali sordi all ja üldsummas väärtuse osas „kännuraha" lahtris, ja muud kulud päevatööliste tabelite ja muude sellekohaste dokumentide järele. Materjalide sissekandmine palgatabelite järele ei pea mitte viibima (kuni osatüki lõpetamiseni), vaid lõpetatud palgatabelid tulevad kohe sisse kanda kulude kassa- ja metsamaterjalide arvestamise raamatutesse ja arvekuul ära saata. „Väärtuse osa" vabas lahtris muude kuludena tuleb sisse kanda kõik kulud (materjalide koorimine, ülesladumine, kokkuvedamine j.n.e.), mis on olnud metsamaterjalide valmistamisel metsas, administratsiooni kulusid juurearvamata jättes. Muude kulude kohta tuleb lahtris „metsamaterjalide liikumine" üles tähendada tehtud tööde nimetus (000 palgi koorimine j.n.e.).

Osatüki lõpetamisel ehk tegevusaasta lõpul tehakse sissekannete all kokkuvõte, kusjuures „materjalide liikumise" osas kokkuvõtte all üles tähendatakse: 1) *Kännuraha* — eraldi iga materjali sordi all, 2) *Tööraha* — niisama, kui kännuraha, 3) *muud kulud* — niisama, kui eelmised, 4) *kokku omahind*, missugune kujuneb välja eelnimetatud summade kokkuarvamisel. Lahtrites „väärtus" paigutatakse kännuraha, tööraha ja muud kulud kokkuvõetult, mis on valmistatud materjalide tegelik hind. Kui on olemas materjalide saldo, siis tuleb selle väärtus valmistatud materjalide hinnale juure arvata. Saadud materjalide väärtuse alusel näidatakse väljamineku küljel väljaläinud materjalide omahinnad.

2. Sekvestreeritud materjalid arvestatakse hinnatud hindadega samas raamatus eraldi lehel. Nimetatud materjalide müümine ja aastaaruandes arvestamine sünnib riigi kulul valmistatud materjalidega ühesugusel alusel. Aastaaruandes tuleb materjalide sissetuleku näitamisel need eraldi näidata (juurevõetud all); märkuses ära näidata, kellelt materjal sekvestreeritud ja aruandele juure lisada sekvestreerimise aktid. Sekvestreeritud materjalide väärtus, kui need kasvava metsa ostjatelt üle võetud, tasutake Tööstusosakonna poolt Metsakasutusosakonnale peale aastaaruande kokkuseadmist.

§ 111.

Metsas asuvate materjalide väljaminekute sissekandmine.

Väljamineku küljele kantakse kõik materjalid, mis osatüki pealt välja läinud, ülestähendades lahtris „materjalide liikumine ja saaja", kellele materjal antud ehk kuhu läinud. Sissekandmist toimetatakse niisama kui sissetuleku poolel. Väljaveetud materjalide väärtust (omahind) võib ainult siis sisse kanda, kui see kindlaks on tehtud osatüki lõpetamisel; müügihinna lahtrisse kanda müügihind igal väljaandmise korral.

§ 112.

Metsamaterjalide müümine ja väljaandmine.

1. Ülestöötatud ja väljaveetud materjale müüakse lepingute ehk veolubade järele. Kui materjalid müüdud lepingute järele, siis tulevad need üleanda aktidega. Üleantud materjalide väljavedu lubatakse väljaveo tähega, mille alusel metsavaht materjalid vabaks annab. Üleandmise akti põhjal kantakse müüdud materjalid „Metsamaterjalide ülesraiumise, liikumise ja väljaandmise raamatusse". Müüdud materjalide hinna maksab ostja, kas Eesti Panga osakonda Peavalitsuse jooksvale arvele, milleks välja kirjutatakse maksukäsk, ehk otseteed metsaülema kassasse, mille üle ostjale välja antakse kassa kviitung, kui muud dokumenti anda ei ole. Väljakirjutatud kviitungi järele kantakse tasutud müügihind tulude kassaraamatusse, ühtlasi sellekohast märkust lepingule tehes.

2. Väiksel arvul ehk võistluspakkumisel müüdud materjalide peale antakse välja *veotäht*, mille järele metsavaht materjalid vabaks annab. Väljaantud materjalid kantakse veotähe järele „Metsamaterjalide ülesraiumise, liikumise ja väljaandmise raamatusse", kuna makstud rahasumma kantakse tulude kassaraamatusse.

3. Materjalide väljavedu lauatehasesse ehk laduplatsidele tuleb niisama lubada veotähtedega.

§ 113.

Materjalide väljaandmine osalise ja ilma kännuraha sissenõudmiseta.

Kui materjalid välja antakse ametnikkudele korterite kütteks, metskonna ruumide kütteks ja hoonete parandusteks, asunikkudele j.n.e., kus kännuraha osalt ehk täiesti sisse nõudmata jääb, — tuleb tööraha sisse nõuda ja sisse

kanda müügihinna lahtrisse, üles tähendades sissenõudmata osa ehk tervet kännuraha „märkuses", mis hõlbustab sissenõudmata summade kohta aruande kokkuseadmist.

§ 114.

Väljaveetud materjalide väljakirjutamine.

Väljaveetud materjalide eraldamise mõttes tulevad need sissekanda värvilise tindiga (mitte punase tindiga), mis hõlbustab parema ülevaate saamist materjalide väljaminekus. Materjalide väljamineku lahtris „27" võib materjali omahinda siis sisse kanda, kui see juba teada on. Aasta lõpul ehk kõikide materjalide väljaandmisel tehakse kokkuvõte, eraldi näidates müüdud, väljaveetud, asunikkudele antud j.n.e. materjale, mis kergendab aastaaruande kokkuseadmist.

§ 115.

Väljaveetud materjalide sissetulek.

Raamatu teises osas (väljaveetud materjalide arves) arvestatakse väljaveetud materjalid. Nende arvestamine sünnib sarnaselt metsas asuvate materjalide arvestamisega, kuid iga laduplats eraldi lahel. Juureveetud materjalid kantakse peale raha väljamaksmist sisse *veotabeli* (palgatabeli) järele, kusjuures sama tabeli põhjal ka metsas asuvate materjalide arves need väljaminekus välja kirjutatakse. Selgub väljaveo lõpul väljaveetud materjalide juures juurekasv, siis tuleb see näidata sissetulekus, ära hinnates keskmise omahinnaga.

Sissetuleku küljel „väärtuse osas" vabaks jäänud lahtrisse kantakse peale veokulude kõik kulud, nagu: platsirahad, ülesladumise-, koorimise-, valve- j.n.e. kulud, kuid mitte administratsiooni kulud, kusjuures lahtris „materjali liikumine" tähendatakse kulude nimetused (platsiraha j.n.e.) ja lahtris „veotabeli Nr." dokumendi nimetus, mille põhjal kulud sisse kantud. Veo lõpul tehakse sissekannete all kokkuvõte, niisama kui esimeses osas, kus ära tähendatakse hinnad, nagu: metsamaterjalide väärtus metsas, omahind väljaveetult j.n.e.; omahind väljaveetult saadakse, kui omahinnale metsas juure arvatakse *veo- ja muud kulud* ilma administratsiooni kuludeta. Väljaminekus toimetatakse sissekandeid niisama kui esimeses osas.

§ 116.

Lauatehastesse väljaveetud materjalide arvestamine.

Lauatehastesse antud materjalid kantakse niisama teise osasse „väljaveetud materjalide" arvesse, kuid eraldi lehtedele; a) sissetuleku küljel—juure veetud ja b) väljamineku küljel — üleantud lauatehastele, kusjuures aga tuleb ära näidata, missugusele lauatehasele materjalid üleantud, näidates: lhtr. 23 — omahind, lhtr. 24 — müügihind (üleandmise hind). Müügihinnaks tuleb arvata omahind+15% administratsiooni kulusid tervest omahinnast.

§ 117.

Ülestöötatud, väljaveetud ja väljaantud metsamaterjalide kokkuvõtte abiraamat.

Kuu- ning aasta-aruande kokkuseadmise kergenduseks on vastav abiraamat, millesse eraldatult iga materjali liik sisse kantakse.

Abiraamatusse kantakse andmed metsamaterjalide ülesraiumise-, liikumise- ja väljaandmise raamatust iga arve kuul sissekantud metsamaterjalide kokkuvõtted üksikute ostaükkide järele ja eraldatult sortimentidesse. Kõikidelt osatükkidelt sissekantud kokkuvõtteid summeerides, saame juurevalmistatud, väljaantud ehk müüdud materjalide arvu — massi ja aasta lõpuks ka väärtuse ja müügihinna üldsummad, ilma et tarvis oleks igalt üksikult osatükilt igasuguseid väljavõtteid ja kokkuvõtteid teha.

§ 118.

Tarbepuu sortimentide abiraamat

Palkide ja pakkude sortimentide kohta ülevaate saamiseks on väljatöötatud ja juba metskondades käsitusel „tarbepuu sortimentide abiraamat", millesse palgatabeli põhjal sisse kantakse ülestöötatud ja väljaveetud palkide ja pakkude sortimendid, niisama ka nende väljaminekud.

Abiraamatute pidamist peetakse soovitavaks, aga mitte sunduslikuks.

§ 119.

Päevatööliste tabelid.

Päevatööde jaoks on välja töötatud ja metskondades tarvitusel „päevatööliste tabelid", milledesse metskondades tehtud päevatööd sisse kantakse. Päevatöö tabelite järele väljamaksetud kulud tulevad sisse kanda „metsamaterjalide ülestöötamise, liikumise ja väljaandmise" raamatusse kulude osasse, jaotades neid osatükkide järele. Päevatööliste tabelid saadetakse ühes tulude ja kulude aruannetega Peavalitsusele.

§ 120.

Aktid.

Igasuguste varade, tööriistade, metsamaterjalide j.n.e. äratarvitamise-, kõlbmataks tunnistamise- ja puudujääkide kindlakstegemiseks moodustatakse komisjon, kes eelpoolnimetatud asjaolud kindlaks teeb ja vastava akti kokku seab. Aktis peab üksikasjaliselt ära näidatud olema akti

objekti kohaselt: aeg, koht, arv, mõõdud, mass, kaal, hind, mis otstarbeks, mis põhjustel j.n.e.

§ 121.

Aasta-aruanne.

1. Aruanne tuleb metsaülematel kokku seada ühes eksemplaris ja hiljemalt *1. oktoobriks* Peavalitsusele ette panna. Ettepandud aruanne peab koosnema järgmistest üksikutest aruannetest, missugused alltoodud järjekorras kokkuõmmeldult vastava saatekirja juures ja tarviliste seletustega Peavalitsusele ära saadetakse:

a) Tulude-kulude aasta-aruanne;

b) võlgnikkude nimekiri;

c) võlausaldajate nimekiri;

d) juurearvamata (adm.) kulude jaotus;

e) ülesraiumiseks võetud ja ülesraiutud kasvava metsa aruanne;

g) metsamaterjalide aruanne, metsas ja laduplatsidel;

h) müüdud metsamaterjalide jaotus;

i) metsamaterjalide ülelugemise akt 1. sept.;

k) liikumata ja liikuva vara ning tööriistade aruanne.

2. „*Tulude ja kulude aasta-aruanne*“ seatakse kokku metskonnas peetud kassaraamatute põhjal. Kulude osas: A lahtris — 3 „tasumata jäänud kulud“ tuleb näidata kõik kulud, mis on olnud metsamaterjalide valmistamisel ja missugune materjal arvestatud aruande aastal, kuid kulud tasumata jäänud (tasu eest, — päevatöölistele j.n.e.). Selle tõenduseks tuleb kokku seada võlausaldajate nimekiri (vaata järjek. Nr. 3).

Keskasutuse (Tööstusosakonna) poolt väljamaksetud kulud tuleb näidata, kui Keskasutuse arvelt tasutud kulud, juurelisades tõenduseks aasta jooksul saadetud teateid. Juhusel, kui on krediidi arvel ehk teiste metskondade poolt kulud tasutud, siis tuleb iga kulu näidata aruandes eraldi vabas lahtris, juure lisades vastavat tõendust (ärakiri väljamaksu dokumendist ehk vastava metsaülema teadaandest).

Juurearvamata kuludena, lahtris 20, tuleb näidata ainult tegelikud kulud, nagu palgad ametnikkudele (kantselei tööjõud ja praakerid), posti-, telefoni- ja kantseleikulud, sõidu ja päevarahad, arstiabi ja toetus ametnikkudele ja töölistele j.n.e. Juurearvamata kulude kohta kokku seada nende jaotus (vaata järjek. Nr. 4). Igasugused kulud, mis seotud materjalide valmistamise-, veo- ja parvetamisega, nagu: sorteerimine, koorimine, ajutiste teede korrashoidmine, valvekulud, platsirahad j.n.e. tulevad materjalide valmistamise ehk veokuludeks arvata.

Kui arvestatud metsamaterjal ümbertöötatakse teisteks materjalideks (liipripakud — liipriteks, palgid — küttepuudeks j.n.e.), — tulevad selle juures olnud töökulud näidata ümbertöötamise kulude all (lahtr. 15 ja 17). Kui on metsamaterjale ära tarvitatud tööstuse juures, näiteks: latid — puude kinnituseks, küttepuud — parvede kiiludeks j.n.e., siis tuleb selleks äratarvitatud materjalide omahind näidata kuludes, seda juure arvates tööstuskuludele.

Tulude osa: B. Riigituludeks kantud summade kohta märkuses ära näidata, millal tasutud, kelle poolt ja missuguses riigitulude aruandes näidatud. Müüdud materjalide eest saamata jäänud ostusummad tulevad näidata täpselt. Võlgnikkude nimekirja tulevad üles tähendada kõik võlgnikud ja saadaolev summa peab vastama tulude osa lahtrile 9. Lauatehaste rendid tulevad arvestada: sissetulekus — tööstuse tuludena ja väljaminekus — vabas lahtris, kui saadud lauatehase rent.

D. *Andmetesse metsamaterjalide kohta, mis välja antud osalise ehk ilma omahinna tasumata,* tulevad paigutada materjalid, mis välja antud metsamaetnikkudele kütteks, metsavalitsuse hoonete parandamiseks, sildade ehitamiseks j.n.e., kusjuures näidata tuleb materjalide omahind, niisama ka sissenõutud ja sissenõudmata jäänud osad. Sissenõutud summad peavad olema näidatud tööstuse tuludes, kui saadud materjalide müügist. Sissenõudmata osad kantakse Tööstusosakonna poolt aruande kokkuseadmisel Metsade Peavalitsuse arvele.

3. *Ülesraiumiseks võetud ja ülesraiutud kasvava metsa aruandes* (*v. j. Nr. 5*) tuleb näidata eelmise aasta saldo ja aasta jooksul riigikulul raiumiseks juurevõetud mets.

On pandud tähele, et paljud metsaülemad aastaaruannetes näitavad kasvavat metsa, kui saadud ülesraiumiseks, kuid ei ole seda aga tegelikult raiunud, vaid asunikkudele annud. Niisugune ilmaaegne sissekirjutamine on tülikas ja sellepärast pannakse ette sissekanda ainult need osatükid (välja arvatud eelmise aasta saldod), mis tegelikult raiumiseks võetud ja ka osalt ehk täiesti välja on raiutud ja näidata saldos nende järeljääk teise aasta peale.

4. *Metsamaterjalide aruandes* (vaata jrk. Nr. 6) tuleb täpselt näidata materjalide liikumine arvuliselt, massiliselt ja rahaliselt.

Juureraiutud materjalide omahind: väljaraiutud kasvava metsa hind plus tegelikud valmistuskulud (ülesraiumine, koorimine, sorteerimine, raiekohtade puhastamine, mahakirjutatud tööriistade kulu j.n.e.). *Juureveetud laduplatsidele*: materjalide omahind metsas plus tegelikud veokulud (veokulu, parvetus, sorteerimine, teede tegemine, laduplatsi rendid, valvekulud, koorimine, laduplatsi puhastamine, äratarvitatud materjalide omahind j.n.e. *Ümbertöötatud:* ümbertegemiseks võetud materjalide omahind plus ümbertöötamise kulud (liiprite saagimine j.n.e.).

Arvestamise lihtsustamise mõttes omahinnale adm. kulud juure ei arvata; need arvestatakse kulude A osas eelpool antud juhatustel.

Lauatehastele üleantud materjalide müügihind näidata: omahind plus 15% adm. kulusid; need administratsiooni kulud peavad katma nimetatud materjalide valmistamisel tegelikult olnud administratsiooni kulu.

Materjalide seis 1. sept. peab kokkukõlas olema inventuuri aktiga.

5. Metskonnas müüdud materjalide jaotuses: (vaata jrk. Nr. 7) tuleb näidata, kellele materjalid müüdud, nagu:

a) Riigiasutstele, metsaametnikkudele, metsa-majapidamiseks antud j.n.e.;

b) Omavalitsus ja heategevatele asutustele, (koolid, vaestemajad, vallavalitsused, vigastatud sõjameeste ühingud Punane Rist j.n.e.);

c) kohalikkudele elanikkudele väiksel arvul ja võistluspakkumisel;

d) eraturule oksjonil ja oksjonita — vabrikutele ja eraisikutele.

Jaotuse kogupuumass ja müügihinnad peavad vastama metsamaterjalide aruandes näidatud müügihindadele.

6. *Materjalide seisu kindlakstegemiseks* (vaata jrk. Nr. 8) 1. sept. määrab metsaülem oma äranägemise järele kolmeliikmelise komisjoni, kes järelejäänud materjalid üle loeb ja nende seisu sisse kannab väljasaadetud metsamaterjalide ülelugemise akti. Materjalide puudujäägid tulevad näidata omahindadega, kuna juurekasv vastavalt väärtusele ära hinnata ja metsamaterjalide aruandes arvestada tuleb.

Materjalide puudujääkide peale 1) kui varastatud — ette panna kohtu otsused, 2) kui muud puudujäägid — ette panna täpselt puudujääke igakülgselt selgitavad aktid; nende puudumisel on Peavalitsus sunnitud aruannete kokkuseadmisel puudujääke mitte tunnistama ja seda vastavatelt metsaülematelt sisse nõudma.

7. *Liikuva ning liikumata vara ja tööriistade* peale tuleb kokku seada aruanne (vaata jrk. Nr. 9), milleks vastav plankett juurelisatud. Eelpool nimetatud vara tuleb liikide järele (esiteks — liikuv, teiseks — liikumata ja kolmandaks — tööriistad) sissekanda.

Seisus 1. sept. peavad näidatud olema kõik varad ja tööriistad, mis on muretsetud tööstussummade arvel, alates 1. jaan. 1922 a. ja sama aja jooksul Tööstusosakonnalt saadud.

Juure muretsetud all näidata: aasta jooksul juure muretsetud (kohapeal ostetud) ja Tööstusosakonnalt saadud varad; *maha kirjutatud all näidata:* töö juures äratarvitatud ehk kõlbmataks muutunud ja ka teistele metskondadele üleantud varad.

Ärakulunud tööriistade väärtus kantakse kulude arvele ja näidatakse kulude aasta aruande „A“ vabas lahtris sissetulekuna, arvates nende väärtust metsamaterjalide omahinnale juure.

Liikumata varaks arvata hooned (Püssi metsk. K.K.K. saadud barakid) uued ehitused ja kõik kinnisvarad;

liikuvaks varaks — masinad, raudteematerjal j.n.e.;

tööriistadeks — saed, viilid, igasugused kärud, labidad, ämbrid j.n.e.

8. Tegevuse aasta lõpul tulevad metskonnas Riigimetsatööstuse alal peetavad raamatud kõik lõpetada ja kokkuvõtted allkirjadega kinnitada. Kindlaks tehtud saldod ülekanda uutesse raamatutesse ja uue tegevuseaasta arvestamist nendes jätkata. Möödunud aastate raamatud jätta kuni korralduseni metskonna kantseleisse.

9. Tegevuse aasta lõpul kassasse jäävad tulud, kui ka avanssummad, tulevad ülekanda uue tegevuse aasta peale, kusjuures aga Peavalitsus soovitavaks peab tulusumme sisse maksta veel enne 1. sept. Metsade Peavalitsuse jooksvale arvele.

10. Iga ettepandud dokument ja aruanne peab olema algdokumendina, aga mitte ärakirjana.

§ 122.

Eksikombel riigituludesse makstud summade arvestamine.

1. Metsamaterjalide ostjate poolt eksikombel riigituludesse makstud metsatööstuse summad jäävad tööstuse tuluna esialgu arvestamata. Need arvestatakse peale Riigikassalt vastava teate saamist nende ülekandmise kohta tööstussummade arvele.

2. Riigituludesse makstud metsatööstuse summade kohta, panga teate kättesaamisel, tuleb see esitada Peavalitsusele palvega eksikombel sissemakstud summa ülekandmiseks tööstuse tulude arvele, sealjuures ära näidates: kelle poolt makstud, mille eest, missuguse lepingu põhjal j.n.e.

3. Eksikombel tööstuse tuludesse sissemakstud riigitulusummad ei tule tööstuse tuludes arvestada. Need arvestatakse riigituludes peale nende ülekandmist metsatööstuse summadest.

4. Eksikombel tööstuse tuludesse makstud riigitulude summa kohta teadaande kättesaamisel tuleb paluda Peavalitsust seda üle kanda, sealjuures ära näidates, missuguse tulu peatüki ja paragrafi alla.

§ 123.

Kaustad.

Peavalitsus soovitab metskondades riigimetsatööstuse asjaajamise alal sisse seada järgmised kaustad:

1. Igasugused juhtnöörid Riigimetsatööstuse alal;
2. Riigimetsatööstuse kulud;
3. „ tulud;
4. Metsamaterjalide valmistamine ja müümine;
5. Igasuguste varade soetus, uued ehitused j.n.e.
6. Segasisuga kirjavahetus.

§ 124.

Plankettide tarvitamine.

Igasuguseid plankette tuleb kokkuhoidlikult tarvitada.

§ 125.

Ringkirjade annuleerimine.

Käesolevaga loetakse annulleerituks järgmised ringkirjad:

1922 a. Nr. 2803/11; Nr. 14019/36; Nr. 14237/40; Nr. 39817/102; Nr. 40177/104;

1923 a. 31—1. Nr. 3677/5; 10/II. Nr. 4797/8; 24/VIII. Nr. 11585/19; 6—VI. Nr. 22507/44; 18/VII ja 17/VIII. Nr. 28771/55; 25/VIII Nr. 29509/57; 18/VIII. Nr. 32597/62; 29/VIII. Nr. 34193/64; 27/IX. Nr. 38169/62; 9/X. Nr. 39829/72; 10/XII. Nr. 48447/87; 22/XII. Nr. 51261/91;

1924 a. 11/I. Nr. 168/1; 23/VIII. Nr. T—7020/7; 18/IX. Nr. T—7740/8; 8/X. Nr. T—8360/10; 14/XI. Nr. T—9501/13; 22/XI. Nr. 9875/15;

1925 a. 15/I. Nr. T—460/1.

Nr. T. 9876.

Tallinnas, 19. oktoobril 1925 a.

A. NETZE

Metsade Peavalitsuse juhataja a.k.t.

P. SAKS

Tööstusosakonna juhataja.

RJJGJ METSATÖÖSTUSE PALKJDE

6"

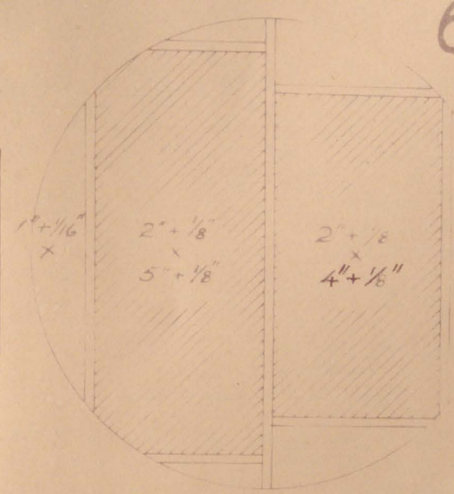

9"

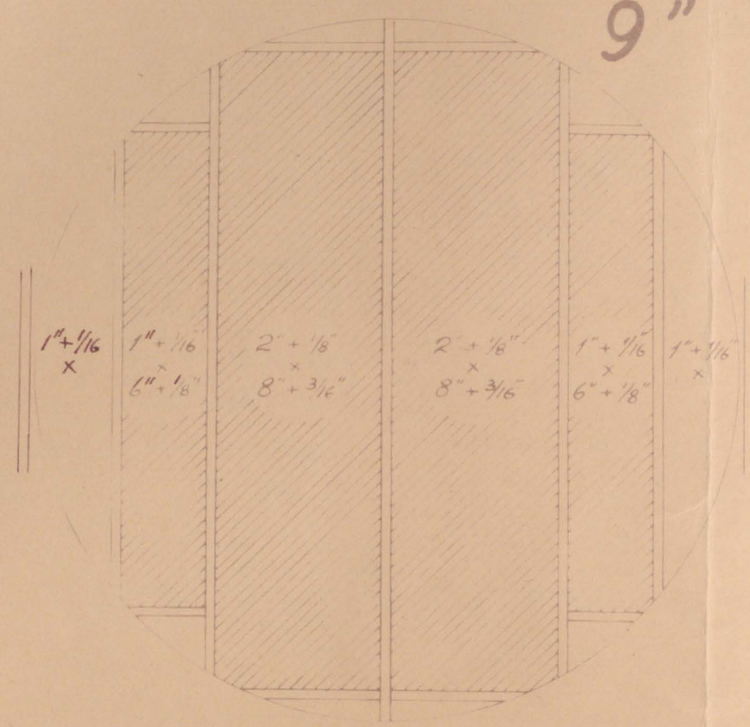

10"

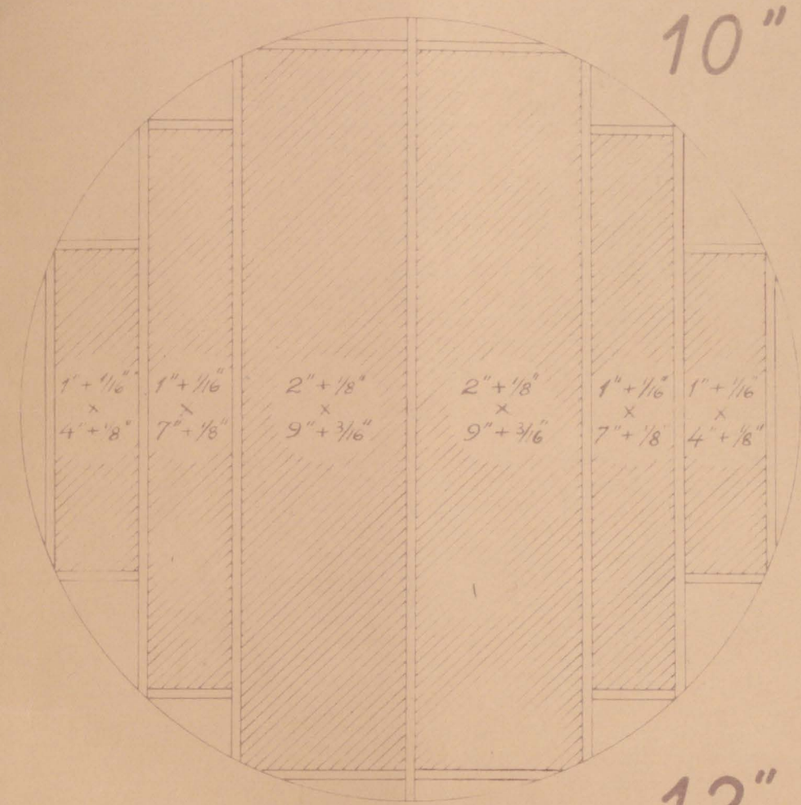

7"

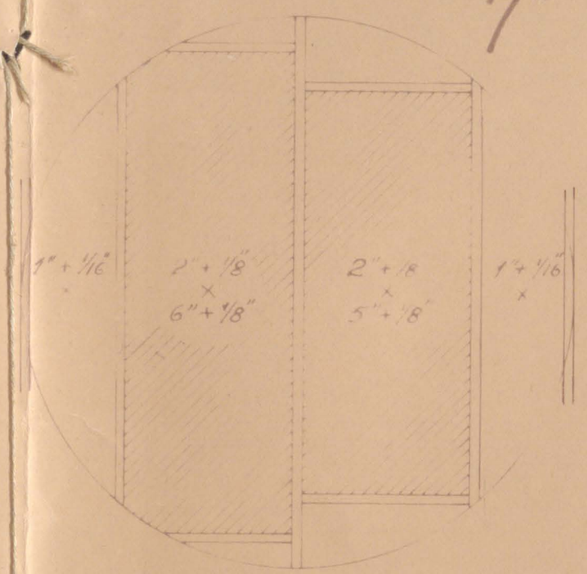

9"

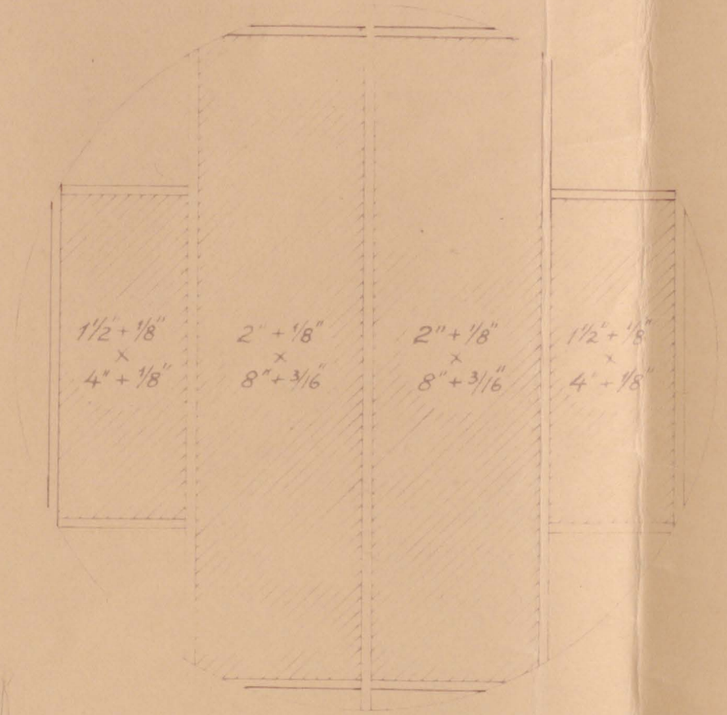

12"

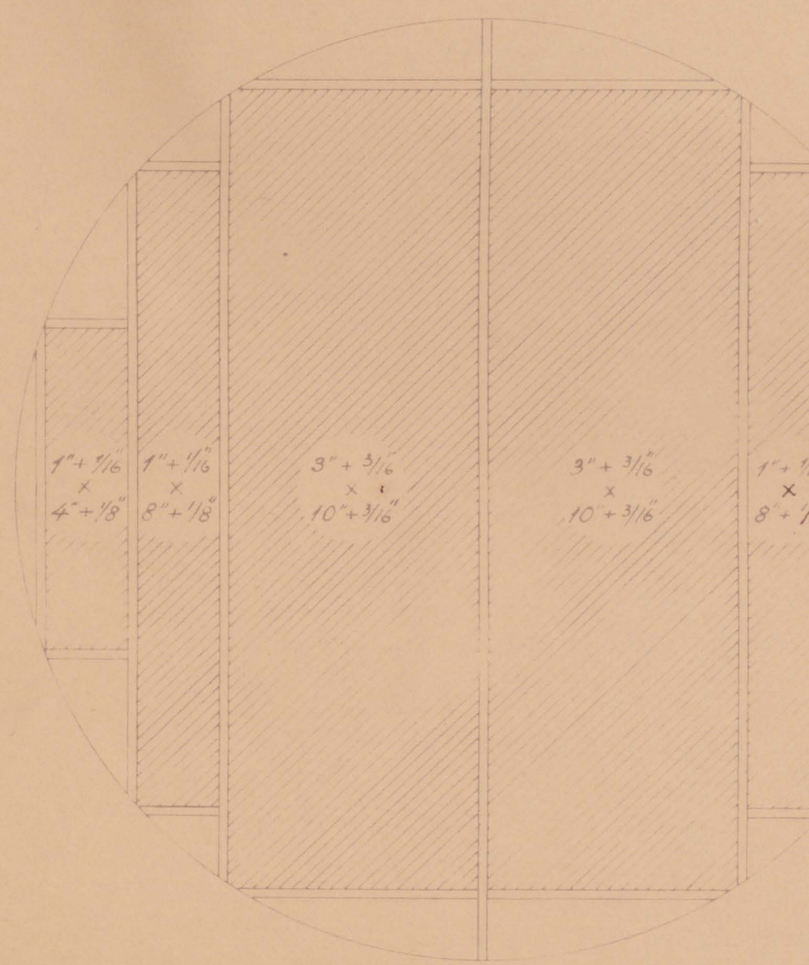

8"

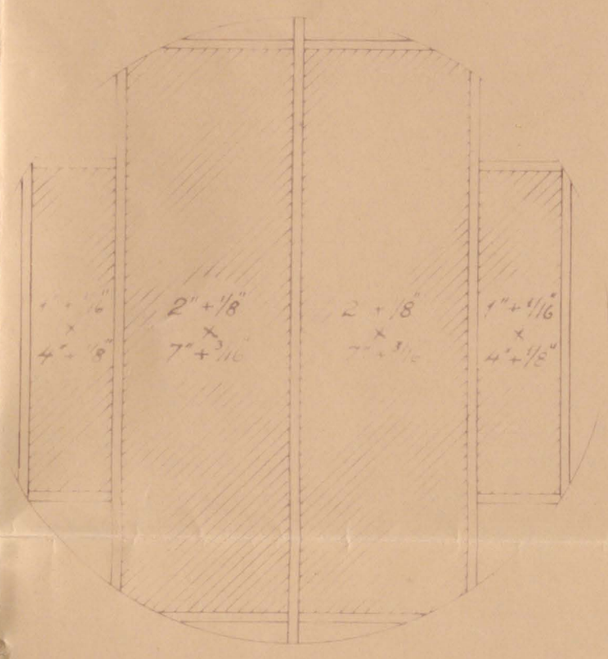

14"

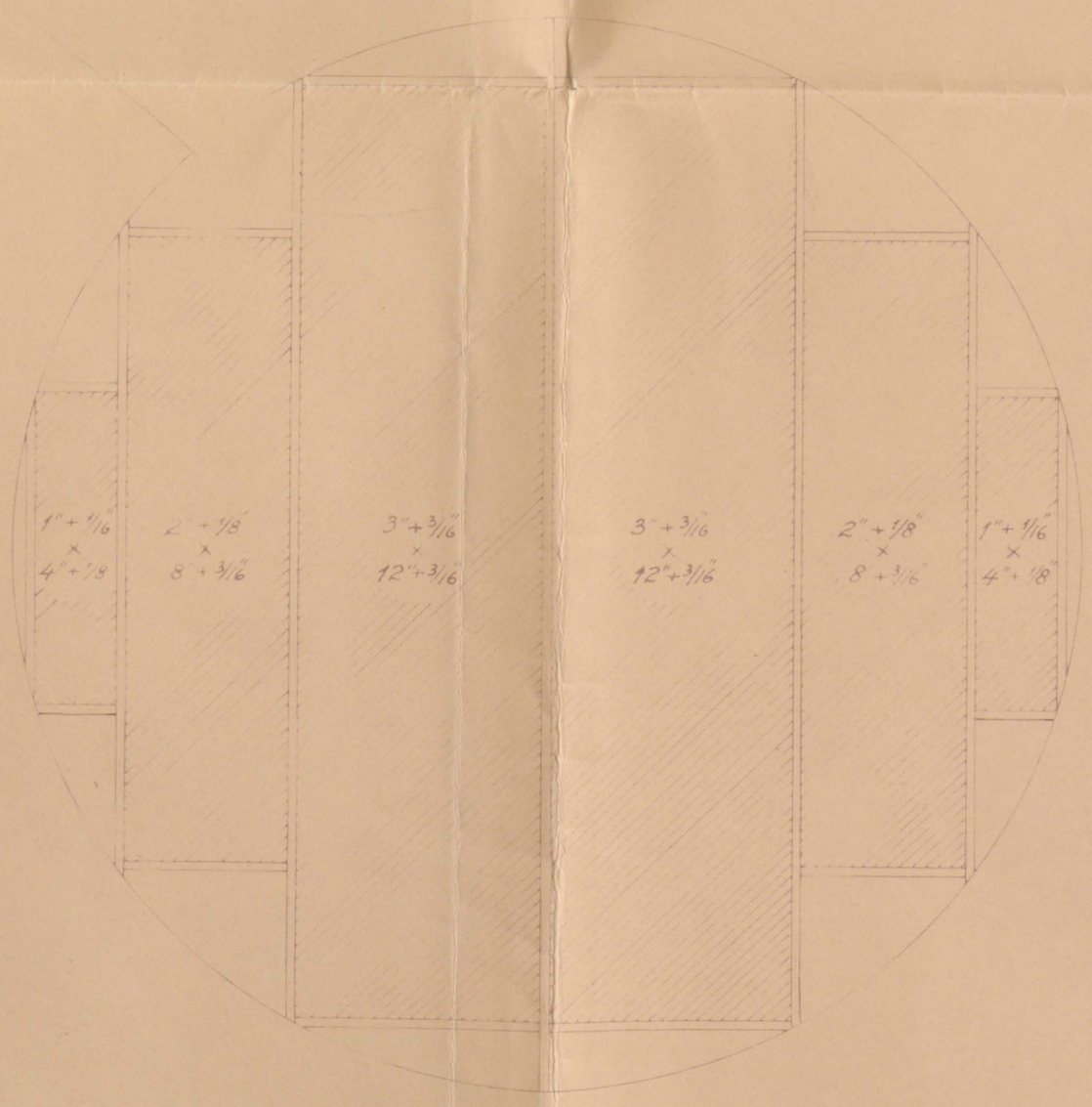

6"

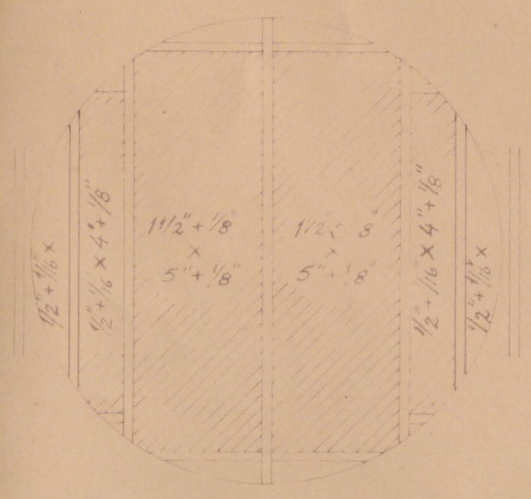

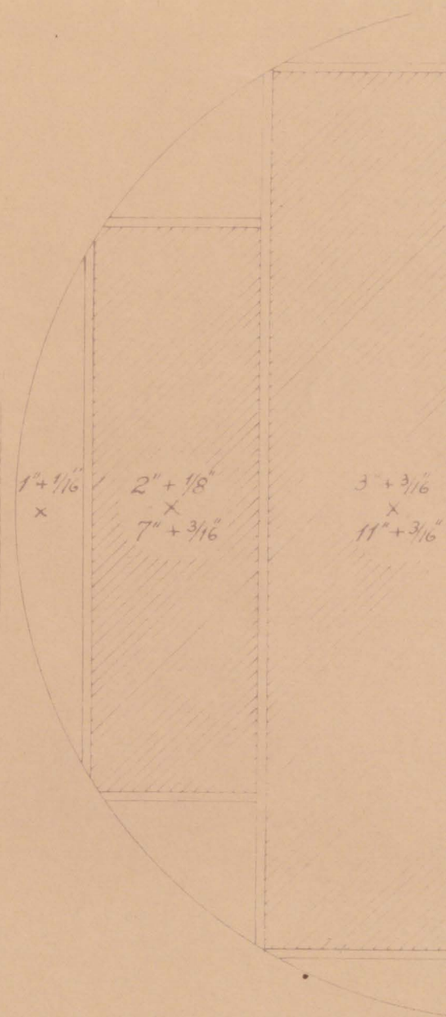

TUSE PALKJDE SAAGJMJSE KAVA.

10"

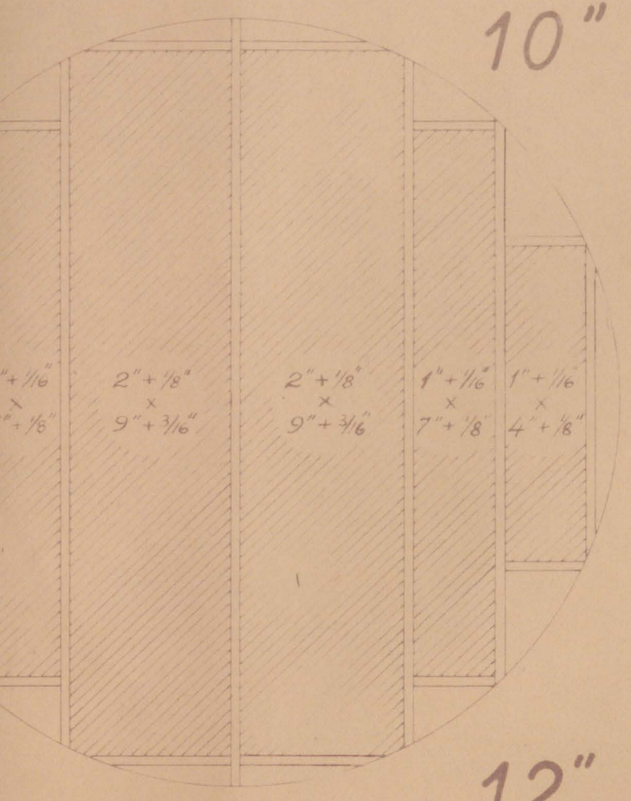

10"

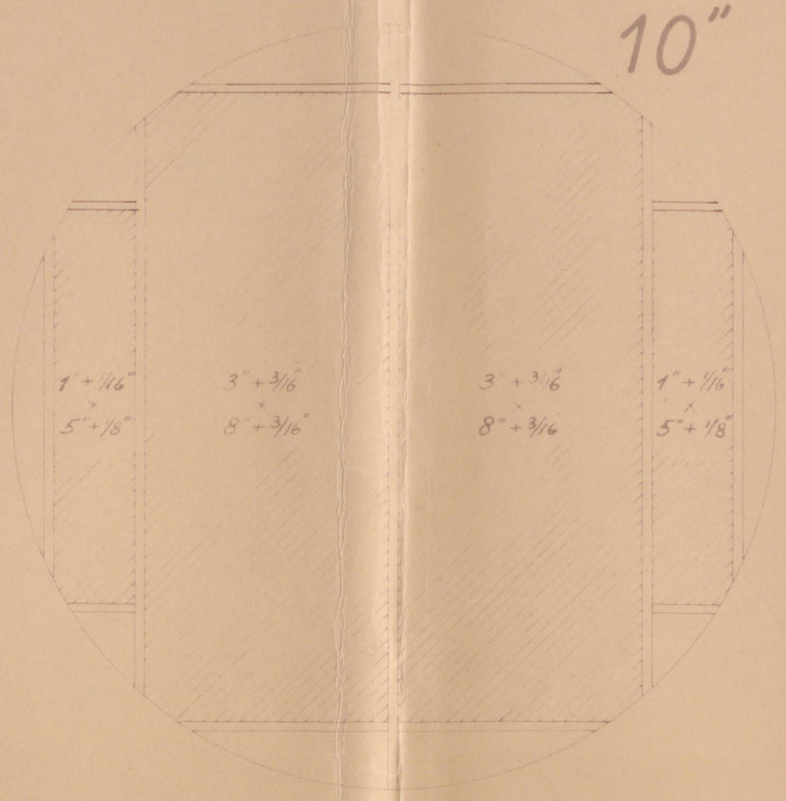

11"

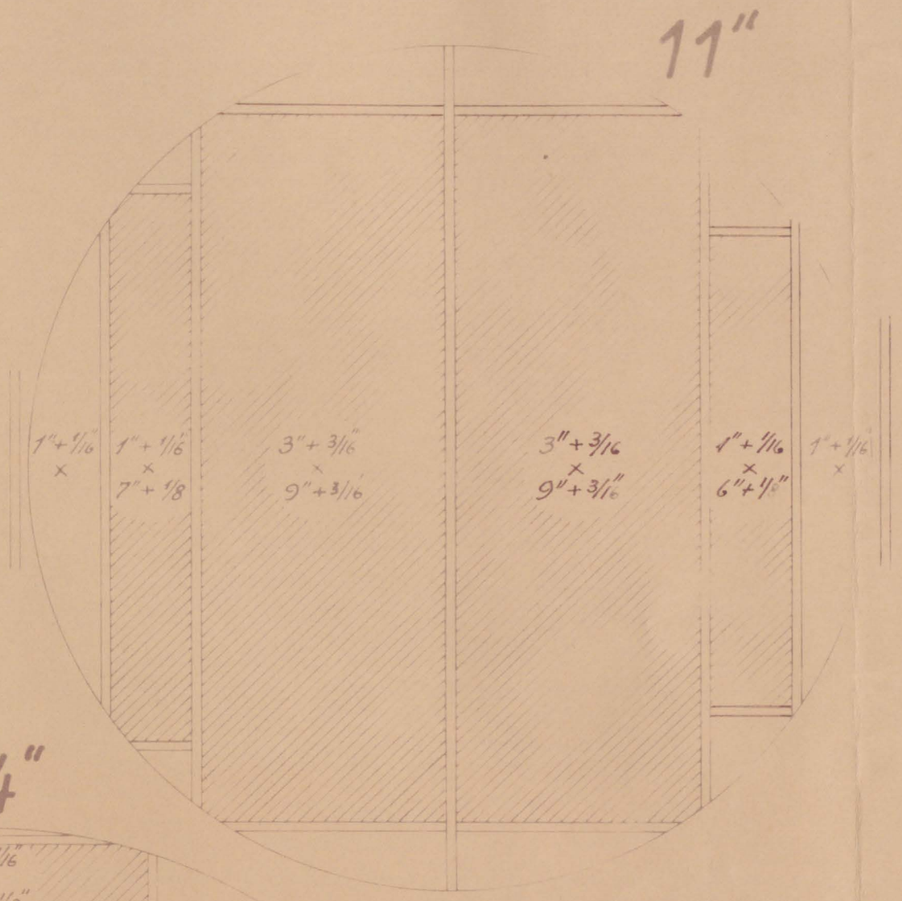

12"

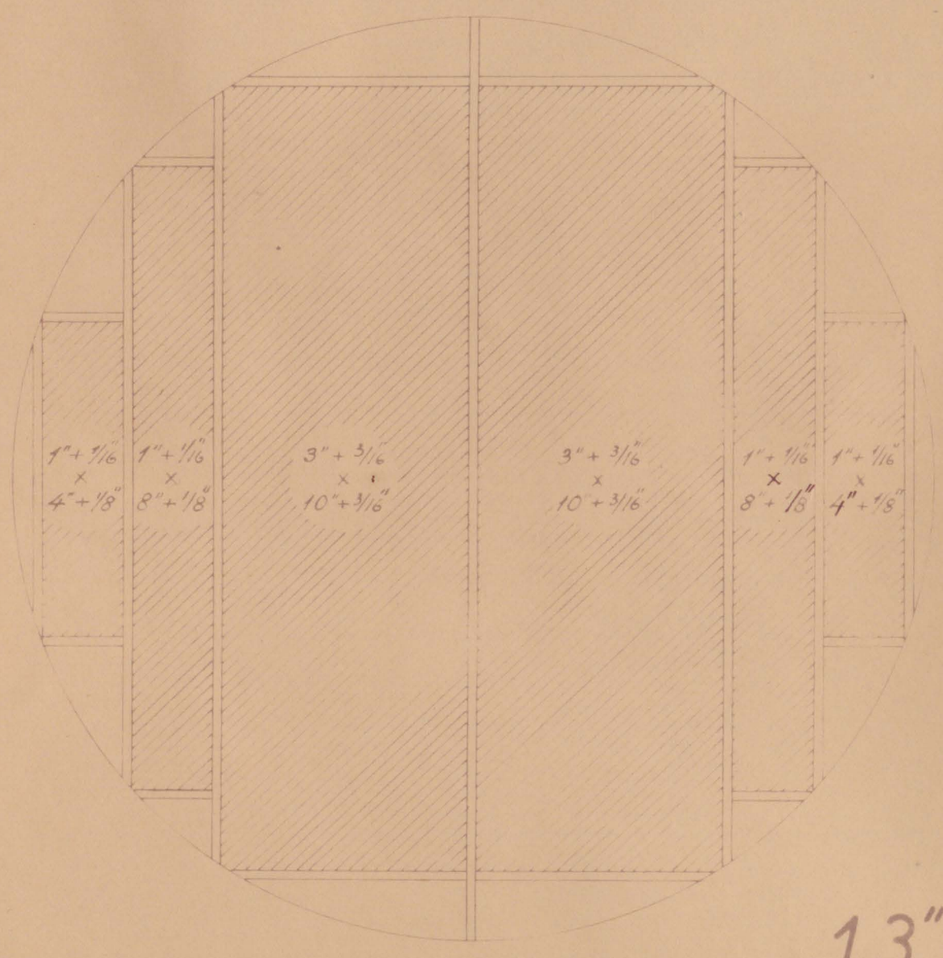

14"

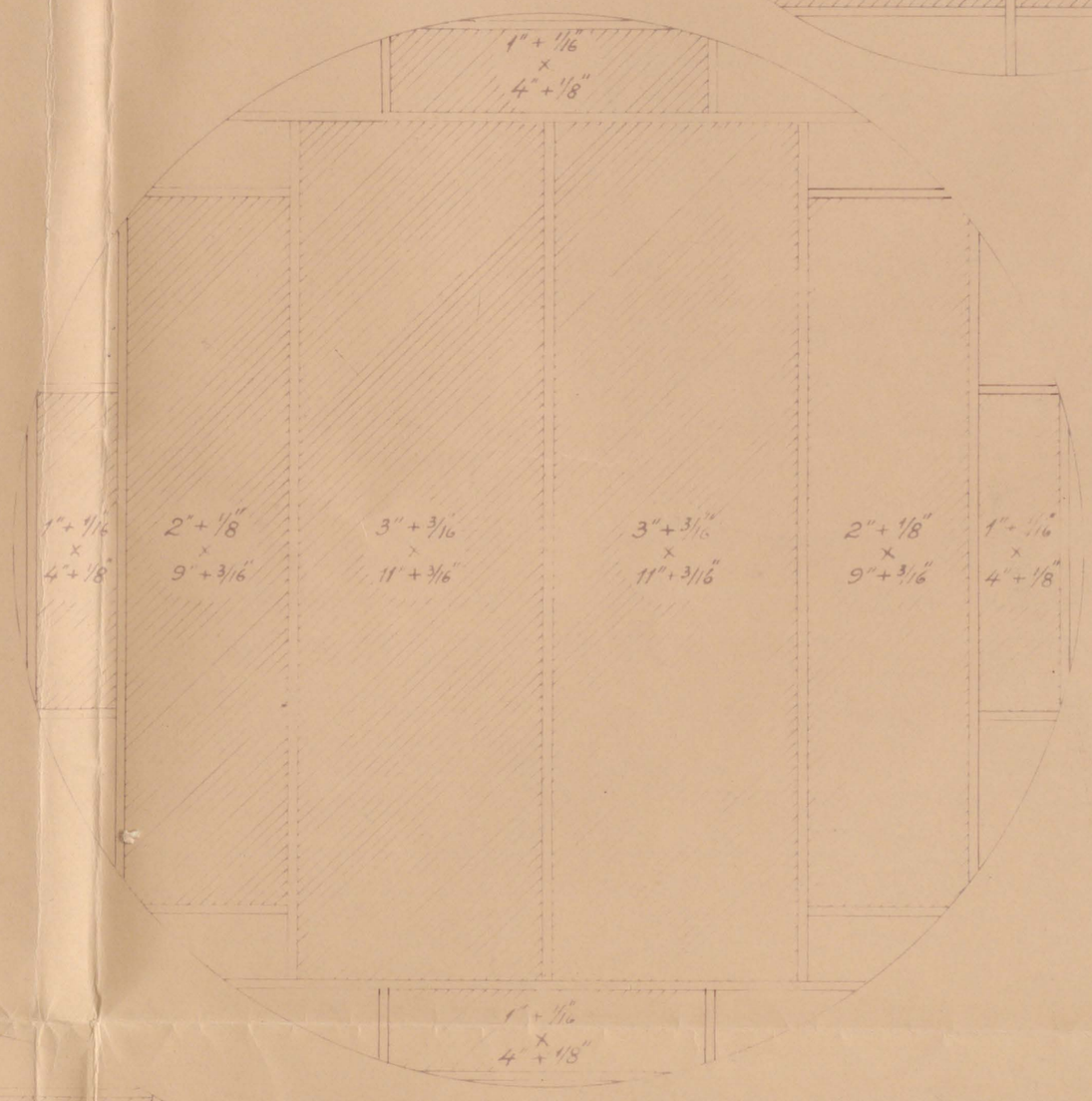

13"

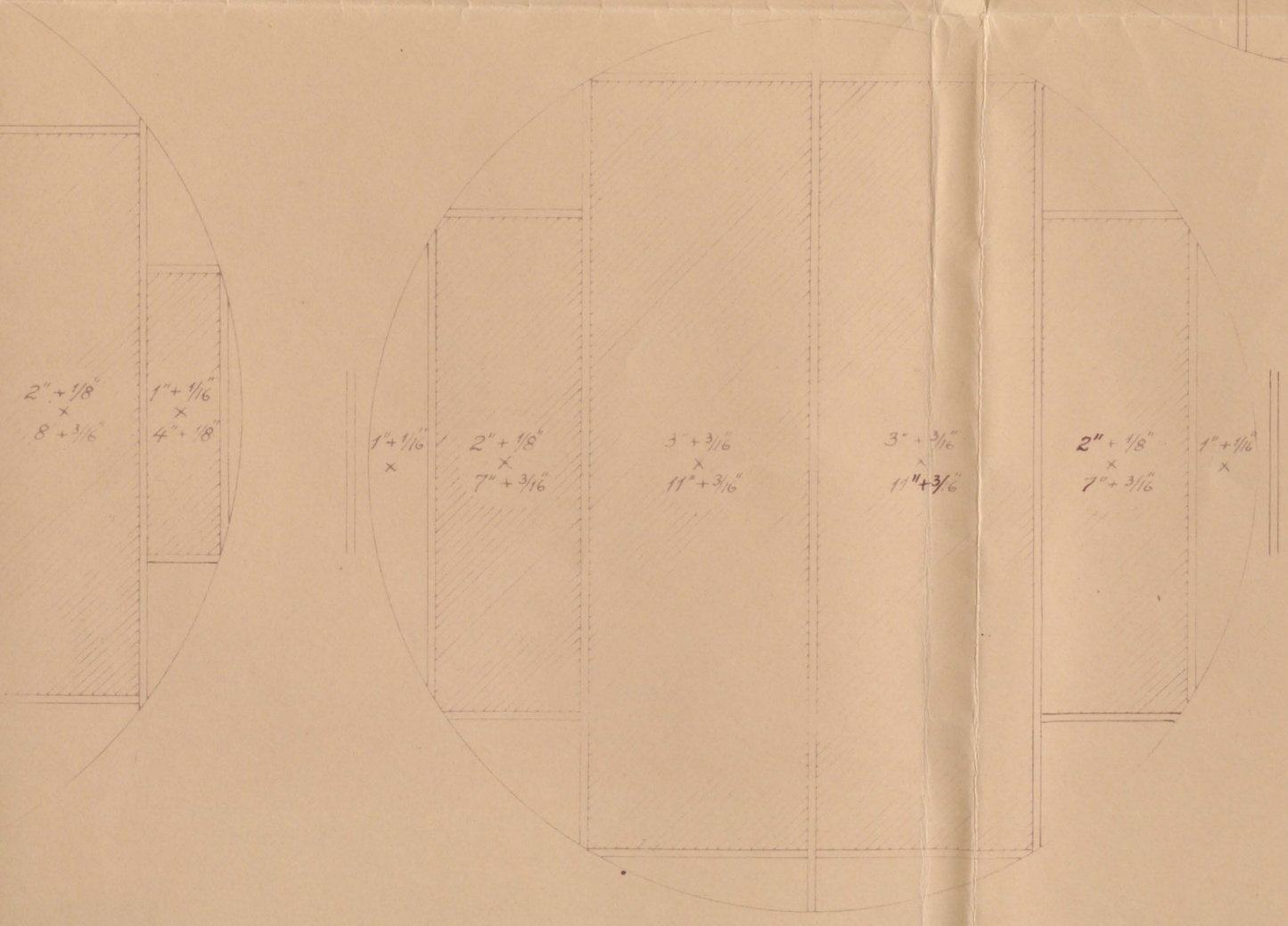

Kava on kokkuseatud männi palkide saagimiseks.

Kuuse palkide saagimisel tuleb sama kava järgi talitada, kuid 1" laudade asemel tulevad 7/8"-saagida.

Ashinnatöö
473632 i